

Виходить в Чернівцях:

середу, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і платежі за інсерати
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
переднє застережене.

Поодинокі число коштує 3 кр.

З новим роком.

І знов минув один рік в народнім житю, — тяжкий рік! Богато проб, багато лиха перебув наш нарід в минувшій році. А прецінь, — як гарно він заповідав ся!

В новорічній числі минувшого року звістила наша „Буковина“ всіх Русинів, що цар дарував на „Народний Дім“ в Чернівцях 6000 зр. Сим зближив ся план будови першого поверху на тим-будинку значно до свого здійснення. Вже сей факт самий мусів підняти всіх буковинських Русинів на душі, бо коли сам монарх уважає нашу народну інституцію гідною підмоги, то наша діяльність мусить бути таки користна, хосенна для народу. Коли хто небудь сумнівав ся о тім, той мусів тоді пере-свідчити ся, що був мильної гадки. Тоді стояли Русини ще під свідомим враженням щедрого дару впр. митрополита Аркадія на нашу руску бурсу. І се був знаменний факт, котрий казав надіятись, що православне священицтво вже не дасть ся затуманити тим кільком перевертням, що в мутній воді раді би для себе вилловити деяку монету з кишені того священицтва та може і бідного народу на цілі — ворожі народній справі.

Такі були надії з початком минувшого року. Але на жаль они не сповнили ся цілковито. Першого поверху на „Народнім Дому“ не можна було добудувати, бо кошта такої будови виносять до 15.000 зр., отже треба би ще зложити дрібними складками около 9.000 зр. Правда, наші буковинські Русини склали де-що на ту ціль, однак великі зливи в минувшій році, а в слід за тим неврожай навели на наш ейський нарід такі тяжкі часи, що годі було вимагати більших складок. Так отже мусіла ся незвичайно важна для буковинських Русинів справа остатись в минувшій році неполадженою і ждати ліпшого року, року ювілейного, в котрім ачеї можна буде її довести до ладу.

Тим самим доторкнули ся ми болючої справи, задля котрої одної вже можна минувший рік назвати тяжким. Наші селяни, що живуть із своїх невеличких ґрунтів, покладають всю

свою надію на той заробіток, який має ему принести урожай. А коли настануть слотливі часи, коли зливи знищать засів, розбурхана ріка забере один кусень ґрунту за другим, — тоді наш селянин в розпачі, не знає жадного ратунку і приступний для підшептів всяких несовісних агентів, котрі обіцяють ему рай за морем. А іменно в минувшій році зайшли такі елементарні нещастя і нарід великими масами забирав ся за море. Тоді ми підняли наш голос, остерігали необачних, представляли їм, що їх чекає за морем — і можемо з задоволенням сконстатувати, що багато таких селян, котрі вже задумували опускати свій рідний край, своєю рідну землю, — багато таких остало дома, коли перечитали наші статі і наші остороги. З другої сторони ставала бідним селянам дуже в пригоді наша „Руска Каса.“ В сій нашій інституції діставали селяни позички за дуже малі проценти і се можуть посвідчити самі селяни, що неодного з них врятувала „Руска Каса“ з лихварських рук, не один міг купити собі кусень ґрунту, не один лекше перезимув. Яке довіре мають селяни до тої нашої інституції, свідчить найліпше факт, що оборот „Рускої Каси“ виносив в минувшій році понад 30.000 зр. Отже і в тім напрямі ми несли нашому народови поміч по нашим силам.

Прийшла весна, а з нею вибори до ради державної. В цілім краю настав живіший рух, навіть наші домородні перевертні рухнули ся і, чуючи за собою сильну підпору, кидали ся мов скажені. Був то тяжкий час для нашого народу, а особливо для нашої народної справи. Слідні були старання, аби нас роз'єднати, нас розбити і ослабити, — але надармо. Нас злучила одна могутча гадка: боротьба за добро нашого народу! — і о ту гадку розбили ся всі заходи. Буковинські Русини мають тепер хоч одного щирого заступника в парламенті, котрий старає ся в порозумінню з черновецькою рускою громадою вибороти для руского народу ліпшу долю.

При тих виборах показало ся, як дуже ще панує між нашим народом темнота, як легко дають ся наші селяни обдурити чи то „повагам повітовим“, чи то ріжним лихварям, чи вкінці першому ліпшому голтіпаці, коли він

лише має на собі сурдут, от хоч би такий Крушибіда або подібні ему сили тьми. Се дуже сумне свідощтво для нашого народу і zarazом знак, що нашим щирим руским патріотам треба докладати великої праці і великих трудів через довгі літа, щоби довести нарід до того, аби він самий зрозумів, що ему потреба, що для него добре, а що зле. В тім переконанню явив ся минувшого року, як і передшми роками, пос. др. Стойкий перед руским народом в Старій Жучій, Рогізній, Шубранці, Ленківцях, Раранчу і Горішніх Ширівцях з посольським справозданем, толкував своїм численним слухачам про всякі краєві справи, поясняв їм майже всі пекучі справи і потреби, — а наслідок був такий, що селяни просили о пораду против нужди. Жалували ся селяни на малий заробок, на визиск від тих, котрим працюють тяжко; а коли ми подали деякі ради після того, як радять собі в иньших краях в подібних випадках, напали на нас зі всіх сторін, назвали нас гайдамаками, пал'ями і т. п. Нічого не помагали наші пояснення, ані наведене слів півурядової газети; — нашим ворогам конче захотіло ся нас знищити. Але они перечешили ся, бо не брали в рахунок довіря народу до нас. Коли вкінці бачили, що дармо тратять труд на такі замахи, залишили напасти на нас і ми не потребували вже боронити ся.

Розуміє ся, справа визиску досі ще не по-лагоджена і она буде так довго виходити наверх, поки таки не заспокоять справедливі жадання селян. При тій нагоді спитали неодні цікаво, чому властиво селяни ідуть робити на панських ланах, а не можуть вижити з свого ґрунту? Для обізнаного з обставинами була відповідь легка: не лише тому, що селянські ґрунти роздроблені, але і тому, що наш селянин веде свою господарку ще по старосвітськи, не інтензивно. Тому послідному лиху має почасти запобігти низша рілляничка школа в Кіцмани, в котрій селянські сини можуть навчитися ліпшої, раціональної господарки. На жаль, наші селяни ще не зрозуміли ваги тої школи і її користі, але є надія що вже сего року буде ліпше.

Всі ці справи порушувала і обговорювала наша газета докладно, як взагалі займала ся она всіми справами, які могли мати інтерес для

нув протяжно: — Мой, ти, мой, а запрягай но-там коні.

Давши сей приказ вернув ся назад до хати й увійшов до кухні. Тут панувала страшна кириня; начине від обіду валялось немите по-під лавки, на середині стояв цебер з помиями, коло него лежав здоровенний віник і купа сміття, а по-верх того всего весело літали мірияди мух.

— Де то баби діли ся — сказав протопопа сердито, — що полишали все доском, гей би по якій війні.

Почувши голоси в притикаючій кімнаті подав ся туди. Отворив двері і побачив дуже займаючий образок. На середині кімнати стояв круглий стіл, коло стола гарна чорноока циганка розкладала карти, обіч неї стояли три молоді панночки і стара вже женщина, а наймичка зложивши руки стояла в куті, вдивляючи ся в ворожку, мов в яке божисте.

— Що се ви тут робите? — обізвав ся протопопа з серцем, — дець в кут позабавили ся, а тут, як би зайшли злодії, то могли би все з хати повиносити.

Панни зчервоніли ся, циганка схопила ся з крісла і підійшла, щоби поцілувати в руку пан-отця, а стара женщина приближила ся до него, кажучи тихо:

— Не гнівайте ся пан-отець; от сеєя

шельма добре вгадує, — каже, що наша Аглай скоро віддасть ся, та ще й за семинариста.

Протопопа усміхнувся якось дивно. — Але, то таке в картах стоїть? — сказав голосно.

— Аби я так жила, як кажу не по правді, — почала скоро-язика циганка; — если панна не віддадут ся за семинариста, то можете мені тогди в очи наплювати; тай здорова буде, щаслива, богата, аби-м так за ваш поріг вийшла, як по щирости говорю.

— Ну, ну, мовчи вже, а ти не знаєш, що то гріх людий туманити? Я скажу тебе жандарами з села вивести, — сказав протопопа додаючи собі поваги.

— Ей отченьку, я бігме не туманю, а кажу лиш вірну правду, — цокотіла циганка дивлячи ся ему в очи, — чи я тому винна, що панночки так добре паде?

— Та бо ви, отець, не перебивайте нам, — сказала стара женщина.

— Ну, ну, робіть собі вже, що хочете, я йду гет. Але ви, ліліко, лішли-б подивити ся, чи добродійка ще не встала, бо я казав вже лагодити бричку.

З сими словами пійшов назад до кухні, а наймичка також побігла туди брати ся за недокінчене діло.

Протопопа умиє ся, казав собі вичистити чоботи, зачесав довге, спадаюче на плечі волосся і пішов до своєї канцелярії. Тут надів на себе

В ДОМІ ПРОТОПОПИ. ПОВІСТЬ.

1)

Написала

Евгенія Ярошинська.

I.

На дворі був гарячий пополудень. Сонце пекло, мов би хотіло висушити послідні каплі соку з пожовклих зі спеки ростин. На подвір'ю у митецького протопопи не видно було живої душі, все дець від спеки поховало ся, лиш бідний индик, що розплявши свій округлий хвіст ступав гордо по подвір'ю, не мав де скрити ся; сонце дошкулювало ему дуже, то-ж він роззявив рот, бо думав, що таким способом позбуде ся спеки, — добре ередство, лиш небогато помагало. За подвір'єм стояла гарна резиденція, — так називали в селі помешкане протопопи. Й тут здавало ся все спочивати, — чути було лиш жужене мух, що били ся о швиби зачиненої кухні.

За час отворили ся двері від протопопової канцелярії і вийшов сам протопопа, позіваючи та пригладжуючи розковдане у сні волосся. Він був високий, худий, з поморщеним лицем і сивою бородою. Їго великі сиві очі мали вираз добродушности, та zarazом якоїсь недотепности, нерішмості. Позіваючи вийшов на ганок і крик-

Русинів. На всіх полях: політичній, економічній, загально-суспільній, на полі шкільництва, як не менше на полі церковнім забирали ми все слово і пояснювали справи зі становища руского.

На полі шкільництва нам приходило ся аж надто часто жалувати ся на ворожу нам германізаційну систему, котра звела т. зв. руску паралельку при черновецькій гімназії до абсурду, а не допустила до засновання рускої народної школи в Чернівцях, та взагалі на кождім кроці сприяє скорший розвій руского народу.

На полі церковнім в минулому році не зайшла майже жадна зміна, бо остало при обійнях впр. митрополита Аркадія і при ворогованню консисторії против всего руского. Аби навести лише один клясичний приклад, вкажемо на історію рускої катехитурі при черновецькій гімназії, не споминаючи вже о катехитурі при черновецьких народних школах, о рускім катехизмі і т. д.

Теперішній стан представляє ся проте так: Наш нарід перебув в минулому році тяжкий час, однак витривав щасливо до кінця; в тій борбі з елементами та з ріжноразними ворогами его дух не підпадав, а противно нарід набрав більшої відваги, більшої певності в свою будучність. — Щирі рускі патріоти, а передовсім наші проводирі старали ся невтомною працею зближити ся до бажаної цілі — до національної самосвідомості народу і поліпшення его долі. В тім їм помагала вся руска черновецька громада, головню-ж наші народні товариства, котрі в минулому році виказали значний рух. Задатки на ліпшу будучність є; треба лише ті задатки скріпити, треба ті підвалини для народного добробуту зміцнити і помалу, але певним ходом працювати над двигненням нашої меншої братії.

Се можемо з тим більшою певністю робити, що сей новий рік заповідає ся добре. Се буде рік ювілейний.

Передовсім буде ціла наша монархія святкувати ювілей 50-літнього щасливого панування нашого найяснішого монарха Франц Йосифа. І нам Русинам треба буде сей гарний ювілей обходити поважно, як пристойть великому народові, а то тим більше, що ми все те, до чого ми добили ся, завдячуємо головню ласці нашого цесаря, котрий рад би всі свої народи, отже і руский нарід, бачити щасливими.

Окрім того маємо ми Русини ще обходити свої спеціальні ювілеї, а то 100-літній ювілей нашого народного відродження і 50-літній ювілей знесення панщини. Рускі народні товариства вже де-що рішили в сій справі і в свій час оголошать програму і спосіб обходження тих ювілеїв.

Дальше ждуть нас в сій році нові соймові вибори. Тут мусить наш нарід твердо постояти за свої права, мусить висказати свою во-

лю, яких заступників він собі бажає, якою дорогою хоче ступати наперед. Краєві сойми мають тепер, де наш парламент перебуває в кризу, більшу вагу, як попередніми роками, то-ж треба вибирати до сойму людей працюючих, людей ширших, не лукавих, характерних — словом, правдивих приятелів народу.

Жде нас ще будова першого поверху на „Народнім Домі“, чим би ми найліпше відсвяткували наші народні ювілеї; жде нас дальша виплата рускої друкарні, котра має в нашій народній руху величезне значіння; жде нас дальший розвій „Рускої Каси“.

Як бачимо жде нас в сій році чимала робота. Тому скріпліймо свої сили; ободруймо себе оповільно; піднесім ся духом понад все мале, мізерне, погане; сполучім наші сили, а перемога буде певно по нашої стороні!

Допись з села.

Читаючи пильно нашу газету „Буковину“ прочитав я одну нотатку, в котрій звернено увагу читателів і на наші громади та їх управу, щоби кождий селянин, котрий чує ся скривдженим громадськими властями, доніс про свою кривду редакції.

Тому хочу і я написати кілька слів про нашу громаду, Старі Мамайці.

Передніми роками, коли ми мали писаря громадського християнина, дуже розумного і ретельного чоловіка, котрий свій обов'язок писаря громадського як найсовітніше знав провадити, був в нашій громаді як найліпший порядок і наші люди були дуже задоволені. Но, від коли в нашій селі став писаром жид Гершко, від тогди і порядок счез. Бо, коли то хотів Гершко такий, як належить ся, то й жалю би не було; а то — по правді сказавши — ні до людей, ні до Бога. — По інших громадах, чую, є й писарі добрі і то — християне — Русини, котрі мають по кілька клас середніх шкіл, а також і ієніт законом приписаний, одним словом просвічені і фахові люди; а у нас урядує, вибачте, Гершко, бувший бейфер жидівський, котрий так розуміє ся на науці, як жид на солонині, котрий лиш чув про науку, по єї на своїм віку ніколи не уживав. — Сей Гершко не то по руски, но й по німецьки не знає речення написати, як слід. Законом приписано, що кождий, котрий хоче бути секретарем громадським, мусить мати ієніт на секретаря і мусить знати не лише по німецьки, но й по руски, як говорити, так і писати. А наш Гершко сарака, не має ні одного ні другого; він не має ні ієніту на громадського секретаря, ані не знає добре ні по німецьки, ні по руски. Так то наш Гершко, не уважаючи ні на що, урядує в нашій селі без жадної журби, знаючи, що наші люди добрі і прості, що нема кому взяти ся за діло, щоби зайняти ся громадськими справами. І хотів наш Гершко чує ся нездібним на писаря в нашій громаді, сидить він собі тихонько, користаючи з наших добродушних селян, погладжує собі борідку та й сміє ся в пригорщі з дурних гоїв. А прошу послухати, як то наш Гершко провадить діловодство громадське! Се і причина моєї писанини. Перед трома роками мали громади Старі Мамайці і Ревна робити спільний пором для перевозу на Пруті. Той пором мав коштувати яких чотири, до п'ять сот золотих. Наша громада мала платити яких двіста золотих. А позаяк казав громадська не в силі була ту

суму так скоро доставити, скликав наш начальник радних громадських на сесію і урядили зробити репартицію. А яка то була дивна репартиція! — Мабуть се розумна голівка нашого писаря, Гершка, се так штучну репартицію видала; бо що-ж наші чесні радні громадські або й наш пан начальник розуміють ся на репартиціях? — Оні, преймь, мають свого лана секретаря, котрий про се має журити ся. А то, як наш пан начальник каже, то у нашого Гершка „жидівська — мудра голівка“, і майже не найде ся такого штудерного, як він, писаря. Зробив він отже ось яку репартицію! Перша класа — 1 тіло виборче — мала платити по золотому, друга класа — по 70 гр., а третя — по 20 гр. І чи-ж се не репартиція? В нашій селі є по більшій часті люди, що мають по дві до три фальчі поля і стоять в першій класі, так само як і ті, що мають по шість, десять і двадцять фальч поля. А чи-ж се справедливо, щоби той з двома фальчами платив одного золотого, як і той з шістьма, десятима — ба й двадцятьма фальчами? І чи-ж не маємо ми чого нарікати на наш уряд громадський? Нащо наш уряд громадський тримає таку „мудру-хитру жидівську голівку“, котра одної репартиції зробити не знає, як належить ся.

Та сему не конець. А мушу я й се згадати. Наш писар, Гершко, як бере податок, збирає якийсь додаток на церкву — се-б то на утримування нашої церкви, — котрий додаток мушу я що року платити. Я яко православний Русин-християнин не маю нічого против збирання того додатку, бо яко гр. пр. парафіянин обов'язаний я нашу церкву підтримувати. Але мене се обходить і болить, чому всі наші гр. пр. парафіяне не платять сего додатку? Я, як платив податок, мав нагоду заглянути в журнал — Steuerempfangsjournal — в котрім я найшов багатьох багатих і радних громадських — таких, котрі сего додатку не платили.

І чому-ж не мали би платити сего додатку всі, — і багаті-радні — так, як і я бідний? Таке-ж оні православні як і — я! Мені здає ся, що, як я плачу, то повинні вже всі платити. Але правда! Де поповні вільно, там дякови засі! Таке й моє. То багаті-радні, а я простий хлоп.

Так само в нашій селі і з картами на безроги буває. Як я чув, платять ся в других селах за ті карти по крейцару; а у нас мусить кождий по чотири крейцари платити. Мені один панок, — здає ся Русин, бо говорив по руски дуже добре, — казав, що за карти на безроги і коні не вільно платити більше, як лиш крейцар, і що се законом приписано. Но наш писар, Гершко, видно не боїть ся закону; він бере по чотири крейцари і каже, що се ему радні громадські при сесії дозволили, через то, що він мало з громади бере. І чи-ж не має він досить від нашої громади? А коли би ему й замало було, чи-ж ми Гершка силуємо, щоби він в нашій громаді розкошував, або біднував, щоби ему чого не стає? Ні, ми его не силуємо. Ми би ему дуже щиро подякували, як би він наше село оставив. Ми маємо, преймь, Русинів, котрі посідають багато більше наузи, як Гершко, і котрі мають ієніт на секретарів громадських. А по друге радні громадські не мають права радити при сесії, щоби писар брав по чотири крейцари за карту; на се є закон, котрий не сміють радні громадські переробляти. Тому ми радимо нашому писареві Гершкові, щоби він тримав ся закону і щоби давав карти по крейцару, а не як доси по чотири!

Наші люди й так вже бідні, а як їх зачнуть леда які Гершки використовувати, їх дурити і на всякий спосіб дерти, то знищать їх цілком. А потім що буде? Возьмим, на примір, одного бідного чоловіка, котрий має яких-десятеро підросят і приходить до писаря карти взяти, бо завтра торг в Лужанах. А

нову реверенду, поверх тої порошок із сивої шерстянки, взяв новий капелюх і паличку, та пішов подивити ся до возівні.

Тимчасом ліліка, виправивши циганку, пішла будити протопиху. Тота вже не спала, а лежала на софі на пів дрімаючи.

— Дав нам Бог доброго гостя в дім, — сказала ліліка сідючи на крісло.

— Хто такий? — і протопиха схопилась з подушок, — може пан-отець Моцан?

— Ей де там, знаєте тота ворожка що кажуть за ню, що вона все згадує.

— Але, та де вона?

— Вже я її виправила, бо пан-отець гнівали ся; ворожила дівчатам, та казала Аглаї, що небавом має за пан-отця віддати ся.

— Що ви кажете ліліко? То треба би вже до весілля лагодити ся.

— А треба, коби Бог дав дочекати, але пан-отець питали, чи ви вже лагодите ся, бо вони вже веліли запрягати коні.

— На що, чи не хоче то старе чудо зі мною їхати?

— Та мабуть хочуть, бо я чула, як казали в кухні, аби їм Василка чоботи вичистила.

— То я не поїду! Де би я з ним їхала, по що ему зі мною волочити ся?

От ви гніваєте ся, а пан-отець вже й заїхали, — сказала ліліка сміючись, — бо вла-

сне в тій хвили заїхала перед ганок бричка, а в ній сидів протопиха.

— Бог би сего дурного побив! Ідїть, кажіть ему, що я не поїду, — сказала добродійка злісно.

Ліліка вийшла на ганок.

— А що готова вже добродійка? Чому не йде? Коний не можна втримати, так їх мухатне, — сказав протопиха сидючи на бричці.

— Добродійка кажуть, що не поїдуть, — відповіла ліліка усміхаючись злібно.

— А що то їй стало ся? — З тими словами почав злизати з брички.

— От, проїхалибсьте ся пан-отець, — сказала ліліка, оминаючи его питане, — та все вам буде трохи легше.

Він зирнув на ню злими очима і пійшов до хати.

— Що се, — почав роздратованим голо-сом, звертаючи ся до жінки, — казалась рано, що поїдеш, а тепер якась примха тобі до голови прийшла.

— Я поїду, але не з тобою, — відповіла добродійка холодно.

— Ти мене все за дурня маєш?

— Бо ти не дуже й розумний.

На столі стояла карафка з водою, і она, як стій, опинила ся на помості, кинена роз'юшеним протопихою.

— Ой, ой, умираю, ратуйте, — закричала

добродійка, ніби то мліючи. На єї крик вбігли панни одними дверми, а ліліка другими.

— Боже, що се стало ся? — почали всі ляментувати, відтираючи зімлілу.

Протопиха перепудив ся, й сам побіг до кухні по воду, котрою приснув на лице своєї жінки. Вона почала ніби приходити до себе, отворила і замикала очі, гейби хотіла надумати ся, що з нею стало ся.

— Боже, як ти мене перестрашив Артемій, — сказала тихим слабим голосом, — кілька разів просила я тебе, покинути свою натуру, а ти все робиш мені на збитки.

— Вибачай мені Стефцю, вибачай, я винен, та коби тобі ся іритація нічого не зашкодила, — він цілував єї руки і дивив ся на ню бла-гаючими очима.

Добродійка усміхнулася незначно.

— Не знаю, може мені й пошкодить, щось мене тут так болить, — й показала на серце, — а по цілїм тілі гей мурашки бігають.

— Ото з мене гадюка! Знаючи, що ти нервова, вистроювати такі авантури, — прости мені душечко.

Ліліка не могла здержати ся від сміху, — закусуючи уста, вийшла з кімнати. Вона була свідком не одної такої сцени, бо вже від двайцятьох літ провадила господарство у протопихів. Вона була тіточною сестрою протопихи, й тому то звали єї лілікою, бо так звуть старшу

щоби легше продати, бере він поодиноким на кожне поросю карту, то потребує, бідний, аж 40 кр., бо пиваке пан Гершко не дав би карти. Бідний чоловік не має готових грошей, позичив десь 40 кр. і взяв карти. Пішов він поросюти на торг, а там йому заміло платили і він мусів їх до дому завертати. На другий вівторок вдав ситі або слота, так, що бідний чоловік не міг іти на торг з безрогами. Аж на третій вівторок стало погідно і він хоче тепер безроги продати. Та, але картам вийшов речинець — 10 днів — і він мусить знов іти до Гершка або підписувати карти, або нові брати, а тут треба знов сорок крейцарів, бо пиваке нема карт. Так наш бідний чоловік, ще нічого не продав, а гроший вже цілу купу завинив. І будеш мати ся, бідний чоловіче! Я не раз скаржив ся на ці поради нашому начальникови громадському, по начальнику мене ще й висміяв та посилав мене до читальні, каже: — Та же ти від читальні, чому не поскаржив ся вашому председателеви? — От, такими словами приймає він кожного, котрий скаржить ся ему. Наш начальник є письменний й порядний чоловік; во що з того, коли грає в дуду свого писаря, Гершка, і его одновірців-жидів. А се нам дуже не сподобало ся, бо здає ся, що ми его вибрали, а не Гершко і его приятель Янкель; тому-ж він повинен своїх, — а не чужих, — слухати.

Н. Н., громадянин.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 13-го січня 1898.

З новим роком бажаємо всім нашим платникам і прихильникам щасливого року, щоб ся родило жито, пшениця й всяка лашинця, і щоби на-стали ліпші часи на ниві нашого народного життя.

Від видавництва. Розпочинаючи чотирнадцятий річний видавництва, дякуємо всім нашим дотеперішнім приятелям, що були ласкаві доси запом'ягати наше письмю дописами і иншими літературними працями, і просимо їх також і на далі не забувати на нас. Ми справі будемо самі старали ся о як найліпший добір матеріалу і маємо запевнену поміч таких сил, як Вп. п. Кобилянська, Ярошинська, котрої повість „В домі протопопи“ розпочали ми містити в нашій фейлетоні, як також многих инших літературних пер, але в кождім случаю часопис являє ся лиш тоді зеркалом життя народу, коли має запевнені численні дописи з провінцій, що мають жити народне у всіх его дрібницях і тому пожадані нам передовсім дописувателі з провінцій.

Іменования. Міністерство торгівлі іменує конципісту поштового Людвіга Горачка поштовим комісарем для Чернівців.

Загальні збори буковинського товариства лікарів відбудуть ся 14-го січня о 7-й годині вечером.

Продовжене студії д-ра Смал-Стоцького „Буковинська Русь“ найдуть ВП. читателі в пізніших числах нашої часописи.

Руский народний театр розв'язав ся. Як довідуємо ся, мала виступити з трупи руского народного театру часть артистів і они заложили собі нове товариство. В справі тих останніх випадків в театрі опубліковало „Дьло“ цілий ряд писем, а між иншим і письмю п. Шухевича. Виходить з того таке, що в останній дезорганізації театру як найбільше винні оба уступивші директори Поліщук і Янович, а крім того і Кость Підвисоцький. Коли в своїм часі „Буко-

сестру по волоски. Повдовівши не хотіла стара сидіти коло своїх дітей, а перенесла ся до своєї молоді своячки, котра любила дуже забави і рада була, що буде мати з ким діти та господарство лишати. Обі згоджувались дуже добре. Протопопиha вийшла за муж без любови, а що була дуже гарна, шукала собі приємностей по за домом. Все на візитах, все занята якимсь романом, не мала часу оглядати ся на літа. З за молоді підходили їй молоді студенти та семінаристи більше під густ; постарівши ся трохи, звернула свої залицяння до менше претенсіональних мужчин, а тепер будучи вже бабкою, не могла лишити своєї натури, та провадила романс з сусіднім священником, котрого жінка не раз плакала та нарікала, що через протопопиha не має з чоловіком життя. Протопопа був на все глухий і сліпий; він тішив ся, що має гарну жінку і був сильно пересвідчений о її вірності, бо вона дома а найбільше перед чужими людьми, дуже радо вдавала щиро люблячу, піклуючу ся о его добро жінку. Ніхто не важив ся роз'яснити ему вчинки его другої половини, бо одному сьмільчакови, що дав ему явні докази невірності протопопиha, він не то що не подякував, але ще й до сьогодні на него гнівав ся.

(Даліше буде).

вина“ помістила цілий ряд фейлетонів кидаючих ясне світло на відносини театральні, всі накиннули ся на нас з мокрим радном, та тепер ясно, що ми тоді заняли цілком відповідне становище в сій справі. Тепер шукає „Руска Бесіда“ знов самостійного директора і розписує ось який конкурс: Виді „Рускої Бесіди“ у Львові розписує конкурс на самостійного директора руско-народного театру. — Услівя: 1) Переймлене театру у власний заряд з днем 1. н. ст. лютого 1898; 2) зложене відповідної кавий; 3) предложене свідомств дотеперішнього занятя. Подання належить вносити на письмі до 25 н. ст. січня 1898 до виділу „Рускої Бесіди“ у Львові ринок ч. 10, де також близьких інформацій засягнути можна.

З політики. Віденські часописи обговорюють перше засідане сойму чеського. Neue Fr. Presse вказує на вагу внесення Букуа, і завзяває Чехів, щоби они оказали ся так уступливими, як Німці. Reichswehr принесла сензаційну відомість, що удало ся правительству погодити Німців з Чехами, і наколи би та згода вже дефінітивно здійснила ся, мав би наш імператор коронувати ся ще в сій році короною св. Вачеслава. З компетентних сфер заперечують тому. Fremdenblatt доносить, що намістник Руденгове зложить незабаром в соймі чеськім важну декларацію в справі язиковій, котра має узв'язати по части жадання Німців, але також зав'язати їх, щоби они закинули всі постулати, котрі не дадуть ся здійснити. Також і Чехи повинні пам'ятати о тім, що не раз говорили о своїх миролюбивих інтенціях. — Посол Вольф ходить по Празі в товаристві чотирех служачих, кількох агентів поліційних і поліціянтів з наложеними багнетами. Публіка посилає під его аресою не дуже то присміні епітеги, а він сам подає у своїм Ostdeutsche Rundschau проект обструкції в соймі чеськім.

Успішну і хосенну діяльність розвинуло тутешнє „Товариство Мироносиць“. З початку займало ся оно майже виключно справами церкви, та пізніше виринула між членами гадка заняти ся підмаганем бідних дівчат-школярок. Члени товариства заняли ся тою справою дуже ревню і урядили колекту, котра довела до успішного результату, бо до суми 214 зр. і 35 кр. Урядженем і збиранем складок заняли ся Вп. Пані: Калужнячка, Смал-Стоцька, Найдя, Глинська, Добрянська, Грудзінська, Тереса Поврозник і Андрушко. За зібрані гроші закуплено 300 метрів бархету, 26 пар черевиків, 10 пар панчіх, 30 букварів і 22 хустини і обдаровано тим дня 2-го січня 70 бідних дівчат. В урочистості тій, котра відбула ся в братській домі при улиці Кушнірській, брали участь висше згадані пані, о. крилошанин Костецкий і о. Сімович. За сию успішну і користну для суспільности працю, нехай приймуть всі члени того незвичайно симпатичного товариства, котре дучить всі класи і верстви, щире спасибі!

Еміграційний агент. Минушого тижня відбув ся перед станіславівським судом процес против Мечислава Андрія Базалевича, бувшого економа з Жниброда в повіті бучацькій, обжалованого о обманство. На весну минушого року почав обжалований намаляти Йосифа і Анну Боцькурів, заможних господарів з Жниброда і їх шуряна Мохнача до еміграції за море. Представляв їм в найгарніших красках бразильський рай, що дають там цілком дармо ґрунт, хату, худобу, мертвий інвентар, а з початку і удержане, що перевозять емігрантів безплатно кораблем, та що треба заплатити залізницю лише до Генуї. Намови ті вінчали ся успіхом, бо Боцькури продали ґрунт за 400 зр. і готовили ся до дороги. Тимчасом ждучи на пашпорт дали Базалевичеві 90 зр., аби їх післяв на завадок агенту Сильвіо Нодаріому в Удіне. Базалевич взяв гроші, але післяв агентуви лише 50 зр., а 40 зр. задержав для себе. Тимчасом справа стала голосною в селі. Боцькури за намовою людей покинули гадку емігровати, а Базалевичем заопікував ся прокуратор державний. При розправі відчитано обширну кореспонденцію Базалевича з агентом Нодарім, котра виказала, що Боцькури не були першою его жертвою. По переведеній розправі засудив трибунал обжалованого на 6 місяців строгого арешту за намову до еміграції, а натомість увільнив его від закиду обманства.

Кандидатура Стояловського. Дня 6-го с. м. відбули ся в Ланцуті передвиборчі збори, на котрих явив ся кс. Стояловський яко кандидат на посла до ради державної на місце помершого ґр. Гомпеша. На зборах були також посли Кубік і Шаєр і сей останній виголосив апострофу до виборців, щоби в часі вибору прийшли з ними і пильнували кожного виборця, як ангели (?) сторожі. Кс. Стояловський промаляв від 8 години вечером до 11 год. в ночі і говорив майже в дуї соціалістичнім. На другий день хотів кс. Стояловський устроїти збори на подвір'ю посла Жардецького, але староство заборонило. Відтак намірє цікавий сей демагог об'їхати цілий повіт від села до села, в товаристві послів Шаєра і Кубіка і двох міщан з Сіняви яко агітаторів. — Хоть кандидатурі кс. Стояловського противить ся ціле обивательство, й сторонництво людове поставило навіть контркандидатуру селянина Яхевича, то при виборі, що відбуде ся з початком лютого, перейде імовірно кс. Стояловський.

Часи Гаспаронів і Ринальдів пригадують ся в Сичаї. Минушого тижня спіймано в Палермо ватагу елегантних розбишаків, котра від якогось часу непокоїла місто частими тайними, а зухвалими злочинами. Оповідане одної дівчинки, котра недостережена серед розбишаків, була свідком, як они закопували якогось живого, а лише зв'язаного чоловіка, становило

для поліції перший слід. Родичі дівчинки скоро довідали ся о тім, що зізнання їх доньки спонукали заарештоване одного опришка, зі страху перед местію его товаришів, зажадали від поліції, щоби дала їм мешкати в їмачу поліції. Тимчасом власти сїднали енерґічно даліше за справою і остаточно зловили цілу ватагу 70 людей, з котрих багато робили доси в Палермо вражінє своїм гулящим житєм і величавими брилянтами. Начальником банди був звисний в місті підприємець будовляний. Пориваня, рабунки, убійства становили програму ватаги, в котрій всі поїдали пашпорти на оруже, виставлені найавтентичніше поліцією. Одною з останніх справок злочинників було насильне уведенє якоїсь дівчини, за видачу котрої вимантили від її родичів і божевільного з розпуки нареченого 100.000 лірів окупу. В день перед арештованем замордувала ватага своїх чотирох членів, котрі грозили доносом до поліції, если добичі з вирав не будуть справедливо розділювані.

Під водою. Последніми часами звернув на себе увагу світа Американці Сімон Лийк. Зладив він підводний корабель, що має служити до розслідів дна морского і до підводних глядань. Недавно тому роблено проби в Балтіморі. Товариство, занурене в кораблі в морську глибину, не чуло ніякої різниці в віддиху, лише по цілогодіннім побуті під водою дехто відчував легкий біль уший. Є то корабель довгий на 36 а широкий на 9 стіп і пригадує видом радше льокомотиву. На поверхності води мотором є газолінова машина о силі 30 коний, за те під водою порушуєсь корабель мотором електричним. Тепер корабель сей занятий гляданєм золота, яке затонуло в 1852 р. на кораблі „New-Ewa“ біля американського побережа.

Ціни старих скрипок підносять ся чимраз більше. Недавно тому закупив один Німець знамениті скрипки „Guarneri de Gesu“, позістали по помершій директорі медіолянської консерваторії Баччінім, за ціну 16.000 франків. За правдивого „Stradivarius-a“ заплатив князь Кобур-Гота 35.000 франків. Від кількох місяців обїзджає один богатий Американці всі італійські провінції і купує старі скрипки італійські. Збір его вносить тепер майже 500 скрипок, куплених за ціну 400.000 франків. Німецький скрипок Галле має скрипки, уважані знавцями за найправдивішого „Stradivarius-a“ і хотять ему заплатити за сей інструмент 50.000 франків.

В р. 1898 виходить

„Буковина“

три рази на тиждень, в середу, п'ятницю і неділю, в збільшенім форматі і по зможности з белетристичним додатком. *Обов'язком всіх буковинських Русинів предплачувати „Буковину“, приєднувати як найбільше предплатників і домагати ся її в кождім публічнім місці, в кофейни, реставрації і цукорни!!*

Телеграми „Буковини“.

З дня 12-го січня 1898.

Прага. Посол Вольф і товариші внесли інтерпеляцію до намістника, чи правительство не відрочило би чеського сойму і не скликало его до одного з німецьких міст Чехії, де посли чеські можуть надїятися як найбільшого поважання зі сторони німецького населення. Інтерпелянти мотивували свою пропозицію тим, що посли німецькі наражені в Празі на обиди і відгрози зі сторони Чехів.

Берно (моравске). Посол Сілені поставив внесенє на безпроводочне знесенє обороту млином з Угорщиною.

Зальцбург. В соймі поставив посол Шумахер і товариші внесенє, щоби Сойм освідчив розширене прав соймів, проєктовану зміну закона шкільного, lex Фалькенгайна і розпорядженя язикові за недопустимі. Внесенє відіслано без дискусії до комісії.

Париж. Военний суд увільнив Ештергазо-го. Парлямент вибрав знов прозидентом Бріссона.

Відень. Трибунал державний орік, що оспорюване ореченє міністерства справ внутрішніх, котре освідчило ся некомпетентним в справі написів уличних в Празі і відкинуло рекуре праского німецького товариства для справ громадських, не порушує в нічім права свободного висказування гадок і народної рівноправности; противно, порушує рішенє віділу краєвого народного рівноправність остільки, оскільки потверджує розпорядженє ради громадської, що імена улиц є іменами власними і мають уживати ся також в другій бесіді незмінні.

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсери
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
переднє застереження.

Поодинокі числа коштують 8 кр.

Спілки рільничі.

Ми не раз підносили вагу спілок рільничих для піднесення рільництва. Тепер вніс посол Барвіньський в соймі галицьким внесені на основанні таких спілок і тому подаємо тут его бесіду мотивуючу то внесені:

Від двох десятків літ переживає рільничий стан, а особливо наше селянство дуже тяжкі часи. Положені рільників не тільки не поправляє ся, але з кожним роком стає гірше; наше селянство клонить ся до скорого упадку. Рільники дійшли до страшного обдвоженя ґрунтів, доси нечуваного. Лихварський капітал опанував державний кредит і підчинив собі всю продукцію рільничу, виробив собі монополію устанавляти ціни рільничих плодів, виключивши від участі в тім самих продуцентів. Ціни рільничих плодів обнижено, а рільників засуджено на голодовані. Торговельний капітал, з'організований на біржах, грає насущним хлібом і зробив предметом спекуляції не тільки землю, але й щоденний хліб широких верств народних.

Супротив того в банках і біржах з'організованого капіталу стоять рільники зовсім безраді, розбиті і немічні.

Всі інші верстви суспільні, всі стани: фабриканти, промисловці, робітники і інші є з'організовані, всі дбають спільними силами про свої потреби та інтереси, про обезпечені свого буття, лише стан рільничий не екупив своїх сил, не має організації, не має економічного заступництва. Не добре бути чоловікові одному, сказано вже в єв. Письмі — а всі слова мають таку силу на економічній полі повне оправдані. Роздроблені, відосібнені сили рільників не можуть досягнути значних користей при витворенні рільничих плодів і тратять вплив на зужитковані і означені їх ціни. В тім лежить небезпечність, теперішня неміч рільників, їх болюча сторона, що доводить рільників до скорого упадку і до розпуки. Передовсім треба тут помочі. Поклик: всі за одного і один за всіх повинен і тут бути переведений, щоби зібрати і згуртувати всі роздроблені, відосібнені сили

рільничі до спільної організації. В тім знамені є спасені рільничого стану!

В. Сойм займав ся не раз вже справою рільничою — перед двома роками дала до того відповідну нагоду громадні еміграція наших селян до Америки — і на сегорічній сесії виступив виділ кр. з проектами, котрі мають на цілі поліпшені буття рільників. Однак всі ті змаганя остають марними, поки не буде переведена організація рільників. В інших краях нашої монархії рільники мають більше засобів до борби з нуждою, а мимо того центральне правительстві було спонукані виступити з пропозиціями про організацію спілок рільничих. Голося не тільки з різних країв нашої держави, але досвідчені пороблені в інших державах показують, що тою лише дорогою можна подоготити рільничі переселені, охоронити селянство перед руїною, обезпечити рільничий стан перед визиском капіталу.

Предложено про спілки рільничі гр. Фалькенгайма з р. 1893 дізнало деяких змін, позаяк гр. Фалькенгайм звизав рільничі спілки разом з заробковими, а против сему заявили ся всі австрійські рільники однодушно. Его наслідник в міністерстві рільництва, гр. Ледебур обмежив проект свого попередника, але наслідком відомих подій в раді державній не прийшло се предложені на порядок денний. З комісійних розправ показало ся, що знайшла би ся потрібна для переведення сего закону більшість, однак між польськими посланцями було досить противників сего закону. Деякі побоювали ся, що більшість владителів, входячи в спілки рільничі з селянами, мусіли-б не раз своїм маєтком відповідати за можливі не удачі, спілок позаяк в §. 11. предложенія міністерського нема докладно розмеженої різниці між рільничими а заробковими спілками. Інші знов були тої гадки, що такі справи належать до сойму, а не до центрального парламенту.

Предкладаючи з поручення руского клубу мое внесені і начерк краевого закону про обов'язкові спілки рільничі, старав ся я усунути ті сумніви, які підношено против такої організації рільників. Основою до мого начерку послужило в частині правительственне предложені в раді державній, а в частині начерк краевого закона

внесеного в чеськім соймі п. Яндою і товаришами. Коли хто з Вас, Вп. Панове, мав упереджені до подібного закону, котрий виїшов би з ради держ., то тепер може на сей закон згодити ся тут в соймі. В моїм начерку старав ся я зовсім усунути заробковий характер спілок, а обмежити задачі спілок до потреб рільничих. Головна ціль є та, щоби рільника визволити від визискування купців і консументів і надати ему незалежне, безпечне становище, а се можна досягнути лише позитивною організацією кредиту. Викупно рільників з страшного банкового і лихварського обдвоженя, користна, інтензивна і поступова господарка, котра може поправити бит рільників, дасть ся досягнути лише скуплені сил всіх рільників, організацією обов'язкових спілок рільничих. Против того підносив дехто сумніви, впевнюючи, що примусом нічого не досягнемо. Заводові спілки рільничі мають сповняти публично-правні функції. Супротив з'організованого капіталу мусить один або другий менше або більше ослабнути в своїх змаганях і помалу підупасти економічно. Для того треба конечно скуплені всіх сил, а заводова спілка мусить бути обов'язкова. В тім взгляді має она зовсім характер громади і держави.

Коли всі рільники в краю а відтак в державі будуть з'організовані і тим способом будуть мати спроможність входити в міжнародні союзи, тоді рільничі продуценти наберуть сили і впливу на укладані ціни рільничих плодів.

Противники рільничих спілок виступають також з тим, що се буде нове обтяжені селян.

Передовсім коштів адміністрації спілок будуть дуже малі, так що на середнього господаря не випаде би річний даток вище як на одну корону, але користь з такої спілки виплатили-б ему сторицею сего дрібний видаток. Але й сего навіть не треба би, бо держава може і повинна дати засоби для таких заводових спілок, як дає для господарського товариства на покриті видатків і цілі того-ж потрібні коштів.

Ідучи за прикладом начерку чеського краевого закона перепровадив я і тут устрій після національних груп, щоби усунути причини можливих непорозумінь.

Є ще й інші супротивності що до переведення організації рільників в заводових спіл-

В ДОМІ ПРОТОПОПИ.

ПОВІСТЬ.

3)

Написала

Евгенія Ярошинська.

— Богу дякувати, Богу дякувати, що дочекала ся я такого сина, — сказала протопопиха входячи в хату. — А де ти Василюка, ходи та привитай ся з своєю мамочкою.

— Вони пішли всі до города, — сказала ліліка, — ідїть через скляні двері, то їх там побачите.

Протопопиха перейшла через велику салью, з котрої одні двері провадили в город. Вона стала на тих дверях і дивилась за своїм сином. Заходяче сонце кидало снопами світла на зелене листі, різнобарвні цвітї і білим піском усеї пані стежки. Все те гей тремтіло від подуву вечірного вітру, гей філювало в ясно рожевим світлі. Воздух був переповнений запахом рож, резеди та левкоїв. Протопопиха стояла хвилю вдивляючись в сесю красу природи. Там далеко приходжували ся єї діти, на їх вид пробудило ся в єї серці якесь дивне чувство, якесь туга бути справді такою доброю і чесною, за яку єї діти тримали. Вона зітхнула тяжко, „за пізно,“ сказала сама до себе, ма-

хнула рукою і пішла гуляючим на зустріч. Межи ними панував дуже веселий настрій, чути було ще з далека голосний сьпів, оживлені бесіди, які заводили між собою молоді. Було їх п'ятеро, три панни і два паничі.

Один з паничів був Василюка, котрого малим кликали з руска „Цильку“, та тепер дали ему вже те волоске ім'я. Син протопопихи був гарний, чорноокий хлопець, дев'ятнадцяти літ. Другий з ряду був Кость Антонок, син селянина з протопопової парохії. Старша донька протопопи Аїла була три роки старша від свого брата; вона не була гарна, але за то здорова, жива дівчина. Молодша мала ще лиш 16 літ і закарзувала на велику красуню. Трета дівчина була одіта в жалобу, се була внучка ліліки — Анна. Вона була дуже гарною, хоть лице єї було тепер смертельно бліде, хоть темносині очі дивили ся меланхолійно перед себе.

На вид протопопихи підійшло ціле молоде товариство до неї. Насамперед син, щоби повитати дорогу маму.

„Василюко! сину мій дорогий, — говорила протопопиха глядячи его буйно чорне волосі, — поздоровляю тебе з матурою, дай Боже, щоби ти з таким успіхом всі прочі іспити поздавав.“

— Дякую мамочко, хоть я тепер ще о ніяких іспитах не думаю, бо от ще лиш вчора вечером сказали, що я дозрілий.

Сеся розмова провадилась межи сином і

мамою по руски. Обое були зворушені, то і ужили тої мови, котрою з маленьку розмовляли і котра їм в хвилях зворушеня сама на язык лізла. Так уживають майже всі перекинчики в хвилях зворушеня матерного языка, бо лиш сям языком можемо добре виразити зворушуючі нас чувства.

— А й ви тут пане Константин, — сказала протопопиха звертаючи си до Антонока, але вже по німецьки, — гратулюю і вам матури.

Кость схилив ся і поцілував єї в руку.

— А на який „фах“ гадаєте йти? — питала протопопиха далі, — певно що на теологію?

— Ні добродійко, думаю йти на медицину, — відповів молодий хлопець покраснівши.

— На медицину? А що-ж ваші родичі на те, вони мають цілу надію, що ви будете пан-отцем, — лице протопопихи прибрало якийсь немилый вираз, йї видко не було се приємно, що Кость не хотів бути пан-отцем.

— Мої родичі будуть трохи розчаровані, що їх найлюбійші надії не сповнять ся, але чи з одними любими надіями мусимо розпачати ся. В прочім я вволив би їх волю, та не маю ні найменшого зв'язу до священничого стану.

— Ви говорите, як який філософ, от так уміли бисьте добре мужиків здирати, та колачі їсти, — засміяла ся протопопиха іронічно.

— Я не матеріяліст, щоби мене матеріяль-

ках, а виходять они від соціялістів, котрі хотіли-б передовсім з нашого селянина рішуче зробити пролетаря, а відтак з'організувати его на соціялістичний лад.

Думаю, що здоровий хлопецький розум не дасть ся повести на ту дорогу, щоб его доводити наперед до пролетаріату, поки він стане спосібним до організації після соціялістичних доктрин.

Край наш майже виключно рілничий, а стан рілничий є майже одинокою підставою его бити і значіння. Тим то В. Соїм, покліканий до береження інтересів і потреб краю, повинен передовсім і то ревню та щиро заняти ся долею рілничого стану. В тім переконанню предожив я своє внесене і начерк краевого закону і поручаю его сьвітлій розвазі і осудови В. Соїму і під взглядом формальним прошу о відосланні до комісії господарства краевого в надії, що она скоро приступить до рішення важної і пекучої справи рілників.

Моральне і материяльне положення сільського учителя.

(Допише із кругів учительських.)

Багато писали вже газети про положення сільського учителя, а найбільше фахові, учительські газети, в котрих жалують ся учителі на тяжку службу, малу платню і на інші невідраді відносини. Но власне тому, що діє ся то в фахових газетах, то їх скарги і нарікання лишаются ся межі ними, не лишаячи жадного сліду по собі. Ся обставина спонукує нас написати де-що про нашу недолю в сій газеті з сердечною просьбою до всіх нам прихильних редакцій, щоби вони з ласки свої передрукували сю статтю і в своїх газетах, або бодай хоть подали її зміст.

Про то, що учитель виконує таку важну службу для цілого загалу має він завдяки своєму лихому, материяльному положенню дуже мале значіння в соціальному життю, тому то мало хто ним интересує ся, а загал не знає его благородних стремлень і не віддає ему належного пошановання. Нарід ще темний і уважає учителя своїм ворогом, а інтелігенція дивить ся на него з гори, боком, просто еказавши гордість ним, бо ему бідачикови тяжко поводити ся, мала плата, недостатки.

Що загал інтелігенції, не знає нас учителів оцінити, най послужить хоть отсей факт, що посол Цуркан сказав в соїмі, коли власне була бесіда о підвищенні платні учителям, слідуюче: „На що підвищати платню учителям, та же вони мають лиш о один рік більше науки, як дяки і вже й так більшу побирають платню.“ Загал байдужний на то, що семинарія учительська стоїть на рівні з другими середніми школами, і судить учителів після їх плати. Та не лиш відчуваємо з жалем упокорене і зневагу зі сторони інтелігенції, але пригноблює нас ще до того наше лихе материяльне положення. І чи можемо при таких обставинах мати і на будуче любов до учительського звання і охоту до праці? Дотеперішня наша горячкова пильність викликана патріотизмом, котрий вбудили у нас патріоти і приятелі школи і справді піднесли нас високо морально в напрямі соціальному, але тим більше відчуваємо брак материяльної помочи. А се не може вже тривати довго, бо наші фізичні сили підупали з причини тяжкого труду і лихого материяльного положення, а й дух ослабає і мусимо з часом унасти і на дусі. —

Братя Товариші! Дови будемо так капарити, та мізерувати? Чи вже не буде ніяк нашій біді? Ану рухний ся, не спім і не даймо а себе дальше глузувати накам баронами. В лагідний спосіб не можемо поліпшити нашої долі. То берім ся енергійніше до справи!

На грубий кабан, грубий кабан і велика довбня. Ми учителі Русини і Волохи подаймо собі руки до миру, полагодимо колотнечі межі собою, а потім берім ся до діла над поліпшенням нашої долі. Відмо ся всі до Чернівців на раду і там обговоримо все по дрібно, а резолюції з тих зборів предложимо потому міністерству просвіти і правительству і соїмови бувковинському. Бо чи можемо й на далі з таким пожертвованем самого себе посвятити ся школі? Скажім собі правду в очі, не завиваймо нічо в напирічки. Яке наше жите? Сидимо в мужицькій, закуреній хаті, (лиш управителі мають ся в сім вигляді трохи ліпше), не маємо що поживного з'їсти, ні в що добре вбрати ся, перемерзаємо, вчимо по сто або й більше днів в низькій, вохкій комнаті, часом ще й без підлоги, дихаємо смородом і порохом, маємо вічний нежит і слабі груди, неприємності з упертими мужиками... от таке наше жите на селі день за днем. скаучне, монотонне, та нужденне, а будучність наша — сухоти і передчасна смерть. Таку будемо мати пенсію, що ані жити ані вмирати, а прційн ми жертвуємо ся для добра загалу, для адвигнення культури, в наших руках будуче покоління, ми підніраємо державу і взагалі де ми, там поступ. Що дістанемо за те все? Небо. Відколи учителі стали покидати стан учительський, до котрого їх вже в учительській семинарії приковують стипендіями, закурила ся шкільна власть так дуже тим, що буде мало сьвятих в небі, що мала розісцати, як ходять слухи, преставлене до властий урядничих, аби не приймали учителів до урядів державних, бо й так великий брак учительських сил. А се не напасть? Чи може нас хтось синувати з такою платнею лишати ся при учительській стані? От, ще прийде ся жертвувати свої сили чужій державі. Правда тепер думають серіозно о тім, щоби підвищити нам платню; но тим підвищенням хотять вони нас заціткати, як малу дитину, бо що то за підвищення має бути? Просто глаумлять собі з нас, а самі тіпуть ся наперед, що будемо їх величати, їм дякувати і називати своїми добродіями. Ми учителі домагаймо ся такої платні, яку мають державні урядники 11, 10, і 9. рангів, бо хто нас може зачислати до урядників — хотіби краєвих, — коли ми побираємо платню гіршу державних слуг. —

Учителі.

(Сю дописъ приєзано нам з провінції і ми містимо її яко характеристичну появу недоволення серед учительства із свого стану. Застерігаємо собі однак висказати свою гадку в тій справі пізніше. Ред.)

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 17-го січня 1898.

Надане ордеру. Цісар надав радникови правительственому п. Вільгельмови Поміне ордер залізної корони III-ої класи.

Іменования. Надінспектор податковий Александр Оичул іменований радником фінансовим, а надкомісар фінансовий Іван Тиміньський іменований секретарем фінансовим в Чернівцях. Фінансовий практи-

кант концентровий Рудольф Штрмаер, приділений до інспекторату податкового у Вишини, іменований концентровою фінансовим.

Перенесене. Почтовий правитель канцентровий Альфред Каєнінський перенесений з Триєсту до Чернівців.

Руский хор. Слідуюча проба руского хору відбуде ся задля сьвята Богоявлення аж в четвер о 1/2 8-ої год. вечером. Повідомляючи о сім ви. сьвіжаків, просять ся заразом о численну участь.

З політики. Хоч рада державна тепер не радить, а мимо то в політій горить. Кождий хоче вмішати ся, сказати своє слово, а з того виходить чисте безголове. От і навесимо цілу вязанку фактів і голосів праси дотичах теперішньої хвилі. Reichswelt загляє в статі вступній, що опір при безвзгляднім відкликанню розпоряджень аязыкових, є простою борбою. Треба отже шукати средств для обезпечення Німців і їх прав народних. Треба буде кінче в якій небудь формі зйти на ґрунт угодових пертратаций з 1890 р. — Fremdenblatt довідує ся, що наради Гавча з мужиками довіри з Морави не наступлять зовсім, а наради з чеськими і німцескими мужиками довіри відложено на неограничений час. — Віденська праса німецька не робить надій на мирне полагодижене чесько-німецького питання в праскім соїмі. Так приміром з „N. fr. Presse“ віє ворожий дух для угодової акції. Дневник сей будить підозріння в нещирість фєвдальної шляхти чеської і домагає ся таки цілковитого знесення аязыкових розпоряджень. Крім сего домагає ся „N. fr. Presse“ димісії для намістника гр. Куденцова. Всякі дневники захоплюють німецьких послів до сенесі з соїму, як намістник не заавить, що аязыкові розпорядження будуть відкликані. — Як звісно п. Шлезінгер домагає ся, щоби квестію відкликани аязыкових розпоряджень приділити особній комісії. На случай не прийняти того внесення, Німці ухвалили на снільній конференції витягнути з того відповіди консеквенції. — Соїм тирольський прийняв резолюцію осуджуючу парламентарні події, а витягнув радісно угодову акцію, підирняту в чеськім соїмі. Резолюція висказує надію, що правительство мирною дорогою полагодиить аязыкові відносини і не оберіють німецьких прав. — В соїмі стирійскім поставили німецькі послы внесення на знесення аязыкових розпоряджень. — Рада мійська в місті Зап постановила вівзати послів соїмових, щоби на навизували в справі аязыковій ніяких переговорів і щоби вели в спосіб найскрайніший обструкцію аж до знесення розпоряджень аязыкових.

Адрес до корони в галицькім соїмі. Адресова комісія соїму галицького відбула перше засіданє, а в імені клубу руского забрав слово пос. Барвіньський і заявив таке: Давнішими часами рускі соїмові послы відносились при нагоді, коли ухвалювано адресу до трону через соїм галицький, звичайно негативно. Терішні соїмові послы зійшли з того становища. Они бажають снільно з польськими послами уложити адресу до трону. В адресі сій, окрім заяви преданности — не в імені краю а в імені обох народів — руского і польського, треба виявити, що соїм галицький домагає ся розширення компетенції своєї, але рівночасно додає потребу, як найскоршого справедливого переведення повної рівноправности обох народів, заселючих край. При тім треба умінути ся і о средствах, посредством котрих можна би подбати про економічне дивгнене стану селяньского. Доповняючи заяву пос. Барвіньського додавав пос. Савчак слідуюче в імені і з ухвали клубу руского: В адресі належить ся висказати крім чувства преданности для цісаря все, що нас болить і що нам домагає. Бесідині не противний в засаді розширенню автономії. Руский нарід був завжди автономічний. Нині противить ся

ний бік сего життя до себе притягав, бо бути сьвященником лиш задля здирства, здає ся мені негідним ділом. — Він випрямив ся гордо, з его очий посиналось полум'я.

— А як же ви розумієте сьвященство? — сказала протопопиха, дивлячи ся зацікавлена, з уподобанем на молодого, гарного хлопця. Йї мало на тім залежало, які ідеї він розвивати буде, та вона хотіла дивити ся на оживлене, з яким він говорив, і котре робило его дуже принадним.

— Як розумію, се повинен кождий знати, — відповів Коєть на її питанє. — Сьвященник повинен бути батьком своїх парохіян, повинен бути їх дорадником, лікарем, повинен ділити з ними радість і боліть, щастє і горе, а тогди був би він правдивим сьвященником, сповняв би по правді свій чин.

— Ха, ха, ха, — засміялась протопопиха якось нервово, ви маєте рацію, коли не йдете на теологію, бо з такими ідеями, як ви їх маєте, мусілибсьте межі мужиками з голоду загинути.

Василіка й его сестри вторували своїй мамі при сьміху, лиш Анна мовчала і дивила ся, з якимсь дивним виразом в своїх очах, на молодого хлопця.

— Моглибсьте собі зараз і добру понацію дібрати, — сказала Аглая побачивши Анніне поведєне, — от сєся наша кузинка перенята такими самими ідеями, як ви; вона все лиш про

нарід та его добро говорить, помагала-б вам на парафії постити.

Обов так зачеплені спалєні мов злани на горячій учинку. Сей неделікатний жарт витиснув Анні слюзи з очей, вона відвернула ся, щоби присутні не бачили її заклопотаня.

Аглая голосно засміялась.

— Яка ти ще невинна, — сказала протопопиха заливаючись і собі голосним сьміхом, — коли тебе такий жарт так з пантелику збив. От не стидай ся, але йди та накрій до стола, будемо вечеряти.

Анна чула дуже вдячна протопописі за сей зворот бесіди. Не відповідаючи і слова побігла до хати. За нею потягла ціла весела компанія, лиш Коєть йшов якийсь задуманий, гей не свій. На просьбу протопопихи, щоби лишив ся в них на вечерю, відповів, що дав слово родичам прийти на вечерю до дому. Попрощавшись йшов через фіртку на улицу. — — —

III.

Через кілька день було в домі протопопихи дуже весело. Всі тішили ся добрим усьміхом. Василіки, приїздили свояки, знакомі, щоби погратулювати ему; йшов гамір, веселість через всі хати. Протопона рад був тим всім відвідинам, бо з сего переконував ся, що заживає загальної снмнатії; протопопиха ще більше пинчала ся, як другі добродійки доказували їй, яка то вона

щаслива, маючи такі гарні, добрі діти. Сам Василіка не дуже рад був тим гостям, перед котрими мусів понисувати ся своєм знанєм, мусів удавати вже дозрілого, коли ему хотілось там в другій кімнаті з Анною та Софією, — так звалась его молодша сестра, — посьміятись над старими пан-отцями, наслідуючи їх манери, їх спосіб бесідованя. Не раз, аж на усильї просьби матери, виходив на сцю, запрезентувати ся якому там лисому пан-отцеві, котрий зараз желав ему, щоби скінчив як найборше теологію, та оженив ся з такою гарною панною, як була колись его мамочка. Василіка на всі такі компліменти усьміхав ся, дякував, та сердечно нудив ся при тім, завидуючи своєму товаришеви Костеві, що був, по его думі, щасливіший від него, бо не потребував слухати таких орацій, подібнесеньких одна до другої. Сидячи при вікні, закримітив Василіка що в браму вїзджав якийсь старий сьвященник, Зараз відскочив мов опарений від вікна і сказав до занятых ручними роботами дівчат:

— От, їде якийсь старе опудало, ходім їм борше до альтани, бо винудить нас на огатній гузик, живо, утікаймо!

Дівчата цурхнули мов пташки з кімнати, і як етії опинили ся серед голосного сьміху в альтані, що стояла на середині огорода.

— Ото, мамочка будуть нас зараз шукати, — сказав Василіка сьміючи ся, — схотять зне-

вій автономії для того, позаяк ірантикована в нашій ераю самоуправля похоча більше на гегемонію, як на автономію. Така гегемонія панує нині в громадах і повітах. При всяких виборах до автономних тіл панує пресия з гори і заходять надужити. Ми цінимо автономію, бо она диває суспільність. Але в нас, іменно на Русі, нема автономії. Ради повітові займають ся політикою і виборами, а не опікують ся людом, як би повинні. Державні власті стягають податки і рекрута, а поза тим суть рівнодушні на всякі потреби селянина. В адресі мусимо висказати потреби обох народів, поселених в краю. На бувальщину киньмо грубу опону. Національне питання треба чим скорше поладити з повною справедливістю, а відтак єдиними силами взяти ся за позитивну роботу економічну і суспільну. В адресі мусить бути положений акцент на повну рівноправність обох народів після оцінки: рівні з рівними, вільні з вільними. Крім того треба зазначити потребу, розвести опіку над людом. Наколи в адресі піднесемо бажання обох народів, тоді така адреса буде посідати дійсну вагу. При кінці дискусії відповідав ще посол Савчак кн. Чарторийському і сказав, що Русини будуть за розширення автономії, але під умовою, що ся автономія не буде гегемонією. Крім того треба постулати руського народа в соймі краєвим поладити з повною справедливостію.

Москвофіли недужі на delirium tremens. Доси знали ми, що delirium tremens то наслідки надмірного пиття водки, але москвофіли, у котрих delirium tremens частіше проявляє ся, хотять поставити таку дияволю, що delirium tremens є наслідком введення — rism teneatis — фонетики, бо от що пише кореспондент „Галичаніна“ в дописі з Перемишля: „Сказав, що Общество руских женщин не обратило внимания на ті обстоєтельства і не щадило наших нервов, готових у слабоумных на вид фонетики визвати судороги.“

Граф Лев Н. Толстой, — як доносить російські днівники — закінчив новий свій твір „о шугу“ і почав печатати его в журналі „Вопросы философии і психологии.“ Кажуть, що славний писатель посьвятий на се діло немало труда, а говорить ся в ній о загальнім значінні шуги у всіх її галузях, о її історії та будучности.

Чи можливе? Цікаву звістку приносять віденські газети. Буковинський виділ краєвий мав зажадати від ради шкільної краєвої розв'язання більше класових шкіль народних, бо фонд шкільний краєвий винен вже державній касі 200,000 гульденів. Міністерство фінансів, що доси позичало гроші з каси на покриття видатків фонду краєвого, не хоче вже більше давати і для того мали уряди податкові дістати наказ, не виплачувати тим учителям пенсій, котрих громади залягають з податками. На ділі однак мче ся та справа трохи інакше. Фонд краєвий винен лиш 150,000 зр. міністерству, а невиплачуване пенсій пропонує дирекція фінансова, міністерство однак на то не згодило ся.

Справа Ештергазого і Драйфуса. Як ми вже писали, поставлено Ештергазого перед суд військовий та той увільнив его від закладу шпійонства на рік чужої держави. Хто би думав, що се вже закінчить ту справу, тимчасом то додало лиш одні до огни. Славний писатель Еміль Золя видав четвертий лист під заголовком „J'accuse“ (Обжаловую), де виступає о обороні невинності Драйфуса. Лист кінчить ся словами: „Обжаловую полковника Паті де Клям, що став ся сатанською причиною помилки справедливості. Обжаловую генерала Мерсе о співвинув. Обжаловую генерала Бізюта, що скрив докази невинності Драйфуса; генерала Буаефр і генерала Гоне, що

на виставу вивести, аби той старий мені придивив ся. Агій з тими гостями, через них не може собі чоловік спокійно цигара закурити; — він говорив з серцем, гніваючись і сьміючись разом. Дівчата дивились на него і сьміялись з его злости.“

Ледви що Василька закутив папіроску, почув ся кроки і до альташи влетіла задихана лілка.

— А ви чого тут поховали ся? Аглайцю, йди борзо, прибирай ся, старости приїхали, — сказала не переводячи духа.

Аглая почервоніла по самі уха, і стала ні в сих, ні в тих, її уста і руки почали легко трясти ся.

— Чого-ж стоїш, мовби не вміла трьох порухувати, — гримнула на ню сердячи ся лілка, — як так перед кавалером стояти будеш, то певно не подолаєш ся ему.

— Та хто то такий, тіточка любя, — питала Аглая прийшовши трохи до себе, — семінарист який?

— А хто-ж би, як не семінарист, чей би я не кликала тебе до якого другого, ходи бо вже, там деє мамочка не можуть собі ради дати. Маєш ти ті кроплі, що тобі дала циганка, їх тепер треба, — говорила лілка вже на відхіднім.

(Даліше буде).

ділали на спілку з Бізютом. Против судив слідчих Пелліє і Раварі вношу обжаловане, що провадили слідство фальшиво. Обжаловую даліше річознавців судових, що видали фальшивий осуд і обвинувачую бюро міністерства війни, що підняли злочинну борбу в цілі баламучення опії публіки і закриття власної провини. Обжаловую в кінці перший суд військовий, що засудив Драйфуса на порушення закон, а також і другий трибунал, що на повелі, котре вже само собою є злочином, увільнив Ештергазого. Віденський Fremdenbl. обговорюючи той вирок суду підносить закид, що суд рішив лиш одне питання, чи Ештергазі не був шпійоном, а залишив прослідити квестію авторства „bordreau“ і, як каже National Ztg., лишив в завішенню питання, чи Ештергазі не сфальшував того bordreau, щоб представити Драйфуса шпійоном і дістати відправителства гроші. В парламенті французьким поставив гр. де Мен інтерпеляцію в справі листу Золя, а президент міністрів Мелін відповідаючи на ту інтерпеляцію заново що виточить Золя процес. Соціаліст, Жоре нагадав погім дуже остро на суди і власті війскові. Справа взагалі замутує ся чим раз більше, а цікаві можемо тепер лиш бути на процес Золя.

Жертва карт. Як звістно, в львівській касині народів або т. зв. кінський управляє ся спорт картаний на велику скалю. Послідніми часами затагнуто там одного офіцера від гузарів, багатого Мадара. В коротім часі програв офіцера до свого партнера, високого урядника банкового, кілька тисяч зр., а не маючи готівки зобов'язав ся словом чести програти суму виплатити в кількох днях. Коли минув термін, а офіцера не винувив зобов'язання, доніс сей партнер о тім факті військовій команді, наслідком чого та позбавила Мадару офіцерської ранги. Обіграваний шпортеман виїхав зараз зі Львова, позіставляючи тут довгів на 50,000 зр.

Значна крадіж. Вночі на 31-го грудня 1897 р. вломил ся незнай злочинці до каси депозитивної п. к. уряду податкового в Монастирських і украли з неї різні срібні і золоті річі вартості до 3000 зр. Украдені річі появили ся у Львові, о чім повідомлено дирекцію поліції, в наслідок розісланого між тамтешніх золотників обіжника. Поліція зарядила слідство і відобрала більшу часть тих річей в Бродях від одного гандляря, а часть зложив в дирекцію поліції один з львівських золотників завідомлений о крадіжці тих річей, котрі купив в добрій вірі. Рівночасно увязнила поліція дві особи і зарядила строге слідство для викриття злочинців.

З нового краю золота. Як звістно, відкрито перед недавнім часом на півострові Аляшій в північній Америці багаті поклади золота, а то в околицях положених над рікою Калюдік. Американське правительтво вислало в літі 1897 р. в тамті стороні інженера гірничого, Джона Джільорая, аби він розсвідив на місці відносини нової золотоносної землі. Джільорай опінує тепер область Клондік в американських часописках, і треба признати, що ті опіси не заховають цілком до емігранції. Як Джільорай каже, єсть вже в області Клондік одне „місто“ Давсон, що числить до 5000 мешканців, хоч їх число збільшає ся з кожним днем. Околиця, де та місцевість лежить, єсть найчужішою, яку можна собі уявити. Доми стоять на мочарах і в літі панують там заедно пошести, як тиф, пронастниця і ин. Деревя не ма, хіба тільки що виловить ся в ріці Калюдік, і тому сін дров коштує там на наші гроші 100 зр. в осени. Кілько буде коштувати в зимі, того навіть не можна предвидіти. Гостинниць в Давсоні нема. В „місті“ єсть яких 500 волоцюгів і злочинців, що не хотять взяти ся за ніяку роботу, але місцевій поліції і в голову не приходять замикати їх, бо не мала би дати них дати що їсти. Крім горівки, весь там замерзле. Чарка горівки коштує 1 зр., фунт замерзлого бараболь 2 зр., кіло замерзлого мяса 7 зр., але й за ті неможливі ціни не можна всего дістати. За цигаро, що вартує 10 кр. велить платити 1 зр., за сьвічку 2 зр., за мішок муки треба було дати 200 зр., а за кіло сушеної риби 4 зр. Пять літрів нафти коштувало в літі 2 зр., тепер вже єї там не ма. Веї гостинниць позамикані, бо не мають що варити. Поліція не допускає людей до міста, мимо того напливають там все нові товни емігрантів. Що ті всі люди пічнуть, того не годен ніхто сказати.

Цикліст з одною ногою. Одна німецька газета пише про чоловіка, що має лиш одну ногу а їздить на біцикли. Той дивний цикліст єсть 27-літнім урядником в Кобурзі, котрий в дитинних ще літах унав був так нещасливо, що зломив ногу і єї мусіли ему відняти. Але лічене удало ся так добре, що молодий хлопець став лінійше дуже добрим гімнастиком і загорілим любителем ніших подорожей. Недавно здивував він свого лікаря ще більше, коли одного разу переїхав по при него дуже скоро на біцикли. Знаменито зроблена штучна нога позваляє ему виправляти в рух біцикл, так що він під тим виглядом не остає по заді щасливійших від себе двожонних людей.

Божевільний офіцер. При кінці перемиської ділянки міста, Підзамча, у стіні гори Замкової, при шляху єяношам, стоїть мурована коршма „Вигода“, оставлена бійками до сей степени, що команда війскова заборонила воякам ходити там на пиво і горівку. Ті часті бійки, які там зводились, збив собі в голову поручник Б., що провадив поліційний департамент при команді корпусній так, що в неділю вночі дня 9. с. м. прийшов в горящі на естацію поліційну і зажадав натролі, а властиво кільканий

цять жовнірів з баїнетами і острими набоями. Уявив собі, що „на Вигоді“ є склад оружя московского і сховище російських шпійонів. Командант поліції, не догадуючи ся нічого, дав ему відділ поліційний, зложений з 12 жовнірів до диспозиції. Позаяк однак офіцерови видали ся то за мало, зажадав помочи з головної вартівні, де одержав 4 людей, і з відділом скріпленням в числі 16 людей, удав ся він на „Вигоду“, перевів в цілій коршмі ревізію і хотів знайти російських гармат, окружив коршму жовнірами. Жиди велів замкнути до комори. По кількох годинах, т. є. около 4 години рано, вислав поручник Б. так зв. „Meldzettel“ до полковника генерального штабу з реляцією, що учинив все, що було можливе і чекає на дальші розкази. Полковник одержавши таку картку, припускав, що поручник Б. мусить мати умислове збочення. Після отже по командант, котрий виїхав з двома лікарями „на Вигоду“. Поручника Б. всаджено до фінкра і відвезено до гарнізонного шпиталю: переконано ся, що він збожеволів. Війско відкликано і переполоханого жиди випущено з комори.

Кілько гроша іде з димом? Після оголошеного міністерством скарбу справоздання, продано в Австрії за перший піврік минушого року за 46,692,732 зр. тютюну, т. є. о 1,566,137 зр. більше, як в першій півроці 1896 р. Найбільше тютюну продано в Чехах, бо за звиз 12 мільонів зр., відтак в Долішній Австрії за звиз 11 мільонів, а відтак в Галичній за 5 мільонів 800 тисяч зр. Найменше продано тютюну в Дальмації, за 523 тисяч зр. Проданих штук папіросів числить ся на сотки мільонів. І так: т. зв. „Драма“ продано 561 мільонів, 586 тисяч і 824 штук, т. є. о 36 мільонів лілше як в р. 1896. „Спортів“ розійшло ся звиз 242 мільони штук (о 55 мільонів більше як в 1896 р.), даліше ідуть „султани“, герцеговинські, дамські і т. ин. Загалом всіх папіросів продано 1 мільярд 37 мільонів. Мало що менше продано і питар листяних. — В Галичній продано різних питар 31,655,000 штук папіросів 175,735,000 штук, 1926 сотнарів табаки, та 17,283 сотнарів тютюну.

Модне варяцтво. У Франції посять тепер всі пані при туалеті вечерковій а навіть і балавий малу живу черепаху з гатунку індійських черепах. Верхній цит черонахи приоздоблюють дорогими камінями, а саму черепаху придержує до стану золотий ланцюшок. Мода та прийшла з Америки. Складові вистави деяких ювілерів є по просту акваріями, де черепахи чекають на кунців, одні висаджувани туркусами, другі смагадами або брильянтами. Товариства опіки над звір'ятами підносять питання, чи черепахи не терплять при тім болю, але ювілери кажуть, що ні. Минушого року носили пані при ставниках, живі хамелеони (рід ящірок) на ланцюжку, а як Бог дасть дочекати, то будуть ще носити змії, снімаки, жаби і т. д. Гарний вигляд на будучність.

Кілько слів винюває чоловік в однім дні? Над тим питанням застановляв ся недавно один французкий учений і дійшов до таких вислідів. Чоловік говорить пересічно 3 години на день, причім вимовляє 100 слів на мінуту. Тверджене се однак не дає ще достаточного виображення о многомовности чоловіка. Нинішній отже учений робив також досліди в тім напрямі, але в инший спосіб. Після него відчитує чоловік на голос в годині 15 сторін фоліо, або 52 томи о 600 сторонах на рік.

Против поцілуїв вибухла в ню-йорекім уряді пловім велика революта. Вправді не належать ще там поцілуї до товару вивозового, хотий і їх крадуть не раз і перепачкують, як якусь дорожчизну. Справа однак пішла з віди інде. Коли прибуває до берега який парохід, цілкують ся висідаючі, з дожидаючими на них особами. А що кожного висідаючого очікує від 2 до 17 знайомих, мусить він 2 до 17 разів цілувати ся, а позаяк часто висідає 2000 до 3000 осіб, то за кожним разом відходить 4000 до 6000, а взагалі 34,000 до 51,000 поцілуїв. Така процедура вимагає, числячи на поцілуї одну мінуту, в найвишнім случаю 51,000 минут, хотий урядники плові подають, що ціловане триває лиш одну годину. Але й то для урядників за багато, бо не хотять стояти цілу годину і придивляти ся, як другі цілкують ся, а їм нічо з того не припаде. Отже ціловане заброньовано. В комнатах уряду зложено висішено затим великий афін: „Тут цілувати ся не вільно“, і приятелі поцілуїв мусять чекати аж зревідують їх річі.

В Колодрібі над Дієстром замордували другого дня Різдяних свят три брати Пятльовані Лодера Соколівского, а стам їм до помочи четвертий — Грицько Дубійв тим, що подав їм закований дручок з оліїні котрим вибиває ся клине при тарані. Тим дручком дістав Соколівский удар в голову і унав, а відтак ще один з братів Пятльованих, побережників, пхнув его кілька разів синею коло уха.

Найбільшим богачем в полудневій Америці є Австронец Миганович, властитель найбільшої торговельної флотії в полудневій Америці. Миганович посідає тепер 812 парових і вітрильних кораблів, хоч ще в 1867 році привандрував він яко бідний моряк до Америки. Нині є він також австро-угорским консулом в Ла Плата.

Замовляти можна в „Рускій Бесіді“ в Чернівцях, через редакцію „Буковини“, друкарню „Рускої Ради“ і всі книгарні.

Замовляти можна в „Народнім Дімі“, Чернівці ул.
Петровича ч. 2.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Ціна 5 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кожен поодинокий книжочку.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Ковніри для хлопців
6 штук 0.80.

За редакцію відповідає **Іван Хромовський**.

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсерати
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
переднє застереження.

Поодинокі числа коштують 8 зр.

„Was ist geschehen?“

або

Німці а ми.

Коли в минулому році в парламенті розгоріла ся завзята боротьба між Німцями з одного боку, а сполученими Слав'янами з другого, ми пильно слідили за кожним, хоч би найменшим подвигом так одної, як і другої сторони. Ми все то совістно нотували, але не доливали до огню ще нашої оливи, хоч іменно буковинські Русини мали достаточну причину, пригадати Німцям деякі тяжкі провини з останнього часу.

Не так поступали собі Німці. Спочатку боротьби вони досить спокійно описували погані справи з парламенту, але де-далі закрадали ся в них палити Buk. Nachrichten замітки, а вкінці цілі уступи і статті, пересякалі німецьким шовінізмом. Се мусіло кожного безсторонного здивувати і вразити, бо-ж на Буковині під національним взглядом Німці не то, що ніколи не зазнавали, ані тепер не зазнають ні найменшої кривди, але протилежно на кождім кроці і в цілм краю фортує ся у нас німецькість, де на 646.591 мешканців є 50.784 правдивих Німців! Тоді справедливо питав себе кождий, що лише інтересує ся публичними справами: що стало ся відразу, що Buk. Nachrichten нараз горюжать ся і грають в ультра-тевтоноську дуду? Не беремо ся судити різних толковань сего дивовижного факту, але досить, що цілком отверто говорено, немов Buk. Nachrichten хотіли-б такою ультра-німецькою політикою приєднати собі тих Німців, котрі помалу стали хилити ся до напрямку „німецько-християнського“, се-б то німецько-національного. І так вийшло таке чудо, що Buk. Nachrichten описували події в парламенті в прихильнім для Вольфа і Шенерера дусі, а вкінці стали „боронити“ ніким не загрожене Deutschthum на Буковині...

Ми спокійно приглядали ся тій комедії, — що то була іменно комедія, а нічого иньшого, се чей серед наших обставин ясно — і ждали, що з того вийде. Коли-ж наші посол Винницький на довірочних зборах Русинів виступив з промовою, в котрій не міг похвалити

виступів Шенерера, Вольфа і т. п. німецьких послів, і в котрій він заявив против ширення германізації на Буковині становище відпорне, — Buk. Nachrichten уважають се виступом против Німців взагалі і здивовано питають: Was ist geschehen? Що стало ся, що один із Русинів-народовців, котрі доси були в соймі союзниками Німців, тепер якимось „інакше“ дивить ся на тих Німців? А разом питають ся — і заєдно домагають ся на то докладної відповіді, — чи загаль Русинів зроджує ся на погляди пос. Винницького? При тій нагоді вони запевняють нас, що й далше хотять з нами жити в згоді і далше бути нашими приятелями; та жалують ся ще до того, що за їх приязнь ми відплачуємо їм невдячністю.

І ми з нашої сторони можемо Німців запевнити, що бажаємо з ними мира, згоди та приязни; ми зовсім не гадаємо зривати союз, який наші послі в соймі заклали з німецькими послами. Але коли вже Німці покликають ся на той союз, то нехай пригадають собі, що при його заключенні виразно говорено о вирозумілості в справах національних, що наші послі застерігли собі в національних справах цілком вільну руку. Се прецінь значить тільки, що наші послі в національних справах будуть керувати ся єдино взглядами на потреби свого руского народу, без огляду на те, чи се або те національне жадане буде їх союзникам в лад, чи ні. Після того і поступали наші послі і — се мусімо з признанем піднести — німецькі послі відносили ся в соймі до різних національно-русских справ доси з великим вирозумінням; з другої сторони не виступали наші послі, ані ми з такими жаданнями, котрі би в чім не-будь кривдили Німців (чи взагалі кого иньшого). Ми іменно ніколи не були против того, щоби рускі діти вчили ся також німецької мови, бо по перше уважаємо се корисним, коли рускі діти по-при свою рідну, матірню мову вчать ся ще й иньшої культурної мови, а по друге не виступаємо против науки німецької мови, бо-ж вона дійсно виборола собі в Австрії таке становище, що стала ся средством для обоїльного порозуміння. Але коли ми не виступаємо против науки німецької мови, то се ще не значить, що

годимо ся на те, аби рускі діти вчено в нї німецькій мові, а не в їх рідній... Коли ми не протестуємо против науки німецької мови, то тим ми ще зовсім не годимо ся на те, аби німецька мова стояла на заваді духовому розвитку руских дітей і спинювала витворенє рускої інтелігенції.

Як довго не лише німецькі послі в соймі, але і Німці з табору Buk. Nachrichten відносили ся до наших національних змагань толерантно і з вирозумінням, так довго ми все і всюди пам'ятали на заключений союз і его консеквенції. Сего нам ніхто не може заперечити і не заперечує, навіть і Buk. Nachrichten ні.

Тут на нічо не придасть ся Buk. Nachrichten, покликаватись на приятельство Німців до Русинів, коли то приятельство проявлялось давнішими часами хіба в тім, що Німці не були отвертими ворогами Русинів, а тепер покинули навіть і ту тактику.

Розберім же тоту річ докладно, аби знали Buk. Nachrichten: „Що стало ся.“

З великого числа тих проявів в публичнім житті, в котрих Німці поступали собі зовсім не так, як поступають щирі приятелі і союзники, ми виїмемо лише кілька найважливіших, але вже тих кілька вистарчить на те, аби Buk. Nachrichten більше не допитувалися: was ist geschehen?

1.) По більше, як 20-літніх заходах удало ся Русинам добити ся рускої паралельки при черновецькій низній гімназії. Хто розуміє, яку величезну вагу має для розвою народу школа, в котрій діти вчать ся в своїй рідній мові; хто знає, що буковинські Русини — в нашм краю найчисленніший нарід — не мали ні одної своєї середньої школи; хто зважить, що Русини мусіли добирати всіх сил, аби вкінці правительством сповнило обіцянку наймилостивішого нашого цісаря з 1880 р.; — той зрозуміє; яку радість викликала між буковинськими Русинами вість, що в 1896 р. буде отворена перша руска паралелька; той й зрозуміє які великі надії прикладали Русини до тої паралельки, против котрої наші союзники Німці у Відні зовсім не відносили ся так прихильно, як в буковинськм соймі. Та на жаль

В ДОМІ ПРОТОПОПИ. ПОВІСТЬ.

4)

Написала

Евгенія Ярошинська.

— От, ведуть Аглаю, як вівцю на заріз, — засміяв ся Василіка, — а ви чому не йдете дівчата? — спитав ся Анни і Софії.

— На що нас там, ще може би той жених сподобав котру з нас, та аж тогди би було правдиве нещастє, бо як-же так можна, щоби молодша вперед віддалась, як старша, — відповіла Софія.

— Як так можна, не знаючи дівчини приїздити сватати її, — почав Василіка, сего би я вже не зробив. Я мусів би вперед любити ся, а потім аж женив би ся.

— А може ти вже й залюблений — засміяла ся Софія.

Василіка почервонів так, гей би хто на него граєю сипнув.

— Закоханий, закоханий, — крикнули обі дівчині плещучи в долоні, бо чого-ж би він так дуже почервонів?

Василіка ще дуже збентежив ся.

— Ей, що ви дурні балакаєте, — сказав хочаки вийти з альтани, але Софія вчепилась

его за рукав. — Васильку, скажи, скажи, хто вона тота, що ти її любиш?

— Скажи, скажи Васильку, ми нікому не скажемо, просила її Анна.

— Йдїть, чого ви мене вчепили ся, — усміхнувся Василіка якимсь таємничо, „де я мав коли про любов гадати, як мені матура на голіві сиділа.“

— Скажи, скажи, я виджу по тобі, що ти се лжеш так кажеш, аби нас збути ся, — не переставала Софія.

— Ну, що вам казати?

— Хто тота панна, що ти її любиш?

— Панна, звичайно панна.

— Яка?

— Та вже не стара, а молоденька.

— Гарна?

— Чудово.

— Ет, ти вже додаєш, — й Софія зачепила губи.

— Ну, видиш, що вам не варта нічого казати, бо ви не хочете вірити.

— Ну, ну, не гнівай ся, а як називає ся?

— Октавія.

— Се якесь незвичайне ім'я, щож вона Німка яка?

— Ні, знаєш, Русинка, — сказав Василіка гей звиняючись.

Софія скривилась, а Анна голосно засміялась.

— Ну чого-ж ви смієте ся? — обидив ся Василіка.

— Я не з тебе, а з Софії, що скривилась мов серед на п'ятницю, почувши, що твоя улюблена Русинка.

— Що-ж, як вона Русинка, то хіба не можна її любити? — звернувся Василіка до Софії.

Софія покивала головою.

— Я не залюбила б ся ніколи в Русина, а лише в Волоха, бо Русини то самі мужики, певно й вона з якого там мужицького роду, — як навчили її перекиньчики родичі, так вона говорила.

— А хіба Волохів нема мужиків, — сказала Анна почервонівши з досади, — скажи Софіє, чи не сором тобі таке говорити, коли ти сама з Русинів походила.

— З яких Русинів, мій батько Волох, мати Волошка, де ти видиш Русинів?

— А вміють вони добре по волоски говорити? — спитала Анна глумливо.

— Що тобі до того, ти вже гадаєш, що як ти трохи розумніша від мене, то можна тобі з мене насміюватись, ми раз Волохи, а Русинам простакам засі від нас, — Софія тупнула ногою до підлоги.

Анна склонила голову, на її устах тремтіла різка відповідь, та Василіка не дав їй до слова прийти.

— Чого се ви сварите ся, — почав він

ті надії не сповнилися, а то завдяки заходам німецьких „приятелів“ Тумліржа і тов.; з рускої паралельки зробили Німці німецьку школу, в котрій вчать лише латину і математику по руски — тай то не питаї, як?! Наші довголітні заходи, справедливе жадане всего руского народу звели на нінащо наші „приятелі...“ Ми тоді протестували против такої вопіючої кривди, ми остерігали перед експериментами в шкільництві, ми покликалися на наше добре право, ми покликалися на постанови міністерства в сій справі; — але Німці у радї шкільній великими штучками довели до того, що міністерство змінило первістний план науки в тій паралельці, наші „приятелі“ зробили собі з нашого добутку збитки!... Навіть такого урядження руских паралельок, на яке згодилися вони в користь своїх не союзників Волохів в Сучаві, не стерпіли вони в користь своїх союзників Русинів. А що тоді казали Buk. Nachrichten? Вони робили так, як той козак, що все знає, а мовчить; вони не сказали ні одного слова догани тим Німцям, що тяжко кривдили Русинів; вони тоді не обстали за своїми приятелями ні одним словом, вони набрали води в рот і спокійно приглядалися тому сумному випадкові, що наші німецькі „приятелі“ виступають против нас так ворожо, як гірше не міг би був виступати і найтяжчий наш ворог!... По ділам пізнаєш свого приятеля, каже пословиця.

2.) Прийшли відтак вибори до черновецької міської ради. Вірні своїм союзникам, приступили наші Русини до комітету німецьких лібералів і рускі виборці консеквентно голосували на поставлених спільним комітетом кандидатів. Але чи робили так само наші союзники, наші „приятелі“ з Buk. Nachrichten? Перед салею, в котрій відбувалося голосоване, проводирі і навчені ними агітатори наших союзників і „приятелів“ вичеркували руского кандидата і через се погане віроломство наш кандидат перепав, а вийшов що йно в першій колї яко кандидат урядничого комітету. Ми тоді в нашій газеті отверто закинули нашим „приятелям“ се погане поступоване, але Buk. Nachrichten знов мовчали, бо очевидно не могли пояснити то віроломство наших союзників і „приятелів.“

3.) Коли в черновецькій міській радї прийшло до вибору поодиноких секцій, то наші німецькі „приятелі“ котрі в тій радї становлять більшість, були для нас такі „щирі“, такі „прихильні“ і такі „справедливі“, що до шкільної секції, тої для Русинів найважнійшої секції, не вибрали ні одного Русина, а за те аж двох не-союзників Волохів! І хто-ж тепер має в тій секції боронити шкільних інтересів 10.384 руских мешканців черновецьких? Хто має заступати ся за жаданнями тих Русинів і за тими 1356 рускими дітьми, які в минульшій шкільній роцї учащали до черновецьких народних

шкіл? Хто буде наглядати на тим, щоби рускій мові признано приналежне їй значінє в черновецьких народних школах? Чи маємо наші рускі діти поручити опіку Волохів, чи може тих наших „щирих“ „приятелів“?... І на се ми в своїм часї звернули увагу наших німецьких „приятелів“ — так що-ж? Buk. Nachrichten знов лише мовчали і не наїшли ні одного слова, щоби упійнути ся за скривдженими рускими союзниками і щоби зганити ту крайню несправедливість!

Буковинський сойм краєвий.

(Друге засіданє з дня 20-го с. м.)

На порядку деннім нинішнього засіданя стоїть на першій місці перше читанє правительственного внесення що-до увільнення особово-доходового податку від додатків краєвих. В мотивах того внесення подає правительство цифри, як думає винагородити фонд краєвий за неопиране додатку до особово-доходових податків, а іменно опуст на ґрунтовім податку мав би виносити 10% т. є. 45.619 зр., на податку домовім також 10% т. є. 45.624 зр., а зі сподіваної надшки дало би правительство готовими грошми 36.512 зр., так що край скористав би на тім 127.755 зр.

Дальше предкладає виділ краєвий преліминар бюджетовий на р. 1898. Преліміновані видатки звичайні виносять 586.734 зр. 5 кр., а покритє на то находит ся в сумі 74.762 зр. то-ж додатками треба покрити суму 511.972 зр. так, що на один гульден податку припадає 42 кр. додатку краєвого. Надзвичайні видатки виносять 149.101 зр., а покритє на то находит ся в сумі 230.904 зр. так, що лишає ся надшки 81.803 зр.

Виділ краєвий предкладає також докладне справозданє що-до будови дому для невидічмих, та зовсім не небезпечних божевільних. Заклад сей має повстати в наслідок тамтогорічної ухвали соймової з дня 25-го січня на пам'ятку 50-літнього ювілею панованя нашого цесаря. В тій цілі відбули др. Цуркан і проф. Кольбенгаєр подорож, оглянули більше таких закладів в західних краях монархії, Німеччині і Швайцарії, і покористали ся зробленими замітками при укладанні плану сего буковинського закладу. Має він містити до 50 людей. Будову его віддано міському будівничому Бохнерови.

Дальше виносить виділ краєвий, щоб уділити за-помогу в сумі 300 зр. на закуп уліпшених варстатів ткацьких, котрих буде ся уживати в деяких школах при повтарючій науці. Для дальшої будови водопроводів, а передовсім для будови водопроводу в Крещатку виносить виділ краєвий субвенцію в сумі 5000 зр.

Комісія адміністраційна виносить перевести шкільні громади: Люді-Гореча, Котуль-Остриця і Раранче з третьої класи неясної до другої; признати учителеви Адамови Іллі з Вижишч два п'ятилітні додатки і зарахувати учителеви Юриєви Врабиюці і з Сатулмарє літа служби у війську.

Комісія фінансова складає справозданє з замкнення рахунків фонду інвалідів за р. 1896 і виносить преліминар того-ж фонду на р. 1898; дальше складає та комісія справозданє із замкнення рахунків і завідування ріжними фондами, котрих заряд поручено виділови краєвому, а в кінці сльдує справозданє з замкнення рахунків фонду пропінційного за р. 1896 і преліминар того-ж фонду на р. 1898.

Dictum est!

Всі займаючі ся політикою і обсервуючі політичні відносини Австрії очікували з нетерпеливістю попереднього засіданя сойму чеського, бо на нїм мало сказати правительство, що оно думає в справі язиковій і що хоче зробити в тій справі, щоби позагодити розгорячені уми Чехів і Німців. Засіданє розпочало ся від того, що посол Вольф жалував ся на ріжні прикритости котрих дізнає від праского населєня. Потім розпочато далі дискусію над внесенєм Буккоа. Перший промовляв Вольф і в провокаційній бесїді радив Чехам, щоби вони позбули ся всіх мрій о чеській праві державній. Німці знають дуже добре, що на случай, як би Австрія зреорганізована ся федералістично, то для Німців настали би лихі часи, але знають они також дуже добре, що в такім случаю Німеччина не належала би до тридержавного союзу, а Росія також прилучила би ся до Німеччини. Німці в Австрії, сильні своєю єдністю, мусять відкинути кожний проект угоди, доки не будуть змешені і цюжені розпорядження язикові. Правда то, що нинішній стан не може довго тревати, але не Німці є причиною тих тяжких відносин. Коли продовжаючи свою бесїду, назвав Вольф бурмістра міста Праги д-ра Подліного „гансвуритом“, на лавках чеських новстав страшний крик, а маршалок завізав тогди Вольфа до порядку. Дальше говорив Вольф, що язык чеський стоїть о много нижше від німецького, говорив о привілеях Німців, котрі на ново мусять віджити, домагав ся усунєня намістника ґр. Куденгове, котрого назвав затятим ворогом Німців. В тім місці завізав его маршалок до порядку. Внесенє ґр. Буккоа уважає він за гру „в процюбаку“ і ослідчив, що Німці не мають довіри до великої власности, а в кінці зреасумував свою бесїду до сліду-ючих трох постулатів: 1) Язык німецький має бути впровадженний яко урядовий у всіх краях австрійських з винємкою Галичини і Далматії; 2) розпорядження язикові мають бути цюжені; 3) намістник Чех ґр. Куденгове має бути усунєний. Сльдуючий бесїдак ґр. Сильфа-Тарука (з консервативної більшої власности) ослідчив, що его партія була готова до згоди ще в р. 1890, а є такою і нині. Національний радикалізм є лиш на руку соціальним радикалам і закінчив свою бесїду словами: Ми від нікого не будемо брати лекцій австрійського патріотизму. Доки ви в своїй громаді будете терпіти людей, що за головний принцип політики уважають вите з новками (се дотинює до Вольфа), доти не побачите нас у своїм таборі. Боже буди покровитель нашому королевству чеському нашої Австрії і нашому цесарєви і королевєви. Посол Опіц з християнсько-соціальної партії ослідчив, що его партія не вірить більшій власности і в справі язиковій буде йти з иньшими партіями німецькими. Потім зачав говорити ґр. Куденгове по німецьки: „В імені правительства позволяю собі зложити слідуєче ослідченє: Супротив ріжних скарг, які піднесено против язикових розпоряджень з дня 5 квітня 1897. (В. з. д. ч. 12. і 13.) правительство уважає за свій обовязок ясно і докладно зазначити свої погляди на ті розпорядження і свої будучі наміри. В справі тій виходить правительство з тої точки, що в королевстві чеськім оба язика рівноуправлені. З того виходить, що кождому мешканцеві королевства чеського при-слугує право шукати свого права у всіх властий краєвих або в язичі чеськім або в язичі німецькім. Заседи ті є для правительства незворушні, а також стало буде ся оно держати заседи одностайности адміністративної і цілого тіла урядничого. Тримаючи ся тих засад правительство готове вдоволити всі желаня, які відповідають фактичним відносинам пануючим в Че-

ніби то ви розумієте, що то народність? От ще й жінки будуть в політику мішатися. А ти Софіє мусиш завше сварку завести, навіть не варта, що я тобі за себе хотів розказувати. Не знати, чого то мамочка сюди сунуть, чи не по мене випадком?

— А де ви діти? — роздав ся голос протопихи, — ходіть сюди, маю вам щось казати.

Всі троє вийшли до неї.

— Ти Василька ходи до покою, а ви дівчата можете собі йти на прохід. Аглая вийде за час з семинаристом сюди, то аби вас тут не застали, бо ви не повбрани для гостей.

— А як же, ніби то ви нас тому виспелаете з дому; ви боїте ся, щоби він котру з нас не сподобав, — сказала Софія глумливо.

Протопопиха усміхнулася незначно.

— От не говори багато, але роби так, як я кажу.

— Я не хочу йти на прохід.

— Ну, то йди до кухні, та пильнуй, аби там з підвечірком не гаялись.

— Піду, та може его де загляну, те осьме чудо, на котре нам і подивити ся не дають. Ходи Анно й ти.

— Ні, я волю піти на прохід.

— Щаслива дорога, та дивись, аби тебе там який казочний князевич не ухватив.

В комнатах накривала тимчасом Аглая до підвечірку. Вона одягнулася в гарну, літню

сукню, напудрувала ся, запекла волосє, й виглядала досить гарно. Хоть жених не підходив під єї смак, все-ж вона сьміяла ся і кокетувала до него, бо думка, що їй скінчилось вже двацять і два роки, та що доростає друга гарнійша сестра, додавала їй сьмілости. З тою думкою застелювала стіл, подавала каву, не забувши до склянки жениха всипати кроплів, даних циганкою, що мали в нїм любов розбудити, й засїла наренітї місце коло свого, по єї думці, будучого мужа. Сей був собі цілком незграбний молодий чоловік, з малою русавою бородою, сивими очима, та кирпатим носом. До того був ще якийсь такий несьмілий, що бояв ся піднести очи до гори, аби не стрінути ся з поглядом панни.

Старий сьвященик, що его привіз з собою, старав ся втягнути его в бесїду, оповідав, строїв жарти, на котрі жених правда усміхав ся, та не виходив з своєї резерви. Василька, дивлячи ся на него, висьміював его в душі, та, як встали від підвечірку і Аглая попровадила гостя в гóрод, сказав до своєї мамочки:

— Чи сей друк, що не вмє рота отворити, думає взяти нашу Аглаю?

— Тихо, не кажи нічого перед нею, бо зібеш єї з путі. Її мені він не дуже подобає ся, та що-ж робити, тепер тяжкі часи, дівчат є много, а женихів семинаристів дуже мало.

— Але де за такого дурня йти?

— Мусить. Як би ми ему коня дали, то

зараз би за нас слава пішла, що ми гордимо семинаристами, а чекаємо на якого там цивільного. Тогди могла би Аглая сидіти до покон віку. В нас нема гроший, то треба вдоволити ся тим, якого Бог дав. Вирочім він дасть ся ще обгіблювати. Лиш прощу тебе Василька не гудь его перед Аглаєю, а хвали, як хто похвалить, то може, може вона й побачить в нїм які гарні прикмети, котрих у него годї і глядіти.

Василька покрутив головою, філософія его мамі не була ему по нутру; та він вийшов мовчки з хати.

На городі бив ся бідний Ераклес Капул, так звав ся привезений жених, з мислями, щоби то заговорити з панною, аби єї заінтересувати. Обтерши зіпріле з духового напруження чоло, сказав врешті:

— У вас дуже гарний город, — і знов замовк.

— Гарний, — сказала Аглая зітхнувши, — але коло него дуже багато роботи, майже що тиждня треба полоти, чистити стежки, замінити.

— А панна певно дуже люблять робити коло города, — він підняв несьміло свої сиві очи й подививсь на ню.

Аглая мало не засьміяла ся ему в очі, але все таки привітно відповіла:

— Люблю, чому ні, та ми на селі не маємо чим иньшим займатися.

Рух поїздів залізничних

від 1-го мая 1897 після часу середньо-європейського.

До Чернівців приходять:

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців:
поез. 11:28 рано, особ. 3:20 по полудні, особ.
7:57 вечер., поез. 8:11 вечер., особ. 6:10 рано;
з Бурдуженів, Іцкан, Гатин, Гадікфальфи
Гайбоки:
особ. 8:09 рано, особ. 12:12 в пол., поез. 3:50
по полудні, особ. 10:00 вечером;
з Новоселиць, Боїна, Садагури:
мішан. 9:50 вечером, мішан. 11:30 рано.

З Чернівців відходять:

до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня:
поез. 8:19 рано, особ. 8:54 рано, особ. 12:32
в пол., поез. 4:04 по пол., особ. 10:25 в нощі;
до Гайбоки, Гадікфальфи, Гатин, Іцкан
і Бурдуженів:
поез. 11:48 рано, особ. 3:51 по полудні, особ.
8:32 рано і особ. 6:35 рано;
до Садагур, Боїна, Новоселиць:
мішан. 6:45 рано і мішан. 4:30 по полудні.

До Гайбоки приходять:

з Межибродів, Бергомету, Сторожини
і Карачева:
мішан. 6:35 рано, (на шляху Бергомет-Карап-
чів тільки в понеділок), мішан. 10:37 рано (на
шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1-го
липеня до 31-го вересня що понеділка і чет-
верга) і мішан. 8:00 вечер (не їде в понеділок).

З Гайбоки відходять:

до Карапчава, Сторожини, Бергомету,
Межибродів:
мішан. 8:14 рано (на шляху Бергомет, Межи-
броди від 1-го марта до 3-го вересня що вів-
торка і п'ятниці) і мішан. 5:35 пополудні.

До Гадікфальфи приходять:

з Радівців:
мішан. 5:42 рано, мішан. 8:55 рано, мішан.
1:15 вполудне і мішан. 7:47 вечер.

З Гадікфальфи відходять:

до Радівців:
міш. 6:10 рано, міш. 10:03 рано, міш. 2:28 по
пол., міш. 6:12 веч. і міш. 8:05 веч.

До Гатин приходять:

з Кімполунгу, Вами, Гурагумори, Качики:
мішан. 12:58 полудне, і мішан. 6:25 вечер.

З Гатин відходять:

до Качики, Гурагумори, Вами, Кімполунгу:
мішан. 10:10 рано і мішан. 2:01 по полудні.

До Іцкан приходять:

з Сучави:
мішан. 4:42 рано, мішан. 8:42 рано, мішан.
1:30 по полудні, мішан. 6:30 вечер і мішан.
8:37 вечер.

З Іцкан відходять:

до Сучави:
мішан. 3:27 рано, мішан. 6:30 рано, мішан.
10:09 рано, мішан. 2:16 по полудні і мішан.
7:18 вечер.

До Вами приходять:

з Рус-Молдавиць:
мішан. 8:42 рано, мішан. 12:59 полудне, мішан.
2:04 по полудні, мішан. 3:22 по полудні,
мішан. 5:45 вечер. і 9:05 вечер.

З Вами відходять:

до Рус-Молдавиць:
мішан. 3:46 рано, мішан. 6:47 рано, мішан. 9:13
рано, мішан. 11:32 полудне і 2:50 по полудні.
Поїзди між Вамою а Рус-Молдавицею
їдуть від часу до часу. Розвідати можна на
станціях Вама, Драгоша і обох Молдавиць.

До Карапчава приходять:

з Чудина н. С.:
мішан. 5:55 рано (лиш що понеділка) і 5:55
вечер (з виїзкою понеділка).

З Карапчава відходять:

до Чудина н. С.:
мішан. 8:54 рано, (лиш що понеділка), мішан.
10:07 рано (з виїзкою понеділка) і мішан. 6:15
рано кожної днини.

Примітка.

Час середньо-європейський їде о 46 минут пі-
зніше від черновецького часу.

„Дністер“

товариство взаємних забезпечень
у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, забезпечує
будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в
стогах і будинках против шкідливих огневих за можливо найни-
жшою оплатою.

Дністер розпочав п'ятий рік своєї діяльності. Фонди
„Дністра“ після заключень рахункових з днем 31-го грудня 1896
виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр.,
резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сеччас по пожарі. В 4-х літах випла-
тив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих ком-
бінацій в товаристві взаємних обезпечень в Кракові, котре дає як найкорис-
тнійші услів'я і видає поліси і квити в руській мові.

Зголошена о уділене агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений,
приймають ся.

Шкільні повідомлення і Schulnachrichten

є на складі

в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Хто хоче мати добру і дешеву МАШИНУ ДО ШИТ'Я,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю
дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані по-
чавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто
купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує жу-
рити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене бо я також Руєни і обслужу Вас по братньому

З поважанєм

В. ДАНИЛЕВИЧ,

машинист у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. Залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26

„Руска Бесіда“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складі отсі свої видання:

„Ілюстрована Бібліотека“

для молодіжи, мішан і селян з р. 1886,
1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по
1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток для чемних діточок“

32 сторін. Ціна 10 кр.

„Проскурка“

даруночок для руских діточок. Ю. Федь-
ковича 10 кр.

„Чума Горілчана,“

сумна історія, для перестороги і науки.
80 сторін за 20 кр.

„Хлопці Садівники“

з 33 образками 20 кр.

„Образки з природи.“

Ціна 5 кр.

На поштову пересилку треба додати по
5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по
2 кр. за кождо поодинокю книжочку.

Перша на Буковині

Руска друкарня

в Народнім Домі

при ул. Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські як: діла, брошури, оголошення, табелі, цінники, рахунки, карти ві-
зитові, запрошення весільні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п.,

в мовах: рускій, польській і німецькій.

добір букв великий

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Нова книжка

В друкарні Товариства „Руска Рада“ в Чернівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Україні“.

Сторін 159. — Ціна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул.
Петровича ч. 2.

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковинський православний

КАЛЕНДАР

на 1898 рік.

РОЧНИК XXV.

Зміст: Календар історичний, астрономічний і церковний,
святя червоно друковані. — Поминальний ка-
лендар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацій-
на: гроші, міри, ваги; — приписи телеграфічні, поштові і зе-
лїзничі; — скалі стемпльові і належитости від вписів гіно-
течних; — плян їзди на всіх бук. залїзницях.

Часть забавна і наукова цікава і з многими образками.

Повний шематизм буковинський. Оповідення.

Ціна 45 кр. а. в.

Замовляти можна в „Рускій Бесіді“ в Чернівцях, через редакцію „Буковини“, дру-
карню „Рускої Ради“ і всі книгарні.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромого.

За редакцію відповідає Іван Хромовський.

Виходить в Чернівцях:

середу, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.Рукониси звертають ся лише на по-
переднє застереження.

Поодинокое число коштує 8 кр.

„Was ist geschehen?“

або

Німці а ми.

(Конець.)

4) Приходимо тепер до найновішого факту, яким об'явили черновецькі Німці своє „приятельство“ для Русинів. В черновецькій міській раді прийшла на порядок денний справа викладової мови в черновецьких міських школах народних. Досяє справа на папери стояла так, що в школах середмістя мали в двох найнижчих класах учити також в рускій і волоській мові, але вже в справозданю міського інспектора Фаветмана за шкільний рік 1896/97 читаємо, що рідну мову лише „беруть до помочи.“ І що-ж стало ся? Коли заступник Русинів, рад. Ясеницький, на підставі статистичних даних і постанов шкільного закону зажадав основування рускої школи, Німці спротивили ся тому, а навіть відкинули посереднє внесенє комісії 19 голосами против 17. А між тими 19 противниками нашими найшли ся по-при інсп. Тумліржа, проф. Вольфа і Франка — трох званих германізаторів — також проводирі наших „приятелів“, ліберали др. Ротт, Нафтула Тітцігер і др... Хто-ж отже убив навіть всяке порозумінє в сій переважній справі? — Намі „приятелів“! І ще питаєте: Що стало ся?

5) Вкінці не можемо поминути ще одного яркого факту, як розуміють Німці то „приятельство“ з своєї сторони. — В Кіцмани існувала одинока 6-класова руска народна школа, в котрій було 28 не-русских дітей. Для такого малого числа годі було змінити викладову мову, а коли се число порівняти з числом руских дітей в Чернівцях, то ніхто не може сказати, що тим кільком не-русским дітям діяла ся кривда. Але ті самі Німці, котрі на словах удають наших приятелів, котрі для 1356 руских дітей в Чернівцях не хотять ніяким чином основати рускої народної школи або хоч би рускі

рівнорядні паралельки; — ті самі Німці поставили ся о се, що 6-кл. школу в Кіцмани зредуковано на 5-класову руску школу, а сего року для 26 жидівських і 8 німецьких дітей основано одна особний відділ з німецькою викладовою мовою, наколи для 1356 руских дітей в Чернівцях навіть їх рідна руска мова не є обовязковим предметом науки, за те німецька одинокою викладовою мовою, і від учителів тепер (за часів Фаветмана) не жадає ся вже не то кваліфікації, але навіть знання нашої мови крім німецької, а рада міська, де мають перевагу наші союзники, апробує іменованиями учителів се „справедливе“ поступованє.

Коли пригадаємо ще Німцям, що їх заступники в краєвій раді шкільній помогли інсп. Тумліржови до ухвали, щоби суплент руского катехита для православної релігії уділяв науку релігії руским дітям по німецьки; що при обсаді учительських посад при черновецьких міських школах народних Німці — они-ж, а ніхто инший там не рішає! — зовсім не зважають на те, щоби учителі вміли належито по руски; що супроти дотеперішньої практики табличка памятна з нагоди отворення асанацийних заведень має бути лиш німецька; що від якогось часу взагалі Німці безпардонно ігнорують заборучені Русинам конституцією права на кождім кроці і під кождим взглядом; — коли все те пригадаємо Buk. Nachrichten, то чи они ще відважують ся снітати: was ist geschehen?

Всі наведені події і ще багато инших не склали ся відразу, а противно, одна інша за другою, один удар против Русинів слідував за другим. Даремно ми накликували наших „приятелів“ до уміркованя; даремно ми з нагоди кождого поодинокого факту підносили наш голос; — Німці удавали, що не чують! А між тим в останнім річнику нашої газети ми помістили цілий ряд статей, в котрих докладно обговорювали наші відношення до Німців. При-

гадаємо лишє статі „Чому ми маємо так мало інтелігенції“ в чч. 123, 124 і 128, статі „Народне шкільництво в Чернівцях“ в чч. 207, 208, 209 і 211, статі „Руска паралелька в Чернівцях“ в чч. 213 і 214, статі „Німці а ми“ в ч. 220 з минулого року. Німці прийняли ті статі з великим спокоєм, проковтнули гірку пігулку і — мовчали. Але притім они забули, що мовчанем не затруть сліду своєї невизначеності.

В тім часі ми на наш превеликий жаль пересвідчили ся, що як нас Волохи нищать на полі церковнім, так з другої сторони наші „приятелі“—Німці спинають наш національний розвій. Се мусіло нас боліти тим більше, що Німці з брошурки „Vorgänge im ruthenischen Volksleben“, котра друкувала ся також в Buk. Nachrichten, знали і знають докладно наше стремління, знають наші змагання, пересвідчили ся о нашої нещастливості в приятельстві з ними, проте они тяжко грішили против заключеного союзу, против приятелів своїх, ба вкінці їх оклеветали, написавши про нас неправду, немов ми з ними заключили союз для оборони унії; таке виразно писало ся в самих таки Buk. Nachrichten: „Die Jungruthenen knüpfen ihr nationales Verhalten nicht an ein bestimmtes Glaubensbekenntnis; sie betrachten und behandeln sowohl die treuen Söhne der katholischen, wie jene der gr. or. Kirche als Brüder eines und desselben Stammes.“ (Vorgänge im ruthenischen Volksleben, pag. 9.)

Закладають они нам, немов ми тепер стали ворогами Німців. Ні, не ворогами Німців ми стали; але ми противимо ся лишє несправедливому нехтованю руских прав через Німців; противимо ся германізації руских дітей. Що иншого Німці, а що иншого германізація, так само, як що иншого є учити ся Русини німецької мови, а що иншою побирати науку в німецькій мові. Коли-ж Buk. Nachrichten думають, що буковинські Німці все поступали як слід, коли они оправдують наведені зама-

В ДОМІ ПРОТОПОПИ.

ПОВІСТЬ.

5)

Написала

Евгенія Ярошинська.

— Так, а де-ж ви тоті гарні панни бачили? — питала Аглая дальше, блиснувши при тім на него очима, й ніби не розуміючи, що се він про ню говорить.

Він подивив ся на ню таким несмілим поглядом, що їй аж жаль стало его непорядности.

— Ну, не хочете мені сказати, — говорила лестячи ся, — видко не маєте до мене довіря.

— Чому ні, я маю до вас дуже велике довіре, бо то ви тота панна, котра мені з всіх до тепер найліпше подобає ся.

Велике слово було сказане. Єраксес тяжко відітхнув, а Аглая спустила ніби соромливо очи до долу.

— Знаєте, як би я вашу відповідь була знала, то не була би так у вас допитувала ся, — сказала тихим, змієним голосом. — Се виглядає так гей би я вас до якихсь там освідчин приневолювала. — Хитра дівчина була з неї, хоть сама визвала его слова, то все не хотіла, щоби він їй те колись мав вимовляти.

— Чи може ви гніваєте ся на мене, що я вам таке сказав? — Правда, наше знакомство ще за молоде, аби я міг вам такі річі говорити, та ви знаєте з яким наміром я до ва-

шого дому приїхав, то по що-ж довше справу зволікати.

— З яким наміром, яку справу? — дивувалась Аглая, гей би то вона не знала, що Єраксес приїхав до неї в свати.

— Та же справу мого подружя з вами. О. Мелітон казав, що мене з радістю приймуть за зятя, а я дуже вдоволений з того, що він мене сюди привіз, бо ви мені на правду подобаєте ся, — говорив підбадьорений вже семінарист.

Така щирість викликала гарячий румянець на лице Аглаї; вона чула ся его словами так упокорена, так упідлена, що аж слізи виступили їй з очей. Вона була-б сего жениха, що стояв перед нею, розтоптала як червака, а сама була би під землею сховала ся від тих его слів, котрі їй казали, що вона є нічим, як лиш якимсь товаром, про котрий старий святик говорив, що є на збутток, є продажний. Єї збирала велика охота сказати сему неотасаному семінаристови, що вона не вийде за него, що він їй противний, мерзкий, та погадавши собі, що от, от не за довго будуть називати єї старою панною, або що Софія може скорше від неї віддати ся, поборолла всі свої розбурхані чувства, і затиснувши уста не відповіла нічого.

Єї зворушенє не уійшло уваги Єраксеса, а хоч який був несмілий і незграбний, то все таки подумав, що се він своєю особою таке вражінє на ню зробив. Єї думка підбадьорила его; він приступив ближче до неї і взявши єї за руку сказав ніжно:

— Що ви на се панно Аглає? Хотите бути моєю подругою?

„Ні, ні,“ — кричала душа, кричало цілєство Аглаї, а бліді уста все таки прошепотіли:

— Хочу.

— От, се дуже добре, що я до нині до вас загостив, дай Боже здоровлє отцю Мелітонови, що подружив ся зі мною. Ходім, скажемо, що справа залагоджена, сказав — урадований жених.

— Ох Боже, Боже, який то він прозаїчний, думала Аглая йдучи з ним в хату, — як то я представляла собі, що той, котрого я любила му, освідчить ся мені, а я ушасливлю его признанєм моєї любови. То сей навіть про любов не споминає. Боже, чому не можу я пієля мого серця собі мужа вибрати, а мушу виходити за сего недотепа. Га, тепер вже все пропало, тай на що я ще ждати буду? Хто по мене приїде?

Так не одна молода дівчина занашає себе через те, що ве має відваги до праці, не має сили, щоби спокійно почути те слово „стара панна.“ Волинь вже продати себе, свою волю, цілу свою індивідуальність чоловікови, котрого не любить, ні поважає, лиш через те, аби бути замужною.

Аглая увійшла з Єраксесом в кімнату, де вже світила ся ясно лампа. Протопопа грав з приїзжним святичеником в шахи, а протопопиха наряджувала ся тихо з лілією, кілька курій на вечерю рубати. Увидівши входячих протопопиха зараз зміркувала, що між ними щось мало зайти, бо Аглая була смертельно

хи Німців і їх одобряють, коли они також ставлять ся на становищі германізаторів, — тоді нехай шукають вини за собою і нехай не нас, а себе спитають: was ist geschehen? що стало ся?

Ся обставина з одною, а вражінє бурливих сцен в парламенті з другої сторони, вложили в уста пос. Винницького слова, в котрих він — може навіть остро — звернувся ся проти німецьких послів-галабурдників, і против пангерманського шовінізму. Після нашої гадки, не повинні були Buk. Nachrichten сих слів відносити ані до себе, ані до всіх Німців, — они-ж і не були сказані на їх адресу, — коли не хотять викликати підозріння, що они пишуть ся на програму Шенерера, Вольфа і тов. А коли проте Buk. Nachrichten хотять усправедливляти всі промахи Німців, то не они нас, а ми їх маємо спитати: was ist geschehen? В такім разі не ми змінили свої відносини до Німців, а противно змінили Німці свою толерантність і виrozumілість супроти національних змагань своїх союзників на нетолерантність, загорілість і агресивність.

Ту зміну в поглядах наших німецьких союзників добачуємо ми також в тім, що они повторили статю Buk. Rundschau, котра написала таке, що Русини повинні держати ся Німців, бо Німці паралізують агресивність Волохів супроти Русинів! Держати ся Німців, а годити ся на таке їх поступованє супроти Русинів, на яке ми власне вказали се зовсім иньша річ. А знов паралізувати румунізацію, через германізацію, се така річ, що виходила-б Русинам на одно; і против другого Русини мусять всіма силами бороти ся, коли хочуть остати Русинами.

З наших виводів виходить цілком ясно, що нам Русинам ніколи і нікуди не розходило ся о те, щоби Німців виперти з якої небудь їм належної позиції; нам не розходило і не розходить ся о те, щоби пр. німецька молодіж доконечно вчила ся лише по руски, значить, русчила ся; нам не ходить о те, щоби зірвати з нашими німецькими союзниками. Ми жадаємо лише, щоби нас Русинів не спинював ніхто, а ще найменше наші союзники, в добуваню тих прав, які нам після всякого права Божого, людського і австрійського належать ся; жадаємо, щоби наші німецькі союзники не носили ся з германізаційними мріями, залишили свою агресивність, яка проявила ся у них в останніх часах. *Suum cuique!* — нехай кождий дістане то, що ему по справедливості належить ся; нехай отже і Русини дістануть своє!

блїда, а семинарист мов півонїя червоний. Єго денервувало то, що мав освідчатися родичам; сам не знав відки почати, але добираючи відваги підійшов до протопопи і загикуєчись почав:

— Отець протоерей, я зайхав в ваш дїм з добрими гадками, котрі й сповнили ся, бо я просив панну Аглаю о єї руку і вона дала мені слово. Прошу тепер учинити, що до вас належить.

— Як же то він красно говорить, — сказала ліліка, хоть вона з тої цілої волоскої орації дуже мало розуміла, — а видни Аглаїцю, добре тобі циганка поворожила, то єї кроплі так єго борзо затуманили. Гарного будеш мати попа, а диви який гарний.

Аглая усміхнула ся якось сумовито, за те протопопиха втішно схопила ся з місця і підійшла до шахового столика, бо протопопа, підчас орації жениха, моргав на ню, щоби зближила ся до него.

— Коли Аглая згоджує ся, то я не буду їй щастю в дорозі стояти, — почав о. Артемій, дивлячись при тім на свою жінку, чи вона одобряє єго бесїду, — лиш не знаю, що моя добродїйка на се скаже?

— Як ти пристаєш, то я певно сповню твою волю, — сказала протопопиха тихим, щирим голосом. — У нас завше так бувало, що жінка повинна покоряти ся волі чоловіка.

О. Артемій усміхнувся щастливо, єї слова були бальсамом на єго серце, підхлїбляли єго гордості; він думав, що він й є паном в домі.

Се наше становище і думаємо, що тим ми нікого не кривимо. Противно, в тім нашім змаганю повинні нас підперти наші німецькі союзники. І ми маємо надїю, що коли національні спори між Чехами а Німцями будуть поладжені, і наші буковинські Німці увільнять ся від того внесенного єуди роз'ярєня, в яке они попали послїдними часами, і знов повернуть хоч би до давньої толерантності і виrozumілости; тоді ми в них будемо знов добачати щирих союзників, правдивих приятелів. Можемо ще лише запевнити, що горячо бажаємо, аби та хвиля наступила як найскорше.

Внесенє язикове посла Вахнянина.

Із всіх внесень, які поставили послы рускі в соїмі галицїм безперечно перше місце займає внесенє посла Вахнянина на упорядкованє язикових відносин в Галичинї в дорозї закону краевого. Проект того закона звучить так:

§. 1. Язика польскій і руский суть язиками краєвими, рівноправними в цілїм виїшнім і внутрішнім діловодствї властей і органів державних в областях краю заселених народами польским і руским.

§. 2. Всї прилюдні оповіщення і розпорядженя державного і краевого правительства як і державних властей, призначені для цілого краю або для повітів, де уживають ся оба краєві язика, мають видавати ся в обох краєвих язиках.

§. 3. В повітах заселених народами польским і руским, прислугує кождому право, зносити ся з всіми судами і властями адміністративними, устно і письменно в однім з обох краєвих язиків.

§. 4. В повітах заселених народами польским і руским, не може ніхто одержати становїска урядника або посади державної при урядах державних, заведєнях державних і органах, хто не викаже ся точним знанєм обох краєвих язиків в слові і письмі.

При вступленю до служби державної мусить кождий виказати ся добрим свідомством з науки обох краєвих язиків або взагально свідомством зложеного в обох краєвих язиках ієниту практичного судейского, або політичного, або рахункового.

§. 5. Всяке до суду або властей адміністративної внесенє поданє має бути поладжене в язичі, в якім було внесенє.

Язик поданя рішає о тім, в якій мові має вести ся ціле урядованє над внесеним поданєм, як що до виїшного так і внутрішнього діловодства.

§. 6. Протоколи устні і письмєнні зі сторонами, переслухання сторін, зізнання свідків, які і орєчення знатоків, відбувають ся і списують ся в язичі, якого уживають сторони, свідки і знатоки.

§. 7. При судових розправах в ділах цивільних, до котрих входить більше осіб, вільно кождому послугувати ся обома краєвими язиками.

§. 8. Рішеня судові враз з мотивами в случаях, де більше осіб інтересованих, видають ся в тім язичі, устно або письменно, в якім було внесенє перше поданє або жалоба.

— То-ж най вас Бог благословить мої діти, — сказав встаючи і цілуючи ся з Єраклесом, — дай тобі Боже з роси, з води, — сказав стискаючи Аглаю, котра вже не могла здержати ся і голосно розплакала ся.

— Ще одну річ мав би я сказати, — почав знов протопопа, — ви може на гроші надїєте ся, а в нас їх нема — й замовк, бо єго жінка так єго штуркнула ліктем в бік, що мало не крикнув з болю.

— Але ще може яка тисячка на нове господарство найде ся, — сказав Єраклес розсмілившись ся. Ви-ж самі знаєте отець протоерей, що без грошей не можливо господарки зачинати.

— Ми не схочем своєї дитинї кривди зробити, — почала протопопиха, — може вона буде більше гроший мати, як другі.

— Все би таки ліпше було, аби я знав кілька дістану, бо аж тогди можна собі свої справи порядно залагодити.

О. Мелїтон моргнув на него, щоби вже мовчав; Аглая палилась зі встиду, а протопопиха затиснула уста в досади.

Вхід Василіки перервав єю для всіх неприємну хвилю. Побачивши їх гей збентежених, приступив Василіка до ліліки й запитав:

— Що тут стало ся, що всі так посоловіли?

— Та же Аглая заручилась.

— Заручилась з тим волом, — мрукнув Василіка під носом, а приступити до сестри сказав голосно: Желая тобі всего добра, се ти гарно зробила, що виходиш замуж, буде музика, ото собі гопнем.

На жаданє сторін мусять ті рішеня враз з мотивами видавати ся або виготовляти ся в язичі, в якім ті сторони брали участь в розправах.

§. 9. Впис в публичні книги всякого рода, як і в реєстри фірм і стоваришенєв, доконують ся в тім язичі, в якім були устно або письмом зголошені. Постанова ся відносить ся і до інтабуляційних клявузь при грамотах.

§. 10. В справах карних доказують ся в язичі обвиненого або обжалованого: всі внесеня органів безпечєнства, переслухання обвиненого або обжалованого, всякі внесеня і рішеня властей судейских, акт обжалованя, внесенє державного прокуратора і оборонця. В язичі обвиненого або обжалованого веде ся і протокол розправи, і протокол нарад. Наколи свідки або знатоки зізнавали в язичі другім, належить зміст їх зізнань подавати обвиненому або обжалованому в єго язичі, наколи сего домагає ся. В язичі обвиненого або обжалованого доконують ся також справозданя про рекурси або зажалєня неважності до виїшого суду краевого і до найвиїшого трибуналу. Розправи в виїшнім суді краєвим і найвиїшим трибуналі ведуть і списують ся в тім язичі, в якім веде ся розправа в першій інстанції.

§. 11. При розправах проти кількох обжалованих, котрі не свідомі одного і того самого язика краевого, переводить ся розправа в тім язичі, котрим говорить більшість обжалованих. Однакож нч всякий спосіб належить ся сему обжалованому, котрий не володіє другим язиком, подати зміст зізнань других обжалованих і свідків в єго язичі. Рівно-ж в єго язичі мусять бути подані до єго відомости всякі рішеня і ухвали, на жаданє навіть письменно.

§. 12. Перед правосильністю сего закона обовязують в цілїм обемі дотеперішні розпорядженя язикові, а обовязком правительства буде, подбати о те, щоби при кождім п. к. уряді в краю находило ся таке число урядників, свідомих обох язиків краєвих, щоби урядованє в обох краєвих язиках могло в округах мішаних відбувати ся зовсім правильно, в користь обох заселяючих край народів.

Внесенє підписало 15 послів, а між иньшими також 5 Поляків: др. Ольпінський, др. Бернадзїковський, Бойко, Мілян і Сьреднявський.

Можна було сподівати ся, що таке внесенє викличе денвикарську дискусію і перший знак до борби дала „Gazeta Narodowa“, умістивши характеристичну своїми поглядами статю, а котра мусить бути для нас тим більше болюча, що Русини своїм поступованєм довели до того, що дають самі оружє до рук ворога. Дамо диятого тут пару виїмків із тої статі. „Ніколи ще, — пише Gazeta Narodowa, — відколи наш соїм ієснує, не панувало в нїм в справах польско-руских так мирне, так згїдне, повне ввічливости, чємности і взаїмної зичливости розноложєне, як тепер. Теперішній руский клуб сказав собі, що сваркою і борбою нічого на більшости соїмовій не можна вимусити. Полишив він тактику старих руских партій, що жили традиціями Яхимовичів, Куземських, Наумовичів, Качалів і т. п., не воюєє він вже гіркими і повними ненависти погрозами супротив Ляхів, не доукає їм докорами, але навряд: з чємним усміхом, спокійно, гладко і дипломатично, витягає одно по другім жаданє давньої рускої опозиції, випроваджає їх на порядок денний соїму і переводить. Скоро лише у посла Барвіньского в соїмі надзвичайно солодке лице — ого! з певністю має вже він в кишені

Єго слова повернули цілому товариству добрий гумор, що потерпів через Єраклесові натяканя про гроші.

— Добре кажете паничу, — обізвав ся о. Мелїтон, — погуляємо трохи, коби лиш не на довго те весїле відкладати.

— Се буде вже залежати, від нашого зятя — сказала протопопиха солодко, — коли він схоче, тогди буде.

— Мені здає ся, що ліпше борше, як пізнійше; оженю ся, то й зараз висвѣчаю ся.

— Як думаєте, за шість недїль можемо бути готові? — Протопопиха глянула на своїх.

— Але-ж мамочко, де ми до того часу залагодимо ся, — сказала Аглая, — ще треба виправу шити.

— В тім вже не твоя жура, лиш сир відкладаний добрий, якось ми вже до того часу упораємо ся; — сказала протопопиха. А ти, Василіка, йди до пивниці та принеси фляшку вина, бо то не годить ся відбувати такі річи на сухо.

— Дай вам Боже здоровлєчко за мудре слово, імоєць добродїйко, — сказав о. Мелїтон. — Я ще давно казав, що такої мудрої як ви жінки, нема на цілу Буковину.

Випивши здоровлє молодих, протопопиха з лілікою відійшла до кухні; пан-отці засїли до перерваної партії, а молодята почали з Василікою оживлену бесїду про весїле.

якесь нове внесення політичне; если лиш нан Вахнянин ходить оживлений, з розясненним поглядом, а веселий і жартув, то без сумніву, має також якусь несподіванку для сойму. А більшість соймової слухає їх виводів прихильно і уважно, кожної їх гадки, а хотіло не все годиться, а з нею, то все старає ся собі як найліпше то витолкувати. — По такім малюнку поступованя наших послів, що їм лиш честь принести може, — забирає ся Газ. Нар. до своїх контр-аргументів і пише: „Може в певній часті і має би рацию посол Вахнянин, — та забув докладніше пояснити, в імені якої Русі і яких Русинів промовляє, бо его партія найслабша поміж руських партій і если ще щось значить, то завдячує, як звістно, польському попертю, а не власним впливам. Та партія однак має власну правопиць, будує власну граматику, супротив протестів інших руських партій. Русі конвенторії не хотять навіть чути о руській правопиці партії п. Барвіньського і о его українським язичі, духовенство в більшій часті тримає ся вильної русьчини, а „Діло“ і „Галичанин“ і т. п. часописи що дня називають Барвіньського і Вахнянина доками гр. Баденього, запродажниками, зрадниками Русі і т. п. Той процес цивілізаційний, в котрім з народних діалектів витворює ся мова літературна, книжкова, спосібна виражати всі гадки і чувства образованого чоловіка, ще в бігу. Староруська партія каже, що держить ся правдивої етимологічної, історичної цивілізації Русі утвореної правопици. Так звані народовці, як у веім, так і що-до правопици сидять на двох стільцях: по трохи тримають ся етимології, а по часті чіпляють ся фонетики і українства. Молодоруська партія, що ще находит ся переважно в літах шкільних, з молодечим запалом бере ся фонетики, на котру старі так грізно і неохітно дивлять ся. Так отже не всі партії руські годять ся поміж собою, що до правил руської бесіди і руської правопици. Если отже п. Вахнянин і товариші хотять в дорозі законодавній напнути руську бесіду обом народам, які замешкують наш край, в школі, уряді і в практичнім житті, то може би они хотіли повздержати ся ще до якогось часу, поки не будуть могли опреділити, який язик і яка правопиць може уважати ся за безспірну.“

До тої статі, котра мале з одного боку дуже наглядно лицемірство Газ. Нар., а з другого боку справедливо вказує на наші хиби, додамо пару своїх слів. Нагорода не хоче нині знати о тім, що то є власний язик руський, і який він, яка правопиць найліпша, бо ріжні партії руські уживають ріжного язика і ріжної правопици. Така бесіда — то чисте лицемірство. Між ніяким народом цивілізованим таке не водить ся, щоби партії політичні становили о язичі і правопици. До того є наукові інституції, є професори літератури, і ті мають рішати у всіх справах язикових. У нас однак на нещасте зайшло таке, що шведь критикує і осуджує, як вшитий сурдут, патріот з провінції, що не читає крім „Галичанина“ нічого більше, рішає одним махом питання язикові і граматичні, над котрими фаховий славіст застанавав би ся довго і бачно. З того болота виїздили ми однак вже по трохи. Запровадження фонетичної правопици не було наслідком ніякої політичної акції, лиш осуду анкети отвітних учених. В найновішій часі є вже у нас і інституція така, як „Наукове тов. ім. Шевченка“, котра може рішати всякі спори язикові, а мимо того нам закидають далі, що у нас нема одноцільного язика. На таке можемо лиш сказати, що до нині якоє всі знали, який правдивий руський язик і его правопиць, бо і в школах прийнято правопиць фонетичну, і Вістник законів державних віддано чоловікові, що знає добре нашу бесіду, таку, яка она на ділі є, а не в казанській перерібі. Руські учені сказали в тій справі своє слово, міністерство просвіти і держава акцентувала їх осуд, а Нагорода не знає нині, який руський язик? Но то вже чисте лицемірство. Але прикро мусить нам бути і є, що причину до таких закидів дають люди, що признають самоствітність нашого народу і є народовцями. От, хочби ті всі народовецькі видання, писані народною мовою, та етимологією. Тут справедливо закидає Нагорода Русинам, що самі не знають, яка їх правопиць, і таке поступованє всіх етимологічних видавництв може лиш шкодити руській справі. Час би вже отже покинути старе рутенство і поводити ся вже раціональними причинами, а не давати безглуздім поступованєм оружя в руки ворога.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 22-го січня 1898.

Руський хор. В четвер відбула ся вечером проба руського хору, однак сим разом мусимо з жалем сконстатувати, що деякі черновецькі руські громадяни легковажать собі вагу тих проб і не являють ся правильно, що мусить принести лиш шкоду. Сумно оно, що мусимо до такого патріотичного діла все а все напам'ятати, і то як раз старших громадян, бо руська молодіж — се треба піднести з признанєм — являє ся на пробах точно, хоч не все має так багато вільного часу, як іменно старші громадяни. Надіємо ся, що на другий раз не треба буде старшим руським громадянам ставити євнволюбиву молодіж яко приклад, хоч би лише в с'м ділі. А тепер, нанове грома-

до, слухайте і добре собі запам'ятайте: у вівторок, дня 25-го с. м., відбуде ся знов проба руського хору о 1/8 год. вечером в сали „Народного Дому.“

Відзначене. Президент краевого суду в Чернівцях Віктор Веселый одержав лицарський хрест ордеру Леопольда.

Наш фейлетон. З причини від редакції зовсім незалежних припеволені ми перервати новіть „В домі протонони.“

З буковинського сойму. До нашого справозданя з другого засіданя бук. краевого сойму маємо ще додати, що краєвий виділ предложив додатково справозданє про субвенцію в сумі 300 зр. для громад Красна-Ізська і Красна-Путьна на заложенє Райфайзенських кас шадничих, а заразом просить краєвий виділ о кредит в сумі 2000 зр. на піддержуванє заложеня таких шадничих кас. Се справозданє краевого виділу після сойм до комісії. — Так отже по довгих тяганинах зближає ся звістне внесенє пос. Стопкого до здійсненя; але замітне, що краєвий виділ забрав ся до того аж тогди, коли в сєлах бар. Стирчи закладають ся Райфайзенські каси. Як би не то, хто знає, чи бар. Мустаца був би не загребав то внесенє нашого руського посла на віки! Саме справозданє краевого виділу досить цікаве і ми познакомимо при нагоді наших читачів з ним.

Сензаційну вість доніс на засіданю черновецької міської ради в четвер радний Гайріх. Євнвонований старший інженер залізничий. Він доніс іменно, що довідав ая з дуже певного жерела, що з новим роком 1899 буде в Чернівцях отворена самостійна дирекція залізнична, а будинок має стати на площі, де тепер стоять військові магазини. Дай Боже, щоби ся вість справдилася!

Загальні збори тов. „Просвіти“ відбудуть ся дня 1-го лютого у Львові, а загальні збори „Наукового товариства імені Шевченка“ дня 2-го лютого с. р.

З політики. Німецькі послы сойму чеського постановили вчера на вспільній нараді не опускати сойму аж до дискусії над внесенєм Шлезінгера (знесенє язикових розпоряджень). На засіданю соймом в четвер приділено внесенє Шлезінгера комісії пропонуваній гр. Букоа. Внесенє гр. Букоа о вибір комісії перейшло 139 головами проти 62. Принято також додаток кн. Любковича, щоби тій комісії приділено всі язикові внесення. Проти внесеня Букоа говорив Фурієр ліберал. На заключенє мира згодив ся, але щоби Німці нічого не стратили з своїх прав і чести. П. Поддіння боронив мійську раду і себе від закидів. Нарід чеський заховує ся спокійно, але провокації мусить устати. Бумель (збори студентів в університетській авлі) і відзнаки студентки не належать до інтегральної часті основних законів конституційних, а ще тим більше, що пошени відзнак вільно властям заважати. Перше жалував ся, що поліція дагіднійше обходить ся з чеськими студентами, чим з німецькими. Відтак говорили генеральні бесідники. Із сторони Німців сказав Веруцький, що Німці не пристунять до згоди, доки не будуть відликані язикові розпорядження. Панаєк показав підбурюючі прокламації Німців супроти Чехів, а відтак заявив, що Чехи домагають ся рівності і рівноправності. Чехи кожду змну язикових розпоряджень будуть уважати за ворожий брех. — Щоб усеунути ще одну причину роздору, видала дирекція поліції в Празі таке розпорядженє: Заборонє ся на якийсь час публичного ношеня всіх демонстраційних відзнак, далі відзнак певних товариств і мундирів всіх товариств без виїмку, з застереженєм, що лиш в єдучах засуджених на ув'язненє у ділі ся такого позволеня виїмково. Переступленє тої заборони суде каранє карою до 100 зр. або карою арешту 14 днів. В п'ятницю перед полуднем розпочали ся конференції австрійських міністрів Гавча, Бембаверка і Кербера. з угорькими: Банфю, Лукачом, Даниельом і Даранім. Предметом нарад є квестія квотова, а тільки в тім разі, если би дійшло до порозуміння в справі квоти, будуть внесені угодові предложєня враз з квотою рівночасно до обох парламентів. Є то послідня проба, проте можна сподівати ся, що обі сторони поєунуть ся до найдалшого можливих уступств. В протівнім разі угода буде захитаною. — Словінці рішили в каринтийськй і стрійськй соймі промовляти тільки по словінськи. — В соймі моравськй мотивував п. Фукс свої внесення на заведенє національних курій з правом вєта, поділу шкільної ради краевої і вишнійшого підмаганя німецького шкільництва. Відтак жадав знесеня язикових розпоряджень, а притім заявив, що полагодженє язикових справ належить не до сойму, а до ради державної. — Проєс против Золи розпочиє ся 7-го лютого. Буде він обжалований о клевету і може бути засудженим на арешт від 8 днів до одного року і кару грошеву 5000 франків. Золя хоче перепровадити довід правди на велику скалю і покликати до 250 євдів. Здає ся, що від успіху сего процесу залежить судьба габінету Меліна. На провінції відбувають ся дальше антисемітські демонстрації. Вчера вночі стрілено знов до агента поліційного, але не траєдено. Злочину допустило ся двох молодих людей, котрі з анархістами не мають нічого спільного.

Кандидат до притулку для невилічимо хворих. На наш превеликий жалі і на шкоду тих кількох читачів „Бук. Вѣдомостей“ не сповинило ся наше бажанє, щоби нехитрови др. Цурканови уда- ло ся вилічити редактора згаданой газетки від наслідку знаного его укладу. Видко, що він мусів тажко

прогрішити ся, коли Провидінє его так дуже карає. Наш сойм знає, чому хоче основати притулок для невилічимо хворих, а бар. Мустаца знає, чому так спінить ся з тим предложєнем, бо ось его добрий і дуже услужний знакомий потребує там як найкращіше місця. Хто тому не вірити, най перечеитає новинку „Цісарський бал“ в посліднім числі „Бук. Вѣдомостей“. Там стоїть, що пос. Винницький дуже зажурих ся запрошенєм на цісарський бал, але війни таки поїхав до Відня, лишє він такий незамітний, що Віденьчуки его навіть не спостерегли. А між тим є лишє правдою, що пос. Винницький дістав запрошенє на цісарський бал; що посол міг на той бал поїхати, як би був хотів; і що він не поїхав до Відня, лишє на свою посаду до Львова. Але мозок редактора „Бук. Вѣдомостей“ мабуть не функціонує вже правильно, коли він тепер лишє фантазує і не може ніяким чином придержувати ся фактів і правди. Се коли не его природна вдача, то наслідок страшного укладу.

П. Тит Ревакович, н. к. радник суду і начальник повітового суду в Підбужі, іменований радником краевого суду у Львові. П. Тит Ревакович звістний на Буковині і в Галичині як горячий патріот і лишив по собі на Буковині з часів, коли був ад'юнктом суду в Садагурі, найліпшу пам'ять. Ви- таємо щирого патріота на новім становищу і бажаємо ему як найліпшого powodження!

Займають ся нами! „Благотворительное общество“ розписало в своїм часі конкурє на дві праці. Тема одної була: „Історія полудневих і західних Словян“, а другої „Сучасний стан галицької, буковинської і угорської Русі.“ Речинє конкурє минув, а ніхто не прислав ні одної праці, тож „благотворительное“ продовжило речинє конкурє.

Буковинська ветеринарія. У нас на Буковині все як не у людей. От і маємо субвенційонованє писмо ріллянє „Bukowinaer Landwirthschaftliche Blätter“, на котре міністерство ріллянє дає 1000 зр. а і сойм причинає ся до того сумою 300 зр. Тамтого року, коли радженє над позицією тою в бюджеті краєвм, звертали наші послы увагу на бесіду і правопиць, в якій та газета редагована. Дійшло з тою цілю справою до великої дискусії на тему фонетики і т. д. Та редакция Landwirthsch. Bl. була глуха на ті уваги руських послів і редагує руський додаток „Селянщин“ далі по своєму. Та була би ще з того найменша біда, а то тимчасом пускають ся Landwirthsch. Bl. на впроваджуванє нових гадок у ветеринарію, на котрі на жалі не хоче згодити ся ніякий инший ветеринар на свѣті. Так приміром читаємо в числі з дня 5. січня раду господарку для мужиків, що если золзи у коня тривають довше, то може зайти випадок, що слабість та змінить ся в носатизну (Rotz-Wurmkrankheit der Pferde). Така то ветеринарія в субвенційонованім писемі господарськй. І на те властиво край і міністерство дає гроші? Чи на те, щоби ширити такі безглузді нісенітничі. Здаєть ся, що редакция повинна уживати совістнійше публичного гроша і доложити хоч трохи стараня до ліпшого редагованя газети.

Вечерок в Коломиї. Заходом товариства „Родина“ в Коломиї відбуде ся вівторок 15. п. ст. лютого с. р. вечерок з танцями в великій сали каси ошадности в Коломиї. Стрій для нань вечерковий або народний, для панів бальовий. Вєтуп на салью від особи 3 корони, галєрія 2 корони. Початок точно о год. 9. вечером. Бует уряджений з комфортом. Ціни умірковані. Запрошеня вже розсилають ся; інтересовані звольте ласкаво звертати ся по запрошеня, як би до кого не дійшло, до виділу товариства „Родина“ в Коломиї. Білєти купувати, вглядно замовляти можна вже тепер в „Народній Торговлі“ в Коломиї, а в день вечерку при касі від 7-ої год. вечером. — Крім того уряджує товариство „Родина“ в своїм льокалі вечерок з танцями у вівторок 25. січня с. р. Стрій візитовий. Вєтуп від особи 30 кр. Танці при окремій замовленій музиці. На сей вечерок запрошенє не розсилає ся нікому. — Комітет.

Темнота народу нашого ще велика, коли серед него стрічають ся від часу до часу всякі ворожбити, знахорі, градобурі, чарівники і т. д., котрі на щастє кінчать свою кар'єру звичайно перед судом. В Станіславові ставав власне перед судом один такий ворожбит, Данило Жиряк. Є то 62-літній премезний мужик, що далеко і широко велавив ся поміж народом яко знаменитий ворожбит. Радили ся его отже людоньки на ріжні невзгодни — жінки просили о пораду, щоби чоловіки не окузували їм за часто своєї любови куляком або натиком; господарині о дікарство, щоби корови не копали; матері, щоби діти не плакали; дівчата, щоби суджені, до них навертали ся і т. д. Спроваджувано его до недужих в далекій околиці, на кількадесят миль довкола єпішпили громади до села Поїти, де ворожбит перебував постійно. І добре ему вело ся, бо найменша курація у него контувала 3 зр. 50 кр., а до того й слава его росла. Але власнє та слава стала ся его нещастєм, бо дійшла аж до відомости жандармерії, котра его в часі такої прогульки артистичної до села Зрубівка приловила і повірила опії прокуратора в Станіславові. По переведеній розправі суд засудив его на рік тяжкої в'язниці.

Виходить в Чернівцях:

середу, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“,
10 зр. річно.Передплата і належність за інсерти
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
передне застереження.

Поодинокі числа коштують 3 кр.

Русини, Німці і Волохи.

I.

В останніх числах (ч. 77, 78, 79) волоської часописи „Patria“ появилася велика стаття під заголовком „Буковинські Волохи а політика німецько-національна.“ в котрій обговорює автор становище Німців на Буковині і відносини їх до Русинів і Волохів. Поручає автор в ній так багато справ, що ми, заки скажемо в тій справі своє слово, приневолені передовсім подати зміст тої статті нашим читателям, бо з них не багато мало нагоду читати ту статтю в оригіналі.

Причину до тої широкої писанини дала „Patrii“ стаття поміщена в органі посла Вольфа „Ostdeutsche Rundschau“ під заголовком „Los von Galizien“, де посол Вольф проклинає відлучене Галичини від прочих країв австрійських і додає слова, що там, де каже ся Галичина, треба розуміти також Буковину. Перелякана сим маревом відлучення Галичини і Буковини від прочих країв Австрії „Patria“, шукає передовсім причин такої політики у Німців і наводить їх дуже далеко. По словам „Patrii“ політика Вольфа і Шенерера то не хвилиний вибух, то свідомо політика, що примує до великої мети, до поборення натуральних ворогів німецького народу — Чехів, а також і Поляків. Длячого Німці мусять поборювати Поляків, то також причини того далеко, бо аж в Пруссії. Поляки в Пруссії сягають клином релятивно недалеко до столиці Німеччини, а в Пруссії західній (Westpreussen) припирають они до Балтичного моря і відокремлюють таким способом визначну провінцію, Вхідну Пруссию (Ostpreussen), чисто німецький край, зі старою столицею Кенігсберг, від решти німецької країни. Если отже Німці в Пруссії напружують всі сили, щоб ослабити Поляків, то ходить їм також о те, щоб ослабити польську народність і в інших краях, отже в Австрії.

Австрійські Німці-націонали мають їм в тім допомогти, а то тим, що домагаються ся відлучення Галичини від прочих країв Австрії і хотять против галицьких Поляків піддержувати Русинів. Поляки обмежили би ся лиш на малу часть західної Галичини, а східна часть Галичини, разом з Буковиною прийшла би в руки Русинів. Та се загрозило би егзистенції Волохів і „Patria“ каже: „Наше становище лесе супротив такої програми. Було-б зайвим доводити, що утворення рускої території із східної Галичини і злучення її з Буковиною, де ми були би незначною меншістю супротив більше як 3 мільонів Русинів, означало би цілковиту загиблю нашого племені на Буковині.“ Супротив такого вигляду видає ся „Patrii“ неможливим, щоб послі волоські могли йти в парламенті разом з Німцями-націоналами. Але тут боїть ся „Patria“ попасти в другий блуд і відрізняє інтереси західно-австрійських Німців від інтересів Німців буковинських тим більше, що для Німців зручене Буковини і відлучення Галичини все лишає ся другорядним і може змінити ся з иншою програмою. Та лишають ся Русини, той нарід, котрому передовсім мусить залежати на проектах Німців, для котрого „всі ті проекти остануть ся програмою.“

Досі послі волоські пам'ятали добре о тім і стояли по стороні тих партій, що стоять за нероздільність Галичини, як і Буковини в її теперішніх границях. Таке становище відповідало в повні інтересам волоського народу. Если там в парламенті йшли Волохи на розріз з Німцями-націоналами, то робили дуже добре.

Інакше однак представляє ся справа з Німцями буковинськими.

Передовсім політика німецько-національна не може бути иншою в будучности, як русофільською. Сего вимагає положення Німеччини між двома сильними народами (Французами і Москалями), вимагає сего питання польське, і антагонізм супротив Британії, котра на кожнім

кроці противить ся німецьким колоніальним підприємствам. Се знають дуже добре австрійські мужі державні, лише до одної річи могли-б обманути ся, а іменно що до значіння так званого напряду „українофільського.“ „Patria“ дивує ся, що є ще кількох фантастів, котрі думають що здобудуть полудневу Росию „від Карпат по Кавказ“ і прилучать її до австрійської Галичини.

„Та щоб найшли ся люди поважні, що вірять в такі фантазії, то справді здивляюче і можна хіба пояснити се малим знакомством полудневої Росії. Хто знає сей край з власного видження, то певно пересвідчив ся, що там нема жадної етнічної ріжноти, значить, що нарід не уважає пановання російського чужим і вичує ся легко московської мови, уважаючи її за літературну мову своєї народности, так, як вичує ся приміром населення полудневої Франції (Прованс) літературної мови північної, одним словом, нарід полуднево-російський не уважає себе нічим иншим, лиш Росіянином. Серед таких обставин (цілком окремі відносини приміром в російській Польщі) всі теорії українофільства остануть ся на завжди теоріями без жадної реальної вартости. Не допускаючи можливости „відбудовання України“, в якій не був формі, ми хочемо сконстатувати, що для нас Волохів ся есентуальність була би небезпечнішою, ніж наміри російські, котрих експанзивність звернена найбільше до Азії. Яко елемент політичний, обмежений напрям українофільський лиш на ту часть рускої народности, котра живе поза Росию, значить, на Русинів австрійських. Однак претенсії галицьких Русинів такі, що Поляки, котрі знають дуже добре, що не мають жадного иншого краю, де-б могли розвивати свою народність, не уступлять їм ніколи. Ясно отже, що й українофіли галицькі стануть чим раз більше русофілами, значить, напрям заступлений Барвінським і Вахнянином, стратить ґрунт в користь групи Романчука, або радикалів і Старо-Русинів.“ На Буковині за то

Нові драматичні твори.

На сцені нашого народного театру виставлено в останніх часах кілька новостий, про які годить ся сказати кілька заміток. Найінтереснійше для загалу читачів буде те, як вийшли на театральних дошках конкурсові штуки, нагороджені преміями галицького виділу краевого. Звістно, що в читанню тяжко рішити, як драматичний твір представить ся на сцені і тому часто успіх штуки не відповідає отриманій нагороді. Досі виставлено з конкурсних штук Гр. Цеглинського „Торговля жемчугами“ і Чайченка „Нахмарило“ або „Дядькові примхи“ та „Ясні зорі.“ Четвертою новостою є штука молодого автора М. Маковского „Мертвий гість.“

Оба конкурси галицького виділу краевого не багато мали щастя. З першого конкурсу остало ся у репертуарі тільки одно „Украдене щасте“ Івана Франка; „Мужичка“ Писанецького зійшла з репертуару по середнім успіху, а „Катря Чайківна“ Кибальчички перепала таки зразу. Сю послі драму, що правда, несправедливо постигла така сумна судба і вона жде ще умілої режисерської руки, щоб повернула їй утрачену славу на сцені.

З другого конкурсу виділу краевого найбільше поводжене на сцені має „Торговля жемчугами“ Гр. Цеглинського. Єсть се, сказати-б, перша руська комедія, з життя інтелігенції, що відважно може стати перед ярке світло кінетів. Перший акт, як диспозиція для дальших подій, зі своїм живим діяльним

і скорою акцією є прямо класичним взірцем. З нього довідуємо ся, що дві родини джогать о наречених своїх доньок. Один батько підпомагав гріними будучого мужа своєї доньки, другий думав, що система безінтересовности буде ліпша і приймав сподіваного зятяка гарними словами та вихвалював чесноти его будучої жінки. Нараз тамтої молодець, що вибрав коло трох тисячок на рахунок посагу, відсклає перстенець своєї нареченої. В рідній розпука і безрадність, а сусід радить шукати правної поради і присилає до строжених родичів, нареченого своєї дочки, молодого кандидата адвокатського. При індагації, яку заводять той правний порадник, він довідує ся, що стан маєтковий его клієнтів є далеко світліший, ніж его сподіваного тестя, і в мить робить знаменитий маневр: осьвідчає ся о руку панночки. Отсе все показує жвавість першого акту. Тепер приходить до незгоди між обома сусідами, але проворний адвокат входить в компроміс з другим нареченим і відступає ему свою першу любовку, котру сам покинув. Так помінявшись нареченими стають оба перед ними з букетами до осьвідчин. Але за прицукою товаришки-еманципанти дістають оба — здорові гарбузи.

Ся еманципантика — се Ахілева пята в штуці. Автор старав ся очевидячки покласти найбільше ваги на сю особу, а вона вийшла зовсім блідо. З її слів вилазить тенденція, як шило з мішка, а довгі феміністичні розправи нудять і не роблять вражіння. Надто її слова в прямій суперечности з її ділами, бо вона підмовляє своїх обох подруг відречи ся наречених і здебути собі самостійне становище.

— а сама виходить в останній хвилі замуж. Здає ся, що автор не хотів тим осмішнити подвижницю нового руху, але на те по трохи виходить. Взагалі типи жіночі в комедії Гр. Цеглинського бліді, начертані побіжно. За те всі мужескі характери такі релефні, так всесторонно оброблені, що вносять на сцену дійсне, правдиве життя.

„Нахмарило“ або „Дядькові примхи“ Чайченка удержують ся на сцені тільки силою новості, як преміована штука. Характеристичне те, що як обі українські штуки з попереднього конкурсу, так і ся має за тему любов між особами нерівних станів: паробок залюблює ся в пані, або навідворіт пані в парубка. Ба навіть і в „Ясних зорях“ в приближанню та сама тема: невольник залюблює ся в жінці баші.

Короткий зміст штуки такий: Сільський учитель залюблює ся в дівчині, своєї бувший учениці. Его богатий дядько, що приїхав до сестринці, противить ся тій нерівній звязи, але описи по часті дає переконати ся, а по часті з особистого інтересу (ему розходить ся о купно землі) дає свій призвіл. На тім марненькім тлі посуває ся акція лінивенько; самі-ж „дядькові примхи“ ані не страшні, ані не дотепні і в цілій комедії радше тільки „замрачило“, чим „нахмарило.“ Та опріч того є там кілька типів, як старого діда Івана, послугача шкільного та вислуженого салдата Тимохи, котрі зовсім не належать до акції, але бодай трохи старають ся піддержати назву комедії.

Друга штука Чайченка „Ясні зорі“, нагороджена першою премією, має тло історичне.

Русини можуть розвивати ся, та лиш на некористь Волохів. Волохи супротив того мусять боронити ся. Що-ж отже приходить ся робити супротив того буковинським Німцям? Їх інтереси тут инші, як у західно-австрійських Німців, тому і політика їх мусить бути инша, а на ділі і є, бо от они в соймі сполучені з Поляками, хоч в парламенті йде як найзавзятійша борба між Німцями а Поляками. Програма Шенерера могла би лиш тогди бути програмою буковинських Німців, наколи би ті хотіли грати ролю місіонарів, що мали би приготувати злучене Буковини з східною Галичиною. Коли однак Bukowinaer Bote, орган християнсько-народних Німців, заявляє в першій числі, що „Німців не приєднано ту на те, щоб они сповнили свою задачу і счезли,“ лиш, що „Німці тут є і тут остануть“, то їх політика мусить бути инша. Бо і як же удержали би ся они тут на Буковині і не винародовили би ся, если би лиш девіза „Los von Galizien!“ сповнила ся. Нині елемент німецький хоч слабій що-до числа, то завдяки ріжним групам і партіям краєвим грає важну ролю, та, коли би Буковину прилучено до східної Галичини і утворено окрему руску ерцторію, то Німці счезли би в тім руськім морю, так само, як і Волохи.

Ясно отже, що програма Шенерера не може бути абсолютно програмою Німців буковинських, если лиш їм ходять о їх народну екзистенцію.

Тимчасом партія німецько-ліберальна не ограничає ся на позитивній роботі в користь свого народу, але має і негативну точку, а іменно спинюване розвитку инших народів. Румуни не хотять спиняти буковинських Німців, щоб они шукали свого права і кінчили студії від народної школи аж до університету в своїй мові, але домагають ся того самого і для себе.

По часті знов стремлене то репрезентує також правительство так за кабінету Таффого, як і кабінету Баденіого. Если же Волохи пишуть до уряду по волоски, а не одержують звідтам відповіді в своїм ріднім язичі, то також їх вина о стільки, що не пишуть у всіх случаях по волоски і не примушують тим чином урядів давати відповідь у волоскій мові. Коли нераз питають ся Волохів, длячого они пишуть по німецьки, то они відповідають, що німецька мова — мова державна. Тимчасом маємо близьку Галичину, де ніхто навіть не думає о тім, щоби німецька мова була мовою державною. Далі згадує Patria про здобутки (!) Русинів на полі язиковім, а іменно про гім-

Завдяки тому она удержить ся в репертуарі довший час. А то з двоякої причини. Раз тому, що вносить ріжнородність в репертуар нашого театру своїм сюжетом, подає нагоду для вистави і костюмів, а по друге тому, що подію переносить у далеку Туреччину. Наші історичні драми, що дотикають відносини русько-польських, або русько-московських не мають щастя на сцені. І одні і другі викликають антагонізм у частини публіки, з якою театр, як підприємство, мусить числити ся.

В „Ясних зорях“ подія дуже проста. Невольник залюблює ся в жінку баші, забувши на свою жінку, що оставив дома. Відважна Українка добила ся аж в Царгород за чоловіком, перекрадає ся до него та навертає его до рідного, до забутого краю. Коли вже хотіли втечи обое, підстерігають їх і засаджають в тюрму. Жінка баші хоче піметити ся над невірним рабом-коханцем і приходить сама в тюрму. Але горячі слова козачки будять в її душі спомини молодих літ, бо й вона Русинка з Волиня, захоплена дикою ордою в ясир. Замість смерти дає в'язням волю, а сама випрошує для себе хрестик, з котрим хоче спокувати своє відступство від віри і від свого народу. В'язні уткнули, а надходить баша і пробиває кинджалом свою найлюбійшу жінку, що зрадила его і про- рока.

(Конець буде).

назю руску, інспектора руского і многі инші. (?)

Цікаво кінчить Patria свою статю. Нагадує іменно про жидів буковинських, що ті становлять нині велику підпору німецькості в нашім краю, бо всі інтелігентні жиди говорять по німецьки. Та за то лякає ся Patria процесу асиміляції жидів, який би міг в будучности наступити. З помежи загального числа жидів 82.717 меншає переважна їх часть, бо 63.894 в повітах чисто руских або мішаних, а в повітах волоских нема лиш 18.823. То-ж жиди, если би почали асимілювати ся, не ставали би ся певно Волохами, лиш Русинами і підмогли Русинів так, що поставили би понад всі инші елементи краю.

На сю статю скажемо своє слово в сліду- ючим числі.

Ситуация в Празі.

Розпоряджене поліції забороняюче ношеня відзнак німецьким студентам університету погіршило ситуацію. На початку засідання соймового в суботу відповідав намістник гр. Куденгове на інтерпеляцію Вольфа в справі ношеня відзнак. Він признає, що студенти мають право носити відзнаки своїх товариств, але, коли ношене тих відзнак виливало підбурюючо на маси, то він мусів ужити якихсь средств. Щоби удержати спокій і оборонити німецьких студентів, котрі проходили ся в середу перед полуднем на „Prager Korax“ потреба було ето поліціянтів, ців батальона піхоти і ців шкадрони кінноти. Супротив того хотів намістник поладити ту справу якомсь мирно. Покликав отже до себе ректорів і деканів німецького університету і політехніки і просив їх, щоб они вилинули на студентів в тім напрямі, щоб ті добровільно перестали носити якийсь час відзнаки. Студенти приобіщали то ректорам, і їх протоколярне приреченє зложено в дирекції поліції, та того приреченя они не додержали. Супротив того, що таке нововведєне студентів грозило новими заворушеннями, мусіло правительство взяти ся средств надзвичайних і заборонити всім товариствам так чеським як і німецьким ношеня відзнак. По тій відповіді намістника, при котрій Німці робили іронічні уваги, продовжав сойм дискусію над внесенем Шлезінгера на знесенє язикових розпоряджень. Перший промавляв др. Кольдінський, Молодо-Чех, котрий виступив против поведєня Німців, котрі поводять ся в Чехах гірше, як неприятели в завоєванім краю. Німці не стремлять до нічого, як лиш до того, щоби показати, що без них не можна правити ні в парламенті ні в чеськім соймі. По нім промавляв Опіц з християнсько-соціальної партії. Німці знають дуже добре, о що тут ходить. Недавно тому виговорив ся др. Герольд, сказавши: „Наша ціль йде далі. Ходить тепер о забезпеченє нашого історичного становища, о історичне, правно-державне утворенє Чехії, о збудованє словнянської держави.“ Нам, каже бесідник, ходить о то, щоби запобігти тій евентуальности. Німці не вірять тому, що тут каже правительство, бо і рік тому роблено Німцям ріжні обіцанки, а потім поза їх плечима видано розпорядженя язикові. Розпорядженя язикові грозять не лиш чеським Німцям, але також цілій габсбурьській монархії. Німці знають дуже добре, чого они можуть надіятися від чеської словнянської держави, а найліпший примір мають на мадарьскім краю. Бесідник кінчить: Бадені упав! Гавч заповів нові розпорядженя язикові. По що-ж маємо ся сварити. Киньте то, чого не можна удержати за Бадені до гробу, отворіть собі дорогу до спільної економічної роботи і на тій підставі подаймо собі до згоди руки. По Опіцови ставляє посол др. Металь, з чеської великої посільности внесенє на замкненє дискусії. То викликає цілу бурю зі сторони Німців. Вольф поводить ся так само, як в парламенті, та внесенє перейшло і починає говорити Крамарж яко генеральний бесідник против внесеня. В своїх виводах обговорював він ще події парламентарні і становище Чехії в нинішній хвили. Генеральний бесідник з німецької сторони Штрахе домагав ся знесеня язикових розпоряджень, обставав за поділ Чехії на дві часті, поглинюючи ся в тім взгляді на авторитет Палацкокого, нападав на бурмістра Праги Подліного і закінчив словами: Король Чехії ще не укоронований. Та колиб до того мзго прийти, то Німці не зложать ему приєзжати, бо не хотять прикладати руки до руїни Австрії. Німецький нарід буде істнувати, хотьби судьба в Чехії обернула ся против него. Ту ходить о австрійську монархію. Або Австрія повинна ся одноцілна, або не буде істнувати взагалі. В кінці говорив ще посол Еппінгер і дивував ся, що ціла велика посільність годить ся зі словами посла Сильва-Таруки і з его висловом: „Travailler pour le roi de Prusse“ (працювати для пруського короля). На ті слова відповідає посол слідуноюю пословицею:

Wenn Du kämpfen siehst z wei Drachen,
Tritt als Dritter nicht dazwischen;
Denn sie könnten Frieden machen
Und Dich selbst beim Kopferwischen.

При голосованю перепало внесенє Пергелта, щоби внесенє Шлезінгера передати окремій комісії, передано отже его комісії для внесеня гр. Букоа.

НОВИНКИ.

Чернівці, дні 25-го січня 1898.

Від редакції. Звертаєм ся до Вп. читателів з уклінною просьбою донести нам про всім звістні крамниці, чи они є приватним підприємством, чи спілковим і як розвивають ся. Докладні відомости про такі крамниці нам дуже потрібні і проте не сумніваємо ся, що наші Вп. читателі будуть на тільки звеселі і подадуть нам докладні інформації, за що ми вже наперед дякуємо.

Іменования. Міністер просвіти переніс до 8-ої ранги професора черновецької гімназії Ювенала Стефанелього, професора черновецької гімназії д-ра Йосефа Франка і професорів православної школи реальної Льва Галицького, Юстиня Нігуляка і Калістрата Кока. — Президія фінансової дирекції в Чернівцях іменувала контролера уряду податкового Стефана Паппа контролером салінарним в Качіві. — Президент краєвий іменовав укінченого гімназиста Леоніда Міроновича практикантом рахунковим при правительстві краєвим.

З православної консисторії. Діюрист Самуїл Конетантинівич іменованій канцелярийним практикантом при митрополичій консисторії в Чернівцях.

Вибори до черновецького жидівського багалу розпочинають ся дні 9-го лютого, котрого дні вибирає третє коло, дні 16-го лютого вибирає друге коло, а 20-го лютого перше коло.

В наслідок нової цивільної процедури наступив в черновецькім краєвим суді новий поділ праці. І так в повітовім суді для справ цивільних установлено вісім секцій, в повітовім суді для карних справ чотири секції, в краєвим суді установлено для цивільних справ п'ять секцій, а для карних справ одинадцять секцій.

Раду державну мають, як тепер з Відня доносять, скликати з початком марта для ухваленя угоди з Угорщиною. Передше будуть видані нові язикові розпорядженя для Чехії, а по них надіє ся правительство успокоєня умів, так що рада державна зможе спокійніше радити над предложеними справами. Однак се ще велике питанє, чи по теперішнім великим роз'ярєнню в Чехії Німці схотять зійти з вибраної раз дороги обетрунції.

„Праця“, газета для буковинського народу, перестав виходити. Редакція заявляє, що зливає ся тепер з „Громадским Голосом“, котрий буде виходити три рази на місяці і буде займатися також справами буковинськими.

Справа Драйфуса замотує ся чим раз більше і стає по просту квестією політичною, від котрої буде залежати судьба міністерства Меліна. Передовсім Золя не налякав ся зовсім процесу, лиш опубліковав знов в дзєвнику Augote лист звернений до міністра війни Білльота. „Вп, пане міністре війни, — пише Золя, — очевидно не читали мого обжалованя. Хтось мусів вам лиш сказати, що я обвинувачую воєнний суд, та то не вистарчило би моему почуттю справедливости. Если я хотів довести до розирави явної, то лиш длятого, щоби цїлу правду розкрити перед Францією. Длятого попри ті обжалованя, на котрі ви покликаєте ся, навів я ще инші не менше формальні, не менше ясні, не менше рішучі закиди. Прочитайте, пане міністер то, що я написав, а признайте, що там не бракує ні докладности, ні ясности.“ І за тим слідує знов удар за ударом против оберста Паті де Кляма, генералів Мерсіє, Буадефр, Гус, Пелліє, Гаварі і против самого міністра Білльота, що він мав певні докази невинности Драйфуса в руках і мзго того не покориствовав ся ними. Золя кінче видно стремить до того, щоби справу розширити, і щоби тим чином мати спроможність, перепроводити доказ правди як найосновнійше. — Із за тої справи Драйфуса був в суботу дні 22-го парламент французкий свідком таких сцен, що они перейшли все, що лиш діло ся в нашім парламенті в послїдніх днях надоліста. Засіданє розпочало ся, тим що посол Кавеняк заінтересував правительство, чи правдою є, що істнує в міністерстві війни документ, котрий доказує, що сам Драйфус в послїдніх хвилях свого побуту у в'язниці признав ся капітанови Лебрен до вини. Если такий документ істнує, длячого правительство его не опублікує, — питає Кавеняк. На то відповів Мелін, що документ такий істнує, але правительство не може его опублікувати длятого, що не хоче тої справи піддавати під дискусію парламенту, і що з огляду на характер тої справи мусить все тримати в тайні. При тім висказує він свій жалє по поводу писма Золя і всім заворуєнє уличних. На то оєсвідчив Кавеняк, що подає свою інтерпеляцію. Вже підчас бесіди Меліна прийшло до горячих сцен між соціалістами а членами правіці. Беріє, рвалістичний клерикал, робив їдкі антисоціалістичні і антисемітські примітки, з чого прийшло до сварен, лайки, а далі і до бійки з соціалістом Фаберо. Гюсієри (сторожа парламентарна) розборонили обох, але Беріє робив далі своє. Правіца оплескує бесіду Меліна, а лівниця свисте, виє і тунає ногами. В сали приходить до завзятих сварок між поодинокими групами послів, майже всі рвуть ся до кулака. На сали страшний гамір. На то входить на трибуну посол Жоре і починає говорити острим, проникаючим голосом против клерика-

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хінського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою В. М. Г.

Черевики ручної роботи

для мужчин ланер, з гумою . . . зр. 4.75
 " " " шнуровані . . . " 5.25
 " " " парикі . . . " 4.—
 " " " з гумою . . . зр. 2.75—5.50
 дам козачі сальонові . . . від. 1.25
 " " " піпінгою . . . " 1.90
 " " " ланер, сальонові . . . " 1.80
 " " " піпінгою . . . " 1.90
 Дамські черевики до шнуровані і заціплювані
 від зр. 2.50 в гору.
 Дитячі черевики до шнуровані і заціплювані
 від 90 кр. в гору.

Полотняні черевики до гімнастики
 від 40 кр. в гору.

Великий вибір
 мужеских, дамських і дитячих
 рукавичок.

15% рабату!

даємо лише ми від ціи за біле др-а
 Стера після цінника.

Великий вибір бальових вахлярів.

Правдиві
 фішбінові шнурівки
 від 1.25 почавши.

Виключна продаж циліндрів

з фабрики Ц. Месмера у Відні і з фабрики І. Гікля в Найтімайн.

Великий склад правдивих англ. капелюхів.

Шовковий клас найновішого фас. . . зр. 5.50
 циліндр . . . " 4.50
 Мужескі капелюхи з твердим крис. . . 1.75
 " " " м'ягкі від зр. 1.20 в гору
 " " " тверді . . . 1.38
 " " " м'які несі . . . 1.25
 " " " тверді . . . 1.58
 " " " Loden . . . 1.18
 Хлопчачі . . . " —.70

Гарні пера до капелюхів.

Парасолі з асбланіми ручками.
 З чистого шовку від 3.— до 6.—
 на пір зі . . . 1.98
 з чистої вовни . . . 2.18
 на пір зі . . . —.98
 з англійск. дерев'яними ручк. . . —.75

для мужчин батистові сорочки з шовковим
 передом зр. 2.58
 Сорочки для мужчин гладкі від 1.18 в гору
 " " " з фалд. . . 1.38
 " " " галетов. . . 1.58
 " " " нікові . . . 2.25
 " " " нічні . . . 1.38

Корсетки для мужчин

гладкі, галетовані, білі і в яскравих барвах,
 від 18 кр. поч.

Ковніри і маншети

маншети, першої якості, почнірні 6 шт. зр. 1.80
 " другої " " 6 " 1.50
 ковніри, першої " " 6 " 1.05
 " другої " " 6 " —.90

Калісоми з Grad-полотна від 70 кр. в гору.
 Льняні хусточки 12 штук від 90 кр. в гору.

Шльйки для мужчин і хлопців.

Найновіші палички.

Білі краватки
 батистові і шовкові
 від 15 кр. почавши.

Краватки вузлові
 і пів-Lord.

Черевики
 до
 снігу.

для мужчин пара черевиків до снігу 3.90 зр.
 " жіночий " " " 3.30
 " хлопців " " " 2.25
 " дитячий " " " 1.80

Кальоші для мужчин від 1.90 почавши.

Дамські
 кальоші від 1.25 почавши.

Кальоші для дитячий від 75 кр. почавши.

Гумові
 черевики до
 гімнастики від 1.10 почавши.

Рукавиці
 шовкові і нитяні
 від 18 кр. почавши.
 Великий вибір рукавиць
 Glace.

Нова книжка

В друкарні Товариства „Руска Рада“ в Чернівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Україні“.

Сторін 159. — Ціна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул.
 Петровича ч. 2.

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковинський православний

КАЛЕНДАР

на 1898 рік.

РІЧНИК ЖЖУ.

Зміст: Календар історичний, астрономічний і церковний,
 євхята червоно друковані. — Поминальний календар.
 Пануюча родина цесарска Часть інформаційна: гроші,
 міри, ваги; — приписи телеграфічні, поштові і залізничні;
 — скалі етемпліві і належитості від вписів гіпотечних;
 — план їзди на всіх бук. залізницях.

Часть забавна і наукова цікава і з многими образками.

Повний шематизм буковинський. Оповідання.

Ціна 45 кр. а. в.

Замовляти можна в „Рускій Бесіді“ в Чернівцях, через редакцію „Буковини“, друкарню „Рускої Ради“ і всі книгарні.

Перша на Буковині

Руска друкарня

в Народнім Домі

при ул. Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські як: діла, брошури, оголошеня, табелі, цінники, рахунки, карти візитові, запрошеня весільні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п.,

в мовах: рускій, польській і німецькій.

добір букв великий

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

„Руска Бесіда“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складі отсі свої видання:

„Ілюстрована Бібліотека“

для молодіжи, міщан і селян зр. 1886,
 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по
 1 зр. за річник, а всі 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток для чемних діточок“
 32 сторін. Ціна 10 кр.

„Іпроскурка“

даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„Чума Горілчана“

сумна історія, для перестороги і науки.
 80 сторін за 20 кр.

„Хлопці Садівники“

з 33 образами 20 кр.

„Образки з природи.“
 Ціна 5 кр.

На поштову пересилку треба додати по
 5 кр. за річньк „Бібліотеки“, а по
 2 кр. за кожду поодинокую книжочку.

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсерати
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по
передню застережену.

Поодинокі числа коштують 8 кр.

БУКОВИНА

Русини, Німці і Волохи.

II.

Буковинських Волохів дуже покривдив пан Біг, бо дав їм за сусідів Русинів, а ті вже їм далі що ночи снять ся. Звідки лиш зачепить Волох говорити про політику, то все вийде на одно: Русини нещастем для буковинських Волохів, і то так тяжким, якого світ не видав. Чи сюда, чи туди, Русини всеюди їм докучають, всеюди негідні, і тому то і сам разом, коли Patria почала приміювати велику політику до наших відносин, знов вийшло то саме, що Русини можуть знищити Волохів. А вже найгірше доікає Волохам напрям українофільський. Він виправді, по словам Patrii, не має ніякої будучности перед собою, він мусить счезнути з лиця землі, але все таки той напрям стає Волохам маревом погібелі і нещастя. Не хочемо пересуджувати, о скільки в тім випадку грає ролю у Волохів своєрідний Verfolgungswahn, але можемо на наше вдоволене сконстатувати, що Русини, а ще більше ті з „українофільського табору“, мусять, видно, репрезентувати якусь живу силу і животність, коли їх існування впроваджує Patria в такий перестрах. Сконстатоване того факту нас вдовольє, бо хоч Patria старає ся доказати, що ми не маємо ніякої будучности перед собою, правда, доказами такими, що можуть лиш свідчити о тім, що Волохи не мають зовсім поняття о наших відносинах, то все таки тим самим показує, що ми живемо життям глибоким, що наш народний тип є відпорний, а тим самим і сильний. Не хочемо ми тут розбирати широко того питання, бо не наша річ учити Волохів нашої історії і познакомити їх з розвитком нашої ідеї народної; се була би пуста робота, бо до них хоч горохом кидай. Коли їм з тим вигідно, то найони і далі думають, що ми нарід пропащий, котрий мусить закінчити на „русофільській“ політиці. На тім ми ніщо не втратимо, если они будуть про нас так думати; але хочемо за то приглянути ся з нашого становника тій справі, що нагнала такого великого страху Волохам, важній і для нас справі проєктованого сполучення Буковини з рускою частию Галичини. Може нам удасть ся Волохів бодай де

в чім успокоїти. Признаємо ся, що ми не розуміємо ся на високій політиці так добре як Patria, і не годні їй з того боку дати відповіді, але за те скажемо де-що на підставі нашої домашньої політики, що ми властиво в тій справі гадаємо.

Patria така пересвідчена о тім, що програмою Русинів мусять бути прилучені Буковини до Галичини, що навіть не поєміла про се сумнівати ся. В тім однак разі робила она рахунок без господаря і сильно помилила ся. Взагалі нам дивно, як Patria могла так сміло писати прото, що програмою Русинів є прилучені Буковини до рускої часті Галичини. Правда, Волохи завжди посуджують нас о зраду краю, аби тим чином представити себе одиними патріотами Буковини, але ми і свого боку вважаємо себе не меншими патріотами нашого краю від Волохів і проте можуть Волохи бути безпечні, що ми его не віддамо на поталу ворогів. Коби лиш не зробили того теперішні волоські союзники „русскі консерватисти... Може собі пан Вольф писати в своїй „Ostdeutsche Rundschau“, що хоче, але чей же его слова не можна брати за наші; Русини пана Вольфа за адвоката собі не взяли, бо і нема в нас чим платити таких адвокатів, і про таке ніколи не думали. То що собі Вольф гадає, се Вольфа політика, а не наша. Виправді, відколи в Галичині приймила ся гадка жадати від правительства розділу Галичини, на дві часті на польську і руску, давали ся деколи тим по вічах чути голоси, щоб і Буковину прилучити до Галичини „Галичанам“, котрого духом думуть „Буковинські Відомості“ пише у вступній статті в ч. 2. с. р., що розділ Галичини і прилучені рускої часті Буковини мусять остати програмою всіх галицьких Русинів. Але чей може і Patrii відомо, що „Галичанам“ не є ареопагом для нас, а лише для его приятельки — „Буковинських Відомостей“. Нехай отже своїх союзників консерватистів „русских“ розпитає про сю справу докладніше. Бо ми супротив того мусимо передовсім зазначити, що нас не питали тут Галичан зовсім, чи ми на таке годимо ся. Їм подобала ся така ідея, і они висказали її, не питаючи про то нас, о котрих властиво тут йде. Поступили однак Галичани в тім вигляді

за легкодушно, бо нема звичаю в світі вставляти якусь точку в програму не розібравши її добре, чи она має яку небудь рацію за собою, тим більше, що говорили они тут про Буковину, про котру Галичани дуже мало знає і навіть не повинна брати ся до того, щоби що небудь в тій справі рішати.

Наша думка в тій справі така, що буковинська Русь не має жадного інтересу в тім, щоби її прилучувано до Галичини. Бо і що-ж Буковина може на тім скористати? Після нашого погляду: ніщо, а стратити може дуже багато.

Ми знаємо досить добре відносини галицькі, далеко ліпше ніж Галичани знають відносини буковинські; се зовсім природно: менший завжди більше интересує ся більшим, більший при-вик не звертати уваги на меншого і его не добачати, а в данім разі єму диктувати. Ми і відси побре бачимо, що між галицькими Русинами є тепер досить сильний рух за поділом Галичини, з свого боку сказали-б ми лиш те, що річ фалшиво поставляє ся і формує ся, бо не о поділ Галичини на руску і польську повинно ходити, а о те, щоб від королівства Галичини і Володимирії, прилученого до Австрії на зовсім иньшій основі і в иньшій часі ніж т. зв. західна Галичина, відлучено те, що до него не належить і що з ним злучено лиш задля адміністративної вигоди. Нехай собі зрештою галицькі Русини промишляють над своєю долею, як самі уміють найліпше. Уважаючи той їх постулат законно досить оправданим, ми не перецінюємо однак его вартости. Ми дуже добре свідомі того, що саме це розділені Галичини не спасе народу руского. Елемент польський, яко економічно і числом інтелігенції сильніший, навіть при загальнім праві голосовання буде там мати великий вплив і значінє, тим більше, що в одну мить не можна сотворити рускої адміністрації, отже і уряд не був би чужий від впливів польських. Річ природна, що той вплив був би менший як тепер, але все таки був би. Сполучені Буковини з Галичиною перенесли би той вплив і до нас, а чи то було би дуже користне для буковинських Русинів, се легко рішити, тим більше, що і жиди, котрих зручення Patria зовсім надаремно так дуже по-

Нові драматичні твори.

(Конець.)

Последня сцена в тюрмі, де християнська відступниця сповідає ся перед хрестом і кає ся за всі свої гріхи, а відтак зі спокоєм мучениці приймає смерть з руки баші, є дуже хороша, відчута глибоко і психологічно правдива. Ся сцена підносить цілу драму і тою розв'язкою виповняє недостатки попередніх актів. Автор мов би не ставало сили у драматичних хвилях і він мов нарочно оминеє їх, або заступає монотонно, де був би концевий діялог. І так в першій акті тяжка неволя бісурменських бранців недостатково зазначена. — В другім акті любовна сцена межі козаком а жінкою баші уриває ся дуже нагло. В третім акті жінка-козачка говорить і за себе і за чоловіка, а єму не дає автор нагоди виявити перемену, яку в его душі викликають слова жінки. Нарешті в пятім акті баша, що цілий час правив тільки компліменти своїй найлюбішій жінці і стояв на услугах її забаганок і примх, заколює її надто скоро, без жадного попереднього психологічного процесу. Мимоволі приходить тут на думку сцена, як Отелло забиває свою Дездемону, але як там она инакше переведена! Хи-

ба, що мурин має чутливіші нерви від баші-божука?...

Та і се ще можна би витякнути як слабу сторону драми, що розв'язка акції переводить ся через підслухуване. Два рази підслухують там і доносять куди слід і на підставі тих доносів розв'язують ся події. Взагалі робить ся драма вражінє розширеного лібрета до опери в цілм заложено і переведено події. Бути може, що зверне на себе увагу наших музиків, бо до того надає ся знаменито. Найкрасше в п'яту вийшли жіночі характери. Їх автор обробив ніжно і докладними чертами, як правдивий знаток жіночої душі. Краще-б може було відносити до тих жіночих характерів назву цілої драми „Ясні зорі“, чим до самих слів „на тихі води, та на ясні зорі“, які автор вкладає в уста козачки, а відтак як последні слова умираючої героїні. Що до того лишив автор отверте поле для здогадів.

Мова гарна і поетична, метрум пливе спокійно і надає ся добре до вимову; як вже сказано, ся драма має запевнене поведженє на сцені.

„Мертвий гість“ є перерібною з новелі Чоккого. Не входячи в те, о скільки той твір самостійний, уже по самим виборі сюжету можна у автора замітити почуте драматичне, той „per-vus dramaticus“, що доконечний драматичному

писателеви. Подія сама плитка і неправдоподібна, але живий діялог, зручні ситуації, скорий хід подій і якась „консеквентність“ в неконсеквентностях складають ся на веселу шутку. Публика прийняла її дуже прихильно і тим рішила про її вартість на сцені.

До малого города заїздить зі столиці банкірський син, аби розв'язати ся з донькою багатого купця, котру батьки заручили з ним ще в дитинстві. Але в тім городі є повіре, що в той час має прийти „мертвий гість“ і забрати три жертви зпоміж заручених дівчат. Переполохані мешканці беруть банкіра за того „мертвого гостя“, бо він своїм виглядом натадує казочного страхонуда на заручені дівчата. З того виходять колізії, що громадять ся навалом аж до — благополучної розв'язки.

Той сюжет нагадує Гоголевого „Ревізора“, але стоїть від него багато нижше уже самим заложенєм. Лекше-ж бо взяти якогось приїзжого за сподіваного ревізора, чим за казочного духа, за „мертвого гостя“. Та ще й те, що у Гоголя дві особи стоять у природних відносинах до ревізора, як надзираюча власть та їх страх і клопоти є зрозумілі а в напій шутці обнимає всіх неприродний жах, справдешна паніка. З того і виходить, що деякі ситуації повтарають ся, бо всі однаково і з одної причини боять ся „мертвого гостя“. Крім живої акції виводить автор ще й заокруглені, ін-

ще посол Новоселський. Задля браку місця не можемо ніяк подати справоздання з тої дискусії, а помістимо її в наступному числі.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 27-го січня 1898.

Відзначене. Румунський консул в Чернівцях Коголчанеа дістав від російського царя хрест ордену Станіслава.

З буковинського союму. Третє засідання нашого крайового союму відбуде ся завтра, в п'ятницю, о 10-й год. зранку. З важливіших справ, які стоять на порядку деннім, маємо спійняти справоздання адміністраційної комісії про увільнене особисто-доходового податку від всіх краєвих додатків, про призначення субвенції 300 зр. для Райфайзенських кас в Красній-Ільску і Красній-Путні та кредиту в сумі 3000 зр. на сей рік для підмоги таких кас в інших селах, вчиняючи про призначення кредиту 5000 зр. для водопроводів в Кришатику і Бабині (так, як в Дорошівцях). — Буков. Прост приписала реферат про Райфайзенські каси бар. Мустай, а сей тепер простув у власній органі, що то не его реферат, лише він підписав реферат, котрий виробив хто инший.

Загальні збори Наукового товариства імени Шевченка відбудуть ся 2. н. ст. лютого о год. 9^{1/2} перед полуднем в приміщенні Рускої Бесіди у Львові з оглядом програмою: 1) Вступне слово голови товариства. 2) Прийняте протоколу з попередніх зборів. 3) Справоздане секретаря з діяльності виділу і касиєра зі стану маєткового товариства в минулому році. 4) Справоздане контрольної комісії. 5) Вибір виділу і голови товариства, а відтак вибір контрольної комісії. 6) Внесення виділу на зміну статутів. 7) Внесення членів.

Конкурс на написання популярних розвідок оголошує Виділ „Просвіти“ у Львові. Розвідки мають займатися такими предметами: 1) о будинках господарських, т. е. о відношій будові домів і господарських забудовань; 2) о різництві, т. е. о розумній управі річ і доборі насіння в приміненню до положення землі і підсося нашого краю; 3) о спілках, т. е. яким способом можна би двигнути добробит нашого народу; 4) о плодах природи і домашніх виробках нашого краю; 5) який стан мають вибирати родичі своїм дітям і до чого їх спосібити. — За написане розвідок визначає Виділ премії по 90 зр. з фундації імени Стефана Дубравського. Рукописи треба надіслати найдалше до кінця місяця цвітня 1898 р.

Німецька горюжність. На нашу чисто об'єктивну статтю „Was ist geschehen?“, де ми спокійно і холодно розбирали наші відношення до Німців беручи факт за фактом, не з'умили Nachrichten в такім самім тоновіповідності, лиш напали на нас так погано, що аж звернули тим увагу Bukow. Rundschau, котра, хоч нам цілком неприязна, а все таки не стерпіла такої горюжності німецької і дала так по лапах Nachricht-ам, що ті вже ані писули. Ми уважали вже понизше своєї честі відповісти Nachrichten-ам, але тепер ще їм скажемо розумне слово від себе. Nachrichten закидують нам, що ми держимо з правительством. На такий закид скажемо панам Німцям, що хто як хто, а Німці такого закиду нікому робити не повинні. Чи Русини йдуть з правительством чи ні, то все таки існувати будуть. От були часи, де Русинів давлено і гноблено, а цей же они не счезли з лиця землі, а все таки живуть в своїй землі і жити будуть. Що однак зробили би Німці, як би так прийшла охота правительству, не то вже стати против них, але лиш їх не підпирати? Не викидайте отже нікому, панове Німці, того, що він держить з правительством, бо ви самі так зависли від правительства, як лиш можна бути. Мовчіть отже і не тикайте того, бо оно на вас готово пімстити ся.

Повітовий судия перед судом. Перед черновецьким трибуналом ставав повітовий судия з Заєстави Маркія Туряньський яко обжалований за те, що від Мойсея Кармеліна принав дарунок 40 зр. Кармеліна заскарих Каєтана Давидовича за уведення его доньки і щоби суд перевів справу як слід, зложив 40 зр. на столі обжалованого тай вишов з канцелярії! Одинадцять днів потім віддав ему обжалований гроші, але мав притім сказати, що Кармеліна того посадили. Суд увильнив обжалованого, против котрого тепер переведе ся дисциплінарне слідство.

Знов еміграційні агенти. З Ярославщини пишуть до „Діла“: „Фірма Ф. Міслера з Брєми розвела в нашій краю агітацію за еміграцією до Гоголю і, на жаль, не без успіху, як свідчить отес писем від тої фірми до селян в Лежахові коло Ярослава (писем то подаємо в перекладі з польського): „Шановний Пане! Дотично пересланої Вам шпекати на вільний переїзд з Брєми до Гоголю запитую Вас додатково, чи Ви вільного стану чи женатий. Коли Ви женатий, то я перевезу також і жінку Вашу, а в данім случаю і діти, коли ви їх не стане на перешкоді. Отже прошу подати мені назвище і вік своєї жінки (взглядно діти), а також донести виразно, чи хочете родину з собою забрати, чи самі їхати, лишаючи родину в краю. По одержанню сих вираженнє дістанете відповідь, чи зголошене Ваше буде прийняте. Пожадуючи відповіди відворотню почтою остаю при-

хильний Ф. Міслер. — До того часу вже кільканайцять родин руских вибрало ся до Гоголю, а тепер, як бачимо, Міслер транспортує туди дальше. Еміграція з ярославського повіта заповідає ся на сей рік сильна, бо збирають ся емігрувати цілі села, як Лежахів (звідси 27 родин просить о патенти), Ветлин, Лазі, Високо і т. д. — До того нисма треба додати, що Гоголю єсть столичним містом островів Сандвических або Гаваї, островної групи належачої до Полінезії в північно-східній часті Тихого океана. Річ ясна, що коли Міслер дає „шпекати на безплатний переїзд“ до Гоголю галицьким селянам, то там, видно, потребують робітників до таких робіт чи послуг, яких не хотять підняти ся люди з інших народностей, західно-європейських. На всякий спосіб же наших людей в Гоголю певно не „рай“, для того руху еміграційному туди треба всіма силами протиділати...

Зелізничні справи. У вівторок зранку винала машина і перший вагон особового поїзду н. 313 коло станції Марківців з шин, але на щастє не ушкоджений ніхто. Кажуть, що то стало ся в наслідок злого ставлення зворотниць. Такі випадки дучають ся в окрузі станіславської дирекції дуже часто, а причина того лежить, як загально знають, в перетяженню екзекутивної служби, отже в тім нецелесливім Sparsystem, котрим зелізнична управа хоче добити ся більших доходів, а виставляє подорожних на найбільшій небезпеченстві. Може би станіславська дирекція зарадила тому вже раз? Скарги на ту дирекцію множать ся в застрашувальний спосіб, бо подорожні не мають навіть тих вигод, на які за свої гроші мають право. От пр. в поспішнім поїзді, що виїхав зі Львова в середину пополудня, було так зимно, що подорожні у вагоні ч. 8208 цілком замерзли. Чи зелізнична управа робить обачності вже і на парі? — Доносять, що зелізничні будки на шляху Краків-Сучава мають сполучити телефоном. Се було би для безпеченства подорожних дуже пожадане.

Утік з арешту вночі дня 20-го с. м. в кайданах розбігався Володарський, котрого за різні убийства засудив був трибунал надволицький на кару смерті через повішене. Вість о тім розійшла ся в миг по цілій околиці Вадовиць і викликала загальне занепокоєне. Однак Володарському не пощастило ся, бо за раз на другий день рано, т. е. 21-го с. м. найшла его одна служниця схованого в пивниці. Безпечного злочинця прихоплено і відставлено під сильною сторожою до в'язниці.

Яка буде погода в лютім? Капітан генерального штабу у Відні, Ледоховський, чоловік учений, займає ся від давна метеорологією і на основі своїх спостереженнє заповідає погоду на цілий місяць наперед. Віденьські газети пишуть, що дійсно так буває, як він заповідає наперед. Отже на місяць лютий заповідає Ледоховський таку погоду: В першій третині лютого буде барометер заедно спадати, небо буде хмарне, будуть дощі і вітри. Около 13 лютого погода суха і студін, часом буде сніг перенести. Від 21. лютого настануть красні і погідні дні, але буде й студін.

Який хосен з городництва. Кожному господареві, не лиш тому, що має мало ґрунту, але й тому, що має багато, радили би ми займатися городництвом і не лишати города лиш на саму жінку і діти; тим же, що мають мало ґрунту, радили би ми таки рішуче брати ся до самого городництва і не наслідувати на морзі або цівтора тих господарів, що мають по двайцять або трийцять моргів. Городництво єсть обильним жерелом доходу. При добрій господарстві можна вже з самого города вижити, а хто знає ся добре на городництві, може навіть з города відложити якийсь гріш на лиху родину. Сам город, коли він трохи більший, може вижити господаря і его родину, бо дає що дня всілякої поживи, з котрої одну часть можна свіжо спожити, другу спиратати на зиму. Города близько міст стають ся найважливішим жерелом доходів а з ними й добробиту, бо з города можна вже з ранню весною продавати не одно, коли тимчасом на дохід з поля треба чекати аж до осені. Города підносять доброту ґрунту а з нею і вартість его. Звістно загально, що край, де городництво цвіте, єсть багатіший, як ті, де переважає сама лиш господаря. То й одна з причин нужди наших господарів, що они або й зовсім не займають ся городництвом, або за мало, а до того, що й без великого основнішого знання. Городництво єсть знаменитим средством до виховування. Город потребує старанної опіки і уваги. Всі роботи в нім треба в свою пору робити, скоро з него має бути добрий дохід. Город учить чоловіка увазі і порядку та чистоті. Без чистоти в городі нема городництва. Коли не очищувати ґрядок з хвощів та бур'янів, то они заглушають благородніші рослини; відкидаючи шматки несуть корчики а усеж бадиле, коли его не запряче ся, дає кривку всіляким шкідникам. Безустанна боротьба з ворожими силами та шкідниками в городі впливає і на характер чоловіка. Городництво підносить також почуте краси. Хто рад працює в городі, той і хотів би, щоби его город і на око виглядав красиво. Він поробить собі і рівні та однакові ґрядки і виструже рівнянські стежки, а ґрядки обсадиш цвітами або обложити камінем; кождий на свій лад буде старати ся украсити свій город. Город піддержує здоров'я, бо чоловік, працюючи в городі, єсть заедно на свіжій і здоровій воздуху, заедно в руху напружуючій і покріплюючій майже всі его мязи, легкі розширюють ся, а травлене збільшає ся. Городництво єсть для того дуже дуже добре для тих, що мусять довго сидіти

при роботі або що працюють багато духово. Городництво підносить духа і додає чоловікові веселости, бо він видає наглядно що для успіху своїх трудів, радє тим і тішити ся. Словом, городництво робить з чоловіка зовсім иншого, бо піддержує не лиш его біг матеріальний, але й екріпає та убагородняє его духа. Для того з надходячою весною нехай хто лиш може бере ся до городництва, а певно не покаже того. Виучити ся городництва не така велика штука, а хосен з него буде великий.

В чім і як шукати жерел доходу? Кожний господар повинен з початком року роздивити ся добре в своїм господарстві і розложити собі роботу вже наперед на цілий рік. Але то не значить, що він повинен вже нині означити, що має робити н. пр. від нині за три місяці. Річний розклад роботи єсть трохи инший, як місячний знов инший як тижневий, а тижневий инший як денний. В розкладі роботи на цілий рік єсть найважливіша річ, щоби господар вже наперед означив собі, з чого через цілий рік має тягнути зиск. Скоро він то означить собі наперед, то вже не буде працювати на осліп, але буде ясно і свідомо стремити до витиченої раз цілі. А означити собі наперед з чого тягнути через цілий рік зиск, значить, вишукати собі жерела доходу. Чим хто більше має жерел доходу, тим більше для него, бо з кожного щось призирає. Господар під сям взглядом стоїть більше, як ремісник, урядник, учитель і т. н. люди, у котрих звичайно буває лиш одно жерело доходу — робота і служба, бо він може вишукати собі багато жерел доходу. Чим хто менший господар, повинен і мусить вишукувати собі тим більше тих жерел, бо хоч они будуть і маленькі, але коли їх буде багато, то всі разом дадуть великий зиск. Більший господар може обмежити ся лиш на кількох більших жерелах, на инших може менше або й зовсім не зважати; менший господар мусить мати їх як найбільше і на всі однаково зважати. В чім же і як ему їх шукати? — Першим жерелом єсть земля, ґрунт. Чи більше ґрунту, тим більше доходу. Нехай же господар роздивить ся добре, чи не міг би він як розширити свого управного ґрунту: може єсть у него деякі такі неужитки, котрі ему не приносили досі ніякого доходу, нехай же їх зробить ужиточними. Широке подвірє перед хатою можна зробити вузким, а замість того викопати кілька ґрядок; де на ґрунті єсть вода і робити з него bagno, спустити воду і осушити ґрунт та завести сіножаті; широкі межі з корчами бузини звужити, бузину викорчувати, а границю витичити кількома грубими колками. Коротко сказавши, не треба ні найменшому куєнникови землі давати пусто лежати, а використати его. — Другим жерелом доходу єсть рослини господарські. Господар нехай вже з початком року розважить собі добре, які рослини має сіяти і садити, щоби з них мав як найбільший зиск: на малім ґрунті нехай не сіє і не садить багато всіляких, а всіх по трошки, бо они ему не виплатять ся; буде лиш багато роботи, она буде розірвати, а пожитку мало. Малому господареві сіяти н. пр. коноплі не оплатити ся. За те нехай він сіє і садить як найбільше таких рослин, котрі найпотрібніші ему на прожиток або котрі міг би як найліпше продати. Землю треба ще й тим способом використати, що садить ся поміж одні рослини якісь инші н. пр. біб межі барабозами. — Третім жерелом доходу єсть худоба. Хто держить худобу, мусить зважати не лиш на то, щоби мав єї до роботи і до домашнього ужитку, але щоби міг витягнути з неї ще й инший зиск, та який. Хто держить н. пр. коні, мусить зважати і на то, чи не міг би він заробляти ними й у фірманці; чи маючи кілька коров не можна би взяти ся до молочного господарства; чи не було би добре випасати що року по кілька штук рогатої худоби; чи не можна би держати по кілька штук безрог в кармнику і т. д. — Четвертим жерелом доходу єсть город. Малий господар повинен як найбільшу вагу класти на город і зважати на то, щоби він сам его живив. — П'ятим жерелом єсть сад, шестим наєва, семи домашнім промислом, осьлим робота за заплату. То єсть найголовніші жерела доходу господаря, а в кождім з них знайде ся знов багато инших поменших. Треба отже добре роздивити ся в них всіх і старати ся завести ще инші, нові, такі, яких досі не мало ся, а відтак кожде жерело окремо добре дониплювати, щоби давало дохід.

Послідні вісти. Посол чеський Пінкас визвав був посла Вольфа на поединок, та той не прийняв поединку. Свідки его домагали ся гонорового суду, котрий би розсмотрив, чи окликом Вольфа „нарід наймитів поліції“ міг бути Пінкас особисто обиджений. Суд заперечив. Вольф сказав, що буде поединкувати ся, але не з Пінкасом, з провідником народу. Міністерство просвіти видало ореченє, що академічний сенат має сповняти свої діла доти, доки міністерство не згодить ся на димісію. Наслідком того, сенат урядує на ново. — У вівторок заявив в німецьким парламенті секретар стану Білов, що Німеччина не мала ніякого діла з Драйфусом. Заява ся зробила велике вражєне. Голосать також, що подібні заяви зложити англійське, італійське, австрійське і іспанське правительство. Позістає тільки Росія, і она то мала мати діло з Драйфусом.

від 1 до мая 1897 після часу середно-європейського.

Примітка.
Час середньо-європейський (де о 46 мінут піз-
нійше від черновецького часу).

Зголошена о уділені агенції в місцевостях, де „Діфтер“ не є заступлений, приймають ся.

Замовляти можна в „Рускій Бесіді“ в Чернівцях, через редакцію „Буковини“, друкарню „Рускої Ради“ і всі книгарні.

маши́нїст у бровари Шта́йнера в Черні́вцях, при ул. Зейдманншїй (Bahnhofstrasse) ч. 26

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул.
Петровича ч. 2.

Склад ц. к. фабрики товарів з альпаки і хіньського срібла, В. Бахмана і Сп.

всього 1000 штук, зовсім, шапки для чоловіків і жінок, всякого роду і найліпшої якості від 5.— до 25.— зр.

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровицька ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсертати
платні в Чернівцях.Рукописи повертаються лише на по-
передне застереження.

Поодинокі числа коштують 8 кр.

Русини, Німці і Волохи.

II.

(Конець.)

І по що нам зрештою тійснійшої злуки, як она тепер дійсно є? Чи-ж може Прут, Черемош і Дністер становить таку границю, що розділює нас фактично від наших братів в Галичині? Та-ж се прецінь не кордон, що відмежовує нас від України, ані не Карпати і угорська границя, що ділить нас від угорської Русі! Буковина і Галичина прецінь в Австрії, через Прут і Дністер легка комунікація; границя двох коронних австрійських країв не є властивою границею, она нас не ділить, тому то ми без ушкоди для загально рускої справи лишаємося і хочемо лишити ся Буковинцями. Перед нами бачимо ниву буковинського життя, трохи відмінну від галицької, то-ж і мусимо тут працювати окремо, уживаючи деколи інших способів, а по мимо того на далі так, як і тепер, може і повинна нам спільно світити і сполучувати нас в духову звязь одна ідея національна, національна самостійність нашого народу, Русин-України.

Але повернім же на хвилю до того страшного страхополоха, що не дає спокою Волохам ні в день ні в ночи, скажимо же і своє слово про „українізм“, про „відбудоване України“. Ми се вже нераз казали, і нині ще раз маємо відвагу і сміливість повторити, що руский нарід у своїм загальні уважаємо політично і національно ще так мало розвинутий, що він ще зовсім не гадає, бо не може гадати, про утворення самостійної рускої держави, хоть би такої, якою є Румунія. Він не сформулював ще досі своїх політичних і національних ідеалів. Ми признаємося до того цілком отверто. Вздихати за відбудоване України ще нема кому. Теперішня доля України, як се і Patria знає, не така приманлива, щоб за нею тужити. Долю Українців зовсім не можна прирівняти до долі волохського народу в Румунії, а прецінь коли-б хто посмів сказати про Волохів австрійських, що они тужать за Румунією, то се напевно їх заболіло-б. По що-ж Русинам робити такі закиди, котрі ще в додатку зовсім безпідставні і не можуть бути оправдані, не можуть бути бодаї так оправдані, як приміром подібні закиди зроблені Волохам буковинським?! Не зрікаючися зовсім надії на добути прав національних і політичних в яким би то не було виді, хоть би в як найдалшій будучині, ми поки-що обмежаємося на працю над культурним і економічним движенням нашого народу у всіх замешканих ним країнах, а тут в Австрії, де дана нам можливість також і політично розвивати ся, стараємося також і о політичний розвиток нашого народу. Тої нашої роботи Волохи не мають найменшої причини лякати ся, „українізм“ в Австрії се культурна і економічна праця над руским народом, „українізм“ се робота над своїм народом, а не против иншого народу, се така робота, котра може і Волохам придати ся, як і нераз вже Волохи нею навіть скорше, ніж Русини, покористували ся (от хоть би внесенем д-ра Стоцкого в справі заведення на Буковині Райфайзенських кас, ідея буре і т. п.). Страшнішим ворогом Волохів повинен би уважати ся той, хто такої роботи для свого рідного народу не робить, а лиш приготує наш нарід на „пришествіє Месії от полунощи.“ За се повинні Волохи з своїми теперішніми союзниками докладно розправити ся, а не з нами, бо в данім разі нас побачили-б плече об плече з собою, хіба що і они самі схотіли-б піти дорогою своїх союзників.

Чи буковинські Німці мають придержувати ся політики Шенерера, чи якої иншої, се властиво нам байдуже, се їх річ. Наша річ буде дивити ся, аби їх політика не йшла против наших народних інтересів.

Тут договорили ся ми до кінця. Актуальним питанням в Австрії не уважаємо ми зовсім справи, порушеної Вольфом „Los von Galizien“, і справи прилучення Буковини до Галичини. Се теорія, теоретичне також і балаканє Patria на той темат. Се страхи на Ляхи і більше нічого. Але найактуальнішим питанням тепер, котре небагом буде, бо мусить бути порішеним, уважаємо ми справу автономії націй в поодиноких коронних краях. За тим ми стоїмо і будем стояти, доки она не рішиться так, як сего вимагає справедливість і етика, як сего вимагає також і той ідеальний устрій, що називає ся державою, котрій кождому чоловікові, отже і кождій нації, повинен виходити на добро. Русини домагаються сего, бо-тільки таким чином будуть они, а так само і Волохи і Німці і галицькі Русини, обезпечені в своїх правах. Чого-ж можна ще тут бажати? Га! Панувати один над другим вже не зможе. Хто за панованем тужить, той новим ладом готов бути невдоволений, але буде мусів з ним погодити ся, бо полагожене сего питання се нічого иншого, як вираз політичної дозрілості угнетених досі націй, котрі не гадають на далі ходити в чужім ярмі. Бажаючи сего, Русини буковинські бажать мирного пожиття зі всіма своїми сусідами. Ані на один волосок не хочуть они відняти другим народам того, що їм належить ся, але будуть уміти стати в обороні і за кожду крихту своїх прав. Проте знов таки не мають Волохи причини боятися Русинів.

Буковинський сойм краєвий.

(Третє засіданє з дня 28.го с. м.)

По перечитаню і справдженю протоколу з попереднього засідання відчитано петиції, між котрими була також просьба „Рускої Бесіди“ о загомогу. Найважливіша зі всіх петицій була петиція 26 громад о зміну закона шкільного. Іменно зажадали того громади Кіцмань, Суховерхів, Давидівці, Кліводина, Хлівице (сеї п'ять громад по спільній нараді в Кіцмані подали спільну петицію), Заставна, Юрківці, Брідок, Вербівці, Іванківці, Неполоківці, Оршівці, Балківці, Підзахарич, Раранче, Мігова, Шинківці, Веренчанка, Дорошівці, Васловівці, Лавківка, Товтри, Боянчук, Карачів н. Ч., Мамаївці Старі і Мамаївці Нові. Замітне ще, що з виїмкою трьох громад, де війтами або писарями є жиди, всі инші громади подали петицію з підписами громадського виїду і з печаткою від громадського уряду. Се петиція звучить дословно так:

Високий Соyme! Перший уступ §. 40. закону краєвого з дня 30.го січня 1873. В. з. кр. ч. 9, приписує, що кошта удержання шкіл народних мають покривати ся так само як всі инші потреби громадські, то значить, що кошта ті належить розложити на всіх членів громади шкільної після того, кілько кождий з них платить безпосередних податків.

Але другий уступ того самого §. постановляє, що поодинокий податняк не обовязаний платити більше як п'яту часть всіх шкільних додатків до безпосередних податків. Се постанова робить полекшу майже виключно властителям більшої посілости, на котрих після рівномірного розкладу приходило би нераз платити на удержанє шкіл народних о много більше, як до тепер. Із того виходить, що громада сільська поносить чотири часті видатків шкільних а обшар двірський, що майном своїм рівний цілій громаді сільській або нераз навіть від неї багатший, платить що найбільше п'яту часть тих коштів. Такий стан не був чейже предвиджений законодавцями: бо мабуть не було цілею згаданого закону обтяжити надто громаду, а зменшити той тягар дідичам, і то тим більше, чим вони багатші.

Школа народна потрібна для цілого краю, а не лиш виключно для одного податника; на піднесеню

загальної просвіти мусить залежати цілому краю, а не лиш поодиноким громадянам, тому треба її уважати не за справу громадську, а загальною краєвою справою. Коли-ж на справу загально краєві і державні поносять кошта всі мешканці краю після своєї сили податкової і то уважає ся за справедливе, то нема ніякої причини на дальше удержувати противний, несправедливий стан в поношеню коштів удержання школи.

Нарешті треба і се зважити, що наші сільські громади обтяжені страшно такими податками, яких обшари двірські в нашім краю не поносять, як пр. податками на потреби громадські, що протом через справедливи розклад датків на удержанє шкіл дана була-б їм можливість легше поносити публичні тягари.

У всіх инших краях коронних, заступлених в Раді державній, нема подібної постанови; всі податкуючі без виїмки причиняють ся до поношення коштів удержання шкіл народних в міру своєї сили податкової, а коли навіть в Галичині, сама більша посілисть зрєкла ся в соїмї тої користі, то здасть ся, нема ніякої розумної причини удержувати таку несправедливість лиш в нашім краю, чого обставини нашого шкільництва не оправдують.

Протом просять підписані: Високий Сойм зволить знести постанову кінцевого уступу ал. 2. § 40. закону з дня 30. січня 1873. В. з. кр. ч. 9., на підставі котрого увільняє ся поодинокі податники від поношення більше як п'ятої часті цілої суми признаних на цілі шкільні додатків до безпосередних податків.

Відтак відчитано внесенє Впр. митрополита Аркадія Чуперковича на висланє адреси прадданности для цісаря з нагоди его 50-літнього ювілею. Над сим внесенем, котре підписали всі посли, має радити особна комісія з 7 членів. Відтак відчитано ще інтерпеляцію пос. Гормузакі і тов. до краєвого президента за те, що жандарми розігнали читальників у Фундул-Молдові, котрі устроїли собі забаву не в коршмі, але в читальні, і їх навіть побили. Краєвий президент бар. Бургінзон відповів, що скаже єю справу розслідити. Але як би справа не стояла, то треба жаліти над таким випадком, який не повинен би зовсім лучати ся. (Ми звертаємо увагу наших читальників, котрим майже всяди таке лучає ся, як у Фундул Молдові, на ту відповідь президента краю, котрий виразно сказав, що таке не повинно бути. — Ред.)

Відтак приступлено до порядку денного і прийнято всі точки без зміни. До справи увільнення особного доходного податку від всяких краєвих додатків промовив краєвий президент бар. Бургінзон і захвалив правительственный проект, причім згодив ся на поправку адміністративної комісії, щоби до того увільнення втягнути також краєвих урядників. До справи уділення загомогу для Райфайзенських кас промовив пос. Кіпнер і висказав ся за предложєнем. Референт сеї справи, пос. Вольфінський, піднісє засаду пос. Стоцкого около сеї справи.

На тім закінчено засіданє.

Дебата адресова в галицькім соймї.

Референтом комісії адресової в галицькім соймї був Войт. Дідушицький, той, що був також автором парламентарного проекту адреси до трону, де виложено головні засади автономізму. По нїм поясняв основно проект посол Дунаевський, а по тім виступив з бесідою против проекту пос. Окуневський:

Він зазначив, що є за висланем адреси, але такої, де би були зазначені правдиві постулати народу руского. Вказавши на розвиток сусідних держав, і на співучасть їх в порішеню світових питань, як приміром справа Хін, не бачить бесіди між ними Австрією, де борба національна св'язує правдиві орії в Чехії, а у нас в Галичині зазначає ся пропливом крові при виборах. Наш край представляє під взглядом економічним повну руїну. У нас мука угорська, ми придавлені промислом мадярським, а польська репрезентация не подумала о підвиженю промисловим нашого краю. Отворіть Дністер, щоби нашому промислові забезпечити нову дорогу збуту. Треба глядіти ширше, а не з вузького світогляду галицького. — Що-до сторони політичної в адресі, то впадає в очи згадка про рівноправність для другої народности і заспокоєнє єї сущних потреб. Ми маємо свободи горожанські заборучені основними законами, а ви важите ся ті свободи санкціонувати? Ви — сойм галицький, ви — з вашими інстинктами, заявленими в часі послідної кампанії парламентарної? (Оплески в галерії, а маршалок грозить опорожненем галерії.) Гляньте, хто втікає з старої Європи до Аме-

рики. Утімає Ірландчик, Словак і Русин з Угорщини, Русин з західної Галичини і Поляк з півд. Росії. Варта над тим застановити ся, бо се важна позначка. Або що-до тих „сущих“ потреб, звичайно даєть наперед шумні фрази, а потім викладаєть се сімце о „istotnych potrzebach“ Русинів. Свобода і рівноправність буде лиш тоді опирати ся на правдивій основі, если віддасть нам наші права і нашу землю без майоризації, а тогді і ми згодимо ся, щоби намістник був одвічальний перед соймом. На розширене автономії руский нарід ніколи не згодить ся, хоч би і знайшли ся тут рускі посели, котрі однодушно годять ся на таку адресу. Ви упали, ваша політика у Відні повалила ся длатого, що ви не зміїли пошанувати засад конституційних. Доки у нас будуть переводити ся вибори після методи з послідних лїт, доки такий галицький староста може безкарно арештувати 14 виборців, доки президент міністрів Поляк буде покривати всі ті незаконности, доки вам годі говорити про свободу і заборучати рівноправність другому народови. Кров Стасюка, клевети на наше духовенство, увязнення євѣнників — се ілюстрація до вашої автономії і вашої управи в краю. А в релігійній старості скільки неправди і лажі! Поки та лож буде істнувати у властий адміністраційних і поки буде називати ся політикою, доки ми з легким серцем зрікаємо ся заборученої вами рівноправности!

Депутация народу руского з вірою удала ся перед престол, а ваш премієр вложив в найвишній уста слова, що се демонстрація. Я би вам не радив почути ті слова, які тогді вишшли з уст розжаленого народу. Я думав, що бодай ки. Санґушко не приложить рук до тих всіх незаконностей; я думав, що се пашквіль ті закиди против князя. Тимчасом я пересвідчив ся з его реліцій, що ті закиди оправдані. Бо коли каже ся, що урядник політичний не винен, лиш руский євѣнник, а если що й було, то не дивота в так розлогім краю — то такі реліції кличуть о месть. Дячого не пояснено нам доси, чому то повязано євѣнників, а розправи карні не вказали нічого против них? (Якийсь посол польський сміє ся.) Тут нема чого сміяти ся, бо то все цілий нарід тяжко болить. Фальшива реліція о виборах явила ся у Відні телеграфічно, але о нужді селянина не можна було дочекати ся справоздання. То-ж спосіб переведення виборів в Галичині і ваші інстинкти без почуття свободи конституційних не дозволяють, щоби нарід руский згодив ся на розширене власти адміністраційної в краю. Се відсунуло нас від центрального правительства; ваш премієр спровадив поліцію до парламенту і ви смієте домогати ся розширення автономії. — Ми майоризовані посели, вибрані геометрією виборчою не можемо пристати на посередність виборів до парламенту, бо се був би наш гріб. Ви вже вислали звіден Гушалевица з двома селянами, або Яновського за репрезентацию руску. Змініть себе і свої інстинкти, станьте дійсно мужами європейськими, а тогді можемо з вами говорити. Бо так як є, хоч чваните ся однодушностю ухвали в комісії, нарід руский зробить своє і вишле від себе свою адресу до правительства і цесаря. Я був би за сим, щоби наші брудні прати у себе дома. Але гляньте на верифікації виборів, як они переводять ся? Чи тут трибунал для рішення наших справ? Заявляю, що будемо ставити поправки, если їх не увзглядните, то будемо голосувати против цілої адреси. Руский нарід окупив свою довголітню неволю кровю, а се кроваве зарево, що на веході євѣнників, дає ему надію, що і его кров не пропаде даром.

Послови Окуневскому відповідав Сиджейович а потім промовив посол Барвінський в імені клубу руского:

Всі давнійші хвилі, в котрих звертано ся до трону з адресою, не дорівнюють своєю вагою теперішній порі. Наш цесар святкує 50-літній ювілей, а руский нарід має много завдячити добротливості і ласкавій ошії свого цесаря. Се викликало в народі руским животворну силу в змаганні до культурного і економічного розвитку. Вправді не завжди сеся палата зміла відносити ся справедливо і прихильно до потреб руского народу, але з часом сеся ідея справедливості чим раз більше находила своє признание. Не чужого ми бажаєм а лиш свого. В адресі зазначено, що сойм признає засаду рівноправности обох народів в нашім краю, Русинів і Поляків, і готов вдоволити всім дійсним потребам обидвох народностей, а усувати все, що може доводити до розладу, щоби настала згода між братними народами. Русини, приймають се яко запоруку мирного полагодження відносин між обома народами і руским змагань до справедливого переведення повної рівноправности, позаяк Русини ніколи нічого не бажали як мира, котрий можна досягнути повним признанем приналежних їм на законній основі прав. Сеся запорука сойму причинить ся до признання Русинам їх змагань і бажань. Справи, які відносять ся до обох народів, повинні найти полагожене в соймі краєвім. При розширенню атрибутцій краєвої власти адміністраційної мусимо домогати ся, щоби пошановано закони і свободи горожанські, бо се причинить ся до уладнання відносин обох народностей в краю. Руский нарід є прихильний розширенню самоуправи, але ворогом всякого верховодства, старшования одного народу над другим. Руский нарід може лиш тоді згодити ся на розширене самоуправи, коли заразом і руский народности будуть дані рівні і приналежні їй права, коли більшість в тілах автономічних не буде ділати на шкоду меншості, синіяти єї в розвою національно-політичний і економічний. Більшість не може використовувати своїх прав супротив меншості, бо ідея самоуправи буде

спасена. Релігійні, національні, економічні і горожанські потреби народу руского повинні бути увзгляднені. Власти правительственні повинні точно, строго та безсторонно винувувати свої обовязки. Пам'ятаймо на теперішню хвилю, коли обі народности мають ухвалити адресу до трону. Розвиток краю і добро держави вимагають, щоби обі народности розвивали ся поруч себе в найбільшій згоді на засадах рівноправности, бо сим можна зложити найкрасний вінець в роц ювілейний у стій престолу.

Дискусію над тим продовжував сойм на засіданні в четвер і тут між иншими промовляв против проекту адреси посол Новаковський, котрий сказав, що щожна було пересвідчити ся з чисельних віт, що руский нарід заявив ся против розширення автономії і обсягу діла сойму, де більша помість має переважачою більшість. Інтереси економічні селян не тільки не увзгляднюють ся в соймі, але навіть полагоджують ся в его некористь, н. пр. сервітути, пропінання і т. д. Селянин терить нужду, і то не з причини дінствеза, як говорять нани, лиш з причини браку зарібку і браку землі, на котрій би можна працювати. Перед тою нуждою втікає нарід з рідного краю. — Під виглядом політичних містий адреса много постулює шкідливих для народу руского. Одним почерком пера хочете позбуги ся безпосередних виборів до парламенту; так обійшли ся ви з моїм внесенем за безпосередним і загальним правом голосованя; ви боїте ся утрати своєї власти. Події з послідних виборів до парламенту ви хочете уважати вже байкою, але руский селянин не забув ще їх, бо пролив кров за свої права при тих виборах. Староста Ланкевич допущав ся в часі виборів неправностей. Він не тільки арештував мене, але ще публично висказав ся, що по старе ся у президента суду, аби мене притримано в арешті через має виборів. Тут павів бесідник кілька драстичних фактів для ілюстрації господарки отарости Ланкевича в Перемислі. Відтак відчитав бесідник лист, в котрім описано напад поліції і войска на робітників сеї неділі в Перемислі. Зазначивши мізерію в наших школах народних, відмовив предложеній адресі всякої вартости і значіння. Бесідник є за висланем адреси, бо се право сойму, але адреса повинна містити в собі цілком инший постулати. Бесідник міг згодити ся лиш на слідуочий проект адреси. (Тут відчитав посол проект, в котрім заперестовано против розширення автономії, а зазначено потребу зазначено потребу загального права голосованя, поділу Галичини на руску і польську часті та більшого увзгляднення інтересів селянства. Крім того порушено справи шкільні, причини еміграції і стан економічний нашого краю.)

З голосів польських послів замітна бесіда п. Щепановського. Він сказав, що не думає полемізувати з д-ром Окуневским, бо має надію, що з часом ексцентричність посла сего ослабне, а він може стати ся пожиточним послом. Він не любить лиш бюрократії, любить натотієць все критикувати, думаючи, що парламенти суть лиш на те, щоби там за лоби водити ся. Так не є. В парламентах треба взагалі прогитивно працювати і доводити всякі справи до доброго результату. Пос. Барвінський говорив вчера — каже бесідник — дуже поважно. Він заявив, що Русь жде на діла із сторону сойму. Русини не можуть вдоволити ся самим висказом засади рівноправности. Наколи більшість ради державної, в котрій були і Поляки, узнали в проекті адреси до трону, що треба рівноправність перевести справедливо, то сю засаду мусять они тепер приміняти в практиці в соймі краєвім. Русини мають намір довести в краю до порозуміння, але рівночасно жадають, щоби постулати руского народу були справедливо увзгляднені. Бесідник надіє ся, що пос. Барвінський не заведе ся в своїх надіях, позаяк Поляки уміють додержати слова. Пос. Окуневський закинув нам вчера, що ціла адреса є лиш бліхотом і фразеологією. Так не є. Ми далей від того, щоби в адресі говорити неправду. Довіршилі факти що-до признання прав Русинам на деяких полях свідчать, що сойм постує ретельно. Дальші факти мусять настати. Наш сойм не засмітив ся і не зашкорупів ся в давних поглядах на справу руску. Може ще дехто з нас Поляків противний сему розвою руского народу і розвою демократизму польського. Але се негация неоправдана. Русь і Польща має спільного ворога, то-ж оба народи повинні вести ся тою політикою, якою колись руководила ся Русь і Литва. Політика наша повинна бути така, щоби ми стреміли до дійсного порозуміння з Росією, а притім мали заєдно на увазі інтереси всіх верств. Нам треба бути справедливими. Зімович, писатель з перед 200 лїт, говорив про заняте галицької Русі через Казимира Вел., наводив промову Шинґа з Мельштина і Казимира і каже, що вже тоді Казимир сказав, що він волить мати сильного союзника (Русь) ніж неволених горожан. Тим розумом політичним треба нам і нині руководити ся що-до Русі галицької.

По промовах кількох послів приступлено до спеціальної дебати. На лавах руских були послі: єп. Чехович, Барвінський, Вахтаніш, Каратицький, Виничук, Гаморак, Окуневський і Новаковський. Ті оба послі вносили поправки до поодиноких точок, але їх поправки не находили консерти. Вкінці на внесенє п. Щепановського, щоби проект прийняти єп. блоє, прийнято до голосованя і сойм ухвалює адресу всім голосами против двох голосів послів Окуневського і Новаковського.

Трути.

Звіна, яка знов зайшла на Буковині що-до особи президента краю, вигнала немов літає снає і наших староруских трутів з їх дупал. Находям новозинданий Русина Соса Vasile-a удалося звести тільки „консервативів“ до купи, кілько їх і на цілій нинішній, в національній згаді ще дуже „зеленій“ Буковині навіть нема. Сего чуда доконав п. Сосо навіть в досить легкий спосіб, бо позволив своїм двірським фірмам і таким людям, котрим доси не то о „консервативній“ політиці, а навіть о рускості і не смілось хіба, котрі єї вирост вирікають ся. Ну, але п. Сосо, що сам ледво кілька місяців тому відхрип в собі Русина, переконав і їх мабуть, що воно їм не пошкодить, а може навіть поможє, коли й вони хоч би тільки перед н. президентом виступили як Русини; бо як каже пословиця: на безрибю і рак риба.

Так зібрав п. Сосо кільканайцять православних панотців, кількох унійських мірян і трох селян (мабуть чи не з свого таки двора) до Чернівців, котрих его пуйко Волян новів в депутатії до н. президента в імені Русинів. Але відіаючи добре, що не так легко вдасть ся, хочби й п. Сосо-ви зібрати вдруге хоч би тих кільканайцять законсервованих ще „консервативів“, запросив їх вперед до готеля, вони думали певно, що на пиво, але він їх знов змудрував, бо звинививши вперед, що не вміє по руску (sic!), предложив їм в німецькій промові конечиєть зорганізованя „консервативів“; бо, бачите, в їх „Народній Раді“, куди втекли з „Рускої Ради“, де стала ємільною і глупою, отже й неможливою політика о. Епсевія з его Nevescerel-ом, в тій консервативній „Народній Раді“ не дають трутам жити такі Козаревичі, Матковські і т. п., що доікають консерватизмом за їх дволичну політику австрійсько-російську. Закладати нове товариство годі, віднесатись отвертих москвофілів не сміють; бо без пособів певна погибель; отже православний неофіт, г. Крушинський придумав инший спосіб, щоб уратувати і рускіє пособіє а не унеможливити й австрійську поміч. Сей бувальєв порадив вибрати консервативну раду й консервувати єї, доки не вимре. Єї членами іменовано таких, що про „консервативні“ тайни вміють держати язик за зубами, а про людське око покликано й одного такого, що о нічім не знає, бо попав ся в „руску“ послі, як Пілат до Вірую. Сими генералами єтали: Волян, Калужняцький, Василько, Веґан, Тиміньський, Андрейчук і Крушинський. До потакувана вибрано комітет з усіх притомних і непритомних, а по більшій часті ще незвістних доси консервативів. Записуємо їх імена, щоби з часом не забули, куди належать. Перше ідуть в виразні москалі: Героветий, Кирилович, Жуковський, Гакман, Козак, Жалковський, Велигорський, Дробот, Браник, Калитовський, Продав; відтак москвофіли-„азичники“: Семенюк, Драчівський, Кунчако, Драбик, Кобилянський, і Маковієвич, дальше „нічого неспівомі“: Кантемір, Харпирович, Остапний, Чеховський, Залозецкий і Ільницький; відтак Німці: Галицький і Филипович, далі „хамелеон“ Мартинювич, а в кінці „Богу духа винні“: два дяки і п'ять селян.

На тім і скінчилось вся діяльність сих трутів; бо дальша їх густа рада видала тільки рідкий борні. Кілька бесідників піднесло справу згоди з народами, та кацани, що одні знають, чого хотіть, се-б то ослабленя й упослідженя, а тим то й рознуки та москвофілства Русинів, заперестовували супроти того, особливо роздирав собі рот г. Крушинський, побоюючись справедливо, що на випадок згоди міг би утратити хліб як редактор „Бук. Відомостей“, котрих єдиною задачею є лаяти і чернити народів. Ухвалено проте, держати ся дальше румунізаторів за ціну дотеперішних трох мандатів посольських. Оєї воя задача „консервативів“, се-б то законсервованя кількох мандатів для трутів, що за діти посольські, узбирані з поту і труду руского народу, заперодють его ворогам-румунізаторам, котрі як се бачимо з кожного числа „Patrii“, роздумують тільки над загальною небезпечних їм Русинів.

На другий день пішли трути до президента краю. Під проводом „панского кавалера“ Воляна та его ад'ютантів унійців Калужняцького і Героветського і переступивши з православія на уній у ч. Продав посунуло кільканайцять православних панотців, що все горлають на уній, між ними такі Русини, як: Веґан, Кантемір, Грицько Прокопович, Масієвич, Галицький і т. п. „Улаи“ нидіє, що отєя гарна компанія „має ту полне право уважати себе управненою заступницею всего руского населенія“, що такі „Russen“, як Героветський і т. п. мають „вполнї доляну програму“, що такі „народолобці“ як Грицько Прокопович, Мартинювич, Кантемір і т. п. просять, щоби їх „етараня о піднесенє духового и матеріального добробита рідного народа надходила“ у президента краю „доброжелателюбїєть і теплу піддержку“...

Відповів президент, що буде піддержувати щиро культурні і економічні стремління Русинів і щоби „предводители“ партії давали єму часто спосібність до того, була найліпшим політиком для безлічних трутів, що доси, а як і з їх найновішньої ухвали виходить і на далі, дбають тільки о мандати посольські з ласки румунізаторів, щоб за їх помічню синіяти всякий поступ культурний, а тим то й економічний руского народу й довести его тим чином до розуміння, з котрої его вибавити може один „батьошка“, про що вічно ніє Кунчако.

Тим ся, руский народе! такий Волох Веґан і єму подібні перекінники Кантемірі, Масієвичі а й Козакі

такий „Руссе“ Героветкой, Андрейчук, такий Поляк як Мартинович та Продай, або Німець Гайцкый, котрих діти своєї рідної мови й не знають, уміють ся за єї права в церкві, в школі, в уряді, геть всюди. Не жури ся, руский хлібороб, твоєю нуждою, такий дідич, що має гроші лиш за ордери як Волян, а не більше его небиж Сосо, що і своє власне і громадянське яко двірник не уміє законсервувати, дивне тебе з біднень-гень аж до Канади. І ви православні Руськи, не бійтеся за вашу перков-віру, на єї сторожі стоїть трійця „православна“ Волян, Продай і Крушинський.

Лихий буковинська Русь, і весели ся; бо всі єї трути, як кажуть „Бус. Від.“ „дають своїми личностями“, а не більше „своєю минулистю“ пошу поруку, що сьмутьють вести“ свої „дѣла о смотри-теліно... та може-б і „усібно“, „накоп-б не було вже нікого, хто-б за тебе безталанна мученице, об-став, але, Богу дякувати, число невірних синів твоїх не вимерло ще, а росте, більше. А от, кілько то таких навіть, на котрих ти давно рукою махнула яко на пронах, горієш, примилася нині до тебе, правда з лукавою мислю в грудях, але твої щирі діти, що оживили тебе й зробили принадою навіть для дідичів, змусять їх до щирости або до уступленя.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 29-го січня 1898.

Руськи — мандарином хінським! Др. Ярослав Окуневський, лікар військової медицини, одержав в часі свого побуту в Хінах ордер хінський, до чого привязана гідність мандарина III-ої класи.

„**Sprachzeichen**“ сумної пам'яті германізаторської задумує інсп. Фаветман запровадити наново в чернівецьких школах народних. Предтечню сего педагогічного середства є устний наказ сего педагога котрим сьмутьють вести“ свої „дѣла о смотри-теліно... та може-б і „усібно“, „накоп-б не було вже нікого, хто-б за тебе безталанна мученице, об-став, але, Богу дякувати, число невірних синів твоїх не вимерло ще, а росте, більше. А от, кілько то таких навіть, на котрих ти давно рукою махнула яко на пронах, горієш, примилася нині до тебе, правда з лукавою мислю в грудях, але твої щирі діти, що оживили тебе й зробили принадою навіть для дідичів, змусять їх до щирости або до уступленя.

Ситуація в Чехах. Чи змінилась ситуація на краще, годі вивертити, але за те напевно можна сказати, що олімпійська тактика Німців дійсно змінилась. Бюджетова провізорія перейшла і то зовсім сповійно, о абстиненції ніхто десь вже й не згадує, а в додатку німецькі посли принали реферати в шкільній комісії. Між причинами, що нахилили Німців до такого поступованя, згадують в першій раді волю Вольфа, котрий мав заявити, що если би всі посли опустили сойм, то він сам один полишить ся. Не без впливу також мав бути приїзд до Праги секційного шефа Гартля, як рівно-ж вигляди, що справа академіків буде поладжена на користь Німців. Абстиненцію соймову заступили Німці тимчасово абстиненцією на університеті, бо мимо всяких заперечень виклади не відбувають ся. Виравді професори приходять точно на свої години, але не заставши слухачів вертають домі. В часі конференцій секційного шефа Гартля з сенатом представляли члени ректорату, що заборона пошени відзнак корпоративних є тільки одним з об'явів прикрого положення, в яким знаходиться університет. Говорено також з Гартлем о маючій відбутися вічу в Літомеріях. — Віденські Чехи скликали на 6. лютого віче, на котрім запропестують проти внесення до міської ради внесення, щоби до магістратських бюр не приймають урядників чеської народности і щоби робіт і достав міських не поручувало чеським підприємцям. Чеський союз видав відозву і зиває віденських Чехів замешкалих у Відні, щоби формулярі фасий податку особного-доходного виповняли в чеській мові, наслідком чого покаже ся потреба вибору Чехів на урядників і мужів довіря до податкових комісій. — Чехи наміряють утворити центральний комітет виборчий на Долишню Австрію і при виборах до міських рад, сойму і парламенту ставлять всюди чеських кандидатів. — В чеській соймі внесуть Німці в найближній часі внесення на утворення національних курій з правом veto. Німці наміряють також внести инше важне внесення, будуче в звязи з справою розграничення округів національних.

Місто Львів жадає другого окружного інспектора шкільного для своїх шкіл. Магістрат уже виготовив петицію в тім дїлі, а сими днями внесе єї в сойм президент посол др. Малаховський. В петиції сказано, що в 1873 році, коли творено інституцію окружних інспекторів, було у Львові 87 клас публичних і приватних, а в 1896/7 році шкільним було клас: 262 публичних, 40 приватних і 53 науки доповняючої, разом 420 клас з 444 учителями. Отже назрів тького значного числа клас лиш через одного інспектора єсть просто неможливий.

Французи о галицькій соймі. В останнім числі парискої Illustration находимо доволі об'ємисту статтю о галицькій соймі. З змісту статті пробиває ся тон симпатичний, а інформації є досить докладні і свідчать о знанню предмета. Автор оцінює значіння браєвних соймів, чеського і галицького, і наслідки подій в віденській парламенті, надто подає короткий начерк історії парламентаризму і конституційних правителств в Галичині і Австрії аж до найновіших часів, унадку гр. Баденського і проекту адреси до трону. Додані ілюстрації познакомлюють читателя з визнач-

ними особами і характеристичними тинами галицького сойму. Є там портрети галицького маршалка гр. Баденського, намісника ви. Сангушка, президента міста Львова дра Малаховського, князя Салги (Prince Rouge), бувшого посла руського Барабана, групи послів людських: Бойка, Вуйцка і инших инших, а вкінці видімаху соймового. Автор підносить мальовничість народних стрій (soukmana rustique посла Бойка, краківський стрій Вуйцка і руский Барабана) і виражає ся єя з великим признаннем о діяльності всіх сторониств, не поминає також послідного внесення посла Шепановського (місто Вайцка) і товаришів о утворення V. курії і заведення загального голосованя.

Против мадяризації. Під проводом чотирох професорів німецької школи з Сибіна прибула до Відня депутація зложена з 12 жінок з Семисороду і намірала предложити цісареві просьбу, щоби не удалив санкції ухвалі угорського сойму, котра мадяризує назви місцевостей. В цісарській канцелярії заявлено депутатні, що цісар не може єї прийняти. Депутацію відослано на властиву дорогу, то є до Баденського.

Як в Росії шукає губернатор мамки. В однім повіті люблінської губернії видала власть адміністраційна при кінці минулого року такий об'яв: „До начальника громади Н. Н. З розказу начальника повіту поручає ся начальникам громад, щоби в протязі 7 тижнів виказали спис тих всіх жінок, котрі відбули порід в серпні, вересні і жовтні, а також тих, котрі мають родити в листопаді і грудні с. р., а також в січні і люцім р. 1898. В вказі тим належить подати о кожній жінчині: єї походження, чи є замужня, або ні, а також котра є добре збудована, а то для того, позаяк, одна з них стане у начальника губернії мамкою для дитини, що має народити ся. Герасімов. — Хороші відносини!

Газабурди в Брукселях. Перед тамошнім парламентом були оноди бурливі сцени. Соціаліст Демблон, недавно тому виключений на кілька засідань з палати за зневагу династії, позивив ся в товаристві 20 послів і кількох своїх прихильників і хотів дістатися до парламенту. Офіцер сторожі заборонив єму вступу. Між жовирами а соціалістичними послами прийшло до зажертої бійки. Офіцера зловлено за горло і душено, жовіри насидили багнети, але Демблон пошув ся завчасу, а з ним і товни народа. По улицях міста соціалісти носили Демблона на руках з окликом: „Най живе нарід!“ Міністри і посли приглядали ся тим сценкам з ганку парламенту, відновляючи окликами: „Най живе право.“ Вечером студенти і робітники устроили похід улицями і кричали: „На шибеницю з президентом палати!“ (Bernaert). На другий день посли соціалісти інтерв'ювали, хто казав війську насиджувати багнети. Квестор парламенту відповів, що квестура видала такий наказ, бо бояла ся, що товни втиснуть ся до парламенту. Внесення соціалістів, домагаюче ся нагани для квестури за той поступок, відкинено 89 голосами проти 29.

З болгарських крутів двірських. Бувшого ад'ютаанта болгарського князя, ротмістра Дечка Бойчева, і его помічника при убистві єнівачки Ани Сімоїної, Новеліча, засудив був свого часу суд на додосмертну в'язницю. Бойчев і Новеліч відкакали ся до вишньої інстанції, а та їх засудила на кару смерті. Николая Бойчева увільнено. Так отже любимець болгарського князя і княгині буде за поганим свій злочин страчений, коли — не втіче. А се при болгарських відносинах дуже правдоподібно.

О великих розрухах антисемітських доходить вісти з Алжиру в Африці. Причиною розрухів було велике віче антисемітів в суботу, на котрім остро зганено адміністрацію краю і постановлено поборювати всіма силами жидів при найближніх виборах. Рівночасно зібрало ся около 300 жидів і хотіли розігнати згромаджених антисемітів, наслідком чого кинули ся антисеміти на жидів і розбили около 10 жидівських склепів. На другий день в неділю учинили демонстрації против жидів повторили ся з більшою ще силою і прибрали розміри кровавих розрухів. Ско-ро лише розійшла ся вість, що жиди застрілили одного робітника, а другого заштыгували, кинули ся учинити товни на жидівські склепи з окликом: Смерть жидам! нищили і підпалювали. Вісько старало ся завести лад, але товни ставили опір. Поліцаїв ганьблено і бито. Вечером розрухи були так великі, що військо припустило до народу штурм на багнети, наслідком чого багато осіб потерпіло рани. Розбиті ворохобники згромадили ся на площі, на котрій находить ся багато жидівських складів горілки. Склади ті підпалено, але на щасте огонь пригашено завчасу. Взагалі арештовано 300 осіб. На вість о рабунку жидівських складів, явив ся в місті губернатор в астенційній війска, але товни попитали его окликами: „Подати ся до димісії! Проч з жидами!“ і кидали за ним кріслами. Що йно пізно вночі привернено спокій в місті.

Політика і культура.

(К.) Несподівана смерть Людвика II-го (1526) получила з ділячими землями династії Габсбурскої — королівства чеське й угорське. Та минуло 200 літ тяжких боїв і змагань, так се получення сталося тревалішнє і в

прагматичній санкції (1713) найшла ся перша спільна основа для одноцільної австрійської монархії. А бої ті потрясли єю молоту монархію не раз до основи: зі входу підступали Турки двома наворотами під Відень (1529, 1683), а закликали їх могутні мадярські магнати, Заполі, Текелі, і др.; на заході лучились чеські протестанти з німецькими, з Данцями й Шведами против Габсбургів, вміщувались і Французи (трицятилітня війна, 1618—1648). В Чехах набули Габсбурги уже 1526-го право ділства, на Угорщині що йно сойм бретиславський 1687-го р. замінив королівство вибірне на ділчне. По проголошенні прагматичної санкції найшов ся новий довголітній ворог і суперник: від Мольви (1641) до Садови (1866) тягнесь тяжба боротьба з Прусами, при співучасті й деяких других сусідів. В отсій боротьбі стояли краї коронні вже вірно при династії, а понесені страти найшли деяке винагороджене: по утраті Шлезка прибула Галичина, по утраті Льомбардії й Венеції окупувала Австрія Бо-сній й Герцеговину.

Отсій тяжкій бої не прийшли без важних наслідків так для відносин наверх, як і для внутрішнього устрою нової держави. З получених з новонабутими землями частин давного німецького цісарства поветає, в несповна сто літ по санкції прагматичній (1713—1804) цісарство австрійське. Давні звязи розривають ся згодом одна по другій, 1866-го р. виступає Австрія остаточно з „німецького союзу.“ Натомісць бере нова держава на себе одну по другій важні культурні завдання й все дальше наперед поступає єї внутрішня консо-лідація. Марія Тересія (1740—1780) вводить новішню управу, переводить устрій так людо-вого шкільництва, як і університетів і шкіл середних, дбає так про податки й армію, як і про науки й штуки. Йосиф II. зносить підданчу неволю й упорядковує справи церковні; руске духовенство завдачує єму просьвіту й поправу свого матеріального положення. 1847-го р. поветає цісарська академія наук у Відні, 1858-го слідує знесення панщини й розпочинає ся історія повітної австрійської конституції.

Розумієсь, що так, як само здвигнене нової середноєвропейської держави не могло обійтись без воєн з верхніми неприятелими, так і уладжене внутрішньої управи не могло обійтись без тяжкої боротьби внутрішньої. Треба було зводити в одно різнородні краї коронні, що повстали як оскіні географічні й історичні цілості, треба було узглядняти й годити різнородні інтереси національні й політичні, треба було притім числитись все з новими вимогами нового часу. Відокремили ся вправді поки-що краї угорської корони, натомісць для всіх прочих австрійських країв коронних повстав (1867) центральний парламент в Відні, з безпосередними до него виборами послів (1873), а 1896-го р. введено бодай в часті, з ініціативи Корони, право загального безпосередного голосованя. Саме ж в теперішнім році, 1898-ім, переводять ся в цілій Австрії дві дуже важні реформи: податкова й судового проводу (процедури), обі застосовані до вимогів сучасного поступу. Культурний розвій Австрії іде безупинною ходою наперед, всі єї народи й верстви єсенільні беруть нині живу участь в єї культурній праці.

(Колець буде).

Ціни збіжжя

готовані на чернівецькій збіжжів біржі
дня 25-го січня 1898.

Пшеница	за 100 візьо	від 10.50 до 10.75
Жито	„ „ „ „	7.00 „ 7.25
Ячмінь	„ „ „ „	6.20 „ 7.00
Овес	„ „ „ „	6.20 „ 6.35
Зимовий ріпак	„ „ „ „	12.76 „ 13.00
Коношиня (насіне) „ „ „ „	„ „ „ „	35.00 „ 37.00
Кукурудза	„ „ „ „	4.65 „ 4.75
Фасоля довга	„ „ „ „	6.50 „ 6.75
„ кругла	„ „ „ „	5.00 „ 5.25
Горox	„ „ „ „	6.50 „ 7.50

Рух поїздів залізничних

від 1-го мая 1897 після часу середньо-європейського.

До Чернівців приходять: з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців: посп. 11:28 рано, особ. 3:20 по полудні, особ. 7:57 вечер., посп. 8:11 вечер., особ. 6:10 рано; з Бурдженів, Іцкан, Гатни, Гадісфальфи Гайбоки: особ. 8:09 рано, особ. 12:12 в пол., посп. 3:50 по полудні, особ. 10:00 вечером; з Новоселиць, Бояна, Садагури: мішан. 9:50 вечером, мішан. 11:30 рано. З Чернівців відходять: до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня: посп. 8:19 рано, особ. 8:54 рано, особ. 12:32 в пол., посп. 4:04 по пол., особ. 10:25 в ночи; до Гайбоки, Гадісфальфи, Гатни, Іцкан і Бурдженів: посп. 11:48 рано, особ. 3:51 по полудні, особ. 8:32 рано і особ. 6:35 рано; до Садагури, Бояна, Новоселиць: мішан. 6:45 рано і мішан. 4:30 по полудні.	До Гайбоки приходять: з Межибродів, Бергомету, Сторожини і Каранчева: мішан. 6:35 рано, (на шляху Бергомет-Каранчів тільки в понеділок), мішан. 10:37 рано (на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1-го липня до 31-го вересня що понеділка і четверга) і мішан. 8:00 вечер (не їде в понеділок). З Гайбоки відходять: до Каранчева, Сторожини, Бергомету, Межибродів: мішан. 8:14 рано (на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці) і мішан. 5:35 по полудні. До Гадісфальфи приходять: з Радівців: мішан. 5:42 рано, мішан. 8:55 рано, мішан. 1:15 по полудні і мішан. 7:47 вечер. З Гадісфальфи відходять: до Радівців: міш. 6:10 рано, міш. 10:03 рано, міш. 2:28 по пол., міш. 6:12 веч. і міш. 8:05 веч.	До Гатни приходять: з Кімполунгу, Вами, Гурагумори, Качики: мішан. 12:58 полудне, і мішан. 6:25 вечер. З Гатни відходять: до Качики, Гурагумори, Вами, Кімполунгу: мішан. 10:10 рано і мішан. 2:01 по полудні. До Іцкан приходять: зі Сучави: мішан. 4:42 рано, мішан. 8:42 рано, мішан. 1:30 по полудні, мішан. 6:30 вечер і мішан. 8:37 вечер. З Іцкан відходять: до Сучави: мішан. 3:27 рано, мішан. 6:30 рано, мішан. 10:09 рано, мішан. 2:16 по полудні і мішан. 7:18 вечер. До Вами приходять: з Рус-Молдавиць: мішан. 8:42 рано, мішан. 12:59 полудне, мішан. 2:04 по полудні, мішан. 3:22 по полудні, мішан. 5:45 вечер. і 9:05 вечер.	З Вами відходять: до Рус-Молдавиць: мішан. 3:46 рано, мішан. 6:47 рано, мішан. 8:13 рано, мішан. 11:32 полудне і 2:50 по полудні. Поїзди між Вамию а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавиць. До Каранчева приходять: з Чудина н. С.: мішан. 5:55 рано (лиш що понеділка) і 5:55 вечер (з п'ятвою понеділка). З Каранчева відходять: до Чудина н. С.: мішан. 8:54 рано, (лиш що понеділка), мішан. 10:07 рано (з вийською понеділка) і мішан. 6:15 рано кожної дінини. Примітка. Час середньо-європейський іде о 46 мінут пізніше від черновецкого часу.
--	--	---	--

Пам'ятайте на

Народний Дім в ЧЕРНІВЦЯХ.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранні: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лік

все лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „Котвиця“ з антики Ріхтера і для обережності приймати лише флашки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптека Ріхтера
під золотим львом у Празі.

Нова книжка

В друкарні Товариства „Руска Рада“ в Чернівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Україні“.

— Сторін 159. — Ціна 70 кр. —

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул. Петровича ч. 2.

Шкільні повідомлення і Schulaachrichten

е на складі

в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Торговля образами
Склад рам
Перепелетничий заклад
Б. САЛЬТЕРА
в Чернівцях,
улиця поштова число 9.
(напроти будинку поштового).
Замовлення з провінцій виготовляється як найскорше і як найдешевше.

Г. Файлес

оператор нагніток

Чернівці, ул. Руска ч. 6.

Ул. головна ч. 10. **РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ.** Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хінського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою В. М. Г.

Черевики
ручної роботи

для мужчин ланкер. з гумою . . . зр. 4.75
" " " шнуровані . . . " 5.25
" " " паризькі . . . " 4.—
" " " з гумою . . . зр. 2.75—5.50
" дам козлячі салюнові . . . від. 1.25
" " " зі шпангою . . . " 1.90
" " ланкер. салюнові . . . " 1.80
" " " зі шпангою . . . " 1.90

Дамські черевики до шнуровання і заціплювання від зр. 2.50 в гору.
Дитячі черевики до шнуровання і заціплювання від 90 кр. в гору.

Полотняні черевики до гімнастики
від 40 кр. в гору.

Великий вибір мужеских, дамських і дитячих рукавичок.

15% рабату!

даємо лише ми від цін за біле др-а Егера після ціниці.

Великий вибір бальових вахлярів.

Правдиві
фішбінові шнурівки
від 1.25 почавши.

Циліндри

Кляки

Виключна продаж циліндрів

з фабрики
Ц. Месмера
у Відні

і з фабрики
І. Гіглі
в Пайтімайн.

Великий склад правдивих англ. капелюхів.

Шовковий кляк найновішого фас. . зр. 5.50

пухляк . . . " 4.50

Мужескі капелюхи з твердими крие. . 1.75

" " " м'які від зр. 1.20 в гору

" " " тверді . . . " 1.38

" " " м'які асн . . . " 1.25

" " " тверді . . . " 1.58

" " " Loden . . . " 1.18

Хлопчачі . . . " —.70

Гарні пера до капелюхів.

Парасолі з зеленими ручками.

З чистого шовку від 3.— до 6.—

на пів зі . . . " 1.38 " 1.98

з чистого вовни . . . " 1.58 " 2.18

на пів з . . . " —.98 " 1.58

з англійск. дерев'яними ручк. . . —.75 " 1.90

Сорочки

Розміри і маншети

для мужчин батистові сорочки з шовковим передом зр. 2.58

Сорочки для мужчин гладкі від 1.18 в гору

" " " з фалд. . . 1.38

" " " гафтов. . . 1.58

" " " пікові . . . 2.25

" " " нічні . . . 1.38

Корсетки для мужчин

гладкі, гафтовані, білі і в інших барвах,

від 18 кр. поч.

Ковніри і маншети

маншети, першої якості, поцвіріні 6 шт. зр. 1.80

" другої . . . " 6 " " 1.50

ковніри, першої . . . " 6 " " 1.05

" другої . . . " 6 " " —.90

Калісоми з Gradl-полотна від 70 кр. в гору.

Льняні хусточки 12 штук від 90 кр. в гору.

Шайки для мужчин і хлопців.

Найновіші палички.

Білі краватки

батистові і шовкові
від 15 кр. почавши.

Краватки вузлові і пів-Lord.

Черевики
до
снігу.

для мужчин пара череваків до снігу 3.90 зр.
" жіночні . . . " " 3.30
" хлопців . . . " " 2.25
" дитячі . . . " " 1.80

Кальоші для мужчин

від 1.90 почавши.

Дамські кальоші
від 1.25 почавши.

Кальоші для дитячі
від 75 кр. почавши.

Гумові черевики
до
гімнастики
від 1.10 почавши.

Рукавиці шовкові і нитяні
від 18 кр. почавши.
Великий вибір рукавиць Glace.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає **Іван Созанський.**

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація

і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належності за інсерати
платні в Чернівцях.Рукописи повертають ся лише на по-
переднє застереження.

Поодинокое число коштує 8 кр.

Ситуація політична.

В останніх випадках, які дучили ся в нашій політичній життю, займає передовсім всіх голос посла Ебенгоха в горішно-австрійській соймі. Він зазначив між иншим, що яснійше, ніж §. 19 основних законів, указує чільне місце німецького народу між иншими народами австрійськими его історія і цивілізаційне та економічне его значіння. Поладнане спорів язикових в законодавній дорозі завжди є лїпше, ніж міністеріяльні розпорядження. Школа, що гр. Бадені видав свої розпорядження, не порозумівши ся поперед з Німцями чеськими і моравськими. За те радїти треба, що теперішнє правительство хоче то направити і старає ся довести до порозуміння. Бажає би треба, щоб німецькі послы з Чех і Морави не усували ся від того порозуміння, бо лише таким чином може прийти до спокою в державі. Поділ чеського краю на язикові округи повинен причинити ся до сталого спокою. Німецькі послы з Чех і Морави можуть лише тоді числитися на попере всіх німецьких послів, коли не будуть засадничо усувати ся від угоди. Коли Німці в Австрії мають задачу пильнувати прав і свобод инших народів, то знов обовязком правительства є боронити справедливи бажань Німців; а коли Німців покривджено в їх дотеперішних правах, то правительством повинно їм і ті права вернути. Але се можливе тільки за обоюсторонньою згодою між заступниками інтересованих народів а правительством. Згода всіх народів була би найкращим даром, який они могли би зложити монархови в роцї ювілею его панованя. Справоздане комісії кінчать ся внесеннями: 1) Сойм висказує надїю, що правительством змінить язикові розпорядження з д. 5-го і 22-го квітня 1897 в тїм дусі, щоб заспокоєно справедливі бажаня Німців, — що поладнає справу язикову в законодавній дорозі і таким чином промостить дорогу до привернення нормального стану в парламенті. — 2) Сойм висказує переконанє, що, задержуючи дотеперішній правнодержавний склад монархії, найліпше було би поділити чеський край на три язикові округи. — 3) Сойм припоручає виділові краєвому виготовити на найближню сесію соймову проєкт закона о призначенні німецького языка єдиним викладовим язиком в публичних школах горішньої Австрії. Внесеня ті прийняли всі сторонництва соймові одноголосно і без дискусій.

Такі слова посла Ебенгоха, колишнього союзника Молодо-Чехів і члена правниї викликали сильне обуренє поміж Чехами. Narodni listy і Politik накиннули ся сильно на Ебенгоха, що той ломить солідарність політичну і думають, що правниці вже розпадає ся. Відповів на то в своїм Linzer Volksblatt-і Ебенгох, де заявляє, що его поступованє мало лише то на цілі, щоб не допустити до горячих розправ над тою справою в соймі, де впало би неодно слово, котре місто успокоювати розгорячовані уми, лише доляло би оливи до огня.

З другого боку справа заборони ношеня відзнак студентських товариств вийшла на справу політичну. Хоч шеф секційний міністерства просьбіти прийє був ту вість з Праги, що виклади відбувають ся і хоч голосив се Prager Abendblatt то вже тому не хотїла вірити навіть Reichswehr. Професори приходили вправді на виклади, але не застаючи студентів, вертали домів і так на панери виклади відбували ся, а фактично ні один студент не заглянув до салї викладової на університеті, а щоб ще сильнїйше замаркувати своє становище, скликали студенти на суботу віче до Літомериць. Навіче приїхало около 800 слухачів університету і

техійки з обома ректорами Ульбріхом і Мікулишком. На ринку витали їх бурмістр з населенєм дуже оваційно, а о год. 3-її розпочали ся обради віча. В кінці по довгих нарадах ухвалили, щоб на случай, если до години 12-її в понеділок заказ ношеня відзнак товариств не буде знесений, перестати ходити на виклади. Делегати університету праского мають розїхати ся по всіх німецьких університетах з жадаєм, щоб ті також застрайкували. Помимо того однак будуть професори читати лекції, а соціально-демократичні і словянські студенти рішили ся прийти на виклади.

Віденська Sonn- und Montags-Zeitung приносить відомість, що язикові розпорядження будуть видані ще сего тижня. В справі тій инше Politik:

Заповіджені нові розпорядження язикові для Чех і Морави мають признавати мішаними округами ті, де національна меншість населеня виносить в Чехах не менше як 20%, а на Мораві не менше як 10%. Неоднакова міра для Чех і для Морави має мати причину в тїм, що правительством хоче в Чехах утворити як найменше округів мішаних з чеською меншістю, а на Мораві як найбільше мішаних округів з німецькою меншістю. Однак Politik обчислює, що на тїм Німці більше страять, ніж зискають. За підставу до поділу округів на чеські, німецькі і мішані має служити єнє населеня з р. 1890. Politik замічає на те, що той єнє не дасть справедливої підстави, бо в р. 1890 тероризовано Чехів в німецьких громадах так, що багато Чехів признало німецьку мову своєю товариською мовою, а часто вивчивано тую рубрику навіть з уряду. Дятого жадає згаданий дневник, щоб при новім єнєї населеня, який відбуде ся в р. 1900, записувано не товариську, а рідну мову, і щоб на підставі того єнєу опісля зревідовано і в разі потреби змінено поділ округів на чеські, німецькі і мішані. Приймаючи поки-що єнє населеня з р. 1890, доходить Politik до такого обчислення, що теперішні судові повіти в чеськім королівстві дали би з увзглядненєм національної меншіости населеня, виносячи не менше як 20%: 120 чеських повітів з 3,253,714 чеського населеня, а 87,244 німецького; 10 мішаних а чеською перевагою з 223,245 чеського населеня, а з 94,714 німецького; 11 мішаних повітів з 206,011 німецького населеня, а з 97,501 чеського; вкінці 79 німецьких з 1,726,090 німецького населеня, а 37,984 чеського. Ті самі повіти дали би з увзглядненєм меншіости, виносячої не менше 20%, 114 повітів чеських, 16 мішаних з перевагою чеською, 15 мішаних з перевагою німецькою, а 75 німецьких. Виходить з того, що в першій разі зискують Німці чотири чисто німецькі повіти, але за те тратять право національної меншіости в 6 повітах, коли рівночасно Чехи зискують чисто чеських повітів 6, а права національної меншіости тратять лише в чотирох повітах в прирівнаню до поділу повітів, увзгляднюючого вже 10% національної меншіости. Але Politik не каже притім нічого проте, оскільки є річею певною, яка при розмеженю язикових повітів захована буде геометрія: чи дотеперішні судові повіти будуть зачислені одні до чеських, другі до німецьких, инші до мішаних? чи може так само староства? чи вкінці буде може переведений цілком новий поділ краю на повіти чи округи після народности населеня? А се також дуже важна річ!

Приходять також рівночасно вісті, що гр. Куденгове уступить з місця намісника для Чехії, а на его місце прийшов би знов гр. Тун. Куденгове получив би на такий случай місце при дипломатичній службі.

Про особово-доходовий податок.

Від Нового року входить в жите новий податок, так зв. податок особово-доходовий. Вводять він цілком нову систему в тїм взгляді і буде здає ся тому цікаве згадати нашим читателям про постанови того закону, тїм більше, що приходять до нас вісті, що багато мужиків підставали з урядів податкових аркуші фасійні і не знають, що з тим зробити.

Податок особово-доходовий мають платити всі приналежні до австрійської монархії горожане і то не лиш від доходів одної особи, але від цілої суми доходів, які має голова родини, его жінка і всі разом в одній родині мешкаючі домашні, приміром свояки. Возьмім наприклад родину урядника, що має платити 1000 зр.; его жінка з господарства ґрунтового має доходу 300 зр., малолїтня донька заробляє при краєвстві 150 зр. річно, а малолїтний син набирає стипендію 105 зр. річно, то такому урядникови прийде ся заплатити податок від суми тих всіх доходів, то є від доходу 1,555 зр. хіба що з того треба ще де-що відтягнути, як то дальше розкажемо.

З сего видно, що всякий дохід, чи вже оподаткований яким податком, чи ні, отже дохід з ґрунту, з домів, з купецтва, з промислу і ремесла, з капіталів, з платні з зарібку, підлягає податковим особово-доходовому — помимо того, що окремо платять ся податок ґрунтовий, домовий, заробковий і рентовий. Увільнені є від податку особово-доходового крім особи цесаря, членів цесарської родини, всїяких осіб дипломатичних, також всі офіцери, євєященіки войскової живильні, що-до їх доходу з титулу чинної служби войскової, а також всі особи у котрих нема доходу більшого як 600 зр. річно. — Закон розрізняє доходи сталі і несталі, платня урядника, чини від виаренованого дому, ґрунту, кунони вартних панерів і т. д. — се доходи сталі; ватомість дохід з господарства ґрунтового, з ремесла, з торговлі, дохід лінаря і т. д. — се доходи несталі.

Сталі доходи підлягають податковим в висоті послїдного року, а при доходах несталих в р. 1898 буде брати ся пересїчний дохід з р. 1896 і 1897, а на на будуче пересїчний дохід з трех послїдних літ.

Оподатковує ся лиш чистий дохід, то значить, що від доходу первістного відтягає ся всі видатки. Так приміром ґрунт дає господареві первістний дохід в збіжю, солоні і всіх инших продуктах суму 1400 зр., то від того треба відтягнути кошти управи поля, податок ґрунтовий враз з додатками краєвими, певну суму за зужите інвентаря, проценти від довгів гіпотечних, що тяжать на тїм ґрунті і подати лиш суму чистого доходу. Від доходу з дому треба відрахувати видатки на репарацию дому, на удержанє хати в добрім стані, проценти дову, що тяжать на домі і т. и.; при платні треба відтягнути всіякі такси, літемілі на квіти. Если хто асекурує ся на жите, то від свого доходу має право відтягнути премії асекураційні, але при тїм є певне обмеженє. Если асекурує ся одна особа, то приєдугує право відтягнути на премії асекураційні суму 100 зр., а если асекуровані жінка і діти, то відтягнути можна найбільше 200 зр.

Велику полєзну мають ті, що мають більше дітей а іменно, коли голова родини має більше як двоє неосемотрених дітей, то має право жадати, щоб ему потручено від третьої, четвертої і т. д. дитини від кожної двайцату часть доходу, а донерва від решти, аби вимірено податок.

Так дохід, як і видатки як також і претенсії до потрученє належить вказувати що року у фасії. Але лише такі особи мусять подавати фасії, що мають чистого доходу на 1000 зр., а особи, котрі мають менші доходи, тільки в такім разі обовязані фасією предложити, коли їх власть до того візве. Дотично мужиків, то лиш тих затагають до списів обовязаних складати фасії, котрих дохід катастральний переходить суму 250 зр. Для того то, если хто з наших мужиків дістав аркуш фасійний, то най тїм зовсім не гризе ся, а лиш пійде порадити ся до інтелігентного і чесного чоловіка і най з его помічю, зложити фасію, після тих сказівок, які ми тут подаємо. Само присланє аркуша фасійного не означає ще обовязку плаченя податку і лиш на той случай, если би з фасії показало ся, що фатент має більше як 600 зр. чистого доходу, то тоді є він обовязаний платити той податок. Перестерігаємо однак, що в фасіях належить подавати дохід совістно і цілком правдиво, а то тим більше, що податок особисто-доходовий не високий, особливо, що сойм увільнив его від додатків, а кари за неправдиву фасію великі. —

Щоби мати понятє як той податок великий наводимо кілька цифр:

Від доходу над	600 зр.	до 625 зр.	3-60 зр.
" " "	625 " "	650 " "	4.00 "
" " "	650 " "	675 " "	4.40 "
" " "	675 " "	700 " "	4.80 " і т. д.

Сей податок особово-доходовий вимірює комісія шацункова, до котрої половину членів іменує міністер, а другу половину вибирають такі самі обов'язані платити податок. Кожде місто, де є над 10.000 жителів, буде мати свою комісію шацункову, а окремо всі повіти політичні також будуть мати свою комісію. Комісії шацункові оцінюють дохід кожного громадянина, провіряють его фасію, коли є податок і визначають дохід, від якого має платити податок. Комісія може не прийняти фасії і визначити вищий дохід як фасійовано; але в такому разі повинна власть податкова або комісія представити наперед фатентові сумніви супротив его фасії і дати ему можливість, удовірити се, що він в фасії подав. Вискази оціненого доходу всіх контрибуентів і вимірені квоти податкові мають власть податкові вилжити до публичного перегляду. Кожий податник має таким способом нагоду пересвідчитися, чи его і інших відповідно оцінено, — і по отриманні наказу заплати може до 30 днів подати рекурсе до власті податкової першої інстанції. Рекурсе рішає комісія апеляційна, зложена з самих оподаткованих, котрих половиною іменує міністер, а половиною вибирає сойм краєвий. Протів рішеня комісії апеляційної можна подати жалобу до трибуналу адміністративного. Податок особово-доходовий сплачує ся в ратах піврічних, дня 1. червня і 1. грудня; о скільки сей податок належить ся від платні службової, то потручують его каси, котрі мають виплачувати платню, за кожний раз при нагоді виплати.

Допись з села.

Із Витилівки.

(Церква і школа; шлюб начальника і Русин начальник; писар-жид; загальні збори читальні і Ва. поміч: учім наші діти.)

Від послідних трьх літ перемінив ся вид нашого села на зверх основно, бо на місці маленької і похилої церковці станула нова, величава церква з прекрасно різбленим і вималюваним іконостаєм, хорами і внутрішнім уладженем, а протів неї новий і обширний шкільний будинок, окраса на ціле село.

Хоть громада витилівська сорозмірно малочисленна (всього 138 родин), темна і бідна, а тим до справ загальних рівнодушна, здвигнено без конкуренції нову церкву завдяки печальності місцевого душпастиря о. Евг. Семана, котрий через чотири роки збирав в краю від знайомих добродітелів жертви і в тім коротім часі допровадив будову до кінця. Заслуги о. Семана висловлені подробицею в похвальній грамоті євкл. консисторії, дорученій ему при нагоді посвєчення церкви в серпні минушого року.

Незрівняно тяжше йшло діло зі школою, котра без енергійного напору кімчанського староства ніколи не була би узріла світла денного, бо школа уважає ся в народі ще завше за річ не конче потрібну і мужик витягає свою мотонку без офіційного напору дуже перадо. Пок. наш начальник Франц Фогель, стагаючи додаток шкільний протів за браку фондів строєне школи, а коли видів безвихідність, удавав ся о поміч до краєвої ради шкільної і навіть до цєсарського кабінету і такі виклопотав (завдяки пословиці Пігулякові) із краєвого фонду шкільного 1000 зр. субвенції і 1000 зр. безпроцентової позички.

Коли гадуємо про пок. начальника Фогеля, то припоминаємо собі на епітет "кровопийця", який приділили ему Бук. Відомости в ч. 2. така назва дуже несприятлива, але коли подумати, що сам нарід завинив, вибравши одинокого в свої чужинця своїм начальником і покораючи ся як чорні раби его самовладді, то не дивно, як з волишого бідного жандара став беззглядний мандатор, що видів округ себе рогаших волів, орючих ча користь пана начальника. Тому не можна засуджувати "кровопийцю" за услуги, які робив він місцевому душпастирєви р. 1887 при нищеній читальні і віддаюваню морального "виновника" при основаню тої, Івана Коссована, а радше звернути свої стріли без страху на правдиву адресу: бо як душпастирство переймив о. Семан, сиріаючи просвітлі руского народу і переймив передсвідательство читальні, то і кровопийця змінив за его видилом свого ворожу тактику, вступив в члени читальні і Власної Помочи, давав до розпорядимости хату на евентуальний сєден громадський і дійшло до того, що при новім заколоті в громаді, при чім мав бути п. Коссован перенесеним до Сторонця-Путилова, Франц Фогель уймав ся остенативно за п. Коссованом.

Але сим нехотемо похвалити шваба-шлезака, котрого громада незнати з якої причини вибрала через 13 літ своїм начальником, але хочемо указати, що місцеві євклі люди можуть і найтижшого протівника добра громадського приневолити до приязного трактованя публичних справ, если лиш ті справи тії інтелігенції на серці.

Розуміє ся, що начальником рускої громади повинен бути свій чоловік а таким є в нас нововибраний начальник Стефан Куєк, молодий, ширий і енергійний чоловік і член місцевих товариств.

Однако заміщенє посади писаря жидом Рубінгером, що недавно в Лашківці задля промахів провадив ся, не можна назвати умним поступком. Русинів, рефлектуючих на таку посаду є подостатком, вони чей

не підуть наймати ся до жидів, бо жиди Русинам посади не дадуть. Є ще один кандидат на сю посаду, знов жидок, Пейсьо Рінель з Ст. Лашківки; сей поки що удає дуже ретельного і смиренного, але якось викрито за него дивну історію, пов'язану ним в Лашківці, де він є помічником-писарем, хоть скінчив лиш хайдер і знає кілька знаків жидівських. Іменно викрив податковий побороця з Кімчани в податкових табелях лашківських деякі нерівно затіянені, а не уладнені квоти податкові, а сиривцею того учинку показав ся Пейсьо, що в той спосіб собі і начальникови Козьмі Поповичеві хотів улєкшити плаченє податку. Вовка, бачте, все тагне до ліса.

Вірадно нам ємніти про десяти загальні збори нашої читальні і Власної Помочи, відбувші ся на Стефана сего року. При заснованю єї 1887 року уважано се товариство за ворога нашої церкви, а тут по десяти літах все тихо, мирно і євнокійно. Одно жалє, що наші люди неписьменні і тому хоєн з товариства ще незамітний; але за десяти літ вступили до товариства нове, письменне покоління і ми радуєм ся, що вистетили ми для него дорогу і покладаємо огнище для ліпшої будущности.

Ст загальні збори, котрі відерив о. Семан, вибрали новий виділ, до якого війшли: Ст. Семенов, Іван Коссован, Ілля Крикливоць, Іван Бойчук, Якимович, Фобзей і Карток. По уступленю о. Семана, що відходить на пильну посаду, вибрано через акламацію оснувальця читальні п. Коссована, головою і почетним членом товариства. Не уймаючи заслуг ревноту Русинови Коссованови, простуємо слова Тодера Киретюка о стілько, що він не казав, мовби "Коссован" склониць нас до вибудованя школи и новой Церкви и ему одному маєм завдячити все, що сегодня має наша громада" як написано в ч. 2. капапєских Бук. Відомостей, бо п. Теодер Киретюк знає, що школу вибудовано по приказу староства, а церкву вибудував без інгеренції п. Коссована місцевий євклєшник Тов. Власна Поміч розвиває ся прекрасно і має маєтку в зерні на 500 зр.; сего року подаровано ему церковним комітетом материял демольованої церкви на вибудованє шинхайра.

Порив до просвітї стає в нас дуже замітний: громадяне наші посиляють дїтній радо до школи сїлської, а навіть до Чернівців, так що наше село немало причиняє ся до поблізшеня рідної інтелігенції. Так межі старшими людьми єуть нашими родичами: Над'учитель з Верещанки Ілля Малик, уч. з Кімчани Євстафєич, Георгій Малик, інженер в Румунії, Л. Малик учитель в Мезибродах, Корнїло Данилюк, учитель в Чернівцях, відтак зяті Дарія Малика учитель: Василь і Олександр Турчанко і Павлюк з Лукан і подаль, урядник Тарас Рихло. До черновецких шкіль ходять ще Тодер Хобзей і син пов. Тодера Данилюка.

Правдоболь.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 1-го лютого 1898.

З буковинського сойму. Четверте засіданє нашого сойму відбуло ся в четвер, дня 3-го лютого с. р.

З залізничї. Ад'юнк Абрагам Кінебрунер придєлений до управи залізничї в Чернівцях.

Новий уряд почтовий створено в місцевості Слободія-Комарєште, котрий рознічне фуніувати від дня 5-го лютого.

Черновецькі жиди а Золя. Поміж тутешніми жидами зивають ся ріжні "Драйфусові", щоби в день процєсу Золя вислати до Парижа як найбільше телеграм. Не велика то одна честь для Золя діставати поздоровні телеграми від черновецьких "цїбулзованих"!

Добрый віз зробила оподі Buk. Randschau у вступній статї доматуючи ся, щоби в першій курї не вибрала консисторія на послів до сойму двох Русинів Курбановича і Каліновського, але щоби і Волохам відступила один мандат.

Руска Бурса "Народного Дому" давала сего року приют 23 питомцям, 5 із першої, 16 з другої класи рускої паралєлки, та 2 ученикам із семінарії учительської. Заряд бурєн доложив всіх старань, щоби питомці мали здоровий харч і стараний догляд, і старани єї принєсли дуже хороший результат, як се бачимо по успіху класифікації з першого півроку. Шістнадцять питомців одержало добру першу класу, а шістьох першу класу з відзначенєм, іменно: Іван Джуланьський, Дмитро Войнович, Антін Гринич, Никола Святинчук, Іван Сорочан і Петро Катеринюк. Один лиш питомець получив лиху класу, і то задля своїх слабих здібностей, так що той ученик тепер мусить виступити зі школи. Що до класифікації в двох класах рускої паралєлки взагалі випала релативно дуже добре. На 27 учеників першої класи одержав один ученик (Юрій Федорович) першу класу з відзначенєм, 23 учеників першу класу, два ученики другу класу, а один третю. В другій класі рускої паралєлки одержали на 31 учеників 8 першу класу з відзначенєм (окрім випазаних в горі питомців бурєн ще Петро Дарійчук і Тодер Городинський), 29 учеників першу класу, а 4 ученики закінчили перший шкільний півріз зі злим поступом. Як зважить ся незвичайні труднощі, з якими рускі діти мусять в тій "рускій" паралєлї

бороти ся, то можна з результатів сєї класифікації бути задоволеним.

Буковинські відносини шкільні наглядно ілюструє сцена, яка мала місце в четвер дня 27-го єчня на другім приготувуючім курсі учительської семінарії. Президент краєвий, бар. Бургіньон приходить на візитацию і питає уч. Цонну: Wie viel Schüler haben Sie? — Уч. Цонна: Vier und vierzig. — Бар. Бургіньон: Und der Nationalität nach? — Уч. Цонна: Zwei Deutsche, ein Pole, sechzehn Rumänen und vier und zwanzig Ruthenen. Übrigens, Deutsche aufstehen! Betae один жидок. — Polen aufstehen! Встають два Поляки. Уч. Цонна не веде вже далі свого експерименту, бо, видно, не бажає показати великої переваги Русинів. Und wie tragen Sie vor? — питає бар. Бургіньон — Natürlich, deutsch! відно-відає півно уч. Цонна. — Tableau!

Коли буде бранка? В Кімчани 1., 2., 3., 4., 5., 7., 8., 9. і 10. марта. В Серєтї 1., 2., 3., 4. і 5. марта. В Радівцях 1., 2., 3., 4., 5. марта, а в Стражі 7. і 8. марта. В Стороняцях 7., 8., 9., 10., 11., 12. і 14. марта. В Гурагуморі 14., 15. і 16. марта, а в Солці 10. і 11. марта. В Кімчолунгу 18., 19. і 21. марта, а в Дорна Ватрі 21. марта. У Вижицях 14., 15., 16., 17., 18., 19., 21., 22., 23. і 24. марта. В Чернівцях (новіт) 16., 17., 19., 21., 22., 23. і 24. марта. В Сучаві 26., 28., 29., 30., 31. марта і 1. євтіня. В Чернівцях (місто) 31. марта, 1., 2., 4. і 5. євтіня.

Термін до предкладаня фасії доходу для обчисленя податку особово-домового продовжило міністерство фінансів з 31-го єчня на 15-го лютого а тим, хто хто в сїм терміні внесе фасію, буде мати активне і пасивне право вибору до комісії шацункових для податку особово-доходового. Хто не може внести фасії до 15-го лютого, той може просити, щоби ему продовжено речинєць до 15-го марта, але в такому случаю трагити право вибору до комісії шацункової для податку особово-доходового.

Проект заснованя руского товариства драматичного. В тій справі получило "Дїло," євклєше писємо: По мисли ухвал загальних зборів товариства "Руска Бєсїда у Львові" уложила анкета, зложена з вісімнадцяти людей, на основі реферату д-ра Івана Франка проект статута для ново-засновуючого ся товариства драматичного. Проект сєй буде предложений до обрад членам товариства імени Шевченка, котрі в єсереду, 2-го н. єт. лютого, будуть прєсутні на загальних зборах того товариства; надто запрошує сям анкета до участі в тих обрадах всіх, що інтерєсують ся справами нашого театру. Народи відбудуть ся безпосередно по загальних зборах товариства імени Шевченка в комнатах "Рускої Бєсїди." — У Львові, дня 28-го єчня 1898. Волод. Шухевич, Мих. Грушевський.

Виклади вандрівних учителів господарки. Після справозданя центрального виділу різличного товариства відбували ся відкриті о господарї в євклєшних повітах:

В пов. черновецькій	36 відчитів,	3.100 слухачів
" " кімчанській	36 "	2.682 "
" " радовецькій	19 "	5.990 "
" " гурагуморській	21 "	3.963 "
" " сучавській	27 "	3.472 "
" " суд. вижицькій	17 "	1.257 "
Разом	156 відчитів,	20.664 слухачів.

Жінка XV-го столїтя. Загальну увагу звернуло одно члєзо угорської часони Posti Napló, в котрій зібрані гадки всіх європейських знаменитостей в євклєшній XV столїтя. Більшість тих, що відповіли на запит будаєштєнської газети, вінує панованє жєнщини. Німєцький драматург Ернєст Вільдєнбрух висказав оригінальне бажанє, щоби донєсано жєнщини в дипломатичну службу, позаяк зєвнєтно, що жєнщини грали все велику ролю за кулісами дипломатії. Вільдєнбрух радить також брати жєнщини на службу в тайну поліцію.

Вовки на Буковині зачинають ся поважувати. В Міттоці, сєді сучавського повіту, напали два вовки на жандарма і він лєдві міг оборонити ся від них вистрілами зі стрільби. Сучавське староство зарадило вже лови на вовки.

Заволені ватажко опришків. З Софії телеграфують, що болгарсьїй поліції удало ся євими двома зловити славного ватажка опришків Атанаса, зєвнєтно з нападу на залізничний поїзд під Черкєсєк в Турєчїні 1891 р. Від того нападу жив Атанас не-пїзнаний в сєді Кузловини і був правдивим опісуючим убогих. Коли его зловлено і відведено під сильною військовою сторожою до Софії віднесло ся 180 вузловєнких сєлян телеграфічно до князя Фердинанда з проєбєю о увільненє опришка. — Сирава нападу під Черкєсєкї наробила по часописях європейських в році 1891 великого шуму. Дня 31-го мая згаданого року напали опришки під Черкєсєкї, кілька миль від Константінополю на поєїзний поїзд. Під проводом ватажка Мою Атанаса розібрали они шини, а коли поїзд задержав ся, обрабували подорожних, кількох Німєців і одного Англіяца, та взяли їх відтак до неволі. Відтак більшу їх часть випущено на волю, а задержано лише чотирох яко закладників, а пятого бер-динського банкира Маврилія Ізраєля вислано до Константінополю, аби донєе властям, що коли не виплатять опришкам 200.000 франків окупу, то они убють задержаних подорожних. Турєцке правительство під напором німєцького амбасадора виплатило опришкам

згадану суму і они викупили подорожних. Пізніше зловлено кількох членів тої шайки, але Атанасови удалося укриватися цілих сім днів, аж до сього року.

Приватну пошту отворив собі в Парижі при улиці Пассаж дель Опера підприємчий чоловічок, пан Ферре, чи властиво по своїм приватнім назвиську Пошон. Не робить він цілковито конкуренції пошті державній, бо цілею его інституції є зовсім що иншого, Сидиши собі приміром чоловіче в Чернівцях, і хочеш, щоб твій віритель думав, що ти приміром в Америці і не панаствував тебе за довг, то цілих лиш лист пану Ферре до Парижа, прилучи до того пару левів, а пан Ферре постарася вже о те, що той твій тяжкий ворог-віритель, получити лист від тебе з печаткою поштовою New-York і думаючи що ти вже за морем, напише на твоїм векселю: Прощало! І видно що багато людей потребує помочи п. Ферре, бо робить він на тім свідаті інтереси. До постійних своїх клієнтів числить він і дирекцію поліції в Парижі, котра платить ему 300 франків на те, щоб мати право переглядати листи і покористувати ся тим при доволі тих пташків, що хотять закрити слід за собою. До клієнтів тої „спасенної“ інституції належав і майор Ештергазі, котрий послав багато листів, братови засудженому Драйфусу, Маріє, щоб перелаяти его і спинити в намірі роблення яких будь кроків. Так то світ йде наперед! Поступ на всякім пош.

Рух людности в Галичині і Буковині в р. 1866. В тім році уродилося в Галичині 322.181 дитин (з тих 7.674 неживих), а померло 202.828 осіб, між ними 12.315 чужинців. Подружжій було заключених 55.992. На кожних 1000 мешканців припадало 7-99 подружжій, 45-96 уроджених і 30-24 померлих. — На Буковині уродилося 31.538 дитин (в тім числі 787 неживих), померло осіб 20.809 з того 911 мужчин. Подружжій заключено 5.476. На кожних 1000 мешканців припадало 7-96 подружжів, 45-00 уроджених і 20-24 померлих.

Горбатого хіба смерть напростує, а наших Гершків та Мошків мабуть нічого не переконає, коли їм когось хоче ся писати неправду про нас. Наслухали ся ми через цілий рік, що газета для народу „Праця“ то орган тих самих Русинів, що видають нашу газету. Отже коли що Мошкови з Buk. Post або Гершко з Buk. Rundschau не подобало ся в „Праці“, то накидав ся один з другим на — нас! До тої дібраної пари прилучила ся була свого часу і Gazeta Polska. Нічого не помагали наші слова, що зовсім що иншого наша газета, а знов що иншого „Праця“. Гершкови і Мошкови треба було нас напастувати, отже як вже не було чим иншим, то лжем... Тимчасом тенер „Праця“ перестала виходити і в своїм останнім числі напекати редакція виразно, що „Праця“ зливає ся з львівською газетою „Громадський Голос“. Ну, а „Громадський Голос“ се орган руських радикалів то-ж і „Праця“ була газетою з такого-ж програмою, як „Громадський Голос“. Навіть „Галичанин“, пишучи про „Працю“ записав єї до органів радикалів. Значить, тенер вже цілком ясно видно, що наші слова були правдиві, а що противно Мошко і Гершко тай Gazeta Polska писали неправду. Таке то оно все, що правда мусить вийти на верх! Тенер Мошко і Гершко видумують якусь иншу неправду на нас і знов якийсь час будуть туманити світ тою неправдою.

Нужда емігрантів. Урадова Wiener Zeitung пише: Після урядових донесень, які надійшли до п. к. Міністерства заграничних справ, вишло в половині червня минулого року з околиць Скалату вісім селянських родин, числячих 47 осіб, без ніяких матеріальних средств, до Аргентини і поселило ся в гнізді емігрантів в Розарій де Санта-Фе. Ті емігранти — як самі признають — мали намір поселити ся серед своїх знайомих і свояків в Галичині, котрі перебувають тенер в Куритібі в Бразилії і в тій цілі купили собі навіть білети до Бремені, де ждали 28 днів на корабель, що відпливав до Бразилії. Вкінці видавши всі гроші, мали ще хіба тільки, що могли собі купити білети на корабель „Вітгенінд“, котрий завів їх замість до Бразилії, до Бонос Айрес. Тут жили они довгий час в найбільшій нужді, доки не уміщено їх в кількох фабриках. При тій нагоді виявилось, що агенти товариств еміграційних туманять селян в той спосіб, що все ще представляють їм не існуюче вже нині аргентинське право наділювання емігрантів землею. Та робота агентів губить цілі родини темних селян, котрі все ще вірять більше провідисвітам мантіям, як своїм ширим людям.

Посварив ся, видно. Гершко з новоуличеним Русиним п. Сосо Vassileo. В Чернівцях було загально відомо, що той панок живе в добрих зносинах з Гершком, і що Buk. Rundschau містила у вступних статях все то, що панови Васильови на серці тяжило. Аж нараз появили ся в Bukowinaer Rundschau статі Landdesschmerzen і Die Grossgrundbesitzer і Сосо Vassileo виширає ся всяких звязий з Гершком, крім звістних в справі консисторського совітника Кадінескула. З другої боку виширає ся і Гершко Сосо Vassileo-а і важе, що з ним нічо не мав діла. Видно, що мусіли ся они оба посварити, бо п. Сосо за мало платив за поміщенє своїх статей, а Гершко не дурний комує за дармо сдужити.

Весіле у богачів. Цікаві і чудні бувають урочистости весільні у богачів або аристократів в Нью Йорку. Ціла церемонія робить вражінє театрального

представлення. Коли молоді з гостями зберуть ся в костелі, костельний хор починає співати мезьодій з опер Вагнера при акомпаніменті арф і флетів. Панну молоду провадять до олтаря під baldachinem з рож, піддержуваним чотирма хлопцями, убраними в білий атлас. Три чотиро-літні дівчатка, вбрані в білі атласові суконки старосвітського крою, постунають наперед і сиплять перед молодою парою листки рож. Панна молода прибрана найвибагливіше, все на ній аж мінить ся від дорогих перел і золота. Місто вінка на голові і вельону молода має диядем з перел, знід котрого спадають в зад коштовні коронки. Крім літній, дружній строїю повзбрані. За паном молодою постунає ще молода 4-літня дівчинка, убрана на біло, несе оксамитну подушку в формі серця, прибрану цвітками; в середині лежать обручки для ново-жених.

Американська реклама. Один куєнь в Чикаго обогосив таку оповістку в часописях: Під сильним напором приятелів і знайомих подаю до публічної відости факт, котрий доси уважав я за відповідне держати в тайні: Іменно в сім тижни визначив я в моїм магазині так низькі ціни, що простиго встид мені оголосити ціни.

В альбом кацанам. Ein Volk, das seine eigene Sprache verlernt, gibt sein Stimmrecht in der Menschheit auf und ist zur stummen Rolle auf der Völkerbühne verwiesen.

Пишуть нам з села: Прошу помістити в нашій дорогій газеті „Буковині“ слідуєче писемко, яке відповість на закиди, котрими наш євangelік нас в кількох числах „Бук. Вѣд.“ обчорив. Нема в жадній громаді — так писав він — тільки підступности, шахрайства, лукавства і других таких несланих прикмет, як в наших Іванківцях: люди здеморалізовані, не дбають о добро громади, церкви і т. д. Писав також, що наша церква старенєся, валить ся і на сь. Тайни дощ паде, диятого за его старанєм оснував ся комітет, котрий займає ся побудованєм нової церкви, на котру то високу цілу збирають ся грошеві фонди. Та се мусимо признати, що дійсно збирали ся фонди на будову нової церкви, але лиш самим євangelіком, бо о згаданім комітеті ніхто в нашій громаді нічого не знав. Літ зо два збирали ся по громадах Буковини та Росії гроші і були би ся це може й доси збирали, як би не було вмішало ся правительство в ту справу і не тільки що заважало дальшого збирання, але й потягло до відвічальности євangelіка, що він, маючи позилі тільки на один рік, збирав більше, як два роки, а зарізом також наважало із зібраних грошей зложити рахунок. По довгих коровадах і кількоразових острих напоминаннях зі сторони п. к. староства, підняв ся пан-отець тої очевидно для него тяжкої праці і зложив рахунок такий, який ему хотіло ся, бо, як казано, без жадної контролі. Староство приняло до відомости той рахунок, розказало начальникови вибрати громадянських повномочників для церковних справ, котрих задачею би було, заощідувати ся тими грошми в квітці верх 400 зр., що мали бути частково депоновані в Кіцмані, Снятині, Садатурі і у волоскім банку в Чернівцях. І що-ж з сего вийшло? Нічо. Євangelік спротивив ся правительственному розпорядженню і, хоч правительство два чи три рази уривало, не віддав ані грошей, ані тих з Росії подарованих єрибних та золотих церковних посудин та риз під управу вибраним повномочникам, а то з тої марної причини, що, як згадані повномочники случайно переконали ся, наведені пани цілничі не приймали грошей на будову церкви, бо їм ніхто їх не давав. Се потвердили они на проєбу повномочників своїми підписами, котрі ми предлажували так в п. к. старостві, як і в прав. Консесторії. Ми вже кілька раз жалували ся в прав. Консесторії на такі негідні євangelіка поступки, котрих би й на волонній шкільні не списав, але там снить, аде ся, все сном праведних. Ми хочемо ще терпіти і не наводимо дальших злих поступків нашого пароха, даємо на разі лиш се до загальної відомости, нехай світ осудить, до чийї сторони обманство, шахрайство і т. п. — Іванківці, 25-го січня 1898. — *Євangelій Мінтин, Юрій Цента*, повномочники для церковних справ в Іванківцях.

† Антін Гляньєский, п. к. надконтрольор поштовий, член-основатель „Народного Дому“ і ширій руський патріот, помер в понеділок, дня 31-го січня с. р. по довгий тяжкій недугі в 62-ім році життя. Покійник родив ся в Трушанах, був першим телеграфічним урядником на Буковині і в тій службі пожив ся він до кінця життя. Брав він живу участь в життю черновецьких народних руських товариств і був членом основателем тов. „Народний Дім.“ Вічна йому память!

Померли в Чернівцях євangelікований поштовий контрольор Юрій Кіндукевич в 95-ім році життя! — в Дрогобичі Климентини Охримовичів, донька руського посла Охримовича, в 24-ім році життя. — в Сучаві субститут нотаріальний Омелян Грібович в 37-ім році життя.

Сьмішне. — Катерино, що то у тебе в кухні завсідній якийсь воєк пересиджує?

— Та я, прошу пані, страх бою ся тарганів.

— Іване, біжи скорше, на тебе чекають.

— Та як чекають, то по що спинити ся?

Політика і культура.

(Конець.)

Одного з найтяжчих до полагодження справ внутрішніх відносин Австрії є справа языкова. Языкови німецькому, яко языкови війська й центральних урядів деякі права полишити-б треба (хоч на Угорщині заступив его в урядах язык мадарський), так як полишено деякі права языкови французькому в дипломатії. Але не більше, а вже зовсім не в значіну гегемонії! Відколи край австрійський перестали належати до німецького союзу, відколи Австрія перемінла ся в одноцілну середню-європейську державу, нема для гегемонії німецької мови в ній місця. Уже в статті про розпорядження языкові для Чех замітили ми, що тут основа полагодження може бути двоєка: етнографічна, або — край-коронних. Тимчасом Німці (придержуючись мабуть тактики лат. кс. Громницького з Бучача! прим. Ред. „Буковини“) Не раді узнати ні одної, ні другої, а унеможливили задля розпоряджень языкових розправи в центральнім парламенті перенесли тепер свою опозицію до праського союму й — на улиці Праги, де німецькі бурші своїми відзнаками прямо визивають чеське населенє.

Отся опозиція німецька кидає тяжку тїнь на розвій внутрішніх відносин Австрії взагалі і є прямо обниженєм єї культурного позему. Можна не вповні годити ся з Чехами: они-ж зросли не якими й чийми небудь розпорядженнями языковими, але довгою власною культурною працею, і тільки хіба надзвичайними провокаціями противної сторони дає ся пояснити їх теперішню хвалева неуступчивість. Де не вдіє нічого витривала культурна праця, там даремні й всякі розпорядження й політичні „системи“: тільки спільна культурна праця всіх і кожного зособна в кожній хвили, на кождім місці, веде до цілі. Але-ж єю правду повинні розуміти ще ліпше Німці, замість добивати ся своїх мнимих прав дитячими провокаціями та політичним комедіанством... Приклад Німців поділав і на другі „опозиційні“ відтин: ми даремно глядаємо там хоч одного поважного, позитивного робітника, котрий би поза криком і нужденням комедіанством (та ще в якій справі, о німецьку гегемонію!), виложив від себе хоч тільки докладної, розумної праці, кілько єї дає який небудь урядник статистичного бюро. Де-ж бачимо хоч одну-друге, обдумане й оброблене, хосенне для заступованих ними виборців внесенє сих сумних „мужів стану“? Де-ж їх, хоч би для найблизшого часу, програма діяльности? Не згадуючи уже голошених нині прилюдно засад нової політичної етики, та способів агітації, що ними видивають ся на верх лиш інтереси осіб та клас, а поневіряє ся принципам громадським, котрий ще не так давно стоїв у нас на сторожі всякої політичної й національної діяльности...

Помимо всего замінний однакже й тут в останнім часі деякий зворот до ліпшого. Дуже відрадною подією з сего погляду є основанє руського клубу в галицькій соїмі. Вправді три рускі посли: Окуневський, Новаковський і Остапчук ще не вступили до сего клубу, але мабуть згодом і они порозуміють, що лиш в спільнім клубі є місце для успішної праці для кожного, хто лиш працювати хоче. В спільнім клубі є місце й для ініціативи, і для наради, і для контролі ухвал. А буде регулямін клубу когось вязати й спиняти, будуть ухвали іти на перекір народним інтересам — тогди буде все ще час для мотивованого вступлення, протестів і т. п. Не повинна тут повторитись похибка нашої т. зв. радикальної партії: замість полишити ся в рамках спільної народної організації і там підносити все рішучо свій голос, видучилась она сама добровільно, стануло оєбно, ослабила свій вплив в народних інституціях, а тепер не раз надармо протестує...

„Руска Бесіда“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складі отєї свої видана:

„Ілюстрована Бібліотека“

для молодіж, міщан і селян з р. 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 ар. за рочник, а всі 7 разом 6 ар.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток для чемних діточок“

32 сторін. Ціна 10 кр.

„Іпроскурка“

даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„Чума Горілчана“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Хлопці Садівники“

з 33 образками 20 кр.

„Образки з природи.“

Ціна 5 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кождо поодинокую книжочку.

Перша на Буковині

Руска друкарня

в Народнім Домі

при ул. Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські як: діла, брошури, оголошення, табелі, цінники, рахунки, карти візитові, запрошення весільні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п.,

в мовах: рускій, польській і німецькій.

добір букв великий

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковинський православний

КАЛЕНДАР

на 1898 рік.

РОЧНИК КХУ.

Зміст: Календар історичний, астрономічний і церковний, свята червоно друковані. — Помінальний календар. Пануюча родина цесарска. Часть інформаційна: гроші, міри, ваги; — приписи телеграфічні, поштові і залізничні; — скалі стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — план їзди на всіх бук. залізницях.

Часть забавна і наукова цікава і з многими образками.

Повний шематизм буковинський. Оповідання.

Ціна 45 кр. а. в.

Замовляти можна в „Рускій Бесіді“ в Чернівцях, через редакцію „Буковини“, друкарню „Рускої Ради“ і всі книгарні.

Нова книжка

В друкарні Товариства „Руска Рада“ в Чернівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Україні“.

Сторін 159. — Ціна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул. Петровича ч. 2.

Ул. головна ч. 10. **РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ.** Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хінського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою В. М. Г.

Черевики
ручної роботи

для мужчин лякер. з гумою	ар. 4.75
„ „ „ шпуровані	„ 5.25
„ „ „ паризькі	„ 4.—
„ „ „ з гумою	ар. 2.75—5.50
дам козлячі сальонові	від. 1.25
„ „ „ зі шпангою	„ 1.90
„ „ „ лякер. сальонові	„ 1.80
„ „ „ зі шпангою	„ 1.90

Дамські черевики до шпуровані і заціпловані від ар. 2.50 в гору.

Дитячі черевики до шпуровані і заціпловані від 90 кр. в гору.

Полотняні черевики до гімнастики від 40 кр. в гору.

Великий вибір мужеских, дамських і дитячих рукавичок.

15% рабату!

даємо лише ми від цін за біле др-а Сгера після цінника.

Великий вибір бальових вахлярів.

Правдиві
фішбінові шнурівки
від 1.25 почавши.**Виключна продаж циліндрів**з фабрики
Ц. Месмера
у Відніі з фабрики
І. Гігль
в Найтштайн.

Великий склад правдивих англ. капелюхів.

Шовковий кляк найновішого фас.	ар. 5.50
пуайдер	„ 4.50
Мужескі капелюхи з твердими криє.	„ 1.75
„ „ „ м'ягкі від ар. 1.20 в гору	„ 1.38
„ „ „ тверді „	„ 1.38
„ „ „ м'ягкі ясні „	„ 1.25
„ „ „ тверді „	„ 1.58
„ „ „ Loden „	„ 1.18
Хлопчячі „	„ —.70

Гарні пера до капелюхів.

Парасолі з великими ручками.
З чистого шовку від 3.— до 6.—
на пів зі „ „ 1.38 „ 1.98
з чистого вовни „ 1.58 „ 2.18
на пів з „ „ —.98 „ 1.58
з англійск. дерев'яними ручк. „ —.75 „ 1.90**Сорочки****Ковніри і маншети**

для мужчин батистові сорочки з шовковим передом ар. 2.58

Сорочки для мужчин гладкі	від 1.18 в гору
„ „ „ з фалд.	„ 1.38
„ „ „ гачтов.	„ 1.58
„ „ „ пікові	„ 2.25
„ „ „ пічні	„ 1.38

Корсетки для мужчин

гладкі, гачтовані, білі і в інших барвах, від 18 кр. поч.

Ковніри і маншети

ман шети, першої якості, почвірні 6 шт.	ар. 1.80
„ другої „ „ 6 „ „	„ 1.50
ковніри, першої „ „ 6 „ „	„ 1.05
„ другої „ „ 6 „ „	„ —.90

Калісоми з Gradl-полотна від 70 кр. в гору.

Льняні хусточки 12 штук від 90 кр. в гору.

Шліпки для мужчин і хлопців.

Найновіші палички.

Білі краватки батистові і шовкові від 15 кр. почавши.

Краватки вузлові і пів-Lord.**Черевики**
до
снігу.

для мужчин пара черевиків до снігу 3.90 ар.

„ „ „ „ „ „ „ „	„ 3.30
„ „ „ „ „ „ „ „	„ 2.25
„ „ „ „ „ „ „ „	„ 1.80

Кальоші для мужчин

від 1.90 почавши.

Дамські кальоші

від 1.25 почавши.

Кальоші для дітей

від 75 кр. почавши.

Гумові черевики

до гімнастики від 1.10 почавши.

Рукавичі шовкові і нитяні

від 18 кр. почавши. Великий вибір рукавич. Glacé.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає **Іван Созанський.**

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інерсат
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
передне застереження.

Поодинокі число коштує 3 кр.

Підвисшене платні учительської.

Всімсот душ — тільки учителів і учительок є нині на Буковині — питає ся день в день лягаючи і встаючи: „Чи діждемось поліпшення нашої незавидної долі?“ Стара, як сам стан учительський, є й его матеріальна нужда; доводом того прастара латинська пословиця, що по нашому каже: Кого боги ненавиділи, того учителем зробили. Що воно дійсно так, бачить кождий, хто порівняє науку і муку та платню учителя народного з образованием, працею і доходами не то вже канцелярів, офіціалів і т. п. урядників, ба навіть не жандарма або фінансового сторожа, але хоч би діюристи або слуги в будь-якій уряді, чи листоноша або будника залізничного, а навіть приватного служачого в польській домі.

Чи-ж може і сміє хто дивувати ся, що учительство народне не задоволене і домагає ся поправи свого незавидного матеріального положення?

Чи-ж можна ще дивуватись, що на Буковині такий великий недостаток учителів кваліфікованих, що більш як шестина місць обсаджена особами без приписаних студій, та що рік-річно мимо всяких перепон значне число учителів покидає службу й шукає легшого і ліпшого хліба? Скорше можна дивуватись тим, що о голоді і холоді диваються ще даліше переняті на себе тигар. Правда. Дуже багато і з них покинуло-б напевно стан учительський, та старість і родина на заваді...

Але хоч як дуже замітні для кожного, хто не осліп, отсі прояви, все таки є ще й такі, що того не добачають, бо їх бачити не хотять. Є навіть послі, н. пр. старий Цуркан, котрі жили з давними часами, коли то учитель мало що вмів, а ще менше робив, і не так з учительованя, як (по приміру інших) з побічних приходів жив, навіть маєтки збирав. Вони забувають, що нині на учителя треба добре вчитись що найменше дванадцять літ, працювати щиро і успішно з сотнею дітей і більше, а жити тільки з одної мізерної платні. Не будемо розписуватись про те, чи можна вижити з плати, яку побирають нині на Буковині не то учителі-помічники, але навіть і надучителі народні,

бо ми не спосібні написати рецензу голодовани, а осталяємо сю приємну роботу ситому др. Цурканови, др. Вольчинському і т. п. Та, Богу дякувати, таких лікарів вже мало; справедливі і скромні домагання учительства переконують помалу і їх одномишленників. Ото вже навіть „Buk. päd. Blätter“ і „Buk. Landeslehrerverein“, органи тих панів, що ще перед кількома роками, коли то за почином єсерекего товариства учительського обізвалися учителі зі всіх повітів, мовчали мов закляті; ба, навіть бар. Мустаца, що тогді відрочив справу своєю резолюцією о цілій рік, помякли тепер, побачивши, що супротив домагань учительства, попіраних важними чинниками і загальною опінією, годі довше устоятись. Сі приятелі „бідного“ учительства взяли на раз так ревню до діла, що аж посварились в своїх органах. П. Ієонескул зібрав депутацію, в котрій не було ні одного інтересованого учителя, (мабуть, аби їх не трудити або із за браку фрака не наражати на видаток 1 к.), і побіг просити о прихильність всіх тих, що дбають о сю справу довше і ліпше, як він сам. Даліше надрукував в неурядовій часті підурядових (а пів его) „Buk. päd. Blätter“ похвалу для краєвої ради шкільної, а тим то й для себе, а остру статтю против краєвого виділу, до котрого голови ходив просити о прихильність. Бар. Мустаца знов зробив на виворот: зібрав з гори краєву раду шкільну, а похвалив себе, чи там виділ краєвий, що оє то лише він (значить виділ краєвий) може і хоче поправити щербату долю „бідного“ учительства, шануючи при тім ще „біднийшого“ мужика, (ми трохи що не написали „дідича“). На жаль не сказав п. барон в своїм органі нічо більше про свій (се-бто краєвого виділу) чудотворний проект. Та на жаль ходять слухи, що средство придумане п. бароном не дуже то дешеве для мужика а, що гірше, не певне. П. барон хоче іменню покрити видатки на управильнене платні учительської наложенем оплати на горячі наші. Хто сей податок заплатить, не трудно вгадати; але нехай і так, нехай на наші Буковині мужики менше щють. За те біда що, як кажуть знатоки, міністерство ледви позволить краєви побирати оплату, на котру сама держава лагодить ся. Отже може стати ся учителям бук. те, чого дізнали урядники

державні, що будуть мати ліпшу плату — на папері.

Записуємо з обовязку дневникарекого сей стан справи. Небавом стане вона на дневнім порядку сойму, тоді й повернемо до неї. Желаето щиро, щоби вона перейшла не тільки гладко, але і з успіхом, а не тільки, щоб опісля знов звалити вину на кого иньшого.

Буковинський сойм краєвий.

(Четверте засідане з дня 3-го лютого 1898.)

Між петиціями, які вилинули сего засіданя до сойму, маємо до запотования петиції громад Кулівці, Шубранець, Плеска, Валива, Ленківці, Сторонець-Путилів, Шербівці, Мосорівка, Чорторія, Черешівці, Слободія-Раранче о зміну кінцевого уступу ал. 2. §. 40 закона з дня 30-го січня 1873, В. з. к. ч. 9. Даліше дуже важна петиція товариства „Руска Школа“ в справі шкіль народних з викладовим язиком руским в Чернівцях, про котру будемо ще мати нагоду докладніше поговорити. По першій читанню внесені виділу краєвого, котрі передано комісії адміністративній, мотивував Віпр. Митрополит Чунеркович внесення на ви-стане адреси преданности до цесаря і вибране спеціальної комісії зложеної з 7 членів, котра заняла би ся зредатованем тої адреси. Внесення прийнято одноголосно з великим одушевленем, а маршалок краєвий Лупул заповів, що на слідуємій засіданню переведе вибори тої комісії. По справозданню комісії адміністративній, що-до запотомги, яку уділило правительство для тих мешканців Буковини, що потерпіли від сего-річних жив, промовляв бар. Мустаца, вказуючи на то, що сума 50,000 є за мала і ставляв внесення, щоби сойм постарав ся у правительства що найменше о суму 80,000. На то відповідав бар. Бургіньон, що він поставити міністерству відповідні пропозиція, і що надіє ся, що міністерство увзгляднить справедливі домагання краю. Даліше прийав сойм до відомости справозданне комісії адміністративній, що-до замкнення рахунків з заряду етінендіями і фундаціями, і справами шупасовими і жандармерійними. Далі ухвалено закон позволяючий на утворення рогаки на території обшару двірського Кошуя, на дорозі, що веде до Банилова волосского. При тім точі промовляв посол Кінпер і ставляв внесення на зміну стилізації закона, але, позаяк его внесення ніхто не підпер, то внесення его перепало. Цікавою частиною засіданя, було справозданне комісії адміністративній, що-до доповнюючих курсів для хлопців ремісничих, далі що-до школи старекої в Чернівцях, школи для оброблювання дерева в Кимпозуві, школи коникарства в Сторожинці і що-до заложеня в Чернівцях державно-технічної етатції для прослідження геологічних прикмет нашого краю. З того справозданя довідуюмо ся,

РОЗЛУКА.

(Другові Миколі Мукалу).

Надовго кину
Рідну Україну, —
Аж до Москви я поїду:
Гірко зітхаю,
Милий мій краю, —
Дістав я в розлуці обиду!
Велика мука
Є ся розлука
З усім, що любить серденько:
Синам — погано,
Коли кохана
Не з ними укупі ненька!
І нині груди,
Бо чужі люди
Не такі зовсім, як мати:
В житю роками
Між кацанами
Зустріну одні потрати...
І вже я бачу
Біду — невдачу:
Лихі пригнітники наші
Та пройди-сьвіти
Дають нам пири
Отруту з гіркої чаші...

На заробіток
Для жінки й діток
Йти до них треба в неволю,
Та не з охоти,
Бо домів роботи
Нема, як вбито нам долю!

Сергій Бердяев.

Москва, 11. I. 1898.

В ЛАВРОВІМ ВІНКУ.

(Елегія по літераті).

Taka to bywa zapłata
Nikjednego literata:
Po śmierci mu wszysej kadzą,
A za życia još nie dadzą.
(Жуковський, „Момус“).

Стало ся — я вмер... Тиф голодовий мене замучив на смерть, я почимчикував у могилу спочивати. Сумовитий ангел страдальців повів мене в рай. Я навіть бояв ся тамтуди рвати ся, гадаючи, що для літератів нема й на тому сьвітї раю...

А в моїй вітчизні задзвонили у великі дзвони по моїй душечній-небозі. В часописях — на першому таки місці — випечатано помертну

звістку. Деякотрі з них показали ся в чорних, жалієних обвідках. Всі помертні згадки ридали менче-більше на одну нуту: „Ось і знову пова могила на широкій дажбожій землиці. Нині рано довідались ми, що Стефана Терпиголода не стало між нами... Сумна — страшна се вістка, але правдива... Умер — ні! не умер — упав борець, добрий син Голодомора, упав, як пристало лицареві чесному, великому... Поліг з прапором у руці... На незарослу ще могилу кидаємо грудку землиці і кличемо: Земля тобі пером!“

Пізнійше наступали жителі. Всякі подавали, що хто знав або що було до впадоби. Обробляли мене на всі боки. Приписували мені, небішникови, такі химерні спосібности, о яких мені й не снило ся на цілому житю. Один приятель написав такий трогачий „некрольо“, що я й розплакав ся, читаючи его в раю...

Були й такі, що вилляли серед горячих сліз на мою могилу — ще й горячийшу — жовч. До них належали мої найбільші друзі за життя. Один добачив у моїх творах декадентизм тай оправдував его моїм немом то надмірним нахилом до жіноцтва і пива. Другий признавав мені безперечний талант, але в поезиях знайшов — мізантропію. Третій оправдував се дивацтвом, в яке я мав понасти — після его думки — послідними часами. Інший ще доглянув за

що дзюняючи курси для хлопців ремісничих мають дуже мало учеників, і що фреквентация в них стало зменшався. Щоби тому зарадити пропонує комісія адміністративна строге переведење закона промислового і приневолене майстрів до посилання хлопців на курси, але рівночасно також і побільшення числа курсів. Позаяк в школі для естолярства в Чернівцях фреквентация зменшався, пропонує комісія адміністративна, в цілі заінтересована публіка тою школою утворення одної стипендії на 100 зр. для учеників і одної стипендії 300 зр. для абсолютентів тої школи, котрі хотять отворити собі самостійний варетат. Тамтого року носив се виділ краєвий з гадкою отворення школи гончарскої на Буковині, коли однак запрошено проф. Лінкого для прослідженя відносин краєвих в тім згляді, показало ся, що на Буковині не має будучности школа гончарська для виробів простійших, а для виробів лішого ґатунку нема матеріалу; пропонує отже комісія отворити на перед заклад, котрий заняв би ся не лиш прослідженем умовин, які представляє наш край для керамічного промислу, але також прослідженем геологічних і мінералогічних відносин нашого краю. Внесене то посправ горячо ректор університету, Гільберґ, вказуючи на те, що університет в тім згляді, може бути дуже помішний. Відповідав на то бар. Бургінбон, котрий запевнив, що на случай креованя такого закладу він дасть університетові спроможність взяти в тій роботі значну участь. Внесене прийнято. На кінці засіданя прийнято ще два справозданя комісії фінансової.

Донісь з України.

Українська трупа Івана Мороза, дававши від пів року тільки в глибокій московщині представлення, приїхала нарешті до Симферополя (Крим). Порівнюючи відносини північних міст до трупи — з полудневими, мимоволя впадає на око велика різниця в зрозумінню, як самих вистав, так і вивовору українського на сцені. На півночі, найбільше вражіння роблять танці наші, так звані по московськи „гопак“. На оборот в Симферополі розбирає публіка кожне слово, кожний вигук акторський. Тут навіть знайшлася жменя щирих Українців, котрі з радістю і слезами в очах слухають і вивають сумну українську пісню!

Пробуваючи вже в Росії рік і розліжачи по усіх її усядах, мав я нагоду переконатися, чи наші пеня — Україна має ще вірних синів! На жаль мушу сказати, що надбав я їх так мало на широкій Україні, що можна їх тільки на пальцях почислити. Я як актор, мимоволя сходяжу ся з ширшими кружками публіки і проходилось мені зустрічатися не мало Українців! Але яких?... Вони тільки з роду Українці, а по ділу цього не видно! Не знають вони навіть рідної мови, в котрій виплекала їх своя мати... не буть ся в їх груди українське серце... Забувають, що їх мати Україна!... Вони є негідні *українопродавці*, котрі цурають ся своєї пені, своєї мови, кидають на свою рідну землю колючим тернем!... Се боляче дивитись, як сини свою рідну матір закопують живцем в могилу!

Приїхавши в Симферополь, урадовало ся моє серце. По цілорічній побуті в Росії, аж тут надбав я жменю щирих Українців, у котрих буть ся не тільки правдиве українське серце, але навіть життя своє вони віддали-б для справи України! Один з тої жмені, єсть Галичанам по часті знакомий, своїми дописами до газет „Зоря“ і „Буковина“.

Коли кого з того гурту хто запитає, чи не болять вони бути такими щирими патріотами українцями, та піддержувати українське слово, що за те можуть помандрувати в Сибір... то они ни те кажуть:

богато соли і перцю і т. д. Найприхильніше заговорив про мене мій — ворог...

Але що-ж мені по всіх тих мудрих і немудрих оцінках? — Я тішив ся тим, що душа моя в раю! Голоду не чую, дрімаю гарненько. Іменно — іменно при читанню того всього „риданя“ я попадав у смачненьку дрімку. А товсті німецькі літерати аж боки собі зривали, дивлячись, як то дрімає худий, виголоднілий голодоморський письменник.

Третьої днини — в ранці рано — дивлю ся на землю — а там парада, що аж га! Се, бач, віддавали мені послідню прислугу. Хор питомців присьпіває, дяки ревуць „послідное цілованіє“, аж серце крає ся. Сам цвіт голодоморської інтелігенції зібрав ся на мої похорони, а народу її не почислиш. Мої „тілні останки“ схопило шістьох жвавих парубків і таскають на плечах, тішають ся, що тигар... не великий.

От, ціла громада вже й на кладовищі. З посеред товни виступає якийсь стрункий літерат і виголошує (зовсім не по літератськи!) довгу, патетичну бесіду.

Хто се? Якийсь, подобає, знакомий, та ніяк не пригадую собі хто се... Ага! пізнав его по цвітій рочи. Се-ж преці мій старий приятель! Ледви й пізнав его. А прецінь я перший представив его панні Музі, бо переполоханий хлопець почитав її нишком-тишком, не

„Сибір нам не страшний, у коту теж в землях чиста українська кров, той повинен навіть життя віддати за свою рідну пеню!“

Таких людей тут мало зустрічаєм! Они-б раді свою кров віддати для рідного діла, коли-ж одно слово „нелюдя“, вздержує їх! Але вони тихцем кидають чисте зерно на рідну ниву, коли тому зерняткові не дають зійти... на нього віє зимний „вісничий“ вітер... не дають ему вицвісти корінь... не дають ему вибитись з під землі на волю, на пене сонце, щоб евоєдбно рознустити цвіт і на дальнє оставити насіння... тончуть его погами!...

У людей того гурту, буть ся братерске серце для їх братів Русинів, і не один з них, як они кажуть, що „як би мій, то покинув би свою хату, та поїхав в Галичину естенути руку брата Русина, та жити в їх хатинці, где єсть своя сила і своя воля!...“

Між простим українським народом, єсть іскра почутя обовязку для рідної мови. Вони з розпаленими очима слухають, як ти розказувати про давні червоні жупани та козацькі часи. Вони люблять свою рідну мову, а коли до них „пан“ заговорить українською мовою, то у них з радости затрхнує серце, они запалюють огнем, що, хоч він „пан“, а однаково не цураєть ся їхньої мови! Жовіть, котрий вислухав прайську 4 роки, вертає до рідного села уже з загашеною іскрою любви для рідної мови! Дячного? Вже ему надолучило, що в городі „руськіє“ насмівають ся з нього, називаючи его „дурним хахаєм“, і кожний що живе і жив в городі повинен уже говорити „руською мовою!“ От і він вернувши до рідного села, стараєть ся говорити „руським“ так званим по їхньому, „образованим“ язиком, думаючи, що его брати селяне, будуть уже его поважати як „пана“, бо він говорить (а радше казичить) „образованим язиком!“ Але замість того поважання, зустрічає він кенкуючий посміх над собою зі сторони селян, котрі з іронією називають его *городським напичком* і кажуть, що він „пимоскадичив ся!“... І так докочують ему на кождому кроці, що в нім знову занемило серденько і заблестить іскра любви до рідного слова!

Між українським простим народом, єсть сильне переконанє, що „Шевченко“ єще живий, що „пани“ нарочно рознустили вістку, що буйим він то умер, а тимчаєм они его вислали геть геть далеко в світ за очі! Бо кажуть, він етозв посеред шляху „панам“, злетував ся за свою рідну мову, не давав їй погибати, говорив правду в очі, писав про волю!!!

Я переконав ся, що Україна живе лишень на селі, між простим людом, а по містах, коли она где і відзиваєть ся поміж інтелігентними людьми, то лиш у тих, котрі виїхали з того-ж простого люду!

Українська трупа М. Кропивницького, котра тепер перебуває в Москві, я читав в газетах тутешніх, з постом виїжджає в Америку до „Нового Йорку“, где зістала заангажована тамешним власителем театру. Ціля условій, трупа має складатись з 90—100 чоловік окрім оркестри. Для забезпеченя трупи, зложено в державнім банку в Петербурзі 19 тисяч рублів кавці.

Трупи: Мірославського і Захаренка виїхали в Сибір, где українські театри роблять чудові діла.

Держача трупа в Закарпатському краю.

Трупа Саксаганьського котра перебуває в Одесі, виставила пять нових драм Карпенка Карого: „Понад Дніпром“, „Бурлака“, „Чумаки“, „Гріх покаянія“, „Лиха іскра поле спалить і сама счезне“.

А. Н.

Справозданє виділу тов. „Просвіти“

На якийсь час перед зборами розіслав виділ тов. „Просвіти“ печатанє справозданє за р. 1897, з котрого вибираємо найінтересніші дані, бо думаємо, що цікаво буде знати нашим читателям, як розвиває ся „Просвіта“, котра все таки для розвою нашого народу має велике значінє.

Передовім видала она 9 слідуєчих книжочок: 1) Ілюстрований календар Товариства „Просвіти“ на рік 1897. 2) Богдан Хмельницький до часу повстаня против Польщі. 3) Паска. Нанисав о. Миколай Михайлович. 4) О садівництві, огородництві і молочарстві. Нанисав др. Йосиф Олександрович. 5) Як Русини етди Христіанами? Історична розвідка. Нанисав о. Мих. Мосора. 6) Опрі, або як плекати садовину і огородину. Нанисав Марко Мурава. 7) Як ходити коло хорих? Нанисав др. Яків Невестюк. 8) Новий пропеґ цивільний. Нанисав Антін Дольницький. 9) О нових податках особистих. Нанисав Атазізій Залужівський. Окрім того видало в р. 1898 Ілюстрований календар на р. 1898. З виданих книжочок нагороджено в р. 1897. преміями з фундації Імени Стефана Дубравського по 90 зр. три праці: Д-ра Йосифа Олександровича „О садівництві, огородництві і молочарстві“, Марка Мурави: Опрі, або як плекати садовину і огородину“ і д-ра Якова Невестюка: „Як ходити коло хорих?“ З иньших видавництв видало товариство в р. 1896 велику карту народопису України-Руси в 1.000 примірниках, уложено д-ром Григорієм Величком, а крім того видало в р. 1896 двотижневу часопись „Читальня“, яко писмьом „Просвіти“, призначене для справ промислово-господарських, під редакцією члена головного виділу п. Костя Паньківського. А позаяк видавництво „Читальня“ задля малого числа переплатників не оплачувало ся, головний виділ порішив перестати видавати „Читальню“, а квіту видавану на сю часопись призначити для часописи „Свобода“, що зачала виходити в році 1897, яко тижневник, за поміщення статий змісту економічного, як також вістей з товариства „Просвіти“ і взагалі з руху просвітнього в краю. Окрім того видало в р. 1897 дві книжочки на нагороду для дітей, а то: „Філанція і Сахара“ В. Чайченка і „Новістки“ (Два старці богомольці, перевів Кость Паньківський і Тітошка Ганна, нанисав П. Л. Разом в році 1896 і 1897 написало ся в члені тов. „Просвіти“: 2.229 нових членів звичайних. Загальне число членів тов. „Просвіти“ від часу его заложеня по конець р. 1797 киносить до 10.000 членів. Число членів, котрим правильно виспалано книжочки в двох остатніх роках було понад 6000. Всіх читалень „Просвіти“ є тепер 521. При читальнях групують ся крамниці, каси щадничо-позичкові і шпихлірі. Крамниці було по конець року 1897—146, кас щадничо-позичкових 124 і 60 шпихлірів. Зорганізованих філій просвіти було по конець р. 1897—14, а іменно: в Бібрці, Бродях, Золочеві, Камінці, струмилові, Коломиї, Перемисля, Підгайцах, Раві рускій, Рогатині, Самборі, Станиславові, Стрию, Тернополі і в Товмачі. Крім того пороблено заходи до заснованя філій в Бережанах, Ворцові, Кадуші, Жидачеві, в Кутах для повіту косівського, в Любачеві для повіту ціншаньського, і в Сокалі. Важним чинником в розвою і поступі товариства „Просвіти“ в р. 1896 і 1897 було установленє вандрівного учителя господарства і люстратора читалень „Просвіти“. Тому чинність повірено теоретично і практично образованому агрономові, а заразом опытному на тім полі робітничові п. Василеві Королеві, котрий обїздив многа повітів, мав виклади з обсягу господарства і рішництва і тим чинном причинював ся до побільшення економічного і господарского розвою у мужиків.

тають его твори. Тільки „ітві“ і „філіві“ помістити в одній тільки голові — се-ж геніяльність! Ну, тай геніяльно-ж він про мене бреше! Хай йому кат!...

Чи тоті бесіди вже не покінчать ся нині?... Ні!... От ще один двигач підготовану фігуру на поблизьку могилу, щоб нарід побачив его сумовите — себ то з жалю — лице. Се член товариства „Промінь“, того самого патріотичного товариства, котре за мого ще життя не хотіло наділити мене — зхорованого тоді літерата — запомогою з фонду для артистів і літератів. І через него я й дістав ся до раю...

Вже й не хочу того чути, що сей заговорить про мене...

Прецінь конець параді!...

Накидали на мою могилу копу лаврових вінців. Можна би ними замістити цілу оранжерею... Гей, гей — думаю собі, коби то я був мав за життя стільки яриш, не був би епішив ся до раю!...

А скільки ту лент! Можна би сьміливо урядити два крами стяжок на львівській Зарваниці!...

По цій нараді зійшло ся охоче братство на похоронний комере, себ то на поминки. Брязчать склянки, тарілки, ллєть ся пиво і вино за

зважаючись навіть етанути перед її яєним личком... А тепер — він поет! Став було писати „віршики“, а такі-то солоденькі, масненькі, що аж в душі нудило читати їх, а всі любовні. Як жабочка в ставку весною — так він рохкотів цілими днями до „яєних личок, рівних брів, дрібних рученят, солодких (!) серденьят“, аж вкінці й найшов собі любочку — ну, тай — як при стало доброму, лепському кавалерові — оженив ся, увінчавши сю важну в своїм житю подію етишком на вінчанє. (Мене навіть не зволив запросити на весільну забаву!) Тепер він поет: на імянини жіночки — пише, на родина — пише, на хрестини — пише, всяку, кажу вам, при году в своїй сім'ї описує, а терпеливий палір (і ще терпеливіший редактор) „Смолюсина“ дзвонить его вірші, трубить его славу в ерихоньську трубу... Ну, вже преці скінчив. А то аж нудно було слухати его речі!

От тобі й на! Висуває ся другий, щоби мене обмовляти. Сей „благую часть ізбра“ в житейській борні. Він також мій бувший друг, — але се вже поет на цілу губи. І живе ся ему гаразд. Правда, кажуть, понатягав дуже своїх любок, але се лиш матеріальний бік, ми глядїм краще на моральний бік его особи. Творчість незмірима! І в ліберали і в клерикали і в радикали і в антисеміти і в філосеміти і в москвофіли і ще иньші „ітві“ тай „філі“ залі-

Справозданне касово за р. 1896 ось яке: Приходи товариства 10.622 зр. 65 кр.; розходи на видавництва 6034 зр. 80 кр., на адміністрацію 2.503 зр. 02 кр., на інші видати 2084 зр. 83 кр., — значить разом 10.622 зр. 65 кр. В році 1897 були приходи 11.389 зр. 64 кр., а розходи на видавництва 5193 зр. 24 кр., на адміністрацію 3130 зр. 67 кр., а на інші видати 3056 зр. 73 кр., — значить разом 11389 зр., 64 кр. Більше товариства представляє ся так, що актива виносить суму 139.869 зр. 66 кр., а пассива 93.170 зр. 34 кр., так що стан чистого майна представляє вартість 43699 зр. 92 кр. Під зарядом „Просвіти“ оставали різні фонди котрих стан з кінцем 1897 р. представляє ся так: 1) Фонд стипендійний бл. п. Франца Фронца — капітал коронний 2300 зр., стан каси процентів 117 зр. 81 кр.; 2) Фонд стипендійний ім. Тараса Шевченка — 3042 зр. 46 кр.; 3) Фонд стипендійний ім. Омеляна Огопівського — 678 зр. 64 кр.; 4) Фонд стипендійний ім. Олександра Огопівського — 435 зр. 09 кр.; 5) Фонд стипендійний бл. п. Евзея Грушевського (коронний капітал 5000 зр.), стан каси процентів 100 зр.; 6) Фонд стипендійний ім. Стефана Качали — 52 зр. 54 кр.; 7) Фонд стипендійний ім. Теодора Качали — (коронний капітал 3000 зр.), стан каси процентів 60 зр.; 8) Фонд стипендійний ім. Марціана Шашкевича — 153 зр. 42 кр.; 9) Фонд пам'ятниковий Марціана Шашкевича — 448 зр. 08 кр.; 10) Фонд залоговий ім. Марк. Шашкевича для руских айтератів — 23 зр. 96 кр.; 11) Фундація ім. Дубравського (коронний капітал 2000 зр.), стан каси процентів 294 зр. 36 кр.; 12) Фонд Леонидів (на премії за праці з історії Руско-України) — 684 зр. 57 кр.; 13) Фонд емерит. артистів рускої сцени — 1125 зр. 93 кр.; 14) Фонд залоговий сиріт по учителях народних — 14 зр. 52 кр.; 15) Фонд закупа молитвеників для дівчат шкіл перемислів — 35 зр. 60 кр.; 16) Михайлова премія драмат. — 728 зр. 12 кр.; 17) Фонд на „Дім Просвіти“ — 118 зр. 49 кр.; 18) Фонд на будову руского театру — 27.814 зр. 93 кр.

Справозданя з загальних зборів ми ще нині не в силі подати за-для браку місця, але подамо его в слідуєчій числі.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 3-го лютого 1898.

† Михайло Струєвич, член редакції і співредактор „Діла“, помер у Львові нечаянно по короткій недомогані, на атак серцевий дня 2-го лютого. Згає він в силі віку, бо в 34-ім році життя і полишив жону і двоє дрібних дітей. Покійник обіслав собі тяжкий завіт в житті, бо завіт руского публіциста. Тяжка праця публіцистична, денервуюча і руйнуюча здоров'я переграла пилку життя молодого і спосібного чоловіка. Смерть его викликала горячий і щирый жаль поміж всіми Русинами, без ріжниць партій, бо покійник тішив ся великою симпатією серед всіх кругів руских. Похорон Покійного відбув ся в патиццю по полудни. Вічна йому пам'ять і земля пером.

Похорон бл. п. Антона Глинського відбув ся вчера при великій участі дальшої публіки і персоналу урядничого поштового. Сей здвиг народу свідчив наглядно о симпатії, якою тішив ся Покійник в в Чернівцях. Тов. „Народний Дім“ зложило на гробі свого члена-основателя вінець.

Краєвий президент бар. Бургіньон уділяє авдієнції у вівторок, четвер і суботу від год. 12. до 1-ої. Близших повенень в тій справі уділяє др. Вір-

упокій моєї душі, на вічну мою славу, яко славу народу... Народе, а я вмер з голоду...

За пару днів відбула ся поминальна служба божя в одній сільській церкві. Се за мою душу.

Сивий пан-отчик сказав до люду:

„Моїтєсь, дітоньки, за покійника! Се був добрий дух, ваш приятель! Через те й нераз він зазнав лиха, недолі, попав у злидні і вмер у злиднях“...

А люд говорив пів шептом: „Со сьвятими“... і молив ся щиро. І не одно око залилось сльозою...

Я стояв в горі — в раю, втираючи очи, що забігли сльозами.

Надійшов сьв. Петро:

— Чого ти все на землю тай на землю дивиш ся? Час про неї забути. Може-б ти ще раз полетів там гарувати?...

— Полетів би, сьвятий угодниче!

— Полетів би? Та до кого і для кого?

— До люду і для люду, небесний ключице, пішов би я жити. Він стоїть того. Пішов би жити і ще раз — з голоду умерти...

Сильвестер Ярчевський.

фель, секретар президіяльного бюро краєвого правительства.

Збори товариства православних священників відбули ся в понеділок о годині 3-ій по полудни. Головою товариства вибраний др. Іван Цуркан, а містоголовами о. Нестор Воробкевич з Кучурова Великого і о. Евзеїв Андрійчук з Мамаївців. До відділу увійшли о. Теодор Драбик, др. Евген Козак, о. Ізидор Мартинюк, о. Петро Попескул, Константин Попович, др. Теодор Тарнавський, др. Омелян Волюкний і о. Захар Воронка. Збори рішили видавати орган свого товариства „Pastoral orthodox“, натурально лиш у волоскій мові, але заміне на кожний случай, що о. Брадан з Гурасумори відіде справу руску. Перестерігав він, щоби відносити ся з всякою толеранцією супротив Русинів, бо за длі народної нетолеранції терплять інтереси православної церкви. На то відповів о. Воронка, вигукуючи радісно сей голос із волоского боку і зазначив, що рускі пан-отчі желают жити в приязних відносинах з волоскими, чого найліпшим доказом є то, що так численно прибули на збори.

Сьвітлова вистава в Парижі а Буковина. Wiener Ztg. опублікувала склад комісії краєвої для вистави сьвітлової в Парижі. Президентом комісії іменованій президент краєвий бар. Бургіньон, а віцепрезидентом бар. Евген Стірча.

В справі руско-народного театру, лише Русаки: Криза, яку перебув руско-народний театр в часі своєї гостини в Бережанах і у Львові, не минула так гладко і безслідно, як се зарід сянував ся представити по часописях. Група довголітніх артистів, що не увійшла в склад давнього театру, зорганізована ся під проводом п. К. Підвисоцького в особну театральну дружину (числом 18 осіб) і дає тепер представлення в Сокалі з зовсім добрим успіхом. Штуки виставляють ся, як до тепер, народні, але як буде дальше, годі передбачити, особливо коли зваяжати ся неприхильну роботу деяких львівських „вігур“. Щоби знизити в зароді новий, незалежний від них театр, засилають звігні матадори всю сокальську місцеву і доохрестну інтелігенцію листами з заклинаннями, щоби не ходили на представлення і відгадали від них кожного. Наразі сокальська публіка дивить ся на ті поклики доволі критично і не дуже годить ся на таку роботу. Але що така робота вплине від'ємно на цілий напрям нового театру і зажене его під оміку ворогів руско-українського слова, се легко відгадати. А мабуть оно до того вже йде, если тільки зваяжати, що загадані елементи старають ся надати новому театрови свій вигляд. Чи ся робота достойна людей, що дорожать своїми національними ідеалами, о тім треба сумнівати ся. На Україні існує кілька українських театрів і всі сповінують дуже добре свою задачу. Чому-ж би і у нас в Галичині штука драматична не могла розвиватись свобідною і широкою дорогою, а не по указам заскоружлих одиниць.

Статистика послідних виборів Центральна комісія статистична видала послідними днями свою працю о послідних виборах. З тої публікації довідуюмо ся, що в п'ятій курії голосувало 5.018.217 правоборців. З них було управнених також до голосованя в інших куріях 1.831.430, то зв. 36,5%. Було з них знов 952.840 то зв. 19% таких, котрі мали право голосованя при виборі до рад громадських. За то 2.233.938 голосуючих в п'ятій курії не мали того права голосованя в громадах, так що винадає 44,5% таких позбавлених права голосованя в громаді, а если їх розложимо на поодинокі краї коронні, то цифри так представляють ся:

Буковина	27-0%	Моравя	43-6%
Форарльберг	31-0 „	Чехія	48-3 „
Дальматія	31-0 „	Горіцця	48-4 „
Галичина	36-5 „	Шлезя	54-3 „
Істрия	37-1 „	Старія	54-4 „
Країна	37-5 „	Каринтія	54-6 „
Тироль	38-5 „	Австрія низ.	повіти 45-1%
		Відень	65-3 „

Виходить отже на досить дивну аномалію, що в у нас люди, що мають право голосованя до ради державної, а в своїй громаді не можуть брати ніякого уділу в публічній житті.

Добре розуміє свої обовязки професор університету і посол до Ради державної др. Роншман-Гербурт, яко управитель статистичного бюро. Поставив він на засіданні сеймовім дня 3-го марта 1897 р. виступив: „поручає ся виділови краєвому експлицити анкету в цілі прослідження економічних і суспільних відносин властителей ґрунтових на Буковині“. Отже виділа краєвий звернув ся до п. Роншмана з завізванням, щоби він яко директор краєвого бюро статистичного зібрав відповідні статистичні числа і зредував отвіти квестіонарі; тим часом п. Роншман не зробив ще доси в сій справі нічого. Довідуюмо ся про се із справозданя виділу краєвого, котрий дуже добре зробив, що занотував то на вічну пам'ять, бо дійсно буковинський „Statistisches Landesamt“ се іронія всякого бюро статистичного: не робить він абсолютно нічо на полі статистики і по просту шкода тім грошним, що йдуть на утриманне бюро, бо з того нема ніякої користі.

З посагової фундації імені архикнягині Єлисавети буде уділений посаг в сумі 200 зр., на котрий магістрат міста Чернівців розписує конкурс. Подана треба вносити до магістрату і залучити посвідчене приналежності до міста Чернівців, сьвідцтво неза-собиности і сьвідцтво моральности.

Начаша отрицати ся друг друга... В поне-редній числі донесли ми про той цікавий факт, що Сосо Vassilco вирікає ся зносин з Bukowinaer Rundschau, а властитель тої шановної газетки, Гершко Чип, відіпекує ся Сосо-а Vassile-а. Тепер знов маємо цікавий факт до занотованя, а іменно то, що Patria відіпекує ся від Bukowinaer Post і від нана Мортка. І се цікаво знати.

Стан фінансовий Товариства ім. Шевченка. В минулому році приходи товариства виносили 45.770 зр. 90 кр., розходи становили суму 38.736 зр. 88 кр. Замітна при тім річ, що дохід з самої друкарні мів 24.525 зр. 48 кр., а розхід аж 25.950 зр. 72 кр., значить ся, що друкарня не лише не принесла в тім році ніякого зиску, але навпаки паразита товариство на страту, а то в сумі 1425 зр. 24 кр. Коли-ж порівняти загальний маєток товариства в роках 1896 і 1897, то покаже ся також не зрієт, але унадок, вправді незначний. Іменно в передпосліднім році стан маєтку представляв вартість 59.174 зр. 90 кр., а при кінці минулого року маєток сей виносив 58.869 зр. 05 кр., отже о 305 зр. 85 кр. менше. — Крім сего заряджує товариство трома фондами: 1) Фондом резервовим академічним, уміщеним на книжочці „Дієстра“, в квоті 1944 зр. 69 кр. 2) Фондом на пам'ятник Тараса Шевченка у Львові, уміщеним на книжочці „Народної Торговлі“, в квоті 461 зр. 64 кр. і 3) Фондом стипендійним ім. Михайла Грушевського уміщеним на книжочці „Дієстра“, в квоті 730 зр. 56 кр.

В австрійській цісарській родині день 30-й ет. січня — то день жалоби. Того дня, як звістно, помер наслідник престола архикнязь Рудольф. Т-к як що року, так і тепер в той день члени цісарської родини поминали пам'ять невіджазованого покійника, молитвою та складанем вічнів на его домовині. Цісар удав ся рано до крини в костелі Капуцинів і там помолвив ся при домовині свого єдиного сина. Цісарева перебувала тепер в Сан-Ремо і цісар в половині лютого відвідає єї там і забавить короткий час incognito під псевдонімом „Граф Гогенембе“.

Цісар Вільгельм II. хоче бути кінце Tausendkünstler-ом. Як звісно, то вже від давна і при всякій нагоді позує він на Ціцерона, перед одним чи двома роками намалював образ, що викликав в Німеччині урадовий ентузіазм, а відтак взяв ся до музики і скомпонував „Гимн до Егіра“. Звісно також, що слухавши підчас недавньої гостини в Будапешті циганської музики зановів він своїй дружині, що небавом щось скомпонує. В місци постановив стати кінце драматургом і написав під псевдонімом Львава штуку Wittegraf, котру онові виставлено по раз перший в Берліні на сцені королівського театру. Очевидно, що цілий змієт сеї штуки полагає на одній хвалібі Гогенцолернів, Габсбургів і Віттельсбахів. Найцікавіше однаков те, що за всяку неприхильну критику своїх образів, композицій і т. д., велить цісар потягати авторів перед суд, та помяно сего ніхто якось не хоче вірити в вартість его творів. Кожний є лише переконаний, що німецький монарх осьмішує себе з кожним днем в очах підданих.

Знов агент еміграційний. Недавно тому доносили ми, що трибунал в Сланіславові засадив еміграційного агента Базилевича на в'язницю за мантіїства, яких допустив ся на селянах, а ото сими днями ставав знов такий пташок перед тим судом. Зове ся він Антін Подольський і був агентом фірми Моравец в Гамбургу. Обжалований є о те, що коли селяни удавали ся до него о пораду, чи еміграція є для них користою, намаляв селян до еміграції до Парагваю. Дурив їх при тім, що жінка тамошнього цісара дає кождому прихожому по кілька штук худоби, по 100 марків одного поля, ліс, а надто для бідійших безплатний приїзд до Америки. Очевидно, що за такі хороші інформації брав Подольський завдатки від селян, щоби їм посередничити в перевозі до Америки. — По переведеній розправі засудив трибунал Подольського за проступок з §. 2 закону з 27. січня 1897 на 6 місяців строного арешту.

Поєдинок. В суботу вечером, в касині в Марбургу, зайняла авантура між студентом а офіциром і скінчила ся дуже нещасливо. Коли студент медицини Аттенедер звернув ся з острими словами до поручника драґонів Вешера, ударив его офіцир в лице. Аттенедер віддав ему, а тоді Вешер добув шаблі, і зранив его досить легко. Рівночасно нийший офіцир драґонів станув в дверех і кричав голосно: „Най ніхто з мушії не сміє тут входити ані виходити!“ В понеділок відбув ся у військовій уїзджалні між офіциром а студентом поєдинок на мечолети. При першій обмінї куля Аттенедер, поцілений в груди, унав і за кілька хвиля помер. Наслідком сеї події серед публіки зазнавало против офіцирів велике обуренє. Богато членів виступило з касина, заявляючи, що не вступлять до него ногою, як довго будуть там належати офіцири.

Сумна судьба. Лучає ся часом, що кінє перегопний в ліжійших літах возить жидам воду. Подібно судьба лучилась і павільонові Матеїна з недавньої краєвої вистави у Львові. Купили его жиди і переносять на плацу Соїчну, де перероблять его на жидівський театр. Sic transit gloria mundi.

Убийство. В Кучурові Великим забили тамошні мужики по паному Петра Митенка. Посварив ся він з другими в коршмі, а зі сварки прийшло до бійки, в котрій Митенко погіб на місці. Арештовано много мужиків.

від 1-го мая 1897 після часу середно-європейського.

мішан. 6:45 рано і мішан. 4:30 по полудни.

пол., мін. 6:12 веч. і мін. 8:05 веч.

мішан. 8:42 рано, мішан. 12:59 полудне, мішан.
2:04 по полудни, мішан. 3:22 по полудни,
мішан. 5:45 вечер. і 9:05 вечер.

Час середньо-європейський іде о 46 minut ші-
пійніше від чернівецького часу.

Зголошення о уділені агенції в окрестностях, где нема близько агенції „Дністра“ приймають ся.

Замовляти можна в „Рускій Бесіді“ в Чернівцях, через редакцію „Буковини“, друкарню „Рускої Ради“ і всі книгарні.

машиниет у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. Зелуэничій (Bahnhofstrasse) ч. 26.

в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул.
Петровича ч. 2.

Правдиві персейські муфи, обвідки, шанки для мужчин і жінок
всього рода і найліпшої якості від 5- до 25- коп.

Виходить в Чернівцях:

середу, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улица Петровића бр. 2.

Рекламациї вільні від порта

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсератом
платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на попереднє застереження.

Поодинокое число коштує 8 кр.

Ты рекль еси...

„Ты рєклє єси“ хоть раз одрєбнєу правди, пане редакторє „Буковинських Вєдомостей.“ Не зовєсь, не зовєсь, але все таки є вже у вашїй газетї хоть по трєнки правди, зачинаєте ви вже навикати до отвертости і правдомовности і може, дасть Вїг, з вас ще люди будуть, против чого ми очевидно нїчо мати не можемо. Та се такїй цїкавий факт у нашїм житїю, що ми про него замовчати не годнї і тому розкажемо також вєсьм нашим читателям, щоб і они ликували і тїшили ся з того хоть маленького звороту у „Буков. Вєдомостях.“

Волоска газета „Patria“ написала в 82-ім числі у вступній статті між іншими такі слова :

«Тепер зполучена волоска партія зі старо-Русинами; то однак не може нам вистарчити, бо союз сей не спочиває на взаємності, що могло би лиш тогди бути, коли-б всі представителі Русинів (отже і Русини народові) стояли по стороні Волохів. Теперішнє положенє для Волохів крайню невигідне, бо волоскі носли мусять накласти собі в виду старо-Русинів певну резерву, між тим коли два дуже енергичні і вповні свідомі свого ісланиництва Русини народові нічим не звязані і можуть також против волоских інтересів ділати. В сей спосіб Русини набувають в наслідок свого розділу користі коштом Волохів при помочі других партій, а також при помочі Волохів, котрі не так легко признали би їм Німці. То положенє для нас майже невиносиме, бо в сей спосіб немає ні піддержки Русинів, ні других партій. Ми стоїмо особинком і тратимо терен з дня на день. То положенє мусить в будучности перемінити ся в якийсь спосіб, котрий буде зависти від обставин і поглядів наших провідників.»

Сї слова Ратгі-ї викликали цілу вступну статію „Буковинських Вѣдомостей“, під заголовком „Румунскій клопоти“, де редактор забув вкусити ся за язик, і по довгім періоді лукавого лицемірства, сказав хоть раз то, що єму було на серци.

На вступі статті характеризує він „тверезу і прозаїчну“ вдачу волоских політиків, згадує про їх незалежне положення, що їм умож-

ливає провадити політику зовсім по своїй волі. в протипоставленю до руских політиків, котрі зависимі, виставлені на переслідовання, не можуть робити того всього, чого би навіть бажали. А далі находимо тут такі многозначучі слова :

„Тепер власне кінчать ся шестилітня соймова каденція, а з нею і політична констеляція соймових партій. Розуміє ся, всякому на устах питане: що буде далі? А відповідь на се питане тям більше загадочна, бо в такім жорсткім у внутрешній нашій красній політиці чиннику, яким є місцеве правительство, наступила лична переміна і ніхто ще не знає нічого о замислах нового президента, наболи при графі Гессе можна було взєє з гори з більшою або меншою точністю сказати, як буде виглядати будучий сойм. Є то іменно публичною тайною, що результат всієх виборів на Буковині з соймом по часті більшої посілости і міста Чернівців зависить майже цілком від правительства, а кождочасний склад буковинського сойму, є доказом політичної мудрости і чувства сираведливости того президента, під правлінням котрого вибори перерводили ся.“

Ми дуже вдячні „Буковинськимъ Вѣдомостямъ,“ що они раз вже сказали правду, хоч єї від давна знали. Тепер можуть собі всі виробити понятє о етиці старо-рускої партії, коли собі пригадають, кільки то разів нападали Бук. Вѣд. на народовців, мов би то они послѣднього рода сервіліети, що тримають з правительством і запроднують ся ему. Коли-ж Бук. Вѣд. знають, що на Буковині ще такі відносини, що ніяка партія не є на стільки сильна, щоб могла против волі правительства істнувати, коли они знають, що провадити політику против правительства було би ще найбільшим абсурдом, бо за-суджувало би дану партію на довгий ще час на киванє пальцем у чоботі, коли они згоджують ся на ту загальну призначу правду, що з ризикаем на сонце пірвати ся годї, — то що-ж иньшого було їх попереднє писанє, як не лицемірство і туманєнє людей? А впрочім яку політику ведуть т. зв. старо-Русини, чи радше консервативні, як они себе з любовістю називають. У грудех у них симпатії до Росії, пересвідченє чисто москвофільскє, посол їх в парламенті Волян, вибраний з ласки правительства

належав до більшості правительственної, а самі Бук. Вѣд. вінали пси на Баденіого. Чи-ж то вже не мантіїство і крутарство послѣднього рода? А чи то мантіїство не викликане як раз тим, що на Буковині ще до нині самотнім паном ситуації правительство? Тому най пам'ятають Бук. Вѣд. се, що раз написали, і най тямлять, що на Буковині тепер, если хто хоче ще дійти до якихсь успіхів в політиці, то мусить числити ся з правительством — і най не роблять нікому закидів неоправданих: бо зрозуміти політичну ситуацію, використати її на добро народа, а не нищити своїх сил на непотрібну і безхосенну опозицію — таке поштуюване чей же лиш честь принести може нашим послам народовцям.

Але „Бук. Вѣд.“ прийшли не лиш до свідомості того, що на Буковині необмеженим паном ситуації є правительство, они пізнали ще де-що иньшого, бо пишуть так :

„Волохи уміють наші спори визискати для своїх народних цілей, як можуть найліпше, бо скажім отверто щирю правду: є то факт, якого другого в конституційних державах нема, щоби одна третина певної провінції так всецїло владїла соймом і щоби між 19 мільонами жителїв Австрії 210 тисяч занимали таке поважне становище в державі, як Волохи, що мають наші сусїди завдячити лиш безкористній піддержцї своїх руских одновірцїв і рускій любовности.“

Тут знов сказали „Бук. Вѣд.“ щирю правду, але таку правду, котра побиває морально їх становище політичне на прах. Ми думали і могли лиш думати, що Воляни, Тиміньський і т. и. піддержують Волохів лиш тому, що самі не свідомі того, що чинять, а тимчасом они тепер признають ся отверто, що они знають що роблять. Ми далекі від того щоби приписувати таке значіє „руськимъ консерватистамъ“, що немов би то вся сила Волохів лежить в тім, що їх піддержує Воляни і всі члени тої партії, але не можемо скрити свого чисто морального обурення по тій причині, бо просимо подумати: „Бук. Вѣд.“ знають, що Волохи займають і то на кошт Русинів становище таке, яке їм ніяким чином не належить ся. Они знають, що Волохи стоять тим, що давлоть Русинів, а самі

Нечаянна смерть.

(Ескіз із великоміського життя).

Дзвінки удари ратушевого годинника, що проголосив одивайцятю годину вночі, прискорили хід деяких людей, а тим самим і фільоване осінньої мраки, що залягала просторі улиці столиці Австрії.

Графови К. були ті удари дзвона байдужні. — Їму не пригадували они обов'язків. Він нарочно вийшов під єю пору на прохід, щоб собі самому вволити волю тай своє вдовецьке спане промінати на иньше. Хоть пятьдесятка лїт виринала єму перед вічи, та все-ж таки невичерпаний фонд багатї спадщини підпомагав забаганкам, що взяли верх над силою волї. Він ішов собі помаленько; коли зустрїнув яку жєнщину, то явїть зупиняв єя на хвилинку і спїглядав за нею, доки єї не закрила мрачна темрява.

Нараз приспівив і він свій байдужний хід. Навперед нього дав ся чути живий розговор забарвлений тонким, плаксивим тоном одної людини.

Дококола сьвітла уличної лампи іграли ся дрібненькі кропельки мраки. Ті, що дотиснули ся ближче самого сьєва, становили ся рядом в сріблаві проміні і неначе-б глузували собі із тих, що остались по заду тай попали в бідаву, мертвецьку краску. — Тими блідими промінями освітлений маленький гурток лю-

дий обступив пять-шістьлітню дівчину і допитував ся, де єї батько, мати, у кого передше перебувала, як зветь ся і т. н. Плачучи відповідало небожатко дрожащим голосом, що батька не знає, мати умерла, покійна кликала єї Льолею, що до міста привів єї вуйко Франц і лишив саму, а де він мешкає, она те-ж не знає.

До сего гурту прилучив ся і граф К. Коли довідав ся, що се на ласку і неласку суди би полишене дівчатко, приступив ближе, засьвітив сїрник, глянув на твар і в очи, засьмїяв ся, а рівночасно і пожалував біднятку тай велїв завести до себе на прожиток. Менї, — сказав він, — серце краєть ся на вид полишених. — Один із гурту завїв дівчатко до графского помешканя.

Дивний той час людського життя. Кому дає ся він в знаки своєю довготою, кому пливе бистрою філеєю гірської ріки. Панна Льоля і не оглянула ся, як єї на сїмнадцятій рочок поступило. Звісно, — мовляли, — у гаразд і час міри не має. А єї гаразд не-аби-який.

Граф К. зняв ся її вихованем, як би питомої донечки. Не жалував для своєї пестійки гроша сей бездітний вдовець. Вона-ж сама не знала, звідки взяло ся се її щастє. Скоро згодила ся із несподіваною, симпатичною судьбою тай кликала графа К. своїм батеньком. Нужда з перших, дитинячих лїт забула ся, а навіть і на вроді не полишила ніяких слїдів.

Льоля процвітала, мов калина в лузі. Рісні

брови, мов дві веселочки, замережали голубі
її очі, губоньки мов дві ниточці коралів на-
крили жемчужні зубки, рученьки наче-б в росі
зледалились, а руса коса гадюкою до пояса зви-
сала. Словом: як зоря зоріла...

Та не довго припаднись розкішній квітід-
лелі у паньєкому городі. Пан зітне єї в само-
му розцвіті на марний букет. Вона втерле
свою безпорочну, чудову красу, принаду і па-
хощі, зівяне тай піде у поневірки...

Ще сійнайцята яр-весна Льолі не минула, як граф К. завів її на слюб перед престол. Дивувалися знакомі, що дід з дитиною повінчався, та що-ж ему людські поговірки!

Люба і не розбирала сего; як батенько велів, так і зробила. Що воно таке елюб, що подружжє, то вже сам батенько неперемінно знає, а єї не доконче.

І знов мишають літа, та вже поволеньки. За років чотири достатки графа К. не змінили ся, та его подруга Льоля змінила ся. Вперед веселе, говірливе дівча посумніло тепер мов би молода березонька в осени. На самоті то і заплаче, а мужеві у вічі на силу лишень усміхаєть ся. Вона аж тепер розважила те, що з нею сподіяло ся. Її серце запалало любовю, а любити нікого, бо подружжє, хоть добряче і любяче, да все-ж не до пари. Вона пізнала свою неволю. Рада-б з неї висвободитись, а тут годі. На саму згадку висвободження стає перед нею холодний, безприютний світ, тяжка боротьба о жите, а її тепер добре живєть ся у

інгредієнти: гігієнічну воду содову і мусуючу лімонаду, ароматизатори, натуральні екстракти, цукор, лимонний фреш, лимонні дольки.

Аптика д-ра Барбера

они яко — Русини йдуть попірати своїх тих гнобителів. Така політична етика може бути лиш у тих, що не мають взагалі ніякої етики. І може думаєте, що то лиш штучка політична, що то лиш такий спосіб, щоби за підтримку в життю політичним, в дорозі згоди дістати від Волохів які уступства? Ні! і ще раз ні! бо самі „Бук. Вѣд.“ говорять про „безкористну підтримку.“ Отже для яких причин, Бог знає яких, пускають ся „руські консерватисти“ на „безкористну (для руского народу) підтримку“ противників руского народу. А чи-ж „безкористна підтримка“ противника свого народу не є по просту зрадою свого народу? Оскільки ми знаємо, то таке лиш зрадою зве ся! Гірше і страшніше ще ніхто сам себе не засудив!

Не можна однак думати, щоби „Бук. Вѣд.“ не були свідомі того, що можна заключати з тих слів, котрі ми навели; они знають то дуже добре і тому трохи далі пишуть таке на оборону свого поступовання:

„З другого боку, если представителі руского народа в соймі піддержували Волохів і через шість літ по їх стороні удержали соймову більшість, а також причинились до того, що таке безпримірне значіне мають Волохи в державі, то іменно представителі руского народа наділяли ся від Волохів тої взаємності, котрої лиш в дуже незамітній часті діждали ся і руководили ся, безграничним пожертвованем для удержання незалежності одиною в Австрій-автокефальної православної церкви, котра хоть би була і хінською, то може на судьбу наших уніятських братів і взагалі на судьбу руского народу мати величезний вплив, если єї начальники зрозуміють своє євангельське післанництво, так, як розуміти єго повинні. А се досягнути надіяли ся ми також за підтримку Волохів... Жадуюмо, так само, як „Patria“, що наші брати, повоєриети, не так розуміють історію Русин і значіне прадіної нашої віри і не ідуть в тій справі з нами рука в руку.“

Сей уступ мав би бути обороною того нікчемного союзу з Волохами, але є він лиш є обороною, бо вишукали єго „Бук. Вѣд.“ тоді коли спостерегли ся, що будь що будь союз з Волохами яко з противниками народу все таки річ неприродна і що треба би закрити єї якимсь фіговим листком. Передовсім однак мусимо зазначити, що не розуміємо добре того уступу, де говорить ся про „величезний вплив автокефальної церкви, котра може бути навіть і хінською“, на судьбу руского народу. Виглядає то зовсім так, як би „руські консерватисти“ хотіли провадити політику чисто релігійну, а не народну, та з другого боку питаємо ся, як се можливе. На чолі „консервативної“ партії стоїть посол Волян, уніят, удекорований високим папеским ордером. Чи-ж може він має бороти ся за церкву православну? І „Бук. Вѣд.“ сьміють боронити свій союз з Волохами інтересами православної церкви? Се

богацтві. Так і замикає она всь свої гадки словом: „судило ся.“ — — —

Однак серце своє право знає...

До графа К. часто доходив єго приятель оберет враз із своїм сином Едгаром. Старенький граф забавляв ся з ними дуже радо. А й Льоля чогось веселійшала в їх присутності. Скоро-б два дні їх не видала, то вже і пригадає задалегідь мужеві, що оберетам годило-б ся візиту віддати. А муж дідусь чого-б не зробив для своєї молоденької подруги? Він жите за ню дав-би, не то що! То-ж і густо-часто гостили ся взаємно єї два знакомі дома. Молодого, русявого Едгара любив граф К. так із за єго уложеня та ввічливости, як із за того, що був сином єго приятеля. А Льоля? І вона полюбила єго крадькома із за гарної вроди, полюбила, бо бажала когось любити. Едгар знав про ту любов і по майстерски піддержував єї, себ то своєю взаємністю. — Покров мовчавої і зручної тайности заслонив перед графом К. перший акт їхньої любовної драми. Та оно лишень дати серцю волю, то з розумом тоді попрацай ся. Як же Льолі поводитись розумом при лєнім совєньку Едгарі? — Золотокрила мотилька упирає ся солодощами цвітів тай не зважає на те, що нераз отрую може спити. Льоля потурала серцю!..

Другий акт любовної драми не укрит ся вже перед графом К. В ньому закипів пристрастний гнів супротив невдячної і невірної супруги. Зрада заплачена любовю і добротою боліла і соромила єго. Він прогнав від себе

уже хіба кияни з тої публіки, що читає ще „Бук. Вѣдомости“, а пічо иньшого!

Згадає ся в тій статі, що „консерватисти“ руководили ся безграничним пожертвованем для удержання незалежності православної церкви. І чи-ж ту знов не бліхтр для затуманєня очей тим, що не можуть, чи не уміють критично дивити ся? Чи то не фраза, котрою хотять „консерватисти“ закрити свою зраду народу? Хто нападав на самостійність православної церкви? Як єї спасали консерватисти? На що було потреба того „безграничного пожертвованя“ і „безкористної підтримки“ Волохів? Ані самі одні консерватисти не взяли патенту на „православних Християн“, ані не було такого ворога, против котрого они мали би ся бороти під проводом папеского кавалера, Воляна. Если же хотіли показати ся щирими синами свого народу і православної церкви, то мали нагоду. Треба було бороти ся против волоцєня нашої церкви і уживаня релігії яко цілі до винародовлюваня другого народа, а тимчасом они як раз пішли разом з тим ворогом, против котрого повинні були стати до борби. Если же они жалують, що ми инакше розуміємо історію Русин і значіне прадіної нашої віри, то можуть прийняти до відомости, що ми на їх понятя ніколи не згодимо ся. Ми партія народна, а не релігійна, ми лучимо в нашім таборі православних і уніятів і хочемо, щоб они разом працювали, яко сини одного народу, на одній ниві, а зазначуємо ще раз, що навіть народові-уніяти мусять ушанувати як найбільше православну церкву, бо є она тим містком, що нас лучить з Україною. Хто з нас належить до православної церкви, то певно не менше єму залежить на єї розвою, як вєім консерватистам разом з Волянєм у куні. Не можемо однак собі бажати і допустити до того, щоби та церква ставала орудем винародовлюваня; если ми нераз боремо ся против консисторій, то не боремо ся против церкви самої, а хто ще бере далі pars pro toto, то видно він не доріє до XIX-ого столітя і наймість писати вступні статі в „Бук. Вѣд.“ кладе ся радше до гробу.

Се наше слово в справі тої оборони православної церкви зі сторони консерватистів, хоть рівночасно скажемо ще раз, що той аргумент то хіба видуманий так на борзі, щоби закрити неприродність „безкористного“ союзу з Волохами, котрий ми позволимо собі назвати зрадою свого народу.

Приймаємо однак з приємністю до відомости заяву кінцевого уступу згаданої статі „Буковинських Вѣдомостей“. Пишуть они так:

„Русини, где ходит о словянське діло і спеціально-руський интерес, будуть себе все уважати за одно, а

Льолю, а в слід за тим постарав ся й о розвід.

Мов степовий сугак опинила ся тепер Льоля на вольній волі. Одинока єї надія, Едгар відцурав ся від неї. Вона почула себе круглою, немічною сиротою. Бо і що-ж їй бездомній на сьвітї робити? Працювати не вміє, не привикла і не хотіла-б, а першого літнього місяця не возьме, бо і тяжко і соромно. Без довньої розваги вибрала вона собі ту дорогу, що нею пішли вже тисячі товаришок подібної долі, дорогу, що єї промостили неслухні моральні відносини суєспільности. Она пустила ся на легкий хліб оплачений тяжкою неславою...

* * *

Як в старій немурованій киянці помутить хто воду, то вона не придатна до питя, докіль не осядеть ся, так непридатний до житя був граф К., доки час не втихомирив зворушєних пристрастий. Голос любови до невірної Льолі мучив єго найдовше. Нарешті і він затих. — Граф К. не приписував собі найменшої вини. Після єго думки Льоля повинна була єго вірно любити вже із за самої ласки і доброти, з котрою він все вєє відносив ся до неї „простої“ дівчини. Тим вірнійшу любов, — гадав він собі, — була вона єму винна, коли стала єго женою. — Звичайно, — чоловік собі не воріг. На віщо мав би граф К. сам себе обвиняти? То-ж і жинив ся він в друге із своїм вдовецьким станом. Та тепер стало чогось німо, глухо і сумно в єго домі, так як в

если наша руско-народна партія (се-б то „консерватисти“) побороє новоєристів (то значить народові) то в минуті, коли хотів би хто не будь агресивно виступити против наших словянських і руско-народних интересів, а в їх обороні станули би і новоєристи, то з такою самою енергією, будемо із вєїх сил і новоєристів піддержувати, з якою їх сегодня побороємо. В тім взгладі не сьміє бути межа намі Русинами двох гадок, бо salus rei publicae suprema lex...“

Приймаючи, як сказано з цілою приязністю се до відомости, просимо однак, щоби та підтримка не була така як євого часу в соймі, де „консерватисти“ не лиш не підчерли внесеня на розділенє православної школи народної на руску і волоську, але навіть не хотіли здержати ся від голосованя, щоби в тої спосіб уможливити більшість для внесеня наших поєлів. А так поступали они в багато елучаях і примірів ми готові навести много. Если отже та приобіцяна підтримка має бути така сама, то за ню дакуємо. Впрочім будучність покаже, чи в грудех консерватистів є ще місце на широруску гадку...

Просьба до Галичан і Буковинців.

Ви, земляки! Перед роком ще підіймив ся я зрадою першого і повного виданя творів найбільшого поета австрійської Русини — Юрія Федьковича. Перша часть першого тому, що облімати ми вєї етихом написані твори поета, вже напечатана, а цілий перший том появить ся в книгарнях найбізнійше в місяці марті с. р. Однак заки ще редакція першого тому буде покінчена, було-б для мене вельми пожадане мати певність, що в тім томі будуть напечатані не лиш вєї оголошені доси поезії Федьковича, але й ті, які може ще в рукописах чи копіях осяють приватною власністю земляків. Так и, пр. відомо мені, що Федькович в однім часі мав намір написати дванадцять посланий до руского народу в роді вєім знаного Шевченкового „Послання“. Та кільки він їх написав і де вони дівають ся, не знаю. Хто-б ті, чи иньші твори посєдав, або мав про них яку звістку, зробив би чималу прислугу нашої літературі своїми інформаціями. Рівночасно уклібно прошу вєїх Ви, земляків помігти мені чим змога (дистами, споминами, найдрібнішими причинами) до написаня як найдоказднійшої житєнєси поета. Скріпляючи свою просьбу відкликом до пієтизму, який ховають вєї Русини для свого великого поета, сподіює ся, що та просьба не буде безуспішна, а вєї иньші рускі часовиєи прошу, щоб єї повторили.

Др. В. Щурат, Львів, університет

Справозданє секретарське.

з діяльности виділу

Наукового Товариства імени Шевченка у Львові за рік 1897.

Маючи все на оїй ціл Товариства, плекати і розвивати науку і штуку в українсько-руській мові, старав ся виділ передовєім достарчити фонди на на-

густому лузі, коли не стане в нїм пташки щебетушки.

* * *

Одного вечера граф К. знов вийшов під одинадцятю годину на місто, щоб своє вдовецьке єпанє, проміняти на иньше. Знов переходив він байдужно через улицю, що перед шіснадцяти літами здарувала єго памятним дарунком. Тут замітила єго жєньщина, що походжала собі сюди ще байдужнійше від него. Вона зближала ся до него нарочно. Він станув, оглянув ся і поєспитав єї, чи далеко мешкає, та чи може єму товаришити.

— Ходіть ланє, — недалеко, — під другим числом сєї улиці — відповіла она з усьміхом.

Лєдві вислухав єю відповідь граф К., як ноги і сила стали виводати єму службу. Голос тої жєнщини був для него громовим ударом. Страшно застогнав неначе-б пекольні огні в ньому розжарілись, приговорив тихцем слова: — Се Льоля... Льоля... ах... і повалив ся вже без житя на хідники.

Льоля, — то она була, — зарєготала ся байдужно і побігла дальше людий зустрічати...

На другий день стояло між посмертними оповістками в часописях:

Графа К. постигла в ночи, на улици М., печальна смерть.

Відєнь, 3-го падолиста 1897.

Марко Черемшина

укові видавництва. Фонди такі черпав виділ з доходів друкарні, з жерти, що наплавляв з України (в квоті над 2.000 зр.), з членських вкладок та субвенцій краєвої в квоті 2.500 зр. і міністерської в квоті 2.000 зр. А щоб субвенція з державного скарбу не була принадковою і відповідала своєю висотою бодай в частині потреби і значінню наукової літератури в українсько-руській мові, то виділ виїв в міністерство прошене, аби ухвалено Товариству субвенцію в квоті 6.000 зр. і вставлено її в постійну рубрику бюджету. Рівно-ж виїв виділ прошене в Соїм краєвий о субвенцію в квоті 6.000 зр. Хоча ж не на всякі випадки в будучності обезпечити наукові видавництва Товариства і утворити дотацію для переміни Товариства в українсько-руську Академію Наук, постановив виділ на пропозицію голови проф. Грушевського осунувати „резервовий академічний фонд“. В тій цілі член виділу зложив комітет для збирання складок. Сей комітет видав відповідно устатковану відозву українсько-руським язичі і розіслав її до поодиноких осіб на Україні. Доси зібрано на той фонд близько 2.000 зр. Згадати тут до речі належить також про побільшене майна Товариства тим чином, що бл. п. Франц Замлинський в своїм завіщанні записав записав на річ товариства чверть своєї реальності в Самборі під ч. д. 6. вик. гіп. ч. 120 з тим, щоб вдова по нїм Анастасія побирала від Товариства що місяця 6 зр. Про се повідомлено Товариство листом з окружного суду в Самборі.

Узнаючи потребу видавання спеціальних збірників секцій фізіологічної, історичної і природописної, з котрих виїшли 2 збірники природописно-математично-лікарської секції (збірники прочих секцій вийдуть в році 1898), а також на етнографічний збірник, що має виходити під редакцією д. Вовка, і на Соматологію проф. Верхратського (ширше видане, прийняте на себе попереднім виділом). Крім тих нових родів видань достарчав виділ фондів на видавництва, що виходили вже в р. 1896, а то: на „Записки“ в 6 книжках на рік, на „Етнографічний збірник“, котрого виїшов III. том, на „Жерела до історії України-Руси“, котрих виїшов II. том, на „Пам'ятки українсько-руської мови і літератури“ (розпочався II. том), на „Часопис правничий“, котрої вже виїшов VII. річник, на „Українсько-руський Словар“ (т. III.), на літературну часопис „Зоря“ (річник XVIII.) і на „Руську історичну бібліотеку“, котрої сего року виїшов XIX. том. Крім того виїшло 14 передруків етатий з „Записок“, між ними дві більші книжки: д-ра Франка „Варлаам і Іоасаф“ і М. Грушевського „Розвідки й матеріали до історії України-Руси“ (т. II.).

Щоби познакомити ширший науковий світ з розвоєм наукового письменства в українсько-руській мові, дбав виділ о висиланні видавництв нашого Товариства Академіям і Товариствам науковим науковим особливо слашним. В заміні на се присилають Товариству свої видана Академія наук в Петербурзі, Академія наук в Празі, Полуднево-славянська Академія наук в Загребі, болгарське міністерство освіти й численні наукові видавництва й товариства. Академія наук в Кракові доси не зволила увійти з Товариством в обмін виданнями.

Для вигіднішого користання з бібліотеки Товариства тим, що займають ся наукою, постановив виділ окрім визначальні удержувати читальню при бібліотеці. Дятого вдав ся виділ в переговори з товариством „Просвіти“ що-до спільного удержання такої читальні; а заки переговори скінчать ся, постановив виділ отворити читальню що дня від 2—4 години по полудні, з виїмкою руских свят і неділь, під доглядом особного урядника.

Дбаючи про розвій наукового письменства в українсько-руській мові, підпомагав виділ тих студентів-академіків, що горнуть ся до наукової праці; і так уділив 3 студентам: С. Томашівському, М. Кордубі і Гадору Стринському з Угорщини стипендії по 100 зр., даліше ремунерував праці студентів-академіків в „Записках“, уділював запомог на науковій праці з редакторських ремунерацій, котрі проф. Грушевський відступає на ту цілі.

Виділ уділяв також запомог і задатки на наукові подорожі і досліди: і так д-ру Величкови на поїздку в Петербург до публічної бібліотеки в цілях студій над виданем українсько-руської географії, В. Гнатюкові на подорож до руских осель в Банаті в цілях етнографічних студій і С. Сидораків на наукову подорож до Відня; запомогли зроблені в формі наперед гонорару, було би довго вичисляти.

Виділ не ухвалив ся від підпомагання видавництв, наколи они стояли в звязі з розвитком нашого письменства: тому уділив „Руській Бесіді“ в Чернівцях запомогу в квоті 500 зр. на видане творів Осипа Федьковича.

Виділ не відказав помочи дарованем видавництв Товариства там, де народне і просвітне діло того вимагало: так дарував виділ кількадесят книжок на прошене зараду Інституту дівочого у Львові для бібліотеки того-ж Інституту; рівно-ж дарував кількадесят книжок на прошене пароха в Mayfield-і о. Підгоренського для бібліотеки для американських Русинів, немало книжок до рускої колегії в Римі і на Угорську Русь.

Виділ підпомагав розвій українсько-руської літератури ще й тим способом, що видав коштом Товариства чимало книжок з круга белетристики.

Далі виділ набравши переконання, що дотеперішня літературна часопись „Зоря“ вже не вдовольняє більше розвинених культурних і просвітних потреб рускої суспільності, постановив на пропозицію голови проф. Грушевського перемінити „Зорю“ на місячник.

обемом вдвоє більший, що містив би в собі оригінальну і перекладану белетристику та огляд літературного і культурного життя Русинів і иньлих народів. Такий місячник під назвою „Літературно-науковий Вісник“ вже став виходити з новим роком 1898 під коллективною редакцією дд. Борковського, М. Грушевського, О. Маковця і д-ра Ів. Франка.

Виділ не відмагав ся також помочи п. к. видавництву шкільних учебників для руских гімназій, коли видане конає потрібних книжок не терпіло проволочки. Так ото видав виділ фондами Товариства „Латинські вирази для III. гімн. класу“. Видав також виділ коштом Товариства „Соматологію“ проф. Верхратського в скороченій виданню для шкіл.

Що-до книгари, то виділ залля недостатні потрібних фондів і доки Товариство не має свого дому, не міг її отворити, хоті користав з конкесії, яку має, продаючи свої і чужі видавництва.

В кінці ще з натиском належить піднести, що наше Товариство одинокое удержує тісну звязь з Українцями, що Українці живо ним інтересують ся і присилають будьто грошові жертви на біжучі потреби та на резервовий академічний фонд, будьто книжки і фотографії до бібліотеки, будьто предмети до музею.

Нових членів до Товариства прийав виділ в минувшій році 33.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 5-го лютого 1898.

Руський хор. У вівторок, дня 8. с. м. відбуде ся проба руського хору о год. 1/8. Просить ся о численну участь.

Члени руских товариств уряджують в сали „Руської Бесіди“ в неділю дня 6-го с. м. о годині 8-мій вечером пращальний вечерок на честь о. Добрянського, котрий відїжджає з Чернівців до Бучача. Просить ся руську громаду о численну участь враз із родинами.

Тов. „Руська Бесіда“ просить тих всіх панів, що взяли в розпродаж календарі, а доси не веніли їх розпродати і на розпродане вже не мають надії, щоб би були ласкаві звернути решту календарів товариству.

Спростоване. В попереднім (10). числі „Буковини“ на кінці першого уступу передової статі напечатано мильно „польським“ замість „в польським домі“.

Вісти політичні. Віче студентів німецьких в Літмеринях мало свої наслідки. Правительство натурально не могло уступити перед студентами і пошнуги закаузу пошени відзнак, а в наслідок того застрейкували студенти не лиш на університеті і техніці у Празі, але також в Грацу, Інсбруку, Відні, Берлі і Лубні (Leoben, академія гірничя). Студенти криками і гвалтами приневолювали професорів до того, що ті мусіли перестати викладати. У відповідь на таке поступоване зі сторони німецької молодіжки скликали студенти словянське віче, на котрім було 400 студентів чеських, польських, руских, хорватських і ті ухвалили під президією студента Новака слідуєчі резолюції: Студенти словянські заявляють, що не возьмуть участі в стрейку академіків. Збори заявляють, що в заказі пошени відзнак студентських не видать замаху на свободу студентську. Наколи би та свобода була загрожена, то студенти словянські були би перні, котрі станули би в обороні загроженої свободи. Збори визнають сенати університетів і професорів, щоб ті станули на сторожі рівноуправління народностей на університетах австрійських. Супротива того відбула ся у Відні в четвер конференція ректорів всіх німецьких університетів, щоб нарадити ся, що далі робити. Мимо того однак бійки на університетах тривають далі. Послідні сцени з парламенту повторяють ся знов на університетах. То було причиною застановлення викладів на всіх німецьких університетах, так що нині вже майже всюди панує спокій. По соймах однак робота йде далі і хоч нині ще ніхто ясного поняття не має, як властиво розв'яже ся державна криза, то все таки є надія, що машина державна буде знов якийсь час справляти свої функції, аж доки знов не застрягне в болоті.

Загальні збори тов. „Просвіти“ Мимо того, що сегорічні збори зановідали ся численніше з огляду на так важну справу як зміна статутів „Просвіти“, то число членів, що брали участь у зборах не було велике. „Дьлас“ числа докладного нам не подає а „Галичанін“ лише, що членів явило ся зверх 150 а межі ними около 40 молодих радикалів і поверх 20 селян. Збори отворив промовою проф. Романчук, а потім повеняв ще др. Коств Левіцький поодинокі точки справоздання. Коли прийшло до вибору виділу, курсовали дві дієти: дієта уступаючого виділу і дієта опозицій. Перейшла вкінці незначною більшістю голосів дієта уступаючого виділу і так зістали вибрані до виділу: яко голова проф. Юл. Романчук, а членами виділу Ол. Борковський, Триг. Веретено, Ганинчак (молодший), др. Коств Левіцький, о. Лежогубський, Петро Огоновський, Коств Паньковський, др. Пачовський, Ярослав Грушкевич, Ол. Талачкевич, оо. Темницький і Ол. Торонський. Замітне се, що менери „Просвіти“ занюхали писмо носом і не відважили ся піддавати проекту зміни статутів під дискусію, бо боили ся, видно, если не переоголошавши,

то що найменше сильною опозиції. Важним однак надзвичайно фактом є то, що збори ухвалили на внесенє сулента гімназійального, Конача завести у всіх виданях „Просвіти“ фонетичну правонісь. Про ту зміну правонісь лише „Руслан“: Галицька Русь то країна дивоглядів і під тим взглядом могли-б галицькі Русини яко дуже оригінальні окази їти на париску виставу. Цілі десятки літ енорили они з кацанами по часописях, книжках і вічах о те, чи маємо уживати в писемі непригожої для розвою українсько-руського слова „етимології“ чи фонетики. Справа оперла ся о міністерство і саме, коли найвища просвітна власть поладнала її так, як се вимагає природний розвій нашої мови і завела, фонетичну правонісь в школах і урядах, руський „патріот“, той сам, що так о неї добивав ся, затяв ся нараз і для красних очей негаторів самостійності нашого народу, став від неї руками і ногами віднекувати ся. З того виїшли такі дивогади, що традиційна „етимологічна“ правонісь до нині находить тензлий захист в многих руских видавництвах та інституціях яко наглядний доказ, щі давнє рутенство у нас ще не поревело ся. Вчераш о загальні збори „Просвіти“ у Львові дали перші пічачок до зриваня з тими дивогадами. Вже під савечір поставив проф. Конач внесенє, щоби „Просвіта“ уживала в своїх видавництвах фонетики. Внесенієє повитано з одушевленням. Дарма крутив ся консоладатний виділ як в окропі, дарма добузував о. Цурковський, щоби фонетичку задержати для інтелігенції, а для хлона лишити етимологію, дарма намагали ся деєкі „патріоти“ відложити поладнане сеї справи на пізнійше (?) і тим її убити, — при явнім голосованю велика більшість членів заявила ся за правонісьсю фонетичною і внесенє проф. Конача прийнято, на сором всім „патріотам“, що були против неї. Так нарешті товариство „Просвіта“ вимете те ємїте, що запечичувало доси его видавництва і постойть взірцем для других народних інституцій, що плекають у себе давнє рутенство. Цікава тепер річ, чи супроти такої антиконсолідаційної ухвали загальних зборів, консоладатійні члени Виділу полишать ся при своїй гідності, чи подадуть ся консеквентно до дімісії.

Гр. Бадені, б. президент міністрів, мав заявити кореспондентови льондонського Times-а, що в справі розпоряджень язикових поступив собі трохи неогладно. Повинен був лишити собі якийсь час і перевести справу так, щоби усунути всі труднощі через поступовані уступства. Тимчасом бажаючи як найскорше дійти до порозуміння, поповнив сю похибку, що не ужив тих средств осторожности. — О бурливім зазіданю парискої палати послів з передпослідної сесії висказав ся гр. Бадені, що був то домовий спір, котрий в двох днях поладжено цілковито, в супротивності до що раз нагальніших вибухів в парламенті віденським. З той причини опускаячи французький парламент мав бути б. премієр сумним і пригнобленим. Який буде результат австрійського пересилєня, того гр. Бадені, як сказав, собі не представляє, але то певне, що австрійські народи годять ся під одним взглядом, в загальнім почитаню для свого цісаря. Додав, що цісар по своїм ювілею схоче відай визначити Будинешт на резиденцію архикнязєви Оттонови. Однак краківський „Час“ лише, що та розмова то лиш містифікація.

Також обиди! В стирійскім соїмі поставив посол Бальц таку інтерпеляцію, що характеризує досадно зарозумілість і буту державного урядника. Конципент адвокатський др. Губер в Юденбургу переходив оподі в полудне улицею і нехотачи потрутив рукавом закиненого плаща тамошнього старосту. Найбаверя. Дрібна ся подія минула так незамітно, що ані староста ані конципент не вирекли до себе слова і кождий пішов своєю дорогою. На другий день явив ся в канцелярії, де був др. Губер, узброєний жандарм і вівзав его ставити ся в протигу одної доби в старостві. Коли конципент задосить учинив сему вівзаню, заєсудило его староство за обиду через потрученє рукавом на 3 дні арешту. Посол Бальц підніє в свій інтерпеляцій до намістника, що згаданий староста з Юденбурга дуже часто надзуживає в сей спосіб своєї власті.

Німецький штаб генеральний видав сїм томів кореспонденцій знаменитого генерала Мольткого. Париский Revue de Revues, обговорюючи се видавництво, твердить, що є се збір дуже цікавих документів історичних. Особливо важкі они для справи війни 1870—71. Листи Мольткого мають доводити, що Пруси бажали війни з Францією ще від р. 1859, і пригтовляли ся до того енергічно. Мольтке вже тоді мав готовий план переступлення Рену. Цілю мало бути здобуте Парижа — і скиненє з трону Наполеона III.

Рабунок на улиці. Оподі вночі повертав позній скарбової дирекції у Львові Куровський від своїхів з міста до дому. На ул. Городецькій коло насарії Фердинанда напала на него несподівано якась жєнщина, ударила его і стала его драти по лици. В тій самій хвили ударив его хтось з заду в голову так сильно, що Куровський упав неспритомний на землю. Серед шарпанини і оборотів на всі боки отамив ся і узяв, що напасники здирають з него зимовий плащ і сурдуг. Хватив отже жєнщину за волосє і застав з цілої сили кричати. Переполохани напасники, а поутікали. Огрозавлений і побитий вернув ся „Куровський“ назад до міста, і повідомивши о виїзду поліцію, удав ся на стацию ратуноклу, де єму заєсмотрєно рани.

Рух поїздів залізничних

від 1-го мая 1897 після часу середньо-європейського.

До Чернівців приходять:

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців: посп. 11:28 рано, особ. 3:20 по полудни, особ. 7:57 вечер., посп. 8:11 вечер., особ. 6:10 рано;
з Бурдуженів, Іцкан, Гатин, Гадікфальфи Гайбокої: особ. 8:09 рано, особ. 12:12 в пол., посп. 3:50 по полудни, особ. 10:00 вечером;
з Новоселиць, Боаяна, Садагури: мішан. 9:50 вечером, мішан. 11:30 рано.

З Чернівців відходять:

до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня: посп. 8:19 рано, особ. 8:54 рано, особ. 12:32 в пол., посп. 4:04 по пол., особ. 10:25 в нощі;
до Гайбоки, Гадікфальфи, Гатин, Іцкан і Бурдуженів: посп. 11:48 рано, особ. 3:51 по полудни, особ. 8:32 рано і особ. 6:35 рано;
до Садагури, Боаяна, Новоселиць: мішан. 6:45 рано і мішан. 4:30 по полудни.

До Гайбоки приходять:

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карапчева: мішан. 6:35 рано, (на шляху Бергомет-Карапчев тільки в понеділок), мішан. 10:37 рано (на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1-го липня до 31-го вересня що понеділка і четверга) і мішан. 8:00 вечер (не їде в понеділок).

З Гайбоки відходять:

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів: мішан. 8:14 рано (на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці) і мішан. 5:35 по полудни.

До Гадікфальфи приходять:

з Радівців: мішан. 5:42 рано, мішан. 8:55 рано, мішан. 1:15 вполудне і мішан. 7:47 вечер.

З Гадікфальфи відходять:

до Радівців: міш. 6:10 рано, міш. 10:03 рано, міш. 2:28 по пол., міш. 6:12 веч. і міш. 8:05 веч.

До Гатин приходять:

з Кімполунгу, Вами, Гурагумори, Качики: мішан. 12:58 полудне, і мішан. 6:25 вечер.

З Гатин відходять:

до Качики, Гурагумори, Вами, Кімполунгу: мішан. 10:10 рано і мішан. 2:01 по полудни.

До Іцкан приходять:

зі Сучава: мішан. 4:42 рано, мішан. 8:42 рано, мішан. 1:30 по полудни, мішан. 6:30 вечер і мішан. 8:37 вечер.

З Іцкан відходять:

до Сучава: мішан. 3:27 рано, мішан. 6:30 рано, мішан. 10:09 рано, мішан. 2:16 по полудни і мішан. 7:18 вечер.

До Вами приходять:

з Рус-Молдавиць: мішан. 8:42 рано, мішан. 12:59 полудне, мішан. 2:04 по полудни, мішан. 3:22 по полудни, мішан. 5:45 вечер, і 9:05 вечер.

З Вами відходять:

до Рус-Молдавиць: мішан. 3:46 рано, мішан. 6:47 рано, мішан. 9:13 рано, мішан. 11:32 полудне і 2:50 по полудни.
Поїзди між Вамою а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станциях Вама, Драгоша і обох Молдавицях.

До Карапчева приходять:

з Чудина н. С.: мішан. 5:55 рано (лиш що понеділка) і 5:55 вечер (з виїмкою понеділка).

З Карапчева відходять:

до Чудина н. С.: мішан. 8:54 рано, (лиш що понеділка), мішан. 10:07 рано (з виїмкою понеділка) і мішан. 6:16 рано кожної днини.

Примітка.

Час середньо-європейський іде о 46 минут пізніше від черновецького часу.

Позволю собі повідомити П. Т. Публику, що я набув в дорозі купна

СКЛЕП ЮВІЛЕРНИЙ

з товарами зі срібла і золота в Чернівцях, в ринку ч. 9.

котрий доси мав фірму АЛЬФРЕД СКШИЦКИЙ, і буду его провадити на далі під фірмою моєю:

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ

ювілер, золотник і годинникар,

де буду мати все на складі багатий вибір дорогоцінностей, товарів золотих і срібних, золотих і срібних годинників як також товарів з хінського срібла з реномованих фабрик ХРИСТОФЛЯ і БЕРНДОРФА і буду старати ся продавати по найдешевших цінах.

Рівночасно повідомляю П. Т. Публику, що я був довгий час занятий в найславнішій фабриці і можу оправдати дорогоцінний камінь і вся найновітніших фасонів. Направляю як найліпше товари золоті, срібні і годинники. Прочення з провінції виконую скоро і точно. — Ціни умірковані. — Если товар не до вподоби, то виміною его сейчас. О ласкаві замовлення просять

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ.

Шкільні повідомлення і Schulnachrichten

є на складі

в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Торговля образами

Склад рам

Переплетничий заклад

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

улиця поштова число 9.

(напроти будинку поштового).

Замовлення з провінції виготовляє ся як найскорше і як найдешевше.

Г. Файлес

оператор нагніток

Чернівці, ул. Руска ч. 6.

Пам'ятайте на

Народний Дім в ЧЕРНІВЦЯХ.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 ар.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сего

Загально улюблений лік

всє лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Антика Ріхтера

під золотим львом у Празі.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хінського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою В. М. F.

Черевики ручної роботи

для мужчин ланкер. з гумою . . . ар. 4.75
" " " шнуровані . . . " 5.25
" " " паризкі . . . " 4.—
" " " з гумою . . . ар. 2.75—5.50
" дам козлячі сальонові . . . від. 1.25
" " зі шпангою . . . " 1.90
" " ланкер. сальонові . . . " 1.80
" " зі шпангою . . . " 1.90

Дамські черевики до шнурованія і зашпильованія від ар. 2.50 в гору.
Дитячі черевики до шнурованія і зашпильованія від 90 кр. в гору.

Полотняні черевики до гімнастики від 40 кр. в гору.

Великий вибір мужеских, дамських і дитячих рукавичок.

15% рабату!

даємо лише ми від цін за біле др-а Егера після цінника.

Великий вибір бальових вахлярів,

Правдиві фіншбінові шнурівки

від 1.25 почавши.

Виключна продаж циліндрів

з фабрики Ц. Месмера у Відні і з фабрики І. Гігль в Найтіштайн.

Великий склад правдивих англ. капелюхів.

Шовковий клас найновішого фас. . . ар. 5.50
" циліндр . . . " 4.50
Мужескі капелюхи з твердим крие. . . 1.75
" " " " " " " 1.20 в гору
" " " " " " " 1.38
" " " " " " " 1.25
" " " " " " " 1.58
" " " " " " " 1.18
" " " " " " " 1.70

Гарні пера до капелюхів.

Парасолі з селізанми ручками.

З чистого шовку від 3.— до 6.—
на лів зі . . . 1.38 „ 1.98
з чистого шовку . . . 1.58 „ 2.18
на лів а . . . —.98 „ 1.58
з англійск. деревляними ручк. . . —.75 „ 1.90

для мужчин батистові сорочки з шовковим передом ар. 2.58
Сорочки для мужчин гладкі від 1.18 в гору
" " " з фалд. „ 1.38
" " " гафтов. „ 1.58
" " " піргові „ 2.25
" " " нічні „ 1.38

Корсетки для мужчин

гладкі, гафтовані, білі і в інших барвах, від 18 кр. поч.

Ковніри і маншети

маншети, першої якості, поцвіріні 6 шт. ар. 1.80
" другої " " 6 " „ 1.50
ковніри, першої " " 6 " „ 1.05
" другої " " 6 " „ —.90
Калісоми з Gradl-полотна від 70 кр. в гору.
Льняні хусточки 12 штук від 90 кр. в гору.

Шийки для мужчин і хлопців.

Найновіші палички.

Білі краватки батистові і шовкові від 15 кр. почавши.
Краватки вузлові і пів-Lord.

Черевики до снігу.

для мужчин пара черевиків до снігу 3.90 ар.
" жєнщин " " " 3.50
" хлопців " " " 2.25
" дїтий " " " 1.80

Кальоші для мужчин

від 1.90 почавши.

Дамські кальоші

від 1.25 почавши.

Кальоші для дїтий

від 75 кр. почавши.

Гумові черевики до гімнастики

від 1.10 почавши.

Рукавиці шовкові і нитяні від 18 кр. почавши.
Великий вибір рукавиць Glacé.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромоєвського.

За редакцію відповідає Іван Созанський.

Виходить в Чернівцях:

середу, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсертати
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
переді застережені.

Поодинокі числа коштують 8 кр.

Церков а народність.

„Одинока автокефальна православна церков в Австрії, хоч би була і хінською, може мати великий вплив на судьбу нашого народу.“ Так писали недавно тому „Буковинській Вѣдомості“ підпорядковуючи зовсім інтерес народний інтересови церкви. Та якимсь цікавим складом обставин умістила волоска „Patria“ в ч. 86. передову статю, котру радимо прочитати редакторови „Бук. Вѣд.“ а навчити ся з того може багато; він побачить, а може і переконає ся, що найблизні приятелі і союзники „руських“ консерватистів, думають про єю справу зовсім так само, як ми, а така наука може придасть ся і „руським“ консерватистам при їх політичній діяльності, наколи вони годні ще займатися якоюсь політичною акцією.

Порушила в тій статі „Patria“ цікаву справу, а іменно становище духовенства православного супротив руху народного і акцентує з великою силою і отвертостю, що духовенство православне се дуже важний чинник в політичній життю Волохів, що оно мусить бути на скрізь волоске і повинно як найсильніше одушевляти ся народними ідеалами.

Сей висказ Patrii-ї дуже важний для нас, тим більше, що у Волохів дуже мало отвертості, що они дуже часто а майже все крили ся з своїми гадками, і говорили про fore-externo зовсім що иньшого, як думали. Лиш від часу, як почала виходити Patria, стали Волохи більше отверто говорити те, що думають. Так бувало доси і в справі церкви православної. Чи-ж Волохи сказали коли перед тим так ясно, як тепер, що церков повинна злитися в одну суцільну звязь з життям політичним народу? Сего ми від них почути не мали нагоди, они лукавили перед світом і притворяли ся, що немов то православне не має нічого спільного з волоским рухом народним, а хоч на ділі уживали церкви до винародовлювання Русинів а зміцнювання своєї волоскої нації, то перед світом

крили ся з тим; представляли річ так, що нібито православній нації консисторії лиш православне на умі, а до національної справи она нібито зовсім не мішає ся. Коли однак сям разом Patria так ясно заговорила в сій справі, коли она виловила своє пересвідчене, що церков має надзвичайно велике значінє в політичній життю народу, що она мусить пересякнути народними стремліннями і в той спосіб має пособляти народному розвоєви, — хочем і ми зазначити той факт і сказати своїх пару слів в тій справі.

Передовсім повернемо знов до наших ультра-православних „консерватистів“, котрі допустили би навіть, щоби церков була „хінською“, лиш щоби була православною. Най они роздамають тепер, чи таке легковаженє народного елементу, котре допускає, щоби церков була навіть „хінською“, видержує хоч одробину критики супротив поглядів Волохів і супротив дійсного факту, що волоска церков, нехай би она була собі і найбільше православна або католицька, для Русинів заведи остала-б не рідною матерею, але мачухою, бо Русини потребують своєї рідної церкви, бо лиш така церков може сповнити своє святе ціляництво між руским народом. Волохи знають отже, яку роль має відіграти церков в їх народній життю і стремлять до того, щоби важність тої ролі піднести навіть на некористь другого народу, а наші „консерватисти“ вдовольняють ся вже тим, що они православні, а чи они Русини, чи Волохи, чи Хінці то їм все байдуже. Чи-ж такі погляди можуть лишити ся поглядами народу? Чи-ж они не довели би до того, що наш нарід счез би з лиця землі? Най наші консерватисти над тим призадумують ся, чи їх погляди в справах церкви не є чистим запереченєм, а що найменше найбільшою байдужістю супротив народних змагань. Если однак ті погляди мали би у них бути так вкорінені, що їх годі змінити, то по що дурити світ і звати себе народною партією. Чи не винадало-б їм покинути проте назву „руських консерватистів“, старо-Русинів, а назвати „Бук. Вѣд.“ органом „в данім случаю навіть хінських православ-

них Християн?“ Се відповідало би як найліпше їх пересвідченням і в таким разі годі було-б зробити старо-Русинам закиду мерзкого крутарства і лукавства, котрі їх приневолюють звати себе Русинами, наколи они готові бути навіть „православними Хінцями.“ Та на щастє народу руского на Буковині погляди Бук. Вѣд. се лиш погляди дрібної горстки „законсервованих“ в середовічній темноті трутів, — цілий нарід динє иньшими ідеями і иньшими поняттями і тому повинна застановити ся над тою справою православна консисторія. Она має передовсім старати ся о удержанє поваги православної церкви, єї слави і значіння; інтерес восточної церкви находить лиш в консисторії свою репрезентацію і тому если консисторія хоче удержати повагу і силу восточної церкви, то не може віддавати ся на виключні услуги одного народу, а тим більше пособляти одному народови винародовлювати другий. Она повинна подбати о то, щоби православне духовенство відгравало таку саму роль в життю і розвоєві національно-політичній руского народу, яку грає то духовенство між волоским народом. Бо чи-ж може нарід руский бути вдоволений тим, коли видить всю свою духовну інтелігенцію в противнім, а ворожим собі таборі, а рівночасно знає силу і значінє тої інтелігенції духовної для себе, знає, що то духовенство повинно працювати для свого народу, а оно тимчасом шкоду єму приносить. Коли якийсь член тіла не сповняє свого завдання, то треба єго відняти, — а подібне розумованє в приміненю до православного духовенства могло би мати дуже тяжкі наслідки для православної церкви, котрі для нікого не були би пожадані. Тому може собі також і православна консисторія витягнути з передової статі Patrii-ї ту науку, що нинішнє православне духовенство, призначене для Русинів, не сповняє зовсім тої культурно-народної задачі для них, так як то діє ся для народу волоского, і що таке нерівномірнє трактованє синів тої самої церкви а двох народностей, є для одної з них кривдою, а що всяка кривда дуже часто метить ся на тім, хто єї поновив, то і в тім

Образки з Канади.

НЕСТОРА ДМИТРОВА.

НЕДІЛЯ В ОТТАВІ.

Столиця Канади, Оттава, прекрасне місто. Положене на горі, над рікою того самого імені, збите в невеличку групу, симетрично поділену; на скалі, на березі ріки будинок парламенту, величавий будинок. Ціле місто, як би гляділо з гори на цілу Канаду, як би з тої гори роздавались гримкі прикази для захожих народів, що осіли ріжними групами на непроходимих просторах від Атлантики до Пацифику.

Характер сего невеликого міста схожий з характером столиці Сполучених Держав, Вашингтоном. Рух торговельний і промисловий скупив ся в Montreal, як і в New-York. Оттава і Вашингтон то прекрасні сади з величавими будинками. Се міста великих панів-капіталістів, котрі силою своїх капіталів неволять дорогами законодавчими, тарифами, трустами своїх слуг, робітників і хліборобів.

Англіїська практичність вкупі з французкою елеганцією витворити ту особний тип народу, завели особну моду, звичаї і обичаї, яких не подіблеш ні в Лондоні, ні в Парижі. Одно характеристичне, що показує висність культури англійської над культурою французкою. Француз говорить французкою і англійською мовою,

Англіїк лиш по англійски. Та се єму і вистарчає, щоб міг побити цілий світ своєю житєвою проворністю.

Мені випало бути в неділю в Оттаві. Тихесенько, святочно тут в неділю, як і по всіх містах американських. Всі склепи, готелі цілком позамикані. На улиці не чути буденного гомоту, навіть трамваї по улицях не їздять. Около 10 год. рано бачиш групи людей, повбраних святочно, з книжками під пахою, як розходять ся в ріжні сторони до своїх церков. А церков в Америці, найріжнороднішого віроісповідання, без числа.

Подіблеш тут: Church of England, Greek cath. church, Rom. cath. Church, Lutheran, Presbyterian, Methodist, Baptist, Congregational, First Church of Christ, Salvation Army і багато, багато ще других. Звісно, зі всіх святів принесли тут народи з собою свої церкви і обряди...

Я вийшов і собі на улицю тай пустив ся тою дорогою, котра стояла напроти носа. Неподалеко став передо мною величавий будинок, околений зеленою муравою і живоцвотом. На чорній таблиці стояло написано: St. Andreas-Presbyterian church. — Sunday's services at 11 a. m. and 7 p. m. Subject of sermon in the morning, „Sure of Salvation“ by the pastor Rev. Joseph Hogg*). — All right, думаю собі, поступлю ту,

*) Недільні богослуження: в 11 пр. пол. і 7. по пол. Предмет бесіди (проповіді) рано: Невістіє спасення.

подивлю ся, як ті люди на свій спосіб Бога хвалять. По високих сходах, вистелених диванами, вступив я до притвору, скинув з себе пальто і капелюх, подав чоловікові, що переховував такі річі, і впровадженний другим чоловіком до лавки, почав я розглядатись по салі.

Салі збудована амфітеатрально, зовсім, як салі театральні в Європі зі своїми ложами, галерією і сценою. На сцені під стійною стоїла фіє-гармонія, з переду неї два ряди крісел, разом 18, перед кріслами трибуна для пастора, на пульті велике, позолочене сьв. Письмо: над сценою в горі стояло написано. I am world.*)

Незамітно, тихесенько сїдали люди, що приходили, на свої місця і чекали на початок богослуження. З ударом 11. години вийшла на сцену дівчина, засїла при фіє-гармонії і роздалась поважні звуки псалма. За хвилию засїли на сцені на своїх кріслах співачки і співачи, числом 18. Нарід слухав побожно звуків псалма і мов би чекав ще чогось, чого не доставало до цілости групи на сцені.

З дверей, з противного боку показалась висока етат пастора. Білий як голуб старець, одітий в чорну тогу, з білою краваткою на шиї, вступив маєстатично на трибуну. Нарід з похиленими головами слухав молитви, котру пастор шептав півголосом. По тій молитві співав

*) Я єсмь світ.

случаю треба би найспішніше лихови зарадити...

Але ще одно слово до краевого правительств в тій самій справі... В тій борбі о покриття в своїх правах, яку від якогось часу веде нарід руский з консисторією, а котру то борбу має рішити правительство, дивило ся оно на ту ссаву з зовсім иншого боку. Правительство мірить дуже часто відносини православної церкви тою мірою, яку научило ся приміювати в западних краях держави до католицизму. На закиди з руского боку, котрі вказували на більше автономний уклад в православній церкві, а тим самим також і на єї в меншій або більшій мірі національний характер, відповідало собі в душі правительство, що то таки не правда, мотивуючи се тим, що сего не бачило в церкві католицкій. Забувало однак правительство, що католицизм се — певного рода інтернаціоналізм і централізм, наколи православне се — націоналізм і автономія.

Тепер ту саму гадку висказують навіть ті, котрим могло би залежати на закритті правди; передова стаття „Patriot“ потверджує то все, що ми зі свого боку завжди в тій справі говорили; нехай же і правительство не зати́кає ушний перед тою так отверто і ясно висказаною правдою що-до становища православного духовенства в життю народнім; нехай пам'ятає, що єму зовсім не удасть ся зробити з того духовенства лиш духовенство на взір духовенства католицкого, і що проте і правительство, наколи єму залежить на природнім і спокійнім розвитку відносин церковних і національних на Буковині, мусить в рівній мірі дбати, аби і Русинам православна церква стала рідною матірню, а не мачухою.

Вісти політичні.

Стрейк студентів німецьких на університетах, забурення поміж студентами, два віча студентські у Відні, бійки між Німцями і Слов'янами довели до того, що міністерство не могочи розв'язати того гордийського вузла, розтязо єго одним махом. Міністерство просьвіти видало рескрипт до ректоратів університетів у Відні, Празі, Градцу, Інсбруку, до політехнік у Відні, Градцу, Берліні і до академії агрономічної у Відні, котрим заминає зимовий семестер вже 7-го лютого; салі університетські мають бути позамикані і студенти не мають права в них являти ся. Всі справи, котрі студенти мали позагоджувати при кінці сего семестра, як приміром, кольовія, іспити, посвідчення фреквентатції викладач відкладає ся на другий семестер, котрий розпочне ся для 21-го марта. При нових записках мають студенти складати писемні оєсвідчення, що будуть повинувати ся уставам і законам університетским. Хто не зложить такого оєсвідчення, не буде допущений до запису. Всі студенти, котрі будуть знаходити ся в єїсстві дисциплінарнім, не будуть могли записати ся на університет. Против

хор вкупі з усім народом псалми, означені на програмі. Тепер появив один уступ з послання св. ап. Павла до Римлян, а відтак з черги сьївала дівчина сольо в супроводі фісгармонії. Підчас тої продукції ходила поміж люди з рук до рук срібна тацка, на котру люди складали гроші, вложені в відповідні копертки. Тихесенько відбула ся та складка; не було чути бренькоту монети, не разила нічне ухо та мамо-на сьвітова. Кождий зложив тільки кілька хотів — і тацка незаметно опинила ся на призначенім для неї місці.

Наступила з черги проповідь на тему: „Sure of Salvation.“ Я чув в моїм житті вже кілька перворядних сил драматичних так в Європі, як в Америці, але першешество дав би я, без жадної застороги таки пасторови J. Hogg. — Треба знати, що протестантські пастори, то цьвіт американської інтелігенції. Як профани Американці не грішать всесторонню оєсвіттю, лише суть спеціалістами в своїх занятях, так знову їх пастори, діставши всесторонню оєсвітту, студіюють ціле життя всякі галузи науки, а мають великі доходи, час, і спромогу по сему, тай в неділі, можна би сказати, доповняють оєсвітту своїх парохіян. Церкви протестантські в Америці, по великих містах, се недільні університети з конфесійно-народним характером.

Більше, як годину слухали люди уважно бесіди свого знаменитого пастора. По проповіді засьївав хор якусь ораторію. З такою прецизною, з таким артизмом віддав хор аматорів

12 членів виконуючого студентського комітету буде виточене єїсство дисциплінарне. В той єносєб зійде може з порядку дневного справа студентів і наступить можливість згоди і дальшої мирної парламентарної праці.

В політиці заграничній видний цікавий зворот. Як звістено рішало ся послідніми часами питанє, який вплив переважить в Хінах. Боролася тут Росія з Англією, одна і друга сторона оєсвувала Хінам позичку, а рада мандаринів впадала на добрий помисел взяти часті позички від Росії, а другу від Англії. Спротив того цювала ся була по трохи Росія і Англія, та тепер доносять, що Росія вже на то ся годить, бо Англія має за то понерти кандидатуру пропозованого Росією князя Юрія на губернатора Крети. Против того запертистувала дуже остро Німеччина, а Австро-Угорщина доси не виявила в тій справі своєї гадки, але можна доміреувати ся, що она вже диятого не згодить ся на кандидатуру князя Юрія, бо мусить побоювати ся збільшеня сили Греції а в паслідок того і переміни відносин на балканським півострові.

З другого боку султан турецький є абеолютно противний кандидатурі князя Юрія. Говорять, що то Англія, котра на він є за кандидатурою князя Юрія, потайно працює в дипломатії над тим, щоб султана на дальше в тім опорі удержати. Готова з тої незгоди вийти знов якась буря на небозводі європейської дипломатії.

Нові здобутки Русинів галицьких.

Між важнішими внесеними, які поставили послі Барвіньський, Вахнянин і товариші в сегорічній сесії галицького сойму були внесення на заснованє рускої гімназії в Тернополі і на заведенє руского язика, яко обовязкового у всіх гімназіях західної Галичини. Внесення ті передано шкільній комісії, а та в справі рускої гімназії ухвалила виступити перед соймом з такою ухвадою:

„Взиває ся ц. к. правительство, щоб в місті Тернополі засновало гімназію з руским викладовим язиком, на разі в формі рівнобійних клас при тамонній польській гімназії, поступенно від першої класи що року доповняючи себе, і щоб першу таку рівнобійну класу відкрило як найскорше, наколи се можливе, з днем 1. вересня 1898 року“. В дискусії над єєю справою всі бесідники без винятку з повною прихильністю віднесли ся до неї.

Внесенє комісії прийнято значною більшістю голосів, так що нині маємо вже в Галичині чотири гімназії.

В справі науки обох краєвих язиків в школах середних комісія шкільна згодила ся однодушно на то, що знанє обох язиків краєвих єсть пожаданим для обох народів в краю, а особливо для тих людей, що мають в краю єновати публичні обовязки. Комісія констатує, що під тим взглядом межі репрезентантами обох народностей анї межі польськими послами не було що-до засади ріжноти. Комісія вислухала гадки репрезентанта краєв. Ради шкільної п. віцепрезидента Божинського, котрий між иньшим сказав, що від вересня 1897 заведено науку язика руского яко предмет надобовязковий в краківських гімназіях і фреквєнція зараз в першій році показала ся численною. Що-до плану і методи то має ся на оці, щоб молодіжки польській дати нагоду пізнати руский язик, але не перетяжати єї під взглядом часу і обєзу науки.

поважну ораторію, що рідко доводило ся, мені такий сьпів чути. Я пригадав собі тогди мого товариша з часів військових, з часів семинарських, товариша долі і недолі, нашого композитора Остапа, що так скоро затих, і немов бачив єго, як єму слези з очей цюрком льють ся при артистичнім викінченю тих п'я і тих всьїяких п'тучок музикальних.

Але я, слухаючи сєї чудової музики, пригадав собі, як от недавно правив я службу божу на одній з наших кольоній, а дяк, ставши посеред хати, розставив широко ноги, вхопив ся одною рукою за горло, другою за рукав і кричав так страшно, що всіх прочих своїх товаришів, тої самої професії, а було їх аж п'ять, чисто перекричав. Страшно було тогді! Ох, як би ти, Василю, ту собі зраз вивчєв! подумав я собі. Ще раз на закінченє вишєнтав пастор коротку молитву, промовив голосно „амін“ і і нарід поволеньки почав розходити ся.

По дорозі стрітив я громадку людей, що з хоругвою на переді, при звуках сьїву і музики машерували по улицях і на більших площах говорили свої проповіді. Се була „Salvation Army.“

На мості, коло поштового будинку, високий муштина, з чорною бородою, тримав „speech“, кричав, аж зіпрів, але єго якось ніхто не слухав. Маленький припадочок стягнув і єму купку цікавих слухачів. Двох мертвецки паних людей, заточуючись, посідали відпочивати під муром. Бесідник побачив їх, звернув зараз бе-

Комісія заявила ся рішучо против безвзглядного примусу для науки другого язика краєвого, але не єсть і за чисто надобовязковою наукою, бо та довела би лиш поволі до цілі. Треба ужити на молодіж і родичів легкого примусу т. є. науки вигладної, котра оєсноває ся на тім, що коли ученик запише ся раз на науку якогось предмету взглядно обовязкового з початком року, то він обовязаний учити ся єго через цілий рік, а класифікація з того предмету впливає на загальну класифікацію. Але взглядно обовязкову науку не може комісія припоручати нині вже з тою строгістю, щоб она була точно переведена, бо на-самперед брак сил учительських для руского язика, а відтак не-у всіх кругах єуєспільности мнєє о вартості і користі науки руского язика єсть достаточено підготовленє. Диятого комісія вносить:

1) Сойм висказує переконанє, що знанє обох краєвих язиків єсть пожаданим для обох народів, а особливо для тих, що мають єновати уряди публичні; 2) Сойм висказує кр. Раді шкільній признанє за єї заходи в справі улеєшеня молодіжки науки обох краєвих язиків; — 3) Сойм виває кр. Раді шкільну, щоб і дальше поступала в тім напрямі і в міру позисканя учительських сил у всіх школах середних завєла науку другого язика краєвого, яко предмету взглядно обовязкового; — 4) Сойм взиває правительство, щоб в цілі урядженя курсів практичної науки язика руского утворило при обох університетах і при політехніці львівській єталі посади відповідно кваліфікованих лекторів. — Внесенє комісії ухвалено.

Петиція в справі рускої народної школи в Чернівцях.

Тов. „Руска Школа“ внесло до бук. сойму краєвого петицію в справі оєнованя в Чернівцях народної школи з руским викладовим язиком. Справа то дуже важна, кривда на тім поли дє ся нам велика; тому в згаданій петиції змалювано докладно аномальні черновецькі відносини шкільні і тому то in aeternum rei memorem наводимо ту петицію в дослівнім переводі: Високий Сойме! Вр. 1891 внесло велике число мешкаючих в Чернівцях руских міщан петицію до черновецької ради громадської о заснованє шо найменше одної чотирокласової школи народної з руским викладовим язиком. — Петиція була однак безуспішна, бо репрезентация громадска не удостоїла навіть пєтєнтів відповіді. Так само безуспішна була така сама петиція тов. „Руска Школа“ і черновецьких міщан до ц. к. Ради шкільної краєвої. — На засіданю з дня 7-го лютого ухвалив також Високий Буковинський Сойм єлдіуючу резолюцію: „Завзиває ся ц. к. правительство, постарати ся в відповідній дорозі, щоб єтоличне місто Чернівці задєсєть вчинило жаданам також мешкаючих Русинів через заложєнє потрібних шкіль народних, а шо найменше одної чотирокласової школи інколи народної з руским викладовим язиком.“ З найбільшим однак жалєм мусимо сказати, що навіть ся заява представитєлів цілого краю, за котру Русини складають найєсердечнішу подяку, позістала без всякого єуєспіху.

Як же оправдана, нильна і необхідна єя проєба Русинів о заложєнє руских народних шкіль, можна побачити зі єлдіуючого представлєня. Так у всьїх черновецьких школах середних, як також і народних (з винятком двох) мовою викладовою є язик німецький. Молодіж шкільна по своєї матерній мові належить до ріжних народностей, а який вплив має той німецький

єїду на наслідки п'яєства і вказуючи пальцем на тих двох бідолахів, звабив кілька десятків цікавих людей, котрих бавила тота сєна. Видячи, що вже більша кунка людей приєзбирала ся, наш пастор вхопив євій напєлюх і гєстикулюючи відповідно збирив центи за свою мольну працю. І сєй чоловік на євій лад Бога хвалив і євоїм промислом жив.

— І знов тихо єтало; тихо і спокійно в обідню пору в Америці; Американцєви в обідню пору, а особливо в неділю ніхто не сьміє перешкаджати. — Він має час на роботу, має час на молитву, — має час на забаву, але євій час у него на їду. Без євіданя не піде до роботи, в пору обідову не буде роботи, хоть би єсвіт валив ся; а вечера у него з п'яями і ріжного рода кєксами то так, як празник у нашого єсв'ященника в Галичині. По обіді колєне ся в вигіднім крієслі, а коло 4. год. ханєє біблїю під паху і знов дєє кождий до євої єї церкви. Вечером салєони позамикані, щільно позамикані, але хто знає другі бїчні дєвері, тої заглянувши до єєредини, побачить там єнорє число темшєренєєв, котрі тільки празника ради „whisky“ поливають. Але занє ся, занє Американєц, ємертєльно занє ся, як ніхто, а особливо єго „priest“ не бачить.

Ottawa 1. падолиста 1897 р.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

„Образки з природи.“
Ціна 5 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотека," а по 2 кр. за кожду поодинокую книжочку.

в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Рівночасно повідомляю П. Т. Публюку, що я був довгий час зайнятий в найславніших фабриках і можу опрацювати дорогоцінний камені після найкращих фахівців. Направляю як найкраще товари золоті, срібні і годинники. Перушення з провінцій виконую скоро і точно. — **Ціни умірковані.** — Если товар не до вподоби, то вимірюю его сейчас. О ласкаві замовлена просить

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпакки і хіньського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печатною В. М. F

від 1.25 почавши.

З чистого шовку від 3.— до 6.—		
на пів зі	„	1.38 „ 1.98
з чистої вовни	„	1.58 „ 2.18
на пів з	„	— .98 „ 1.58
з англійск. дере-		
в'язиними ручк.	..	— .75 „ 1.90

Краватки вузлові і пів-Lord.

Великий вибір рукавиць
Glasè.

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсерти
платні в Чернівцях.Рукописи повертаються лише на по-
передній застереженні.

Поодинокі число коштують 8 кр.

Братня борба.

Наколи у нас на Буковині іде жите спокійною струєю, борби політичні не роз'ярують ся сильно, бо край ще може не досягти до живішого політичного життя, то в сусіднім нашій краю в Галичині зайшли в останніх часах цікаві випадки в руській народній житю, на котрі і ми повинні звернути увагу.

Вже від довшого часу борються там дві народні партії: народова під проводом Романчука, що сконсолідовали ся з москвофілами і оживили тим самим той немічний, дряхлий, хлячий ся до гробу організм, ведуть борбу з другою партією народовців, що стоїть під проводом послів Барвіньського і Вахнянина. Борба та веде ся вже не від нині, наша публіка по-знакомлена з її фазами і певно має вже свій погляд в тій справі, то-ж і не звертали би ми на то вже уваги, але форма тої борби, та, можна сказати, дика зайлість, що опанувала тепер „сконсолідованих“, приневолює нас забрати в тій справі слово, бо оно прикро навіть здалека глядіти на ті так сумні появи. Розуміємо, що в житю народів поєднують крайню ворожість собі табори, розуміємо борбу межі двома народами, але тут борються ся сини одного народу, а то, що буває звичайно причиною розділу одного народу на дві воюючі сторони, — справи суспільні і ріжничі класові не мають тут місця. Партію Барвіньського і Романчука не ділять економічні інтереси, то не борба робітника з фабрикантом, або сільського пролетаря з власником великої посілости, — погляди національні не ділять їх, а мимо того они побивають себе взаємно і в тій борбі доходить вже до крайніх границь. Русини не досішли ще до того, щоб присвоїти собі гадку угорського патріота Аппоні, котрий сказав, що „любов до вітчизни повинна бути сильніша, як партійна ненависть.“

І о що властиво ходить тим двом воюючим партіям, де лежить причина їх борби? Щоби відповісти на се питання треба глянути тро-

хи в зад і пригадати собі, як та справа розвивалась. Романчук, не будучи, здає ся, добре свідомий того, що робить, інакше так зв. „нову еру“, загінотизована провінція мовчить до якогось часу, а потім починає відказувати на „ново-ереску“ політику, посол Романчук боїть ся стратити симпатію на провінції, робить козла політичного і мотивуючи се тим, що правитель-ство не виповнило своїх обіцянок, переходить в опозицію, а потім і не зважає вибраний до Ради державної, бо правитель-ство хоче его за кождо ціну звідтам позбутися. Посол Барвіньський тимчасом разом з нововибраним Вахнянином держать ся на далі політики заїнагурованої „новою ерою“, стає партією правитель-ственною і хоче погодити ся з Поляками, домагаючи ся натурально заспокоєня прав Русинів. З одного боку опозиція — з другого боку партія правительствена, там Романчук тут — Барвіньський і Вахнянин — et inde irae.

В спір тої о спосіб ведення політики входить по часті елемент личний, личні відносини провідників, але то заслаєня ся веде словом: „добро народу.“ Борба стає чим раз острійша, а в сих часах, коли в соїмі прийшла на порядок денний справа так дражлива, як адреса, буря ненависти політичної починає шаліти цілою силою.

Ми не хочемо думати, щоби атаки зі сторони сконсолідованих були організовані якою не будь рукою зі Львова, або Стрия — думаємо, що до того ще не дійшло. Теперішню „опозиційну“, „політичну“ акцію провінції, котра величає Окуневського, а киричить і зве „зрадниками“ тих всіх, що були за адресою, приписуємо їй „політичному розумові“, то-ж і хочемо з того боку ту справу обговорити.

З гори заявити мусимо, що ми не противники опозиції против правитель-ства і Поляків; если галицькі Русини на стільки дозрілі політично, на стільки зорганізовані на цілій боєвій лінії, що можуть нині видерти і вибороти то все, чого домагають ся, — то і з радістю по-витали би ми тої крок, бо ми знали б, що з того буде якийсь хосен. Але если ми видимо, що

при тім тахішнім руху, який нині проявила провінція, при тій можна би сказати горячкової роботі (натурально, що лиш у поодиноких одиниць) Русини абсолютно ще не так сильні, щоби могли вибороти свої народні права, то чи-ж раціонально було би пускати ся з тою течією, горлати „кривда нам“ і так дожидати осушення того, що нинішнім способом можна нині досягнути, аж за які десятки літ? Ми розуміємо, що та провінція, що не має до чинення з польськими вишніми політиками, котрі мають здоровий погляд на руську справу, а лиш з глуною, трюмтадратичною польською провінційною суспільністю, що ще досі живе псевдо-аристократичними інстинктами і ідеями мандаторів, — ut exempla docent тернопільська рада повітова, — може обурювати ся до крайности і з найбільшим обуренням піднести оклик: „до опозиції, до бою з ворогом“, але рівночасно повинна застановити ся, чи в тім бою она ви-грає. Ми розуміємо психологію опозиційної політики, але рівночасно скажемо, що в тій опозиційній політиці за багато чуття, а за мало холодного розуму і порозуміння того, що твердимо не лиш штурмом здобуває ся але також і облогою. А коли до того причиняє ся ще якесь своєрідне загінотизоване, в котрім майже всі одиниці тратять свою волю а ді-лають під впливом своєрідної колективної психології, коли нині мало хто з провінційальної опозиції спосібний думати незалежно від загальної опінії і ту опінію піддавати критиці, то, — даруйте панове за слово, — се або робота нерозумної, дикої товни, або череди баранів, але не політика образованих людей. Адреса до трону, хоч як она зрадагована, нічо Русинам не поможє ані пошкодити; Поляки мають ще на стільки сили у Відні, що не потребують так дуже числитися з адресою, мова посла Окуневського в тій справі, то не цвіт політики, а гімназія тернопільська все таки виховає будуче покоління. Если же навіть хто не годить ся на адресу до трону, то най тямить, що она приєднала, і най не кидає так легко словом „зрадник.“ Де ходить лиш о народні права, і признане народних

Образки з Канади.

НЕСТОРА ДМИТРОВА.

ASSIMILATION.

Они полюбили себе при першій зустрічі, хоть не розуміли одно другого, бо не знали ні слова чужих для себе мов. Та на що для любови бесіди! Оповідать ріжні писателі, що любов має свою питому бесіду, зрозуміли лиш для него і для неї. Тай такою то бесідою розмовляли — Англік з Русинкою на одній з руських кольоній в Канаді. Френк родив ся в Лондоні, Анна в Галичині. Они пізнали ся недавно, полюбили ся і, як рідко буває, з любови повінчали ся. От саме то вінчане интересне і я стрібую розказа-ти про ту оригінальну женитьбу.

Зароїло ся, мов в улю, на руській кольонії Д. Заговорили голосно і в поблизькій міс-точку. Нечувана, небувала річ. Англік чистої крові, родом з самого Лондону, друкар, звісно: освічений чоловік, женить ся з Русинкою, з бідного галицького господаря дочкою! День він-чання назначений. Вінчати буде таки руський піп. З нетерпеливістю всі очікують того чуда, та в кінці і діждали ся. Погода на дворі стояла прекрасна. Осінній, холодний день усьміхав ся своєю красою. На околиці фермерської, чистень-кої хати повно возів фермерських, кариток. Байсиклії поїдпирані під стінами хати. Нарід, прибраний у святочний стрій, обляг хату, го-

лосно гуторив поміж собою. Чути тихі, шеп-летливі звуки англійської бесіди, роздає ся го-лосна, звучна бесіда руська. Найновішого крою одіж світова, побіч нашої галицької одіжі. Американські ladies, найцікавіший нарід на сьвітї, в гурті з галицькими здоровими дівчата-ми. Всі чекають на сьвященника, що має моло-дих повінчати. Надїхав сьвященник. Цілий гурт повитав его гримко. Чути було наше „Слава Ісусу Христу“, тай англійське „Good morning.“ Маленька хата заповнила ся по береги. Богато людей стояло на дворі, тай через вікно загля-дали до хати. По службі божій почала ся тайна содружества. Цікаво приглядали ся Англіїці нашому довгому всхідному обрядові. Жадно ха-пали они слова присяги тай не розуміли єї. Не розуміли Русини, ба навіть молода не розуміла, як складав присягу по англійськи молодий; не розуміли Англіїці тай не розумів сам молодий, яку присягу складала молода в руській мові. Скіпчена справа — присяга зложена. „Яже Богъ сочета, человекъ да не разлучаетъ,“ ска-зано в сьв. писмі...

Як звичай по цілому сьвіту велить, випа-дає і пообідати при такій важній нагоді. Поза-сїдали коло довгого стола люди. На покуті по-садили сьвященника, а коло него двоє молодят. Пішла англійсько-руська гостина. Кажу: ан-глійсько-руська, бо побіч англійських кекоїв, пайв і других подібних ласощів, стояли на столі і наші руські здоровезні пироги. Assimilation! хтось крикнув, побачивши таку мішанину по-трав. Тай справді assimilation в цілім значіню

сего слова. Двоє молодят сиділо тихо побіч се-бе і гляділи на себе, відгадуючи мовчки свої бажання, чуття, наміри, будуче жите. Мішане то-вариство, попереїтані гості ріжних націй, ко-трі ледви кількома словами могли порозуміти ся, тихо споживано дари божі — тай якоесь всім глупо робило ся, якоесь не по руськи тай не по англійськи. Англіїки люблять довго поси-діти за столом, а ще довше звик наш чоловік обідати при такій нагоді, як весіле. Не видер-жали, поєтавали, поділили ся на групи і по-чалала ся голосна розмова. З кута, із за две-рий роздали ся звуки скрипки і двоє молодят, а за ними другі мішані пари, пішли жвавого вальца. Assimilation! — подумав я, дивлячись на мішані пари, що буяли вилом веселого танцю...

До білого дня забавляло ся охоче товари-ство. Жваві хлопці англійські танцювали до смертельного змучення з руськими здоровими дівчатами, охочі руські парубчаки не повети-дали ся своєї уроди при боці тоненьких дівчат англійських.

Assimilation! крикнули газети канадійські! Та коли-б наша культура стояла так високо, щоби з таких содружеств виходили діти з руським народним характером, виїшла би раса така, за яку аби ми перед сьвітом не повети-дались. А так згинуть наші женіщини, згине грядуче покоління з мішаних содружеств в морі англійської цивілізації. Та бодай не будуть же-брущими дідами, бодай не будуть рабами без почуття гідности людської, але будуть людьми, а се вже вистарчить! Чи вистарчить?

прав, там треба застановити ся, яку дорогу обірати. Покидаючи ся на 19-ий артикул засадничої устави — то хіба найвісність, котра не знає, що „сила йде перед правом“, а де нема сили, щоб здобути приступом право, там треба стратегії ужити. А фактом є неоспоримим, що через політику п. Барвіньського Русини на полі народнім не лиш нічо не стратили, але лиш скористали.

Міг би хто з глибоше думаючих опозиційних політиків закинути, що если на полі національним через політику п. Барвіньського Русини скористала, то за то мужик, яко головний складовий елемент руского народу потернів, бо посли з партії п. Барвіньського живуть в згоді з більшістю соймовою, котра складає ся переважно з більшої посілости, отже що в тій борбі, котра починає розгорювати ся між мужиками а двором, стане по стороні двора. На такий вже більше раціональнійший закид, можна відповісти, що тут шанси п. Барвіньського і народовецької опозиції однакові. Чейже скористована опозиція не стоїть на ґрунті колективістичних програм радикалів, лиш, хоч підтримувати дрібну власність. А чи-ж партія Барвіньського инакше думає? Тут і там в тім взгляді погляди однакові. Романчук хилив ся до християнсько-соціального чи антисемітського Люегера, а Барвіньський також належить до християнсько-слов'янського союзу, котрого погляди економічні такі, що Німець назвав би їх „christlich-social.“ Тут засадничої різниці нема, а може бути лиш різниця тактична.

Если-ж ми виказали, що партія Барвіньського не принесла шкоди, а лиш користь на полі національним, а на полі економічним згодити ся з опозицією в тім оклиці „christlich-social“, то не потребує ніхто думати, що ми радимо опозиції злати ся з партією Барвіньського. Ми сказали, що розуміємо психологію опозиції, і знаємо ті причини, які єї по часті викликали, але хочемо, щоби она була опозицією розумною, критичною, і щоби не кидала анатеми на політику п. Барвіньського, котра собою не принесла би ніякої страти а лиш користі. Істнуване опозиції вважаємо за оправдане, бо і є причини, котрі єї викликали, але оправданою також є політика п. Барвіньського. Одна опозиція і одна правительствена партія нічого користного зробити не годні, але де они обі існують, там вже ліпші вигляди на будучність. Істнуване опозиції і істнуване партії Барвіньського — є оправдане і користне для руского народу, бо то суть два різні роди борби о народні права, але і тому то повинні одні і другі глядіти з виrozumіlostiю на себе, одна і друга партія повинна бороти ся, та не против себе, але против противників нашого народу, які би они були, а если одна партія місто борби волисть дипломатію, то то ще не смертельний гріх, за котрий би треба підносити оклик „зрадник.“ Більше критичизму, менше нервів, більше виrozumіlosti, менше личних інтересів, а найбільше праці против ворожої нам польської повітової заскоружлості — то перше завдане Русинів галицьких. Розумні проводирі народу польського нам не вороги, лиш та повітова, провінціоная псевдо-інтелігенція, против котрої звернути-б ся галицькій рускій опозиції, а если закидів опертих на фактах нікому зробити не можна, то і кидане словом „зрадник“ є або глупота чи там засліплене, або нечестність. З тим словом осторожно, панаове, бо і за „консолідацію“ міг би хто таким словом кинути.

Буковинський сойм краєвий.

(5-те засіданє з дня 10-го лютого 1897.)

Межи найважливішими петиціями, які вплинули сего засіданя до сойму, находимо петиції громад Топорівці, Панка Ленківці і Варбівці о зміну § 40. закона з дня 1873. Далі вносять міщани черновецькі дві петиції в справі заснованя руских шкіл народних в Чернівцях, а тов. „Руска Школа“ в справі викладової мови в так зв. руских паралельках при черновецькій низній гімназії.

Віділ краєвий предкладає внесенє в справі поліпшення платні учителям народним, котре то внесенє передає сойм до комісії адміністративної. До того внесення повернемо ми в

слідуючим числі. Наступає вибір 7 членів до комісії, котра має зайняти ся зредогованєм адреси преданости до імператора. Вибрані митр. Чуперкович, бар. Віктор Стирча, Мустаца, др. Волян, др. Ротт, др. Стефанович і др. Смоль-Стоцкий. — Далі здає комісія адміністративна справозданє з внесення на вибір 8 членів і 8 заступників до комісії апеляційної в справі виміру податку особово-доходового і на вибір 4 членів до краєвої комісії в справі податку заробкового. Слідує справозданє комісії адміністративної в справі статистичного уряду краєвого. З дальших внесенє комісией важне внесенє на уділенє субвенції 300 зр. на закуп уліпшених вартатів ткацьких. Над внесенєм комісії адміністративної що-до справ санітарних розвинула ся ширша дискусія, в котрій брала участь бар. Бургінов, др. Кіннерт і сам справоздавець др. Вольчинський. На сім засіданю уділено запомогу тов. „Народний Дім“ 400 зр., тов. „Рускій Бесід“ 300 зр. і тов. „Руска Школа“ 200 зр. а рускому малареві-артисті п. Івасюкові 300 зр. на докінченє образу „Візд Хмельницького до Київа“. При петиції о субвенцію для часописи „Landwirthschaftliche Blätter“ поставив посол Пігуляк внесенє, щоби над тою справою перейти до порядку денного задля того, що та часопись в рускій долатку уживає не шкільної правописи і не народного язика. Внесенє то унало.

Петиція в справі рускої народної школи в Чернівцях.

(Конець.)

З тої таблиці видно, що в минулому році шкільнім 1896/7 ходило до черновецьких народних шкіл 1356 руских дітей, а се число, здає ся, оправдує зовсім жаданє Русинів на заснованє руских шкіл народних або що найменше руских рівнобійних клас. На ділі нема поміжи 14 черновецькими народними школами, — як показує повисна табеля, — ні одної з руским викладовим язиком. Справді читаємо в згаданім справозданю інспектора шкіл міських таке: „в школах з німецьким викладовим язиком, уживає ся на найнижших степенях науки до помочи після потреби володіння рускої, рускої і польської бесіди“, але таке твердження лиш условно правдиве. При школі з виключною німецькою бесідою ніхто не може приневолити учителів і учительки посидувати ся при науці також иншою мовою викладовою, а то тим менше, що в посідних часах при виписуваню конкурів не вимагає ся вже знаня инших бесід, лиш загадує ся, що оно було би пожаданим. Вирочім в розпорядженю ч. к. Рада шкільної краєвої з дня 23-го листопада 1897, ч. 4915 каже ся виразно, що слідам учительским „вільно“ в двох найнижчих класах при науці найменших дітей брати до помочи також їх матерню бесіду. На підставі того розпорядження поручив інспектор шкіл міських всім управителям шкіл оновістити учителям, що уживанє матерної мови при науці дітей почавши від третьої класи не є дозволене. Теперішній інспектор шкіл міських зміст той звичай, після котрого при розписуваню конкурів ставило ся услівє кваліфікації з инших краєвих мов після потреби школи, і в наслідок того стають при школах з німецькою викладовою бесідою, але з рускими учениками, учителями люди, що не знають иншої бесіди, крім німецької. То дїє ся навіть тогди, коли є компетенти, котрі можуть виказати ся також кваліфікацією з инших краєвих мов. Так н. пр. дано недавно тому при школах, де є від 140—230 руских дітей, місце учителям і учителькам: Schifter, Barasch, Brandes, Mayer, Kasprzycka, Wilhelm, котрі рускої мови зовсім не знають, наколи компетентів Гаврищука, Гсикю, Бекула, Слісеньюка, Храпка, Кавіна, Попескула, Проданчука, Олійника, котрі мали кваліфікацію з инших бесід, не уважалося.

Як мало відповідає уладженє черновецьких шкіл народних потребам Русинів можна пізнати зі слідуючих примірів.

В I-ій класі народної школи для хлопців, при улиці краєвої палати, — де є 41 руских дітей, — уділяє тепер науки рахунків учителька Mayer, котра навіть на стілько не знає рускої бесіди, щоби пояснити дітям, що 2+2=4.

Ту обставину, що учителька не знає рускої бесіди, використовують діти підчас науки рахунків в споєб, котрий лиш шкоду принести може. „Та-ж учителька не розуміє по руски!“

Якими засадами поведують ся міродайні сфери при обсяджуваню посад учительських при черновецьких школах народних, ілюструє слідуючий випадок. Одна учителька, котра не уміє рускої бесіди, просила інспектора шкільного, щоби приділив єї до иншої класи, бо в єї класі більшість дітей руска і она не може дати собі ради. „Учіть лиш по німецьки, бо діти повинні лиш по німецьки учити ся, а о инші мови не сушіть собі голови“ (!) — таке було рішенє напад інспектора. І на тім стало. Вигладає оно, як би пересяда, а мимо того то чиста правда і дасть ся доказати.

То само можна сказати про учительку Schweiger при народній школі на семигородській улиці. Мимо того, що та учителька зовсім не знає рускої бесіди, уділяє она науку в I-ій класі, де є велике число руских дітей: учителька і діти не розуміють ся взаємно.

В школі для хлопців при улиці краєвої палати, — де є 230 руских дітей, — уділяє науки п'ять слідуючих учительок, котрі не мають кваліфікації з рускої бесіди, а іменно: Mayer, Barasch, Schifter, Fischer,

і Kasprzycka. То само дасть ся сказати о учит. Spiege і Brandes в школі при улиці залізничній.

Против предложеня (презентації) таких слідуючих з історони ради громадської, не дасть ся в Раді шкільній краєвій нічо закинути, бо они відповідаю услівям конкурсу і если нема иншої правної перешкоди, то мусить ся іменованє їх потверджати.

Та незаконність такого уладженя шкіл народних в Чернівцях лежить в чім иншій.

Після §. 19. основного закону державного, алінея 9. „належить в краях о ріжних мовах так уладити публичні заклади наукові, щоби кожда народність без примусу до вичученя другої краєвої мови мала спроможність образовати ся в своїй рідній мові.“

Згідно з тим постановила ч. к. буд. рада шкільна рескриптом з дня 22. марта 1874, ч. 1587 таке правило: „Матерня мова є натуральним і загально признаним средством, за помочю котрого можна присвоїти собі всеке знанє, отже і знанє другої або третьої бесіди... На переведенє сего правила треба строго наставити навіть в тих случаях, коли родичі або члени громади з короткозорости або з незнаня методичного ходу науки домагають ся вчаснійшого навчученя другої мови... Взагалі в тім згляді мусить то правило бути міродайне і треба придержувати ся, того, що дитина мусить получати першу науку в своїм матернім язичі.“

Ті правні постанови не найшли однак приміненя супротив Русинів при розкладі науки в черновецьких школах народних. Помежи 11 міськими школами нема для 1445 обовязаних ходити до школи, а 1356 дійсно ходячих до школи руских дітей ані одної школи з руским викладовим язиком, ані що найменше руских рівнобійних клас. Приневолує ся в противозаконний спосіб діти, щоби учащали до німецьких або волоських шкіл в Чернівцях, а родичів, котрі би сміли тому супротивити ся, карає ся.

Мусить то здивувати, що буковинська ч. к. Рада шкільна краєва не лише терпить ті противозаконні відносини, але навіть не уважалося петицій о засновуванє руских шкіл народних або таких рівнобійних клас при школах з більшою кількістю учеників рускої народности, а то тим більше випадає в очи, що Рада шкільна у всіх инших случаях проявляє для потреб населеня велику прихильність.

В Кіцмани прим. істнувала одинока в цілїм краю руска шестикласова школа для хлопців і чотирокласова руска школа для дівчат. До тої школи для хлопців ходило в р. 1896/7 296 Русинів і 29 Німців, до школи для дівчат 196 Русинок і 46 дівчат німецької народности. В тім році шкільнім замінено дотихчасову шестикласову школу на користь Німців на п'ятикласову, а чотирокласову дівчачу на трикласову. Та деградация наступила мимо того, що рівночасно зроблено Раді шк. кр. противне аредставленє. Тепер отже ходять до німецької дівчачої школи 49 дівчат, а до школи для хлопців 31 (25 жидів і 6 Німців.) То є натурально найбільше число неруских дітей в Кіцмани і для 31 учеників німецької (?) народности мусіла пасти жертвою одинока в краю шестикласова школа народна. Для черновецьких 1445 обовязаних ходити до школи дітей, а 1356 дійсно ходячих, від многих діт на дармо просять черновецькі Русини хоч би лише о заснованє рівнобійних клас, а за то стоять супротив тих дітей учительів, котрі мови дітей не знають, а котрих діти не розуміють.

Ті незаконні відносини, що шкодять черновецьким Русинам в їх народнім істнуваню, лишають ся і на далі з волі найвисшої краєвої власти шкільної, котра дуже добре о них знає. Усуненє тих відносин стало ся конечно від часу заснованя руских паралельних клас в низній гімназії, бо ті класи так уладжені, що молодіж шкільна з села задля слабого знаня німецької мови, а молодіж черновецька задля слабого знаня рускої мови не може найти там приступу. При посліднім іспиті вступнім до тої школи не зложив примір. іспиту ні один ученик з народної школи при улиці семигородській. Але лежить в самій природі річи, що як раз черновецьким Русинам був би уможливлений доступ до тих т. зв. руских паралельних клас в гімназії, наколи би звиз 800 руских хлопців, котрі инш тратять при німецьких школах народних на дармо час і гроші, могли побирати науку в рідній мові, причім не заведували би они зовсім науки німецької мови. В короткім часі заповнили би они самі ті так зв. рускі паралельні класи, бо они в Чернівцях є дома і можуть ходити далі до школи без більших коштів в противпоставленю до дітей з села. Вирочім на тих послідних не можна навіть числити, если рускі паралельні будуть на далі так само уладжені як дои. То доказали вже сегорічні іспити вступні до першої класи, при котрих лиш 25 руских дітей вступило до гімназії.

Відмовленє впровадженя рускої мови, яко викладової для рускої молодіжи в Чернівцях є не лиш противзаконне, але в данім випадку вигодає на остру, незаслужену, в своїх наслідках для Русинів пагубну кару.

Підписані осміляють ся отже просити покірно Високу палату, щоби та зволила в узнаню радції наведених жадань ухвалити ще раз завізване до Високого ч. к. Правительства, щоби то зволило безпримовочно заснувати законом заповоручені черновецьким Русинам школи з рускою викладовою мовою. Чернівці дня 1. лютого 1898 р.

Наукова діяльність Товариства ім. Шевченка в 1896 і 1897 р.

В попереднім огляді (ч. II.) дано погляд на початки наукової роботи Товариства і ту мету, яку собі оно ставило в своїй роботі. Сю мету: стати осередком наукової роботи на своєнародній мові, особливо в галузях безпосередньо зв'язаних з нашим краєм і народом, скрутити коло себе як найширший круг наукових робітників, вірних народним інтересам, організувати наукову роботу й у тій організації виховувати нових робітників, нові наукові кадри — сю мету, розвивало Товариство далі протягом цих двох років енергійно й усійно, не вважаючи на тяжкі перепони, які стрічало на своїй дорозі.

Сими перепонами передовсім були загальні обставини, в яких живе наш нарід і мусити робити своєю культурну роботу, обставини добре звістні, щоб на них довго спинятись. На Україні-Руси австрійській Товариство наше не находило опертя в народній виспій школі, що в нормальних обставинах мала би становити таке оперте: тутешня суспільність позбавлена властиво всяких засобів і способів, що дають людям можливість пригтовлятись до наукової роботи і їй віддаватись, і наукова робота на своєнароднім ґрунті стає актом патріотизму, певного пожертвоваия. На російській Україні наукова робота на рідній мові проскрибована цілком, стає ще в більшій мірі актом цивільної відваги, і се відстрашає від сеї роботи громаду, з невеликими виїмками, що варті тим більшого признаня. Наукові виданя нашого Товариства і доси зістають ся в категорії „обсолютно заборонених“ в Росії (удалось тільки здобути для них свободний пропуск в бібліотеки університетів), і се абсурдні заборони нерерізують і далі по живому тілу наш край, ослаблюючи обидві его половини і сдужаючи одною з головних перепон науковій як і взагалі культурній роботі. Наслідком сього наукова робота Товариства заесуджена була на борика не в тяжких краєвих обставинах, а дуже слабою помічно з иньших країв, що позбавлені навіть можливости такої роботи, навіть таких огнищ науки в народній мові, яким стало в нашім краю Товариство. А в краю знову тяжка національна боротьба забирала масу сил, відсудувала на другий план культурну роботу з огляду на політичні задачі. Таким чином і в нашім товаристві она була привела нивіть до острої кризи в кінці 1896 р., коли на карту поставлена була вся наукова робота й саме, можна сказати, навіть існуванє Товариства. Але в тім памятний моменті більшість членів його дала доказ, як цінять они наукову діяльність, когду останніми часами розвинуло Товариство і з тяжкої кризи Товариство виийшло ще більш зміцнене, ще більш певне своєї культурної місії, ще з висше піднесеним прапором науки, на сором всім, хто вперед вже поспинив ся відправити похорон по его науковій роботі й самому его існуваню.

Далі великою перешкодою були убогі матеріяльні засоби Товариства і їх цілковита непевність. Надії, висловлені в попереднім огляді, що успіхи наукової діяльності Товариства будуть оцінені в правительствених кругах, не оправдали ся. Товариство зісталося і доси при тій же мінімальній сумі міністерияльних і краєвих запиток — 4500 зр., що й тепер не вставлені в бюджет, ухваляють ся на ново що року й не мають через те ніякої певности на будуче; се, розуміє ся, робить незвичайні труднощі для розвитку наукової роботи. Товариство покривало решту видатків на наукові видавництва з доходів друкарні і жертв патріотів, що розуміє ся, не мали в собі теж нічого певного.

Минулого року (1897) завязався комітет до збирання складок на резервовий академічний фонд Товариства. Сей фонд мав би служити забезпеченням наукових видавництв Товариства на такежу годину, а в будучности — дотациєю українсько-руської Академії наук, якої тієї інституції, що мала би виводити ся з нашого Товариства, як результат його теперішньої наукової роботи. З відозвами комітет звернувся до суспільности на російській Україні, як до заможнішої. Та й тут показали ся наслідки браку своїх бідних зносин, браку виміни гадок та сильної неспівідомости між двома частинами нашого краю: загранична суспільність хоч відозвасяла, але не так, як можна було-б по ній сподіватись; протягом півроку вплинуло около 1900 зр. Та в усякім разі наша задача прийти з часом до українсько-руської академії стоїть міцно, і надії наші зростають в міру розвитку наукової роботи нашого Товариства, се-б то того, що дає нам моральне право донесняти ся цієї інституції.

Наукова діяльність, як і в попередніх роках, виявлялась в роботі секцій та комісій і наукових видавництвах. Діяльність секцій та комісій мала той же характер більш-менш як і давніше. Секції в переважній мірі були як і давніше переходною інстанцією для праць призначених до друку в виданнях Товариства, що в переважній більшості і були в них розміщені або призначені до розміщення; коли виключити кілька тимчасових комунікатів, то число неуміщених рефератів зведеться до дуже малого числа (яких 4—5 на 89 рефератів.)

Далі можна констатувати втішний факт, що число рефератів зросло, не втративши давніших, придбано ряд нових робітників: всього виступило 44 авторів з 89 рефератами або комунікатами, з них місцевих 20, решта замісцеві (між ними 8 заграничні (х).

(1895 р. було 38 рефератів, що належали 18 референтам). З особливою утіхою треба піднести, що в останніх тих роках цілим рядом виступили з самостійними працями робітники, виховані в значній частині самим Товариством, в різних галузях науки: деякі з праць цих молодих робітників були зауважені і прихильно опійнені посторонньою критикою, що піднесла найважнійше в сій справі — добру школу цих молодих письменників. Власне доброю пропедевтикою для самостійної наукової роботи показала ся організована від кількох років при секціях Товариства систематична бібліографія. Она й далі веде ся на засіданнях секцій і на особіх сходинах учасників в льокалі Товариства. Крім того на засіданнях секцій ставили ся й обговорювали проекти нових праць і публікацій, а природнича секція не спускала з ока многоважну справу з термінології, що вимагає особливої уваги наших природників.

Дві справи, до котрих забрало ся товариство в сих останних роках, мають важке значіне для розвою наукової роботи. Одна — се удіюване стипендій і грошових запомог, то титулом вперед виплаченого грошара, то запомог у властивім значіно, для уможливлення наукових студій і спеціальних дослідів, екскурсій і т. п. Піднести годить ся, що в наших обставинах навіть та сама по собі невелика сума, яка в сих двох роках могла бути уділена при убогих засобах Товариства, мала велике значіне при повнім браку якихсь фондів на сі ціли в нашім краю і зробила чималу прислугу науковій роботі. Можна тільки пожелати, щоби Товариство могло на се мати більші фонди в будучности.

(Коневъ буде).

Касове справозданє товариства
„Руска Каса для ошадности і позжичок“.

„Руска Каса для ошадности і пожичок“, стоваришене зареєстроване з ограниченою порукою складає справозданє касове за рік 1897. В році 1897. приступило до „Рускої Каси“ 95 нових членів з уділами декларованими на квоту 3.580 зр. Права членські стра-тило 6 членів.

Виказ приходів і розходів.

П р и х о д и т :

Готівка	259'08 зр.
Фонд резервний	68'08 "
Удѣли	3.962'97 "
Вклади щадничі	8.650'55 "
Зворот позичок на екранті	1.334'60 "
" " " векселі	1.662'12 "
Відсотки	429'95 "
Адміністрація	84'84 "
	16.452'19 зр.

Р о з х о д и:

Розділ зиску з робу попереднього	64-27	зр.
До каси фонду резервного	61-08	
Удѣли	27-23	"
Вкладки щадничі	4,993-07	"
Пожички на ссирпта	8,456-00	"
" " векселі	2,462-00	"
Відсотки банкові	27-50	"
Відсотки від вкладок щад.	186-78	"
Кошти адміністраційні	68-02	"
Сальдо	156-24	"
	<u>16,452-19</u>	зр.

Касовий оборот вносить 32,748-14 зр. Пожичок уділено 104 на квоту 10,918 зр. Табулярно забезпечених є 22 пожички на квоту 4,516-50 зр., то є більша половина квоти, яку товариство має до жадани від довжи́нній серпнїтових, а майже половина належних їм пожичок ввзагалі.

Біляне за рік 1897.

Пасивни:

1) Фонд резервний	.	.	.	108'44	зр.
2) Вкладки ощадні	.	.	.	5,452'64	"
3) Удѣли	.	.	.	4,936'21	"
4) Довг банковий	.	.	.	500'00	"
5) % побраний наперед	.	.	.	54'13	"
6) чистий зиск	.	.	.	432'00	"
				11,483'42	зр.

АКТИВЪ:

1) Готівка	156'24	зр.
2) шад. книжочка	101'44	"
3) скрипти	8,098'40	"
4) Векалі	2,812'78	"
5) Кошти адм. і належні відсотки	128'44	"
6) Оплати наперед докобани, кошти заснованя, інвентар	186'12	"
	II.483'42	зр.

Загальні збори відбудуться дня 26-го лютого н. с. о 3-й годині по полудні. Порядок денний: 1) Справоздаче Старшини; 2) Розділ чистого зиску; 3) вибір одного члена Старшини на підставі §. 22., уступ другий статута; 4) вибір одного члена контрольної комісії; 5) внесення.

Як би збори не могли відбутися з браку комплекту потрібного до легальності ухвал зборів, відбу

дуться того самого дня о 6-й годині вечером другі збори з тим самим порядком денним.

Чернівці, дня 10-го лютого 1898.

А. Руснак,
заступник голови.

Др. Ст. Смаль-Стоцкий,
голова Ради звязкової.

Дутчак,
секретар.

НОВИИ КИ.

Чернівці, дня 8-го лютого 1898.

Засідане ради шкільної краєвої відбуло ся на дні 26-го січня і на нїм іменовано управителя однокласової школи в Ст. Охпирію Константинна Галера надчителем при тій самій школі, а підучителі Ксенофона Данчула учителем при народній школі в Станівцях долинних. Надчителем Дмитрію Кабів в Драгошештах, Іванови аль Русцей в Ідештах, учителям Стефанови Франчукові в Паргівцях, Гавріїдови Белець в Якобонах і учительці Матильді Ферганг в Сузаві призначено перший додаток службовий, учителеви Ілі Козмюкові в Уйдештах і учительці Шарльоті Прелїучан в Кімполунгу другий додаток, надчителем Партенїєви Данчулов у Волоці і Юрїєви Бразї в Чудинї третій додаток, а надчителеви Орестови Казевичови четвертий додаток. — Далі прийнято до відомості справоздане інспекторів Ієонескуда і Поповича зі стану шкіл в повіті кімзаньскім, вижницькім, сторожинецькім, радовецькім, гура-гуморекім і кімполунгекім. Двом кандидатам узвладнено в цілі прийняти їх на перший рік семінара учительського їх вік, а то на підстазі §. 14. ал. 2. статуту організаційного.

Будова низшої гімназії wraz з руськими паралельками на плану Фердинанда коло єзуїтського костела розпочинає ся вже сего року. Фасада будинку, заготовлена до вигляду єзуїтського костела, буде в стилі готичнім, а цілий двоповерховий будинок буде коштувати 117.000 зр.

Вечерок з танцями уряджує тов: „Союз“ в суботу дня 19-го лютого в гімнастичній залі. Вступ на сцену 1 зр. 50 кр. Буде то одинокий вечерок, котрий дає то товариство сих місяців і тому маємо надію, що всі, що мають охоту забавити ся весело, возьмуть уділ в тім вечерку. Запрошення на вечерок вже розсилає ся, а хто би его не дістав зовольте звернути ся до тов. „Союз.“ Час вже короткий, тому то і просимо всіх, щоби розвинули як найбільшу агітацію поміж своїм знакоми, так щоби на тім вечерку з'їхала ся не лиш вся буковинська Русь але щоби там можна було побачити також і представителів сусідньої Галичини. Однак охланом повинно тепер бути: на вечерок „Союза“!!!

Сензацію викликала в Чернівцях звістка, що звідний в Чернівцях Андрій Гелечинський, урядник банку „Bürgerlicher Credit- und Vorschuss-Verein“ утік здефравдувавши значну суму. Мотиви того его кроку незвістий, бо мав він свій власний маєток, котрий міг ему забезпечити вигідне життя. Що отже его до того спонукало, се хиба budúчість покаже.

Складки. На Народний Дім зложили далі від часу послідного виказу членські вкладки: уч. Василь Турушанко з Слоб. Раранча 10 зр., уч. Бойчук з Товтрів 2 зр., ад'юнкт суду Семаша з Радівців 5 зр., уч. Веренка з Вашківців 3 зр., надуч. Бажанський з Вікна 4 зр., надуч. Зибачинський з Горошівців 2 зр., надуч. Спинул з Брідки 5 зр., уч. Пиганюк з Бабина 2 зр., уч. Кукелка з Стар. Мамаївців 2 зр., надуч. Альбота з Товтрів 4 зр., уч. Дм. Томорук з Кулівців 2 зр., надуч. Кракалїя з Василюва 2 зр., уч. Терленський з Неполоківців 1 зр., надуч. Войновський з Юргіївців 1 зр., надуч. Стефюк з Василюва 2 зр., надуч. Чаховський з Чупкова 4 зр. — *Добровільні датки* на Народний Дім зложили Н. Н. 2 зр. 25 кр., уч. Храпко з Оршівців 50 кр., нотар. Мацілійський з Заставин 5 зр., інспек. Попович (замість новорічних карт) 1 зр., о. Єзерський з Гумишів 1 зр. 50 кр., надуч. Остапович з Рогізни 1 зр., пані Ілевичи з Кулаковець 2 зр., із записки 20 кр., уч. Ілляк з Жучки Старої складку 2 зр. 31 кр., уч. Драчинський з Погорилівки 1 зр. — *Датки на бюрсу* Народного Дому зложили: о. Орест Кисілевський з Незвиш 3 зр. 50 кр., Черновецька руска громада 20 зр., о. архиманд. Чуптуляк з Сучави 5 зр., о. катих. Єремійчук 5 зр., Герак, начальник пострунку 1 зр., о. Вольчинський з Данили 50 кр., посесор Гельман з Гатини 1 зр., канцелярист Кинасевич з Чернівців (замість новорічних карт) 2 зр., др. Соневицький з Жабя 2 зр., надуч. Кракалїя з доходу представлених діточого в Василюві 1 зр. 25 кр., надуч. Недільський (школярники в Репунжницях закладували) 3 зр., надуч. Остапович з Рогізни 1 зр., купець Гришукі кушнір Киретюк зібрали 2 зр. — На *друкарню*: о. Орест Кисілевський з Незвиш 3 зр. 50 кр., о. Матейків з Гібкової 2 зр.

Съмішне.

Пійшов раз циган сповідати ся. Між иньшими гріхами каже, що раз божухом о землю кинув.

— То ще не так великий гріх — каже священик і розгрішає его.

Циган втішений, що так легко дістав розгрішення, додає вкінці несьміло, що в тім кожусі його мама була.

від 1-го мая 1897 після часу середно-європейського.

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належитість за інсерати
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
переднє застереження.

Поодинокое число коштує 8 кр.

Підвишене платні учительської.

Пару днів тому в зад писали ми про те, що виділ краєвий (а радше „господствующий“ там барон Мустаца) грозить підвищенням платні учителям. Дійсно, на засіданню дня 10-го с. м. виїс виділ краєвий проект закона, котрим мало би ся платню учительську підвищити. Виділ краєвий відступає в тім предложенню від давнішої системи, по котрій ділило ся місцевости на класи пенсійні, виходячи з того пересвідчення, що такий систем доводив до того, що учителі старали ся дістати до місцевости, де пенсія була вища і через то змінiali часто посади, а наслідком того було, що не могли в даній одній місцевости розвинути постійної, тривкої праці, не могли пізнати обставин села і дітний, на чім лиш терпіла наука. Новий систем, котрий мав би впровадити ся в жите, не має тих недосатків. Учитель може бути і в найменшій селі, а мимо того може дослужити ся висшій пенсії, если лиш справляє совістно свої обовязки. Після того проекту ділитъ ся всіх учителів що-до їх пенсії та три категорії.

I. Категорія.

Директори і директорки шкіл виділових, учителі і учительки шкіл виділових побирають пенсію після двох класів пенсійних:

- а) низша (II.) класа пенсійна з пенсією 800 зр. річно і
- б) висша (I.) класа пенсійна з пенсією 900 зр. річно.

Половина сил учительських тої категорії належить до першої класи, а друга половина до другої класи.

II. Категорія.

Надучителі і надучительки, учителі і учительки при школах народних побирають пенсію після трьох класів пенсійних:

- а) найнижша (III.) класа пенсійна з пенсією 500 зр. річно;
- б) середня (II.) класа пенсійна з пенсією 600 зр. річно і
- в) найвища (I.) класа пенсійна з пенсією 700 зр. річно.

До кожної з тих класів треба зачислити одну третину всіх сил учительських тої категорії.

III. Категорія.

Дійсні підучителі і підучительки при школах народних побирають пенсію після двох класів пенсійних:

- а) низша (II.) класа пенсійна з пенсією 400 зр. річно;
- б) висша класа пенсійна з пенсією 450 зр. річно.

Провізорично іменовані учителі і учительки при школах народних і виділових побирають пенсію після найнижшої класи тої категорії, то значить при школах виділових 800 зр. а при школах народних 500 зр. Провізоричні підучителі і підучительки, що мають вже кваліфікацію учительську, побирають пенсію низшої класи то значить 400 зр., а провізоричні підучителі і підучительки без кваліфікації 360 зр.

Рада шкільна краєва має зайняти ся уложенем і розміщенем всіх сил після тих класів, а міродайні є тут літа служби, при рівних літах служби спосібність, а при рівній спосібності вік, при рівнім віці рішає жереб. Що року в місяці падолисті має відбувати ся аванс до висшних класів, а аванс той числив би ся аж від січня.

За кожних п'ять літ служби належить ся п'ятилітний додаток, котрий виносить в I-ій ка-

тегорії 80 зр., в другій категорії 50 зр., а в третій категорії 30 зр.

Дійсним управителям шкіл належить ся функційний додаток, котрий виносить для управителів шкіл однокласових 30 зр., шкіл двокласових 60 зр., шкіл трекласових 100 зр.; шкіл чотирокласових 130 зр., шкіл п'ятикласових 150 зр., а шкіл шестикласових 170 зр.

Директори і директорки шкіл виділових дістають додатку функційного 100 зр., а если дана школа виділова є получена зі школою народною, 200 зр.

Крім того має кожний управитель чи управителька право жадати помешкання, при школах народних з двох кімнат, а при школах виділових з трьох кімнат; або винагородження на помешкання і то в місцевостях повисше 2000 мешканців 40%, а в місцевостях понизше 2000 мешканців 30% найнижшої пенсії даної категорії.

Провізоричні управителі чи управительки побирають лиш 50% функційного додатку.

Щоби винайти доходи на покриті тих нових видатків виділ краєвий ставляє внесенне, щоби покрити ті видатки 30%-вим додатком до податку консумційного на вино, винний моц, винний затір і вино овоче, а також краєвою оплатою консумційною від солоджених напитків (4 зр. від гектолітра), від горівки (3 зр. від гектолітра) і від пива (50 кр. від гектолітра).

Підвишене пенсій учительських увійшло би в силу з тим днем, коли би був санкціонований закон о згаданих податках, та позаяк ми знаємо, що держава вже від довшого часу лагодить ся наложити нові податки на пиво і горівку, то хто знає, чи цісар санкціонує закон о податках краєвих, а тогди будемо мати ту саму комедію, що з підвищенням пенсій урядників. Закон о тім давно ухвалений, а підвищення годі дождати ся. Міродатні сфери говорять, що так не стане ся. Але ми на то не глядімо через рожеві очки, і позволимо собі сумнівати ся. На кожний случай *utinam falsi vates simus!!!*

Вісти політичні.

З Відня доносять о поголосці, що президентом палати послів має зістати бувший міністер скарбу др. Білльський, першим віцепрезидентом гр. Атемс з сторонництва вірноконституційних, а другим молодоческий поєол др. Кайцль. Таким чином не видно в парламентарній президії заступленого сторонництва католицького, котре поки-що важне займає становище в парламентарній правили. Чи може се знак якоїсь нової комбінації в складі парламентарної більшості?...

Deut. Volksblatt доносить, що секційний шеф Гальбан-Блюменшток дістав цілрічну відпустку і вибирає ся на випочинок до Італії. По відпустці не має вже вернути на уряд директора канцелярії парламентарної, на котрім підчас посідної сесії ради державної за управи гр. Баденіого і за президії Давида Абрагамовича так великий мав вплив, що его властиво уважано за злого духа нашоїшого тільки лиха. Таким чином его уступлене було би не без політичного значіння. Его уряд, як доносить згаданий дневник, обняв віцесекретар міністерства внутрішних справ Вуко Бранкович.

Дня 5-го і 6-го с. м. перебували у Відні чеські послы. В суботу, як доносять Nag. Listy, була депутация молодого-чеського езекутивного комітету у бар. Гавча в справі словянських студентів, побираючих науку в німецьких університетах. Депутация просила, щоби словянській молодіжці не перешкаджано ходити на викади і не обходжено ся з нею сторонничо. Президент міністрів сказав, що вже обдумані способи, щоби вибрики студентів не повтаряли ся і щоби наука могла відбувати ся без перешкоди. Та сама депутация просила також, щоби чеському соймови позволено довгий час на наради і щоби сойм в своїм часі відрочено, а не замикано его. Бар. Гавчя відповів, що вісти про скорі замкнене сойму є хибні. Правитель-

ство гадає скликати раду державну в марті, лише дня ще не означено. До того часу може і сойм радити. Справу відрочено сойму обцяв бар. Гавч взяти під розвагу. В неділю конферували знов з президентом міністрів заступники великої посідности і молодод-Чехів в справі нових язикових розпоряджень. Бар. Гавч мав перед остаточним виданем тих розпоряджень порадишити ся ще так з чеськими як і з німецькими заступниками і спитати о їх згоду. Але німецькі послы на довіроче запитанне заявили заздальгді, що они не прийдуть на таку конференцію, бо вже по заяві чеського намісника, зложеній в соймі в справі намірених розпоряджень, висказали цілком ясно своє становище. Нові розпорядження, мають, як зачувати, появити ся околo дня 14-го сего місяця.

Дня 9-го угорська рада міністрів радила над справою квотової депутаций. На другий тиждень угорський сойм має приступити до вибору депутаций. Так само і рада державна, скоро лиш збере ся, має зараз вибрати квотову депутацию, котра удасть ся до Будапешту для спільних нарад з угорською. Переговори в справі квоти мають покінчити ся ще до квітня, бо бар. Гавч хоче доконче цілу справу австрійсько-угорської угоди внести в раді державній в квітні, так щоби до дня 1. мая її полагодити.

В соймі шеснім зайшли також важні випадки. Послы чеські і польські вийшли з сойму а справа мала ся так, що Чех Стратіль поставив внесенне, щоби вибрати неустаючу комісію для справ язикових, та комісія, котрій передано то внесенне, прийшла перед сойм з внесеннем, щоби над тою справою перейти до порядку дневного. Тогди поставив посол Грубий протівне внесенне, та як оно перепало, заявив ке. Сьвезий іменем Поляків і Чехів, що они не видачи в тім соймі почутя справедливости і народного рівноуправлення мусять з сойму сесіюнувати.

Дня 8-го с. м. отворено англійський парламент троновною річею, котра зазначає дружні відносини до заграничних держав, висказує надію, що незадовго усуне ся трудності в справі заведення автономії на Креті, указує на заклучене приязни і торговельного договору з Абіссинією, заповідає потребу збільшеня і організації армії і заведеня місцевого правительства в Ірландії. На загальне здивуванне не було в троновній річі ані одним словом згадки за Хіни. Коли ще до того по полудни насіли з Пекіну вісти, що хінське правительство остаточнo надумало ся не зятягати в Англії позички (і взагалі нігде), то опозиция поставила при адресовій дебаті порушити справу англійської політики в Хінах. І так в обох палатах рівночасно ударено на правительство за его заграничну політику. В палаті лордів відповідав Сельсбері. В справі хінських пристаній заявив він, що російське правительство обіцяло всяку пристань, яку Росія дістане для торговельних цілей, віддати також для торговлі інших країв, а німецьке правительство пішло ще дальше, бо заявило, що уважає англійську політику за гіршу ніж свою і хоче тепер іти за прикладом Англії. Що-до справи кретенської заявив Сельсбері, що кн. Юрій може і не є ідеальним кандидатом на губернатора Крети, але якогось губернатора в кінці таки треба обрати. В нійшій палаті міністер Бальфур дав подібні поясненія.

„Правит. Вєстник“, урядова російська часопись, обговорюючи справу кретенську, каже, що Росія цілком отворто подала султанові і великим державам свої погляди на теперішній стан кретенської справи, але не обетає при тім, щоби так а не инакше ту справу полагоджено; Росія не має нічого протів того, коли би котрась инша держава нашла инший вихід, котрий вдоволь би і султана і держави і Кретенців, а міг би дати запоруку окончного полагодження справи. Але се задача дуже трудна і длитого Росія не хоче тепер сама подавати нових помислів. Остаючи дальше в як найліпших взаєминах з Туреччиною і тими державами, що не згодили ся на російську раду, заявило російське правительство європейским державам, що не бере на себе одвічальности за наслідки дальшого проволікання кретенської справи. Росія не причинить ся до того, щоби насильно настановити губернатора для Крети, ані не допустить до збільшеня турецького войска на Креті і не вдасть ся в жадну акцію, звернену протів Кретенців, котрі і так вже аж надто довго ждуть терпеливо окончного полагодження їх долі.

Процес Золі.

В понеділок дня 7-го с. м. розпочав ся процес протів Емілія Золі за его лист під загол. „L'assise“, до президента республіки Фелікса Фора, де він закинув членам обох трибуналів, що судили Драйфуса і Ештергазога, що они поповнили много несправиль-

ностей. Процес визнав в Парижі сильне зворушення. Золя прийшов до суду в закритій повозі. По дорозі публіка обиджала Золю задля того, що він підняв ся оборони Драйфуса. Коло будинку судового велика товпа людей, а в сали богато цікавих і журналістів та французьких, як і заграничних. Розправу веде презес Дельгорн, обжаловує Золю прокуратор Фан-Кассель, котрий зараз по відчитанню акту обжалована зажадав, щоби ту розбирало лише справу, о яку обжаловано Золю і щоби не дотикано інших справ. Спротивив ся тому оборонець Золя, Ляборі і доводив, що Золя повинен мати можливість доказати те все, що написав в своїм отвертій листі до Фора. Експерти: Бельгом, Варінар і Конар, котрим поручено було прослідити, чи агадане *borderceau* було писане рукою Драйфуса, внесли просьбу, щоби їх також переслухано при розправі. Трибунал згодив ся на виєсене прокуратора, щоби не тикати інших справ при розправі, а відкинув просьбу експертів, щоби їх переслухано. Зачали відчитувати спис свідків, котрих дуже много не явилось. Помежи іншими відчитано листи від многих офіцерів, полковника Паті де Клям і генерала Мерсеі, котрі допосять, що не можуть явити ся в суді. На то ставляе Ляборі виєсене і удовідає, що ту є конечне для справи переслухати Паті де Кляма, бо він провадив сідство, і генерала Мерсеі, котрий предложив воєнному судови той незвістий ні Драйфусові, ні его оборонцєви документ, на підставі котрого засудили Драйфуса. Що-до тих офіцерів, що тут не хотять явити ся, то они думають, що стоять понад законом і правом, — каже Ляборі і ставляе цілий ряд виєсен на переслуханє виміненних свідків. Бувший президент республіки Казимир-Періє освідчив, що буде складати зізнання. Рада міністрів повідомила також суд, що міністер війни має уповаженє складати зізнання. Розправа першого дня скінчила ся о год. 5-ій по полудні. Богато антисемітів демонструвало против Золя при его виході із сали розправ так, що грозило ему вже небезпеченство.

Другий день розправи розпочав ся тим, що президент запитав ся Золя, чи то він писав звістний лист, що Золя натурально потвердив. Першим свідком мала бути жінка Драйфуса, та Ляборі поставив їй такі питання, що трибунал не допустив їх, против чого Золя запротестував. По тім рішив трибунал взагалі не переслухувати Драйфусової. — Другим свідком був Лебляу, дорадник правний сенатора Шайрера-Кестнера, котрий боронив полковника Пікарта, а вказував на то, що ему грожено телеграмами, котрі виходили з бюра міністерства війни, і оповідав о поведєнню полковника де Клям. Другий свідок, сенатор Шайрер-Кестнер розказував докладно, як полковник Пікар дослідив, що автором звістного *borderceau* не був Драйфус. Пікар показав ту картку і писмо Ештергазого експертюві Бертіллонові, а той в тій хвилі сказав, що писмо ідентичне. Пікар хотів цілу справу попровадити як найлояльнійше, та не було можна. Генерал Білліо на всі запити і представленя відповідав: „Драйфус винен і конєць.“ — Бувший президент Казимир Періє ще перед присягою освідчив, що не може приєгнути, що буде говорити лиш правду, бо его обовязком не сказати цілої правди. Довідати ся від него не можна було богато, бо трибунал не допустив майже віяких питань. Сказав лиш, що не знав о ієтно-ваню якыхсь тайних актів в міністерстві війни. Переслуханий банкір Кастро сконстатував на перший погляд, що *borderceau* писане рукою Ештергазого. На тім перервано розправу. Коли Золя виходив на улицу, знов грозила ему товпа. Правительство боїть ся, що, наколи би Золя показав ся сам на улиці, міг би пасти жертвою товпи і тому поліція стереже его нильно.

Третий день процесу розпочав ся тим, що адвокати, котрим заборонено вступу на сально, розпочали бійку з поліцією. Одним з перших свідків був генер. Буадефр. Він також не давав ніяких докладних виєсенєв, освідчив лиш, що полковника Пікарта тому вислано до Тунісу, щоби він там заяв ся іншими справами і забув про справу Драйфуса, бо ум Пікарта був так заборобований справою Драйфуса і Ештергазого, що він був неспосібний до служби. Однак ген. Буадефр заявляе, що він є пересвідчений о вині Драйфуса, бо перед засудом і по засуді зайшли такі факти, котрі лиш потвердили то, що засуд був справедливо виданий. Другий свідок ген. Гоне викликав прикре інтермецю, сказавши до обор. Ляборіого: „То є сильде, в котре ви мене хочете зловити.“ В дальших своїх зізнанях викручував ся він від того, мов би то він в листах до Пікарта написав, що Драйфус невинний. Один з дальших свідків генер. Грівелен освідчив, що бачив, як адвокат Лебляу в бюрі Пікарта переглядав тайні акти з процесу Драйфуса. Лебляу зконфронтований з Грівеленом заперечав тому. Важне було переслуханє ген. Мерсеі. На кілька разів повторений запит, чи предложено судьям і прокураторови такий акт, о котрім не знав Драйфус ні его оборонець, відповідав він все, що на то не може ні-чого відповісти. Заявив однак під словом чести, що Драйфус є зрадником і що его засуджено справедливо! Бувший міністер а теперішній сенатор Траріє зізнавав для Золя користо. Згадував він о звістнім *borderceau* і казав, що то писмо Ештергазого. На переслуханю сенатора Траріє закінчила ся розправа. Коли однак Золя виходив з суду, розпочали ся знов демонстрації против него, прийшло до бійки між его противниками і прихильниками і настала вже така хвиля, що Золя був в небезпеченстві житя, з котрого виратував его оборонець Ляборі.

Четвертий день засідання уложив ся вже спокійнійше. Поліція замкнула кордоном сусідні улицы, так

що перед суд не міг дістати ся ніхто, хіба той що мав вступну картку. Передовсім продовжав далі свої зізнання бувший міністер і сенатор Траріє. Він освідчив, що не займав ся докладно справою Драйфуса, але коли показали ся в тій справі якісь сумніви, то тогди зняв ся він тою справою і дійшов до пересвідчення, що тут зайшла помилка права. Він зізнавав взагалі користо для Золя і Шайрера-Кестнера. Сей поелдний не мав наміру пустити ту цілу справу в товпу і зробити то якоюсь сензациєю дня, лиш предложив ей міністрюви справедливости і справ внутрішних, а далі думав ту справу перенести в касаційний трибунал. З дальших свідків зізнавав тут мало хто отверто. Був тут навіть оберет Паті де Клям, оберет Аурі, судія Драйфуса: майор д'Ормешвіль, Морель і інші, але ті повликували ся на рішенє трибуналу, що в тій справі не можна дотикати процесу Драйфуса і майже нічого интересного не говорили. Комендант пляцу ген. Пелле заповів, що не буде крити нічого. Нападає він на Пікарта, а боронить Ештергазого і заявляе: „Я гордий з того, що я причинив ся до увільнення Ештергазого, і я свідчу, що в армії французькій не було двоох зрадників, а лиш один.“ Бувший міністер справедливости Тевене заявляе, що Золя видав свій лист в добрій волі і він не один у Франції, котрого совість занепокоєна ходом публічних діл. Хто займав ся справою Ештергазого і довідав ся, що той акт, котрий освободив его, дала ему завоальована дама, і що правительство видати, що такі важні акти міністерства війни находить ся в руках „завоальованих дам“, той не міг догадати ся і подати причину, длячого правительство не зарядило сідства за тою завоальованою дамою. То викликало загальне занепокоєне, а Тевене жалув, що богато офіцерів криє ся за пліт своєї службової присяги і не хоче дати ніяких виєсенєв. Правительство також не зробило свого обовязку, бо оно повинно було в тій справі заздальєгді щось зробити, щоби не викликати такого загального занепокоєня в краю. Підчас переслухуваня адвоката Салього прийшло до важних зізнань, мимо того, що президент трибуналу не хотів до того допустити — зізнав він, що чув в заєзничім купе від одного члена воєнного суду, що судови предложено тайні документи. В наслідок того приходить до суперечки між оборонцем Ляборі а президентом, бо той поелдний не хотів допустити записаня зізнаня Салього до протоколу. На тім закінчив ся четвертий день розправи. В наслідок тих всіх средств, які зарядила поліція, могли Золя, Клемансо, і Ляборі відіхати суноійно до дому, хоть в дальшій тигу дороги товпа видала ся за їх повозом.

Наукова діяльність Товариства ім. Шевченка в 1896 і 1897 р.

(Болєць.)

Друга справа — се бібліотека Товариства. Бібліотечна справа стоїть у нас взагалі дуже лихо. На цілій нашій території від Сана до Кубані нема ні одної бібліотеки, що мала-б добре зібрані і хоч більш-менш повні колекції всього того, що належить до нашого народу й его території (Україна). Про сьміий Львів і взагалі австрійську Україну-Русь нема що й казати: часом найелементарнійших публікацій що-до української історії, історії літератури, етнографії не можна добути. При таким неможливим стані бібліотечної справи для Товариства стає річю доконче потрібною заходитись коло своєї власної бібліотеки. Та і тут, як і в усім іншій, все опирає ся на ту-ж саму обставину — брак гроша. В усякім разі Товариство зробило початки, які могли в теперішній своїй стані зробити. Обміном з ріжними заграничними науковими інституціями добуто значне число цінних видань, а також в дарі прийшли деякі приватні збірки. Нарешті в останній році Товариство видало й певну (виправді не велику, коло 200 зр.) суму на закупку книжок, а від осєни пришло осєбною урядника до провадження бібліотечки, д. М. Павлика, чоловіка щиро відданого интересам порученої ему інституції, і відкрила при бібліотечі читальню, щоденно від 2. до 4. год. (крім сьвят і літніх ваканцій). Скомпієтованє найважнійшого в сфері українсько-руської літератури, історії з поміжними науками, матеріалів для порівнявального фольклору, передплата важнійших наукових часописів (з тих, що Товариство не дістає в обмін) — то некучі потреби: як найкорше задовольненє їх доконче потрібне для дальшого розвою наукової роботи.

Переходячи до наукових публікацій, можемо в сій сфері сконстатувати дальший і невинний розвій. Перше місце тут своїм обсягом як і поперед займали „Записки“ Товариства. Заміри, висловлені в попередній записці, були в значній мірі переведені в жите протягом сих двох років: 1895 р. она почали виходити правильно що три місяці, від 1895 р. стали виходити по шість книжок на рік, що два місяці, в попередній величині. З заснованєм осєбного „Збірника математично-природописно-лікарської секції“ в 1897 р. в „Записки“ зістались статі з круга наук історичних, фольклоричних і суєспільно-політичних (правничі розвідки мають свою „Часопись правничу“). Тим осєянена більша одностайність в змісті „Записок.“ В 1898 р., огляди наукової літератури будуть розширені і на загально-історичну літературу; тим редакція робить ще крок в своїм замірі — дати в „Записках“ наукову часопись, що своїх читачів держала-б в курсі сучасної науки, передовсім в справах безпосе-

редно звязаних з Україною, але також і загальної науки.

„Часопись правничу“ зреформована 1896 р. а трохмісячником на річник, присьвячений виключно науковим працям під назвою: „Часопись правничу, розвідки правничі секції історично-фільозофічної Наукової Товариства іменя Шевченка“, вийшла двома річниками (VI і VII), по 10—12 арб. друку, під редакцією попереднього свого редактора д-ра К. Левицького: в них уміщено 9 розвідок і бібліографічних звістєв. Крім того Товариство причинило ся за допомогою в 300 зр. і певними друкарняними выгодами до виданя просторого курсу цивільного австрійського права пок. Ол. Огоновського (в 2 томах) і уможливило тим се виданє.

1897 р. виділом і секціями прийнято пили осєбних збірників історично-фільозофічної і фільозофічної секції, призначених для більших статей і матеріалів. Они почнуть виходити 1898 р. (Збірник фільозофічної секції вже друкує ся і вийде з початком 1898 р.

Заснована 1895 р. археографічна комісія провадила свою роботу далі: протягом 1896—7 р. вона мала 5 засідань (1896 р.—3, 1897—2). 1896 р. видала она I. том Памяток української мови й літератури, що містив старозавітні анокрії, зібрані д-ром Франком, з его вступною розвідкою (коло 29 арк. друку), 1897 р. — II-ий том Жерел до історії України-Руси, люстрації королівщин в землях Перемишльській і Синокій, під редакцією М. Грушевського, з его вступною розвідкою про економічний стан сєлинь Перемишльським старостві в серед. XVI в. (коло 23 арк. друку). Розпочато друк II т. Жерел, присьвяченого актам з часів Хмельниччини, II т. Памяток (новозавітні анокрії), приготовлено копії матеріалів для дальших томів люстрацій і для збірника драматичної літератури XVII—XVIII в.

Наплив етнографічних матеріалів і розвій роботи на тім полі ставлять на чергу утворенє осєбної етнографічної комісії. Заснований 1895 р. Етнографічний збірник вийшов двома томами (II і 15 арк.) Але по тому на рік — сього рішучо за мало в порівнянню з нагромадженим матеріалом. В 1897 р. прийнято проєкт д. Вовка — утворити осєбну публікацію для етнографічних матеріалів, що мали-б виходити під его редакцією: перший том розпочав ся друком, але не встиг вийти до кінця року. Крім того виділ постановив помножити й число томів етнографічного збірника, що за вилученєм етнографічних матеріалів, містив ба на далі фольклорні. Технічні причини не дали одначе можливости ще сего року видати замість одного два томи Етнографічного збірника, вийшов лиш єдин, але більший обємом. Том II. Етнографічного збірника містить дві збірки фольклорних матеріалів і одну описову студію: том III. — першу частину фольклорних матеріалів з Угорської Русі, зібраних молодим нашим етнографом, В. Гнатюком, що відбув кілька скекурєй на Угорську Русь за заповогою Товариства з визначним успіхом; сподіємо ся, що сї нові й интересні матеріали, зібрані на майже непорушеній етнографічній території, будуть з особливою утіхою повитані в етнографічній літературі, що з признанєм заготовала вихід перших двох томів Збірника. На дальші томи приготовлено цілий ряд збірок: дальші матеріали з Угорської Русі, фольклорні матеріали з Брідщини, Стрийщини, Городецького повіту, галицького Поділя, з Бачки на Угорщині і ин. З особливою утіхою мусимо піднести, що жалі про брак сил для обробленя етнографічних матеріалів усувають ся: і тут виступають молоді сили, підховані нашим Товариством.

Нове видавництво „Збірник математично-природописно-лікарської секції“, заснованє 1897 р., вийшло протягом сего року аж двома книжками, по 9—10 аркушів і сєй початок виразно показав експтикам можливість і у нас такого спеціального видавництва. В двох перших книжках Збірника уміщено 17 статей, з того математичних 6, природничих 5, лікарських 6. Редакцію вели проф. І. Верхратський і В. Левицький (в Тернополі). Крім того видана була 1897 р. прийнята попереднім виділом до виданя Соматодія проф. Верхратського, що зробить свою прислугу нашій науці на полі термінології.

Перенята на себе від чотирох років Т—ом „Руська історична бібліотека“ вийшла двома томами, по тому на рік — XVII і XIX (коло 19 арк. том); в них уміщено було: докінченє Мазени Костомарова, студії Антоновича про останні часи козащини на правім бої Дніпра і гайдамацтво, Єфименкової — про оден тиновий розрух XVIII в. в лівобійній Україні, та передруковані розвідки покійного голови нашого Товариства Ю. Цєлевича — про галицьких опришків. Почавши від XVIII т. перекладали в Русь ієстор. бібл. подають ся повні, з усім науковим анаратом, щоби могли заступити вповні оригінали. На XX. том призначено монографію про Коліївщину. — Як. Шульгина, яко доповненє виданих в XIX т. розвідок.

Протягом двох послідних років взяла участь в наукових видавництвах Товариства 80 осіб (між ними дві жінки), з них 29 заграничних.

Круг зносин нашого Товариства з науковими інституціями і видавництвами своїми й чужими дуже значно розширив ся протягом сих двох років. Тепер оно має обмін публікацій з якими 50-ма інституціями і видавництвами; розуміє ся се — головно слов'янські інституції; з поміж тих слов'янських країв, не кажучи за російську Україну, з Товариством стоять у зносинах особливо численні інституції в Росії й Чехії; можна сказати, що всі значнійші інституції,

від 1-го мая 1897 після часу середно-європейського.

Час середньо-європейський іде о 46 minut пізніше від черновенського часу.

**Рукавиці
шовкові і нитяні**
від 18 кр. починаючи.
**Великий вибір рукавиць
Glacé.**

За редакцію відповідає **Іван Созанський.**

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровица ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсератами
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
переднє застереження.

Поодинокое число коштує 8 кр.

БУКОВИНА

Вісті політичні.

Fremdenblatt доносить, що рада державна збере ся в половині марта, але день ще не назначений. Deut. Volksblatt, обговорюючи теперішню ситуацію політичну каже, що німецькі ліберали готові вступити до парламентарної більшості, але з тим, щоби з неї виключено католицьке сторониство.

Reichswehr в дописі з Праги доносить, що Модо-Чехи не згодять ся ніколи на то, щоб др. Кайцль застав віцепрезидентом палати, а не Крамарж, а далі зазначає, що більше вірогідне — як скликане — е розв'язане ради державної і розписане нових виборів.

В останніх днях приїхав до Відня гр. Кудеягове, а рівночасно був там також гр. Тун. Є поголо-ска, що Гавч пропонував гр. Тунови, чи би він не згодив ся обняти знов становище намісника Чехії. Тун мав супротив того поставити деякі умови, так що властиво справи не полагодилися. Тою зміною хоче правительство приєднати собі Німців, але питає, яку пісню заспівують на то Чехи.

В чеській соймі виступили посли Ліберт, Пергелъ і тов. з внесенем, звизаючим правительство, щоби для національного спокою в краю повідмежувано повітові і окружні суди, як і адміністративні повіти післи народності так, щоби до одного повіту чи округа по можності належали громади лише одної народності.

В крайській соймі зложив п. Маарон внесення з зазивом до правительства, щоби в Люблянці заложено словінський університет. Ліберал п. Шведель виступив з відміняним внесенем, щоби вівзвати правительство до заложення університету в Люблянці, в котрім побіч викладів в німецькій мові викладали би деякі науки також в інших мовах, уживаних в полудневих краях монархії. Оба внесення відслано до комісії.

В істрійській соймі промавляв дня 9-го с. м. п. Мандіч по хорватски, з того вишла така буча, що треба було опорожнити галерію; аж тоді міг бесіду докінчити свою промову. За те на другий день ухвалив сойм, що в соймі (!) можна промавляти лише по італійски.

На Угорщині ширить ся чим раз більше соціалізм між тамонним безріллям пролетаріатом. Розпочало ся то все з Альфельду, то є з коренної мадарської часті краю і в короткім часі, бо лиш в пару роках обняв той рух цілу Угри. Тому то множить ся інтерпеляції в тій справі в угорській соймі, на що онюді відповідав міністер рільництва Дарані. Він каже, що між сільським населенем Угорщини зовсім нема нужди і не нужда є причиною того, що ширить ся соціалізм, лиш ті агітатори, що живуть по містах і роблять на своїм агітаторстві інтереси, викликають той зовсім безсідставний і неоправданий рух. Міністер заповідає, що

правительство возме ся в тій справі енергично до діла, щоби зановітчи дальшому ширеню соціалізму.

Один з угорських дневників помістив статю під заг. „Архикнязь Отто, будучий король“, де представлено, що наступство трону правдоподібно змінить ся так, що молодший син бл. п. архикнязя Кароля Людвика, Отто, перейме права до престолоа, а не старший его брат. Сему перешчя урядове бюро угорське, вказуючи на то, що обговорюване питання наступства є зовсім без цілі, бо тут всяка зміна вже виключена тим більше, що архикнязь Франц Фердинанд зовсім вже приїшов до здоров'я.

В Росії видало сими днями министерство внутрішніх справ два важні розпорядження, відносячі ся до цензури. Доси лиш дневники в Петербурзі і Москві були вільні від цензури, а всі зходи провінціального дневника, щоби узискати рівне право з етодичним, були даремні. Отже тепер звільнило министерство також і провінціальні дневники від превентивної цензури. Російські дневники приписують ту пілгу заходам і впливам ген. Драгомирова, теперішнього генерал-губернатора кієвского. Друге розпоряджене звільняє від цензури сиравоздані і негичні земств, через що тепер земства будуть могли свобіднійше висказувати свої бажання і погляди.

З Царгороду доносять, що султан удавав ся до грецького короля, щоби сей синив агітацію в Греції і на Креті за кандидатурою кн. Юрія на губернатору Крети. Король мав на те відповісти, що він тої кандидатури не попирає, але не годен також противити ся їй. — Доносять знов з Атеи, що князь Юрій вибере ся небавом в подорож до Петербурга, а по дорозі має задержати ся в Царгороді і зложити візиту султанови. Сподіють ся, що та візита розпозажить султана прихильнійше до кандидатури князя Юрія на уряд губернатора Крети.

Процес Золі.

Суд признавав на розправу против Золі три дні, а тимчасом справа тягне ся вже цілий тиждень, від 7-го до 12-го і здає ся вирок западе доперва в середу.

П'ятий день розправи, п'ятниці, розпочала ся пересудуванем генерала Пелліе, котрий боронив армії, а за тим слідувало інтересне пересудуванне полковника Пікарта, котрий був тою пружиною, що порушила і викликала справу Драйфуса. Він зізнає, що видів у Ештергазого надзвичайну цікавість до всіх тайн військових і длятого звернув на него увагу. Коли показав его листи експертowi Бертільонові, той в тій хвилі пізнав ідентичність писма з писмом звістної картки (bordereau). Пікар розказує, що видів в руках генер. Пелліе той документ, котрий мав причинити ся до засудження Драйфуса, але о змісті того документу

сказати нічо не може, доки министерство війни не звільнить его з урядової присяги. Пікар каже, що адв. Леблюа бував часто у него в бюрі, але Пікар не показував ему ніколи актів військових. При сконфронтованню говорив він то само і в суді прийшло до острії перепалки між ним, Грівеленом і генералом Пелліе.

Пересудуване Пікарта продовжало ся в суботу. Ту показало ся сейчас при конфронтації оберета Анрі з Пікартом, що той перший говорить не так, як перше. Ту зізнає, що він видів, як Пікарт і Леблюа переглядали акти з між ними була фотографічна знимка того славного акту, на підставі котрого засуджено Драйфуса. Перед тим однак зізнавав він зовсім инакше. Коли Пікар заперече словам оберета Анрі, заявляє той з обуренем і з іритацією, що Пікар збрехав. Коли однак Клемансо припер его до стійки своїми питаннями, той замотав ся так, що ослідчив, що той документ взагалі не мав нічо спільного зі справою Драйфуса, а дотичив зовсім иншої обоятної справи. Дуже важним був висказ слідующего свідка, адвоката Деманжа, що боронив Драйфуса в его процесі. Він розказав докладно, як він дійшов до того, щоби зажадати від правительства ревізії процесу Драйфуса, оперни ся на данях, які подав ему сенатор Шайпер-Кестнер і брат засудженого Драйфуса, Матіе. Тоді питає его оборонець. Ляборі: „З яких причин по вашій думці була ревізія процесу допустима?“ — Деманж: „Бо по тім поясненню, яке мені дав адвокат Салль, а пересвідчив ся, що тут порушено закон“. На то питає его Альберт Клемансо: „Питаю ся отже вас, пане Деманж, чи ви опирали ся на звістці адвоката Салля, котрому мав сказати один член трибуналу, котрий судив Драйфуса, що в процесі Драйфуса предложено судити тайний документ?“ На то Деманж відповів скоро: „Так є“, а президент трибуналу по невчасі ослідчив, що того питання не може допустити. Деманж сказав далі, що в часописі „Matin“ поміщена репродукція „bordereau“ є зовсім подібна до оригіналу і що в процесі Драйфуса не показувано оригіналу а лиш фотографію. Прочі свідки: сенатор Ранк, літерат Гюар, посол до парламенту і соціаліст Жоре не принесли нічо цікавого, хіба лиш Жоре сказав, що чув від бувших міністрів Делькасса і Діної, що они не знали про нішні акти нічо, а лиш про bordereau. Ті бувші міністри мали висказати ся, що Зола дуже добре вчинив, піднявши ся оборони Драйфуса бо то може принести трохи світла в ту замотану справу. — Оборонець Золі, Ляборі поставив внесення, щоби зажадати від министерства війни тих тайних документів, та трибунал відкинув его внесення. По пересудуванню знавши Бертільона, котрий далі твердив, що bordereau походить з рук Драйфуса, перервано розправу. — В Парижі тривають далі демонстрації против Золі і тих всіх, котрі домагають ся ревізії процесу. Соціалісти не беруть участи в тих демонстраціях, але і не естають в обороні Драйфуса. „Нашних товаришів, — висказав ся один значнійший со-

Образки з Канади.

НЕСТОРА ДМИТРОВА.

Старий батько за морем.

Ви певно думаете, що нема то, як їздити собі по Америці! А я вам скажу, що се не належить до першорядних ласощів. Ще, як би так сів собі в Pullman^{*)} і поїхав, як панок п'ять, шість годин, то чому? Не дуже то й прикра річ! Але як наш брат з порожньою кипшеною мусить три доби товчи ся по деревляних лавках, аж боки болять, аж кості тріпати, то і москалеви не живив би такого добра. Коби то ще товариство, а то гинь з нудьги! Заговорив до якого агента, спитаєш его про се та про те — тай розмова скінчена. Подіблеш якого панка, та що з ним говорити? На его бізнесі не розумієш ся, а про політику він не знає сварити ся. Бувало в Галичині, як хочеш на залізниці розірвати ся, то зачепи лиш кого за політику, а вже нїм доїдеш до обідової стації, то за ринького обід за малий, так виголоднієш, моцуючись з тою політикою. Тут не так.

Іду я собі раз з Winnipeg до Edmonton. Дорога далека! Сиджу, читаю, виглядаю через

вікно; на кожній стації вилажу, переходжую ся кілька хвиль тай так перериваю собі скучну їзду. Заходжу я раз до smoking cage^{*)} наладжую свою фашку — аж зирк — передо мною сидить чоловік і читає руску газету, таки ту саму газету, що я ще недавно прів і потив ся коло неї, щоб єї зліпити. Слава Тобі, Господи, думаю собі, побалакаємо! Присів ся я до чоловіка, привитав ся чемно, поговорили ми про се і про те, навіть про поединок Баденіого згадали, а відтак став мені чоловік оповідати так:

— „Коли ми вже згадали про порядки в старім краю, то я вам розкажу, що мене пригнало на старі літа до Канади. Я не з тих, що не мали чимвижити в Галичині. В мене було своїх 18 моргів землі, а ще й докупив я за могу віку сїм. Якось жило ся. Правда, маєтку великого не було, але все чоловік потреби свої обігнав, податки поплатив, бодай нікому нічого не був винен. Я господарив 38 літ. Маю трох синів, один навіть євщеником. Та ви знаєте его, бо разом висв'ячували ся. Коштує мене той синок, коштує, але що робити? Щоби хоть пуслужив на славу Богови і на добро народа!

Я не дуже то й похочував давати сина до шкіл, бо, як знаєте, хлоп не годен зі своєї

господарки стілько видобути, що ті ніколи нині коштують, але як небіщик пан-отець вчинили ся: „дай, Семене, Петруня до шкіл та дай!“ От я й дав. Не кажу, щоб я того жалувал нині — ні — та щоби бодай комусь з того була користь, як мені вже ні. З початку ходив мій Петро до Бучача, ще за тих Василян, що мордували дітей. Мій якоесь добре вчив ся, то вже не тільки різок діставав. Кажу вам, отче, бувало, як приїду до того пекла, як подивлю ся на бідні діти, яке то скатоване, збите, зголоджене, виморене, то не то, що плач, але злість чоловіка збирає на тих професорів, на тих катів в реверендах. Та чи-ж не можна дитини навчити добрим прикладом? Але най там, то вже минуло ся, нині вже там інші порядки. Чи ліпші, не знаю, бо від п'ятої класи їздив я вже до сина, до Станіслава. Я примістив его був в бурей — що правда, то там вже був лад. Було остро, але справедливо. Діти тулили ся коло о. каноніка, як жовнірики кого острого, але справедливого емерала.

Скінчив мій Петро гімназію, хоче до семінарії. О. канонік вставили ся і его прийняли до Відня. Ей, що мене той Відень коштував! А найбільше вже четвертий рік тай ті вакації, як їздив женити ся. Оженив ся вже, а тату, таки давай, бо жінку взяв бідну, а довги десь як з землі повилазили. Позапачував я і то. Як не заплачати? — то-ж преці рідна дитина!

*) Pullman — саліоновий вагон Пульмана.

*) Вагон, де можна курити.

циаліст, — засуджувано також невинно на заточене до Каєнни, а тоді і несе не гавкнув в обороні тих несправедливо засуджених. Чого-ж ми тепер маємо мішати ся, як офіцери одного з поміж своїх вислали на Дітський острів? Ми дожидаємо в тій справі свого едуального часу, а тоді і ми виступимо...“ В парламенті поставили депутатів Ернест Ротт (соціаліст), Боренар (антисеміт) і Кастелен (радикал) інтерпеляцію в справі Драйфуса. На то відповіли міністер, що дасть на ту інтерпеляцію вияснене аж по закінченню процесу Золя, на що більшість послів згодила ся. — Ходить по голося, що оберст Пікар визнав на поєдинок оберста Андрі, котрий сказав про Пікарта, що він „бреше“.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 15-го лютого 1898.

Відзначене. Міністерство просвіти перенесло професора черновецької школи промислової Кольбенгаєра до VIII-ранги.

Новий оборонець в справах карних. Пенсійонований ад'юкт судовий Кароль Вахльовський замешкав в Вижиці, отворивши там канцелярію яко оборонець в справах карних.

Про підвищене платні учителів довідуємо ся з певного жерела, що правительством згодило ся вже на покриті вписної платні з податку, який проєктують видати краєвий. Висна платня має увійти в житє з 1. вереснем с. р., а найдалше з 1. січнем 1899. Найвищу платню се-б то 700 зр. річно, дістане 126 найстаріших надучителів, надучителюк, учителів і учительок, а то майже всі, що дістали сталими учителями й учительками перед роком 1887., далших 126 іменованих в дальших 6 роках дістане по 600 зр., а решта 126 наймолодших по 500 зр.

Староство против ради громадської. В Радівцях розгоріла ся борба між таємним старостою Патаком а радою громадською до того степеня, що аж староста рішив ся постарати ся о розвизане ради громадської і вище відповідне предложене до краєвого правительства. Однак, як зачуваємо, не рішило правительством йти за предложенем п. Патака. З радою громадською стоїть натурально ціла партия волоєка і єї праса: „Buk. Post.“ і „Patria“, котра в посліднім числі умістила вступну статтю під заг. „Satrapul de la Rădăuți“.

Двох протоєреїв не стало в чисторуских деканатах, відманьським і дністерським. Ми цікаві знати, чи знов стануть ними Волохи, чи може православні „консерватисти“ під проводом Волина виборять від консерваторії принадлежне Русинам право. Ми будемо тішити ся, коли займуть єї місця, хоч би й консерватисти.

Тов. „Руска Бесіда“ просить всіх тих панів, що взяли календарі товариства в розпродаж, а доси їх не розпродали і на розпродаж не мають надії, щоб були ласкаві нерозпродані ще примірники товариству звернути.

Оповідка В Довгонолю буковинським має газда Юрий Плагуча територію нафтову до спродажі. Хто би на щось подібного реєлюгував, най зверне ся до него листовно.

Гр. Густав Кальнокі, бувший міністер справ виїшних помер в неділю по полудні в Берні моравським. Покійник уродив ся дня 29-го грудня 1832 р. в Литовицях. По укінченню студий вступив до армії

і служив довгий час при кінноті, але рівночасно уживаво его до служби дипломатичної. В р. 1854 находимо его поручником і атташе при посольстві австрійським в Монахові, в р. 1857 атташе посольства при пруським дворі в Берліні. В р. 1860 аванзував він на ротмієтра П-ої класи в другім полку гузарів, а рівночасно перенесено его до австрійського посольства до Лондону, де перебував більше як 10 літ. Коли відкликано его з Лондону, був якийсь час в службовім інтересі в Римі, потім послом до диспозиції: а врешті 20-го квітня 1874 р. іменовано его надзвичайним послом і уовномоченим міністром при дворі данським в Копенгазі. В р. 1880 перейшов він амбасадором до Петербурга на місце гр. Лангенава і при тій нагоді іменовано его генерал-майором. В Росії був він не довго, бо лиш до 20-го листопада 1881, коли то іменовано его міністром справ виїшних. Провадив він політику австрійську через 14 літ, доперва співр. який розвинув ся межі угорським президентом міністрів Банфім а папським нунцієм Альбрідм став причиною его упадку. Міністер справ виїшних мусів скапіталювати перед угорським президентом кабінету. При уступленню дстав від цесаря брилянти до великої стижки ордеру сів. Стефана. Він того часу вицофав ся Кальнокі зовсім з політичного життя мимо того, що тамтого року повливав его цесар до палати панів. — На похорон вислав цесар свого представителя в особі генерального двірського маршалка, гр. Ціракіого.

Славна громадська рада. В Жабю, в Галичині, перебуває від тижня відпоручник Видлу краєвого п. Квятковський і слідчий судія з Коломи п. Володимир Грабовещий. Оба ті урядники переглянувши акта громадської господарки, викирили багато неправильностей і обманств, яких доускав ся заряд громади на шкоду громаді і громадин. Познаки вказують на то, що вже від літ вели ся в тім громадським заряді обманства. Трех радних вже увязнено і відвезено до володимської вазниці для слідства о злочин обманства.

Ще про особово-доходовий податок. П. к. краєва фінансова дирекція оповіщає пояснене міністерства фінансів що-до втягання тих селян, котрих дохід катастрофний доходить до 250 зр. в єпії обов'язаних складати фасії. Отже міністерство заявляє, що таке втягнене когось до спису ще не означає, що дана особа буде мусіла платити податок, бо рішене в тій справі прислугує комісії, а та за підставу бере чей же складані фасії, отже кожний, котрий не має доходу 600 зр. може то в фасії написати, тим більше, що ему прислугує право відписати собі довги, зужите інвентаря і т. д., як то ми вже в тій справі давнійше написали.

Маленький вирок. В своїм часі відбув ся в Галичині в Комарні повісборчий процес, де звияж 70 міщан засідало на лаві обжалованих. Тепер виготовлено вже вирок в тій справі, котрий обіймає 66 аркушів писма. Для всіх обжалованих спотребовано 4752 аркушів паперу. Коли-б все злучити в одну цілість, то вишля би книга на 19,008 сторін писма в аркушеві форматі.

Дивачне завіщане. В Габерсдорф під Віднем умер один дивак, котрий записав значний свій маєток в рівних частях шістьом сестринцям і шістьом сестринцям, але під такими умовами: Кожний сестринець має взяти за жінку панну або вдову, іменем Антоній, кожда сестринця має постарати ся о чоловіка Антона. Вей первородні діти з тих подружжій мають одержати імена Антона або Антоніни, надто вей вінчани повинні відбути ся в однім з днів св. Антонія, отже або 17. єчня, або 10. мая, або 13. єрпня і то в році 1898. Котрий або котра зі спадкоємців не додержить того умовія, тратить право до спадку.

Фабрика ангеліків. Перед судом в Станиславові ставала оноді 54-літня жєниця Поанна Улицка, котра занимала ся тим, що приймала немовлята сирот, зарібниця і т. д. „на виховане“. В році 1896 „виховала“ Улицка десятеро, в році 1897 осьмеро дітей в той спосіб, що померли. Численні похорони звернули увагу маістрату і прокураторії, наслідком чого заряджено в помешканю Улицкої ревізію. В тєній, темній комірці, в котрій панував страшний сонух і неописаний бруд містило ся 10 осіб. Діти голі, засушені, тарали ся в нечистоті і есали з фляшок квасне молоко. Нічого дивного, що немовлята, ховані в так негигієнічних обставинах, бормлені нездоровою пищею, діставала нежиту кишок і гинули. При розправі звиняла ся Улицка цинічно, що не може процесувати ся з Богом, если діти умирають і що поховала не лише чужі, але й своїх десятеро. Трибунал узнав обжаловану винною і засудив єї на 8 місяців строгого арешту.

Що буде за 30 літ? Є в Росії мало звістна часопись „Кремль“, котру видає в Москві звістний російський історик Г. Іловайський. В послідних числах тої часописи находимо фейлетон пера Іловайського, що займає всеїх своїм змістом. Автор займає ся історією будучої війни між Німеччиною а Росією, котра по его думці впаде за яких 30 літ. Війна та має випасти дуже нещасливо для Росії. Розбита на прах, виперта майже з Європи, мусіла-б ся хіба Росія звернути до Азії і тут сновити свою культурну роботу. „В війні тій — више Іловайський — ми (Росія) побачили ся майже одиними в борбі з величезною коаліцією, котрої головною силою була Австрія і Німеччина, а до них прилучили ся Англія, Швеція, Туреччина, Греція, Румунія, Афганістан і Японія. Коаліція виставила п'ятиміліонову армію, а крім того числила на внутрішні революційні сили в Росії. Ті есаченти, до котрих прилучили ся навіть Грузія, зрадили, та і без того судило ся Росії бути побідженою, бо ціла російська армія виносилла лишє 3 1/2 міліона людей. Техніка і оруже ворогів показали ся лучшими від російських, а артилерія просто „змітала“ російські полки. Крім того на російське войське спалили ся есенільдуючі бомби з воздушних балонів, що наводили страшну панику на російській війська. Така сама сумна доля постигла також і російську флоту по всіх морях. Петербург забрали вороги, а правительством тимчасово перебуває в Нижнім Новгороді. Не знати, чи і повернеть ся вже до Петербурга, котрий онуєтлий і знищений. Правдоподібно лишити ся він вже лиш простим торговельним портом. Прийшло ся заключити мир, а умовія его для Росії дуже тяжкі. — Велике князівство Фінляндське з частю Мурманського берега переходить до Швеції, і єднеє ся з нею на таких умовях, як Норвегія; три балтійські губернії дістають таку саму самоуправу як теперішня Фінляндія. Західні уїзди ковєнської і вильєнської губерній разом з варшавським генерал-губернаторством приходять до Німеччини з виїмкою холмського краю, котрий з західною частю Волині і Поділем припадає Австрії. Бессарабія прийшла би Румунії. Полуднево-западна частя Закавказзя прилучила би ся до вірменського генерал-губернаторства і творила би незалежне князівство в васальних відносинах до Туреччини. Грецію знов думають вдоволити островом Кретою. Німеччина домагає ся шести міліярдів контрибуції за военні видатки, а тільки по мірі виплати будуть опорожнати ся заняті провінції, а також жадає торговельного договору, котрим би обезпечено повну зависимість російського промислу від німецького, а також рівноправности і позволю на дальший прихід німецьких колонієтєтєв. То, що Росія лишила ся сама без жадних союзників, стало ся тому, що російська дипломатія старала ся погодити Німеччину з Францією і в кінці довела до

Моя жінка померла вже шість літ тому. Думаю собі: та вже мені старому не женити ся, ожено сина молодшого тай будемо до купи газдувати. Але чоловік думає, а Бог керує. Трафил ся синові добре пристати на друге село, набрав хлопець охоти і я не збороняв. „Хочеш, іди, — шукай собі долі! тобі до жити, а мені до гробу.“ Зістав ся я з малим хлопцем, п'ятнадцять літ ему було. Якось газдуємо, якось іхаємо біду наперед. Поля ще є п'ятнадцять моргів, жити було би з чого. Але як зачали з нашого села люде йти до Канади, мій хлопчиско набрав охоти, і „піду, тату, і піді!“ Що я не наговорю ся, що не накартаю, ні! не порадиш! Втік хлопчиско в почи, деєсь роздобув якусь сотчину і поїхав навіть без пашпорту. Остав ся я сам на подвір'ю, як палець. Ов, лихо мені! Ні ту господарити, ні ту продати. Господарити нема як, тай продати годі, бо де свою голову на старість подію? До найстаршого сина Петра не піді на старість, бо то, знаєте, вже не то, що я. Хоть би він мені лихого слова не сказав, але як би так часом его жінка на мене скривила ся, то я не витерпів би, а тоді куди дїнеш ся? А впрочім ви знаєте, в мене иньші заходи, в сина вже иньші, якоє таки ми вже до себе не пасуємо. До молодшого сина також не піді, там сват, сваха дивилась би на мене, як на дїда, що на ласкавім хлібі жне, хотьби я їх хліба не жа-

дав. За тим драбом до Канади, де-ж мені старому волочити ся?...

Так прикро мені стало на світі, як тій сирітці, що сама на поді лишила ся тай не знає, куди дїти ся. Кажу вам, отче, щирю правду, як на сьв. сповіді, що я так пераз гірко плавав, так якоє жаль мені було на серці, що аж груди розривало. Другому не признав би ся, бо єтидно. Ще як би не наш отець духовний, то прийшлось би було одуріти. Подумайте: чоловікові вже 62 роки, ніби діти єуть і то красні діти, а ту чоловік як кругла спрота. Наш отець духовний вже старенький чоловік, я служив коло них в церкві близько 26 літ. Ми оба і тверезість заводили, ми і читальню заложили і ліє від пана викупили. Они в церкві скажуть, а я на селі вже роблю.

Кажу вам, що як би не они, то мені прийшлось би було одуріти. Бувало зайду я до них, або й вони до мене, тай побалакаємо, і вони були вже вдовець і у них діти по світу порозходили ся. Але то сьвященники инакше, самі знаєте...

Тяжко жило ся, але якоє жило ся, аж до тих проклятих виборів. Скортіло мене на старість забавити ся ще в політику. Кажуть отець духовний: „Ви, Семене, на своїм житю не маєте плями, служили ви все чесно громаді, та тепер настали такі тяжкі часи, нема на

кого спустити ся, мусите ще той раз послужити громаді“. Я був би не послухав нікого, але коли вже отець духовний кажуть тай ще і самі на старість хочуть їхати за виборця, поїду і я — вже не винадає відмовляти.

Поїхали ми. Отче, такої біди, такого некла, такої неправди ще я не бачив, як живу, — а жадні вибори мене не минули. А що то багато розказувати? Скатували мене жандарми, — замкнули на дві неділі до арешту, зпоневіряла, як послідного волоцюгу. Вийшов я з того арешту, — сьвіта божого не бачу. Заходжу до отця духовного тай плачу, як мала дитина. Наплакали ся ми оба до волі.

Я спродав ґрунт, сів на залізницю і поїхав до Канади шукати за наймолодшим сином. Хоть жаль мені, жаль за рідним краєм, але що-ж робити? Може ту не зазнаю такої кривди тай спокійно сиву голову в сирі землю положу“.

Замовк старий батько, а слези по старечій тварі горохом скотили ся. Обтер праведні очі спрацьованою рукою тай висів на станції в Brandon, щоб відшукати наймолодшого сина.

Winnipeg, 10. жовтня 1897.

того. То однак було причиною, що француско-російський союз охолоднів, а згодом і розірвав ся, а Франція увійшла в союз з всіма латинськими державами. Таке то побачив д. Іловайський, коли проснувся зі сну, що тривав аж 30 літ.

Помер в Кіцмані архипрезвитер кіцманського повіту і ставрофор Іван Гомюка в 70 році життя. В. е. п.

З дивникарського життя. — Як ся маєш Стефане? Що порабляєш?

— Та що, кинув я журналістику, а взяв ся за торгівлю білєм.

— І продав вже много?

— Поки-що тільки своє.

Малий фейлетон.

Еміль Золя.

(По поводу его процесса.)

A bas Zola!! Проч з Золею! такий оклик лунає по Парижі, а розбурена і підбурює антисемітами товпа кидає ся навіть на чоловіка, що був до недавня гордостю цілою Франції; сотки рук підіймали ся минулої середи на него, а ціла антисемітська праса кидає на него болотом клевети. Хотіли би тепер нужденні пам'ятки вислідувати его з поміж Французів, вимазати его імя з списків історії французької літератури.

Не перший то раз, що ціла Франція нападає свого славного повістеписателя, бо в своїм життю мав він вже нагоду натерпіти ся ріжних прикостей. В статі написаній нарочно для звітного віденського тижневника „Die Zeit“ (ч. 83., в р. 1896) описує Золя докладно, що кожда рання почта приносить ему таку велику масу прикостей, нападів зі сторони ріжних літератур, дивникарів і ріжних покликанних і не-покликанних критиків, що инший і не видержав би... Але до того він вже привик! Чим більша прикість, чим сильніша атака, з тим більшою енергією заступає він до своєї роботи. А одна з перших его рад для молодого літерата: — привикати до всіх обид, лайок, несправедливих критиків, і тим анї не знеохочувати ся, анї на то не реагувати.

Але і він не мав з разу такої зимної крові, котру тепер поручає молодим. Мусів він також побороти ся з суспільністю, щоби дійти до того становища, яке він займає тепер в літературі французькій. А до того причинило ся ще і его прикре матеріальне положення. Він знає біду не з оповідань, не з обсервацій, маючю голоду, розпукі і всяких житєвих мук, то не витвір его фантазії, він пережив то все і відчув.

Батько Еміля Золя, Франческо, був з роду Італійцем і уродив ся не далеко Дженови. Був то спокійний і пильний чоловік і був навіть якийсь час військовим інженером в австрійській службі. Коли родив ся ему син Еміль, — а було то 2-го квітня 1890 р., — був він тогди занятий яко інженер при будові цитаделі в Парижі. Та три роки пізніше лишив він столицю Франції і поїхав на полудне Франції, в Прованс, де найшов занате яко управитель при будові каналу водного в місті Е (Aix). В Провансі пережив Золя перші роки свого незavidного дитячого віку. В р. 1847. товариство будови каналу, котре заложив разом з иншими батько Золя і де він був надінженером, збанкрутувало. Батько помер, а мати вступила лиш уратувати малий маєток, котрий ледви вистарчав на щоденні потреби, і лишила ся на далі в Е, в тім місті, о котрім говорив один поет, що там сонце на то гріє, щоби міг досіти виноград, оливки і людська глупота.

А що та „глупота“ тамошних горожан не знає міри, то видно хоч би з того, що они вилекли ся тепер отвертим писемом чоловіка, що їх городови лиш славу приносив!

Самітно і тужно переживав тут Золя свої молоді літа... Він вже з натури не був спосібний до товариського життя, тож і вминав своїх товаришів. Коли они бавили ся весело, він брав книжки з бібліотеки, що лишила ся ему в спадщині по его батькові і читав Вальтер Скота, Віктора Гіго і Бальзака. Той останній зробив на него дуже сильне вражіння і він рішив ся взяти собі его за взір.

Маючи вісімнадцять літ повернув він знов з своєю матірню до Парижа. Маєткові їх відносини зовсім не поправили ся, а він сам мусів зайти до книжки, щоби перейти ліцей. Скінчив его зі степенем бакалаврета.

Сей титул не вдовольнив его. Він віддав ся на далі науці, але два роки студий вичерпали і так скудні засоби его матери. Почали они обоє з матірню буквально голодувати, а мати его, слаба жінка, була вже близька розпукі. Золя сам жив так скупо, що видавав дивно не більше як мість су (15 кр.), а щоби его і на стільки стало та щоби забезпечити матери опал і хліб, мусів на то позаставляти свої річі і поетів. Мав він тогди вже 21 літ, а біда далі була коло него. Лучило ся так, що в навечере Нового року не стало у них ні одного сантима анї не було, що заставляти. Тогди рішив ся „бакалаврета“ взяти ся за що будь, щоби лиш могчи уратувати себе і матір від голодової смерті. І так взяв ся він за розношене новорічних желань. Пішов він до одного із своїх давних учителів, просячи его, щоби позволив ему порозносити новорічні карти. Професор знав, як Золя

бідув, але знав також, що він ніякої допомоги не прийме, що на то він за гордий, — і дав ему до рознесення двіста новорічних карт. Еміль Золя біг з улиці на улицю, але і заробив — 20 франків. Тим часом трапило ся Золяйти мієне помічника при якимсь складі фабричним з пенсией 80 франків, — а недовго потім найшов ему той згаданий его учитель місце в славній париській книгарні Гашетт і Сп. на 100 фр.

І так знов удало ся ему повернути до своїх коханих книжок, — бо був він магазинером! Будний день то не его власність, але за то кожда ніч і неділя — по-зволяє ему робити, що хоче. Тогди взяв ся він знов за читане і читав Віктора Гіго, Фльобера і знов свого коханого Бальзака, котрий діяв сильно на его душу і уяву. Та і романтизм Віктора Гіго не чужий молодому чоловікові і одного дня він приносить, спаленівши, своему шефови збірку поезій. Той переглянувши вірші, обіцяє підвишити ему пенсию на сто п'ятдесят франків, щоби лиш понехав поезию. І що-ж в біді робити? Золя кидає поезию і стає секретарем Гашетта.

Будучи его секретарем, заходив ся Золя з писателями і надкладчиками і один з них друкує его поезії, а потім „Оповідання для Нінон“. Стало ся то р. 1865. Рік пізніше віддає Золя ся вже зовсім літературі і журналістиці. Один з французьких журналістів Вільмесан поручає молодому, нальому писателєви відді критику в журналі: „Figaro“, та та проба не повела ся. Золя за надто горячо, без ніякого огляду писав статі з того ресорту, який ему поручено. І Вільмесан мусів віддалити критику, що нищив без пощади всіх, не уважаючи на ніякі wzglady. Байдушно приняв се Золя до відомості і почав від тепер писати до поодиноких дивникарів.

В своїм письменськім творчестві відвернув ся він поволи від романтизму Віктора Гіго, а напернув до реалізму Бальзака. В тім дусі пише він свою першу знаменитну повість: „Тереса Ракен“ (Therese Raquin) в р. 1867 і она промоче ему дорогу до письменської слави. Вей починають звертати увагу на молодого дивака, що йде своєю дорогою не оглядаючи ся на нічо і не піддає ся тій моді літературній, яка тоді панувала*). „То правдивий медвідь“ — говорили его приятелі, а тих не було много, хіба лиш брати Гонкур, Доде і Фльобер.

В тих часах досів в голові Золя план до великого твору: „Ругон-Макарт“. Се великий цикл повістей, де Золя хотів змалювати історію природного і суспільного розвою одної родини в часах другого цїсарства. Був то план дуже сміливий. Золя хотів створити щось в тім роді, як Бальсака „Comédie humaine“ (Людська комедія). Один підприємчивий накладчик, Лякруа, мав довіре до молодого писателя і дав ему річну пенсию 6.000 фр. за то, щоби той що року дав один том повісти. В р. 1869 виходить перший том, та війна, котра в недовзі вибухла, руйнує матеріально фірму Лякруа. Она видає ще справді другий том, та незадовго банкрутує і цілий план упадає. Тогди навізає з Золею зносини другий накладчик Шаренгіє, котрий видавав також твори Бальзака, ратує молодого письменника, що вже попадав в розпукі і від того часу щоденне житє славного письменника вже забезпечене.

Его повісти розходять ся поміж широкою публікою, роблять на всіх сильне вражіння, бо то не ті нужденні продукти писмаків другого цїсарства, де плавали в собі благородности і пожертвованія аристократичні герої двірських кругів. Кождий, хто читав повісти Золя, чув, що ту бе живий ключ жити, що ту диме дійсність і натуральність, — а чого не зробили ті добрі прикмети творів, то вчинила з'їдлива, несправедлива критика, що накинута ся мокрим ридом на Золя і тим самим велавила его імя між широкою публікою.

Саломові повістеписателі і їх прихильники піднесли страшний крик, але коли в р. 1876 вийшла „Нагілка“ (Treibjagd, Curée), а потім в р. 1877 L'assommoir (Довбня) то вже не було міри крикам і моральному обуренню критиків. Виділи они в повістях Золя лиш гідке, мерзке і простаце, а забували, що тому не винен той, хто то описав, а лиш ті, котрі довели до тої духової і тілесної руйни.

„Кажете, — пише Золя в отвїт до своїх критиків, — що ніякство то зінеуте і що малювати его в повістях то брак естетики, а газардова гра, морди, розпукта і то все, що представляють ваші театри на потїху лицемірників, се не зінеуте? Кожда катастрофа, яка би не будь провинна була єї причиною, то моральна лекція для читаючих.“

Крик зріє ще більший, коли Золя написав „Нану“, сей образ рознузданої, безмежної змеловости, що дїк-нув прикро навіть тих, що признавали ся до прихильників великого мистця натуралізму. Але его слава у читаючої публіки була заневоєна. Наклад его повістей зрастає до десятків тисяч, а Золя, котрому признав Шаренгіє участь в доходах з видавництва, став багатим чоловіком. Число его прихильників зросло на тисячі.

„Довбню“ переробив він на драму і на сцені мав він велике щастє, бо дождав ся сотної вистави тої штуки. Зійшли ся тогди всі его приятелі і прихильники в костюмах годовних осіб „Довбню“, і уряди величавий пир на Елізе-Монтмартр. Золя президував тому, — що ужно сего слова, — комєреви, а були то певно найшасливійші хвилі в его житю. —

*) Були то часи так званого другого цїсарства, часи Наполеона III-го, а тодішня мода, то своєрідний романтизм.

Ще один штурм і атак на Золя, коли він видав повість „Pot-Bouille“, та коли за тим послїдував „Germinal“, критика, хоч напала знов завзято на Золя, не встигла йти симпатичного відгону. Коли Золя змалював в сій повісті тяжке, майже безвихідне положення робітників в копальнях вугля в північній Франції, то критика старала ся не добачити того, а ударила на простацтво повісти, але публіка порозуміла ліпше тенденцію повісти і не дала туманити ся безглуздиним тенденційним критикам.

За Жерміналем пішла „La Terre“ (Земля), чудовий образ житя і провідних думок французького мужицтва. Змалював в ній Золя французького мужика так, як він є: захланного на землю, борючого ся о той кусень земського глїбу і готового задля землі на все.

І чим далі постунав Золя, тим слабнули голоси критики, пам'ятки заїмали, а коли повістю „Доктор Паскаль“ Золя докінчив свій цикл „Ругон-Макартів“, міг з гордостю глядіти на ту свою працю. Можна сумнівати ся і піддавати критичній теорії Золя, котру він переводив в своїх повістях, вказуючи на то, що всі прикмети, буди, інстинкти предків спадують на діти, що кождий з нас є лиш результатом ріжних у наших предків діяючих сил. Можна против того виступати з наукового і літературного боку, як то вчинив польський повістеписатель Сякевич, але годі нам заперечити, що артистична вартість тих творів величезна, а не говоримо вже о тім, що его повісти то найкраща картина житя людського, котра если і має яку тенденцію, то лиш тенденцію фактів.

Скінчивши цикл „Ругон-Макартів“ взяв ся Золя до нового твору „Le trois villes: Lourdes-Rom-Paris“ (Три міста: Лурд, Рим, Париж). І ту знов синнули ся на него клевети і лайки. В Римі поставив навіть напекій уряд єї повісти Золя на індексі заборонених для католиків книжок. Молодий абе Перр їде до Лурд і тут бачить той шантаж, то обманюване людий вірою в чуда, він знеохоче ся до католицізму: думаючи, що вид вічного міста усьогоїт его і дасть ему силу повернути до тої галки, що церкв католицка носить в собі зароди, котрі зможуть зреформувати суспільне житє, він їде до Риму, та заводить ся. Жиючи в Парижі він доходить до того, що скидає священничу кирею, стає світським чоловіком, соціальним філософом, прямуючим до поліпшеня долі своїх братів.

До єї повісти дійшов Золя в своїй літературній кар'єрі. А яко чоловік? — Як в своїх повістях шукає він правди і лише правди, і хоче йти корень і єство всіх суспільних прояв, так і в житю Золя все був борсь за правду. То поясненє нам також той факт, що він кинув ся в ту борбу, яка пішла о ревізію процесу Драйфуса. Коли почув він в тій справі лиш сумніви, коли видів, що щось за тим криє ся нечистого, виступив сміло і кинув рукавицю всім. А про ту свою потребу визнання правди писав він ще в 1882 р. в полемічній писемі під заголовком „Борба“: „Вічна і непереперта потреба, — пише він, сказати то все, що чує і думає ся, хоч би з тими своїми поглядами станути одним і знищити собі всі приємности житя, — стала вже моею пристрастю. Я вже неухильно від того; але я люблю ту пристрасть і если я хоч трохи є чоловіком, то лиш задля тої пристрасти, задля пристрастної любови до правди.“

А пару літ перед тим в 1878 р. відповідав він могучому тогди критикови „Figaro“, Альбертові Вольфови, котрий назвав его пустим кар'єровичем, так:

„Чи ви маєте мене за тактупуного, що я не виджу, що собі всюди двері замикаю, говорячи голосно то, що инші важуть ся лиш муркотіти... Треба було зрічи ся всього, коли хотїло ся створити таке діло, як я хочу. А хто гонить за славою і признанєм, то мусить трохи більше мовчати.“

І той Золя з сїмдесятих і вісімдесятих років лишив ся такий самий і при кінці столїтя. В своїм правдомовнім фанатизмі не змінив ся він ні крихітки, і та его любов до правди завела его на лаву обжадованих.

В руках тих дванадцяти судій, що мають судити Золя лежить не судьба Золя. О нїм вже виробив собі понятє цілий свїт, але в їх руках лежить слава народу французького, що післядними часами захитала ся сильно.

Лев Турбацкий.

Наука штука і література

Літературно-науковий вістник, книжка II. за місяць лютий. Зміст частини літературної: В тумані, дійсність і галюцинації, Олександр Кониського; З поезій Лесі Українки: Дві долі, повість Данила Мордовця: Ненадруковані дрібниці з творів О. Стороженка: Ткачі, драма Гергарта Гавитмана, переклад М. Павлика; Най діти підрастуть лиш, поезія М. Беєса, переклад В. Шурата; Шведи на Україні, оповіданє Вернера фон Гайденштама. Історія оєла, гумореска Віктора Ракоші. — Зміст частини наукової: Із секретів поетичної творчости, дра Івана Франка; Ясні дні в житю Тараса Шевченка, Олександра Кониського; Новини нашої літератури, Альманах „Складка“, оцінка Бориса Грінченка; З житя і письменства, Осипа Маковоя; З російської України, Спектатор; З чужих літератур, дра Івана Франка: Біографія.

Про сей том „Вістника“ заговоримо ми в слїдуючім числі.

Перша на Буковині

Руска друкарня

в Народнім Домі
при ул. Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські як: діла, брошури, оголошення, табелі, цінники, рахунки, карти візитові, запрошення весільні, карти заручин, наголовки на листи і конверти і т. п. і т. п.,

в мовах: рускій, польській і німецькій.

добір букв великий

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

„Руска Бесіда“

в Чернівцях
улиця Петровича ч. 2.
має на складі отсї свої видання:
„Ілюстрована Бібліотека“
для молодіжи, міщан і селян з р. 1886,
1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по
1 ар. за роки, а всї 7 разом 6 ар.

„Слова правди і науки“
з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.
„25 повісток для чемних діточок“
32 сторін. Ціна 10 кр.

„Проскурка“
даруночок для руских діточок. Ю. Федь-
ковича 10 кр.

„Чума Горілчана,“
сумна історія, для перестороги і науки.
80 сторін за 20 кр.

„Хлопці Садівники“
з 33 образками 20 кр.

„Образки з природи.“
Ціна 5 кр.

На поштову пересилку треба додати по
5 кр. за річник „Бібліотеки.“ а по
2 кр. за кождою поодинокую книжочку.

Позволю собі повідомити П. Т. Публіку, що я набув в дорозі купна

СКЛЕП ЮВІЛЕРНИЙ

з товарами зі срібла і золота
в Чернівцях, в ринку ч. 9.

котрий доси мав фірму АЛЬФРЕД СКШИЦЬКИЙ, і буду его провадити
на далі під фірмою моєю:

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ

ювілер, золотник і годинникар,

де буду мати все на складі багатий вибір дорожчих цінностей, товарів
золотих і срібних, золотих і срібних годинників як також товарів
з хінського срібла з реномованих фабрик ХРИСТОФЛЯ і БЕРНДОРФА
і буду старати ся продавати по найдешевших цінах.
Рівночасно повідомляю П. Т. Публіку, що я був довгий час занятий в найбав-
нійших фабриках і можу опрацювати дорожчі камені після найновіших фасонів.
Направляю як найліпше товари золоті, срібні і годинники. Поручена а провінція
виконую скоро і точно. — Ціни умірковані. — Если товар не до вподоби,
то винімаю его сейчас. О заказах замовлена просить.

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ.

Нова книжка

В друкарні Товариства „Руска Рада“ в Чернівцях
вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Україні“.

— Сторін 159. — Ціна 70 кр. —

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул.
Петровича ч. 2.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

єсть в неділю і свята від 9 до 11 години рано отворена.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпани і хінського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою В. М. Р

Черевики
ручної роботи

для мужчини ланер, з гумою . . . ар. 4.75
„ „ „ шпуровані . . . „ 5.25
„ „ „ паризькі . . . „ 4.—
„ „ „ з гумою . ар. 2.75—5.50
„ „ дам козачі салюнові . . . від. 1.25
„ „ „ пішангою . . . „ 1.90
„ „ „ ланер, салюнові . . . „ 1.80
„ „ „ пішангою . . . „ 1.90

Дамські черевики до шпуровані і заціплювані
від ар. 2.50 в гору.

Дитячі черевики до шпуровані і заціплювані
від 90 кр. в гору.

Полотняні черевики до гімнастики
від 40 кр. в гору.

Великий вибір
мужеских, дамських і дитячих
рукавичок.

15% рабату!

даємо лише ми від цін за біле др-а
Етера після цінника.

Великий вибір бальових вахлярів.

Правдиві
фішбінові шнурівки
від 1.25 почавши.

Виключна продаж циліндрів

з фабрики Ц. Месмера у Відні і з фабрики І. Гікля в Найтішайн.

Великий склад правдивих англ. капелюхів.
Шовковий клас найновішого фас. . ар. 5.50
„ „ „ циліндр „ „ 4.50
Мужескі капелюхи з твердими криє. „ 1.75
„ „ „ м'які від ар. 1.20 в гору
„ „ „ тверді „ 1.38 „
„ „ „ м'які ясні „ 1.25 „
„ „ „ тверді „ 1.58 „
„ „ „ Loden „ 1.18 „
Хлопчячі „ „ „ —.70 „

Гарні пера до капелюхів.

Парасолі з металевими ручками.
З чистого шовку від 3.— до 6.—
на пів зі „ 1.38 „ 1.98
з чистого вовни „ 1.58 „ 2.18
на пів а „ —.98 „ 1.58
з англійск. дере-
в'яними ручк. „ —.75 „ 1.90

для мужчини батистові сорочки з шовковим
передом ар. 2.58

Сорочки для мужчини гладкі від 1.18 в гору
„ „ „ з фад „ 1.38 „
„ „ „ гатові „ 1.58 „
„ „ „ пікові „ 2.25 „
„ „ „ пічні „ 1.38 „

Корсетки для мужчин

гладкі, гатовані, білі і в інших барвах,
від 18 кр. поч.

Ковніри і маншети

маншети, першої якості, почвіріні 6 шт. ар. 1.80
„ „ „ другої „ „ 6 „ „ 1.50
ковніри, першої „ „ 6 „ „ 1.05
„ „ „ другої „ „ 6 „ „ —.90

Калісони з Grad-полотна від 70 кр. в гору.
Льняні кусточки 12 штук від 90 кр. в гору.

Шляйки для мужчини і хлопців.

Найновіші палички.

Білі краватки
батистові і шовкові
від 15 кр. почавши.

Краватки вузло-
ві і пів-Lord.

Черевики
до
снігу.

для мужчини пара черевиків до снігу 3.90 ар.
„ „ „ „ „ „ 3.50 „
„ „ „ „ „ „ 2.25 „
„ „ „ „ „ „ 1.80 „

Кальоші
для
мужчин

від 1.90 почавши.

Дамські
кальоші

від 1.25 почавши.

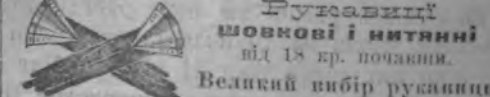
Кальоші для дітей

від 75 кр. почавши.

Гумові
черевики
до
гімнастики

від 1.10 почавши.

Рукавичі
шовкові і нитяні
від 18 кр. почавши.

Великий вибір русацьк
Glacé.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Іван Созанський.

Виходить в Чернівцях:

в

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсерації
платні в Чернівцях.Рукописи повертають ся лише на по-
передню застереження.

Поодинокое число коштує 3 кр.

Вісті політичні.

Wien. Ztg. оголосила в неділю, що сесійний шеф Фрайберг, котрий управляв бюрою президії ради міністрів, перейшов в стан суїциду, а директор канцелярії палати послів д-р. Гальбан-Влюменштток дістав піврічну відпустку. Дієвники пригадують, при тім, що опозиційні сторони на нараді, яку мали під кінець минулої сесії, поклали услива, на яких готові допустити до нормальної праці парламентарної. Між тими усливами було також устунене секційних шефів Фрайберга і Гальбана. Доносять також, що нові язикові розпорядження будуть оголошені аж в марті по закінченню сесії чеського сойму, бо правитель-ство не бажає, щоб в соймі зачала ся над ними дискусія. Около д. 10-го марта має зійти ся рада державна; на президента палати послів бажає правитель-ство д-ра Катрайна. Однак вигляди на правильну працю парламентарну є малі. Заходи, щоб втворити німецьке стороництво центра, не повели ся, а німецькі ліберали готові знову почати безоглядну опозицію; для того правитель-ство має бути приготовлене на розв'язане ради державної. Католицький Vaterland промаває навіть за тим, щоб застановити конституцію, поки не усуне ся скрайних стороництв і не стане назад можливою позитивна праця парламентарна.

При тім всім, хоч і як непевна ще доля зближаючої ся сесії ради державної, правитель-ство заходить ся пильно коло угоди з Угорщиною. В неділю відбула ся знову спільна рада міністрів під проводом імператора. З Будапешту доносять, що бар. Банфі їздив до Відня не тільки в справі угоди, але також і в справі закону о мадяризації географічних немадярських назв, котрого санкція стрічає ся з труднощами. Пишуть, що угорські урядники під напором своїх настоятелів змінюють свої немадярські назви на мадярські. Цісар має бути противний такій загорілости мадярській. По спеціальній нараді кабінетовій відбула ся в неділю нарада австрійських міністрів під проводом бар. Гавча. Погодоски, що зараз по закінченню сесії чеського сойму уступити гр. Куденгове, не замовляють; кажуть, що его мієне займе назад гр. Туи.

Адресова комісія чеського сойму прийняла в суботу виготовлений п. Крамаржем проект адреси до трону, в котрій по привіті з нагоди імператорського ювілею указує ся на небезпечне внутрішнє положення політич-

не монархії, втворене парламентарними борбами, через що в королівстві чеськім проваляє ся величезний упадок економічний. Найбільшою причиною всіх трудностей є централізм, так неперорідний в державі, зложений з так ріжнородних народів. Адреса зазначає ненарушимість і неподільність прав чеської корони, обстає при праві чеського королівства до самостійного законодавства і управи, при праві сойму до висилання своїх заступників до ради державної; домагає ся розширення компетенції соймів і обстає при праві сойму до позагоджування національних справ в чеськім королівстві. Наконєць з притиском зазначає, що першим усливом внутрішнього спокою є єдність і неподільність королівства. Кінчить ся адреса звичайними виразами вірності, бажанєм, щоб цісар коронував ся короною св. Вячеслава, і словами: „Нехай Бог благословить і спмагає В. Величество!“

Правитель-ство угорське має тепер много клопоту з соціалістами. По провінцій розпочинає ся метушня, з комітетів Сабольч, Ниредьгаза, Нир-Гачоль, Шарторай-Уйгелі доносять про розрухи, против котрих висилають войско і жандармерію. Щоби розбити головний центр проводирів, видаєє поліція з Будапешту тих, що там не приваляють. Часописи конфіскують ся для того, що вони пишуть про політичні справи, не зложивши кавіції. Так перестала вже виходити „Világszabadság“ (Всеєвітня Свобода), а друга часопись „Népszava“ (Голос Народу) мусіла зложити кавіцію.

Буковинський сойм краєвий.

(4-те засіданє з дня 16-го лютого 1898.)

По перечитанню і справдженню протоколів з попереднього засідання маршалок краєвий відчитує писмо п. к. краєвої дирекції фінансової, котрим она повідомляє сойм, що міністерство фінансів годить ся на предложене Сойму і отворить в Сереті головний уряд пловий. Посол Цуркан і товариші інтерпелюють правитель-ство, в якій стадії виходить ся основане висшої православної школи для дівчат на кошт релігійного фонду і чи правитель-ство має тому що закинути і що іменю. На то відповідає бар. Бургіньон, що звернено его увагу на ту справу, і що він переєвдичений о єї важности, тому то і пірє в мірорайних сферах. — По відчитанню насінших петицій п.

Помне здає іменем комісії адміністративної справоздаєє з тої часті замкнення рахунків, що дотичить нераріальних доріг, а посол Стефанєлзі, яко справоздаєє комісії адміністративної, здає справоздаєє дотично переміни назви черновецької рілльничої школи на: „Краєва середня школа рілльничя в Чернівцях,“ і дотично зміни статута шкіль рілльничих в Кіцмані і Радівцях, котрою то зміною признає ся правитель-ству право надзору над тими школами. Далше на внесене посла Вольчиньського, яко справоздаєє комісії адміністративної, ухвалив сойм оснувати при тутешній школі рілльничій, стацию, для прослідку фальшования средств харчевих і отворив на ту ціль кредит 1000 зр. В тій справі забирали ще голєє посла Мустаца і Гільберга, а потім приступлено до вибору членів анелінійної комісії для податку особово-доходового і комісії краєвої для податку заробкового.

Петиція в справі т. зв. руских паралелок при черновецькій гімназії.

На засіданню соймівім з дня 10-го лютого внесло тов. „Руска Школа“ петицію в справі уладження так зв. руских паралелок при черновецькій рускій гімназії, де завдяки ріжним ворогам народа руського зроблено з руских паралелок якесь дивовижне „не-зна-ти-що“, чим знов покривджено Русинів. Петиція докладно обговорює ту справу і для того містимо єї тут в цілости: Високий Сойм! На засіданню соймівім з дня 17-го мая 1893 ухвалив високий сойм одноголосно таку резолюцію: „Відступаяє ся п. к. правитель-ству петиції громад Бідок, Іванківці, Стебні, Вігилівка, Садагуря, Вербіви, Нові Мамаївці, Стрілецький Кут, Віженка, Руска-Молдовина, Русе-не-Боуд, Путилів, Пасека, Яблонія, Сергії, Кіцмань, Чернівці, Рогізна, Шарторія, Слободія-Раранче, Селетин, Вижниця і Довгополе о засноване одної гімназії в Буковині з рускою викладовою мовою до можливого узгладненя.“ В наслідок тої резолюції а також резолюцій, котрі пару разів ухвалювала палата послів, задоволь вчинено просьбам буковинських Русинів в той спосіб, що найвисшим розпорядженєм з дня 25-го жовтня 1895 р. поручено отворити при черновецькій низній гімназії при класах головних також класи паралельні з рускою викладовою мовою. Однак при отворенню тої низної гімназії показало ся, що ті рівнобіжні класи ані не

Літературні замітки.

Поява другої книжки „Науково-Літературного Вістника“ викликала основнійшу критику в „Руслані“. Автор статі „З літературних новин“ повернув ще і до першої книжки і розговорив ся ширше про всі твори поміщені так в першій, як і другій томі, видаючи досить острій, але в многих точках і справедливий осуд.

Ми говорили вже про першу книжку „Вістника“, то-ж і повтаряти того, що раз сказано, не думаємо, але мусимо виступити против того погляду, яке заяв автор статі „З літературних новин“ супротив фрагменту п. Ольги Кобилянської Valse melancholique, що був поміщений в першій томі „Вістника“. Автор тої статі каже про сей твір таке:

„Фрагмент Ольги Кобилянської п. з. Valse melancholique стилістично написаний гарно, по модному. Та про модний зміст фрагменту можна-б сказати: теплий кожух — не на мене жинтий. Такі жинтини, які змальовує авторка, може де і є, та в нас вони в кождім разі — білі круки. Хто їх не стрічав, — а певно мало хто, — може сьміло подумати, що се оповіданє якоїсь заграничної авторки, котра пише про те, що видить, та чого ми — не бачимо в себе. Егзотичний характер оповіданя ставить его майже поруч перекладів.“

Хоч тут гадка не виразно сказана, хоч дуже много тут треба читати між стрічками, то таки пізнати, що критикови не конечно подобає ся зміст сего фрагменту. Він закидає авторці, що сюжет за чужий для нашої літератури і ставляє задля того сей один із замітніших творів нашої новітньої белетристики „поруч перекладів.“

Сей погляд в нинішніх часах вже здає ся трохи перестарілий. Нині вимоги в літературнім євїті вже о много більші, як були давнійше; при величезній продукції всіх народів в тім напрямі, лиш то звертає ще увагу на себе, що має на собі п'ятю талану і що приноровляє ся до вимог часу. А если ми з тої точки зхочемо приступити до нашої літературної продукції, хоч би за десятину минулих літ, то і мало чого такого попаде ся нам перед очи, а вина того одинок, що наші твори літературні занадто заскоружлі, занадто мало хоть в часті приноровлені до того, чого нині від літературного твору домагає ся „Європеець.“

А домагати ся того від нашої літератури маємо право.

Житє культурне всіх народів європейських чим раз більше інтернаціоналізує ся; ріжніцї духові поміж просьвіченими одиницями поодиноких народів гинуть, ідеї переносять ся з одного народу до другого, стають ся загальними.

Твори літературні тратять поволи євїй тип національний, а прибирають ріжні форми одного і того самого, спільного всім народам культурного матеріалу.

І чи-ж під тим впливом і ми не змінили ся? Наша дрібна числом інтелігенція молодшого покоління пішла за тою течією. Коли у давнійшій молодіжї виділо ся певну чисто національну заскоружість, коли тогди з одушевленєм читали собі ще „Тараса Бульбу“ і творили собі з такого матеріалу ідеали і ідеї на своє будуче горожанське житє, то у молодіжї ближних нам часів счезало поволи замиловане до такого рода героїв, молодіж горнула ся до западної просьвіти, брала звідтам провідні ідеї, виробляла собі инший смак літературний, —

а наслідком того було, що в націй літературі мусів повіяти инший дух. Чей же всі белетристичні твори Франка, до котрих автор зачер тему з народного житя, вже оброблені по тій новійшій, сучасній, літературній методі, — вже писані з иншого становища. Але то становище було за вузке, щоб з него могло втворити ся ширше письменство. Нещастя, катастрофи і дегенерация єсупільна нашого працюючого народу під впливом кепських економічних і єсупільних відносин, фальшивої моралі єсупільної, — се появи надто численні, богаті в трагічні і драматичні мотиви, але з другого боку в многих случаях подібні до себе, бо викликані тими самими обставинами, не могли дати обильного, широкого матеріалу, на котрім розвинула би ся богата література. І не багато літературних сил вступало на ту дорогу белетристики, хоч там би можна було ще найти не одну перлу, — бо тих сил взагалі у нас не много. А де-що писане з тої самої точки вишло вже зманерованою, пустою деклямацією, хоч би на примір Щурата: „Право польованя.“ Натуральним ходом річий стало ся, що если в житю нашого мужицтва не найдено так много тем, котрі-б можна обробити з європейської точки взивши, то мусіли ся наші письменники взяти за инший матеріал, за житє нашої інтелігенції. Матеріал тут обильнійший, житє більше скомпліковане, сили душевні враз з матеріальними сплітають тут ріжні образи, наводять ріжні комбінації і ситуації, викликають катастрофи, — але знов тут ріжніцї великі. Житє нашої інтелігенції представляє цілу скалю тонів. Є тут веретви „інтелігенції“, у котрих житє мало ріжнить ся від житя мужика, але з них поволи виріжницьовує стан чим раз інтелігентнійший, що починає жити житєм „модерним“, на

можуть бути названі рускими, ані не відповідають очікуванню і потребам буковинських Русинів. Домагання буковинських Русинів, щоб отворено одну руску гімназію, опираєся головним на тім, що той, вглядючи більшість в краю творчий нарід, є майже виключений від користання з науки гімназійної, бо єгоять тому на перешкодї вступити і наука від найнижчих клас почавши, в німецькій мові. Але отворенє тих так зв. руских рівнобіжних класів в минулому році шкільнім (1896/97) не зменшило той перешкоди ні одрубав, бо з одного боку при іспиті вступним домагано ся від дїтий знання німецької бесіди на стілько, що при німецькій гімназії, а на кожний спосіб більше, як при волоській гімназії в Сучаві, а з другого боку вже в першій класі розпочато викладати три предмети в німецькій мові. Як то наслідки має для Русинів то укладенє тих рівнобіжних класів, можна зрозуміти зі слідуєчого.

І. До трьох нових буковинських гімназій, то є в Чернівцях, Радівцях і Сучаві ходило після урядових справоздань в р. шк. 18/956 1883 ученики, між котрими було після народности 1051 Німців, 498 Волохів і 170 Русинів. На Буковині мешкає однак 133.501 Німців, 208.301 Волохів і 268.367 Русинів. Отже зі всіх Німців вчить ся в гімназіях 1.41%, з Волохів 0.24%, а з Русинів 0.06%. Що той стосюнок випадає найкращим для Німців, то походить звідси. З одного боку мешкають Німці у виглядній більшості в тих місцях, де знаходять ся гімназії, а з другого боку, що є найважчийше, не представляють їм іспити і наука в гімназії жадної надзвичайної труднощі. Німецькі діти побирають науку так в школах народних, як і в середніх в німецькій мові і мають вступити іспити лпн в тій мові златати. — Волохів ходить менше до гімназій, але все таки в порівнянню з Русинами в багато більше, а походить то з того, що 2 буковинські гімназії (радовецька і сучавська) лежать в воловських повітах, а трега черновецька гімназія не є для них так недоступна, як дві попередні для Русинів. Але в багато важчийшій в тій справі є від р. 1881/2 засновані рівнобіжні класи при сучавській гімназії з воловською викладовою мовою, бо наклали німецької гімназії в Чернівцях виказує лиш 101, а на воловській території в Радівцях уміщує гімназія виказує лиш 77 воловських учеників, то до сучавської гімназії ходить 319 Волохів, мимо того, що між тою гімназією а радовецькою нема ніяких територіальних ріжниць. — Найменше до гімназій ходять Русини. Причини того лежать так в місцевих як і в загальних відносинах, бо Русини мають до розпорядимости лиш черновецьку гімназію, що лежить в середині рускої часті краю. Гімназії: радовецька і сучавська лежать для більшости Русинів загато на боці так, що власті місцїйні уважають навіть за відновленє не вводити при тих гімназіях рускої мови як предмету науки для руских дїтий. На ті отже школи не числять зовсім Русини. Та зівгаляду на викладову мову представляє черновецька гімназія для Русинів такі труднощі, що взагалі нарід руский немов би виключено від гімназійної науки. В р. 1895/6 було в черновецькій гімназії коло 132 Русинів і то число крутить ся що року майже коло 100, а що то число перед отворенєм коломиїської гімназії було вище (іменно коло 196 Русинів), то на те можна звачати, бо той приріст завмучували ми не тутешнім Русинам а євдїним галицїнам. По отвореню коломиїської гімназії спало се число на сю цифру 100, котра вже стало тримає ся. А який вплив має та викладова мова на те, скілько учеників, а в тім випадку Русинів, ходять до школи, можна пізнати зі слідуєчого: Справозданє німецької сучавської гімназії виказує за рік 1880/1 в першій класі 12 учеників воловської народности. По отвореню воловських рівнобіжних класів при тій гімназії підноситься ся в слідуєчих роках число Волохів на 40, а в минулому році шк. 1895/6 виказує таї перша клас 79 воловських дїтий, то значить більше як в цілій, на воловській території позложеній, гімназії радовецькій, котра в тім самім році виказує 77 учеників воловської народности супротив 281 Німців. Подібно як ту, ділає також польська викладова мовя мимо свого спорідненї в гімназіях у Львові, Перемишлі і Коломиї. Вистарчить ту привести яко примір Перемишль. Було там в р. 1897/8 в пїлій польській гімназії 519 Польків супротив 197 Русинів, а з того в першій класі 77 Польків супротив 32 Русинів. В слідуєчій році 1888/9 вступило вже 51 Русинів до першої рускої рівнобіжної класи, а в р. 1895/6 було при новій рускій євмокласовій гімназії 329 Русинів, з того 63 учеників в першій класі. — З той то причини показують ся ще гірші відносини при німецькій гімназії в Чернівцях. До тї гімназії ходило в минулому р. 1895/6 лиш 131 Русинів супротив 517 Німців, мимо того, що стосюнок населення в загальних повітах: черновецькій, німецькій, вижницькій, серетській і єгоровицькій так представляє ся, що 82.355 Німців стоїть супротив 243.505 Русинів.

(Далше буде).

Процес Золі.

На повелінок зарядила поліція ще більші средства остоорожности так, що нація перед палатою судовою майже зовсім пуста. Мимо того удало ся товпї напасти на повіз Золі і ледво кінна поліція венїла розігнати розарених челядників і молодиків. Розправа розпочала ся тим, що президент відчитав лист днєвника Папіалю, де він перечеїть словам посла Ляборі, мов би то він мав признати, що автором бордеро є Ештергазі. На те відповідає Жоре, що жадує дуже, що Папіалютові перешкодила недуга явити ся в суді, але він, Жоре, позістає при своїх зізнаннях які зложив під присягою. Потім складає заяву адвокат Ляборі, що два антисемітські днєвники помістили звістку, мов би то батько Ляборі був Німцем, а жінка єго жидівкою. Помічуване таких звістїй має лиш на цілі впливати на судїїв привіжних, тимчасом батько Ляборі був Французом, а єго жена в Росїянкою. Потім перекладає для заявля Бертіалюна. З него знов не можна було нічо видобути. Обставив він все ии тім,

що в наслідок порівнюваня письма прийшов до переконання, що Драйфус винен, але не хотів подати способів, після котрих осуджував він письмо Драйфуса. На отвітні питання Ляборі і Альберта Клемансо, сказав він, що єсли би він був судією, то на підставі самого оречення знавців не засудив би нікого, єсли би против него не промовляли інші факти. Своєю Бертіалюна, посол Гіббар розказує, що єго своєю Бертіалюна розказував єму дуже много про способи порівнюваня письма, але він з того не був дуже мудрий. Коли зачали говорити, що автором даної картки є Ештергазі, він зачитав своєю куйка, Бертіалюна, що він про те думає, але той сказав: „Я навіть не хочу видіти єго письма, бо він підставлений жидами: а єсли-би навіть так було, то ревізія процесу зовсім неможана, бо то значило би тільки, що викликати євєнїальну революцію.“ Посол Іве-Гійо из запит, що він думає о процесі Ештергазого, сказав, що процес той був народною всякою справедливості. Той, що єго мав обжаловувати, радше єго боронив, а той погляд Іве-Гійота поділяє ціла інтелїгенція парїска і всі держави європейскі. Знавців і графєр з фаху, Тейєонїєр заявляє, що письмо бордеро було ідентичне з письмом Драйфуса, а репродукція бордеро в „Matin“ була євалюована, щоб уникнути єї подібнїстю до письма Ештергазого. Потім розказує він, що єго усилували перекунити, щоб він видав ореченє прихильне для Драйфуса, але він того не вчинив. Однак на близші запити Клемансо в тій справі, зізнав він, що єму лиш здавало ся, що єго хотять перекунити. Євєречности в зізнаннях сего євєлка виказав сенатор Траріє. Від тих знавців, що брали участь в процесі Ештергазого, не можна було нічо довідати ся, бо всі они засланали ся урядовою присягою.

У вівторок розпочало ся переслуханє євдїїв тим, що ген. Гюнс запротестував против слів посла Жоре, котрий сказав, що генеральний штаб і євдїок сам як найбільше бажає розяснити єю справу. На те пропонує єму Ляборі поробити такі кроки: 1) щоби уповажено ген. Мерєє розказати щось про тайний документ; 2) увільнити полковника Пікарта з тайни урядової; 3) принєсти тут до трибуналу бордеро; 4) предложити судови всі акти, які мав в своїй руці знавєць Бертіалюна; 5) увільнити Бертіалюна від присяги а 6) також всіх знавців в процесі Ештергазого. Що до знавця Тейєонїєра, котрий вчєра зізнавав, що єго хотїли перекунити на річ Драйфуса єсумою 100.000 до 200.000 франків, а він на те не згодин ся, то Клемансо констатує, що в 10 днів по процесі Драйфуса віддано Тейєонїєра як знавця судового тому, що хотїв він видувити на однім із євдїїв калєнтів єсуму 2000 фр. Єсли би отже Тейєонїєра хто будь хотїв перекунити такою великою єсумою, то він би був єї без євдїїв припав. Тейєонїєр оправдує ся і при тім виговорює ся, що він частину актів до справи Драйфуса загубив. Виходило би отже з того, — констатує Клемансо, — що суд судив Драйфуса не маючи всіх документів. Потім збиває Крепїє-Жамєн всі запити мов би то він хотїв був перекунити Тейєонїєра. Потім

котрим можна обсервувати такі ріжні появи, як на пересїчній „Євронїєю.“

Крім того однак треба памити, що та верства найінтелїгентїйша звязана не лиш зі євдїєм народом, але також і з другими окружаючими Русинів елементами, бо наше жите культурне не в силі дати пересїчньому цивілізованому чоловікови тільки отвітної духової страви, щоб він міг тим вдоволюєти ся. Німець найде у себе все, що єму до єго душевного жита потрібне, у Поляка також то найде ся, а цивілізований Русин мусить запощичати ся у других і жити розірваний душевно, в часті при всім, що єгоє, руске, а в часті при тім, що євронїєське чи то німецькій, чи в польській нощі. Здегенерованою формою тої прикрої, але неминучої появи, є частіє або цілковите винародовленє деяких одиниць. Часом грає тут роль інтерес матеріальний, але в більшій мірі інтерес культурний, хоч в дуже здегенерованій формі. Можна дуже часто обурювати ся на те, що стрічаємо у себе так много ренегатів, але як переаналїзуємо причини того, то побачимо, що тут грає роль певного рода культурний інтерес. Природно, що в 99% случаев беруть тут позлітку за золото, форму за зміст і що той інтерес культурний є чистою пародією і євдїшує тих, що єму піддають ся, але кожний той, що вирікає ся своєю народности і віднекує ся єї, робить то задля того, що она єму видає ся за ніяка, а він як єкладова частина нїяної народности чує ся висший — і то в єго розуміню культурний інтерес...

Наслідком того є, що ми у всіх верствах живючих з нами народів находимо „євдїїх людей“, а нераз можемо думати, що і більше, як дійство, бо ті євдїї обставини, то саме жите творить і коренних членів нїяної народности подібними і зближеними до нас, так що не раз тяжко пізнати де кінчить ся наше, а починає ся чуже.

Єсли отже література звернула ся до життя нашої інтелїгенції, не могла єтанути на євдїї обставини мусїла, доторкнути ся і тих людей, котрі хоч і по житю не Русини, то не раз за то „плоть от плоти“, „кость от кости“, або також „душа від душі“ наші. Наші они тому, що або они зблизили ся до нас, або ми до них. З того виїшли деякі новїйші твори наших писемеників, от хоч би Франка: „Основи євєнїальности“ „Задля доманнього огнища“ а і фрагмент Valse melancholique. Не маюють они вже життя чєго нашого, але, або людей, що євдїють ся з нами, котрих видимо що дня перед євдїєю, або людей таких, що живють інстинктами, гадками, словом житєм нашим, або ідентичним з нашим.

Оєоби фрагменту п. Кобилянської, се жінки не пересїчні, — жінки, що переростають о много пересїчну рівєнь жити, — а в Галичині они навіть виглядають неіпротні. Се витвори життя євронїєського і не мають того, — що так єкажу, — галицького пята на собі, де жіночтво під впливом польським набрало поглядів фальшивих і нездорових. Сєй руский перетвір псевдоаристократичного польського інстинкту і єго наслідки зовсім невидні на євдїях згаданого фрагменту. Ті три пачночки: одна малярка, друга будуча учителька, а трега пачіетка се витвір культури чисто євронїєської, котрої елементи будь що будь при німецькій шкільництві находять ся на Буковині. Для Галичанина ті євдїї можуть виходити за чужі, але оїйновати твір з такого вузкого погляду годї. Що з нашого народу виходять вже єдиний пересїклі модерним духом, живучі модерним житєм — о тім годї євдїювати ся. А єсли у фрагменті п. Кобилянської звачь тих єдиниць з нашим народним житєм не замаркована, єсли пересїчний Русин не стрічає таких єдиниць на кожнім крої, то євдїї же з того не виходить, щоби они бу-

ли нам зовсім чужі. В житю такі євдїї вже лучають ся між нами, а єсли ще они гаїє авєс, або єсли замало звязані з нами, щоб всі ми їх доглянули, то се не достаточна причина, щоб ми на дверях нашої літератури поставили табличку з написом: „Того рода „чужим“ вступ заборонений!“

А хоч би ті євдїї були нам зовсім чужі, то євдїї же критик літературний за євдїї того вати жадному авторови не може, тим більше, що ціле переведенє фрагменту, днєлго, киданє характерних черт поодиноких євдїї, ціла будова фрагменту і єго обробленє вказують єсно, що в п. Кобилянській має наша література знамениту євдїї, котрої не поєвдїдало би ся нїєвдїї євронїєське письменство.

І єсли перша книжка „Вїстника“ робила на кожного вражєне доброго літературного журнала, то в значній мірі треба се було приписати єсуму фрагментови, котрому автор оїйєвдїї „Вїстника“ в „Руслані“ глядїть місця між перекладами. Нам же видить ся, що наєвдїї-б ми мали лиш много таких творів, як євдїї фрагмент, то в євронїєській літературі грали би ми не євдїї роль.

*

Та нїєде правди дїти, як писав бл. п. Омолян Огоновскій, що вєвдїї другу книжку „Вїстника“ до рук, кожний з нас відчуває якєсь недоволенє. По першім томі можна було надїятися євдїїшого матеріалу в другім томі, а тим часом ми заєвдїї ся в надїях. Не тикаєм вже поезійок, які поміщені в євдїї томі, бо їх мало. „Євдїїна мєлїодїя“ і „Мрїє“ Лєєї Українки маюють на собі то само пята, що і нїєвдїї твори євдїї поетки, — євдїїкатнїєсть і нїєвдїїєсть форми — а притім гарну тенденцію. З перекладів помієвдїїєно тут лиш поезію М. Беєтєа в надзвичайно удачїім перекладі В. Щурата. Сама поезїйка, в котрій євдїїєсєй тон лєгкої іронїї євдїїєвдїїє ся євдїїєвдїїєм диссонансу — робить вра-

знімав свідок Мейер, директор Ecole des Chartes, член інституту і професор в College de France. Він подав насамперед свою біографію і генеалогію, щоб довести, що він не жид, як то хотять вивести деякі дивні примірки „France“ і констатувати, що писемно бордеро є ідентичне з писмом Ештергазого, а сам свідок жалює дуже, що тут повірено розсуд в тій справі Бертільянови, котрого могода є чистий абсурд і без всякої розумової підстави. На ті знімки Мейера хотів Либорі покликати знов знавців з процесу Ештергазого, але на то не згодився президент. Пані Булансі, котра задля недуги не явилася, дала відповідь через судню сльдиного Бертілья, в котрій висказує, що Ештергазі говорив некористно про армію французьку. Клемансо ставляє отже внесення, щоб зачитано не п. Булансі, 1) чи не висказався Ештергазі в листі до неї, що ген. Сосіє то клявови, котрого би Німці навіть до цирку не допустили, а 2) чи не писав Ештергазі, що Прусаки, як би дійшли до Ліону, то могли би тоді вже кинути карабіни а самими лаштоками побідили би Французів. Сльдиною свідки були для Ештергазого і для генерального штабу нещасливі. Свідок проф. Молініє, урядник музею і знавець в музею луврським, професор Селаріє і Бурман, — всі знімали, що бордеро походить з руки Ештергазого. Генеральний прокуратор зачитався Бурмана, чи він не стрітився вже коли зі знавцями з процесу Ештергазого перед судом. Тоді Бурман відповів, що сталося то раз, коли ті знавці потвердили вину якогось неборака, котрому закидано до тридцять заальшовань, а котрий ледви умів піднести ся. Тоді то вони сказали, що він винен, а свідок був противної гадки. Адеват бруксельський, Фелікс Франк, що є першим авторитетом в справі порівнювання писем, казав принести собі таблицю і ту наглядно, демонстраціями показав, що бордеро походить з руки Ештергазого, а не Драйфуса. То само говорили дальші свідки. Грім, член академії і професор техніки і Аве, професор в Колеж де Франс. На тім скінчилося це заєдане. — В суботу збирала ся рада міністрів, щоб застановити ся над післядками, які би мало для Франції можливе увільнене Зої. Писемна правительствениці висказують на судив приєднаних, пишучи, що если би увільнено Зою, то цілий генеральний штаб подав би ся до димісії. — Паризький кореспондент англійського дневника „Daily News“ пише, що в Парижі змінилася вже оцінка публічна і що дуже можливе є увільнене Зої.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 17-го лютого 1898.

Перенесене Канцелярет судовий Михайло Черин перенесений з Кимнолуна до Кімня.

Вечерок тов. „Союз“. Пригадуємо нашим Ви. Читателям, що вечерок ак. тов. „Союз“ буде в субо-

жине. Та за то белетристика сего тому — пожаль ся Боже, — мимо того, що на белетристику треба би звернути як найбільшу увагу. Пересічна більшість публіки бере ся передовсім до читання белетристики, а если ту не найде нічо интересного, то нерас і кине з неохотою книжку на полицю і лишить єї „мишам на сніданє“.

На першій місци находимо тут Кониського „В тумані“. Що оно таке є, годі вгадати. Автор дописав до першого слова ще й додаток: „дійсність і галюцинації“. Але та галюцинація зовсім не годить ся у „Вістник“ і если єї поміщено, то хіба з огляду на старого і витревалого ветерана української літератури, — єї автора, але до піднесення вартости „Вістника“ она певно не причиняє ся.

Що до другого оповідання чи радше повісті Данила Мордовця: „Дві долі“, то тут наведемо слова „Руслана“, бо до них вже не маємо нічо додати: „З початка довгої повісті Д. Мордовця п. з. „Дві долі“ довідуємось, що тими двома долями, які мають виповнити зміст повісті будуть долі: гетьмана запорожських військ Ів. Сірка мужицького сина, що добив ся великої слави лицаря і нещасного гетьмана правобічної України Юрія Хмельницького, гетьманського сина, що навіть в спадщині по батькові одержаної слави і могутости не зміг при собі затримати. Перші хвилі козацького життя Ів. Сірка і останні хвилі життя Богдана Хмельницького, що вмираючи передає булаву в руки свого сина Юрася на загальне жаданє народа, — і безпосередно потім воєнний похід Ів. Сірка против Ів. Виговського, що бувши дорадником молодітнього гетьмана, сам завдяки інтригам захопив гетьманську булаву — отсе зміст початка повісті. Незнаючи цілости, не можемо на разі сказати, чи з огляду на композицію цілости може бути оправдана та велика люка, яку вже в тім початку повісті бачимо поміж

ту вечер в сали гімнастичній. Хто хоче добре забавити ся, прийде певно на сей вечерок і ми маємо надію, що буде там можна побачити цілу буковинську Русь. Мозоджк буде мати нагоду добре забавити ся, бо нема страху перед „петрушкою“, а музика угорська Яноша додасть охоти до танцю.

На реформи заносить ся в Росії! Російське міністерство внутрішніх справ думає над якоюсь реформою в справі селянства. Ось що лише в тій справі російський „Світ“. „Заки міністерство взяло ся до тої серйозної роботи, постарало ся оно о зібранє достаточного матеріалу і хотіло пізнати в тій справі гадку людей, що стикають ся з селянами і в тій цілі звернуло ся до губернських рад. До сего часу вже наслили всі відповіді і міністерство опублікувало їх в чотирох великих томах, під заг.: „Сводь заключений губернских совещаний по вопросам, относящимся к сельскому законодательству о крестьянах.“ Відповіді губернських рад дуже поучають. Всі они переселяли одною сільською гадкою, що головні причини лихого стану селянства лежать не в недостатках дотичних законів, а в браку релігійно-моральної просвіти селян і в їх неписьменности. Звідси випливає: глухота селян, незнанє своїх прав і обовязків, непониманє своєї користі і потреби, цинізм, завистливість від селянських лихварів, ослабленє чувств поважання до властей (!!!) і послуху для батьків і погубні родинні роздори. З того слідує, що зо не лежить в законі, а в самим житю. Лінійний закон здав би ся, але доки він не увійде в свідомість селян, поки сами селяне не дістануть відповідного образования, котре би виховало їх в душі релігій і моральности, доки відповідний закон при приміненю єго натрапить на перешкоди, що випливають з самого життя. Так на примір, там де нема в родині внутрішньої згоди і свідомости сільської користі, там принцип закона, що обмежують свободний розділ маєтків, ведуть за собою вічне ворогованє і повну неохоту до господарки а в своїх наслідках і цілковитий розклад родини.“ „Церковный Вістник“ примічає в тій справі, що если добре положене селянства завяне від релігійно-моральної просвіти, а носителям тої просвіти є селянський священник, то в них і лежить ключ рішеня цілого питання. Та часонечка каже, що о много важніше від всіх всевозможних законів мати вивчені достойних і готових до пожертвованя священників, котрі повинні бути виховані в душі глибокої віри і строгої моральности, а в наслідок того знали би, який на них лежить обовязок. Они просвічали би народ, але треба лиш підготувати їх відповідно в „духовно-учебных заведений“ і забезпечити їм матеріальне положенє. До слів „Світа“ і „Церковного Вістника“ замітили би ми то, що ми думаємо в тій справі. Ми не знаємо справді, о скільки ріжнить ся селянство на Україні від коренного московського. Если оно стоить на тім самім рівні, що московське, то в такім случаю може се лиш завдячувати своїй інтелігентній вдачі, але помимо того оно мусить загубити без просвіти, бо просвіта на „общерусскомъ языкѣ“ не має для мужицтва українського ніякої вартости. Если

смертию Богдана Хмельницкого а походом Ів. Сірка против Ів. Виговського в інтересі слабо-силоного Юрія. В кождім разі те, що з наміром виповнення тої люки розказано про Виговського в IV. уступі повісті робить дуже скучне вражінє. Розмова двох людей, з котрих один не знає нічого і ставить вічно питання, а другий, мало-що більше знаючи, відповідає на них, походя на діялог коменюшів, призначених для дитий і не зраджає ані сліду якого-небудь артизму. Психологічного рівнож поки-що не видно нічого. Характери мальовані грубими рисами, окіцовані лиш. За те панує в повісті манера давних українських писателів (до них же належить і автор), що проявляє ся в поєсуваню гумористичного народного діялогу до карикатурного, а навіть несприличного — в кождім разі несмачного. Без лайок зі сфери батька й матери, лишого чорта і бурой свині, без ординарних епітетів і не менше ординарних дотепів, без всего того козацько-етнографічного краму історична повість з козацьких часів в очах Дан. Мордовця не була-б повістю. Гарне розумінє артистичної місії історичного повістеписателя!.. І що тут говорити про вічні описи українських „улиць“ і „перелазів“, одностайні як описи тих любовів, яких они є свідком!.. Протестувати против сего було-б за рано, як довго більших хиб годі нашим українським писателям позбутись — хиб але понятого, а радше одностороннього реалізму.“

З перекладаних творів „Шведи на Україні“ цікаві для нас тим, що находимо ту щось зовсім нового в оброблюваню таких тем, як війна, але за то друга гумореска: „Історія осла“ годила-б ся до фейлетону щоденної газети а недо поважнішого місячника.

Що до перекладу „Ткачів“ Гергарта Гауптмана, то тут взято драму, котра зовсім не годить ся до лектури. „Ткачі“ роблять своє вражінє на сцені, де штука сценічна дозволяє

ходити отже правительству російському о правдиве піднесенє селянства в цілій Росії, отже і на Україні, то до того є лиш одна дорога. Завести в українських школах народних українську бесіду, бо без того правительствo нічого не вдє. Если нарід не образувє ся на своїй матерній мові, если єго приневольють учити ся мови для него чужої, то з того певно ніякого хісна не буде. Для українського мужика українська школа!!!

Сензацийне відкрите зробив римський археолог Магнесчі в звалищах палати Тиберія на Палатині. Учений сей, найзнаменитіший з теперішніх знавців християнської археології, найшов на одній стіні старинне мальоване sgraffito, представляюче розп'яте Ісуса Христа. Магнесчі твердить, що образ сей намалював один з жовірів, котрі були присутні при мучці Спасителя, і під постатами своїх товаришів, окружаючи хрест, умістив їх назвища в латинським язикі. То відкрите зробило в Римі велике вражінє. В найближнім часі оголосить італійський учений розвідку о нім, а заразом репродукцію того sgraffito-a.

Іспанські жінки не чекають, коли справа їх еманципації поладнаєть практично, але беруть ся енергично до діла і від недавнього часу виступають в провінціанальних борбах о податки. Минувшої осени збунтували ся іспанські жінки против нових податків комуніциань, а перед кількома днями піднесли знов повстанє в місті Вільянева і побили цілковитого ворогів роду мужеського. Ходило о управу старої, бо заснованої ще за часів князя Альби, добродійної інституції, в котрій находили захист і опіку неужі і старі жінки. Заряд міста постановив змінити призначенє заведеня. Скоро о тім довідали ся жінки, згромадили ся під ратушом і при помочи палок, мітел і пильної подібної зброї пробували вдерти ся до салі, де відбували ся засідання магістрату. Першого дня не повело ся їм, але через два другі дни штурмували жінки так завзято, що поділила не велика оборонити ратуша. Рада міста мусіла піддати ся і добродійна інституція полинилася в руках жінок.

Против імігрантів. Сенат Сполучених держав північної Америки ухвалив, що до північно-американської держави не буде випущений ні один австрійський емігрант, котрий не уміє читати і писати у власнім язикі. Ухвала та доси ще не стала ся правом, бо до того мусить єї прийняти конгрес, а надго сам президент може в деякім означенім часі заложити против неї своє veto, але помимо то є річ певна, що ухвала ся прийде до правосильности. Если так стане ся, то буде то поважний удар для слов'янських імігрантів, по найбільшій часті анальфабетів. Доступ до Сполучених держав буде для них зачинений.

Помер іменований недавно практикантом канцелярийним в мітрополітій консисторії Саліло Константинович, в 34-ім році життя.

Глядачеві огорнути цілість акцій, і зливає все в ряд одноцільних образів. В читаню знов читає не має де спинити своєї уваги, він мусить рівнобіжно слідити всі особи, бо тут нема жадного героя, коло котрого би акція концентрувала ся, а таке розсіянє уваги зовсім не лишає доброго вражіння на глядачу. Так приміром акт третій, що при добрій грі робить на сцені сильне вражінє, по перчитаню не лишає нічо ясного. До того перекладати „Ткачі“ не так легко. Тут треба тяжко попрацювати, щоб віддати „Ткачів“ загально так, як они представляють ся нам в німецьким оригіналі. Се не вдало ся перекладникови, а справу погіршила не сама зманерована мова переводу, полишена плавкости і натуральности.

Що до частини наукової, то тут треба би пригадати д. Франкови, яку він публікує має перед собою. Если „Вістник“ має бути загально займаючим писемом для родин, то такі статі як „Із секретів поетичної творчости“ повинні бути держані в трохи популярнішим тоні.

На всякий случай годило-б перекладати „Einsame Menschen“ — „Самітні люди“, а не „Одинокі люди“, що виходить на „Einzelne Menschen“, бо то чиста московщина; тай лучше би було приглянути ся на карту географічну і не містити Дітьчого острова коло Патагонії, коли він лежить коло Гвіні, а при тім треба би тямити, що Драйфуса не судив суд приєзжних, а суд воєнний. То дрібні промахи але при читаню несприятно впадають в очи.

Ми надіємо ся на всякий случай, що слідуєча книжка за март винаде дїпна і интересніша, чого жєлаємо редакції „Вістника“ на користь нашої літератури.

Лев Турбацький.

від 1-го мая 1897 після часу середно-європейського.

Час середньо-європейський іде о 46 minut пізніше від чернівецького часу.

Все те можна дістати в різнородних сортах кожухових.

Виходить в Чернівцях:
в
середу, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:
улиця Петровица ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.

Передплата і належність за інсертати
платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на по-
передне застереження.

Поодинокое число коштує 8 кр.

Петиція в справі т. зв. руских паралелок при черновецькій гімназії.

(Далше).

П. Язикові труднощі, які спиноють Русинів ходити в більшім числі до німецької гімназії, дотичать: а) іспитів вступних, 2) увільнення від оплати шкільної і 3) взагалі успіхів руских дітей при науці. Більшість рускої молодіжи, котра могла б ходити до гімназії, не ставить ся взагалі до іспиту вступного задля незнання німецької мови. Мале число рускої молодіжи, що находить ся щорічно в черновецькій гімназії, рекрутує ся в першій лінії з дітей нечисленною рускої інтелігенції, котра свої діти вже завчасу з великим материяльним пожертвованем приготавляє до того, щоби они могли ходити до німецької гімназії, а потім також із міст, де діти мають нагоду присвоюти собі в певній мірі німецьку мову, а в дуже малій часті також з селянського стану. Що в тім напрямі могло зробити ся, вже стало ся, піднесене числа дітей ходячих до гімназії при даних відносинах в нормальній дорозі неможливе. За тим промовляє досить стало число учеників при сій гімназії, котре лиш дуже мало змінює ся, а десятки літ позістає взагалі незмінене. — Не можна закинути, що при іспиті не падає більший процент руских дітей, як иньших народностей, бо є фактом, що задля німецької мови вже з гори багато дітей до іспиту не сідає. Скоро повідомлено, що в р. ш. 1896/7 будуть отворені рускі рівнобіжні класи, то після справоздань учителів сельських і дозволеного властями приготавуючого курсу приватного (з 93 дітьми) приготавляло ся до іспиту до першої рівнобіжної класи около 160 дітей; коли однак перед самим іспитом оповіщено офіційально, що ті іспити будуть відбувати ся так, як при старій гімназії, що отже від руских дітей буде вимагати ся більшого знання языка німецького, як при гімназії сучаскій, тогди знало число тих дітей з села, що хотіли підлати ся іспитови, знов на старе мінімум, чи радше сказати максимум. Незначна надвишка, котра мимо того напшла ся, походить звідси, що давано тут діти на першу вість про отворене руских рівнобіжних клас. Сім учеників з Галичини прийшли длятого лиш до Чернівців, бо їм близьше до Чернівців, як до Коломиї і позаяк они думали, що они тут прийдуть до рускої школи, а решту руских учеників впаковано вже на силу задля самого встиду. Та надвишка не змінює однак зовсім давної аномалії і не стоїть в жадній пропорції до того побільшення, яке наступило в Сучаві по отвореню волоських паралелок, а іменно з 12 на 40 а взагалю 79 учеників. Таке підвишене числа учеників (6 і пів раза більше) може спровадити вже деякі зміни а наступити може лиш тогди, коли усуне

ся головну перешкоду, так як то стало ся в Сучаві для волоського народу.

А если також мале число руских учеників переминуло щасливо іспит вступний, тогди жде їх в наслідок труднощій з німецькою бесідою здешатковане при увільненю від оплати шкільної. То зовсім природно, що навіть уздібнені і цильні рускі ученики не можуть зараз в першій році шкільній так добре висловляти ся в німецькій мові викладовій і плавно відповідати, щоби, як то приписано, в жаднім предметі не бути скласифікованим понизше класи „вдоволяючо“, а то коштує 20 зр. оплати шкільної. Русини, як звістно, не дуже заможні, і тому то дитина мусить лишати школу. Але навіть у висших класах дучає ся, що ученик не має доброї ноти, бо він мусить два рази тільки працювати, що его німецький товариш, а то знов спроваджує в наслідках страту увільнення від оплати і ученик знов мусить лишати гімназію. І тим чином число учеників зменшає ся від класи до класи. — Остаточні ті більші вимагання, які кладе німецький заклад науковий супротив руских учеників є так дразнячі, що багато з них взагалі знеохочує ся і лишає дальшу борбу так, що правильно не більше як 2—3 Русини доходять до восьмої класи. Сего року шкільного є приміром в восьмій класі лим 2 Русини. Слідуюча табеля змальовує наглядно ту появу.

В протязі шести літ (1884—1889) записували ся до гімназії студенти в тім стосунку:

I. класа :		VIII. класа :	
1884	{ 94 Німців 24 Русинів	1891	{ 26 Німців 7 Русинів
1885	{ 66 Німців 18 Русинів	1892	{ 35 Німців 6 Русинів
1886	{ 75 Німців 18 Русинів	1893	{ 32 Німців 3 Русинів
1887	{ 59 Німців 21 Русинів	1894	{ 22 Німців 8 Русинів
1888	{ 64 Німців 22 Русинів	1895	{ 26 Німців 2 Русинів
1889	{ 75 Німців 18 Русинів	1896	{ 30 Німців 3 Русинів
Разом	{ 433 Німців 121 Русинів	Разом	{ 171 Німців 29 Русинів

Виходить отже з того, що в протязі 6 літ записало ся до першої класи 433 Німців і 121 Русинів, а з тих доходило до восьмої класи 171 або 39-7% Німців і 29 або лиш 23% Русинів, а в словах означає то тільки, що ученикам рускої народности припадає наука два рази так тяжко як Німцям. — Годі на жаль довідати ся зі справоздань шкільних, кілько ще з тих, що дійшли до восьмої класи, здає матуру. Наглядне зіставлене матурантів після їх народности виказало би для Русинів ще гірші наслідки і обнизило би ще

більше то число 23%. Той результат висловлений в числах є досить сумний і так зрозумілий що не потребує жадного пояснення; треба лиш запримітити, що після дослідів пороблених пр. в школах народних не є причиною того низша інтелігенція рускої молодіжи. Ті досліді кладуть руску молодіж, що найменше на рівні з німецькою. Впрочім дасть ся то також виказати числами. — Восьмокласовій рускій гімназії у Львові записало ся в протязі 6 літ до першої класи 533 ученики, а дійшло до восьмої, як то можна побачити зі слідуючої табелі, 274 або 51%. Той успішний результат науки рускої молодіжи в рускій гімназії не походить певно з легшої класифікації у Львові як в Чернівцях, бо тому уміли би вже запобігти звістні зі своєї строгости польські інспектори.

До I. класи записало ся		а дійшло до VIII. класи	
в р. 1884:	99 Русинів	в р. 1891:	47
" " 1885:	97	" " 1892:	39
" " 1886:	97	" " 1893:	36
" " 1887:	87	" " 1894:	44
" " 1888:	84	" " 1895:	51
" " 1889:	69	" " 1896:	57
Разом 534		Разом 274	

(Далше буде.)

Процес Золі.

Розправа в процесі Золі протягає ся чим раз довше. В Парижі мали надію, що скінчить ся она вже сеї суботи, а тимчасом, здаєть ся, перетягне ся она ще до середи. Говорять що Ляборі хоче жадати, щоби розправу перервано на 2 дні, бо він чує ся змучений, але трибунал відій не згодить ся на таке внесене, тим більше, що Ляборі веде цілу розправу так, щоби її перетягнути аж до часу, поки не змінить ся загальна опінія за Золю. На початку розправи, в середу, освідчив Ляборі, що зрікає ся переслухання судіїв з розправи Ештергазого, а домагає ся переслухання генер. Білльота і агента поліційного Суфрена. — Далі зізнавав ще по раз четвертий генерал Пеллє, що був судією слідчим в процесі Драйфуса. Він заявляє опять, що Ештергазі не міг взагалі прийти до посідання тих актів, про котрі йде річ в бордеро. Найподібнішою до оригіналу є репродукція бордеро оголошена в „Matin“, але мимо того є ріжниця. Ті всі знавці, котрих завіззав Золя до ділетанти, а впрочім они не видавали свого осуду після оригіналу, але на підставі репродукції. Бордеро рішучо засуджує Альфреда Драйфуса. Против Ештергазого промовляє лиш карта почтова, але міністерство, котре би на тій підставі засудило офіціра наразило би ся по просту на сьмішність. А зі взгляду на зміст бордеро може походити лиш від офіціра артилерії. Ештергазі не

ШПІОН.

Оповідане І. Н. Потапенка.

Літвіцький був на третім курсі, коли я записав ся на університет.

Я приїхав з далекої провінції і не знав ні одної душі. Мої товариші записали ся на иньші університети. Лучило ся так, що Літвіцький був перший з тих, кого я стрітив в етінах університета.

Его внішний вид здивував мене трохи. Я знав студентів і бачив, коли они літом приїжджали на ферії; всі они дуже мало уважали на свою тоалету, більшість носила крашені сорочки і не уживала краваток, а при тім майже всі носили чорні капелюхи, з широкими крисами. Волоса у них було довге, незачесане, говорили голосно, різько і безцеремонно, бо така вже була у них мода, так само як на ті грубі палиці, що їх носили в руках.

Трафляли ся, правда, і елєганти в модних рукавичках, гавтованих сорочках і пестрих краватках, а де-хто і циліндер носив; та я вже з гори знав, що то ті, що відлучили ся від гурту, і сам знявши з себе гімназіяльний мундур і лагодячи ся стати студентом університета, сейчас купив собі крашених сорочок, чоботи з високими холявами, а волоса розчісував я, як лиш можна було, найрідше.

І коли я побачив Літвіцького, в першій хвили я почав сумнівати ся, чи то студент. Він був невисокого росту, худощавий, тонкий, а на лиці у него було щось бабєкого, може бути від того, що він голив вуси і бороду. На нім був довгий, чорний сурдут, заціплений на всі гузики. З під сурдута виглядав білий ковнір з чорною краваткою. Все то, так як і его капелюх-циліндер, котрий тримав в руці, не було так дуже нове, але чисте. Гладке волоса, без жадної визначної краски, було докладно причесане з права на ліво. Взагалі не виглядав він на студента, а радше на якого низького урядника.

Він перше звернув ся до мене.

— Ви шукаєте канцелярії?

Я потвердив, а він показав мені двері; як я вийшов, він, як мені здавало ся, дожидав мене на коридорі.

Він дав мені цілий ряд загальних питань: З відки? З котрої гімназії? Який я вибрав факультет? Чим думую спеціально займатися? і таке иньше. Голос був у него м'який, трохи слабкий, немов би виходив з незовсім здорової груди. Ми незамітно вийшли на улицу і йшли рядом.

— А ви... ви також студент?

— Так, я на третім курсі, я філ'ольог; „Який чудацький студент! — подумав я.

Але ми мимо того бесідували далі. Він давав мені деякі добрі ради, от приміром, де на-

няти квартиру, де харчувати ся, де купувати книжки і познакомив мене з характером деяких професорів і ми розстали ся вже так, як добрі знакомі.

Така була моя перша стріча з Літвіцьким. Опісля не стрічав я его вже цілий тиждень, та за той час умів постарати ся о много знакомих. Молоді знакомства роблять ся легко і скоро. На початок пізнав ся я з товаришами з мого курсу, а потім з цілим університетом.

Пам'ятаю, було то на улиці. Нас ішла ціла група із університета в ресторан, де ми всі обідали. Тут були студенти всіх курсів і факультетів. Шла більше-менше загальна гутірка, котра переривала ся лиш тогди, коли нам переїздив дорогу який фіякер.

Я вже чув ся цілком студентом, поволи присвоїв я собі всі правила і привички нового мого окруження і зблизив ся з новими моїми товаришами.

Наперед нас, на віддалене двох соток кроків, вийшла з вузької улицы на улицу якась тонка фігура, в довгій сурдуті і ішла нам на зустрічу. Я пізнав Літвіцького.

Наша громадка розтягнула ся широко улицею і я видів, що Літвіцький зрівнявши ся з товаришами, зо три рази підоймав в гору свій циліндер, поздоровляючи їх. Деякі підняли також капелюхи, та більшість зовсім не відповідала на его здоровкане. Так само зробили і ті, що йшли зі мною.

міг мати ніщо до діла з „гідрравлічною гальмою ч. 120“. Такий вислов вказує на офіцера від артилерії, бо офіцер від піхоти на тім не розуміє ся. Свідок перчить тому, мов би Ештергазово увільнено на розказ з гори. Той закид спадає на сімох честних офіцерів, а що буде, если армію полишить ся довіря до своїх проводирів. А така хвиля не так далеко. Тоді Золя напише нову повість „La Debacle“, але Франція буде вже вимазана з європейської карти. Нас, — каже Пеліе — обходять ревізії процесу дуже мало; ми чули би ся щасливі, як би суд був увільнив Драйфуса. бо не було би тоді зрадника, а суд воєнний з р. 1898 не хотів лише допустити, щоби місце Драйфуса заняв невинний, без огляду на то, чи Драйфус винен, чи ні. — Бже підчас зізнань сего свідка домагав ся Ляборі, щоби прикликано на сальо Пікарта, але президент не прихилив ся до его внісеної, а Пікар був тимчасово у судні слідчого Бертілі. З того виявила ся перепалка між Ляборі а президентом, котрий не хотів допустити до переслухання Пікарта, але коли Ляборі сказав, що він не задасть ні одного питання свідкам, доки не приличуть Пікарта, мусів трибунал згодити ся на его внісене. Сенатор Шайрер-Кестнер і Траріє доказували свідкові Тейсонтерови, що він говорив не зовсім правду. А по перерві, коли Ляборі не віднайшов Пікарта, звернувся він до генер. Пеліе і збирав закиди що-до армії. Ляборі певний, що Франція має добрих жовнірів, не знає лиш, чи єгідні офіцери, котрі-б попровадили ту армію до бою. Пеліе перетинав ся ще зі знавцем Мейером, а потім знавець Кур висказав ся за Ештергазім, а другий знавець Моріо, професор університету в Женеві доказував, що нисьмо походить з руки Ештергазово. На Золю, коли він виходив з суду, ніхто вже не нападав.

По отворенню засідання в середу поставив Альберт Клемансо внісене, щоби зажадати від правительства оригіналу бордеро. Позаяк знов майже всі за підставу до осуду, чи бордеро писане рукою Ештергазово, брали листи Ештергазово до п. Булансі (т. зв. уланські листи), а при процесі Ештергазово знавці оrekli, що ті листи фальшовані, — отже оборона за згодою ген. Пеліе жадає, щоби ті листи предложено трибуналові. Золя заявляє, що має за собою гадку сорок знавців, що бордеро писав Ештергазі, але він не приликував їх до суду, щоби не продовжати розправи. При сій розправі складає лиш своє оречене проф. Жірі і директор часописи „Revue Scientifique“ Ерікур, і они оба годять ся в тім, що бордеро писане Ештергазім. Потім сконфронтовано ген. Пеліе з полковником Пікартом. Пікар каже, що Ештергазі міг написати бордеро, бо хоч він був лиш офіцером від піхоти, то інтересував ся він дуже всім. Він ходив два рази до школи до стріляння, а раз поїхав на свій власний кошт до табору до Шалюна. Розпитував він офіцерів артилерії, що они знають про мобілізацію і таке инше. В бордеро написані слова: „Тепер хочу піти на маневри“, а в справозданю 74. реїменту з р. 1894. найшов я слова, що Ештергазі брав участь в веснянних маневрах. Справді деякі кажуть, що бордеро походить з серпня р. 1894, але Пікар нагадає, що в процесі Драйфуса, яко головну точку кладено, що оно походить з весни. По тій конфронтації з Пікартом просить Пеліе о слово, і заявляє, що, коли ту оберет Анрі сказав, що генеральний штаб хоче ту справу роз'яснити, то річ дійсно так ся має і тому заявляє Пеліе, що в тім часі, коли посол Кастелен виїхав інтерпеляцію в справі Драйфуса, приєзано до міністерства війни новий документ, де були слова: „Не говоріть ніколи про ті зносини, які ми мали з тим жидом.“ Супротив того нового факту, ставляє Ляборі, щоби зажадати від правительства того документу, а Пеліе, вносить, щоб переслухати в

тій справі генерала Буадєра, що і ухвалено зробити ще перед переслуханням майора Ештергазово, на чім і закінчила ся розправа.

Борба о вехідну Азію.

Дипломатична борба, яка веде ся послідніми часами о Хіні є характеристична і цікава поява, бо ілюструє она докладно, що властиво править межинародною політикою європейських держав. Тому думаємо, що не без інтересу буде нашим читателям прочитати в тій справі статю Ернеста Е. Уіллімса, одного зі знаменитих торговельно-політичних писателів Англії.

„Англіїські мужі державні спішуть ся освідчити, що інтереси Англії на Веході є чисто торговельні і они мають в тім взгляд рачио. В Німеччині говорять також всі то саме, а і они мають рачио. Здобутків територіальних не бажає собі жадна з держав, з виїмкою хіба Росії, але коли торговля і промисел Росії розвине ся то і там побачуть, що розширене і набуване території лиш на стілько має вартість, о скілько тим чином набуває ся нове місце збуту на свої вироби, а може вже нині прийшли і в Росії до того погляду і видять в густо населених просторах вехідної Азії многозначучий терен для збуту виборів чим раз більше розвиваючого ся промислу суконого і залізного. Если оно дійсно так є, то Росія дає доказ великої далекоглядності.

Промислово чинні народи перешукують цілу кулю земску і шукують за новими місцями збуту; а що звичайно новий терен сейчас використовує ся, то та нагінка за новими, свіжими, нестиканими ще місцями збуту стає чим раз тяжша і прийде хвиля, що она буде зовсім неможлива. Коли кинемо оком на кольоніальні простори англійської держави, то видимо, що побільшене населення в тих краях рівноважить ся з розвоєм англійського промислу, в наслідок чого вартість тих країв, яко ринку збуту для витворів промислу иньших держав зменшає ся, а майже зходить до зєра. А такий свіжий і можна би сказати молодий край, як Сполучені Держави північної Америки не лиш, що не може заповнити промислови європейському збуту, але веде з ним на неутральних торгах завзяту борбу. Тепер перешукують навіть праліє Африки з тою гадкою, чи би не найшли ся там які племена, котрі би мали охоту вбирати ся в європейські костюми і їздити по своїх степах залізницями європейських фінансових спілок. А де ся то все задля того, що на світі нема вже нової частини світа до відерити.

Тому то і представляють Хіні таку велику вартість для Європейців. В тім небеснім царстві містять ся до 400 міліонів населення, а ввіз товарів європейських репрезентує до нині лиш вартість 396 міліонів зр. Не один иньший край не купує так мало від чужих, хіба лиш одні дикуни. Вартість ввозу європейських товарів до Хіні можна числити менше більше по 90 кр. на голову, а як то є мало, то зрозуміємо тоді, коли порівнаємо то число приміром зі скількістю ввезених товарів до Сполучених Держав. Мимо того, що Сполучені Держави є тереном може ще найбільше замкненим високими цілами ввозовими, то припадає там на кожду голову майже за 47 зр. ввезених товарів річно. Видно отже, що Хіні можуть бути знаменитим ринком збуту для товарів європейських, если би лиш можна було наклонити правительству хінське до того, щоби оно поробило певні улєкшення і щоби нарід хінський зірвав зі своїм традиційним консерватизмом.

А тепер можна то як найлегше осягнути. Нещаслива війна Хіні з Японією збурила до тла той мур,

що відмежовував Хіні від решти світа. Хіні злані тепер иньшим народам на ласку і нєласку, а ті думують лиш тепер найти там користний для себе ринок збуту. А рівночасно з тим йде певний розвій і просвітні змаданя серед самого народу хінського. Справді в тім напрямі Японія дуже випередив Хіні, котрим тяжко приходить зкинути з себе ту шкаралуду своїх національних привичок, в котрій Хіні сиділи звиз двайцять століть, але і в тім напрямі видно певний рух і поступ. Суть там вже певні елементи, що цікаво глядять на захід і хотіли би де-що з того, що там видать, побачити також у себе, а з другого боку матеріальна культура Європи втискає ся поволи, але невпинно до Хіні. Може се навіть сьмішно, коли за таку появу поступового руху будемо вважати то, що уживанє біцикла розширає ся чим раз більше в Хінах, але коли бачимо ми, що Хіні купують вже народові самоходи (такого рода вози, що порушують ся парово), що будують чим раз довші телеграфічні лінії, то можна сказати, що культура європейська, хоч поволи, але чим раз більше здобуває собі терен в Хінах. Найважнішою з всего є будова залізниць, котрі для розширення культури європейської в Хінах будуть мати як найбільше значінє. А на тім полі змінило ся дуже много. Перед двайцятьма роками збудовано тільки одні підприємствні капіталістів першу залізницю з Шангаї до Вусуні, та правительство збурило її, а нині само правительство взяло на себе її відбудованє. До р. 1896 одинокою будуючою в руху лінійною була залізниця з Таку, Тієнтієн, Шангаї до Куан, що мала довготи до 250 км. а нині вже багато нових ліній в роботі, так що вже навіть в столиці Хіні можна почути свист лєкомотиви.

Хіні починають розвивати ся, але той розвій здає ся буде такий, що ним не можуть тішити ся європейські промисловці. В Шангаї, Ганкан, Цінтіно повстають придільні бавовни і здає ся, що они потраплять видержати конкуренцію задля дуже низької плати робітничої і задля ціла охоронного, котре правительство думає ввести. Тепер і в найближшій будучности будуть могли європейські промисловці достачати машини до Хіні, але і то довго не потребає. Хіні мають велике багатство вугал і руди залізної, що до си цілком не були ще використані, тому, здає ся, не далеко то також хвиля, коли Хіні почнуть виробляти свої машини. Мимо того однак на довгий час будуть Хіні знаменитим ринком на збуте європейських товарів, а коли нині вже дуже мало таких місць на світі, де можна би ще мати вигляди на розвій ввозової торгівлі, то-ж і не дивниця, що Росія, Німеччина, Англія, Франція старають ся заповнити собі там відповідний вплив. Акція дипломатична попередила ту чисто факхову купецку роботу. Під охороною своїх правительств перешукують тепер німецькі і французькі торговельні місця цілі Хіні, щоби познакомити ся з будучим тереном акції, а навіть одна англійська палата торговельна вислала вже свою експедицію в ті самі ціли. Вей напружують свої сили і можна сподівати ся, що за приміром тих держав сїдуть також Австро-Угорщина, Італія, Бельгія і Сполучені Держави. Ся нагода для кожного народу, що лиш має розвинений свій власний промисел, є занадто користна, щоби єї можна оминути, а здає ся, що на тім полі також має значінє пословия: хто рано встає, тому Бог дає, і тому то спішуть так всі, щоб загарбати і собі якісь місце.

Нині припадає з цілого ввозу до Хіні 70% на промисел англійський і в послідних роках зростає чим раз більше. Щоби однак Англія могла удержати ся на тім степени, то можна сумнівати ся. Нині розвиває також Німеччина в тім напрямі велику діяль-

То зовсім не було похоже на товариску стрічу. Ні веселости, ні отвертости, ані навіть пару слів кинених на привіт, немов би то був зовсім чужий університетови чоловік.

Та побачивши мене, Літвіцький мило усміхнувся і станув.

— А, як ся маєте, — сказав він. — Я вас не видів вже цілий тиждень, але я не був зовсім здоров.

Я також станув і стиснув ему руку. Ніхто з моїх товаришів не пійшов за моїм приміром, а мені навіть здавало ся, що де-хто глянув на мене здивований і пійшов далі.

Літвіцький задав мені ще пару більше конвенціональних питань: як я устроїв ся в мешканю? чи вдоволенний харчом? чи привик до викладів? котрий з професорів мене найбільше заняв?

Я відповів ему і замітивши, що мої товариші відійшли досить далеко і скрили ся вже за вуглом, став я скоро працювати ся, щоб їх дігнати.

— Заходіть коли, — будьте ласкаві, — до мене! — сказав Літвіцький. Буде мені се дуже принятно.

І він подав мені свою адресу. Я подякував і ми розійшли ся.

Я найшов вже всіх в ресторані. Було нас чотириох, що сиділись звичайно за одним столом. Я заняв своє місце і замітив, що три мої товариші, котрі доси розмовляли живо між со-

бою, скоро мене побачили, сейчас замовкли. І з другів столів гляділи всі від часу до часу на мене цікаво. Минуло кілька минут, я чув ся не зовсім на місци. На конєць, один з моїх товаришів, що сидів за столом зі мною запитав мене:

— Скажіть, ви вже давно знакомі з Літвіцькими?

— Від неділі відповів я. Я стрітив его першого, як лиш прийшов на університет. А що такого?

— Нічо! нічо! я запитав просто для цікавости.

І мені нічо не сказали більше про Літвіцького.

А Літвіцький тимчасом, видно, поздоровів і став ходити правильно на виклади; я стрічав его правильно майже що дня на університеті. Та я ніколи не бачив, щоб він був де між иньшими товаришами, і що би він з ким небудь говорив. Він майже все сидів сам одинокий. Часом лиш підійшов який з молодиків і розговорив ся з ним пару слів. Та і то лиш один раз, а потім вже більше не важив ся.

Я думав з початку, що у него такий мовчазливий характер, та недовго потім пересвідчив я ся, що він, навряд, дуже говірливий. Він любив історію і, коли ми стрічали ся і бесіда дотична університетських викладів, він говорив про ню з одушевленням.

— Длячого ви не зайдете коли до мене? — спитав він мене одного разу.

Дійсно, у мене не було причини не зайти до него і я одного разу завернув до него вечєром. Він мешкав дуже високо, в скромній кімнаті з одним вікном. Обєтанова в хаті була мізерна, як звичайно у студента.

Він видно утішив ся, що я прийшов. Засвїтив свїчку і начав крутити ся коло самовара. Я кинув кілька питань дотично его особи і то заставило его говорити про себе. Я довідав ся, що він походить з далекого уїздного города, що его батько служить там на почті. Батько любить его дуже, а матеря у нього вже нема, померла давно та є сестри, котрих дуже тяжко видати за муж, тому, що в тім городі нема женихів. Батько присилає ему п'ятнацять рублів на місяць і то вистарчає ему на житє. Годин він не дає, бо години перешкаждали би ему в его студиях.

В кімнаті его ударили в очи точність, чистота, порядок. У него було много книг по історії і всі они лежали в кутику, розложєні в великим порядку, бо етажєрки у него не було.

— Ви, здаєть ся, много читаете?

— О! так! я все читаю! — відповідав він. Тільки здоровля у мене мало, груди слабі тай на очи не домагаю.

— Скажіть мені, Літвіцький, длячого ви не заходите ся з товаришами? Мені то так...

Він нахмурился.

ність, а з Німеччиною також і Сполучені Держави. Ті три краї будуть бороти ся о опановане хінського ринку.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 19-го лютого 1898.

Православна школа дівоча. Ми доносили вже, що на інтерпеляцію посла Пуркана і товаришів відповів бар. Бургінзон, що правительство займає ся приготуванням всього до заложення православної дівочої школи на кошті православного фонду релігійного. Тепер приято нам ствердити, що при основаню тої школи будуть узгляднені бажання Русинів.

Учителі-Німці бук. шкіль народних і висших завязали на днях в товаристві „Німців-християн“ в Чернівцях особний шкільний відділ, що має заступати інтереси німецьких шкіл і учителів, котрими займається буде газетка „Buk. Vote“, нагоди педагогічне, дидактичне і наукове образоване черпати муть із численних німецьких часописів, які виходять в нинішніх краях. Таким способом угрупувалося бук. учительство через румунізаторський шовінізм тов. „Buk. Landeslehrerverein“ після народності. Русини не мають чого жалувати, що воно так стало ся; бо коли доси піддержували буту румунізаторську і германізацію, можуть тепер дбати про самих себе і що зроблять, собі зроблять. В спільних справах найде ся згідне поступоване всіх учителів і так, само від себе, як се показалося і тепер в справі поділення платні, о котру уюминувалися з особна Русини, Волохи і Німці. Відмінні-ж інтереси конче кожній народності плекати з особна. Німці, як сказано, уладнали вже свої справи. Волохи най вдоволяють ся, коли хочать, Ісепескуловим „Landeslehrerverein-ом“ і волоскими округками в „Buk. rād. Blätter“. Русинам же треба самим дбати про себе, бо ніякий свідомий учитель-Русин не пристане до прихвостів п. Ісепескула і не вдоволять ся рускими передумками та оригінальними нісенітницями, які друкує „невільник“ в тім світку. Підвадини для підвадження руского шкільництва і учительства положені заснованем тов. „Руска Школа“, що отворити сими днями ниту філію в Станівцях. Організація готова треба тільки ревної праці. Моральні і матеріальні інтереси руского шкільництва і учительства боронити ме, як доси, й на далі наша „Буковина“, а для справ наукових, дидактичних і педагогічних стане сими днями виходити особна руска часопись. До діла-ж учителі-Русини до ревної, щирої праці!

Ще про самостійність рускої мови! З тої нагоди, що сойм галицький ухвалив заснувати рускі рівнобіжні власні при гімназії тернопільській, помістили „Биржевыя Відомости“, що виходять у Петербурзі, політично-лінгвістичну статтю, котрої есенцією є, що „Русини повинні покинути свій диалект а прийняти літературну мову російську“. У відповідь на то помістив звістний наш письменник Дан. Мордовіч в С-Пед. Від. статтю, де покликаючи ся на такі поваги, як Мурфіл (The Slavonic Literature) Абель, Шафарик і Пипін доказує самостійність нашої мови, наводить цілий ряд імен наших писателів і переводить гадку, що „генезалогічне дерево (мало)-рускої мови є старше як російської“, і що „мова руска є так відрубна і в своїй відрубності так розвинена, що кожний лінгвіст мусить признати єї самостійною бесідою, а не витвором австрійської дипломатії“.

З політики. Орган Шенерпера Unverfälschte Deutsche Worte заповідає, що послы Шенерпер і Про

внесуть в раді державній обжаловане против президента міністрів бар. Гавча за нові изикові розпорядження. Дивна се річ, коли зважити, що зміст тих розпоряджень ще не є знаний. Поголоски про кабінетову кризу не втихають; указують на гр. Туна яко на будучого президента міністрів. Deutsches Volksblatt доносить, що спільні делегації будуть скликані на май, а потому буде конституція застановлена аж до кінця сего року. Той сам днівник докоряє гр. Голуховському, що своєю політикою в справі кандидатури кн. Юрія на губернатора Крети наражає на небезпеченство дружбу Австрії з Росією. Вікниці своїх виводів каже, що нарід, до котрого належить гр. Голуховський, з уваги на свої традиції не годен вести правдиво австрійської політики в відношеню до Росії.

Вибори на Угорщині. Для правительства угорского дуже тепер прикра ситуація. Крім соціалістичної заверухи мусить, она заохотувати також прикрий від правительствених послів. І так один з ліберальних послів, Рогонци розказав в парламенті цілу історію з тими виборами, що відбули ся в осени 1896 р. Розповів він, що правительство вже заздалегідь ріжними способами приладило собі на кампанію виборчу капітал 3 мільонів і тими грішми перепродажувало вибори. Сам Рогонци дістав від правительства на ту ціль п'ять тисяч золотих. Та ревелация ударила прямо як бомба.

Промоція. Дня 16-го с. м. відбула ся на ту-тешнім університеті промоція п. Станіслава Білого на доктора прав.

О сфальшоване тестаменту розпочала ся перед судом присяжних в Сучаві розправа против ад'юнкта судового Анля. По скінченю сего процесу подамо з него справоздане.

Політика москвофільської академічної молодіжкы у Відні. До „Галичанина“ надіслали сими днями Денис Новак студент медицини і Антія Дошна студент прав в імені „руско народної молодіжкы“ писемьом такого змісту: По напечатаню в N. fr. Presse з д. 8 с. м. відомої заяви руско-української молодіжкы в справі єї становища до руху слов'янської академічної молодіжкы у Відні — „русская“ молодіжкы зібрала ся і рішила вислати до N. fr. Presse контр-заяву, в котрій сказано, що „russisch-nationale“ молодіжкы годить ся з рішеннями слов'янських студентів з дня 7. с. м. і буде з ними поступати солідарно. А позаяк N. fr. Presse тої контр-заяви не помістила, то гр. Новак і Дошна шлють єї до „Галичанина“, бо южні Слав'яне — Словинці, Хорвати, Серби, і Болгари обвиняють „русскую“ молодіжкы о „зраду слов'янського одноступа“. На те „Галичанин“ примічає: „Руско-народна молодіжкы не може стати по стороні Німців против Чехів, бо тим чином она зрадила би принцип слов'янської взаємности. Але з другої сторони она не має причини одушевлятися для Чехів, зпоміж котрих др. Странський отверто станув по стороні виновників виборчих розбій сповнених на рускій народі в Галичині, а пос. Горжіца цинічно заявив на польскім пірі у Львові, що молоді Чехи русофіли лиш для того, щоб русофілством страшити правительство Німців, — бо таким чином она зрадила би руско-національні інтереси. Зваживши все те, руско народна молодіжкы може без обави зради слов'янської справи остатися на боці відбори Чехів з Німцями. Ми певні, що коли-б члени руско-народної молодіжкы були тепер послами парламенту, они певно не станули би по стороні таких Слав'ян, як гр. Вадені, др. Странський, Горжіца і Д. Абрагамович. Предишні сорочка близша ніж каттан, т. є. інтереси руского народу в Галичині нам близші, ніж верховодство Німців над Чехами або Чехів над Німцями.“

Спростоване. В числі 9. „Буковини“ з дня 21-го січня 1898 року напечатана допис з Іванківців з підписами Евлампія Мінтича і Юрія Центи, в котрій кинено дивне світло на мою св'ященничу діяльність в Іванківцях. Гадаю, що Хвальна редакція „Буковини“ хоче і для моєї оборони по старому правилу „audiat et altera pars“ помістити слідуєче спростоване. Року 1894 прийшов я яко парох до славного на цілу Буковину села Іванківців, заставив тут церков стареньку, маленьку, закурену і страшно бідну, бо не було ні книжок, ні риз св'ященничих потрібних для богослуження, — а панів тут ласка Божа! Гадаючи, що де так много панів, там є і інтелігенція, набрав я охоти до праці, і забрав ся до першого діла відповідного мому св'ященничому покликаню т. є. до збудованя нової, для так великого села як Іванківці відповідної церкви. Знаючи, що громадський каспер, Евлампій Мінтич маючи сина св'ященником, повинен бути приятелем церкви, постарав ся о то, щоб єго вибрати до ради церковної. Но горе душі моїй, — сатана не спить! І притягнув кількох виборних побожних людей, і ми урядили, конечно стягнути ся на нову церкву. З моім приходом в Іванківці було в церковній касі 350 зр.; з тим капіталом не міг я нічого почати. І той маленький капітал припав Евлампієви Мінтичеві до владости. Він із своїм першим братом Івонікою Мінтичем, котрий ще і тепер начальником громадським, забрали силоміць гріші церковні і зачали по своєму, як у нас кажуть, по шляхонці газдувати. Насамперед побили старий дах церкви на старих дряхлих латах новими драґинами, хотай я їм радив лиш діри залатати, щобі дош не лав ся до середини; із приліпка вибрали браму і на ємїх і наругу дали єї в зад, а дзвінничу пересунули точно на пів ліфта і таким чином стратили всі гріші. Розуміє ся, що та господарка не могла мене вдоволити, і я в тій справі вдав ся до свого митрополита, котрий завізвав мене до будови нової церкви. Тому то зложив я із відповідних людей комітет для будови церкви. Коли о тім довідав ся начальник Івоніка Мінтич і брат єго Евлампій, то сейчас розпочали они перед народом мене безчестити, а членів комітету ріжними грізбами приневолили полишити комітет, — о чім доніс я до вищої влади, а обох братів Мінтичів від ради церковної віддали. На порученє Вир. митрополита дістали ми т. є. комітет для будови церкви повіль від правительства збирати жертви на нову церкву. Комітет будівляний постановив на своїй раді збудувати ту церкву яко ювілейну для возвеличання щасливого, 50-літнього панованя нашого предоброго монарха Франц Йосифа I. І хто-ж би був прийшов на гадку, що таке льоальне діло може стрітити на опір начальника громади?!... а прецінь найшов ся такий начальник в особі Івоніки Мінтича; він із своїм братом Евлампієм Мінтичем синіяли де лиш могли, наші добрі наміри, а на людей, котрі займали ся єм величавим ділом, наводили грозу жандармів, і єї посліди, — що вже вайдишвише, — розігнали комітет для будови ювілейної церкви, так що я мусів в єї справі удавати ся до високої президії краевого правительства дня 11-го вересня 1896 року, ч. 204. На підставі того мого поданя вишло розпорядженє високого правительства, щобі вибрати із громади повномочників до уладженя нашого підприємства. На начальника громадський Мінтич супротивив ся ще і тоді, доки аж не прийшов другий раз розказ ніцманського староства. Тому розказови начальник Івоніка Мінтич противити ся не міг і він хитро-мудро потайно вибрав собі своїх приверженців брата Евлампія Мінтича, кума Івана Буцурю, свата Юрія Центу, радного Петра Тойтенюка і Тодера Карнюка — пленітотентами; списав собі протокол, по підписував людей і відослав до староства. Одної неділі прийшли єї наведени пленітотенти до парохіальної канцелярії і на все горло зачали тут кричати: „Ми пан-отче прийшли, щобі ви нам до рук зараз віддали всі гріші, котрі ви на церкву збрали, бо инакше виженемо вас із села!“ На мою відповідь, що я їм гріші не можу дати, поки церкву не ме будувати ся, зачав Евлампій Мінтич кричати: „Не хочете? Ми були в консисторії, — ми випровадили вас із села; ми маємо свого пан-отця! Ви нам гріші по добру дайте, нам церкву нової не треба, річи собі тримайте, а гріші нам дайте, бо нам грішній треба; ми гріші межі себе розжичемо! На таке жадає не міг я, знаючи злий спосіб господареня Мінтичів, пристати, і зложив книжки щадничі як і ризи і инші знаряди церковні в вартости 1400 зр., до рук Св'ятаї консисторії, за реверсом з тим застереженем, щобі Св'ятаї консисторія ті гріші і річи видала лиш номітету будівляному, в котрім буде засідати і парох. Так стоїть справа із грішними зібраними мною на будову нової церкви в Іванківцях, а нападні таких людей як Мінтичі і Юрій Цента, що підписали ту допис до „Буковини“ в числі 9. с. р. не відстрашують ні мене, ні моїх добромисличних парохів від наміреного льоального нашого діла. — (Поміщаючи се спростованє о. Никитовича, ми з горі заявляємо, що хочемо бути льоальні і помістивши писемьом одної сторони, не можемо не помістити писемьом другої. На будуче однак най обі спорачі сторони випускають собі инше місце до полагалення своїх спорів, бо наші шпальти вже для єї справи замкнені. Ред.)

Кари тілесні в школах. Віденські часописи доносять, що віденська рада шкільна окружна приготувала реферат, домагаючий ся введеня тілесної кары в школах народних і виділових, що підлягають єї урядованю. Догадують ся також, що подібний проект має вийти також з дощично-австрійської краевої ради шкільної.

(Конець було.)

— Я їх не знаю! відповів.

— Та через що?

— Через то, що они супротив мене не-справедливі.

— Як несправедливі? В чім?

— Я не хочу вас розчаровувати, бо я взагалі не люблю накидати своїх гадок. Поживете з ними, то самі побачите. Може бути, що і ви будете скоро думати так, як они. То скоро приходить і самі не замітите, як присвоїте собі загальну опінію. Одним словом говорім про що не будь другого.

І ми розпочали говорити про друге, та єго відповіді показали ся мені чудними і не вдоволяли мене.

На другий день я не стрітив єго; він видно знов занедужав. До мене прийшов Строганов, з котрим я вже жив близше і ми були з собою на „ти.“

— Скажи, будь ласкав, ти, здає ся в більшій приязни з тим „паном.“

— З яким паном? — Запитував я, не розуміючи зовсім, кого він під тим розуміє.

— Ну з тим... З Лівіцьким.

— Приязни між нами нема жадної... Я замало єго знаю. Та взагалі ми в добрих відносинах поміж собою.

— То чудно.

— Та чому чудно?

— Тому, що Лівіцький підозрілий чоловік.

— Як підозрілий?

— Та, так, просто підозрілий, та і тільки.

— Я не розумію.

— То запитай других. Говорять навіть, що він шпійон.

— Хто то говорить? На якій основі?

— Всі так говорять, то загальна гадка.

Лівіцький шпійоном! Та звістка ударила мене. Я став пригадувати собі свої вражіння. Як то чудно впливає зерно підозріння на душу! Чей же Строганов не дав жадних доказів і кинув лишє слово, а вже все перед моїми очима зачало перекрашати ся в иньшу краску. То, що при першій стрічі видавало ся мені лиш дивним, тепер все було підозрілим.

Єго манери і голене лице і довгий сурдут і той спосіб причісувати ся і голоє — то все тепер говорило против него. Але так подумав я собі лиш в першій хвили, а потім відкинув я від себе ті ні на чім не основані мисли.

Длячого? З якої причини так думати про чоловіка, если ніхто не знає ніяких фактів. Я почав розпитувати других товаришів, та все получав від них ту саму відповідь.

Виходить в Чернівцях:

середу, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровица ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсерати
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
переді застережені.

Продруковане число коштує 8 кр.

Голос сойму в справі шкільництва.

Рік сей, а радше ся послідня сесия сеї соймової каденції принесла нам відрадні звістки. Коли доси більшість соймова відносила ся з повним незрозумінням свого власного інтересу до справ шкільництва, то на сій сесії найшли ся у неї здорові погляди. Волохи і Русини зрозуміли своє становище в краю і наслідком того було то, що комісія адміністративна виступила на нинішнім засіданні перед соймом з такими резолюціями, що для одного і другого народу можуть лиш принести користь, бо обом народам мусить на тім залежати, щоб могли як найліпше і найширше розвивати ся. Ріжниця тут нема жадної; Волохи мусять дбати о розвії свого народу, а Русинам мусить залежати на тім, щоб они не лиш не лишили ся по задуму інших, але щоб могли також в багатьох дігнати ті народи, котрі їх випередили в культурнім розвою.

Виразом тої відрадної згоди є резолюції комісії адміністративної, з котрими она звертає ся до правительства в справі шкільництва, а резолюції тих є більше і они дотикають справи всіх шкіл, почавши від шкіл народних аж до університету. Ось і ті резолюції:

I. Взиває ся ц. к. правительству постарати ся о як найскорше доповнене черновецької семінарії для учительок.

II. 1. Взиває ся ц. к. правительству перевести з найбільшим успіхом фактичне отворення системізованих, а доси неотворених шкіл і клас.

2. Взиває ся ц. к. правительству, постарати ся о як найскорше системізоване більшечислових шкіл, котрі вже від багатьох літ такими є на ділі.

III. Взиває ся ц. к. правительству заснувати в тих мішаних громадах, де є значні меншости національні, відповідні для них школи народні і постарати ся о то, щоб в громадах з меншими меншостями впроваджено матерню мову тих меншостей яко предмет науки. Передовсім звертає ся в тім взгяді увагу правительства на місто Чернівці.

IV. Взиває ся ц. к. правительству постарати ся в як найскорше засноване що найменше 4-класових шкіл народних у всіх містах і більших місцевостях.

V. Взиває ся ц. к. правительству зайняти ся тим, щоб іменовано для народних і середних шкіл з німецькою, волоською і рускою мовою викладовою 3 інспекторів краєвих після народности.

VI. Взиває ся ц. к. правительству, щоб відповідно улажено семінар для кандидатів і кандидаток на учительів і учительки в цілі глубокого виображення в рускій і волоській мові.

VII. 1. Взиває ся ц. к. правительству заснувати вже з початком р. ш. 1898/9 в найнижчих класах черновецької гімназії рівнобіжні класи з волоською мовою викладовою.

2. Взиває ся ц. к. правительству розширити існуючі тепер при сучаскій низній гімназії рівнобіжні класи волоські також на гімназію вищу.

3. Взиває ся ц. к. правительству уладити існуючі при черновецькій низній гімназії рівнобіжні класи рускі з огляду на мову викладову вже з р. ш. 1898 так, як є улажені сучаскі волоські класи, і ті рівнобіжні рускі класи розширити поступово і на гімназію вищу.

VIII. Взиває ся ц. к. правительству зайняти ся заснованем низної гімназії з німецькою мовою викладовою в Сереті.

IX. Взиває ся ц. к. правительству уладити так или науковий в середних школах, щоб

в середних школах з німецькою мовою викладовою, волоська і руска мова були предметами взгядно обовязковими.

X. Взиває ся виділ краєвий, щоб він увійшов в порозуміння з ц. к. правительством, якою сумою мав би ся причинити край до уможливлення засновання медичного факультету при черновецькій університеті і щоб виділ краєвий предложив в тій справі на слідуєчій сесії позитивне внесення.

В сих резолюціях скрісталізовані ті течії і той новий напрям, яким починає руководити ся більшість соймова супротив домагань Русинів на поли шкільництва. Поступ се великий, а користний для обох сторін і можна бажати собі, щоб сей політичний тестамент сеї каденції соймової був дороговказом і для слідуєчої каденції, а в такому случаю, буде могла Буковина сказати, що єї сойм сновняє свої обовязки в найліпшій зрозумінню своїх завдань.

Буковинський сойм краєвий.

(7-е засідане з дня 22-го лютого 1898.)

По відчитанню протоколу посліднього засідання ставляє бар. Мустаца, яко референт комісії адміністративної, внесення, щоб учительів Антоні Мавріб вчислити до літ служби також вишуканий час перед одержанем кваліфікації. До краєвої комісії для податку заробкового вибрані яко члени: др. І. Дорібава, Едвард Россін, Стефан Мікул, бар. Мустаца, заступниками вибрані: А. М. Брунштайн, др. І. Люца, др. Вольчинський, др. І. Кац. Посол Степанеаї здає іменем комісії адміністративної справоздане з замінених рахунків, котрі дотичать справ громадських, що сойм приймає до відомости. Рівночасно ставляє комісія адміністративна слідуєче внесення: „Поручає ся виділови краєвому застановити ся над законним упорядкованем заряду майна громадського, над способом строгого नियовання господарки громадської і заряду прочими справами громадськими, і поставити в тім напрямі умотивовані внесення.“ Предложено то прийнято, а має оно велике

ШПІОН.

Оповідане І. Н. Потапенка.

(Кінець.)

— Так! Лівіцький підозрілий чоловік.
— Але в чім? Знаєте які факти?
— Фактів не було, але то загальна опінія. Та подивіть ся лиш на его очі і послушайте, яким голосом він говорить.

— Але-ж панове, очі і голос не зависять від его волі.

— Очі і голос виражають душу... Ви будьте з ним остоорожні.

Най буде і так, але мені не було чого бути остоорожним. Політикою я не займав ся. Та все таки мені жаль було розставати ся з гадкою, що Лівіцький порядний чоловік...

— Панове, — сказав я одного разу, коли ми всі були в сали до куреня, — скажіть мені остаточно, що властиво такого зробив Лівіцький, що всі мають про нього таке погане поняття.

Всі здвинули плечами. — Який він навісний! — „Подібні річі залагоджують ся тихонько, мій любий,“ — сказав, навчаючи мене, Бочалов, кудлатий студент третього курсу, що мав великий вплив серед своїх товаришів.

— Видно, ніхто не знає ніяких фактів? У відповідь мені усміхнули ся всі. Очевидно, я говорив занадто наївні річі.

Та мое почуття справедливости не могло тим вдоволити ся. Оно потребувало чого не будь позитивного. Того дня побачив я мимоходом Лівіцького, як він біг скоро на виклади. Я перейшов коло него, а він поглинув на мене і кивнув головою.

— Чому не приходите до мене? — запитав мене.

— Я прийду сьогодні.

— Чи лиш так, що вволити мойй просьбі? — запитав він і в его очах блиснуло розчароване.

— Ні!... Так!... Я прийду...

Він знов поглянув допитливо на мене, а з его очей виглянув якийсь холод, що проникав мене до глибини душі.

Вечером зайшов я до него. Він сидів коло вікна. Я привітав ся з ним, та хотючи з ним розговорити ся про важні річі, почав ходити нервово по кімнаті.

— Дякуючи ви такі зворушені? — спитав мене Лівіцький.

— Слушайте, — сказав я ему, заставивши себе рішучо приступити до діла, — вибачте мені, але я мушу з тим рахувати ся. Ви зрозумієте: всі то говорять... То загальна опінія... Я не вірю, ні на хвилю не вірю, але хочу почути від вас...

Він скочив з місця:

— Негідники! — крикнув він і очі его загоріли огнем. — Они не лиш самі несправедливі, але і другому не дозволять бути справедливим. Мені жаль що ви також піддали ся, дуже жаль. Та я не накидаю ся... Я не накидаю ся... Можете відвернути ся від мене, ви не будете першим.

Він сів опять на своє місце, голова его трясла ся, плечі дрожали, а коліна товкли ся одно об друге, — він віддихав голосно, тяжко.

— Але слухайте Лівіцький, — говорив я успокоючим голосом, — я ні троха не піддав ся. Я їм не вірю, та я повинен був вам се сказати. Я хотів довідати ся, звідки взяла ся у них така гадка... а знаєте, що она загальна.

— Так! так! загальна опінія, загальне мйєне! — немов би іронізуючи сказав Лівіцький. — Завсїгди та несправедлива опінія. Ви ще дуже молоді і не мали часу приглянути ся життю. Загальна опінія все основана на якимсь случайнім випадку. Товпа не має розуму, у неї є лиш спосібність вірити. А нічому так товпа не вірить з охотою, як лиш коли хто скаже яку підлість про чоловіка. Скажіть їй про чоловіка, що не будь доброго, то она буде сумнівати ся. Розкажіть їй яку підлість, то она з одушевленем повірить. Для товпи нема більшої приємности, як довідати ся про чоловіка що лихого.

— То значить, ті всі підозріння ні на чім не основані?

— Як ні на чім? На багатьох. У мене бліде лице, я голю вуси і бороду, стрижу ся і причісую ся, а того не можна. Треба мати вигляд розбійника, щоб належати до числа порядних людей. Я дуже пильно ходжу на виклади, на скільки вистарчить здоров'я, а то знак злого тону. Вкінці мені противить ся взаїмна адорація в кружках, де кождий хоче показати ся мудрішим від другого, де не займають ся ділом, а громадять кониці слів, де, вкінці, займають ся наукою, котра мене не интересує. Я не хочу займати ся політичною економією. Мені противить ся та наука, що викладає правила і закони, як взаїмне обкрадати ся. Я люблю історію і нею займаю ся. А у них політична економія такий символ віри, котрого повинні вчити ся всі; єї учать ся і фізіологи, і медики і математики, учать ся однак більше зі страху, щоб не показати ся „зацефаніми.“ Се і причини того, що я підозрілий. О, товариство, страшна річ! Оно безпощадне; если у кого сьмішний ніс, так они всі будуть

значіне для того, що заряд майном громадским на Буковині є зовсім недостаточний і наражає громади на великі страсти. Потім приступлено до полагодження ріжних петицій; між иньшими признано: „Обществу русских женщин“ в Чернівцях запомогу в квоті 400 зр., а товариству церковних півків признано запомогу 100 зр. — Місто Сучава внесло петицію, щоби в Сучаві основано волоску школу народну, більшекласову. В тім дусі ставляє комісія адміністративна внесені, котре поширає окремою промовою п. Прункул, вказуючи на те, що засновані тої школи, є конечно потрібне з огляду на будучність сучавської волоскої гімназії. На то відповідав бар. Бургінзон, що рада шкільна краєва заняла ся була тою справою, але самі місцеві чинники в Сучаві були тому противні. Вирішм правительство буде старати ся ту справу відповідно рішити. При дальшм залагоджуваню петицій викликало сензацію відкинене внесення комісією адміністративною на уділене субвенції на жітєвскій шпіталь і дім для сиріт, котрою то будовою заняти ся має окремий комітет, а то на честь 50-літнього ювілею цїсаря. Посол Помпе реферував справу шкільництва і виїс ті резолюції, про котрі згадано у вступній статі. На внесені п. Стефановича перервано засіданє і відложено дебату на слїдуюче засіданє то є на середу.

Петиція в справі т. зв. руских паралельок при черновецькій гімназії.

(Дальше).

III. Тутешну гімназію założено в р. 1809, працює она отже серед Русинів вже 88 літ. Можна би отже думати, що по так довгій часі Русини можуть споглядати на значне число інтелігенції, що виїшла з того закладу. Тимчасом є фактом, що по 88-літній діяльності тої гімназії нема в краю навіть 88 людей, котрі би скінчили ту гімназію. Если би попередніми роками не прийшло ту маленьке число руских урядників з Галичини, то тепер не можна би навіть було говорити про те, що в краю находит ся вже образовані Русини. — Та, 88 літ триваюча проба виобразувати руский нарід за помочю чужої мови не удав ся так само тут, як і в иньших місцях. Німці, Чехи, Угри і Поляки завдячують свій культурний розвій своїй мові, котрої уживано яко мови викладової в їх школах, а на відворот стоїть нині руский нарід культурно найнижше, бо ему роблено доси неможливим образувати ся в руских школах. — Коли в минушм році виринуло питання запровадження обовязкової науки краєвих мов в буковинських школах середних, противники того закидали, що тут §. 19. основних законів для того не має застосованя, бо школа середня не є школою обовязковою і кождий може собі до неї не ходити, если єї уряджене ему не подобає ся. Тоді відновидано на то, що подібна засада рівнала би ся виключеню тих народів, що не знають мови викладової, від науки в середних школах. Але послїднє твердження о стілько не має за собою рації, позаяк

тут ходить лиш о введенє матерньої мови, яко предмету науки, але тверджене то дасть ся зовсім приміняти до того факту, що німецька мова в тутешній гімназії взагалі викладе парід руский від науки в середних школах і що брак середних шкіл на Буковині є однією причиною того, що той нарід полишив ся на всіх полях по заді других. — Наколи би вкінці Русини були однією населеною краю, то злі наслідки того непереможного утрудненя побираня вишнього образованя, не були би так випадочі в очі і не давали би так легко відчувати ся; але коли край замешкують так ріжні межі собою конкуруючі народи, то таке нерівне трактованє Русинів і то як раз на полі просвіти, від успішного розвою котрої зависить будучність кождого народу, виходить на найтяжчий утиск, яким можна при кінці XIX. столїтя в культурній державі поводити ся супротив якого небуде народу. — І Русини не терпіли того стану, не пробуючи єго усунути, але всі від чверть-столїтя повторяючи ся представлення і просьби о отворенє рускої гімназії були безуспішні. Мало прийти вкінці в р. шк. 1896 до виповідня бажань Русинів, та коли лиш отворено дійсно першу рівнобіжну класу, показало ся, що теперішня система зовсім не змінила ся в тім напрямі, щоби уможливити загальне покористуванє образованєм гімназійним. Нові рівнобіжні класи ріжняють лиш тим від уладженя старої гімназії, що введено руску мову, яко азык викладовий в латині і математиці, а у всіх иньших предметах лишило ся по давньому. Для науки німецької мови, географії і наук природничих є німецька мова вже в першій класі викладовою, то зн., що руска молодіж мусить вже при іспитах вступних виказати ся таким знаєм німецької мови, щоби можна припустити, що з успіхом може користати з науки тих предметів. — А як конечно є для рускої молодіжи знанє німецької мови вже при вступі до першої класи, можна навести той факт, що прийнято там учителів, котрі або зовсім, або не достаточно знають руску мову. В минушм році шк. був праміром учитель географії, котрий так мало знав руску мову, що не міг навіть пояснити таких слів як „Osten“, „Westen“, „Rücken“, а навіть впроваджував в блуд учеників толкуючи „Osten“, словом „ранок“, „Westen“ словом „вечер“, а у фразі „den Rücken gegen die Sonne wenden“ переклав слово „Rücken“ — „хребет“. А як мало змінили ся ті вже 88 літ триваючі відносини при рускій гімназії, легко зрозуміти з дотичного поведженя нового директора низшої гімназії. Щоби навіть поверховний вигляд рускості з тих рівнобіжних клас усунути, ввів він усунути руский розклад годин і не згодив ся навіть на видрукованє принципів дисциплінарних для рускої молодіжи по руски і т. д. — В тих рівнобіжних класах введено лиш то улегшенє в порівнянню з давньою гімназією, що латинську мову і географію викладає ся в матерній мові. Але вартість того улегшеня kwestіонує та обстановка, що молодечий мозок мусить принаровляти ся підчас науки до таких двох ріжних викладових мов, як руска і німецька, що певно не є зовсім педагогічно. — В другій класі тих так зв. руских рівнобіжних клас приходиться ще четвертий предмет, історія в німецькій викладовій мові, а в третій класі пятий і шестий

предмет, грецька мова і фізика. А коли згадати ще, що в першій класі німецька мова має п'ять годин, а руска три, і що тих предметів учать в той спосіб, що на ті години лупить ся разом рускі класи з німецькими, де ученики не мають навіть найперших відомостей з рускої мови, то легко побачити, чи ті рівнобіжні класи можуть носити імя „руских“. — Як сказано, не зроблено тим чином Русинам жадного улегшеня в уможливленю науки в середних школах, і ті можуть лиш на далі числити лиш на те, що до восьмої класи дійде 2, 3, 4 руских дітей, підчас, коли Волохи і Німці мають о много більше шансе. Наколи Волохам дано до розпорядимости цілу низшу гімназію, не можуть Русини надїяти ся навіть на частне задоволенє їх найжизненїйших потреб на полі вишньої просвіти. Волоські рівнобіжні класи так уладжені, що при іспиті вступнім до першої класи домагають ся з німецької мови лиш механічного читаня і писаня, без огляду на зрозумінє і праволісь, що з виїмком двох предметів, котрі викладає ся доперва у вишних класах по німецьки, всі иньші предмети учать ся волоска молодіж в своїй матерній мові. Наслїдком того є, що сучавська гімназія викazuje 319 волоских дітей, з котрих значна часть, бо 12—19 що річно кінчить гімназію, мимо то, що і там не лишав ся без впливу німецький виклад у вишних класах. Але і в тім вигляді Волохи поставлені ліпше від Русинів, бо в сучавській гімназії учать у вишних класах з малими виїмками учителі Волохи, котрі добре знають мову і природну вдачу волоскої молодіжи шкільної і можуть в кождім вигляді бути їй помічними, наколи руска молодіж черновецька у вишній гімназії має перед собою учителів, котрі не лиш, що не розуміють рускої молодіжи і єї мови, але часто приносять з собою вимову західних провінцій Австрії, до котрої не навикло ухо руских учеників так, що они учителів добре не розуміють. Всього того однак ті учителі не узрадкують, бо они того не знають, і за то мусять покутувати Русини. —

Далекосяглість тих обставин пояснюють слїдуючі числа. В р. 1882, 1883, 1884, 1885 і 1887 ходило до першої класи сучавської гімназії 183 учеників німецької народности, з помежи котрих в відповідних роках 1889, 1890, 1891, 1892 і 1894 дійшло до восьмої класи 77 або 42%. Волоских учеників ходило в тих роках 196, а з них дійшло до восьмої класи 63 або 32%. То в порівнянню з Німцями більше здєсєтованє волоскої молодіжи коштує Волохів 10%, наколи Німці, навіть не під німецькими учителями, стоять користїйше як в Чернівцях. — Але то здєсєтованє волоскої молодіжи не приносить майже ніякої страти Волохам, бо та відпадаюча часть молодіжи владє волоскою мовою в слові і писемі так далеко, що нею можна заповнити всі підрадіні місця, на котрих парід потребує мати своїх людей, і наколи Русини не можуть наїти кандидатів на ті місця, бо молодіж руска відпадаюча при черновецькій гімназії навіть до того не є спосібна. В 3 годинах, або як зачуваємо, почавши від третьої класи в 2 годинах на тиждень і при тих некористних обставинах, які ми в горі навели, не можна так много навчити ся рускої мови, на скілько потрібно для практичного житя.

Нїхто не робить закиду Німцям і Волохам задал

з него сьміяти ся, і хоч би він не знати що зробив, хоч би не знати якого славного доказав діла, то все він буде видавати ся сьмішним, тому, що у него сьмішний ніс. Товариство — то страшна тиранія. Думаєш непременно так, як всі, не сьмієш мати своїх поглядів, не сьмієш навіть носити сурдута такого крою, який тобі подобає ся. Они самі не замічають, як творять форму, ту саму форму, против котрої протестують. Чи-ж ті чоботи з високими холявами, крашені сорочки, ширококрісї капелюхи то не форма? Я не хочу піддавати ся формі, хочу носити ся по своєму.

Він говорив з їдкою жовчею, я не признавав єго голосу. Не було тої попередної м'яккості, і вкрадчивості, давала чути ся рішучість і глибоке пересьвідченє. І очі єго, що звичайно гляділи спокійно, палали тепер іскрами огня.

Дивлячи ся на него, я переживав якийсь внутрішній кризіс. „Загальна опінія“ подїлала вже також і на мене і я глядів на Літвіцького вже з упередженєм; а коли він випав з рівноваги і почав дорікати товариству, у мене шибнула гадка, що він горячить ся, отже — винен. Та чим більше він говорив, тим ставало мені яснїйше, що той чоловік переживає глибоку муку, і надїйшла хвиля, що мимо цілого упередженя, я почув, що він чистий, і все, що про него говорять, мерзенна клевета.

Я приступив до него.

— Але успокойте ся, Літвіцький, успокойте ся — сказав я приятним голосом. Если приятнь моя може вам надолжити ту страшну несправедливість товаришів, то я можу вам єї запропонувати.

Він глянув мені в очі мов би прослїджуючи, чи я говорю з пересьвідченя, чи не глузую і сьмію ся з него. Видно, доглянув в моїх

очах вираз отвертості, протягнув до мене руку і стиснув мою долоню.

— Так! надолжити мені... я дякую вам, бо я дуже потребує приятни. Я робив тисячі проб... Коли попав ся євїжий чоловік, котрого мозок не був ще привалений загальною опінією і деспотизмом товариства, він відносив ся до мене приятно і з довірем. Та минав тиждень, другий і гляди, він вже споглядає на мене коє, вже в єго очах холод, вже, видно, придавлено єго свободну волю, лишено єго індивідуальности і тін став ся одним з тисячки, він прийняв на віру „загальну опінію“. То — трусливість і страх бути самим собою, а я думав, що ви вже також поступили в то стадо. Але спасибіг вам! спасибіг... Тяжко почувати ся самітним серед тисячки молодих душ, таких молодих, як ти сам, у котрих і ті самі цілі і стремління. І то не лихі люди, до многих з них серце мене тягне і з приятністю стиснув бим не одному з них руку. Та то рабство перед „загальною опінією“, найстрашнїйше рабство яке лиш є на євїті, стоїть межі нами; оно убиває у них всяке почутє. Та-ж я живучи між ними, переживаю страшні муки, а они не в силі того відчути. Так, видно, притупили ся у них нерви...

Я ще раз стиснув єго руку і ми розійшли ся...

Минув рік. Літо пережив я на селі. Розпочав ся другий курс, наступила зима. Я був дуже молодий. Молоді сили брели поміж предметами науки, і з початку я кидав ся, не знаючи, до чого взяти ся. Мені хотїло ся обняти умом все. Мої товариші, як сліпі переходили з факультета на факультет. У воздуху носили ся тогди ще нові, не привоєні ідеї. Панованє наук природних, яко підстави всіх наук, кінчило ся. На першій плян виступала наука економії.

Та між науками природничим а економією була ще борба, і слабї, не доспівші уми падали жертвою тої борби. — Спокійні люди вибирали середину, займали ся фізіологією або математикою. Літвіцький, завдяки своїй науці і ясному поглядю на річ, руководив мною. Він навчив мене любити ту науку, котру він сам любив, і я пильно заняв ся історією. — Товариші, як мені здавало ся, простили мені мою приятнь з Літвіцьким. Они, правда, не були зі мною дуже отверті, та на стілько жили зі мною, що мені не прийшло задля того страждати. — Аж тут нараз серед року розіграла ся на університеті одна з тих історій, які тими часами не були рідкістю.

Катедру обняв молодий учений, що не давно ще боронив диссертацию. Та показало ся, що та диссертация була на половину написана після якоїсь заграничної книжки. Хтось то відкрив, студенти обурили ся, і явивши ся раз на лекції, підняли шум, сиканє і свист. До них прилучили ся і другі факультети і розіграло ся то, що називає ся історією. — Авдиторії опустїли, студенти зходили ся по коридорах, на дворі, в приватних мешканях. Бесїдники вилазили на стільці і столи і промавляли горячо. На таких одних сходах зайшов епізод з Літвіцьким. Я був в товпі і видів, як увійшов Літвіцький. Він був зворушений. Взагалі відносив ся він до студентських справ дуже рівнодушно, та ся історія, як він мені ще перше сказав, дїткнула єго дуже тому, що професор був істориком. Літвіцький був тої самої гадки, що і иньші студенти, і вважав, що чоловік, котрий має на стілько безличности, щоб чужі розсїди видавати за свої, не спосібний займати катедру. То було єго пересьвідченє, котре висказав він мені, як приятелєви. — В тій хвилі, як увійшов Літвіцький до салі, на підвищеню стояв

їх доброю, згідно користнійшого положення на політичній проєкції. Проте, найстаріше ся єї ще ліше розвинути, але Русини мають право на рівне трактування, бо в протилежний випадок мусять се ще гірше відчувати, коли в тій конкурентній боротьбі життєвої одної споминає ся, а другим перешкоджає ся розвинути свої сили.

(Далше буде).

НОВИНИ.

Чернівці, дня 22-го лютого 1898.

Др. Олександр Колесса, доцент руского языка і літератури в львівському університеті, іменований надзвичайним професором того предмету в тій-же університеті.

Союзанський вечір, устроений в суботу, оставить, здається, у всіх учасників і учасниць приємну згадку на довгий час. Була се сердечна, щиро-руська забава, на котру зійшли ся рускі родини не лишень з Чернівців, але й з провінції. А тій нашій поки-що малочисельній інтелігентній верстві нічого так порадити не можна, як того, щоби в різних формах плекала межі собою дух приналежності і спільності. В сих зійшених Чернівцях, де рускі родини інтелігентні майже гублять ся посеред інших народностей, єсть повинність кожної одиниці, піддержувати свої національні східни. А знов селюхи цей же також не мають причини уникати таких рідних нагод, де можна хоть на хвилю вирвати ся з сільської одностайності і самоти. Тимчасом мусимо піднести, що багато родин, особливо сільських, не явили ся. Та нехай їм сям разом жаль за забавою стане за покуту, а на другий раз, надіємо ся, буде Союзанський бал місцем побачення всіх буковинських руских родин. — Теперішній вечір відбув ся в сали гімнастичного товариства, котра тепер з новобудованими бічними кімнатами дуже добре надаєть ся до того роду оказий. Музику доставив звістний черновецьким гостям Янко Янош, котрого капеля видержує конкуренцію хоть би й з військовою музикою. Коло 9-ої год. розпочались танці коломийкою, котра сего вечора повторила ся ще кілька раз. Приємно було бачити, що майже всі молоді гості брали участь в сям наших танцях і не було ніяких „нетерпеливих“ чужинців, котрі би — як оно деколи бувало по руских вечірках — з неохотою очікували тої хвилі, коли вже скінчить ся коломийка, щоби дати місце „любому“ вальсови. При сій нагоді мусимо з вдячністю згадати тих трьох панночок, що явили ся в мальовничих народних строях. Пора, щоби всі наші дівчата пізнали, що є се не лишень дуже принагідний убір для ока, але притім і для руских родичів значне полєкшєне, коли дівчата стануть убирати ся „по народному“. Національний стрій не так легко знівечить ся, як ті різні білі матерії. Крім танців, межі котрими котильон був дуже удачний, забавили ся присутні хвилю сльївом руского хору, котрий цілком вправно і складно відспівував кілька нових пісень. Також вигідні бюджетні кімнати не стояли порожні. Тут переговорювало ся неодноразово: тут об-

мінювали ся наші гості то веселими, то часом і поважнішими думками. Щиро і весело пробуло наше товариство разом майже до білого ранку і розійшло ся напевне з бажанєм як найскоршого побачення на сльїдуючїм вечері „Союза“.

Віче волоске в Кимполунзі. Волоский посол по парламенту Попович скликав на день 17-го с. м. віче до Кимполунга, де складав своє сирьозданє по-сольске. Він обговорював цілу ситуацію політичну, боронив політику волоского клубу і заявив, що національна партія волоска є автономістична і признає селянству. Волохи не можуть іти разом з Німцями, бо ті домагають ся відокремлення Галичини і прилучення до неї Буковини, а то було би лиш причинною, що Волохи мусїли би здати ся на ласку сойму львівського. Коло польске від часу заснованя клубу волоского, не мішає ся зовсім до справ буковинських. Доки посол польске будуть того тримати ся, доси можуть іти Волохи з Поляками разом на підставі програми автономістичної. Австрія не повинна, — каже п. Попович, — стати ся ні словянською ні німецькою, але мусить числити ся з потребами всіх народів. Далше розвивав посол Попович аграрну програму волоскої партії народної і порушував брак шкіль волоских на Буковині. Вкінці заявив, що під правлінням нового президента відносини на Буковині уложуть ся користно.

„Не нападуть ли то?“ Львівський „Галичанин“, борєць за „рускіи“ начала, друкує майже в кожнім числі статі, статейки і новинки против фонетики, той сам Галичанин, котрий недавно оголосив, що „рускіи люди“ на вид фонетики дістають „судорогів“ — тяжко прогрішив ся против своїх нервових читачів, бо приносить вже від довшого часу широку оновістку Franck und Söhne друковану чистою українською фонетикою!! Коли же дійсно „рускіи люди“ на вид фонетики дістають корчів, то де-ж у Вас совість, п. редакторе „Галичанина“? Ми мусимо серіозно побоювати ся, щоб передплатники „Галичанина“, котрих „Галичанин“ так несподівано почастував фонетикою, не розхорували ся за рядом. — Однак лишивши жарти на боці, пригляньмо ся трошечки сій пригоді. „Галичанин“ у вступних статях називає фонетику раз божєвіємством, раз польською інтригою, раз українською зрадою, а тут нараз через те, за оновістку заплатили готівкою, приняв єї в фонетичній правописі. Але ми думаємо, що, коли фонетика є польською інтригою, то такою вона остане ся і в анонсах. А коли ви уважаєте фонетику за українську зраду, то чиж тих кілька шісток, які вам заплачено за фонетичне оновіченє, були в силі спонукати „руського“ редактора до того, щоб помирити ся з фонетикою в своїй часописі? Ми підозріваємо, що, коли би найшли ся грошевити люди та як п. редактори „Галичанина“ предложили заповнити число фонетичними писаннями, то одного прекрасного дня лежав би перед нами фонетичний примірник „Галичанина“... Початок зроблений... Видно, що й фонетика не така лиха, наколи на ній можна хоть трошки заробити. Але се все таки цікаво знати, по чому у пересічного Руснака те, що одні називають засадою, а другі „началом...“ Але все таки, для читачів „Га-

личанина“ фонетика в сій часописі — „не нападуть ли то“?

Процес Золі. Таємнича декларація, яку зложив ген. Пеліе в четвер перед париским судом присяглих порушила знов всі пристраси в справі Драйфуса, котрі були на якийсь час замовкли. Навіть переслуханє Ештергазого зійшло на другий план, — а демонстрації знов повтаряють ся в цілім Парижі. В суботу переслухано знов генерала Буадєфра, а той потвердив зізнаня ген. Пеліе, що до таємничого докумєнту, який насїв в два роки по засудженю Пікара, а вкінці заявив він, що если нарід не має довіря, то провідники армії можуть усеунути ся. Оборонєць Ляборі хотів задати тому сьвідкови нару питання, але президент не допустив до того, що викликало сильні протести зі сторони Ляборіого. Потім переслухано Ештергазого, котрий зложив заяву, що він зовсім не винен і що Матіе Драйфусе обжаловує его без найменшої підстави. На питання Золі і оборонців не думаю відповісти, — сказав Ештергазі і потім дійсно мовчав як заклятий, коли ему Клемансо задав звиз 100 ріжнородних питань. Сконфронтований з ген. Пеліе подковник Пікар освідчив, що звістний документ міг прийти до міністерства, але до него не можна прикладати великої ваги, бо він здаєть ся сальшований. Перечив однак тому генерал Гоне. Потім переслухано кількох менше важних сьвідків і відчитано місто зізнань листи деяких осіб.

Culturträger im Osten. Часописи німецькі доносять, що значне число німецьких студентів, чи то релєгованих на інших університетах, чи то тих, котрим грозить дисциплінарне сльїдство, приїжджає до Чернівців, щоб записати ся на тутешній університет. Ті навки схотять певно ширити також і у нас „висшї“ німецькі культурні звичаї, але думаємо, що руска, польська і волоска молодіж успіє привичити тих паничів відповідної поведінки.

Застрілив ся в черновецькїм народнім огороді Артур Полляк, родом з Відня, бухгалтер при тутешнім підприємстві будови залізниць. Причиною того его кроку було віддалєне зі служби.

Зловили Гелечинського? Поліція волоска зателеграфувала в п'ятницю з Тульчі до тутешньої прокуратури державної, що в поїзді залізничнім найдено там подорожного, котрого вигля вповні згоджує ся з описом Андрія Гелечинського, котрий утік з Чернівців, здефравдувавши значну суму. Арештований в Тульчі каже, що називає ся Губер і є малярем по-ковим. Власть черновецькі вислали сейчас фотографію Гелечинського до Тульчі, щоб порівняти єї з чертами лица арештованого індивідуум.

Страшна смерть. Гришко Андрусяк, помічник при тартаку в Пістині, закладав дня 29-го сьчня с. р. трансмісійний нас і замотав ся кінцем сорочки о вісь колеса так нещасливо, що найшов страшну смерть. Колесо ломило ему руки і ноги — він жив, роздирало живіт і торонцїло ребра — він жив і кликав ратунку — аж ударив головою в поперечний вал і тоді згинув! Порозкидвані куєні тіла позбирано з трудом і поховано.

один студент і розкладаючи руками промавляв пристрасно до товаришів. Аж тут долетїли до мого уха слова:

— Пет! пет! Панове, будьте остожні, будьте осторожні...

Всі зачали оглядати ся. Бєсїдник почав переривати свою промову.

— Будьте осторожні! — повтаряли голося — тут є шпїон.

У мене стиснуло ся серце... Стало ся щось неімовірного, чого я несєвїдомо бояв ся. Вєї, немов би змовили ся, стиснули ся, подали ся до стїн, місце на серединї кімнати опорожнило ся і там стояв один Лїтвіцький. Ситуація стала ясна для всіх і він натурально зрозумїв до кого відносили ся ті перестороги. Глїдїв він на всіх очима без виразу, голова его трясла ся і плечі дрожали так, як тогди, коли я з ним бєсїдував про сьї справу. Бєсїдник зійшов вже зі свого місця і ніхто і не писнув словом. — Одним скоком опинив ся Лїтвіцький на підвишеню і звїдтам дали чути ся слова, дивні слова, що зовєсім не відносили ся до предмету, котрий всіх зворушував:

— Тут роздало ся слово „шпїон“... я знаю, до кого оно відносить ся... То справа чєсти... Чи розумїєте, що то справа чєсти?... Я жадаю доказів і кажу вам ще раз, що жадаю доказів... Най ті, що сказали се слово, вийдуть на середину і скажуть то голосно, най дадуть докази... Я позволяю їм рити ся в моїй душі, перєбрати цїле мое житє... А в протилежний случаю маю право сказати, що ви всі ту присутні — бєзчєстні люди...

Дали ся чути гамір, крик і свєт. А з підвишеня говорив далї Лїтвіцький:

— Крик і свєт нічого не доказують!

Нїхто отже не може доказати мерзєвної клевети, котра перєсльдує мене вже чотири ро-

ки! нїхто! Я жду! Отже нїхто? — кричав Лїтвіцький, а его звичайно слабий голос звучав тепер, як грїм. — Отже я заявляю... Заявляю, що ви бєзчєстні люди, що ви негїдники...

Послїднє слово урвало ся на половинї і Лїтвіцький провалив ся на підлогу.

Вєє замовкло. Лїтвіцький лежав без чувств. Его винесли на руках. Я і ще один товариш всадили его до фіякра і довели до дому. — На другий день у него показала ся горячка і непамять; він занедужав. Для мене були то тяжкі днї. Я був одинокий чоловік, що жив з ним близше і тому прийшло ся менї через цілий час бути при нїм. Та надїйшов день, коли менї видало ся, що слабий організм не перенєсе недуги; я стратив голову і зателеграфував по батька. В чотири днї старик приїхав.

Зараз першої хвилі, коли я его побачив, незвичайно здивував ся я, побачивши, як він дуже подібний до свого сина. Бувають нераз люди подібні в чертах лица, в декотрих привичках і манєрах, але ту доходило вєсь до найменших подробиць. Старий Лїтвіцький був менї ключем до роз'ясненя дивної поверховности товариша. Він так само голів лице, так само причісував волося, носив такий самий довгий сурдут, і зацінав его на всі гузики, і такий у него був мягкий голос, і спокійний, проникаючий погляд. І другі товариші побачили батька Лїтвіцького і порозумїли, звідки він перєняв свою поверховність і свої манєри.

Коли батько приїхав, Лїтвіцькому вже стало лїпше. Він здоровїв незвичайно скоро.

Дивна поява! Я замїтив, що поміж студєнтами зачали всі хилити ся на сторону Лїтвіцького. Чоловік, що пережив межі товаришами чотири роки тихо, незамїтно, що нї разу не промовив сильнїйшим голосом, не міг викликати у них нічого як погорду. Та він не вивер-

жав, его пїрвало обурєне, він станув в своїй оборонї, кинув вєїм визов, образив вєїх і люди почули, що то сила і почали поважати его. За час его недуги студєнти довідували ся у мене про его здоров'є, а де-хто заходив в квартиру. Вєїм стало ясно, що они через чотири роки помиляли ся і вєї розкажили ся.

Як лиш Лїтвіцькому стало лєгше, я розказав ему про вєсь, та він покивав головою і сказав:

— Не треба! Я зовєсім до того не добивав ся. Они доказали менї достаточнє, що їх не варто поважати і я їх не поважаю...

Підняв ся він з постелї, як вже приблизїла ся вєсна; істория з профєсором давно скінчила ся, студєнтів побїдженє. Лїтвіцький появив ся на університетї на тиждєнь перед закінченєм викладів. Стрїчаючи его, товариші ставали і здоровкали ся з ним. Він міг перєсвїдчити ся, що тепер вєї дивлять ся на него иньшими очима, та він скоро відклонював ся і не ставав. Кинув ся він тепер до книжки, бо пропустив багато, але мимо того зложив іспит знаменито. Ему пропонували лишити ся на університетї для дальшого образованя, та він відмовив.

Коли я запитав его, длячого він се зробив, відповїв він менї:

— Я хочу утіти як пайдальше від того вєсього, що нагадує менї товариство. Тї роки, котрі бувають для иньших найяснїйшими хвилями житя, стали менї завдяки моїм товаришам отруєю... і я не хочу нагадувати собі тих часів.

Він відїхав в свій уїзд і там вєступив до служби. До смерти якийсь не примирив ся з товаришами.

Переклав Л. Т.

Виходить в Чернівцях:

в

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсертати
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
переднє застереження.

Поодинокі числа коштують 8 кр.

Чи антисемітизм?

Ліберальні Buk. Nachrichten страшенно розпалювали ся, всі жида кричуть гвалт, бо ось стало ся велике нещастє, антисемітизм увійшов до салі соймової і опанував більшість послів... Причину до того крику, котрий проявив ся навіть підчас шкільної дебати, дав той факт, що сойм відкинув більшістю голосів петицію жидівського комітету для будови дому для сиріт, на котрий то дім ухвалила комісія дати 5000 зр. за помози. Факт відкинення тої петиції зробив велике вражєнє; жида і ліберальні Німці зрозуміли єго як акт антисемітських стремлєнь сойму, не розуміючи зовсім того, о що тут ходило. Відкиненє тої петиції не виплило з яких небудь антисемітських інстинктів сойму, не було оно актом ненависти до жидів, а було лиш голосом недовіри сойму до бар. Мустаці...

Если коли який сойм має свою болячку, свого рака, котрий нищить і гризе єго організм, то певне одним з найліпших оказів таких суспільних болячок є бар. Мустаца. Головний „макер“ соймовий, стараючий ся вести політику на свою власну руку, використовуючий всі ситуації на свою власну користь, опановуючий всі агенди виділу краєвого, заподіяв він вже много лиха на нашій Буковині, але і найзручнійшому ливоскокови посовгне ся нога, так і сям разом трафило ся бар. Мустаці. Єго „макерство“ потерпіло повне „поєрамленє“, а він дістав научку за свою авторитарну політику.

Сему волоскому патріоту надійло вже грати ролю серед Волохів, змудила ся єму єго власть у виділі краєвим і він захотів пустити ся на иньшу арену. Підність бурмістра міста Чернівців єму дуже до вподоби, на саму згадку того пливе єму слянка, — і він постарав ся стати на якімсь иньшій становищі. Роля, яку він грав доси серед Волохів, не могла пособити єго кандидатурі, то-ж він кинув ся на иньше поле. Вигадав нову пароль: „Bukowinerthum“ і під тим окликом хотів собі приєднати Німців

і всіх політичних мамелюків без визначних національних засад, з другого боку поставив ся він на ультраавстрійську точку, хочаби тим приєднати собі правительство, але треба було ще приєднати собі і жидів і на то вже він найшов спосіб. Що бар. Мустаца любить жидів від серця, про то не можна і сумнівати ся. Хто прочитав хоч одно число Buk. Post, а довідав ся рівночасно, що то орган бар. Мустаці, то мусить завдати собі питанє, чи бар. Мустаца не відбув у вісім дєнь по своїм народженю операції, котру називають жида „брін міле“, а котра є символом Мойсеевого віроісповіданя, але мимо того хотів він докладнійше замаркувати своє становище супротив жидів і розпочав відповідну акцію. До комісії апеляційної в справі податку особово-доходового вибрано заходами бар. Мустаці, котрий уміє „переперти“ свої бажаня навіть против волі послів, самих майже жидів, а то само ще в більшій мірі стало ся з комісією краєвою для податку заробкового. Натурально, що таке поведженє бар. Мустаці мусіло викликати реакцію. Уже при виборах до комісії для податку заробкового видавано дуже много чистих карток, а коли бар. Мустаца виступив з внесенєм уділення 5000 зр. на дім для жидівських сиріт, мимо того, що послаи просили єго, щоб здержав ся з тим до єдуючого засіданя, — то терпеливість сойму урвала ся. Відкиненє єго внесенє без ніякої дискусії, без словечка дебати, — а бар. Мустаца дивив ся з трибуни на сойм осоловілими очима, не вірючи сам собі, що сойм приготував єму таку милу несподіванку. Він зрозумів добре то, що стало ся, і розлючений пішов — дякувати волоским послам за ту приємність.

Ліберальні і жидівські послаи зовсім фальшиво зрозуміли ту заяву сойму. Їм здавало ся, що сойм відкинув внесенє для того, що оно було на жидівські ціли. Тимчасом ходило ту о зовсім що иньшого.

Що сойм заняв таке становище супротив бар. Мустаці, то легко зрозуміти, бо нечувана то річ, щоб на таку ціль давати аж 5000 зр. з

каси так убогого краю як Буковина. Барон Мустаца хотів ту зробити великий подарунок своїм приятелям і тим приєднати собі їх голоси, але сойм поклав рішучий протест против такого постукованя. Хто хоче собі робити агітацію виборчу, най видає гроші з власної кишені, а не кривдить краєвих фондів.

Тому то і не мають чого жида кривдувати собі на антисемітизм, а най пригадають собі ту байку про медведя, що хочаби радикально увільнити свого приятеля-чоловіка від напастливої мухи, забив єї каменем, але рівночасно і розторощив череп свого приятеля. Таку саму „медвежу прислугу“ зробив також бар. Мустаца жидам, і за ню най єму подякують, а не нарікають на антисемітизм сойму.

Буковинський сойм краєвий.

(8-є засіданє з дня 23-го лютого 1898.)

На двох засіданях, раннім і вечірнім обговорювали ся дві справи: справа шкільництва і господарства краєвого. На разі зазначаємо лиш головний перехід дебати, а в єдуючій числі подамо докладнійше справозданє і бєєди поодиноких послів. Дебата над справами шкільництва розпочала ся промовою посла Вольчинського, котрий для умотивованя звістних резолюцій комісії адміністративної піддав острій, але справедливі критичні буковинські поради шкільні. По ній промовляв п. Тітінгер, котрий виступав в обороні німечкості. По ній зложив президент краєвий бар. Бургінзон іменем правительства заяву в справі шкільництва, котру переривано оплесками і бравами. Ми подамо єї докладно у єдуючій числі. Далі жаував ся радовецький посол Кіннер на тяжке положенє протестантських учителів, а за ним ректор Гільберт виступав против розширеня руских і волоских паралєлок на вишу гімназію, бо по єго думці студенти не будуть уміти добре по німечки і не будуть могли користати з науки на університеті. При тим причинив він не знати чого, ще справу відкинення петиції на жидівський дім для сиріт, з чого вивизала ся дискусія, в котрій взяли уділ п. Смаль-Стоцький, Пігуляк, Вольчинський, Гільберт і Мустаца. Ті послаи, що голосували против уділення за помози, вказували на то, що не зробили то з антисемітизму, а лиш задля того, що за помози 5000 зр. видавала ся їм за висока. При голосованю прийнято одноголосно всі резо-

Данило Л. Мордовців про руску мову.

Ми вже згадували в дрібній нотатці про полємику, яка завела ся між „Биржевыми Вѣдомостями“ а „С. Петербургскими Вѣд.“ з нагоди ухваленя галицким соймом руских рівнобіжних кляс при польській тернопільській гімназії. Тепер получивши оригінали згаданих статей, можемо подати нашим читачам ті статі в переводі, а замітимо рівночасно, що поява статі нашого письменника Д. Л. Мордовцева в „С. Пет. Вѣд.“ має дуже велике значінє. „С. Пет. Вѣд.“ то орган, котрий має звязи з найвищими сферами державними російськими і если він приніє своїй публіці статю в обороні нашої мови, то се для нас має о много більше значінє, як би то стало ся в якій небудь иньшій часописі російській. І по нашій думці було би дуже корисно, если би наші закордонні земляки старали ся в періодичній печаті російській порушати такі квестиї, бо се могло би хоть в часті освідомити російську публіку з тим, що то властиво „українофільський“ рух. „Настоящий русский человек“ не може собі уявити, що українофільський рух то стремлєнє чисто літературне і просвітнє, що прямує до того, щоб мужикови українському подати просвітлу в єго рідній мові і плекати розвій малорускої, чи як небіщик Куліш писав, „старорускої“ мови і розвивати в тій мові письменство. Російським державним сферам ще доси здає ся, що українофільство „воняєть сепаратизмомъ и государственной

измѣной“, а тимчасом оно зовсім не таке страшенє. Если в нашій австрійській печаті дуже часто находять ся виходки против Росії, то витолкувати то легко тим, що нас мусить боліти серце і викликати з наших грудий оклик обуреня, коли бачимо то все, що дїє ся з нашою мовою в Росії, що цензура не перепускає найневиннійших книжок, що в наслідок звістного „указа“ Юзефовича „запрещается ввозъ мало-русскихъ книгъ изъ Галиціи“, що нашим часописем відбєрають дебїт до Росії і т. д., але хто знає, чи Росія не скориєстала би о много більше і не приєднала би собі ширших симпатий тим, що признала би українській мові єї належні права. То виглядало би о много більше на словянофільську політику, бо так, як нині стоїть дїло, то тяжко одушевляти ся тим, що там „на всіх языкахъ все молчить“, що наша українська мова належить до „неблагороднѣйшихъ и болѣе неблагонадежныхъ“ із всіх иньших...

Але вертаймо до річи...

Коли телеграми принесли до Росії звістку, що галицький (в понятю більшости Росіяни польський) сойм ухвалив заснувати при тернопільській польській гімназії рускі паралєлки, то загал преси здивував ся, думаючи, що мовою викладовою буде „языкъ русский“. Що та помилка була можливою, то причиною того було, що Росія взагалі слабо поінформована о наших відносинах. Ті інформації йдуть звичайно дорогою „московфільського табору“ у Львові, а сей натурально, закриває все, що може показати слабість московфільства в Галичині. Бо чи-ж

Росія видавала би гроші на „Галичанина“, „Бєсѣду“, „Страхопуда“, „Бук. Вѣдомости“ і такі иньші газети, если би знала, як они мало мають предплатників і що мимо їх завзятої агітації против малоруского языка, сей все таки здобув собі права у всіх школах, почавши від народних, а скінчивши на університеті, у всіх урядах, в цілїм публічній житю, і у „Вістнику законів державнихъ?“ — Але ліпше поінформовані „Биржевыя Вѣдомости“ отверезили російську суспільність, і роз'яснили їй ту сензацийну звістку, що в тернопільській гімназії буде „преподоваться на русскомъ языкѣ“, тим, що помістили в 10 ч. статю під заголовком „Отъ говора къ языку“, в котрій автор поясняє, що під „русскимъ языкомъ“ комісія галицького сойму розуміє „простонародний діалект прибранный на скору руку зфабрикованою науковою термінологією“. Далі порівнує автор малоруску мову в літературі з неаполітанським лицарством, що за часів Бурбонів, щоб дістати ся до музея, брав на себе фрак, видоптані пантофлі на босу ногу і рєшту робітничого одягу і так презентував ся. Після гадки автора статі в „Бирж. Вѣд.“ та малоруска шкільна і книжна мова також таке саме „сочєтаніє фракъ съ рубищами“, щось зовсім неумістного, над чим би треба плакати і єсмїяти ся.

У відповідь на ту статю помістив наш земляк Д. Л. Мордовців в „С. Пет. Вѣд.“ статю під заголовком „Отъ лингвистовъ „Биржевыхъ Вѣдомостей“ къ лингвистамъ-авторитетамъ“, в котрій вельми поважаний автор не знає, чому більше дивувати ся, чи цілковитому

люцій адміністративної комісії. — На пополуначісній засіданні виголосив п. Стефанович гарну бесіду в справі православного релігійного фонду, котру подамо в слідуючій числі нашим читателям.

Вісти політичні.

Ситуація є вельми цікава. Праса не перестала голосити про кабінетову кризу; політичні круги повтаряють те саме. Всі годять ся, що становище бар. Гавча є поважно захитане, а криза майже неминуха. Коли однак наступить, чи вже перед скликанням ради державної, чи по скликанню, в тім нема згідних поглядів. Одна з німецьких часописів пише, що найлучше було би, наколи би Гавч уступив ще перед скликанням ради державної, бо з ним підути хіба староліберали, частина Поляків і сторонництво Ебенгоха, а з тим інвентарем він нічого не вдіє, то-ж шкода роботи на скликуванні ради державної. Та мабуть камнем проби буде kwestія чеської адреси. Правительство докладає всяких сил, щоби не прийшло до адресової дебати в повнім соймі. Правительство вдовольє бажанню Німців, бо ті виразно сказали, що на случай ухвалення адреси в чеськім соймі, они не відступають за ніяку ціну від обструкції. Але і Чехи також хотять поставити на своїм і перевести дебату за всяку ціну. В тій справі відбували ся вже й переговори між чеськими проводирями а правительством, а однак не дійшло до порозуміння. Ческа праса домагала ся отворення адресової дебати вже 21. с. м. і грозить, що Чехи инакше не ухвалити краевого бюджету. Кн. Льобкович їздив вже в справі адресової дебати два рази до Відня, переговорював з Чехами, однак загально годять ся, що не удасть ся ему вимунути адресової дебати.

На случай уступлення бар. Гавча ще перед скликанням ради державної, гр. Тун ставши его приемником спробує скликати парламент, а коли не удасть ся ему привернути нормальних відносин, розв'яже парламент і на основі жовтневого патенту приверне соймам право обесилання ради державної. Віда однак, що жовтневий патент не знає V. курії. З тої причини підносять ся голоси, що ледво чи таке скликання є тепер законне, хоть би, розуміє ся послам V. курії не відказано явити ся в парламенті.

З Відня впевають, що рада державна буде скликана 10. марта. На недільній аудієнції Гавча у цесаря мабуть порішено дефінітивно речинє скликання ради державної.

З чеських кругів доносять, що маршалок кн. Льобкович згодить ся на поставлене дискусії над адресою перед розпоровою бюджетовою. N. fr. Presse надіє ся, що німецькі послы в часі адресової дискусії опустять сойм. Narodni Listy дїстають з Відня противні вісти в тій справі. Німці не опустять сойму, але противно возмуть участь в адресовій дискусії і зажадають від намістника поясненя, яке становище займає правительство до мереторичних жадань адреси.

Вісти про мнїме захитане становище кабінету б. Гавча дали нагоду для „Schles Ztg.“ висказати ось такі політичні кон'єктури: Если то правда, що люди, — про котрих розійде ся поголоска, що померли — довго живуть, то теперішній президент кабінету буде ще довго управляти. Вкругах політичних нема майже нікого, котрий мав би бодай крихітку довіри до з'язиди б. Гавча. Для всіх є більше як певне, що тепе-

рїшний кабінет не виїде на зелену нашу і розуміє ся, що всі вже знають, хто буде наслідником б. Гавча. Навіть коли докладно зважить ся всі труднощі теперішнього положення, мале довіре до тривлості кабінету б. Гавча являє ся неоправдане — радше можна би его пояснити собі цілком неполітичним характером того кабінету, що рівно осторонь держить его від всіх партій. Має то свою причину в тім, що партії бажать заступлення теперішнього безбарвного кабінету партійним або бодай его переміни. Такі змагання проявляють ся в двох напрямках: в консервативнім і ліберальнім, а їх репрезентантами є давний чеський намістник гр. Фр. Тун і бувший президент міністрів бар. Хлюмецький. Гр. Тун є передовсім муж довіри чеської фєвдальної шляхти; він консерватист, сам однак назвав себе кілька разів німецьким поміщиком. Було се може одною з найбільше богатих в наслідки похибок чеських Німців, що они в грудні 1895 р. не піддержали гр. Туна з цілою силою против Молодочехів і не сніпили усунєня его зі становища чеського намістника. Останній побут гр. Туна у Відні казав прасі здогадуватись, що він буде наслідником теперішнього чеського намістника, гр. Куденгове. Зле здогадуєсь праса. Гр. Тун возмє участь в активнім політичнім житю лиш в характері президента міністрів; тому лиш не хотів він приймити становища першого маршалка двору при архикн. Фр. Ферд. Есте. Партія гр. Туна не стремить, як твердять, до отворення визлючно партійного міністерства, але до німецько-чеської коаліційної більшости, в котрій визначні національно-ліберальні елементи: Молодочехи і німецькі націонали мали-б себе паралізувати. Партія Хлюмецького має на оці ту саму комбінацію, але з тою різницею, що в ній не консерватисти, але ліберали надавали би новоутвореній більшости краску і характер. Все те однак є, розуміє ся, ні більше ні менше, лиш музика будучности, бо-же преїдїнь кабінет Гавча ще не уступив, а в наслідок конкуренції тих, що ждуть его смерти буде він як раз держати ся довше, ніж би того хто небуди сподївав ся.

Петиція в справі т. зв. руских паралелюк при черновецькій гімназії.

(Далше).

В дійстности положене трех буковинських народів дотично вишого образования представляє ся так: Німці подучають на Буковині науку майже всюди в своїй матерній мові, они не є обовязані обтяжувати себе ще наукою другої краєвої мови. Они мають до розпорядимости 4 гімназії, не вчислаючи вже иньших закладів наукових. — Волохи можуть користати з трех територіально для них користно положених німецьких гімназій і з волохских рівнобіжних клас в Сучаві, де при принаїю мають як найбільші улегшеня. — За то Русини мусять вдовольати ся одинокою гімназією і рівнобіжними класами при черновецькій низшій гімназії, не могучи навіть покористувати ся відповідними улегшенями, які мають Волохи при волохских рівнобіжних класах.

При таких обставинах не можна приписувати більшого степеня образования і вишого культурного стану меншій або більшій охоті хождения до школи, а радше треба то назвати наслідком више приведених обставин, що на Буковині на 10.000 Німців

припадає 141 гімназійальних учеників, на 10.000 Волохів 24, а на 10.000 Русинів лиш 6 учеників. Так отже продукують в гімназіях Німці 23.5 рази, а Волохи 4 рази більше інтелігенції, як Русини. Приміри Перемишля, Львова, Коломиї показують, що і тут збільшїть ся число руских учеників, если лиш дотичні перешкоди будуть усунєні. Нема причини сумнівати ся, що в черновецькій гімназії при користних для Русинів обставинах дійде до осьмої класи не 2, 3 або 4 Русини, але число їх піднесе ся так само, як у Львові, до 57, що не буде без користного впливу для того народу. Практичні наслідки того занедбаня буковинських Русинів на поли вищої просвіти не счезли, бо Русини не можуть нігде оперти ся. Справи церковні і автономні власти захопили у свої руки Волохи, а всі иньші впливові місця в публичнім житю находять ся в руках німецьких. При таких обставинах утїкають образовані Русини до чужих таборів, де мають вигляд на легше житє, по части знов задли свого малого числа не приходять нігде до значїня і марнїють. А ціла маса народна, котра не розуміє тих по-рєв, терпить від дальших їх наслідків і бере ся до непердвчасної, нещасливої еміграції, бо має перед собою інтелігенцію, котра не розуміє вдачі того народу і не має попросту зрозуміння для его потреб і не знає, як з ним обходити ся. — В дальшій консеквенції тих обставин проявляє ся серед буковинських Русинів иньша, може найменше передвиджена хороблина поява. Від якогось часу сповняє школа народна і серед Русинів свій обовязок і в найближшій часі повстане більший процент письменних людей серед того народу. Такий нарід домагає ся якоїсь духової поживи, а ту натурально може подати лиш в народнім душі ви-образована інтелігенція, а та у Русинів є за мало численна, а при тім вихована в чужій мові, отже і в чужім душі так, що она майже не владєє відповідними технічними висловами і відповідною плавністю в доборі висловів, і не є в силі втворити в відповідній скількості потрібної на будучність для руского народу літератури. Ті обставини використовують зручні за-граничні стремління на некористь народної індивідуальности того народу, а в дальших наслідках також на шкоду краю і держави, а против тих стремлінь малочисленна руска інтелігенція не може з достаточною силою виступити. Остаточний вихід тих стремлінь при трєванню змальованих обставин не може підлягати сумнівови.

(Конець буде.)

НОВИНКИ.

Чернівці, 24. лютого 1998.

Руска Каса. Членам „Рускої Каси“ пригадує-мо, що в неділю 26 с. м. о. г. 3-ій по полудні відбудуть ся в комнатах „Народного Дому“ в Чернівцях зичайні загальні збори „Рускої Каси“. На случай, як би не зійшло ся число членів потрібне до важности ухвал, відбудуть ся другі загальні збори тогож самого дня о 6-ій годині вечером. Ухвали тих зборів будуть важні без огляду на число присутних членів.

Конкурс. Черновецька рада шкільна розписує конкурє на посаду підучителя з рускою мовою викладовою при трикласовій народній школі в Нових Мавцях з пенсєю 360 зр. Речинєць подань до 25-го

незнаню предмета, чи літературному сикофантству „Бирж. Вѣдомостей.“

„Бирж. Вѣд.“ запевнюють, що навіть у Львові є поміж Поляками такі лїнгвісти, що уважають руску мову за діалект „общерусской рѣчи.“

„На жаль, — пише Д. Л. Мордовців, — той погляд незвістних Макс-Мюллерів, Миклошічів і Шлейхерів не поділяє двайцятиміліоново (а радше по послідній переписи тридцятиміліоново) населене Галичини і Малоросії, і оно в тій справі держить ся своєї скромної гадки, котра не годить ся з поглядами ні львівських, ні „біржевих“ лїнгвістів.

Тим чином — продовжає д. Мордовців — мова Галичан, як і мова Малоросіїв, — що одно і то само, — безапеляційним засудом проблематичних лїнгвістів призначена на вегетованє або і зовсім на погибель, бо то щось „неумісного, над чим лиш плакати або сьміяти ся.“

Але так, пятьдесят лїт тому назад, а навіть пізнійше, коли пишучий сї слова (се-б то Мордовців) вчив ся словянських нарічій, говорили турецькі пані Юрію Венедїнови, а віденьські „телертери“ Вукови Караджичови. Коли перший обставав за правами болгарської мови на суспільне житє, пані-лїнгвісти твердили, що мову ту можуть лиш розуміти „крави ялови, іонште єь тельци“ себ-то корови і телята, а коли Караджич видавши „у Бечу“ зібрані ним „Српске народне дїсєме“, валисав до них передмову по сербски, то віденьські „телертери“, так як турецькі пані твердили, що сербська мова — язык „свинарски і говедарски“ се-б то

мова свинопасів і волопасів, або — по словам „Бирж. Вѣд.“ „щось неумісного, над чим треба плакати або сьміяти ся.“

І що стало ся? Дві-три генерации Болгар перенесли побідоносно свою погорджену мову через всі „опозиції“ котримі страшать „Бирж. Вѣд.“ Галичан, з хлївів і куч в парламенти-скупщини і то „сочетаніє фракка єь рубинєм“ стало тепер мовою культурною, органом літератури, науки, орудем парламента, дипломатії.

До того всього, — пише д. Мордовців, — не в цілі полеміки, але в цілі звернення уваги лїнгвістів-автодидактів, я повинен замітити, що висьміяна ними, як „щось неумісного“ мова Галичан і Малоросіїв є много старша і більше посвоячена зі старословянською мовою, як „языкь обще-русекій“, бо та мова малоруска захоронила в народній скарбниці давні форми, суффікси і відміни. В тій мові і доси живуть форми інфінітивів на „ти“: „ходити“, „писати“, „їсти“; форми „ходити му“ (старослов. „ходити имамъ“) „ходити мен“, „ходити ме“, „ходити мемо“, „ходити мете“, „ходити муть“ і т. п. пережитки глибокої старинности; в тій мові доси задержав ся заїменник „сей, ся, еей (сей чоловік) — „общерусекій“ „этотъ“, „эфротъ“, „естотъ“, далі такі форми, як „на руці“, „на нозі“ і третій падеж на „ви“, прим. „Богови“, „цїсарєви“, „царєви“ (старосл. „возладите Богови, кесарєви“).

Говорячи взагалї, генеалогічне дерево висьміяної мови є много перевисшає своєю старинністю генеалогічне дерево „обще-русского

языка“ і если старинність мови, так як і старинність роду значить що не будь в ранзі прав. то висьміяний діалект стоїть близше до родовитої аристократії языків, як язык російський; настільки близше, наскільки близші до аристократії Руриковичі від „обрусєних татарських князїв.“

Д. Мордовців, боронячи від нападів висьміяний „діалект“, ні на йоту не зменшає світового значїня російської мови, що виросла до гігантської висоти із змішаних діалектів Деревлян, Сїверян, Кривичів, Радимичів, і Вятичів. Стало ся то завдяки свободному зростови і свобода та здїлала, що „неумістний“ колїєсь язык Тредьяковського, над котрим треба би „плакати або сьміяти ся“ виріє до дивної, гармонійної мови Пушкіна, Лєрмонтова, Тургєнева, Толстого. Висьміяний „діалект“ Галичан і Малоросіїв, при всіх некористях услівях его розвитку, про котрі не час і не місце тут говорити, став богатою, невичерпаною скарбницею для написаня цілого цикля самостійних творів, — цикля, котрому А. Н. Пипін, один із замітїйших учених і займаючий почесне місце посеред учених свїточїв Європи, найшов більше місце в своїй „Історії словянських літератур“, а примітити треба, що він не находит в малорускій літературі (він і називає сї літературу) нічого такого, щоби було неумісне, а на-против він з глибоким критичним зрозумінєм вказав на повні поетичної сили твори Шевченка і на цілий контингент других репрезентатів духа малоруского народу, як Котляревський, Гулак-Артемовський, Квітка-Основапенько, Гре-

марта с. р. — Президія вишого суду крайового у Львові розписує конкурсу на дві посади канцеляристів в XI-й разі в повітових судах в Кимполунзі і Заставі.

Купуйте!!! Редакція „Буковини“ має на складі папір листовий і конверти прикрашені портретом Т. Шевченка, Ю. Федьковича і видом моголи Шевченка. Той папір листовий видала „Академічна Громада“ у Львові, а чистий дохід з продажу того паперу призначений на фонд запомоговий „Акад. Громади“. Купуйте отже, бо ціна не велика: 1 зр. за 50 листків паперу і за 50 конверт.

Вінчане. Дня 26-го с. м. відбуде ся в Чернівцях вінчане п. Антона Кліма, заступника учителя, з п. Броніславою Анастасі, вдові по консисторським практиканті.

Процес Золі. Вже розпочав ся і доходить до кінця той останній акт тої французкої драми, де головну роль грають Золя, а при ній Ляборі і Драйфус (хоч не присутній), а з другого боку французкий штаб-генеральний і Ештергазі. Прокуратор державний підтримує своє обжаловане в цілій основі, заявляє, що Золя не доказав, що другий трибунал військовий увівши Ештергазого на розказ з гори і просить у засуджене Золя. По ній зложив свою заяву Золя, в котрім протестує против тої інсинуації, мов би то він хотів образити армію. Історія осудить его поступок, его бажане довести по вислідженя правди. Ему не ходить о оборону его свободи. Если мене засудите, — каже він до судіїв присяжних, — то зробити мене лише більшим. Чи я підкуплений або зрадник? Засудіть мене, коли хочете, але то буде лиш одна помилка більше. А по довшій виводі заявляє: „Присяжні перед цілим світом, що Драйфус не винен. Прийде день, в котрім Франція буде дякувати мені за то, що я уратував її честь!“ Оборонець Ляборі закидає властям, що они аж по виборах хотять заняти ся справою Драйфуса. Всі свідочки Франції стоять в обороні ревізії процесу Драйфуса. Цілею тої цілої акції є дійти в інтересі цілої людскости до правди і справедливости. (Гляди телеграми.)

З галицького союму. Галицький сойм вже замкнено у вівторок. Тяжкою іронією звучали слова маршалка про добродетельність Поляків супротив Русинів. Дано справді Русинам тернопільську гімназію, але що стало ся з иншими внесеними? Або убито їх зовсім, як внесене посла Вахнянина про райфайзенівські каси, або дано „шібера“, переказуючи приміром внесене посла Барвінського про сілські ріллянічі виділи краєвому, а инші внесени війшли так збезобразжені, що годі і пізнати їх первістну форму приміром внесене азікове посла Вахнянина, про котре ще поговоримо, і внесене на заведення рускої мови яко предмету обовязкового у всіх гімназіях західної Галичини. В соймї галицьким бачимо ми ще далі старо-польську закорумлість, котра трактує Русинів яко малім пессагієм. Треба би роздумати над тим, як би вже раз тому положити кінець!!

Помилка. У вступній статі попереднього числа Буковини пропущено в IV-й соймовій резолюції слова: „з рускою або волокою викладовою мовою.“ Отже резолюція в цілости звучала так: „Вживає ся ц. к. правительством постарати ся о як найскорше засноване що найменше 4-класових шкіл народних з рускою або волокою викладовою мовою у всіх містах і більших містечках.“

бінка, Левко Боровиковський, Амвросій Могила, Бодяньський, Стороженко, Костомарів, Куліш, Марко Вовчок, Щоголів, Глібів, Левіцький, Нечуй-Вітер, Кониський, Старицький, Писаревський, Петренко, Кореун, Руданський, Номис, Кухаренко, Омелькович, Нос, Гарцук, Опатович, до котрих треба прилучити також пізніших „лицаронів“ печати, що „лучили фрак з лахами“: Кропивницький, Карпенко-Карий, Франко, Леся Українка, Чайченко, Олена Пчілка, Діпріова Чайка, Ганна Барвінок, Кримський, Стещенко, Левенко, Коваленко, Александрів, Людмила Старицька, Самійленко, Білозевський, Ружний, Вороний, Корж, Комар, Спілка, Чикаленко, Уманець і др.*)

В кінці, для цілковитого успокоєня лінійців біржевої газети, котра так остро осуджує таку значну підвишку курсу а la hausse „з діалекту до мови“, дозволяю собі навести тут авторитетне слово знаменитого Морфіля (The Slavonic Literature p. 101—2), котрий межі иньшом говорить так: „Неможливим би було в еій невеликій книзі, що не дотичить зовсім філологічних питань, вдавати ся в спorne питання малорускої мови і розбирати справу чи маємо уважати еї за самостійну мову, чи лиш за наріччя або діалект. Дотично того авторитетні імена таких великих учених як Міклошіч і Шлейхер, достаточні вповні на то, щоби при-

Польські послы против „Просьвіти“. В соймї галицьким при ухваленню субвенції для „Просьвіти“ напали деякі послы польські на тенденцію книжочок „Просьвіти“, вказуючи на то, що „Просьвіта“ видала книжочки: „Початки козацтва“ і „Богдан Хмельницький“, де містять ся підбурючі уступи против Поляків. Супротив того оголосив виділ „Просьвіти“ в 30-ім числі „Дзла“ заяву (але вже в наслідок ухвали останніх зборів фонетикою), де боронить ся супротив поставлених ему закидів.

Помер 21-го с. м. в Замістю архипрезвитер Дм. Ілєєвич. В. е. п.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Свекруха.

Так називає ся нова комедія в 3. актах, написана Л. Лопатинським, теперішнім управителем руско-народного театру, що спочиває у руках львівської „Рускої Бесіди.“

Сей же театр, перебуваючи тепер в Золочеві, виставив сю комедію в перше в неділю 13. с. м. цілком вдовольно.

Ся комедія оснута на сільському життю наших Гуцулів. Сюжет еї ось який: Живе собі двоє молодят, недавнє подружжя, у згоді та любові, неначе двоє голубятко сизих. Але ось насуває ся на небосхил їх семейного щастя чорна хмара: — до них приїждить свекруха; звідки і як, не сказано.

Ся свекруха, себ то мати молодичі, починає свою гостину тим, що юдить дочку проти мужа, будь то би він не держить її віри, а кохає ся з Донею, вихованкою, що живе у їх домі та, хоч сирота, має свої гроші у депозиті в касі. Свекруха дає своїй дочці довгі науки, — може за довгі, — як слід жити з мужем, а тимчасом сама заливає ся до громадського писаря. Сей писар добрий собі гульфіна, бо, як сам каже, в канцелярії сидить в „godzinach przędowuch“, а проче в корчмі; — там він полагодує весні справи.

Та свекруха має ще і сина, що служить у війську. У него є горяча любов до Доні, що цілий час пише до милого палкі листи. Лукаве діло свекри доводить до того, що донька еї Анна справді посуджує мужа о невірність та відвертає ся від нього. (Се перипетей).

Тимчасом викриває ся ще одна штучка: Свекра позичила господареві Рунгурі 500 зр., він їх не віддавав, бо не було відки, а пани писар так покиривав справою, що довг виріс на 1000 зр. Рунгура продає грунт, бо вибирає ся до Бразилії, а всі гроші, які він може взяти за землю, старає ся писар загарбати собі. Але об тім довідує ся кушнір, зять злющої свекрухи та провадить справу так, що Доня за свої гроші купує грунт у Рунгурі, той же сплачує довг, решту вживає на загосподарованя і до Бразилії не їде. Викриває ся, що писар побирав правильно проценти від довжника та ховав їх мерці до кінеші, не згадуючи ні словом свекрусі. Сня свекрухи вертає домі, женить ся з Донею, кушнірі обоє мирять ся, свекруха не хоче вже віддаватись за писаря, бо ему пахне кримінал за его штучки, а комісії шкентрової що іно не видно. Свекруха благословить Доню зі своїм сином, всі сьпівають „Де згода в семействі“ і вкінчати комедію. —

Сам сюжет видає ся нам дуже схожий з сюжетом комедії „Вихованець“, в особности ж три типи пристають до себе: свекруга щось ніби рідна сестра тої газдині, що виховує собі Омелька, посилає у школу, а коли він став учителем, робить до него дуже солодонькі оченята, другий тип се писар — він ніби дядь з „Вихованця“, а третій то таки той господар Рунгура, що вибирає ся у Бразилію; він вельми нагадує нам того газду із „Вихованця“, що ніяк не може наломити собі азику, щоб як слід вповісти слово „семінарія“.

Ми ніяк не хочемо посуджувати автора о щось там, але нам видить ся, що наш театр мусів часто виставляти „Вихованця“ саме у тім часі, як д. Лопатинський мозолив ся над „Свекрухою.“

Впрочім комедія презентує ся добре. Акція йде жваво і живо, завязка добра, розвязка була-б також удачна, іно свекра, щось занадто спокійно приймає вість об штучках писаревих, а він якоє не дуже то побиває ся своїми дефравдаціями в громадській касі, а лиш так собі утікає з хати Кушнірів, немов би тим самим втіхав і перед карою.

Що до акції, то годить ся запримітити, що початкові в 1. актї діалогі між свекрою, а еї дочкою Анною, де говорить ся об тім, як жена повинна держати в цуглях свого чоловіка, хоч як вони характерні, то все таки хочєсь позіхати на такий довгий декламаций.

Типи начертані дуже удачно та вичерпуючо. Тип писаря з его шляхотством — вже перестарілий та вихиснуваний на всі боки в нашій літературі; за те господар, що вибирає ся в „Бразилію“ одним словом класичний. Поминувши неоригінальні черти его характеру, він таки представляє ся добре. Особливо потішаюча его генеза „Бразилії“: „Бог, видячи, що вам тут так тісно, сотворив нову землю та казав писарям тягнути лос, чие над нею пановане. Витягнула Стефанія.“ Далше йдуть дотенні куплети про бразилійський рай, що нагадують вірші д. Франка із першого випуску „Вістника“ іменню листи з Бразилії.

Бесіда чиста, звучна з прехорошою закраскою мови просто-людина, его типові вираженя та прирівняня підносять високо стійність комедії, яко штуки народної. Одно хіба, Гуцули здає ся не вживають слова „черемонія“, але се мабуть lapsus linguae акторки д. Лопатинської.

Богдан Сокошник.

Телеграми „Буковини“.

З дня 24-го лютого 1898

Париж. Мимі світлої оборони Ляборіого, котрий у вівторок відчитав навіть протокол з процесу Драйфуса засуджено Золю на один рік взынці, видавши часописи Аугоре, Перо на 4 місяці взынці, акрім того оба они мають заплатити кару по 3000 фр.

хилити ся до гадки, що малоруска мова, се самостійний азику, а не діалект. Одною із етолиць старої Руси був Київ, котрий і нині ще має велике значінє. Его політична слава тревала аж до татарського наїзду. І если би тому городови судило ся було естати етолицею Руси, то малоруска мова без сумніву стала би мовою державною. Еї лексикальне багатство одинокє в своїм роді і представляє правдивий скарб для філолога; та лексикографія его була до сеї пори на жаль в упадку, а діяльність української печати параліжована насилєм.“

Друге авторитетне слово К. Абеля (Gross und Kleinslavisch. Aus Vorlesungen über vergleichende Lexicographie etc. S.56): „Там, де по докладнім розсліді находимо так замітні ріжницї між мовою малорускою і великорускою, в котрих так значна часть слів ріжнить ся між собою, а не менше значна часть слів хотї і фонетично подібних має иньше значінє в обох мовах, — там не може бути і річи о тім, щоби одну з них можна уважати наріччєм або діалектом другої.“ А далі: „То, що ми висше навели, достаточне, щоби доказати, що малоруска і великоруска мова так різко ріжнить ся одна від другої, що не можна прийняти одної за наріччя другої; скорше представляють они обі ріжні самі собою, хоч і поєвочені межі собою мови.“

Того, що ми сказали, здас ся досить, щоби не втягати ще таких авторитетів, як Шафарик, котрий заявив категорично, що „в малорускім наріччю“ ми маємо діло з таким самим самостійним наріччєм, як і всі другі головніші сло-

вянські наріччя, а далі сказали то само і инші філолози, як Лавровський Петро, Потебня, Житецкий.“

Тільки каже наш знаменитий письменник, котрого голоє привели ми тут, щоб показати, що там за кордоном живуть ще люди, котрі сьміло з отвертою прилобницею етають в обороні нашої мови супротив всяких напастей „темних духів.“ Треба-б собі бажати, щоби в праєї російській можна стрічати як найбільше голосів про наші справи і нашу літературу, бо лиш тим чином можна російську суспільність привести до пізнаня, що ми живемо своїм самостійним житєм, хоч і яке оно скупеньке. А з часом, коли ми тут станемо на нашій землі сільнішє на ногах, коли вийдуть слідуючі письменні і сьвідомі генерації нашого мужицтва, коли наша інтелігенція зростє числом і поглубить народню сьвідомість, коли начнуть вимерати негатори нашого народного життя, котрих одинокю цілею спиняти наш розвій, — тогди і в Росії порозуміють, що живу струю нічим не спинеш, тогди і настане полєкша для нашої мови і письменства і рознічє ся нова праця над поглубованєм народної сьвідомости серед закордонної інтелігенції і мужицтва. Ми можемо собі лиш бажати, щоби ті часи настали як найскорше.

Лев Турбацький.

*) Тут наш автор не дібрав добре імен, бо навів много менше важних, а пропустив багато знаменитіших.

від 1-го мая 1897 після часу середно-європейського.

ходить в Чернівцях:
в
середу, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:
улиці Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.

Передплата і належність за інсерати
платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на по-
переднє застереження.

Поодинокі числа коштують 8 кр.

Шкільна дебата.

Дебати над справами шкільними в буковинському союмі мають славу великої інтересності в ряді моно-тонних засідань соймових. Як зближає ся той день, коли на порядку деннім стоять справи шкільні, то і публіка загодить ся в більшім числі до сойму і по-сли очікують вже з нетерпеливістю тої дебати, бо то головний пункт нашого соймового життя. Сего року однак дало то засіданню сойму трохи инший образ. На місце звичайної борби була сего року велика згід-ливність і уважливування всіх інтересів. Чи ту дідала та обставина, що сойм наш вже кінчить існування сеї каденції, чи може в головах представителів наро-ду засвітали дійсно нові гадки, тут годі се розсу-джувати. Треба лиш сконстатувати факт і вдоволити ся тим, що він для відносин краєвих є надзвичайно користний, — а які мотиви руководили при тім по-слами, то нам покаже найліпше будуча каденція сой-мова. З голосів в справі шкільництва замітно було передовсім слово посла Вольчинського, котрий з цілою об'єктивністю, але рівночасно і з глибокою критикою змальовував тяжкі буковинські відносини шкільні, котрі, если так далі буде тривати, можуть довести до того, що оба головні народи краєві зій-дуть на Парієсів в своїм власнім краю. Бесідник мо-тивував докладно внесення комісії адміністративної і доказував потребу зреформованія шкільництва, щоб оно могло принести дійсню користь для заселюючих сей край народів. По ній промавляв посол Тітінгер, дока-зуючи, що тепер не час порушувати справу зикову, що німецька мова в наших школах ще нікого не згер-манізувала, що націоналізація школи доведе до ви-творення пролетаріату інтелігенції. (Тут видно забув пан Тітінгер пригадати собі, що німецька бесіда так глибоко вкорінилася в Буковині, що двох інтелігент-них Русинів буковинських не стане до себе инакше говорити, як по німецьки і то в очах п. Тітінгера не германізація. — Ред.)

По промові п. Тітінгера зложив бар. Бургінгон іменем краєвого правительства ось яку заяву: „Пере-досім дозволю собі виразити щирі подяки світлому виділові краєвому, а також обом комісіям: адміністративній і фінансовій за ту жичливість, з якою они від-носять ся до справ шкільних і на всіх полях поспира-ють старання ради шкільної краєвої, котра має на ме-ті піднести краєве шкільництво.

Рівно сердечну подяку виїняв я панови справоз-давець за его удалий і основний реферат, котрий

дає наглядний образ діяльності ради шкільної краєвої і розвитку шкільництва в краю.

А тепер дозволяю мені до того предмету, над котрим тепер радимо, зробити пару загальних заміток, котрі однак можуть змінити ся з часом, если наберу докладнішого досвіду в тих справах.

Заряд якого небув краю коронного, де є насе-лене мішане, повинен бути в кождім взгляді, а пере-довсім в справі шкільництва австрійським в найдо-кладнійшій значінню того слова: повинен він опирати ся передовсім на основних законах державних і пови-нен все мати перед очима, що всі народи держави є рівноуправлені, і що кождий нарід має право на за-ховане і плекане своєї народності і мови. (Оп'яски).

Поважаючи рівно всі в соймі заступлені народ-ності, відноситься ся власть адміністративна до них з рівною жичливістю, але з того випливає і обов'язок, щоби она в случаях, де інтереси поодиноких груп взаємно дотикають ся, або стоять в суперечності, до-перва по докладнім розс'яді і розвазі всіх заходячих обставин рішала все як найоб'єктивніше. (Славно! Славно!)

Шкільництво в краю, де живуть різні народно-сти, є найбільше близькою справою з цілою масою ад-міністративних справ, і тому треба в справі шкіль-ній, а передовсім в справі языка викладового поводи-ти як найобережніше. Дятого то всі зміни і новини на тім полі мусять вже з засади йти поволи, систе-матично, при рівномірнім уважленню управлених ба-жань і інтересів всіх безпосередно інтересованих без огляду на народність, і то лише в тій мірі, коли пі-сля пороблених досвідів заходить дійсна потреба. А одною з окремих задач властей шкільних є ті по-треби доглянути і відновити їх залагодити.

В краю, в котрім — я хочу зазначити, що при даних обставинах не роблю з того закидів ні властям, ні населенню — є так много аналіфавів, в котрім багато громад не має взагалі жадних, або лиш не вистарчаючі школи народні, повинна галузь народ-ного шкільництва стати першою, на котру власть шкільна передовсім повинна звернути увагу і свої старання. (Славно).

Першою і найважнішою задачею ради шкільної краєвої є, оскільки на то дозволяють средства, до-вести до того, щоби кожда дитина, що є вже в віці шкільнім і може ходити до школи, до тої школи хо-дила, і щоби широкі веретви сільського населення по-воли станули на тій рівені, яка відповідає добре по-нятому інтересови поодиноких одиниць і тому знач-но, яке нашому краєви супротив инших країв корон-них припадає в уділї.

А щоби та наука шкільна мала пожелані добрі успіхи, то на сеї повинно ся єї уділяти, оскільки то є можливе, в найвищих класах все в матерній мо-ві і при всіх обставинах треба о то старати ся, щоби всіди там, де є відповідне число дітний, уділяти науку в матерній мові дитини.

Разом з розпорядженнями що-до уладження науки шкільної, буде власть шкільна старати ся порученем інтензивного і відповідного навчання, а також через догляд відповідними функціонерами, що знають краєві бесіди, піднести успіхи в школі, а тим самим розбу-дити і поширити інтерес населення до неї.

Позаяк осягнене тих успіхів лежить передовсім в руках учителів, зверне ся також увагу на відпові-дне виображування кандидатів на учительів і учительки. (Славно!) Повний успіх може лиш тогди настати, коли учитель буде свободний від матеріальних кло-потів і віддасть ся своєму заводови зовсім з охотою і любов'ю. Тогди можна також очікувати того, що ті діти, котрі старають ся дістати ся до шкіл середніх, не натраплять на труднощі і в тій цілі буде не-обходимо звернене уваги в вищих класах на ні-мецьку мову, бо виучене другої мови краєвої для ве-ликої частини населення має велике значіння.

Середня школа має на цілі уможливити тим ученикам народним, у котрих знаходять ся користні ду-хові і матеріальні умовини, вступ до образованої класи.

Мусить отже середня школа бути з одного боку так уладжена, щоби була приступна без труднощій ученикам володської і рускої народності, а з другого боку не треба забувати на то, щоби уможливити абітурієнтам всіх заступлених тут народностей як найширшу можливість дальшого розвитку.

Всі заводи, котрі тут входять в гру, а також і наука на університеті вимагає основного знання ні-мецької мови, котра мусить займати в вищих класах гімназій визначне становище, если абітурієнти ма-ють далі поступати, але при тім — се розуміє ся са-мо собою — треба плекати також і дві другі кра-єві мови.

То є ті точки, на котрих по моїй гадці треба станути при обговорюванню справ шкільництва кра-євого. Коли я отже так загально зазначив моє стано-вище, то супротив поодиноких резолюцій скажу вже моє слово дуже коротко.

Що до першої резолюції в справі як найскорош-го доповнення семінарія для кандидаток на учительки, то можу повідомити, що в р. 1898/99 має бути анти-вований I. і II. рік, а позаяк для двох других років нема учениць, то залагодить ся ту справу в міністер-

привести трохи до порядку мою розчіхрану чу-прину, що вже занадто була виросла, та казати пристригчи бороду.

„Фризирський салон“, до котрого я увій-шов, не о много був більший від трамвайового возу. Стіни були обліплені ріжнородними ого-лошеннями, в середині було душно і гарячо від газу, несло запахом перфум, мила і припалено-го волоса.

Перед одним з двох зеркал, котрі стано-вили цілу елегантність і умебльоване салону, си-дів якийсь добродій, розперши ся вигідно і за-ложивши ноги. Коло его голови заходив ся те-пер якраз фризир з розпаленим зелізом в руці.

— Добрий вечір, — відозвав ся голос з помежи рук фризирських.

Я глянув в зеркало, і побачив там частє лица того добродія.

— А! то ти Генку, — сказав я, кивну-вши головою. Він витягнув до мене руку і подав мені два пальці.

— Як ся маєте?

Був то мій давний ученик, з котрим я мав свого часу дуже багато клопотів, бо не міг я его ніяким чином нагнати до книжки. Не ска-жу, щоби з него був літній, він навіть читав дуже много, пожерав майже книжки, котрі впали ему до рук, з пажерливістю голодного; замикав ся з книжками, як би на роєкіпне „сам на сам“ зі своєю любов'ю, але за то бра-ла его неопишана остогіда перед предметами шкільними і легковажив він їх собі зовсім. Зачи-нав образоване з другого кінця, то є від тих книжок, котрі повинен був доперва читати в

підлітнім віку. Було їх кількох таких в школі: що купували такі книжки і читали їх потайно і гордили ся незвичайно тим, що так випере-дили своїх товаришів. Виробила ся у них за-для того передвчаєна доспілість і зухвалість, не дбали они зовсім за свої шкільні обов'язки, а результат того був такий, що кількох їх ви-далено зі школи.

Мій Генку не робив собі з того багато. Мав він багату матір, що вволюла всім бажан-ням розпещеного сина, окружала его люкеу-сом, вигодами, і, улягуючи ему у всім, згоди-ла ся також на его пропозицію, щоби він учив ся далі приватно.

Я вже не брав далі участі в тім его приват-нім образованню, усеунув ся я зовсім від давня годін і довний час, бо через кілька літ не знав навіть, що з ним діє ся.

Аж раз случайно стрітив ся я в певнім товаристві з его мамою, котра сейчас зачала хвалити ся, що єї Генку став літератом, містить по часописях статі і видав навіть окремо книж-ку — своїм коштом.

— Отже скінчив школи? — спитав я.

— Шкіл властиво не скінчив, — відпові-ла трохи заклопотана, — бо він уважає, що нинішні школи притуплюють ум, місто розвива-ти его; але за то читає дуже много, — ви па-мятаєте, що він мав до того наклін від моло-дості. Товариші его признають ему великий талант, — видять в ній нового генія, що літе-ратуру введе на нові дороги. Ви не читали ні-чо з его творів?

— Ні! пані.

— Він пише дуже много і містив вже

Декадент.

Образок з натури Мик. Балучкого.

Я дістав запрошене на весіле одного з моїх знайомих, молодого маляря. Був то молодий хло-пака, надзвичайно симпатичний, повний життя, фантазії, енергії і тої щирости, котра не таїть своїх гадок і сьміло глядить людям в очи. Тому то і любили его всі, не виїмаючи і товаришів по кисти, бо хоч перевищував він їх таланом, але умів з'єднати собі і найбільше заздрісних ввічливістю і тим, що поводив ся супротив них скромно, не даючи жадному з них відчутти своєї висшности.

Сам не зовсім багатий женив ся з убогою дівчиною, учителькою музики. Обоє не мали ні-чого, крім талану, охоти до праці і тої віри в Провидінє, що їм не дасть згинуті.

— Прийдіть, — говорив він раз до мене, коли ми стрітили ся на улиці, етискаючи мені руку. — Прийдіть на моє весіле. Зробіте мені ве-лику приємність, коли в так урочистім дні по-бачу вас серед жичливих мені приятелів. Не бу-де на моїм весіллі ніяких ласощів, ні шампана, бо на то не стати мене, але прийму вас від серця, чим буду міг, і забавимо ся весело.

На такі щирі, сердечні запросини тяжко було не йти. Пішов я з тим більшою охо-тою, що нині не часто трапляє ся стрітити двоє людей, що дружуть ся не з вирахованя, ані для кар'єри, лиш з чистої любові. Таке по-дружє вже нині рідкий випадок.

По дорозі вступив я до фризирера, щоби

стві просвіти так, що доперва в р. 1899/1900 буде можна семінар доновити.

Що-до жадань поставлених в другій резолюції то они ідуть рівнобіжно з бажаннями ради шкільної краю і будуть вдоволені в міру існуючих средств.

Що-до заведення більшешкільних шкіл по містах і більших місцевостях, і шкіл для меншостий то в тій справі я вже зазначив передше мое становище. Зробить ся в тій справі все, що лиш буде в інтересі населення і можливе буде з огляду на средства громад.

Інспекторів окремих для кожної народности завести не можна з огляду на кошти, але розширити ся в тім взгляді компетенцію відповідних функціонерів знаючих дотичні бесіди краєві.

Правительство постарася також о як найглубше виображення кандидатів і кандидаток учительських в рускій і волоській мові, о скільки лиш на то згодять ся центральні власті.

Що до всіх резолюцій дотичаючих гімназій правительство годить ся також і буде старати ся заспокоїти в міру желаня сойму.

По президенті промовляв др. Кіннер, в справі протестатських шкіл, а по ній заявив посол др. Смал-Стоцкий, що годить ся зовсім з висловами д-ра Волчинського, заявляє свою радість з тої причини, що удало ся довести до порозуміння між Русинами і Волохами в справі шкільництва, виражає бажане, щоби та згода перенесла ся і на інші поля, а то було би найгвардійшим святкованем 50-літнього ювілею панованя его Величества.

Др. Волян також годить ся зі словами посла Волчинського, обговорює школи на полі шкільництва, які походять задля того, що нема для поодиноких бесід кваліфікованих учителів. По гадці того посла, руска мова повинна бути викладковою в школах народних, а в гімназіях то вже справа обоятна.*)

Ректор університету Гільберт боронив німецької бесіди і згадав ту це за звістне відмовлене запомоги. Тим спровокав він дискусію на инше поле. Між иньшими бесідниками промовляв тут посол Пігулак. Він виказував, що черновецька гімназія, котра вже існує мало не сто літ, не лиш що нічо не помогла Русинам, але і пошкодила, стаючи в дорозі розвитку руского народу, і відбираючи ему можливість конкурувати з Німцями. Образоване великих мас народу, широкі верстви населення може відбавати ся лиш в матерній мові, а нині нема нікого, а тим менше нема рускої інтелігенції, котра-б весіла так владати рускою мовою, щоби могла заспокоїти потребу народу до читаня і науки. Бесідник обговорює випадки в комісії адміністративній і розказує, що лиш висота пропонуваної суми і поводжене презеса комісії і референ-та було причиною того, що сойм відкинув резолюцію.

На пополудневім засіданні поставив п. Смал-Стоцкий внесенє, щоби петиції тов. „Руска Школа“ і черновецьких міщан дотично заснованя руских шкіл народних в Чернівцях і уладженя руских паралелок втягнути до стенографічного протоколу, на що сойм одностайно згодив ся.

*) Складаючи ці слова пригадав я собі слова з процесу Зоді: Cette canaille (та канайля). Прим. генєра.

Буковинський сойм краєвий.

(9-е засіданє з дня 24-го січня 1898.)

Посол бар. Мустаца умотивовує своє внесенє дотично викупу так зв. війскових ґрунтів на річ громади міста Чернівців. Бесідник вказує в довгий промові на велике значінє тих ґрунтів для міста і зазначає, що є річю сойму поперти в тій справі Чернівці, бо від того залежить розвиток міста. То внесенє прийнято без дискусії. (Є то нова штучка, впрочім нешкідлива нікому, котрою бар. Мустаца хоче конечно вийти на бурмістра міста Чернівців. Працює, як видно, „цілою парою“, щоби дійти до свого вимріяного бажаня, але черновецькі міщане повинні з гори призадумати ся над тим, що стане ся з містом, як ним захне правити такий „махер.“ Ред.) — Далше здає бар. Мустаца, яко справоздавець комісії адміністративної, справозданє з обрад над введенєм додатку до податку конезимційного на вино, винний моц, затір винний і вино овочевоє, а при тім краєвого податку на горівку, спірітус, солоджені напитки і ниво. Податки ті мають на цілі створити нові фонди, котрі би уможливили урегульованє платні учительської. Сойм прийняв ті внесенє одностайно. — При кінці здає справозданє іменем комісії адміністративної посол Стефаней, дотично внесеня виділу краєвого на урегульованє платні лікарів і персоналу адміністративного в публичнім краєвім шпіталі в Чернівцях. При залагоджуваня петицій признано рускому товариству драматичному запомогу в сумі 50 зр. — По залагодженю порядку дневного заявляє маршалок краєвий, що сойм буде замкнений першым мартом.

(9-те засіданє з дня 26-го с. м.)

По перечитаню і справдженю протоколу з посіднього засіданя приступлено до дневного порядку. Пенсіонованій учительці Антонії Маврібер в Сторожинці признано до обчисленя пенсії 2 роки і 4 місяці, які она служила перед іспитом кваліфікаційним. — Принято без дискусії в другім і третім читаню справозданє адміністративної комісії про діяльність краєвого виділу в справах залізничних; а заразом прийнято резолюцію, в котрій ззиває ся правительство, щоби постарало ся ще в сім році о заснованє самостійної дирекції залізниць в Чернівцях. — Принято в другім і третім читаню справозданє адміністративної комісії про загальну діяльність краєвого виділу; заразом прийнято резолюцію з завізванєм до правительства, щоби постарало ся о заснованє повітових судів в Ступініках, Ватрі-Молдавиці, Вікові Горішнім, Чудині, Боянах, Глібоці, Веренчанці, Бергометі, Гінештах і Бозанчу, далше окружних судів у Вишніці і Радівцях, виний висшого краєвого суду в Чернівцях. При сій точці поставив пос. Евген бар. Стирча внесенє, щоби завідуванє новим податком від горячих напитков віддано дирекції пропінацийного фонду — і се внесенє прийнято. Пос. др. Ротт сконстатував, що краєвий виділ помимо виразної ухвали сойму з минушого року нічого не зробив в справі зміни виборчого права до сойму. Пос. бар. Мустаца є тої гадки, що як довго правительство само не внесе проект зміни соймового виборчого права, краєвий виділ не має причини брати ся за сю справу, бо соймовій більшості з теперішнім виборчим правом дуже

добре. (Вірімо. — Ред.) — Принято справозданє адміністративної комісії про петицію торговельного дерева, аби на Прутї винайдено пристановище для славів. Краєвий президент бар. Бургіньон заявив, що ся справа вскорі буде залагоджена.

Відтак слідувала нарада над підвисшенєм платні учителям. (Про справозданє адміністративної комісії поговоримо пізнійше.) Краєвий президент бар. Бургіньон заявив, що він передовсім предлажив закон про податок від горячих податків, а зараз опісля сей закон про підвисшенє платні учителям. Опісля прийнято без дискусії одностайно цілий проект закону в другім і третім читаню, причім предсідатель др. Ротт сконстатував, що сей закон прийнято одностайно, і висказав бажанє, щоби закон вийшов на добро учителів і школи в краю. (Славно!) До сєї справи маємо поки-що занотувати, що після проекту комісії будуть додатки функційні вчислені при обчисленю пенсії, а не, як то хотів краєвий виділ, щоби вчислювано лиш платню і патилітні додатки. — Принято проект закону, котрим змінено почасті дисциплінарні приписи для учителів. Іменно поставлено три дисциплінарні кари 1., нагану, 2., відмовленє патилітного додатку, 3., перенесенє на иншу посаду, 4., усуненє з посади директора, надчителя або управителя школи, 5., цілковите усуненє з учительства. Пятилітній додаток можна відмовити на один або кілька літ або на все. Коли учителя усувають з посади директора, надчителя або управителя школи, то він проте може остати при тій самій школі. — Краєвий президент бар. Бургіньон подякував соймови за щирі прихильність супроти учительства.

Фінансова комісія предложила справозданє про краєвий бюджет на 1898 р. Звичайні видатки виносять 587.298-05 зр., надзвичайні видатки 134.671 зр., надзвичайні доходи 230.904-56 зр., остає надвишка 100.733 зр. 56 кр. Пос. Кіннер жадав, щоби в протестатських школах признати субвенцію в сумі 600 зр. Пос. Пігулак підпер се жаданє; а пос. бар. Мустаца спротивив ся ему. Внесенє пос. Кіннера прийнято 11 голосами протів 8. Пос. бар. Мустаца вніє, щоби для рішучих шкіл в Кіцмані і Радівцях ухвалити 4.500 зр. на ріжні видатки. (Прийнято.)

По прийнятю цілого бюджету залагоджено ще кілька петицій.

Петиція в справі т. зв. руских паралелок при черновецькій гімназії.

(Далше.)

IV. Мотиви, які причинили ся до того, що доси удержала ся та 88 літ триваюча, висше змальована засада супротив буковинських Русинів на полі шкільництва, і задля котрих не хотять уладити руских рівнобіжних класів після взірця волоських паралелок у Сучаві є слідуєчі:

а) на підставі своєї матерньої мови виобразовані Русини не мали би жадної будучности, они мали би за вузький терен для житя, наколи німецька мова отвирає їм широкий простір до удержаня;

б) що рускій наріз в Австрії є замалочисленний, щоби міг обмежати ся на самого себе;

в) що якісь тих Русинів, що учуть ся на тих мнимо ліпше уладжених т. зв. руских рівнобіжних

кілька статей в одній з тутешних часописей. Розуміє ся, за то не бере він ніякого гонорару, бо дякувати Богови не потребує жити з пера. Підписує ся він псевдонімом „Excelsior.“

— А! отже той „Excelsior“ то він? — сказав я, пригадавши собі, що я колись читав якусь статтю літературну, писану ніби то прозою, але прозою поетичною і так хаотично помервленою, зі стилістично повикривлюваними і повикривлюваними положеннями, що мене аж голова розболіла, коли я хотів видобути з неї якийсь здоровий змісл.

— Правда, що то геніяльні річі? — запитала мене урадувана мати, а подаючи мені руку сказала:

— Приємно би мені було, щоби ви его тепер побачили, поговорили з ним, а малибисте правдиве вдоволенє побачити, що зробило ся з вашого непослушного, упертого ученика. Може будете ласкаві нас коли відвідати?

Подала мені свою адресу враз з поясненєм, що можу їх застати найпевнійше меж четвертою а пятою.

Тяжко було мені вимовити ся від того запрошеня, і, хочаки вволити волю тої пані, вибрав ся я одного дня в визначену пору.

Коли локай впровадив мене до покою, побачив я крізь двері накритий стіл і службу, що крутила ся, лагодячи обід. Я поспішив ся перепрошувати господню, котра вийшла на-протів мене, що я не вибрав ся в пору, але она здержала мене, кажучи:

— Най то вас зовсім не клопоче, бо то лиш для мене накривають. Генко не привик їсти в тій порі, він обідає доперва о шестій.

Я мушу вже трохи вчаснійше обідати, бо так наказав мені лікар. Генко тепер в своїм покою, отже ходіть, прошу; я вас запроваджу, будете могли з собою свобідно розговорити ся.

І повела мене через кілька кімнат, кімнатою уладжених ґустовно і пишню. Перед кімнатою сина задержала ся, зачукала легко в двері і запитала делікатно:

— Чи можна?

— Прошу, — відозвав ся з середини матовий, придавлений голос.

Відхилила двері до кімнати, вистеленої переким ковром, де серед хмар тютюневого диму сидів на пів лежучи на турецькій оттомані, з книжкою в руках, глядячи на стелю, будучий геній. На столі в оріховій шафі видно було много богато переплетених книжок.

— Генку! привожу тобі гостя, — сказала мати, — пан... твій давний учитель.

Він підніс ся лїниво і подаючи мені протекціональну руку, сказав:

— А, то ви. Прошу, сідайте, — сигаро чи папіроса?

— Тимчасово дякую за одно і друге.

Его матір попросив локай до їдальної. Ми лишили ся самі.

— Що? Гніваєте ся дуже на мене? — запитав мене іронічно, усміхаючи ся.

— Та за що?

— За то, що я так нечемно обійшов ся з вашою посідньою штукаю. Перепрашаю вас дуже, але я мусів так написати, бо таке було мое пересвідченє.

— То я радше повинен тебе перепросити...

— А то чому?

— Бо я не читав твоєї рецензії...

— Не читалисьте?

— Не дїятого, щоби ми не хотів, або був обоятний на критику, але по просту дїятого, що не впала мені до рук та часопись, де ти помістив статю.

— То власне зле, — сказав обурений, — що ви нас не читаете, що закліплюєте ся в своїх тісних і застарілих понятях, що замикаєте очі і уха на нові тегі, нові оклики часу. Ви лишили ся по заду, наколи сьвіт, чоловіцтво поступає вперед. Для того, даруйте, але ті зручні нинішні твори сценічні, то казочки для дорослих дїтїй, з моралєю на кінці, а ваші герої, то бездушні маріонетки, порушувані вмілою рукою, котрі не мають ні одробини житевої правди, а лиш банальність, шаблон, зависть і конвенціональність. Ваша творчість закованє в ланцюги на старечу неміч. Людекість при вас умерла би з нудів, запозїхала би ся на смерть, як би не ми молоді, що єї електризуємо новими помислами, що їй отвираємо на розстїж двері для сьвіжих вїтхень духа.

— А чи знаєш, — сказав я, вислухавши спокійно тих всіх імпертиненцій будучого генія, — в чім лежить та ваша новота і сьвіжість? От, лиш на висказуваню таких річних публично, на відселюваню таких мерзенних сцен з житя, про які ми навіть на довірочних кавалерських зборах вєтидали би ся між собою говорити. Чи ти думаєш, Генку, що ми старі вже так слїпі, що не видимо того, що докола нас дїє ся? Ні, мій дорогий, — знаємо і видїли ми більше від вас; але від висказуваня

Рух поїздів залізничних

від 1-го мая 1897 після часу середньо-європейського.

До Чернівців приходять:

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців: посп. 11:28 рано, особ. 3:20 по полудні, особ. 7:57 вечер, посп. 8:11 вечер, особ. 6:10 рано;
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікальфи Гайбоку:
особ. 8:09 рано, особ. 12:12 в пол., посп. 3:50 по полудні, особ. 10:00 вечером;
з Новоселиць, Бояна, Садагури: мішан. 9:50 вечером, мішан. 11:30 рано.

З Чернівців відходять:

до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня: посп. 8:19 рано, особ. 8:54 рано, особ. 12:32 в пол., посп. 4:04 по пол., особ. 10:25 в нощі;
до Гайбоки, Гадікальфи, Гатни, Іцкан і Бурдуженів: посп. 11:48 рано, особ. 3:51 по полудні, особ. 8:32 рано і особ. 6:35 рано;
до Садагури, Бояна, Новоселиць: мішан. 6:45 рано і мішан. 4:30 по полудні.

До Гайбоки приходять:

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карачева: мішан. 6:35 рано, (на шляху Бергомет-Карачів тільки в понеділок), мішан. 10:37 рано (на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1-го липня до 31-го вересня що понеділка і четверга) і мішан. 8:00 вечер (не їде в понеділок).

З Гайбоки відходять:

до Карачева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів: мішан. 8:14 рано (на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці) і мішан. 5:35 пополудні.

До Гадікальфи приходять:

з Радівців: мішан. 5:42 рано, мішан. 8:55 рано, мішан. 1:15 вполудне і мішан. 7:47 вечер.

З Гадікальфи відходять:

до Радівців: міш. 6:10 рано, міш. 10:03 рано, міш. 2:28 по пол., міш. 6:12 веч. і міш. 8:05 веч.

До Гатни приходять:

з Кімполунгу, Вами, Гурагумори, Качики: мішан. 12:58 полудне, і мішан. 6:25 вечер.

З Гатни відходять:

до Качики, Гурагумори, Вами, Кімполунгу: мішан. 10:10 рано і мішан. 2:01 по полудні.

До Іцкан приходять:

зі Сучави: мішан. 4:42 рано, мішан. 8:42 рано, мішан. 1:30 по полудні, мішан. 6:30 вечер і мішан. 8:37 вечер.

З Іцкан відходять:

до Сучави: мішан. 3:27 рано, мішан. 6:30 рано, мішан. 10:09 рано, мішан. 2:16 по полудні і мішан. 7:18 вечер.

До Вами приходять:

з Рус-Молдавиць: мішан. 8:42 рано, мішан. 12:59 полудне, мішан. 2:04 по полудні, мішан. 3:22 по полудні, мішан. 5:45 вечер, і 9:05 вечер.

З Вами відходять:

до Рус-Молдавиць: мішан. 3:46 рано, мішан. 6:47 рано, мішан. 9:13 рано, мішан. 11:32 полудне і 2:50 по полудні.
Поїзди між Вамою з Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавицях.

До Карачева приходять:

з Чудина н. С.: мішан. 5:55 рано (лиш що понеділка) і 5:55 вечер (з вийською понеділка).

З Карачева відходять:

до Чудина н. С.: мішан. 8:54 рано, (лиш що понеділка), мішан. 10:07 рано (з вийською понеділка) і мішан. 6:15 рано кожної днини.

Примітка.

Час середньо-європейський іде о 46 минут пізніше від черновецького часу.

Торговля образами

Склад рам

Переплетничий заклад

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

улиця поштова число 9.

(напротів будинку поштового).

Замовлення з провінції виготовляється як найкорше і як най-дешевше.

Пам'ятайте на

Народний Дім

в ЧЕРНІВЦЯХ.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранні: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо ждати ссй

Загально улюблений лік

всє лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з антики Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Антика Ріхтера

під золотим львом у Празі.

Позволю собі повідомити П. Т. Публику, що я набув в дорозі купна

СКЛЕП ЮВІЛЕРНИЙ

з товарами зі срібла і золота в Чернівцях, в ринку ч. 9.

котрий доси мав фірму АЛЬФРЕД СКИШИЦКИЙ, і буду его провадити на далі під фірмою моєю:

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ

ювілер, золотник і годинникар,

де буду мати все на складі багатий вибір дорожочинностей, товарів золотих і срібних, золотих і срібних годинників як також товарів з хінського срібла з реномованих фабрик ХРИСТОФЛЯ і БЕРНДОРФА і буду старати ся продавати по найдешевших цінах.

Рівночасно повідомляю П. Т. Публику, що я був довгий час занятий в найбільшій фабриках і можу опрацювати дорожочинні камені пізні війновійших фасонів. Направляю як найліпше товари золоті, срібні і годинники. Поручення з провінції виконую екорє і точно. — Ціни умірновані. — Если товар не до вподоби, то виміною его сейчас. О ласкаві замовлення просить

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

єсть в неділю і свята від 9 до 11 години рано отворена.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпани і хінського срібла з Берндорфєра фабрики металевих товарів з печаткою В. М. F.

Черевики ручної роботи

для мужчин лєкер. з гумою . . . зр. 4.75
" " " шнуровані . . . " 5.25
" " " паризкі . . . " 4.—
" " " з гумою . зр. 2.75—5.50
" дам козячі сальонові . . . від. 1.25
" " зі шпангою . . . 1.90
" " лєкер. сальонові . . . 1.80
" " зі шпангою . . . 1.90

Дамєкі черевики до шнуровані і заціплювані від зр. 2.50 в гору.
Дитячі черевики до шнуровані і заціплювані від 90 кр. в гору.

Полотняні черевики до гімнастики від 40 кр. в гору.

Великий вибір мужєських, дамєських і дитячих рукавичок.

15% рабату!

даємо лише ми від ціни за біле др-а Єгєра після цїнника.

Великий вибір бальових вахлярів.

Правдиві фїшбінові шнурівки

від 1.25 почавши.

Виключна продаж циліндрів

з фабрики Ц. Мєсєра у Відні і з фабрики І. Гікля в Пайтїнаві.

Великий склад правдивих англ. капелюхів.

Шовковий вєлик найновїйшого фєлє. . зр. 5.50
" циліндр " " " 4.50
Мужєскі капелюхи з твердим криє. . 1.75
" " " мєккі від зр. 1.20 в гору
" " " тверді " " 1.38
" " " мєккі лєні " " 1.25
" " " тверді " " 1.58
" " " Loden " " 1.18
Хлопчї " " " 1.70

Гарні пера до капелюхів.

Парасолї вєлїзнимі ручкам. З чєстого шовку від 3.— до 6.— на пів зі " 1.38 " 1.98 з чєстої вовни " 1.58 " 2.18 на пів з " 1.98 " 1.58 з англїйєск. деревлянимі ручк. " 1.75 " 1.90

для мужчин батистові сорочки з шовковим перєлом зр. 2.58

Сорочки для мужчин гладкі від 1.18 в гору
" " " з фєлд. " 1.38
" " " гєфтов. " 1.58
" " " пікові " 2.25
" " " вічні " 1.38

Корсетки для мужчин

гладкі, гєфтовані, білі і в шїньших барвах, від 18 кр. поч.

Ковніри і маншєти

маншєти, першої якєсти, поцїврі 6 шт. зр. 1.80
" другої " " " 6 " " 1.50
ковніри, першої " " " 6 " " 1.05
" другої " " " 6 " " .90

Калїєони з Gradl-полотна від 70 кр. в гору.
Льняні хусточки 12 штук від 90 кр. в гору.

Шлїйки для мужчин і хлопцїв.

Найновїйші палички.

Бїлі краватки батистові і шовкові від 15 кр. почавши.
Краватки вузлові і пів-Lord.

Черевики до снїгу.

для мужчин пара черевики до снїгу 3.90 зр.
" жєнщин " " " 3.30
" хлопцїв " " " 2.25
" дїтий " " " 1.80

Кальоші для мужчин

від 1.90 почавши.

Дамєскі кальоші

від 1.25 почавши.

Кальоші для дїтий

від 75 кр. почавши.

Гумові черевики до гімнастики

від 1.10 почавши.

Рукавичи шовкові і нїтяні від 18 кр. почавши.
Вєлїкий вибір рукавич. Glacė.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовєского.

За редакцію відповїдає Іван Созаньський.

Виходить в Чернівцях:

середу, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.

Передплата і належність за інсерати
платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на по-
переднє застереження.

Поодинокое число коштує 8 кр.

Підвисшенє платні учителям.

Дождали ся ми того, що було бажанем цілого учительства і всіх тих людей, котрим добро учительства а тим самим і розвій шкільництва, а в дальшій мірі і піднесенє і поліпшенє відносин краєвих лежить на серцю. Як ми вже в попереднім числі доносили в справозданю соймовім, ухвалив сойм одностайно внесенє комісії на поліпшенє платні учителям. Свідчить то найліпше о тім, що всі представителі населення, засідаючи в соймі свідомі того великого значіння, яке має народне учительство і що всі без огляду на партії хотіли поправити долю учителів. Але рівночасно мусимо пригадати, що першими, котрі ту справу в соймі порушили і котрі спонукали виді краєвий і раду шкільну краєву зайняти ся сердечнішим тою справою, були наші послы Смаль-Стоцький і Пігуляк. Виді краєвий видів вже ту конечність, видів вже, що далі так не може бути і тогди, коли каші послы підносили смілий голос і пригадували соймови его обовязок супротив тих, в котрих руках лежить будучність краю, бо вихованє будучих поколінь, — взяв ся він за ту справу, предложив відповіднє внесенє, а сойм і правительство поперли ті змаганя як найсердечнішим. Що-до фінансової сторони тої реформи, то як відомо вже нашим читателям, закон про дотичні податки ухвалено скорше і бар. Бургінзон підчас дебати заявив, що тої закон предложити вперед до санкції, а потім доперва закон о поліпшеню платні учителів, так що сейчас по одержаню санкції закон буде міг увійти в жите, а не так, як стало ся з законом про поліпшенє пенсії урядників, котрий вже від давна лежить ухвалений радою державною, а про его виконанє ще й нікому не спить ся.

Первістнє предложенє яке вийшло з рук виділу краєвого ми навели вже в головних

точках нашим читачам, так що они вже будуть про се поінформовані, а в комісії адміністративній пороблено дуже малі зміни. Найважнійша зміна є лиш та, що після першого проекту додатки функційні, які побирають управителі шкіль не мали вчислювати ся, наколи учитель іде на пенсію. Позаяк однак ся постанова була в суперечности з постановою §. 60 закона з дня 30. січня 1873. В. з. і р. кр. ч. 10., то проект змінено в тім дусі, що до пенсії вчисляє ся також додатки функційні.

Буковинський сойм краєвий.

(9-е засіданє з дня 28-го лютого 1898.)

Правительство вносить проект закона, котрий змінює постанови закона про школи реальні. Посол Степаней здає справозданє іменем комісії адміністративної, що до побираня додатків громадских урядами податковими. Досяг було так, що громади побирали самі додатки на потреби громадські, а з того виходили лиш ріжні клопоти і надужити. Тому то виступив виді краєвий з відповідним внесенєм, щоби то право побираня додатків відобрало громадам, а передано урядам податковим, на що комісія адміністративна зовсім годить ся і ставляє внесенє, щоби ті додатки побирали уряди податкові і виплачували поодиноким громадам. В тій цілі будуть зобовязані громади що року найпізнійше в місяци грудню предложити краєвій дирекції фінансовій виказ, як високі мають бути додатки, а що-до способу, як ті додатки мають бути стягані, то правительство в порозуміню з виділом краєвим має виробити відповідну інструкцію. Даліше здає посол Степаней справозданє що-до школи для оброблюваня дерева в Киміюлунгу, на котру пропонує комісія адміністративна субвенцію в сумі 225 зр., а то на р. 1898, 1899 і 1900, під умовою, если правительство в кураторній тої школи заповнить місце делегатови виділу краєвого. Крім того комісія ставляє внесенє, щоби до тої школи не приймаю инших учителів, як лиш тих, котрі владаю волоською мовою.

П. Помпе яко референт комісії адміністративної при залагоджуваню петицій громад ставовецького судового повіта о заснованє староства в Долишних Станівцях ставляє внесенє о заснованє нових староств. Бар. Бургінзон заявляє ся

прихильно в тій справі, а п. Смаль-Стоцький заперічає, що нові староства повинні бути креовані в тім порядку: Садагура або Боши, потім Заставна, далі Станівці і т. д., на що референт годить ся. Внесенє то прийнято. Далі ставляє комісія адміністративна внесенє на заснованє буковинського закладу для 200 збожеволілих, що сойм ухвалив. Поміж петиціями ухвалено дати укінченому ученикови сторожинецької школи для коншикарства, Савчукові 200 зр. на отворенє свого власного варстату.

На обох засіданях у вівторок були на порядку деннім зміна закона про школи реальні, закон продовжуючий для міста Сучави право побираня оплат від напиктів спиритусових, а на пополудневім справа адреси преданности до Его Величества і вибір депутатів, а вкінці і замкненє сойму.

Справозданє з тих засідань подамо докладнійше у слідуючій числі, а тепер лиш заперічаємо що при залагоджуваню петицій руских громад о зміну §. 40 закона шкільного комісія виступила з такими внесеннями, що рівняють ся цілковитому погребаню тої справи. П. Смаль-Стоцький поставив внесенє, щоби ту справу відіслати до розсліду виділови краєвому, але внесенє то упало. Против внесенє були і наші консерватисти Волян і Бежан (або у них було коли чоло?! Ред.), наколи дідичі Абрамович і Канрі були за внесенєм. Руский нарід пригадає то тим двом добродіям при слідуючих виборах.

Петиція в справі т. зв. руских паралельок при черновецькій гімназії.

(Даліше.)

А тимчасом правдою є, що нині може тим менше робить ся різниця між „ученєм німецької мови“ а „наукою в німецькій мові“, котра не є нічим, як лиш назіром „перенести німецьку культуру безпосередно на руский нарід“, що зовсім є неможливе, бо певний нарід може науку і культуру другого народу переняти лиш за посередництвом своєї власної мови, а то лиш в той спосіб, який ему є властивий, і з того може лиш вийти продукт властивий тому народови, так само як щена переймає соки з первісного дерева і переробляє на овочі собі властиві. Від щени не можна нічого иншого жадати, і так само нарід руский скорше загине з тої 88 літ триваючої проби, як розв'яже той проблем, котрий до розвазаня не є можливий. — Зробити якийсь нарід щасливим в чужий, не властивий ему спосіб не удасть ся так само, як не-

Декадент.

Образок з натури Мих. Балуцького.

(Даліше.)

Excelsior! той псевдонім розв'язав мені цілу загадку. Отже автор ушанував таким дорогим переплетом самого себе. Зробив дуже розумно, бо хтось там сказав: „шануй сам себе, если хочеш, щоб тебе і другі ушанували.“

Взяв я ся до читання, безжежно цікавий, як автор міг тільки річий, бо і вражіння і гадки і белетристичні ескізи помістити на тих кількох листках, печатаних до того великим письмом, з інтерлінійми, а в многих місцях і розставленими черенками. Але перестав я дивувати ся, побачивши ескізи, новельки мікроскопічних розмірів, бо декотрі з них мали лиш по кільканайцять стрічок; але що духа не мірить ся на лікті ані на метри, то-ж не упереджаючи ся що-до форми, взяв ся я до перечитання їх змісту.

Вибрав я на здогад одну з них, під заголовком „Она“ і читаю слідуючі слова:

„Знаю, що є деє далеко незвістна, невідкрита земля.

Там — понад берегами нескінчености мешкає она безсмертна, з гарними, немов точеними грудьми, біла наче сніг, з очима, що повні чарів розкоши.

Та безсмертна є моєю. Була нею тогди, заки начав існувати світ. Поруч неї переходили століття поколінь, і она нікому не віддала

ся тілом, не замешкала в нічних раменах, бо знає, що она моєю.

І наколи би я там прийшов, она кинула би ся мені в рамена і сказала би: я твоя, дам тобі небо чувств і пекло страстей.

І я був би щасливий, вволив бим тій страсти, що пре мене мешкати там в тій землі.

Але відкрити — тої землі я ніколи не відкрию.“

Що то має значити? — питав я сам себе, відчитавши то. То певне якась алегорія, якась сонна мрія, якась загадка, котрої я розв'язати не в силі. Читаю потім другу, третю, і ще менше ясно мені в голові і гадка моя починає блукати в лісі гарних слів, неуволних картин, не знаючи де йде і по що. Виджу букви, слова, якісь хаотичні картини, безобразні види, котрі годі зложити в яку цілість. І пригадала ся мені імпресіоністична картина, котра раз slučajно попала мені руки. Я обертав її довго, сюди і туди, питаючи сам себе де верх, а де спід, — чи тої нас голубих плям має бути у верху і зображує небо, чи може має бути в долині і змальовує воду.

Ту навіть того не міг я відрізнити. Читаючи, дізнавав я вражіння хаосу, мерви без початку і кінця, помішаня ідей і картин, як диточих забавок в скрині.

— А! ви читаєте мій твір, — сказав він, звертаючи ся до мене, як вже вийшов кухар. — Що-ж? Яка-ж ваша гадка про у мою роботу?

— Чи маю сказати щирю правду?

— Прощу дуже. Та-ж я сказав вам, що я приклонником безоглядної правди.

— Отже скажу тобі, що я не зрозумів з того нічого ані в зуб.

— Я сподівав ся того — сказав він, усміхаючи ся. — Між нашими а вашими поняттями є пропасть, котру можна лиш перелетіти на крилах розпалілої, незагнужданої уяви. А хто хоче перейти ту пропасть повільним кроком філістра, той заблукає ся в сі заломках, мов та гусільниця, що повзає по землі, — заблукає ся і на другий бік не перейде. Та — по вашій гадці — гордість, то аристократична принама нашої творчости; висвободженє мови з під власти мисли — то наш оклик. Вислови мають у нас своє власне, питоме, духове, неуволне жите, не йде нам о гадки, але о вражіння, настрій духа, мелодійність слова. Щоби нас зрозуміти, треба бути в нас і з нами. Лиш ми молоді розуміємо ся добре між собою, і відчуваємо найтонші шелести наших інстинктів. О! глядіть, що написав один з посвоячених мені духово товаришів про той твір.

Сказавши то, скочив він нервово до столика і засунувши обі руки в стос часописей, що лежали на столі, видобув одну з них і сказав:

— Маєте, читайте! Може то прояснить вам хоть трохи зміст і значінє моїх творів. Буде то нитка Аріадни, котра допоможе вам зорієнтувати ся в лабіринтах нашої молодої творчости.

Я взяв часопис, прочитав з увагою цілу статю зачеркнену червоним олівцем — і здеревів з подиву. То, що мені видало ся безмислицею, рецензент називав чудовим майстерним твором, против котрого всі наші дотихчи

можливо є річню зробити яку особу щасливою на свій спосіб, хіба, що взаємни невідання до пана можна назвати щастем. — Дотично користий знання німецької мови, то їх ніхто не перечесть, але вимоги, які ставляє ся руському народови при її вивчуванню, є так само пересаджені, як поняття о її користі. Щоби з неї роботи можливий і пожаданий ужиток, не треба молодіж нею мучити так, щоби говорила нею так само, як Німці.

Ті Волохи, що вийшли з волоских рівнобіжних клас не є зовсім гіршими євзященниками, хоч менше добре владують німецькою мовою. А якраз Русинам не достає руских євзященників так много, що гімназії буде мати много роботи, щоби виповнити ту люку. Не знаючі тої справи дивують ся, що Русини так плавно говорять по німечки, тим боронять ся навіть ті, що заступають теперішню систему, але они не погадають над тим, що ті труднощі, які мусить поборити руська молодіж, заки дійде до тої виправи, є причиною, що з 268.000 Русинів лиш 0.06% бере участь в науцї гімназійній, і що на рік лиш 2—3 Русини доходять до восьмої класи гімназійної, коли інші народи мають 4 взгядно 23.5 разів більше євзячків.

І той широкий терен, який представляє німецька бесіда для Русинів, коли єму придивимо ся, не є такий великий, як би на перший погляд могло здавати ся, бо жадна німецька провінція не жде на Русинів по німечки виобразованих, бо там і так є надвизка своєї власної інтелігенції. З другого боку, потребують Русини своєї інтелігенції ту дома так, що не можуть ще думати про ніякий експорт. Треба наперед подумати про то, як покрити власну потребу, а потім доперва о тім, що зробити з надвизкою.

Ад б. Австрійські Русини займають після числа населення четверте місце серед австрійських народів, є майже рівні що-до числа Полякам. Нема отже причини не видіти того, длячого би Русини не могли дати своєї інтелігенції такого удержання, як Поляки своїй. У Волохів ті відносини ще більше некорисні, а мимо того мають они вже від 15 літ волоски паралельки, котрі для них мають дуже велике значіне.

Ад в. Буковинських Русинів учуть в той спосіб як в нинішних т. зв. руских паралельках вже від десятиків літ, а навіть в давнішій гімназії учили ся більше німецької мови, а мимо того, ще ніколи не дучало ся, щоби при обсяджуванню місць ставлено вше Русинів від тих Волохів, що вийшли з волоскої гімназії, і таке певно ніколи не дучить ся. Впрочім що допоможе і найліпша якість, коли число тих Русинів є надзвичайно мале і таким на далі позістає, бо річно не кінчить більше Русинів гімназії як 2—3, а що за уділ може мати так малочисленна інтелігенція в розвитку народу, хоч би навіть була наймудріша.

Ад г. Той мотив є не лиш оригінальний, але навіть дуже характеристичний. Позаяк Волохи в своїх паралельках учать ся мало німецького, то не реорганізує ся тих волоских рівнобіжних клас, лиш за то мусять Русини покутувати своїми паралельками. Уже п'ятнадцять літ існують волоски рівнобіжні класи і доси ніхто не жадував ся на то, що они не відповідають своїй цілі, але аж в тій хвили, коли в п'ятнадцять літ пізніше зроблено таке саме уступство Русинам, показало ся, що Русини мають мати щось иншого як Волохи.

(Конець буде.)

НОВИНИ.

Чернівці, 1-го марта 1898.

Іменоване. Концепіста краевого правительства Северин Дідейчук іменованій секретарем маістрату в Чернівцях.

Відзначене. Управитель сални в Качині Ізидор Ерней перенесений ad personam до VIII-ої ранги.

З пошти. Контрольор почтовий Генрик Ромуальд Веґеман іменованій завідателем уряду поштового в Ісканах.

О. Йосиф Левіцький завідатель гр. кат. парохій в Клівинцях дістав гр. кат. парохію regiae collationis в Бросківцях на Буковині.

Докторат. Допосять нам з Відня, що о. Садовський, помічник при церкві св. Варвари, зложив докторат теологій.

Черновецька рада шкільна перевела перепис всіх дітий обовязаних ходити до школи. По тій переписи знаємо, що в Чернівцях є 9.096 дітий обовязаних ходити до школи. В тім числі є 4.778 хлопців і 4.318 дівчат. Після народности і віроісповідань є 1600 Русинів (700 православних, 800 гр. кат., 100 рим. кат.), 2.941 Жидів, 1.714 Німців (1.200 рим. кат., 509 протест. і 5 вірм. кат.), 1.360 Поляків (1.200 римокат. 100 гр. кат. і 60 вірм. кат.) і 1.502 Волохів (1.500 православ., і 2 вірм. православ.).

Черновецький університет числив в минувшій зимовій семестрі 385 студентів. Межи ними було 175 з Буковини, 72 з Галичини, з Угорщини 13, із Боснії і Герцеговини 6, із Румунії 9, а 10 походили з інших провінцій монархії. По народности було 194 Німців (в тім числі 160 Жидів), 2 Мадяри, 101 Волохів, 34 Русини, 42 Поляки, 2 Чехи, 9 Сербів і 1 вірменин. По віроісповіданню було 122 православ., 1 правосл. вірменин, 71 римокат., 18 грекокат., 3 вірм.кат., 10 протест., 159 Жидів і 1 безконфесійний. Після факультетів ділили ся студенти в той спосіб: богослов. фак. 59 (47 Волохів, 4 Русини і 8 Сербів); правн. факультет мав 281 слухачів (в тім числі 24 Русинів); філоз. факультет 35 слухач. (в тім числі одна жінка і 6 Русинів); фармація мала 10 студентів. — В літнім семестрі буде читати проф. Смоль-Стоцький 2 години тижнево з руської граматики про відмінюване, три години «Історію української літератури від Шевченка, одну годину про Енеїду Котляревського, а в руській семінарії будуть читати ся вибрані поезії Шевченка. Доцент Мілкович викладає історію східної Європи від 1569—1721, а проф. Еміль Калужнякський «Причини до критики поглядів на повстанє славістичного письма», «Складина часів в словянських мовах» і «Про новішу польську літературу».

Загальні збори «Руської Каси» відбули ся в неділю дня 27-го лютого. По отворенню зборів головою, совітником краевого суду Ясеним, відчитано протокол з послідних загальних зборів і прийнято его до відомости. По тім слідувало справозданє касове, котре ми вже помістили в 13 ч. Буковини, при котрім касиер тов. п. Будзиновський поясняв докладніше стан товариства. Передовсім зазначив він, що товариство старало ся усунути личний кредит

вексельовий, а давало позички передовсім на ссудові інтабульовані. Більшість позичок є забезпечена табулярно, а ті, котрі не заінтабульовані, є так певні, що нема жадного сумніву в тій справі. Далі поясняє п. касиер, що доси брала «Каса» процент на пів з гори, а на пів з долини, але то не показало ся практичним і на будучність треба би побирати всі проценти з гори. На інтерпеляцію д-ра Смоль-Стоцького, заявляє касиер, що сплата позичок йде зовсім правильно, а если мужики коли зніжують ся з платою рат, то лиш длатого, що они докладно не знають термінів календаря. Впрочім ті зніження бувають не дуже численні, і то лиш на пару день а найвише на пару неділя. На внесенє п. Івана Савицького, надучителя в Мамаївцях ухвалено побирати процент з гори. Далше на внесенє п. совітника Ясеницького признано 6% дивіденди від уділів, а 2% чистого доходу, котрі після статуту мають бути призначені на добродійні цілі, ухвалено дати на буреу «Народного Дому». На місце вилюсованого з контрольною комісією п. Кавня, вибрано его знов по раз другий, а на місце бл. п. Глиньського вибрано п. Івана Савицького, надучителя в Мамаївцях. Зі старшини вилюсовано до уступлення п. Дутчака і Ясеницького, але вибрано їх на ново на слідуєчий рік членами старшини. П. інспектор Попович ставляє внесенє, щоби старшина подбала о то, щоби контрольна комісія що найменше раз на чверть року перевела шконтрум каси. Др. Дутчак згадує про то, що касиер товариства п. Будзиновський від'їжджає до Львова, а позаяк прислужив ся він в великій мірі до відповідного введення «Каси» в жите, то др. Дутчак ставляє внесенє зложити письмєнну подяку п. Будзиновському. По дискусії, в котрій п. Іван Савицький і п. сов. Ясеницький піднесли заслуги п. Будзиновського, ухвалено се одноголосно, за що п. Будзиновський зі свого боку дякує. П. Іван Савицький ставляє внесенє, щоби всіх членів «Каси» на слідуєчий загальні збори завізвати письмєнно, що прийнято. На внесенє п. Поповича, подякувано дотеперішній старшині за дотихчасове діловодство «Каси», на чім збори закінчено.

З політики. Соім чеський перевів дебату над адресою. То спонукало всіх послів німецьких до сесії, а з другого боку намістник чеський гр. Куденгове освідчив в імені правительства, що оно не годить ся на автономічні прінципи адреси. Сею заявою етапуло правительство по боці Німців, чим зразило собі зовсім Молодо-Чехів, котрі вже і лагодить ся до обструкції. В наслідок того, як і заразом в наслідок загальної ситуації політичної становище бар. Гавча сильно захитане. Веї видять, що при міністерстві бар. Гавча не можлива робота парламентарна; але наслідником его не був би гр. Тун, бо поміж ним а чеською великою поєдністю знадто великі ріжнці. Длатого гладають наступника бар. Гавча, в особі гр. Шенборна, котрий є тепер президентом адміністративного трибуналу, а за Тафого і коаліції був міністром судівництва. З теперішних міністрів мали би лишити ся на своїх місцях: Вельсберггайм, Вітек, Кербер і Лебаль, а з нових мали би увійти Півніський, Кайцль, Любкович, Штайнбах. Що стане ся з радою державною, про се також велико толкують. По укінченню праць спільних делегацій має бути рада державна розвязана, а нові вибори відбудуть ся або після дотеперішньої ординації або після нової, накиненої. Є і такі, що ворожать по просту застановлене конституції. Нових виборів до ради державної на підставі дотеперішньої ординації побоюють ся через те, бо готові новиходи-

сові бібліотеки повістий і романів були нужденними фабрикатами, зіпленими нісенітницями без всякої вартости. Чого він там не добачив той рецензент в тих кільканайцятьох картках, які високі гадки, духові глибини і оригінальні фрази. Читаючи то, чув я, що крутять ся мені в голові. Я не міг пояснити собі, чи то мені помішало ся, чи тому, що то писав, чи може я стратив вже весь здоровий осуд, так що не був в силі доглянути що не будь з того, що той рецензент доглянув в тій книжці.

Генко відгадав здає ся ті сумніви і то мое заклопотанє, бо станувши передомною, спитав з триумфуючим виразом лица:

— А що? Видите. Той не сказав, що мене годї зрозуміти, бо ми молоді розуміємо ся. І що ви на то кажете?

Я двигнув плечами.

— Если то, — сказав я, — що той ту пише, є також виразом смаку читаючої публики, то нам старшим не лишає ся нічо, як лиш поломити пера, сісти коло церкви і помолити ся за упокій душі бл. п. старої літератури.

— Але-ж пане, то натуральний порядок річий, — говорив, немов то потішаючи мене, класицизм зробив місце романтиці, романтика реалізму. Той також вже переїв ся і збанкрутував. Ми вирвали єму стяг з руки і ведем людскість далі.

— Але де? куди?

— В безмежну нескінченість, в мрачну просторонь неозначених бажань, щоби лиш далі, щоби лиш утіти від тої попеластої будлєнщини жити, від брудів, гнилі, тривіальности. Тісні і прості погляди, банальні поняття, уяви і

тенденції, матеріалізм бажань і стремління філістерської суспільности, наводять на нас лиш остогиду, брідь і спонукують нас шукати чогось нового, неувимого, оживляючо, оригінального, бо ми вже пересичені тим, що було, і знуджені тим, що нас окружає.

— Декадентя...

— Так! — не перечу... я є декадент. —

Сказав то з піднесеною головою і таким голосом, як би казав: я є Наполеон, Александер, або ще що більшого. — Жите таке, як оно представляє ся нині, переймає мене остогидою, сумніви давлять мені душу, а одиноке бажанє, яке мені лишило ся, то жажда неістнувати, не жити.

Закурив собі гаванське цигаро, кинув ся недбало на турецьку отоманку, і випускаючи круги диму з рота, говорив з одушевленєм, немов би до себе:

— Нїрвана, божеска нїрвана, то моя нині одинока, возлюблена, боготворена, — ніхто лиш она і...

— Кравець, прошу ясновельможного пана, — відозвав ся служачий в дверях.

— А прийшов вже раз — сказав, зриваючи ся. Але-ж знищив мені цілий одяг. Дивіть, як то ушите!

— Але-ж я не виджу в тім нічого злого. Оно виглядає зовсім елегантно, по модному.

— Ви хіба, пане, на тім не розумієте ся. То мода з минувшого місяця, над котрою світ вже перейшов до дневного порядку. Тепер зовсім вже нияша мода: ковнірі трохи ширші, а литани з долини зовсім вузкі. Пане Кравчикове-

ський — говорив він далі звертаючи ся до кравця, котрий прийшов до кімнати низько кланяючи ся — я вас не пізнаю по тій роботі, що вам стало ся? Ви певно змінили челядника?

— Дістно так, правда.

— А видите — я пізнав то зараз.

— Дійстно, ясний пан розуміють ся.

— Але-ж я в тій хвили пізнав. Тамтой то був правдивий артист, а той — о! дивіть!

Не маючи охоти прислухувати ся, як мій декадент, знуджений євїтом і житєм, буде подрібно аналізувати ріжні часті свого одягу і викладати кравцеві свої теорії і погляди на крій, почав я збирати ся до виходу.

— Ви вже відходите? — запитав мене господар, що стояв перед зеркалом і ставляв ся в ріжні пози, щоби виказати кравцеві слабі сторони одягу.

— Муну — відповів я.

— Але відвідаєте мене ще коли?

— Можливо.

— Будьте ласкаві, прийдіть. Маю з вами ще много говорити. Може удасть ся мені і вас навести на нашу віру. — Кивнув мені протекціонально головою на прощанє і звертаючи ся до кравця говорив:

— Уважаєте, сей фалд на рукаві, коло рамени є неможливий, бо...

Решти слів я не дочув, бо замкнув двері за собою.

В одній з кімнат, котрими мусів я переходити, стрітив я матір Генка. Ждала там видно на мене, бо коли мене побачила, піднесла ся

ще радикальніші. Сему мало би зарадити рішуче соймам давного права обсягати раду державну делегатами, з соймів вибираними. Лише пята курія остала би поки що так, як є, і вибирала би послів безпосередно до ради державної; однак опісля мала би бути знесена, а на її місце заведено би загальне право виборче, але лише в міських округах, котрі вибирали би 100 послів. Таким чином складалась би рада державна з двох послів, з висланих соймами і вибраних безпосередно містами. Коли би мало прийти до накинених виборчої ординації, то мав би се зробити Штайнбах, котрий, станувши на чолі міністерства, накинун би звістку реформу виборчу Тафого.

Банкет на честь маршалка краевого урядили в неділю вечер дня 27-го лютого посла соймові в сали гімнастичного товариства. В тім бенкеті взяли участь крім послів соймів також прошені гості, а іменно бар. Бургінон і урядники виділу краевого. Перший тост виїс Вир. митрополит Аркадій на честь его Величества Цісара, а потім посол Рот в довгий промові вказував на те, що сойм буковинських в тих часах незавидних відносин австрійських представляв образ згідливости і взаємного порозуміння, до чого в великій мірі причинив ся маршалок краєвий. Бесідник кінчить свою промову тостом на честь маршалка, а той дякує за те і вносить тост на честь послів соймів. Архімаляр Катінеску тостує на честь бар. Бургінона, а той знов на розвій Буковини. Вкінці виїс посол Стефанович тост на честь Вир. митрополита Аркадія.

Бар. Ніко Мустаца, про котрого могли собі вже наші читачі виробити відповідне поняття, вступив по послідній заєрі з відданням его внісена в справі заповіді для жидівського дому для свірт, з волоського клуба. То виступлене вже ся також зі звітною реформою волоського клуба, на котрого заєдіаню підніс онюди др. Фьлдор тяжкі закиди против Мустаца так, що его виступлене було лиш квестією часу. З тої нагоди подає Вук. Rundschau таку характеристику Мустаца: „На політичне пересвідчене не був він хорий ніколи, так само під виглядом національним не був він без пересудів. Яко Грек з роду, був він зобов'язаний почувати ся Греком і тому то був він так само горячим Полюком, як і Волохом. Будучи скептиком в справах релігійних, легко ему було бути толерантним, бо та толеранція не була нічим иншим, як погордою, з котрою він трактував рівно всіх. Протегував він Єзуїтів, попирав антисемітів, сидів в центрі „правдивих“ Христіан, був покровителем Жидів і боров ся за православу церков. Ідей поствітових він не розумів, всякі свободололюбні стремління мали в нїм свого найзавзятішого ворога. Позаяк він є зрігитас movens виділу краевого, то треба вже було заздалегідь зрезигнувати з розширення права виборчого до сойму. „Боярня“ мала в нїм свого найгорячішого приятеля, а з его унаслідком падає також головний стовп протекційзму, котрого він був уособленем.“ — Послїднє члено „Patriot“ перечить однак тїм вісти, що бар. Мустаца виступив з волоського клуба. Отже, видно, що лишає ся по давньому.

Консолідація рве ся! На днях умістило „Діло“ допис з Відня, в котрій сказано, що „Сїч“ ухвалила одноголосно, зрвати всякі зносини з канцискою „Буковиною“ у Відні, ба навіть не подавати товаришам „Буковини“ чесної народовецької руки.

скоро, і приступивши до мене, запитала з великим заінтересованем:

— І що? Що думаєте про него. Правда, який доспільний чоловік зробив ся з него, що за геніяльні і оригінальні погляди.

Я не міг заперечити. Скавав під носом пару слів, що могли здавати ся комплементом, і виїшов.

II.

Від тої пори не видів я мого декадента довгий час. Припадково стало ся, що стрітив я его у „фризнерекім сальоні“ і знов перед зеркалом. Лишив я его пару місяців тому перед зеркалом і по кількох місяцях застав его знов перед зеркалом, так, що могло здавати ся, що зеркало то нерозлучна з ним часть его тіла, котрої потребує до доповнення своєї цілости і приглядання ся самому собі. Бо дійсно приглядав ся з цілим замишленем в зеркалі, не мов би хотїв перебити себе поглядом на скрізь і залюбити ся в самому собі. Запальчиво витягав пальцями кінці своїх молодих вусів і викручував лице, хочаби видно прибрати як найповажнішу міну.

— Генку! чого ти так кривив ся?

— Чи знаєте, про що я думав в сїй хвили?

— Про що-ж? Я дуже цікавий?

— Я думав собі, кілько то під тим гладким лицем криє ся пристрастий, жадою, плюгавих намірів.

— Як то? у тебе? — запитав я здивований.

— Ну! я говорю взагалі про людей.

Причина розриву лежить в тім, що члени „Буковини“ зсоцідаризували ся з прочими славянськими студентами проти німецьких буршів, а „Сїчовини“ (на чолі молодий Таничевич і Сембратович) загоріли симпатією для бідних Чехами томлених Німців. — Рівно-ж і „Галічанін“ в ч. з дня 25. лютого вирікає ся всякої солідарности з „Ділом“. Помістивши „Осторогу львівського митрополічного Ординаріяту для „Діла“ і перед „Ділом“, видану на днях, „Галічанін“ каже дословно: „Мы, якъ извѣстно, не принадлежимъ къ поклонникамъ стремленій і проповѣдуемыхъ „Діломъ“ идей, мы находимъ ся съ его направленіемъ въ постоянной открытой борбѣ.“ Оправдалось се, що ми предсказували, що канциски лише на те зсоцідаризували ся з народоцями, щоби їх розбити. Пане Романчук! Де-ж ваші надії, що сподучивши ся з канцисками ви вилчіте їх з ренегатства, що они зречуть ся своїх мрій і осадуть в таборі народовецькій? Мабуть оправдалась на вас посливица: „Złapał kozak Tatarzyna, a Tatarzyn za łeb trzyma.“ Та не лише держить Марков вас за чуприну, але мабуть держить вас (уважає) за помело, що стерло ся і не годне вже вимести нечи. Тому і каже: „Мы не належимъ къ поклонникамъ стремленій і идей „Діла“... Досуджились наші!... Нівроку!“

Hungarica. „Extra Hungariam von est vita, et si est vita, von est ita“ говорили собі в кеуекій латині колись Мадяри, а говорять то ще і нині; може навіть то і правдою, але хіба для багатой шляхти угорської і для тамоньної жидови, а для вищих народностей і для біднійшого населення то хіба Угорщина поклом стала. Ухвалив угорський сойм закон про мадаризацію назв місцевостей, угорське правительство переперло у цісаря его санкцію і від тепер, хто подивить ся на офіціальну карту Угорщини, погадає собі, що ціла Угорщина дійсно заселена Мадярами, а бідні Русини, Словаки, Волохи навіть і вуєм на то не можуть моргнути, бо „magyar ember“ так межи собою урадили... Чи-ж таке відбиранє назв, то не іронія всякої людяности і справедливості? А є і друга подібна справа. Ми доносили вже про то, що соціалізм ширить ся на Угорщині. Правительство взяло ся до найострійших средств, а між иншими казало всіх визначіиших провідників соціалізму відфотографувати силоміць, та як фахових злодїв, розбійників і обманців. Можна мати яке не був поляте про соціалістів, то-ж однак мимо того обурить ся серце кожного порядного чоловіка на таке плюгаве поствітованє правительства, котре чванить ся своєю свободололюбністю. Се ще здає ся нїгде не бувало, щоб за якісь погляди політичні обходжено ся — і то в XIX-ім столїтї, з порядними людьми як зі злочинцями. Eljen magyar ország!!!

Про розвій періодичної печати помістила німецька Ztg. für Deutschlands Buchdrucker цікаві дані. В р. 1897 було в цілій Німеччині 3477 політичних часописів, так що одна часопись припадає на 12.092 мешканців, або на 157 квадрат. кілометрів. В Австрії припадає одна часопись на 72.290 мешканців або на 1.167 квадрат. км., а в Швайцарії на 7581 мешканців, або на 107 кв. км. В Німеччині є 9 часописів, що виходить більше як два рази на день, Австрія такої часописи не має, а в Швайцарії є лиш одна. 12—13 разів на тиждень виходить в Німеччині 79 часоп., 6—7 разів — 1185 часоп., 2—5 разів — 1745. Крім того було там в згаданім році ще 3036 фахових часописів.

— І з відки-ж тобі при фризіваню прийшли такі гадки?

— Я все і всюди думаю. В найдрібніших появах шукаю причин, розбираю все анатомічним ножом і просліджує все. Уважайте но, сїй кучер ще добре не пристає до цілости.

Сї послідні слова дотичили вже фризiera, що як раз вернув з горячим зелзком.

Я ждав довго, доки він з ним не упорав ся. А тревало то досить довго, бо Генко не переступив нї одного волоска, если не був добре скручений, уложеній. Ще по тім, коли фризьер забрав ся до моєї голови, він стояв довго перед зеркалом, обсервуючи свою фризюру то з одного, то з другого боку і поправляючи собі ще легонько волоса.

Я доперва тепер запримітив, що він у фракі і білій краваті.

— Вибираєш ся видно десь на вечір?

— А! йду — відновів здихнувши іронічно — на велику трагікомедію життя, котру називають вінчанем.

— Чому називаєш то трагікомедією?

— Чи-ж може неправду кажу? Подумайте лиш: двоє людей з зародами найрізнірідніших недуг і блудів моральних і фізичних, взятих в епадичній по предках, лучать ся з собою, щоб весільно втворювати знов нові комбінації недуг і блудів і тішать ся з того, скачуть і радують.

(Далше буде.)

Ще одно жерело конкуренції. Наші австрійські хлібороби мали доси вже досить тяжку борбу конкуренційну зі збіжем американським і угорським, а тепер приходить їм ще бороти ся зі збіжем... сибіреким. Недавно тому прийшов до Австрії транспорт збіжя з Сибіру, і хоч як то велика дорога, то все таки оплатило ся збіже звідти сировадити. На один сотнар метричний припадало 5 рублів фрахту до Австрії, щось до півтора гульдена ціла і гульден за транспорт до Відня. Так отже кошт збіжя до Відня виносив 9 зр. — а ціна шениці у Відні стоїть тепер на 12 зр. Можна собі представити, як дешево винадає продукція одного сотнара метричного в Сибірі.

Гелечинський веде кореспонденцію зі своїми вірителями. Показало ся, що то індивідум арештоване в Румунії в Тульчи не було ідентичне з Гелечинським, бо той нині тепер з Александрова в Росії листи до своїх вірителів, в котрих перепрошує їх і запевняє, що належні їм гроші зверне. Сам він їде до підприємства залізниць сибірських, де думає доробити ся грошей і звернути їх своїм довжникам.

Маленький пасажи́р переїздив онюди через Львів. Був се хлопчина, не більше як чотирілітній, котрий сам один, без нічий опіки відбув подорож з полудневої Америки. Родичі дитини виїмігрували перед двома роками з повіту вілчанського до Америки. Небагом померли там обоє на жовту фебру, полишаючи малого Іванка одинісінного серед чужини. Але найшли ся милосердні люди, котрі зложили ся на оплату коштів подорожи до Кіцмана і повісивши сиротині табличку з докладною адресою громади приналежності, а також просьбу до подорожних о опіку над малим бідаком, виправили его в дорогу. Так на кораблі як і на залізних дорогах дізнавав хлопчина жичливої опіки. Зі Львова виправлено малого пасажира до Кіцмана.

Благонядбожний тепер вже став звістний пастер Стояловський. Відколи пана зняв з него клятву, і відколи вибрано его послом до ради державної, їде ему вже все як з платка. Очищує ся він вже навіть поволи з всіх провин—суди его увільняють. І так знов недавно відбула ся перел звичайним трибуналом в Сяюку розправа против ке. Стояловського о публічне насильство, якого мав допустити ся на особі правительственного комісара па вічу в Ріманові. Розправу переведено заочно, мимо того, що обжалований не ставив ся на термін. Що-до закидуваного злочину насильства увільнено ке. Стояловського, але за переступлене закона о зборах засуджено его на 30 зр. кари або 6 днів арешту.

Звідки пішов поділ часу на мінути і секунди? Грецький філософ Гіппарх, котрого уважають за основателя наукової астрономії в Європі, приписує поділ часу Вавилонянам. Они, після его слів, ділили добу на дві рівні части, обі половини разом на 24 парасанг. Парасанг знов ділено на 60 частей, а ті далі на 30. Той поділ часу прийняв також александрійський астроном Клеосі при пострійці свого водянного годинника, а за ним пішов також арабський учений Абу-Гассан в XIII. ст. по Хр.

Помер дня 27-го лютого Стефан Вольф, бувший директор черновецької гімназії. Прийшов він ту в р. 1859 яко наступник тогдішнього директора Калерта і займав се важне місце аж до р. 1887, коли то перейшов на пенсію. Яко педагог займав він визначне місце в буковинськїм шкільництві, належав однак яко родовитий Німець до прихильників германізації. Похорон відбув ся дня 28-го при значній участі публіки.

Наука штука і література

Новий збірник поезій Івана Франка п. заг. „Мій Ізмагад“ вийшов еими днями з друкарні Ст. Манецького і Сп. накладом львівської „Академічної Громади“ (чистий дохід призначений на єї фонд заповідно-говий) і се товариство (Львів, ринок ч. 10) продає примірник в хоршій оправі полотняній з позолочуваними витисками по 1 зр. 40 кр. з рекомендованою пересилкою. Видане дуже гарне, чистенький друк на краснім папері 174 сторін 16-ки.

„Bei den Huzulen im Pruththal“ на зиває ся нова етнографічна розвідка нестомного д-ра Раймунда Кайндля, що появилася власне яко передрук з XXVII річника публікацій антропологічного товариства у Відні. Автор подає в нїм докладний опис, вірні плани й удачі фотографії домів і обійсти Гуцулів з-над Прута. На особливу увагу заслуговує фотографія внутрішнього виду гуцульської хати і удачі рисунки різних приборів домашніх і п. Дякуючи ви. авторови за сїй новий гарний дарунок, не можемо не звернути его уваги на те, що рускі слова, уміщені в его творох, не все віддані докладно. Хоч в сїй найновішій праці й слїдний величезний поступ супроти давніших, то все таки є й тут крім деяких друкарських похибок, як „kozek, łyzasznyk, pidpiec“ і п. замість „koszek, łyzasznyk і pidpiec“ також похибки язикові самого автора як: „huculski, raski, roski, i postil, z prut ptytyn, prezu, snowujut“ і т. др. замість: „huculskyj, ruskij, postil, postil, z prutia, pletenij, priezu, snujut“ і т. др. В нїлі поправного віддання руских слів особаю латинськими буквами належало-б авторови засягати поради у знавців рускої мови.

Перша на Буковині

Руска друкарня

в Народнім Домі

при ул. Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські як: діла, брошури, оголошення, табелі, цінники, рахунки, карти візитові, запрошення весільні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п.,

в мовах: рускій, польській і німецькій.

добір букв великий

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

„Руска Бесіда“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складі отсі свої видання:

„Ілюстрована Бібліотека“

для молодіжн. міцан і селян з р. 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 ар. за роки, а всь 7 разом 6 ар.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток для чемних діточок“

32 сторін. Ціна 10 кр.

„Проскурка“

дарунок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„Чума Горілчана“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Хлопці Садівники“

з 33 образками 20 кр.

„Образки з природи.“

Ціна 5 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки“, а по 2 кр. за кождо поодинокую книжочку.

Нова книжка

В друкарні Товариства „Руска Рада“ в Чернівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ“

про часи козацькі на Україні“.

— Сторін 159. — Ціна 70 кр. —

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул. Петровича ч. 2.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

єсть в неділю і свята від 9 до 11 години рано отворена.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою В. М. Ф.

Черевики ручної роботи

для мужчин лаякер. з гумою . . . ар. 4.75
 „ „ „ шпуровані . . . 5.25
 „ „ „ паризкі . . . 4.—
 „ „ „ з гумою . ар. 2.75—5.50
 дам козлячі сальонові . . . від. 1.25
 „ „ „ зі шпангою . . . 1.90
 „ „ „ лаякер. сальонові . . . 1.80
 „ „ „ зі шпангою . . . 1.90

Дамські черевики до шпуровані і заціплювані від ар. 2.50 в гору.

Дитячі черевики до шпуровані і заціплювані від 90 кр. в гору.

Полотняні черевики до гімнастики від 40 кр. в гору.

Великий вибір
мужеских, дамських і дитячих
рукавичок.

15% рабату!

даємо лише ми від ціни за біле др-а Егера після цінника.

Великий вибір бальових вахлярів.

Правдиві фішбінові шпурівки

від 1.25 почавши.

Виключна продаж циліндрів

з фабрики Ц. Месмера у Відні і з фабрики І. Гікля в Найтішайн.

Великий склад правдивих англ. напелюхів.

Шовковий жак найновішого фас. . ар. 5.50
 циліндр „ „ „ 4.50
 Мужескі напелюхи з твердими крие. „ 1.75
 „ „ „ тверді „ 1.38
 „ „ „ м'які лані „ 1.25
 „ „ „ тверді „ 1.58
 „ „ „ Loden „ 1.18
 Хлопчячі „ „ „ —.70

Гарні пера до напелюхів.

Парасолі з альпаки ручками.

З чистого шовку від 3.— до 6.—
 на пів зі „ „ 1.38 „ 1.98
 з чистої лани „ 1.58 „ 2.18
 на пів з „ „ —.98 „ 1.58
 з англійск. дерев'яними ручк. „ —.75 „ 1.90

для мужчин батистові сорочки з шовковим передом ар. 2.58

Сорочки для мужчин гладкі від 1.18 в гору
 „ „ „ з фад. „ 1.38
 „ „ „ гаетов. „ 1.58
 „ „ „ пікові „ 2.25
 „ „ „ пічні „ 1.38

Корсетки для мужчин

гладкі, гаетовані, білі і в інших барвах, від 18 кр. поч.

Ковніри і маншети

маншети, першої якості, починірі 6 шт. ар. 1.80
 другої „ „ „ 6 „ „ 1.50
 ковніри, першої „ „ „ 6 „ „ 1.05
 другої „ „ „ 6 „ „ —.90

Калісони з Grad-полотна від 70 кр. в гору.
 Ляняні хусточки 12 штук від 90 кр. в гору.

Шалійки для мужчин і хлопців.

Найновіші палички.

Білі краватки
батистові і шовкові
від 15 кр. почавши.

Краватки вузлові і пів-Lord.

Черевики

до

снігу.

для мужчин пара черевиків до снігу 3.90 ар.
 „ жінчин „ „ „ 3.30
 „ хлопців „ „ „ 2.25
 „ дитячі „ „ „ 1.80

Кальоші для мужчин

від 1.90 почавши.

Дамські кальоші

від 1.25 почавши.

Кальоші для дітей

від 75 кр. почавши.

Гумові черевики

до гімнастики від 1.10 почавши.

Рукавичі шовкові і нитяні від 18 кр. почавши.
 Великий вибір рукавич. Glace.

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровицька ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсерти
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
переднє застереження.

Поодинокое число коштує 8 кр.

Адреса преданности бук. сойму.

Найяснійший Пана, Наймилостивіший Цісарю
і Воеводо Наш!

П'ятьдесят літ минає від хвилі, коли покликаний Провидінем Божим вступив Ти в бурливіх часах на старинний престол Габсбургів і взяв управу долі цїсарства в сильні і певні руки.

В високому почуттю справедливости, безпосередньо по Твоєму вступленню на престол, вказав Ти цїсарству ту дорогу, котра повела его до жизненного перетворення і відмолоднення монархії на підставах правдивої свободи, рівноуправлення всіх народів, рівности всіх горожан перед законом і до співуділу представителів всіх королівств і країв в законодавстві. (Оплески.)

На тих підставах відродила ся з молодого силою австро-угорська монархія в старій величчій, яко неперодолима бурями часу будова, яко широке пристановище для всіх монархій замешкуючих народів, котрих єднає рівна, сердечна любов і найвірнійша преданність до святої особи їх Цісаря і Пана. (Славно! Славно! Оплески!)

А в протягу тих п'ятьдесятих літ не оминули монархію різні невзгоди і деякі тяжкі удари судби влучили в Високий Дім Наймилостивішого Цісаря і в державу.

Твоя, Наймилостивіший Цісарю і Пана, безмежна любов до народів поручених Тобі Божою волею, в парі з найвисшою і найбільшою чесною пануючих, що всею клада на жертву обов'язкові, дозволили Тобі, Наймилостивіший Цісарю і Пана, перебороти тяжкі проби і тверді удари судби, під котрими терпіли серця всіх підданих держави, на добро держави і на щасте народів, що з вдячним поважанем і вірним привязанем глядять на Тебе, Наймилостивіший Цісарю і Пана, яко на ясно світлячу провідну зізду. (Оплески.)

З серцем переповненим вдячністю виражають народи широкої, різнообразної держави преданність Своему Всевололюбленному Цісареві, молять горячо небеса о щасте для Него і Его Найвисшого Дому, все готові, коли потреба, за блеск Его Корони, за честь і величину держави зложити всяку жертву з майна і крови на престолі вітчизни. (Бурливі, довготривалі, немовкаючі оплески.)

Наймилостивіший Цісарю і Пана!

П'ятьдесят літ минає, відколи Буковина яко князівство осягла свою самостійність і тим з Найвисшої Ласки получила той найцінніший подарунок, котрий, так само як свою репрезентацию краю, хоче задержати на всі часи без зменшення, яко найсвятіше добро, котрого не може відступити нікому.

Тим то і уділенням права на праводавство і свій заряд в автономічній соймі прийшов край до можливости розвивати ся своєрідно в границях огляду на одноцільність держави.

В тих п'ятьдесятих літах під опікою Наймилостивішого Пана, завдяки Его Найвисшій Ласці і батьківському старанню о добро воеводства Буковини і її мешканців, повстали численні органічні улаждєня і інституції на всіх полях культурного і економічного життя, науки і просвіти, рільництва, промислу, торгівлі і комунікацій, гуманітарности і добробиту народно-го і той цілий значний поступ, який поробив край в останніх п'ятьдесятих літах на всіх полях публичного життя, зв'язаний тепер і на все з преславним іменем і благодієнням п'ятьдесятилітнім часом панования Наймилостивішого Цісаря і Пана. (Живі оплески і оклики.)

Той розвій краю не минув без тяжких випадків, бо поруч тих ударів судби, які то край переживав яко часті цілості держави, находили на него більше разів катастрофи елементарної натури, за котрими слідувала біда і нужда населення. В таких часах був Ти, Наймилостивіший

Цісарю і Пана, першим, що слішив з обильною поміччю. (Оплески.)

І не лиш поміч находило тут населене краю, але також потіху і відвагу, тямлячи що Возлюблений Цісар і Воевода пам'ятає на него в нещастю.

Найяснійший Пана!

Заховуючи в тямі ті всі незчислені добродійства, якими Ти, Наймилостивіший Пана, в Своїм батьківськєм старанню наділювати зволив населене і край, зближає ся покійно сойм князівства Буковини з преданністю до ступенів Найвисшого престолу яко вірний перекладчик чувств цілого населення краю, щоби при тім престолі зложити вірогіддану, найсердечнішу подяку, за всі для краю обильно жертвовані ласки і відновити в тім пропам'ятнім, радіснім святі, котре робить щасливими всі народи держави, запевнення любові і поважання, присягу незломної вірности, найглубшої преданности і незміненого привязання до Тебе, Найяснійший і Наймилостивіший Наш Пана, і до Твоєї Найвисшої Династії.

Най Господь сил небесних, котрий владає судбою князів і народів, най Всемогучий Бог позволь Тобі, Наймилостивіший Пана, тішити ся многі, незчислені роки повною силою володарської влади і благословенням мира, котрого мудрим покровителем і сильним оборонцею звать Тебе всі князі і народи світа, ва прославлене Габсбурскої Корони, на щасте і добро народів Австро-Угорщини, на честь і славу держави і країв. (Довгі немовкаючі оплески і оклики: „Многая літа!“ „Hoch!“ і „Se traise!“)

Боже хорони, Боже держи нам Наймилостивішого Пана, Боже благослови Найяснійшому Цісареві і Воеводі нашому! (Оплески і оклики.)

Декадент.

Образок з натури Мих. Балуцького.

(Дальше).

— Чому-ж мусять мати конечно зароди недуг?

— Та-ж я говорив вам, що нині нема здорових. Десять десятих частий людей умирає не в наслідок якихсь непередвиджених випадків, або природною смертю в наслідок старости, а лиш на недуги хронічні, що правом спадщини переходять на діти. Если отже не мужчина, то жєнщина вносить до подружжя творива недуги, що по тім перейдуть на їх потомство. А в тім случаю, про котрий говоримо, він і она мають ті самі перспективи, бо єї батько помер на сухоти, а его мати скінчила в шпіталі для божевільних. Подумайте лиш, що то з того за комплікації можуть вийти. А до того приходять ще неправильности фінансові, бо обоє не мають забезпеченого життя; будуть отже борити ся з судбою, мучити ся борбою о хліб на-сущий, будуть дрожати перед непевністю завтрашнього дня. Він, маляр, без жадного маєтку, а она удержує ся з того, що дає лекції музики. Най лиш одно занедужає, а можливо що і обоєх може стрітити подібний випадок; най недуга потребає місяць, два або довше; а пожити їх подружжє перейде в нужду, що доведе їх до розпуки, витворить цілий ряд страждань, заводів, розчаровань, що винищать їх тіло і приневолять силу духа.

— Як же називає ся той маляр? — за-

питав я, живо заінтересований згадкою про маляра і учительку музики, бо то насунуло мені на гадку тих, на котрих вінчана я якраз ішов. — Чи може маєш на гадці Генрика С.?

— Так! Ви з ним знаємі?

— Ще й як! То чоловік, що має гарну будучність перед собою.

— Так! Великий то талан, але що з ним стане ся, если недуга, недостаток, житєві клопоти викинуть ему кисть з руки, відберуть енергію, прохолодять его запал. Дятого то і відраджував я ему то подружє і сказав ему то все, що тепер вам кажу.

— Але чей же ти не говорив ему нічо про божевільність матери і недугу батька молодого?

— Дячо-ж би ні? Я уважав то собі за обов'язок, бо, як ви знаєте, нашим окликом є безоглядна правда.

— І що-ж він сказав на то?

— Назвав мене божевільним і казав мені лічити ся на збочене мозку.

— Добре тобі сказав — відповів я весело, урадований тим, що молодий маляр не взяв собі до серця сеї сумної ворожби.

— В тім, видите, і лежить трагізм нашої суспільности, що жєне на вперед себе на погібель, як виві до огню, мимо наших пересторог і накликувань. Читав я колись в описах подорожжя, що на однім з сандвічських островів ширять ся страшно заразливі недуги і проказа. Лікарі і місіонарі думали запобігти тому, вздержуючи недужих від подружжя. Але всі їх поради і приписи санітарні на нічо не здали ся, бо ті люди з дикою пристрасію кидали ся в

оргії змислових розкопий, котрі не приносили їм нічого, як лиш страшну і огидну смерть. Щось подібного повторяє ся на малу скалю у нас.

Хотів ще він дальше розвивати свої теорії, але я перервав ему приміткою, що можемо спізнити ся на вінчане.

— Як то? І ви також йдете на то весіле? Браво! Буду мати товариша і провідника, бо я там не знаю нікого крім молодого. Взагалі тих сфер я не знаю зовсім і йду там з цікавістю, бо буду мати поле до обсервацій. А може і ви там сполюєте який добрий тип.

— Я вже сполював — відповів я, усміхаючи ся.

— Де?

— Та-ж тебе. Прилагодь ся на то, що побачиш себе в одній найблизній моїй повісті або новелі.

— Не бою ся того зовсім. За твердий то для вас оріх. Для змальовання таких виїмкових типів, як я, треба тоншого пера, глубшої обсервації. От, такий Бурже, Сенкевич — то наші міністрелі, Гомери тих титанічних борб, які відгравать ся в пропастях наших душ.

Ті послідні похвали для себе і для своїх виголосив він вже на улиці, посіпаючи за мною, бо я ішов скоро, не хотючи спізнити ся.

— Як то добре, як то гарно з вашого боку, що ви прийшли, — говорив молодий, стискаючи нас за руки. Я думав, що ви вже не прийдете. Прощу, ходіть.

І впровадив нас до невеликої кімнати, повної гостей, запаху цвітів і свіжо учених

Буковинський сойм краєвий.

(12-е засідання з дня 1-го марта 1898.)

П. Помпе здає іменем комісії адміністративної справоздане дотично пропозиції правительственного на зміну §§. 8, 16, 17, 21, 23, 24, 25 і 26 закона з дня 30-го квітня 1869. В минулій сесії соймовій ухвалив сойм резолюцію взиваючи виділа краєвий порозуміти ся з п. к. правительством дотично введення в існуючих краєвих школах реальних науки обох мов краєвих, яко предмету обовязкового. Позаяк правительството на то згодило ся і внесло відповідне предложене, то комісія ставляє в тім духу резолюцію з додатком, щоби при укладанні пільну наукового для науки тих мов звязати на матерію мову учеників. При тій справі забирає до пояснення слово бар. Бургіньон. Внесене то прийнято. Потім др. Рот предложив, яко референт комісії адміністративної внесене, щоби признати Сучаві і на далі право побирання оплат від напиктів спирітисових. При залагоджуванню петицій прийшли на порядок петицій 43 громад дотично зміни §. 40 закона шкільного. В тій справі виступила комісія з внесеном, щоби ті петиції передати виділові краєвому до евентуального покориштування ся ними, если би коли прийшло взагалі до зміни закона шкільного. (Був се отже рошче *finché*, по нашому: величавий похорон, який комісія справила тим петиціям.) На то поставив посол Смаль-Стоцький внесене, щоби ті петиції передавати виділові краєвому до розсуду тої справи. При голосуванні внесене посла Стоцького упало, а „староруски“ посла Бежан і Волян голосували против нього, а Тиміньський нарочно не прийшов до сойму. (До тої справи ще повернемо).

Пополуднєве (кінцеве) засідання.

Всі послы явили ся в урочистих строях, бар. Бургіньон в галевім уніформі. По отворенню засідання Впр. митрополит Чуперкович здає справоздане дотично адреси преданности, (котрої текст ми в передовій статті подали), і дотично вибору делегації зложеної з 18 членів, котра під проводом маршалка краєвого має ту адресу зложити перед престолом Найвишнього Пана. Текст адреси одностайно і з найбільшим одушевленням прийнято, а до делегації вибрано: маршалка краєвого Лупула, Впр. митрополита Чуперковича, заступника маршалка краєвого д-ра Рота і послы: Мустацу, Воляна, Стирчу, Капріого, Тиміньського, д-ра Смаль-Стоцького, Грігорчу, Ончула, Тітінгера, Прункула, Помпого, Стефановича і Абрагамовича.

Потім промовив кінцеве слово, обговорюючи діяльність цілої сесії каденції соймової маршалок краєвий Лупул, дякував послам за участь в роботах соймових, промовив також по волоски і сказав по руски:

Високоповажани Панове! Любов до народу і до краю буда животворною силою Вашої шестидесятирочної праці в сій високій палаті; сьмідомість, що сповняли Ви вірно свій обовязок, товаришіть Вам під рідну стріху; прийміть сердечну мою подяку за ласкавість і привітливість, яку Ви завжди і кожної хвилині оказували для моєї особи.

Тіт, що пишали ся на столі заставленим до весільного пиру. Стіни були удекоровані картинами кисти пана молодого в рамах і без рам і сосновими галузями.

— Моя будуча ще не готова, убирає ся там — сказав вказуючи на зачинені двері, що вели до другої кімнати. — Тимчасом представляю вас батькови. — Тату, тату, — сказав голоснішше, прикладаючи майже уста до самого уха, бо старик був видно глухий, — то се іменно ті панове літерати, про котрих я говорив.

— А! то панове — відозвав ся старик, приглядаючи ся нам і кланяв ся, дякуючи за то, що ми прийшли.

Я чув, як він за хвилю розказував про то другому старикови, видно своєму приятелеви чи товаришови:

— Видиш, то ті панове, що пишуть книжки.

Малар запізнав нас тимчасом з рештою товариства. Були то переважно молоді маларі, его товариші, — приятельки панни молоді, учительки зі шкіл, гувернантки, може і швачки. Все то було веселе, бавило ся, говорило, сьміяло ся, так, що в покою кишло як в улю.

Я видів, що мій декадент був тим всім запоморочений, здивований. Ніколи може не думало ся ему бути в так веселім товаристві, чути так много сьміху, хоть бував він по забавах в сальонах людей, що жили в щасливих обставинах, окружених люкеусом і вигодами. А мимо того ті круги нудять ся страшно або як бавлять ся, то так якось холодно, офіційально.

— Що-ж? Як же тобі то все подобає ся? — запитав я его потихоньки.

— Видите, відчуваю дивне чувство так, як бим був на похоронній стині і видів п'яних.

Закінчив маршалок краєвий свою бесіду многотесем на честь цесаря, котрий то оклик посла з одушевленням повторили.

По промовах бар. Бургіньона, п. Цуркана і знов маршалка Лупула закінчила ся сесія і каденція соймова.

Вісті політичні.

Про теперішню ситуацію політичну нині „Руслан“ таке:

„Бар. Гавч доси не був в силі усунути кризи, бо Німці не вдоволять ся вже нині відділенням чеських язикових розпоряджень, а станули на становищу: або—або! Або відзискаємо давню гегемонію, або—лучше, щоби сьстановано конституцію з 1867 і 1878 років, бо ще є надія, що німецький бюрократизм двинне Німців на становище яких-таких гегемонів в Долитавинні. — Ось куди змагають Німці австрійські з повною свідомістю! В них на думці не приєднане, не дрібні уступства, а величезне верховодство, затрачене ліберальною конституцією з 1868 року, при якій хоч з труднощію зросла сила колишніх гетьотів Словян. — З другого боку спекулює і частина теперішньої парламентарної більшости на деякі користі для себе на случай кризи конститутційної. Покаже ся, що дальший парламентаризм в теперішній формі неможливий, буде конституція сьстанована, — то може відновити ся чиста конституція з 1867 р., з посередними виборами до державної ради, або може приїде до повороту до жовтневого диньому з 1860 р., до роду федерації. Ся надія на посередні вибори до думи державної проявила ся несмисло в адресі галицького сойму по причині протесту руских послів, надію же до жовтневого диньому висказав гр. Енгель (Чех) зовсім явно в чеській соймі при дебаті адресовій в минулу суботу. — Більшости парламентарній державної ради не може проте тавож багато залежати на тім, чи теперішній центральний парламент буде правильно функціонувати. Як не буде, то може удасть ся упечи дещо для автономії краєвої яко етапи до державної відрубности. — Змаганем тим стоять однаков три кардинальні річі на перешкоді. Одно се, що в угоді з Угорщиною застерегла собі Угорщина, що Долитавинна мусить бути управляна по конститутційному, чим виключене сьстановане конститутцій; друге то, що до 1-го мая треба покінчити митово-торговельний договір з Угорщиною, инакше може тут і там прийти до кризи економічної; а третя кардинальна перешкода лежить в тім, що так звані меншости національні не можуть нині згодити ся ні на посередню обсылку державної ради, ні на федерацію, доки з законній дорозі не будуть їм забезпечені їх права національні з відповідною репрезентацією. — Конституція теперішня могла би проте лише на стільки бути сьстанована, що § 14. заступив би єї хвилево. Она лишцалась би однаков з огляду на Угорщину завжди ще на папери. Змінити єї могла би лише Корона, що видаєсь неможливим, або сама державна рада, що неможливіше, бо до зміни конститутцій з 1867+1873+1896 років треба двох третин голосів.“

З Праги доносять, що заява гр. Кудентова викликала велике роз'ярене в чеських кругах. „Narodní Listy“ пруть просто до опозиції, позаяк правительството стануло на централістичнім становищу. Розуміє ся, що тим сильніше виступили в чеській прасі і поголоски про близьке уступлене кабінету. Сойм чеський почав вже розправляти над бюджетом, котрий як звістно, виказує 18-мільоновий дефіцит. В наслідок сего піднесено додатки краєві з 39 на 54 кр., а крім того ухвалено зтягнути і 5 мільонову позичку. Др. Едв. Грегр виголосив з нагоди дефіциту річ, в котрій вини за всі недобори в бюджеті складає на централізм, що визискує Чехію, а гроші чеські з'уживає на культурні цілі других коронних країв. Німці чеські повинні прийти вже раз до розуму і станути на становищу державного чеського права. Через відділене країв корони чеської від Австрії поправити ся краєвий бюджет.

Дня 26-го лютого зложив бар. Банфі в угорській соймі проект закона що-до признання дня 11-го цвітня народним святом по вічні часи. Закон складає ся з двох параграфів. §. 1. З уваги, що народ з вдячности пам'ятає епохальні законодавні установи з р. 1848, котрими розширено конститутційні права на всі класи народу і заведено сьстему одвічального правительства на основі репрезентаційній, податки розложено на все населене, ґрунтову посілість визволено, заведено свободу печаті, рівність перед правом і взагалі високі засади громадянської і політичної свободи: з нагоди п'ятидесятих роковин установа тых основних законів признає законодавство день 11-го цвітня, в котрім славної пам'яті король Фердинанд V. санкціонував ті епохальні закони з 1848 р., народним святом по вічні часи. — §. 2. Закон сей входить в жите дня 11-го цвітня 1898 р., а его переведене припоручає ся правительству. — Правительство угорське бажає се свято сего року ще тим звеличити, що наведений закон, тим часом санкціонований, оголосить на урочистім засіданню обох палат угорського сойму і на тім самім засіданню ухвалить сойм адресу до короля, котру таки зараз вручить корпоративно королеві.

Петиція в справі т. зв. руских паралельок при черновецькій гімназії.

(Конець.)

Ад д. Перше мотивовано відмову рускої гімназії тим, що то ще не час. Нині не повторяє ся справді то безглузде тверджене, але вказує ся на то, що Русини не мають кінечних средств наукових. Але супротив того мусить ся сказати, що вели дотихчасова засада удержити ся і на далі, то і в дальших 88 літах не буде ще та справа на часі, ані не буде потрібних учителів і підручників. Ніхто зпомежи Русинів не буде приготувати ся на місяць, котрих нема, ані не буде писати підручників для шкіл, котрі не існують. Все подає урегульовує ся в міру попиту. Впрочім если вже в Галичині існують три рускі гімназії, а четверту ухвалив галицький сойм одностайно, то можна тими самими средствами працювати і в п'ятій гімназії. Над

дючи нам в очі, говорила з виразом сердечної вдячности:

— Дякую, сердечно дякую.

Пішла потім витати ся з иньшими гістьми. — До нас приблизила ся одна із дружок і припинила по китичці цвітів, — мені, вже жонатому, по правім боці, Генкови по лівім.

— Чи уважалисьте — говорив до мене Генко, коли она відійшла, — яку она має гарну руку, який огонь в очах. Коли диткнула ся моїх грудий, то я відчув немов струю електричну, що перейшла дрозжю по моїм тілі. — Не знаєте, хто то?

Я не знав, але Генрик, що чув се послідне питане, пояснив нам, що то сестра его судженої — Клярці.

— Гарне імя — говорив знов до мене Генко — і дивно пристає до краси єї лица і цілого вигляду.

— Що-ж з того, — відповів я зловбно — коли за сто літ полишить ся з неї лиш пригорщ спорохнавілих костий.

— То однак не перешкоджає мені одушевляти ся нею в теперішній хвили.

— Отже слово „одушевлене“ не виключене із вашого словаря?

— Зовсім ні. Намі поети живуть вражіннями краси, розкошують ся запахом цвітів, хоть знають, що они мусять звянати. Она пригадує мені зовсім слова одного з наших, що каже: „Розколиши змисли вонєю білих рук і чорних очей блеском, розігрій уста твої мов цвіт маку, легко дрожю.“

Той вплив змисливо-поетичного одушевлення Генка перервав шепіт і рух, що нагло повстав серед весільних гостей. Всі посунули ся до вікна і збили ся в густу громаду.

уєненням тих браків працюють тепер Русини щільно, а если в тім взгляді як раз в останніх часах через перероблене всіх підручників на нову правопись показалися деякі невгоди, то они тепер зовсім уєнені.

Ад е. Такий закид вказує лиш на повне незнання ріжниць в індивідуальнім характері ріжних народів, вказує на незнання тяжких відносин, серед котрих живуть Русини, доказує браку зрозуміння для потреб того народу. Ті обставини є якраз винуваті, що Русини буковинські попали в культурну стагнацію і йдуть до такого самого упадку, який тепер переживають Русини угорські, і на котрий не давно вказав цесар словами: „diesem braven Volke muss man mit allen möglichen Mitteln helfen.“ — Гімназія є одинокою школою, котра здобула собі довіру руского народу. Руский мужик довідав ся практично, що деякі з его дітей за поміччю гімназійної науки можуть вийти на судив, професорів, лікарів і священників. Для того посилав би він радо свої діти до тої школи, если би тому не стояла на перешкоді німецька викладава мова. Супротив школи народної держить ся він це взагалі відпорно, не уважає єї за добру; він видить ту школу вже десятки літ, але не видить, що єї практичних успіхів. Его дитина не навчила ся доси німецької мови, мимо німецької а часто також і волоскої мови викладавої в народній школі, ані не може зпожиткувати в своїм краю своїх відомостей набутих в матерній мові, не могути навіть довести до писаря громадського. Мужик оцінює все з практичного становища і після того заховає ся відповідно. Треба отже лише усунути існуючі перепони, а руске населення Буковини заповнить так само сю гімназію, як волоске населення сучаску гімназію, або галицьке мужицтво тамшні з гімназій рускі.

Ад е. На сей закид треба відповісти, що на Буковині є доси лиш 10 трикласових, 4 чотирокласові, а одна пятикласова школа народна з рускою викладавою мовою. Хто отже знає наші краєві відносини, той мусить признати, що то мале число більше класових шкіл народних, на котрих лиш можуть присвоїти собі діти тільки відомостей з німецької мови, наскільки того вимагає ся при іспитах вступних в т. зв. руских паралельках, не може заповнити рускої гімназії. З другого боку при теперішнім уладженю т. зв. руских паралельок, де вже три предмети (історія природнична, географія і німецька мова) викладає ся в німецькій мові, не ходить так дуже о знане німецького при іспиті. Руска дитина мусить вже без іспиту знати тільки з німецької мови, щоби могла з успіхом користати з науки тих трьох предметів в німецькій мові, що дітям з села, котрі не мають жадної практичної вправи в німецькій мові, є зовсім неможливе. — Вирочім оправдане ту також питане, на який підставі сьміють власти на переріз всім постановам основних законів державних виключати від науки гімназійної ті всі громади, котрі не мають три- або більше класових шкіл?

Ад. ж. Що утравістичні гімназії показали ся добрими у Словінців, то не є ще доказ, що таке саме уладжене є практичне також для буковинських Русинів, а вже для того не є оно практичне, бо Словінці живуть в інших обставинах як Русини. Вирочім треба би тут запитати ся самих Словінців, чи они

вдоволені зі своїх утравістичних шкіл, бо ту також говорить ся, що згадані паралельки показали ся вже по кількох місяцях добрими, а мимо того чинять они загальний доступ Русинів до гімназії так само неможливий, як то було при старій гімназії.

Супротив таких, виложених повисше обставин, дозволяють собі підписані просити Високу Палату: завізвати високе правительство уладити т. зв. рускі паралельки при черновецькій низшій гімназії дотично мови викладавої на взір волоских рівнобіжних клас в Сучаві.

Н О В И Н К И.

Чернівці, 3-го марта 1898.

Іменоване. Практикант судовий Теодот Галуп іменованій конципентом при прокуратурі фінансовій.

Товарискі сходини з відчитами, декламаціями, сьпівами, музикою і товарискими играми уряджувати ме драматичне товариство кождої неділі великого посту в салі „Народного Дому“ в Чернівцях. Перші сходини відбудуть ся вже сеї неділі, дня 6-го лют. марта. Початок о 8. годині вечером. Вступ вільний для членів черновецьких товариств руских, їх родин і знайомих; добровільні датки на покриті розходів приймають ся з подякою. Надіємо ся, що рускі родини черновецькі а й замісцеві сходити ся муть численно для віддержування товариского життя і національного духа між Русинами.

П. Вячеслав Будзиновський опустив дня 1-го марта Чернівці і, попрацьований кружком приятелів, відїхав до Львова, де обійме посаду співредактора при „Дзвіні“. По несповна дволітнім побуті на Буковині вертає ся сей симпатичний молодий діяч на галицьку землю, де в сю пору розвите народне жите зможе талановитих людей лишень захопити до дальшої праці. На сїм місці добре буде бодай побіжно згадати про те, що п. В. Будзиновський дав Буковині яко письменник. З друків „Рускої Ради“ вийшло шість книжочок різного змісту, котрі знайшли вже або ще знайдуть відповідне признание наших краєвців. Три з них, а саме „Рільничі продукти в Галичині і на Буковині“, потім „Грунтовий податок“ і „Хлопський страйк“ відносять ся до питань надзвичайно важких і своєчасних для величезної більшости нашого народу. Є се, о скільки знаємо, перші проби освітлення економічних відносин на Буковині, а також практичні указки для робітничого народу, з котрих він борше чи пізйіше скористає. Іншого роду є три другі книжки п. Будзиновського написані і видані в Чернівцях, а саме „Стрімголов“, „Як чоловік зійшов на на-“ і „Оповідання“. Се белетристика, котра по часті стрігала критичну оцінку в львівській „Зорі“. Тихе черновецьке дозвіле спонукало ш. автора взяти ся за повістярське перо і змалювати в сатирично-жартівливий спосіб деякі пригоди, котрі він зауважив чи пережив підчас свого минулого, не завжди тихого життя. Оповідане „Стрімголов“ ще о стільки цікаве буде для

Буковинця, що подія закінчує ся в наших „серця миліх“ Чернівцях. При сій случайности можна буде виразити надію, що ш. автор подарує нам небавом ще одну-другу сатиру про Буковину для нашої „потіхи і поправи“. Розуміє ся, белетристика не головне покликане п. В. Будзиновського. Его жде серйозніша задача с. є. праця для широких народних інтересів, для котрих у него є і глибоке зрозуміння і щире серце. Щастя Боже! — (г).

Замах на грецького короля. Від часу останньої війни Греції з Туреччиною, особиста безпечність грецького короля стала дуже zagrożеною і можна було сподівати ся кождого дня якоїсь несподіванки. В цілій Греції зананувало велике огірчене, а праса грецька останніми часами виступала против королівської родини в спосіб нечуваній. Обжаловувала короля і его синів о зраду краю. Революційне товариство „Етніке Гетайрія“ вело в тих інтригах провід. В суботу, дня 26-го лютого прийшло прямо до замаху на короля. Вечером піз до 6-ої в Афинах повертав король Юрій в повозі з княгинею Марією з прогульки до порту Фалерон. Нараз з придорожного рова роздало ся 6 вистрілів до повоза. Перший стріл хибив, сліду-ючі поцілили в ногу королівського стрільця, що сидів коло фірмана і оба коні. Король і княгиня не віднесли ніякого ушкодження. Вість о замаху викликала обурення так в столиці як і на провінції. Ціла Греція приготувала демонстрації з виразами симпатії для короля. Всі посли зложили особисто желане королеви. Надійшли також гратуляційні телеграми від російського царя, німецького цесаря і королеви Вікторії. На другий день відбуло ся в катедрі благодарственне богослуження, в котрім взяли участь король з цілою родиною. Замаху допустили ся як догадують ся, два дисципо-вані офіцери, що мали зносини з ув'язненим недавно через воєнний суд офіцером маринарки, Коккорі-сом. — З Атен доносять, що ув'язнено одного з винуватців замаху на короля; називаєсь він Кардіца; є вислуженим жовнірем і якимсь низьким урядником громадским в Афинах; має 35 літ. Він зголосив ся сам до суду, але не хоче нічого зізнавати ані спільників своїх виїняти. Дневник „Асгі“ доносить, що від давня відомо було в Афинах про тайний клуб, котрого члени постановили убити короля. Навіть протоколи з ухвал того клубу пересилано королеви; але король не прикладав до того ваги і по давньому вїздив або і виходив сам без сторожі. Члени того клубу належать до найнищих верств. Ув'язнений розказує подробиці замаху без жалю і сорому.

Сьмішне.

Діти. Хлопчик питає ся гостя:

— А довго Ви у нас будете сидіти?

— Або що, любчику?

— Та я їсти хочу, а тато кажить, що не сидіти до вечері, поки Ви не підете.

У окулісти. Пацієнт каже:

— Ні, пане доктор, очі мої ніяк не поправили ся... виджу, що дармо лиш гроші трачу на лічене.

— От бачте! Ви все таки починаєте вже де-що видіти.

— Що то буде? запитав я одного пана, що йшов в ту сторону.

Ми пішли також туді і заглядаючи повиж живого муру голов, побачили старого батька Генрика, що, стоячи поруч матери молоді, бідної зі зворушення, тримав в руках кропило умочене в сьвячену воду і серед загальної тишини зачав говорити дрожащим, пересяклим слізами, голосом:

— Мої діти!

Подумав хвилину, проковтнув слину, що перешкаджала ему у горлі, поправив сиве волосся, що окружало его лису голову довгими пасмами і знов сказав:

— Мої діти!

Не міг видобути з себе нічо більше. За богато гадок і чувств напливало ему до голови, одна тиснула ся на другу, що можна було видіти по его дрожачім нервово лицю, і не знав бідачико від чого зачати. Я був певний, що на тім скінчить ся ціла бесіда, що слізи і зворушення не позволят ему більше сказати, але опамятав ся вкінці і віддихнувши тяжко, начав говорити:

— Мої діти, що-ж я вам скажу? Я чоловік простий, не вчений? Хіба лиш то, що чую ся щасливий, дуже щасливий, що господь Бог дозволив мені дождати ся тої хвилі. Бідна мати не діждала того, а она була-б також тішила ся, коли зібрало ся ту так много гостей, щоб відвести вас на ту дорогу, по котрій підете разом. Людека приязнь — то велика річ — і благословенство родичів і Господа Бога. Як вас Бог буде благословити, то не потребує нічого більше. А буде Господь Бог вас благословити, бо ми виховали вас чесно, в его заповідях, а і ті панове, що тут тепер зібрали ся, будуть о то Бога просити. Майна вам не даємо, бо

его самі не маємо; але маєте честне ім'я, здоровле до праці, маєте в серцях любов до себе, а то найбільші скарби, того не можна за жадні гроші купити. Бо любов то так як сонце, — як сьвітить, то і душа весела і все при ній видає ся гарне — і клопоти і нещастя легше у двоє знесе ся при любові і страху божім. Для того то і маю я надію, що ви будете щасливі, дуже щасливі.

Серед тої бесіди, котру старик часто переривав витираючи собі ніс, і обтираючи чоло, що зібрав ся ему на поморщенім і обгорілім чолі, чути було серед зібраних голосне шлюхане.

— Що-ж ти на тоє? — запитав я потихоньки Генка.

— То, що сказав небіщик Гамлет: слова, слова, слова.

Грав передомною роллю обоятності, бо я чув, що та рука, котру він держав мені на рамени, дрожала. Прості слова старика зворушили его також, але хотів удержати ся в ролі і не признати ся до того.

Потім взяла мати кропило. Та вже не могла спромогти ся на бесіду. Розплакала ся, промовила слізами і зросила ними голови похилених перед нею дітей.

В поважнім, урочистім настрою вибрало ся ціле товариство до церкви. Було лиш кілька фіякрів, то-ж мужичи пішли з паннами пішки до церкви, тим більше, що то не було далеко, а поїхали шнше молоді, батьки і дружки.

Трапили ми як раз в хвилю, коли нинше весіле виходило з церкви. Перед церквою стояв довгий ряд повозів, — в церкві товпа цікавих тиснула ся по обох боках хідника, що тягнув ся від престолу аж до виходу. А по ній йшли поволі весільні пари з деревляною повагою і надутою гідністю відповідно до сум, які пред-

ставляли. Говорено мені, що ціле то весіле числять на кілька мільонів. Передом йшла молода, бридка як карикатура з гумористичної часописи і куляла на ногу. Для вирівняня того всего мав дістати молодий компенсату в сумі чотирохсот тисячів. Похід ішов спокійний, певний себе і обоятний при звуках мендельзонівського марша, котрий вигравала на хорі військова музика.

Нашого молодого не стати було на оплачене вінчання при головнім престолі, ані на освітлене цілої церкви; увійшли ми отже бічними дверми перед один з менших престолів, на котрім сьвітили ся ледво чотири сьвічки; але при тім слабім блеску сьвічок, сьвітила ся в очах весільної дружини радість, що блестіла може більше, як брилянти попередних гостей, а обоє молоді вимовляли слова присяги голосом, що йшов їм з глибини серця, а серця наші відповідали їм симпатичним відгомном.

По вінчанню вернули ми на скромну вечерю. Молодий признав ся нам, що брав участь в приготуваннях до неї; з гумором і дотепом розказував, як его жінки запрягли вчера до печеня тїст, оббирані мідгалів, справлювання риб, і до інших послуг, як на пару годин перед вінчанем він сам накривав стіл, витерав тарілки і клав полумиски. Его радість уділила ся цілому товариству; молодіж бавила ся добре, сипала жартами, розносила полумиски, обслуговувала жінки і пила здоровле всіх по черзі, начавши від молодих і їх родичів, а скінчивши на якімсь канцелісті, товаришови і приятелеви батька молодого, а на конець, коли слова були за бліді до висловлення сердечних чувств, взали ся всі до сьпіву.

(Конець буде.)

від 1-го мая 1897 після часу середно-європейського.

За редакцію відповідає **Іван Созанський**

Виходить в Чернівцях:

в

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належитість за інсерати
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
переднє застереження.

Поодинокі число коштує 8 кр.

Що консервують „консерватисти“?

(→) Недавно тому, бо лиш в 11. ч. „Буковини“, навели ми в статі „Ты рекль еси“ такі слова „Буковинських Вѣдомостей“:

„Русини, де ходить о словянське діло і о спеціально-руський інтерес, будуть себе все уважати за одно, а если наша руско-народна партия (се-б то „консерватисти“) побороє новоеристів (то значить народовців), то в минути, коли би хто небудь хотів агресивно виступити против наших словянських і руско-народних інтересів, а в їх обороні станули би і новоеристи, то з такою самою енергією будемо із всіх сил і новоеристів піддержувати, з якою їх сегодня побороємо. В тім взгяді не сьміє бути межи нами Русинами двох гадок, бо *salus rei publicae suprema lex...*“

Навчені досвідом, не вірили ми тогди тим словам „Буковинських Вѣдомостей“ і написали таке:

„Приймаючи з цілою приязністю се до відомости, просимо однак, щоби та піддержка не була така, як свого часу в соймі, де „консерватисти“ не лиш не підперли внесення на розділене православної школи народної на руску і волоську, але навіть не хотіли здержати ся від голосовання, щоби в той спосіб уможливити більшість для внесення наших послів. А так поступали они в багато случаях і примірів на се ми готові навести много. Если отже та прибічена піддержка має бути така сама, то за ню дякуємо. Впрочім будучність покаже, чи в грудах консерватистів є ще місце на широруску гадку...“

І не минуло багато часу, коли то наше тверджене справдило ся в цілости. Найшла ся лише нагода, а „старорускі“ послі сейчас використали єї, щоб задокументувати, що у них і думки нема провадити народної політики, що їх інтерес котерийний стоїть повисше вєсього. А щоб вартість тих „добродіїв“ могли наші читачі вповні оцінити, то розкажемо цілу справу ширше.

Много громад руских — 43 — внесли до сойму рівнозвучні петиції, де просять о зміну

§. 40 закона шкільного в тім дусі, щоби на цілі шкільні платили всі однаковий процент від податку без жадного обмеження, бо до нині сказано в кінцевім уступі того параграфу, що один і той самий податник не може платити більше як одну п'яту часть всіх додатків шкільних. І так мимо того, що перша часть того параграфу каже, що додатки шкільні має платити ся в формі одвітного проценту до безпосередних податків, вийшло таке, що обшари двірські, котрі звичайно платять тільки само податку або нераз і більше як громада, платять лиш одну п'яту пайку додатків шкільних, а громадянин хотьби і найбідніший мусить свої 10% заплатити. Такий стан є дуже несправедливий, бо школи народної не можна оцінювати з того становища, хто з неї безпосередно користує, а лиш мусимо єї вважати одною дрібною частицею цілого народного шкільництва краю. На розвою шкільництва, яко цілости, мусить залежати всім чинникам і всім верствам населення і тому не можна ту робити ніяких виїмків, а лиш всі в міру своєї сили податкової мусять причиняти ся до розвою і удержання школи, тому то і оправдане було жадане громад, яке они виразили в згаданих петиціях. Вже в ніякім краю короннім нема таких постанов. До недавна була ще Галичина таким краєм, де обшар двірський платив 3%, а громада 9% від безпосередних податків на удержання школи, а мимо того сама шляхта пізнала ту несправедливість і устами гр. Станислава Баден'ого зрікла ся того несправедливого привілея, і тепер платять в Галичині так само громада як і діди по 6% додатків.

У нас однак стало ся инакше. Репрезентовані клубом волоським волоські діди не хотіли стратити пару левів більше із своєї кишені, бар. Мустаца, котрий все любить стати на перекір всяким більше свободолюбивим стремлінням,

аж доки обставини не приневольють єго уступити зі свого становища, також не мав великої симпатії до жадань виражених в петиціях, і комісія виступила перед соймом з внесенем, щоби ті петиції передати виділови краювому для можливого покористування ся при евентуальній зміні закона шкільного.

Така резолюція в язиці парламентарнім називає ся похороном даного внесення, то-ж посол Смаль-Стоцкий видаючи, що переперти зміну того параграфу против волі більшости не можна, ставляє иньше внесенє, щоб передати ті петиції виділови краювому для розсліду тої справи і щоб виділ краєвий вже на слідуєчій сесії здав справу соймови із тих своїх розсліду. Внесенє цілком невинне, маюче на цілі лиш то, щоб виділ краєвий заняв ся тою справою і роздумав, чи не ліпше було би не дражнити населення, і розв'язати ту справу на користь громад, підпирають навіть такі діди як бар. Капрі і Стефанович, а против него голосують старорускі послі Волян і Бежан. Тимінський видаючи дразливість справи, „спасєя бігством“ і не прийшов на се засіданє до сойму.

І тут показало ся, чим властиво є „старорускі“ послі! Вибрані голосами руских мужиків, маючи заступати інтереси руского мужицтва, виступають они против інтересів своїх виборців, або бігством спасають ся від тої цілої справи. Ухвала волоського клубу для них важніша, бо они привикли до лизання рук і ніг своїх добродіїв і свого великого покровителя бар. Мустаца, і они повинуючи ся ухвалі волоського клубу, зраджують інтерес своїх власних виборців. Що „старорускі“, чи там „консервативні“ послі є до того спосібні, о тім ми ніколи не сумнівали ся. Але щоби они навіть по скінченню каденції, де незадовго мають ста-

Декадент.

Образок з натури Мих. Балужкого.

(Конець.)

І я прилучив ся до них всіх піврваний загальною веселостю і забув цілком про Генка; я був певний, що він вже десь виніс ся потихоньки, не находячи для себе тут відповідної розривки.

Аж тут нараз доглянув я, що він сидить при Клярці. І не лиш сидів, але і бавив ся знаменито, веселий, оживлений, що цілком не відповідало єго песимістичним поглядам і характерови здекларованого декадента. Той зимний погляд, в котрий, немов в залізну збрую, закували єго доктрини, розтопив ся, як сніг на сонцю, при блиску весело усміхаючих ся очей єго гарної сусідки. Вік уполінав ся о свої права і декадент відмолднів.

— Знаєте, — говорив він по тім до мене, коли ми стрітили ся в товпі гостей — та сестра молоді то зовсім мудра дівчина. Я мав правдиву приємність, розмовляючи з нею. Дуже мила. Ви не бесідували з нею?

— Ні!

— Роговоріть — оплатить ся...

Був бим може пішов за єго радою, але не було як, бо він знов незадовго приєв ся до неї на канапку під вікно і так там з нею розговорив ся, що не уважав навіть на знаки, які я єму давав, що вже час іти до дому. Було се вже над раном, як я вийшов сам, полишаючи ще Генка в гарячій розмові з панною.

III.

В місяць по вінчаню вибрав ся я з візи-

тою до молодих. Мешкали разом з матерію, батьком і сестрою і містили ся в двох скромних кімнатках, лиш Генрик наняв собі в тім самім домі робітню на третім поверсі. Працював там цілими днями, а для відпочинку зходив на долину, щоби засісти в родиннім кружку, де, як мені говорив, було єму так добре, як ніколи в житю.

Застав я їх всіх при чаю. Дивували ся, що стало ся, що Генка того дня не було, бо, як мені сказали, бував він у них майже щоденним гостем.

— Здає ся мені, — говорив мені в тайні Генрик, — що єму сподобала ся Клярця, і хто знає, чи з того що не буде, бо хлопчиско залюбив ся на серію.

Я урадував ся сердечно тим і при найближшій стрічі почав я єму гратулювати. Але він видивив ся на мене здивованими очима і спитав:

— Хто се вам казав?

— Генрик!

— Але звідки єму се прийшло до голови?

— Если буваєш там майже що дня...

— Бувати, буваю, бо мені то справляє приємність, а я не звик відмовляти собі того, що мені подобає ся. Житє коротке, то нема часу на якісь там вправи в повдержаню, іду отже слідом моїх поривів. Але не думав я, що там догадують ся чогось більше, як є на ділі. Буваю, бо мені то подобає ся; коли вже збуджу ся, то усуну єї так з моєї програми, як перчитану книжку, і мої відвідини закінчать ся.

— Але если панна инакше витолкує собі то твоє уподобанє і залюбить ся?

— Чи припускаєте таку евентуальність? Натякнули може вам на се?

— Може бути.

— В таким случаю я вдячний вам, що ви звернули мою увагу. Перестану там ходити, бо не хочу, щоби мене инакше розуміли, і не маю супротив тої панни жадних дальших намірів. Подруже по моїй думці то щось так банального, що на саму гадку не добре мені робить ся. Від завтра не покажу ся вже більше в тім домі.

Говорив то так спокійно і байдужно, що я не сумнівав ся, що він то вчинить, а ще до того болів я над ним, що то буде коштувати єго багато труда і муки.

Міжтим стало ся инакше, як я думав, бо по кількох місяцях довідав ся я, що він не лиш там буває, але навіть освідчив ся о руку панни.

— А твої принципи? — запитав я єго стрітивши ся з ним на улиці.

— Я їм не супротивляю ся зовсім. Чей же я вам говорив, що не люблю нічим вязати ся, що йду за моїми уподобаннями; отже скоро я пересвідчив ся, що то справляє мені багато прикрости не бувати в тім домі, що то стало ся не лиш потребою, але konieczністю, отже не міг я відмовити собі тої приємности, так як не відмовляю собі обіду, коли чую голод. Так отже рішив ся я насити той мій моральний голод подружем, коли вже иньшого способу не було. Чи то мене вповні вдовольить, чи по вінчаню та жажда не мине ся, чи подруже мене не збудить, як збудило мене багато иньших річий, — не знаю; але на разі не було як вийти з того положення. Мати моя дуже тим урадована, залюбила ся майже в Клярцю за то, що мене привела до подружя і уладжує нам гарне мешканє. Я також признам ся вам, чую ся трохи оживлений, урадований тою зміною в моїм

нути перед своїми виборцями і здати їм справу зі свого послованя, так могли собі поступити, то вже перейшло навіть наші надії. Тут показалися вони в цілій наготі, чим вони властиво є, що в їх серцях нема ні крихти любови до народу ані зрозуміння його інтересів; що найвищою у них ціллю і цілим стремлінням є мандат і що по за то нема у них нічого.

І такі люди мають лице ніби то творити якусь партію, говорити про справи народні, заелонувати свою політику інтересами народними.

Ми сподіємося, що при слідуєщих виборах виборці запитують тих панків, і зажадають вияснення в тій справі, а той „обрахунок совісти“ не вийде певно на користь Бежанови, Волянцю і Тиміньському, бо вже крайній сором, що такі люди можуть репрезентувати руских мужиків у соймі... Для руских мужицьких послів, котрі хотять „консервувати“ хлопеку біду, місце в соймі знайти ся не повинно...

Если ми так порівнаємо ту сцену, як в галицькій соймі шляхтич і Поляк гр. Станіслав Бадені в імені шляхти узнав несправедливість того, щоб обшари двірські творили якісь винятки в поношенню коштів на удержане школи, і если видимо, що в буковинській соймі „рускі“ посла голосують за тим, щоб обшари двірські лишили ся на далі при своїх привілеях, то думаємо, що виразимо сим гадки цілої Руси, если запитаємо тих добродіїв: Пане Волян, Бежан і Тиміньський! чи у вас було коли ч о л о?

Діяльність буковинського сойму.

На останнім засіданні буковинського сойму виголосив маршалок краєвий Лукул бесіду, де змалював в загальних чертах шестилітню діяльність буковинського сойму. Дотичну частку тої бесіди подаємо нашим читателям яко зреласумоване праці соймої.

Високий Сойме! По залагодженню того великого матеріалу, який предложено Вам до обрання і до рішення, прийшли ми вкінці по кільконеделній праці до того йно прийнятого внесення на замкнене сегорічної сесії соймової. — Ми кінчимо однак не лиш єю сесією, але також каденцією, і тому позвольте, що бину оком в минулість і зроблю короткий перегляд з діяльності соймової в минулих шістьох роках. — Значім передовсім шкільництвом яко найважливішою справою краєвою. Виходячи з того пересвідчення, що школа є головним розсадником добробуту краєвого і що з розширенням просвіти і з духовим розвитком населення іде в парі матеріальне піднесення населення, звертав сойм на той предмет як найбільшу увагу. Сойм радісно ви-

тав що-річно збільшаючи ся фреквенцію в народних школах, приготував доповнюючі курси, і старав ся, щоб наука поглиблювала ся і увійшла інтензивніше в жите народа. До досягнення тої цілі причинити ся немало то, коли зверне ся більше увагу на те, щоб молодіж учила ся в своїй народній мові. — Число народних шкіл збільшило ся в тім шестилітнім періоді о 36, так що з р. 1896/97 маємо вже 340 шкіл. В тім стосунку побільшала ся також фреквентация. — Сойм старав ся також що можливости поліпшити матеріальне становище учителів, виходячи з пересвідчення, що безжурне положення учительства стоїть в тісній звязи з успішним розвитком шкільництва. До того відноситься передовсім закон про підвищення пенсії учителів, ухвалений в тій сесії, що в короткіх часі увійде в жите.

Попирало ся також в тім часі розвій комунікацій, будуючи нові дороги повітові, розширяючи існуючі, до чого край причинив ся значними датками. Великого старання доложив також буковинський сойм до розвитку буковинської електричної залізниці. Дві нові лінії саме отворено, а цілий ряд нових локальних залізниць є на укінченню. Після теперішніх переговорів можна також надіятися на отворення лінії Кимполунг-Дорна-Ватра. Значні суми, які дано на ту ціль з фондів краєвих, вказують на те велике значіння, яке прикладав сойм до розвитку тих засобів комунікаційних. Без сумніву сповнять ся через те очікування що-до піднесення економічного руху, торгівлі і промислу, а тим самим і піднесе ся добробит краю. Я не можу при тій нагоді не згадати, що до того розвитку залізниць причинило ся також ц. к. правительство і се підприємство попирає зі всіх сил. То упереджає становище наповняє нас надією, що правительство не відмовить много разів повторюваному желанню краю і заложить в Чернівцях окрему дирекцію руху. — Ухваленем минулого року закона дотично регуляції ріки Молдави розпочав також сойм важну і позитивну акцію. Належить сподіватися, що в короткіх часі прийде се також до виконання. Не менше оправданню є також гадка, що і будуча репрезентация краєва буде поступати по раз розпочатій дорозі і розвине свою діяльність в тім самім напрямі. А зовсім справедливе і умотивоване є домогати ся, щоб і держава причинила ся в значній мірі до покриття тих коштів. При тім треба однак заявити, що фонд краєвий дав більші суми на регуляцію ріки Прута і Сучави і потоку Сучої. — Що дотичить гуманітарних цілей, то і в тім напрямі зроблено много збудованем нового шпиталю в Сучаві, розширенням шпиталю в Радівцях, а впровадженням водопроводів, каналізацій і електричного освітлення при краєвім шпиталі в Чернівцях зроблено много для поліпшення економічних відносин того закладу. Крім того має заложити ся на пам'ятку 50-літнього ювілея ланована нашого цисаря заклад для неучащих, але не небезпечних божевільних, — розпочала ся вже перебудова і розширення закладу для поліжниць і намірає ся будувати шпиталь для божевільних. Повне перепроведжене соймом ухвалених законів дотично організації служби санітарної в громадах за допомогою інституції громадських лікарів і повітух, започатковане водопроводів в кімчанському повіті і оголошене шпиталів холеричних за публичні є дальшими сред-

ствами, які сойм в тім напрямі предприймає. — Діяльність сойму на полі господарства краєвого була також богата в наслідки. Вже само вичислене поодиноких аґенд і рішень сойму доказало би того.

Засноване школи різниці в Кімчани і в Радівцях і будова різниці школи середньої в Чернівцях, засноване стації контрольної для насіння, видане закона дотично піднесення годівлі худоби, побирання годівлі коний гуцульських, субвенціоноване годівлі алґайських безрог, піднесення садівництва через заможу на засноване і удержане курсу для садівників, ініціатива до заснованя закладу для годівлі риб в Кімчани, що взяв на себе і перевів заряд гр. ор. реґілійного фонду, ухвалене закона що-до винищення кавинок, заможга для громад при заснованню кас системи Райфайзена, субвенціоноване школи для обробітки дерева в Кимполунгу і школи промислової в Чернівцях, даток на виставу в музею промисловім моторів придатних для малого промислу: то все результати діяльності сойму, котру змїряла до піднесення і підпирання господарства краєвого взагалі, а передовсім різниці, дрібного промислу і фахової науки. — Коли згадаю, що сойм ухвалив цілий ряд законів загальних і локальних, а передовсім закон дотично затагнення пожитки на збудоване водопроводів і ціли каналізаційні в Чернівцях і дотично оплат за ті водопроводи і каналізацію, що сойм переняв поруку за пожитку на будову касарнів і причинив ся до видатків на поміщене войска в Чернівцях; коли далі згадаю, що сойм давав поміч на заліснене краю, і давав значні суми на добродійні і загально пожиточні цілі — то кожний прийде до пересвідчення, що сойм здійав дуже много для краю на всіх полях автономічного заряду. — При тім старав ся все сойм зараджувати фінансами краю як найощадливіше, оглядаючи ся все на інтерес податників, і обмежував додатки краєві о скільки було можливо, мимо того, що видатки що року збільшували ся. Із значніших видатків згадаю тут найважливіші: В р. 1893, 1896 і 1896 ужито на поміч для тих, що потерпіли в наслідок неурожаю, 40.000 зр. На будову нових залізниць 516.000 зр. Крім того видав фонд краєвий на будову середньої школи різниці 53.300 зр., а на школи різниці в Кімчани і Радівцях 80.900 зр. — Мимо тих значних видатків заплачено до 85.000 зр. краєвих гіпотекованих довгів. Крім того треба згадати, що стан каси пропорціонально є досить користний, бо з кінцем р. 1897 вносили готівкою 184.926 зр. 58 кр. а в облігаціях 345.156 зр. 12 кр., а за то в січні р. 1898 зріє до суми 277.031 зр. 37 кр. готівкою, а 861.156 зр. 12 кр. паперами.

Се коротко змалюване діяльності сего сойму підчас сєї каденції дає доказ, що Ви, Поважні Панове, для інтересів нашого краю по зможі працювали і єго добра не лиш ждали, але також в успішний спосіб допомагали. — З повним вдоволенням і свідомістю вірного сповнення своїх обов'язків можете вернути під родину стріху, з тим желаннем, щоб ваша жертвоносна діяльність вплинула на користь і добро краю і населення.

житю, бо то в кождім разі у мене нова незвичайна ситуація і тому сподію ся великих приятностей. Если заведу ся і розчарую ся, то все маю спосіб видобути ся з тих кайданів, які накладаю на свою свободу.

— Револьвер? — запитав я, кепкуючи собі.

— Або циякалі, бо то певніше, — відповів цинічно.

З так гарними намірами приступав мій декант до подружжя.

Я вийхав потім на довший час з Н. на село, де не було ні часописів, ні легкої комунікації, то-ж і не мав я нагоди довідати ся, чи він довів до свого наміру. Але повернувши лиш до міста, стрітив ся я з Генриком і перше мове слово було:

— Що-ж, Генко оженив ся?

— Але дайте спокій, — відповів засумований, — де ему тепер до женячки...

— Як то? Чому?

— То хіба не знаєте, що стало ся? Ах, пане, велике нещастє. Представте собі — стратили все.

— Як то все?

— Цілий маєток.

— Що ви говорите?

— По смерті батька умістили цілий маєток у одного банкіра, котрий тішив ся загальним довірем. Богато родин повірало ему свої капітали, бо давав більший процент, як другі. Хто-ж то міг передвидіти, що то була латка на легковірність людську. Перед кількома тижнями банкір десь счез, лишивши на півтора мільона дефіцитів.

— І мати Генка стратила все?

— То ще не досить, але та страта маєтку вразила єй так, що бере ся між життям а смертю.

— А Генко? Як же він витерпів сєї удар?

Питанє се задав я зі страхом, бо, знаюче спосіб єго думаня, був я приготований на щось страшного. Если він легковажив собі жите серед вигод і приятностей, то що-ж зробить тепер, коли загляне нужда і упокорене.

— Генко понав в розпуку, — відповів Генрик.

— Вірю, бо я того сподівався. Було то розпечене дитя долі, призвичаєне до вигоди.

— Але-ж він про себе зовсім не думає. Він в розпуці за матерію, бо боїть ся о єї жите. Не відступає майже від неї, не розбирає ся не спить, не їсть.

— Генко? — запитав я недовілично.

— Так! Так! Ніхто того по нім не був би сподівався. Здавало ся, що він в житю не любив ніколи нікого, навіть себе ні. Треба було аж так великого нещастя, щоб єго апатією загінотизоване серце пробудило ся і дало знак життя. Клярця, котра вже з титулу судженої сидить також при єго матері, надивувати ся не може, що то за син. Если бим — каже перше не була єго полюбила, то полюбила бим єго тепер.

— То дивне — відповів я.

— А однак не тяжко собі то витолкувати. Я сам читав в якісь лікарські справоздання про паралітиків, що з великого страху або болю відзискували власть в ногах. Если таке потрясенє організму може вернути сили і жите ногам, то що говорити про серце, котре о много чутливіше на такі вражіння.

— Я би дуже рад побачити ту перемену.

— І добре зробите, коли єго відвідаєте, бо тепер конечно треба потішати єго і додавати єму відваги. Він того дуже потребує.

Заохочений тими словами, не вагував ся я довго і зараз слідуєчого дня пішов єго відвідати.

Вийшов до мене з кімнати матери, потихоньки, на пальцях, в занедбалім одію, котрого видно вже давно не здіймав з себе, так було поміяти; ковчирок також брудний і поміятий, піре в помервленім волосою.

— Заснула тепер, — шепнув потихоньки. Ходіть до моєї кімнати, там будемо могли свідливіше поговорити. Клярця є тепер при ній.

І завів мене до тої самої кімнати, в котрій пару місяців тому назад, викладав мені, лежучи на канапі, свої несиметричні погляди на світ, свої літературні теорії. Кімната та була також занедбана. Давно вже в ній роблено порядок, бо на меблях лежала груба веретва порошу, а книжки в неладі розкинені лежали на кріслах, на землі, на столі. Взяв одну з них до рук, роблячи мені місце на канапі, і кидаючи єї згідно на стіл, сказав:

— Малисьте рацию, що то все творить недужої уяви, штучні видумки. Я донерва тепер чую і розумію, що то біля і стражданє, правдиве стражданє.

Хоть кілька кімнат відділювало нас від недужої, він говорив притишеним голосом не з потреби, але з привички.

— Ах пане! — додав похвили — як моя мати страждає! Що то за мука, дивити ся на ті страждання і не могчи нічо поради.

Нагло перестав говорити і наделухував. Чути було легонький, делікатний скрип дверий і тихий хід по диванах.

— То певно лікар. Мав прийти о тій порі. Вибачте — зірвав ся і пішов до дверий. — Чи то лікар? — запитав служачого, котрий відхилив двері.

Вісти політичні.

Бар. Гавч має по відкритті сесії державної ради виголосити свою політичну програму замість тронової мови. По виданні мовних розпоряджень зберуться у Відні мужі довіри всіх стороництва, щоби обговорити політичну тактику. Справа президії не насуває ніяких труднощів. Абрагамович не компетент. Перше засідання має відкрити пос. Просковець заявою, що Лех Фалькенгайна, впроваджена провізорично, не обов'язує. Відтак мають слідувати вибори делегаций. Наколи парламент буде активний, то засідання делегаций можна буде з кінця квітня переложити на осінь. Буде парламент неможливий, то правительством відпочити його до осені, а тоді, надіють ся, піде вже все як з води. Головна хвештя лежить однаков в тім, що зробити з угодою угорською? Евентуальна криза економічна може винести подекуди на умі опозиційних елементів. — „Fremdenblatt“ доносить, що вже на днях буде оголошений рескрипт скликаючий державну раду, а рівночасно будуть видані нові розпорядження мовні. Чехи підозрівають, що сї розпорядження будуть інші від тих, на які они згодили ся. Пос. Енгель в розмові з кореспондентом „N. fr. Press“ сказав, що покликана бар. Гавча до керма було лише паліативом. Сам гр. Бадені поручив його цісареві. Ситуація погіршила ся з хвилию, коли Куденгове зложив звістну декларацію в чеській соймі. Стороництво католицько-людове піде солідарно з правницею. Наколи бар. Гавч не удержить ся при кермі, то наслідником его стане Тун або Хлюменський. Друга комбінація імовірніша. Чехи будуть поступати з узміркованем але рішучо. — Автором нових мовних розпоряджень є міністер справедливости, др. Рубер. — Після „N. W. Journal“ Нїмці не згодять ся на нові мовні розпорядження, а сейчас по відкритті ради поставлять нагале внесення на законне управління мовної справи. Пос. Абрагамович відїхав з Відня. До своїх приятелів мав сказати: відїжджаю, Відень вже мене не бачить. — Деякі дивняки віденьські подають вість, що бар. Гавч рішив ся угоду торговельно-фінансову трактувати окремо, а справу квотову окремо — не так, як кабинет гр. Бадені, що стював за рівночасною полатою обох справ. В часі останнього побуту в Пешті бар. Гавч покінчив майже переговори щодо митово-торговельної і банкової умови з Угорщиною і зобов'язав ся, справу сю внести на дивний порядок ради державної рівночасно, коли бар. Бадені внесе її до сойму угорського. Вість сю треба однаков приймати, поки-що, з резервою. — Угорський „Nemzet“ (орган Банфого) каже про австрійські відносини: З дня на день маїє надїя на внутрішній мир в Австрії. Ані у Відні ані в соймах краєвих не видно поправ. Радикальні елементи беруть всюди верх. Чеських Нїмців веде такий Вольф. Вираді декому сей радикалізм обрид вже, але ніхто не має смілости, виступити рішучо проти сего тероризму. До національного роздору приїде тепер ще і роздор економічний. Парламентарні ферії погіршили положення. Національна справа перемінла ся в конституційну кризу. Дехто бажає федерації, другі централізму. Оба

сї змагання противні конституції з 1867 р. Угорщина не використовувала доси сего хаотичного положення Австрії. Она стоїть на сторожі монархії і династії. Чи довго має ще ждати? Речинець для договору даний (1. мая). По тім речинці треба буде Угорщині взяти ся до діла незалежимо від Австрії. Угорщина хоче основного договору. Як Австрія узгодить себе у внутрі, се не наше діло. В сесії справи ми не будемо мішати ся. — З статті сї вносять деякі віденьські дивняки, що Угорщина не противилась би і зміні австрійської конституції.

НОВИНКИ.

Чернівці, 5-го марта 1898.

Пригадуємо, що завтра, то є в неділю вечером, товариські сходили в кімнатах „Народного Дому.“ Пресити ся о численну участь.

Товариство „Руский Боян“ урядило сї сї боти (5-го н. ст. марта) у Львові словинський концерт, в програму котрого входили народні пісні всіх словянських народів, гармонізовані на хори мішані і мужескі звістними композиторами дотичних народів. Над підготовленем до сего концерту працював „Боян“ вже більше як рік і за той час мусїв побороти особливо труднощі в зібранні відповідних народних пісень. Хори перепїтали: солю снів п-и М. Арданівної, гра на фортеп'яні п. Людкевича і квінтет смичковий.

Прикмета нових стемпів. Новий стемпель, приділений за-дла похибки на невластивім місці документу, трудно відділити звичайним способом механічним без ушкоди, бо він дуже тонкий. Однак коли потримати хвилию напір відворотною стороною над водою парою, то стемпель відскочить від документу неушкоджений і може бути знов ужитий.

Зі „староруского“ табору. Доносять нам довірочні люди, що в старорускім таборі велика констернація. П. Волян їдучи у Києву прочитав собі оголошення магістратки, що всі ті, що служили у війську від дня 2-го грудня 1848 до дня 2-го грудня 1898, дістануть медалі. Та звістка его страшно прикро вразила, бо він такі річі, як медалі, ордери, дуже любить, а ту ему виникає ся нагода з рук, бо він у війську ніколи не служив. А его сумовитий настрій ще погіршив ся, коли він пригадав собі, що Тиміньський, котрий дослужив ся у війську ранги „фелебра“, такий медаль дістане. З того пішли такі кваси партійні, що „старорускій“ партії грозить розбите.

Вечерок Міцкевича, святкований Українцями. В Києві в тамоннім товаристві артистично-літературнім відбув ся вечерок в честь Міцкевича і замітний для нас тим, що брали в нїм участь також Українці. Публіка заповнила салью до останнього місця. Торжеств розпочала звісна українська письменка пані Косач (псевдонім Олена Пчілка) і виголосила по російськи довгий відчит. Після польської декламації появил ся на естраді заслужений український музик п. Микола Лисенко і відіграв на фортеп'яні „Польське

Міцкевича“ власної композиції. Відтак виступив п. Михайло Старицький, вестеран української штуки драматичної із запалом віддекламував „Вступ“ до „Пана Тадея“ по польськи, а „Чати“ і „До Німня“ — по українськи в власнім перекладі. Слідували даліше солюсьніви і декламації Поляків, почім виступила українська артистка драматична п. Черняхівська з декламацією: „Романтичність“, в перекладі Куліша, а по ній виголосила п. Старицька „Альпугару“ по російськи. Вечір закінчив ся ще одним виступом п. Старицького і співом п. Яцевської, котра віддала серед ентузіазму публіки композицію Лисенка „Моя мило-ванко.“ Вечерок скінчив ся о 2. годині в ночі і лишив в душі учасників як найкрасні спомини.

Наука штука і література

Стінна карта воеводства Буковини, рисована надпоручником жандармерії, Едвардом Фішером, появил ся сими днями накладом університетської книгарні Пардінного, (Енгель і Суханка) в Чернівцях. Карта виготовлена в розмірі: 150.000, довга 123 см. а 99 см. широка і в руській мові. В картографії русько-українській займає она перше місце. 8 красок уявляють абсолютну висоту ріжних ділів краю, ясність, перегляд, як і добір від себе відбиваючих красок, виразність імен, все те спричиняєсь, що карта вдовольнить потреби і вишні вимагання не тільки школи, але й життя. Карта має поділ адміністративний, сїть залізниць і гостинців, а також великість міста або села є відзначена відповідним знаком. В горі праворуч поміщена в рожевім двоголовім орлі Австрія з гербом Буковини, ліворуч дуже удачний план головного міста Чернівців, котре числить вже 54.171 мешканців. Праворуч є фонетична. Карта, підіплену полотном, дістати можна в книгарні Пардінного в Чернівцях за ціну 6 зр.

Телеграми „Буковини“.

З дня 5-го марта 1898

Відень. Wiener Ztg. опублікувала вчера цісарський патент скликаючий раду державну на день 21-го марта. Князь Віндішгрец іменований президентом, а Аверсперг і Гойош віцепрезидентами палати панів. — Нинішня Wiener Ztg. оголошує нові розпорядження мовні для Чехії і Моравії на місце розпоряджень мовних Баденіого з дня 15-го марта 1897.

— Так!

— Я їду вже. Але ви не відходіть — додав, звертаючи ся до мене. — Я маю з вами много ще поговорити, а буде мені легше, як всьо вам вискажу. За хвилику верну.

Линив ся я сам в тімнатї серед тишини і самоти, з котрої віяло сумом і пустою. Для скорочення хвили очидана взяв я якусь книжку зі стола і машинально перевертав листки, а мої гадки були в кімнаті недужої і ведухували ся в сю тишину. Ловлячи ухом кожний шепіт, кожний скрип, ходжене, відгадував я з тих не виразних знаків життя то, що там могло діяти ся.

Нараз почув я, як хтось голосно отворив двері і біг чвалом до кімнати. Був се Генко, що прибіг з червоним оживленим лицем і кинувши ся мені на шию, зачав говорити скоро:

— Знаєте, — лікар сказав що вже нема жадного страху, що потреба лиш часу, щоби прийшла зовсім до себе. Чуєте, — нема вже страху! — І розплакав ся мов дитина, тулив ся до мене і говорив:

— Боже! Боже! Який я щасливий!

Мимовільно прийшли мені на гадку ті слова, які сказав він в тій самій кімнаті, коли ще всьо усміхало ся до него, мати була здорова, а він жив в достатках і вигодах: „Мені вже стало жите невиносим тягарем, котрого хотів бим як найскорше позбутися.“

Треба було сильного удару судби, щоби з тої груди висушеної передчасною доспілостю гадок, викликати намість зойку той радісний оклик: який я щасливий! Нещасте зелектризувало паралітика і прикликло до життя. Напрасне потрясене, якого зазнав в страху, що може стратити матір, видобуло з найтайнїшої

глибини его серця любов до неї, про котру він сам навіть не знав. Доки мати була здорова, щаслива, здавало ся ему, що зможе її без жалю покинути, коли ему жите зостогидне. Тепер, коли марево смерті положило на ній свої крестисті пальці і хотїло его з нею розлучити, любов его вирвала ся з апатичного сну і здо-була ся на крик розпуки. І з любови тої до матери народила ся ще друга любов, рівно сильна і гарна — любов до Клярці. Перед тим була она ему, як він сам казав мені, фізичною konieczністю. Чув потребу поїїти її, а що того не міг зробити в иньший спосіб як лиш через подруже, то рішив ся купити її хотї і за так високу ціну. Він знав, що є багатий і не сумнівав ся, що для бідної учительки він є не лиш доброю, але світлою партією і не сумнівав ся, що она вийде за него. Обраховував свої шанси як математик, не беручи в рахубу ні її, ні свого серця. Аж ту нараз маєток, на котрий він так числив, пропав без слїду. Після его обрахунку повинен був стратити і панну на все, коли тимчасом, на переріз всім обрахункам, на першу звістку про недугу его матери она прибігла занепокоєна, строжена і від тої хвилі весь вільний час перебувала при ліжку недужої.

Приглядав ся тому здивований, питаючи сам себе, що могло наклонити її до такого пожертвованя? Та-ж він вже не мав нічого, чим міг би її винагородити, та-ж то не була її мати, — а мимо того она ходила коло неї, як рідна донька. З якої причини она то робила? А серце відповідало ему: Для того, що тебе любить.

І недужий на скептицизм ударив ся в груди і сказав: я провинив ся.

Дві ті любови: до матери і до Клярці мов

два крила понесли декадента не в якусь „мрачну просторонь необмежених бажань“, але до життя.

— Для них хочу жити і працювати — повторяв собі.

Лекше то було сказати, як виконати. Бо коли прийшло взяти ся до праці, показало ся що тої всесторонній геній, котрий хотїв реформувати суспільність, не мав відповідної кваліфікації навіть на учителя, ані на канцелясту. В его обрарованю були перерви і браки, котрі треба було виповняти систематичною наукою. То пересвідчене про власну слабість відбирало ему енергію і відвагу. Але практична Клярця прийшла ему на поміч радою і дала відваги. За її намовою взяв ся він до роботи. Тимчасом примістив ся при якомсь дивняку, що давало ему такі-сякі доходи, і приготував ся до іспитів. З окрушин давнього маєтку, з того, що заробляв пером, і з пенсії Клярці зложив ся фонд, що при ощаднім господарстві дав їм не зле удержане.

Нині Генко є вже професором. Коли недавно тому відвідав я їх в скромнім, чистенькім мешканю на передмістї, побачив я такий образ: Він сидїв при столику під вікном, прибранім фіранками і цвітими і поправляв задачі. Клярця в крашенім, перкалевім фартушку порала ся коло обїду, а мати бавила на руках внука чи внучку і вдивляла ся очима повними щастя і вдоволення в рум'яне личко дитини.

Генко побачивши мене, що я входжу, скопив привитати ся зі мною і етискаючи мене за руку говорив: Прийшлисьте побачити мій рай. Ах пане, який я тепер щасливий! Ви мали рачню — жите гарне для тих, що люблять і є люблені.

Переклав
Л. Т.

Рух поїздів залізничних

від 1-го мая 1897 після часу середньо-європейського.

До Чернівців приходять: з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців: посп. 11:28 рано, особ. 3:20 по полудни, особ. 7:57 вечер., посп. 8:11 вечер., особ. 6:10 рано; з Бурдуженів, Іцкан, Гатин, Гадікальфи Гайбоки: особ. 8:09 рано, особ. 12:12 в пол., посп. 3:50 по полудни, особ. 10:00 вечером; з Новоселиць, Бояна, Садагури: мішан. 9:50 вечером, мішан. 11:30 рано. З Чернівців відходять: до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня: посп. 8:19 рано, особ. 8:54 рано, особ. 12:32 в пол., посп. 4:04 по пол., особ. 10:25 в ночи; до Гайбоки, Гадікальфи, Гатин, Іцкан і Бурдуженів: посп. 11:48 рано, особ. 3:51 по полудни, особ. 8:32 рано і особ. 6:35 рано; до Садагури, Бояна, Новоселиць: мішан. 6:45 рано і мішан. 4:30 по полудни.	До Гайбоки приходять: з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карачева: мішан. 6:35 рано, (на шляху Бергомет-Карачів тільки в понеділок), мішан. 10:37 рано (на шляху Бергомет-Межиброді тільки від 1-го липня до 31-го вересня що понеділка і четверга) і мішан. 8:00 вечер (не їде в понеділок). З Гайбоки відходять: до Карачева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів: мішан. 8:14 рано (на шляху Бергомет, Межиброді від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці) і мішан. 5:35 по полудни. До Гадікальфи приходять: з Радівців: мішан. 5:42 рано, мішан. 8:55 рано, мішан. 1:15 вполудне і мішан. 7:47 вечер. З Гадікальфи відходять: до Радівців: міш. 6:10 рано, міш. 10:03 рано, міш. 2:28 по пол., міш. 6:12 веч. і міш. 8:05 веч.	До Гатин приходять: з Кімполунгу, Вами, Гурагумори, Качики: мішан. 12:58 полудне, і мішан. 6:25 вечер. З Гатин відходять: до Качики, Гурагумори, Вами, Кімполунгу: мішан. 10:10 рано і мішан. 2:01 по полудни. До Іцкан приходять: зі Сучави: мішан. 4:42 рано, мішан. 8:42 рано, мішан. 1:30 по полудни, мішан. 6:30 вечер і мішан. 8:37 вечер. З Іцкан відходять: до Сучави: мішан. 3:27 рано, мішан. 6:30 рано, мішан. 10:09 рано, мішан. 2:16 по полудни і мішан. 7:18 вечер. До Вами приходять: з Рус-Молдавиць: мішан. 8:42 рано, мішан. 12:59 полудне, мішан. 2:04 по полудни, мішан. 3:22 по полудни, мішан. 5:45 вечер, і 9:05 вечер.	З Вами відходять: до Рус-Молдавиць: мішан. 3:46 рано, мішан. 6:47 рано, мішан. 9:13 рано, мішан. 11:32 полудне і 2:50 по полудни. Поїзди між Вамою а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавиць. До Карачева приходять: з Чудина н. С.: мішан. 5:55 рано (лиш що понеділка) і 5:55 вечер (з вийською понеділка). З Карачева відходять: до Чудина н. С.: мішан. 8:54 рано, (лиш що понеділка), мішан. 10:07 рано (з вийською понеділка) і мішан. 6:15 рано кожної днини. Примітка. Час середньо-європейський іде о 46 минут пізніше від чернівецького часу.
---	---	--	---

Торговля образами

Склад рам

Переплетничий заклад

Б. САЛЬТЕРА

в Чернівцях,

улиця постова число 9.

(напроти будинку поштового).

Замовлення з провінцій виготовляється як найскорше і як най-дешевше.

Г. Файлес

оператор нагніток

Чернівці, ул. Руска ч. 6.

Хочете заробити гроші?

то пішліть вашу адресу під В300 до Louis Wolffs Annonc. Exped. Leipzig.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з аптеки Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усемирний лік на втирання: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 ар.; можна купити у всіх аптеках. Просимо ждати сей

Загально улюблений лік

всє лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „Котвиця“ з аптеки Ріхтера і для остерожности приймати лише флашки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптека Ріхтера

під золотим львом у Празі.

Позволю собі повідомити П. Т. Публику, що я набув в дорозі купна

СКЛЕП ЮВІЛЕРНИЙ

з товарами зі срібла і золота в Чернівцях, в ринку ч. 9.

котрий доси мав фірму АЛЬФРЕД СКШИЦКИЙ, і буду его провадити на далі під фірмою моею:

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ

ювілер, золотник і годинникар,

де буду мати все на складі багатий вибір дорогоцінностей, товарів золотих і срібних, золотих і срібних годинників як також товарів з хінського срібла з реимованих фабрик ХРИСТОФЛЯ і БЕРНДОРФА і буду старати ся продавати по найдешевших цінах.

Рівночасно повідомляю П. Т. Публику, що я був довгий час занятый в найкращіших фабриках і можу опрацювати дорогоцінні камені після найновіших фасонів. Направляю як найліпше товари золоті, срібні і годинники. Поручення з провінцій виконую скоро і точно. — Ціни умірковані. — Если товар не до вподоби, то виміню его сейчас. О ласкаві замовлення просить

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

єсть в неділю і свята від 9 до 11 години рано отворена.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хінського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою В. М. Ф.

Черевики ручної роботи

для мужчин ланкер. з гумою . . .	ар. 4.75
„ „ „ пінуровані . . .	5.25
„ „ „ паризкі . . .	4.—
„ „ „ з гумою . . .	ар. 2.75—5.50
дам козлячі салюнові . . .	від. 1.25
„ „ „ зі шпангою . . .	1.90
„ „ „ ланкер. салюнові . . .	1.80
„ „ „ зі шпангою . . .	1.90

Дамські черевики до пінування і заціплювання від ар. 2.50 в гору.

Дитячі черевики до пінування і заціплювання від 90 кр. в гору.

Полотняні черевики до гімнастики від 40 кр. в гору.

Великий вибір мужеских, дамських і дитячих рукавичок.

15% рабату!

даємо лише ми від ціни за біле др-а Єгера після ціни.

Великий вибір бальових вахлярів.

Правдиві фішбінові шнурівки від 1.25 почавши.

Виключна продаж циліндрів

з фабрики Ц. Месмера у Відні і з фабрики І. Гігль в Найтштайн.

Великий склад правдивих англ. капелюхів.

Шовковий кляк найновішого фас. . .	ар. 5.50
„ „ „ циліндр . . .	4.50
Мужескі капелюхи з твердими криє. . .	1.75
„ „ „ м'які від ар. 1.20 в гору . . .	
„ „ „ тверді . . .	1.38
„ „ „ м'які яєні . . .	1.25
„ „ „ тверді . . .	1.58
„ „ „ Loden . . .	1.18
Хлопччі . . .	—1.70

Гарні пера до капелюхів.

Парасолі з зедяними ручками.

З чистого шовку від 3.— до 6.—	
на пів зі . . .	1.38 „ 1.98
з чистого вовни . . .	1.58 „ 2.18
на пів зі . . .	—1.98 „ 1.58
з англійск. деревляними ручк. . .	—1.75 „ 1.90

для мужчин батистові сорочки з шовковим передом ар. 2.58	
Сорочки для мужчин гладкі від 1.18 в гору	
„ „ „ з фалд. „ 1.38 „	
„ „ „ гафтов. „ 1.58 „	
„ „ „ нікові „ 2.25 „	
„ „ „ нічні „ 1.38 „	

Корсетки для мужчин

гладкі, гафтовані, білі і в інших барвах, від 18 кр. поч.

Ковніри і маншети

маншети, першої якості, почнірі 6 шт. ар. 1.80	
„ другої „ „ 6 „ „ 1.50	
ковніри, першої „ „ 6 „ „ 1.05	
„ другої „ „ 6 „ „ —.90	

Калісоми з Gradl-полотна від 70 кр. в гору.

Льняні хусточки 12 штук від 90 кр. в гору.

Шліпки для мужчин і хлопців.

Найновіші палички.

Білі краватки батистові і шовкові від 15 кр. почавши.

Краватки вузлові і пів-Lord.

Черевики

до снігу.

для мужчин пара черевиків до снігу 3.90 ар.	
„ жєнщини „ „ „ 3.30 „	
„ хлопців „ „ „ 2.25 „	
„ дїтий „ „ „ 1.80 „	

Кальоші для мужчин

від 1.90 почавши.

Дамські кальоші

від 1.25 почавши.

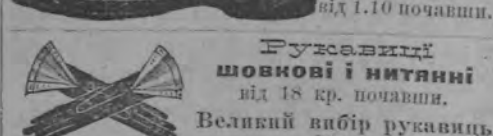
Кальоші для дїтий

від 75 кр. почавши.

Гумові черевики

до гімнастики від 1.10 почавши.

Рукавиці шовкові і нитяні від 18 кр. почавши. Великий вибір рукавиць Glacé.

Виходить в Чернівцях:

середу, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсерати
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
переднє застереження.

Поодинокі число коштує 8 кр.

Нові розпорядження язикові і нове міністерство.

Минувши субота принесла нам дві несподіванки. Рано оповістила Wiener Ztg. нові розпорядження язикові, а вночі з суботи на неділю повідомлено дивні, що міністерство бар. Гавча подало ся до димісії, а цісар поручив гр. Тунові, бувшому намісникови чеському, утворення нового кабінету. Зміна наступила так нагло, що ніхто її не передбачив. Здасть ся однак, що бар. Гавч будучи вже в Будапешті, просив цісара о димісію, бо видів, що не встигне залагодити спору між Чехами а Німцями, і що не доведе до угоди між Долитавициною і Угорщиною. Щоби однак його наслідник гр. Тун мав менше клопотів, то поручено ще бар. Гавчови видати розпорядження язикові і уступити. З гр. Туном приходять до влади в Австрії феодальна шляхта. Як его однак стрінуть партії і чи удасть ся ему довгий час управляти Австрією, то питає найближчих днів. Залежить то передовсім від того, чи удасть ся ему залагодити обструкцію і удержати на дазі при собі Молодо-Чехів. А становище тих обох партій зацвездують видані розпорядження язикові, котрі оголосила Wiener Ztg. в суботу. А ось і їх основа:

Язиком урядовим і діловим є сей краєвий язик, до котрого признає ся більшість жителів в данім окрузі на основі конскрипції. В мішаних округах оба краєві язики будуть однаково уживані. Мішаними округами з огляду на язик уважають ся: а) Округи тих властей і органів, котрих округ заключає в собі одну або кілька громад, наколи що найменше в одній громаді округа принайменше одна четвертина жителів після посадного спису признає ся до другого краєвого язика. б) Округи сих властей, котрих округ простирає ся на кілька судових повітів, наколи лише бодай один судовий повіт посідає людність мішану по мисли уступу під б). в) Округи властей установленіх для престольного міста краю Праги. — Після сего належить на будуче розрізняти в Чехії округи одно- і різноязикові. — Дотично внісє до публичних книг, видано новий принис, іменню, що наколи язик устної абв письменної проєбї не схожий з урядовим язиком влади, що має доконати впису, то треба до сего спису долучити переклад в урядовім язикі. — Подрібна постанова, заключена в дотеперішних розпорядженнях язикових, дотикаюча нас і урядів, що орудують грішми, відтак дотикаюча служби і маніпуляції при почтах і телеграфах, як і відноєні до властей військових і центральних полипає ся (незмінена) надаліше правосильною. — Аналогічним що до посїдного уступу є і розпоряджене язикове для Морави. Різнить ся однак сям, в загальї, що приймає

для цього краю засаду двоязиковости. — Примус, щоби влади у внутрішніх нарадах послуговували ся лише язиком явних розправ, знесений. В спорах цивільних протоколи сумаричні будуть після потреби списувані в об х язиках. В діловодстві урядовім над справами, що не вишли з почину приватної сторони, буде уживати ся язик сторони лише тоді, наколи чинність урадова має на цілі, довести сторони до порозуміння. До всяких прочих чинностей внутрішньо-урядових принисє єї не будуть примінювані. — Що до приписів о язикових кваліфікаціях урядників, єуть розпорядження для Чехії і Морави однакові. Влади повинні при обсаді всякої посади мати на увазі, щоби урядник на стілько мав знаємости мови, о скілько се потрібне з огляду на сю службу при влади, де має урядувати. В Чехії треба до того примінювати ся вже при розписуваню конкурєів. — Розпорядження єї видані з виразним застереженням, що мають характер провізоричний і не пересуджують законного управління справи. —

Телеграми про нове міністерство.

Відень. Склад міністерства гр. Туна слїдуючий: гр. Тун, президент міністрів і міністер справ внутрішніх; Вельзерсгаймб, міністер оборони краєвої; Віттек міністер залізниць; Рубер міністер сираведливости; Біляндт-Райдт міністер просвіти; дотичасовий маршалок краєвий Австрії горішної, бар. Каст міністер рільництва; посол Кайцль міністер фінансів; посол Бернрайтер міністер торгівлі; Енджейович міністер для Галичини. Ново повикані міністри зложили нині присягу в руки цісара.

Про нове міністерство заговорила ціла преса німецька. Fremdenblatt пише: Рівночасне повиканє Кайцля і Бернрайтера до кабінету дає ему політичний вигляд, підоймлене програмою гр. Туна стремленє сподобити партій, здає ся, стремить в першій дїї до піддвиженя парламентарного житя, приведєна парламенту до правильної діяльности, до привєренєна конститутції давньої єї силї. Безуслівно треба сподівати ся по Тунові, що він буде поводити ся безпартійною і буде старати ся вирівнати всі кривди завдані народному почуттю поодиноких народів. — Neues fr. Presse говорить про нове міністерство з скептичною повздержливістю і каже, що Німці можуть полишити ся в границях парламентарної опозиції, єсли міністерство гр. Туна не зробить їм якої нової кривди. — Neues Wiener Tagblatt каже, що нема тут причини безоглядно поборю-

вати се правительство. Сим разом не можна так еко ро видати осуду, бо той, хто взяв у свої руки керму держави, хоче зайняти ся на серію своєю завдачею. — Vaterland пише, що склад нового міністерства дає запоруку правильної діяльности міністерства. Reichswehr називає гр. Туна політичним чудотворцем, що вєрів таких людей як Кайцль і Бернрайтер наклонити, щоб увійшли в то само міністерство, і жєлає Австрії великих успіхів на тій дорозі. Deutsches Volksblatt заявляє, що єупротив нового міністерства стоїть без упередженя. Deutsche Zeitung звертає ся до німецької великої поєїлости з занитом, чи так багато змінило ся на корєсть народу німецького, що представителі двох німецьких партій єидять в міністерстві? — Neues Wiener Journal жєде ще з осудом нового міністерства аж до часу, коли побачить его при дїї.

Віденьська Галилея.

(Допис з Відня.)

Саме в пору, коли віденьський кореспондент „Галичанина“ закуриє тїміяном перед парохом і сотрудником церкви св. Варвара; в пору, коли тоті добродїї як найкращі справляли собі забави — то в дома, то „zur goldenen Kugel“, — випало мині вигосити сумну, похоронну бєєду. Настроєм горло і голосом маломійського органїста починаю говорити-голосити. Слухайте, Панове Громадо!

Була колись, жила колись, красувала ся тут — над синім Дунаєм гарна панпунця руского роду. І жила она собі з початку гарненько, розвивалась, розцвітала. Горнули ся до неї рускі хлопці, мов пчоло до меду, а їй було з тим гаразд. Та невдовзі она згорділа і забавля єї, щоби перед нею поклонили ся її пучки. І от отати то неї пачає уживатиє панки-недоляшки тай ципики-кацаники — з нею складо ся дивне диво: поєсувало ся щось в єї серцю, треба було шукати лікаря. Полатайків-лікарів, звісно, на євітї багато. Прийшли они і сказали, що не в серці тут хїба, а в голові. Голова сильне обидилась і відступила від хорого тіла і наступило — безголове. Панове Громадо! звістна і понятна річ, що без голови не може жити ані чоловік, ані звєрина; — се ачєй знає всякий штубак: Тому й не дивно, що наша панпунця перестала жити. І нині, стоячи на єї могилі, можемо закликати голосом перестороги: „кохайте ся чорнобриві, та не з умерлими!“ На памятнику єї єї-дувалоб вписати хїба такі слова:

Ту спочиває панна „Громада“,
Що єї вбила любчиків зрада:

ПОТІШНИЛИСЬ.

НАПИСАВ

ОРЕСТ БЕРЕЩАНІН.

Було се з початком мая; таку Бог дав тоді красну днину, неначе нарочно на те, щоби єї чиста, євята душечка ні найлекшим вітриком необвіяна, ані жадною брудною хмаркою не обмарена, в цілій своїй невинности і непорочної станула перед лицем свого небєсного Творця. А на землі під той сам час відіпроваджували добрі люди єї передчасно зівале тіло на місце вічного снопчинку. Аж п'ятьох поїв в чорних ризах з трема дьяками провадили жалібний кондукт, а за домовиною постукала розжалена родина і множество знакомих, товаришок і приятельок помершої. А там по заду по за всіма людьми ішов поволи він сам, любчик небіжечки, олицетворений образ безконечного жалю і безнадійної розпуки. Боже єдиний, як він єї любив! Се-ж була его перша любов, глибока, як дно моря, чиста як хрусталь, а сильна, як кождий високий порив молодого, палкого серця. А її она, небіжечка, кохала его не менше сильно; ще послїдне єї слово було звернене до него: — Не плач, любий, не тужи за мною, — проєсла она его, хоть і самий єї серце мало з болю не трїсло, — я присягаю тобі на все в євітї, що й по смерті остану тобі вірною, що і там поза гробом ждати буду на тебе хотьби

віки цілі, — і з тим словом замкнула она на заєвгди голубі очєята. Похід жалібний зблизив ся вкінци до цвинтару; небавом покляли домовину на дві грубі ливни і спустили до гробу. Перша грудка землі покотилась на діл і видала, ударяючи о домовину, короткий, урваний відгомон; відтак вже сипались скоро одна грудка за другою, а кождий єї удар о домовину був для него неначе острым ножем, що прошибав немилосердно раз у раз его бідне серце...

Вкінци вже земля не ударяла о домовину, а єзувалась до гробу тихо, понуро, немов говорила: усе минуло, усе пропало... Так, усе минуло, усе пропало, — прошептав і він, — лише моя любов до неї ніколи не минеть ся, ніколи не пропаде, — і він клякнув коли єві-жої могили і неначе до присяги підїє до гори два пальці...

Три дни минуло від похорону, а він не опускав своєї кімнати, — замкнув ся на ключ, нічого не їв, нікого не впускав до себе, а по цілих днях і ночах як божевільний ходив по кімнаті і або говорив сам до себе незрозумілі слова, або лежачи на софі, вдивляв ся цілими годинами без думки в клуби цигаретового диму. Четвертого дня зачукав хтось до его дверей.

— Чого хочете, люди, від мене, — почав він нарікати, — чи ви всі напосїлись на мене, щоби мене дражнити, з мене ще більше насміхатись, як вже сама доля з мене поєбмїяла ся!...

— Се я, Володку, твоя кузинка Галка, прошу тебе, заклинаю на нашу приязнь від дитинячих лїт, пусти мене хоть на хвильку до твого покою...

Він роздумував на хвильку, відтак обернув ключ в замок, і дуже гарна блондиночка в чорній суконї вступила до его кімнати. Він навіть не глянув на неї: — Говори скоро, чого хочеш, бо всяка розмова денєрвує мене, гнїває, робить мене ще більше неєасливым...

— Я дуже добре розумію твою розпуку, Володку, і лиш тому прийшла я до тебе, щоби тебе, коли зможу, бодай трошка потїшити, розвеселити...

— Ха, ха, ха, — засміяв ся він нервово, — ти мене потїшити!..., а то добре, чи-ж є для мене де-небудь на тїм євітї хоть одробина потїхи, хоть хвилька розривки, від коли єї не стало, єї, моєї одинокої потїхи, мого щастя, мого житя цілого?!

— Якій ти неєсправедливий, Володку, єупротив мене, — а пригадай собі лише, що як недавно тому мій незабутий Стефко помер і я мало що не одурїла з жалю, то лише тобі маю завдячити, тобі одному, що умів мене розвеселити, потїшити бодай на стілько, що я не випила купленої отруї, а передала єї тобі до єховку...

— Отруя, а добре щось мені нагадала на неї..., я знаю, де она, отут в шуфлядї, — один лик і закінчить ся на єєгда мое нужденне, мізерне житя, моя мука безконечна... — і він

зації партії, є Варконі. Хоч він багатий чоловік і має кілька каменів у в Будапешті, то пізнавши ся з тими новими ідеями постановив пожертвувати своє життя їй справі. Злучив ся з початку з соціал-демократами і зачав видавати своїм коштом часопис *Földmívelő* (Робітник рішаний). Недовго однак жив він у згоді з соціал-демократами, бо не подобало ся йому їх поступоване і він відірвав ся від них в р. 1896, видавав часопис на власну руку і зносив ся з робітниками сам. Коли в р. 1896 був у Будапешті конгрес робітничий соціал-демократичний, він вже на ній не був. В тім часі пізнав ся Варконі зі мною. Я не є зовсім соціалістом. Я є радше теоретичний анархіст і виступаю передовсім в обороні індивідуальності. Погляди мої в частині пристають до поглядів Толстого, а в частині до поглядів Нічого. В тім часі мав я процес прасовий, де я ясно висказав свої погляди, а Варконі, котрий тому прислухував ся, заявив мені по процесі, що годить ся зовсім з тим, що я сказав і від того часу ми зачали разом працювати, я став співробітником *Földmívelő* і поволи удало ся нам придбати собі одиомішленників. На конгресі в Цегледі 10-го вересня 1897 ухвалено вже вичеркнути слово „демократія“ і ми уконституували ся яко партія незалежних соціалістів. В свій програм поставили мифедерацію і знесення держави в теперішнім виді. Наші погляди подобаю ся більше, як централістична програма соціал-демократична, бо цілий темперамент угорського народу, свідомість себе і певність відновляють поглядам індивідуалістичним. Ми здобули вже багато комітетів в північній Угорщині: Гевеш, Шабольч, Сатмар, Землен, Унг, а наші ідеї переходять вже навіть в слов'янський комітет Мармарош*). Вирочім на конгресі в Цегледі мали ми також подолуно-слов'янських, сербських і румунських делегатів. За то в подолувій Угорщині, в Альфельд, вже більше працює соціал-демократія і має там більшу силу. На жаль однак ми не могли погодити ся з Варконі. Я кладу більшу вагу на роботу культурну, на то, щоб наріз зіврав з старосьвітськими поглядами, а Варконі більше практичний діяч, і при тім не міг утерпівати ся від певного рода антисемітизму, то і було причиною, що я в січні сего року зіврав з Варконі, хоч межі нами нема принципових ріжниць.

— Чи правдою однак, що ви викликали теперішні заворушення?

— Се лише пишуть так правительственні часописи. Ми є за ширенем наших поглядів на мирній дорозі і осуджуємо остро всякі проби, діяти до чого не будь в дорозі революції. Але само правительство викликало теперішній рух, бо видячи, що наші погляди розширюють ся, зачало ся брати остро і брутально до наших провідників, замикало їх без всякої підстави до в'язниць і тим викликало масовий рух. Вирочім такі средства, як розквативране войска поміж голодуючими мужиками мусіли викликати опозицію. Тепер вже там спокій, коли на однім об'єкті крутять ся по 15—20 воєнів, але що про те може подумати собі світ, то иньша річ.

*) Я звертаю тут Вашу увагу, що Шмітт під словом слов'янський розуміє очевидно Руський, бо так в Мармароші, як і в комітеті Унг зликали багато Руських. Т. К.

звернути, єго любов до помершої любови була все однаково сильна; він що дня відходячи з цвинтару, клякав коли єї могили і кляв ся на все в світі, що ніколи в життю не полюбить другої. А Галя видячи єго єго німу розпину, єго єго сталість в любови до помершої коханки, бачила в єго особі неначе ідеал люблячого мужчини, ідеал такий високий, про який она хила в романах читала. І она гляділа тепер на єго єго з таким поважанем, з такою набожною, як ніколи до тепер і зітхаючи думала она тепер про те незвичайне щасте, яко єго померша Марійка була-б зазнала у купі з ним...

А засаджені цвіточки на могилах Стефка і Марійки всі до одного поприймались, а він надіючи взяв Галя за руку і показуючи на єю незвичайну появу, промовив з чутем: — Диви, Галя, ні одна цвіточка не зівала, всі они поприймались, а знаєш, чому? бо наші серця ще виключно до померших належать, і будеш бачити, доки наша любов остане все однаково незмінного, доти і цвіточки на сих могилах будуть однаково гарно цвісти, розвиватись.

— О, так, Володку, правду кажеш, від нас лише залежить, щоб єї цвіточки ніколи не зівали; що до мене, то я ручу за себе, присягаю на все в світі!... — промовила она з запалом. А він на знак такого самого приречення стиснув єї руку сильно у своїй. І се нове приречення вічної незмінної любови до померших коханків, скріпило ще більше єї дружні відносини, які їх вязали між собою від наймолодших літ...

* * *

(Конєць буде.)

— О скільки правдиві ті всі вісти про безоглядне поступоване правительства з провідниками?

— Все чиста правда. От приміром у жінки і дочки Варконі забрала поліція їх приватні гроші під претекстом, що они збирали якісь складки. Тепер конфіскують нам всякі посилки грошові з заграниці, а що маємо говорити вже про новий спосіб цензурування часописів гірший навіть як в Австрії і Росії, мимо того, що у нас цензура законно знесена на вічні часи. Вирочім...

Тут приступив якийсь знакомий до Шмітта, і він перервав мене і на тім перерваді ся наша цікава розмова.

Т. К.

НОВИНИ.

Чернівці, 8-го марта 1898.

Недільні сходи, що вперше устроєно минулої неділі в сали „Народного Дому“ доказали, що гадка устроювати подібні забави, була дуже щаслива. Маємо надію, що ся новина прийме ся у нас і що недільні сходи зискують собі симпатію нашої суспільності. Бо-ж замість іти до сусіда в гості, що так часто не доводить до ціли, можна собі дати *rendez-vous* в „Народнім Домі“, де можна і поговорити про свої приватні справи а при тім ще й послухати цікавої промови, інтересної декламації, а головне хорошого співу „русского хору“, котрий справді подає хороші надії на будуче, помимо того, що складає ся переважно з молоденьких співаків, але ведених за то любовю до нашої пісні. Огже виступи хору становили одну точку вечірньої програми. Потім згадали-б викида проф. Стоцького про Шевченковому Гамалію і уміле відчитане сего стихотвору. Далі п. проф. Пігулак представив ся нам не лише як добрий політичний бесідник, але також як майстерний грач на цитрі. Була ще й товариська гра, був також п. Власюк зі своїми товарами — отже, чого Вам ще треба? „Драматичне товариство“, котре єю забаву придумало, заслугує на нове признание, тим більше, що вступ безплатний. Нарешті годить ся згадати, що на сих сходах відсвяткував добродій Некотаревський кілька куплетів, котрі пишучому єї рядки все ще брешуть в усі. Ось оден з них, що називає ся: Руска патріотка.

Чи є в світі красавиця,
Як руска Гандзя дівка?
Ой скажіть ми, добрі люди,
Що то з мене тепер буде?
Гандзя рибка, Гандзя птичка,
Гандзя цяця, білочка,
Гандзя рибка, Гандзя зух,
Любить лиш „sein deutsches Buch.“

А другий куплет такий: „Будучі послані“

І шумить і гудить,
Дробен дощик іде;
А хто-ж нашу Буковину
В соймі даї поведе?

Обізвав ся Сосо
На казанським меді:
„Не жури ся, Буковино,
Я „vertreten“ тя буду“...

Про докторат о. Садовського. В ч. 21. „Буковини“ донесли ми, що о. Садовський, помічник при церкві св. Варвари у Відні, зложив докторат теології. На жаль однак мусимо тепер запитати, що наслідком тут жертвою містифікації незвісного нам дописувателя з Відня. Про єго справу ніше наші доповідні дописуватели з Відня так: Сензацийна вість зелектризувала невеличку руско-українську громаду у Відні. Ось то — як Ви пишете, — о. Садовський мав би зложити докторат теології! Не було би се вирочім нічого у звичайних обставинах удивляючого, бо-ж і на те вислав єго перед чотирма роками Е. Еміненція до Відня. Але для нас, що знаємо, як страшенно наш отець сотрудник заняті справами небогословескими, — се зовсім неімовіне. Таке організання жіночого „хору“, устроюване *jour-féiv* і *Hausball*ів в парохі, дисорганізація товариства „Громади“, пізнійша єї руманія з послідного помешканя, получена з ліцитациєю (sic!) движимостей блаженної пам'яті „Громади“, даліше — гуртоване кацано-польно-германо-рутенських агіцій во зреду, що „считала бы самою більшою честію оставати подь єго свѣтлѣйшимъ управительствомъ духовнымъ“ — єто-ли і стоять немало часу. Коли палебейці в парохі закинули єму єго часу деякі провини, то треба було конче добути патент в „Галічаніне“, а се також не багате. А вже-ж і виконуване мандату „eines unsichtbaren, aber rührigen Faschings-Schmaus-Comites“ на розкішні балі чи вечірниці (а може „вечерняки“?), куди запрошена сцѣта приносила „viel Durst, Appetit und gute Laune“ — в реставрацію „zur Goldenen Kugel“ — се не байка; то все позиряє чимало часу... Зважити-ж до того, що має ся тут діло з „калікою“ — як висказав ся про о. Садовського недавно в своїй статі єго парох і заступник о. ескеректор Сембратович а прогос репрезентативної бороди о. Садовського, — то вже було би майже осельм чудом світа, що так всесторонно заняті о. сотрудник мали спромогу учини ся до докторату. — То-ж для успокоєня зволяюних умів наших краян — кажемо: „О руский лже, спокоєн будь!“ — Віденець.

З буковинських спеціальностей. До наших буковинських спеціальностей належить безпереч-

но то, що по руски вчать ті, котрі ні словечка по руски не уміють. От так приміром читаємо в списі викладів, які будуть в літнім семестрі на черновецькій університеті, що проф. др. Тарнавський буде читати теологію практичну по волоски і буде мати гомілетичні вирази по волоски і по руски, мимо того що він іменованний професором лиш для викладів в о-с-к-и-х. Другий такий знавець рускої мови є проф. Ювеналь Стефанелі, що намірає викладати катехитику і мати вирази катехитичні по волоски і по руски, мимо того, що по руски він ще менше знає від отця Тарнавського. Коли-ж ми нарешті дождемо ся того, що ті катедри, що вже є системізовані, будуть обсажені Русинами? !!!

В Черногузах вижницького повіту бідують люди без священника. Відколи парох о. Томюк відійшов на иньшу парохію, дістав адміністрацію парохі в Черногузах парох Вижницький о. Семанюк. Річ ясна, що о. Семанюк маючи свою власну парохію, не може в Черногузах заступити зовсім пароху. Службу божу, каже, буду правити для Ває у суботу, бо в неділю мушу в Вижницю бути. А тепер піст, люди потребують сповідати ся, ніяк людям бути без священника. Люди мають ще і ту страту, що мусять платити вартівника для будинків парохіальних. Ба, не конєць на тім. Наші люди потребують від священника не лиш відправ, але і науки. Видячи, що гр. кат. священник у Вижниці, о. Бобикевич, навчає нарід рано і пополудни, тягнуть ся за наукою до унійської церкви; тепер половина нашого села неділями ходить до унійської церкви. Питаємо ся: хто-ж шпирить у нас уній? — Того стало людям вже за багато і они удали ся з просьбою до консисторії. Тут виразно просили в консисторії, аби дали їм такого священника, щоб відправляв по руски і умів добре научати, проповідь казати. Побачим, що консисторія зробить.

Доки вже нам чекати? Не раз і не два заносили ми скаргу, що руский катедральний проповідник, о. Прокопович, вже цілими роками не сповняє свого обов'язку — не проповідує в катедрі. Волоска проповідь є що неділі, а рускої ніколи не чути. Не досить на тім, що се місце катедрального проповідника, котре після всяких Божих і людських прав належить ся священникови Русинови, дістало ся в руки загорілого румунізатора і агітатора, але він ще в додатку і обов'язку єго не сповняє, уважає се місце простою сінекурою. А може справді до того місця прив'язаний обов'язок не проповідника, а лиш агітатора? Так оно виглядає. І можна нам мовчати? Прейнь маєм ми своїх людей, знаменитих проповідників, але они з ласки консисторії мусять тиняти ся по ріжних закутках. Світло ставляє ся у нас „поль спудомъ“, щоб, борони Боже, не стало у нас видно. Ще раз звертаєм увагу консисторії на єю нашу кривду і жадаємо рішучо, щоб єї усунути.

Голод в Італії. Італія в теперішні часи стала формальним бюром для живого тіла людського, призначеного на торговий Америкі і иньших частин світа. Біда в краю страшна. В провінції Палермо діти їдять землю, котра вже не годна нічого більше з себе видати. В долині Аоста триста осіб померло з голоду без ніякої помочи. В селі Кальчіналі найдено неживу єтару жінчину, як держала в устах окровавлену руку. В самім центрі Романії люди домагають ся від міських урядів хліба, котрого не мають де роздобути. В Венеції топлі не мають вже сили кричати, а вздовж доріг розкладають ся селяни і віддають єя душею і тілом неоціненним мріям смерті. Найяскравіший образ тої незвичайної нужди, тих терпінь представляє сам порт в Генуї, котрий висенедлював в році 1877 до Америки 32.684 емігрантів. Число то дійшло в минулому році до цифри 134.969. В біжучім році та цифра подвоїть ся, если не потроїть ся, бо вже доси звиз 100.000 людей внімірувало до Ла Плати і Бразилії, котрі то краї зачинають вже лаяти ся тим найзлом голодних людей. Сми днями порти американські зачинають свої ворота перед людською сарапачою і всі бідаки будуть мусіли вертати назад до Італії.

Франтішек Ражегорж, звідний чеський письменник, що займає ся дуже много нашим народом, передає, — як читаємо в дотичнім справозданню, — у народний чеський музей 124 книжок малоруських. — В тім самім музею студіював відділ книг малоруських Е. Петухов проф. славістики на університеті в Дорнаці (Юрієві).

Сьмішне.

— Ти, як я чув, недавно оженив ся?

— Так!

— А гарна твоя жінка?

— Єй Богу, не можу знати, але мені не подобає ся.

— Длячого ти відмовила руки тим двом молодцям?

— В імя справедливости.

— В імя справедливости?

— А так! Во они оба в мені залюбили ся, і если би я була за одного вийшла, то зробила би другого нещасливим.

Перша на Буковині

Руска друкарня

в Народнім Домі

при ул. Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські як: діла, брошури, оголошення, табелі, цінники, рахунки, карти візитові, запрошення весільні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п.,

в мовах: рускій, польській і німецькій.

добір букв великий

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

„Руска Бесіда“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складі отсу свої видання:

„Ілюстрована Бібліотека“

для молодіжи, міцна і селян з р. 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 ар. за роки, а всі 7 разом 6 ар.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток для чемних діточок“
32 сторін. Ціна 10 кр.

„Іпроскурка“

даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„Чума Горілчана“

судна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Хлопці Садівники“

з 33 образками 20 кр.

„Образки з природи“

Ціна 5 кр.

На поштову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотека“ а по 2 кр. за кождо поодинокую книжочку.

Нова книжка

В друкарні Товариства „Руска Рада“ в Чернівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ“

про часи козацькі на Україні“.

Сторін 159. — Ціна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул. Петровича ч. 2.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

єсть в неділю і свята від 9 до 11 години рано отворена.

Позволю собі повідомити П. Т. Публику, що я набув в дорозі купна

СКЛЕП ЮВІЛЕРНИЙ

з товарами зі срібла і золота
в Чернівцях, в ринку ч. 9.котрий доси мав фірму АЛЬФРЕД СКИШИЦКИЙ, і буду его провадити
на далі під фірмою моєю:

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ

ювілер, золотник і годинникар,

де буду мати все на складі багатий вибір дорогоцінностей, товарів
золотих і срібних, золотих і срібних годинників як також товарів
з хінського срібла з репомованих фабрик ХРИСТОФЛЯ і БЕРНДОРФА
і буду старати ся продавати по найдешевших цінах.Рівночасно повідомляю П. Т. Публику, що я був довгий час занятий в найбагат-
ніших фабриках і можу оправляти дорогоцінні камені після найновіших фасонів.
Направляю як найліпше товари золоті, срібні і годинники. Поручення з провінцій
виконую ескоро і точно. — Ціни умірковані. — Бєси товар не до вдоволи,
то виміню его сейчас. О ласкаві замовлення просять

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хінського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печатною В. М. Ф.

Черевики
ручної роботи

для мужчин закер. з гумою	ар. 4.75
„ „ „ шнуровані	5.25
„ „ „ паризькі	4.—
„ „ „ з гумою	ар. 2.75—5.50
„ дам ковзачі салюнові	від. 1.25
„ „ зі шпангою	1.90
„ „ лаякер. салюнові	1.80
„ „ зі шпангою	1.90

Дамські черевики до шнуровання і заціплювання
від ар. 2.50 в гору.Дитячі черевики до шнуровання і заціплювання
від 90 кр. в гору.Полотняні черевики до гімнастики
від 40 кр. в гору.Великий вибір
мужеских, дамських і дитячих
рукавичок.

15% рабату!

даємо лише ми від цін за біле др-а
Ерера після цінника.

Великий вибір бальових вахлярів.

Правдиві
фішбінові шнурівки
від 1.25 почавши.

Виключна продаж циліндрів

з фабрики Ц. Месмера у Відні і з фабрики І. Гігля в Найтішайн.

Великий склад правдивих англ. капелюхів.

Шовковий клас найновішого фас.	ар. 5.50
„ циліндер „	4.50
Мужескі капелюхи з твердими крис.	1.75
„ „ м'які від ар. 1.20 в гору	
„ „ тверді „	1.38
„ „ м'які ясні „	1.25
„ „ тверді „	1.58
„ „ Loden „	1.18
Хлопчачі „	—70

Гарні пера до капелюхів.

Парасолі з зеленими ручками.
З чистого шовку від 3.— до 6.—
на пів зі „ 1.38 „ 1.98
з чистої вовни „ 1.58 „ 2.18
на пів з „ —98 „ 1.58
з англійск. дере-
вяними ручк. „ —75 „ 1.90для мужчин батистові сорочки з шовковим
передом ар. 2.58

Сорочки для мужчин гладкі	від 1.18 в гору
„ „ з фалд „	1.38
„ „ гафтов. „	1.58
„ „ пікові „	2.25
„ „ нічні „	1.38

Корсетки для мужчин

гладкі, гафтовані, білі і в інших барвах,
від 18 кр. поч.

Ковніри і маншети

маншети, першої якості, поцвіріні 6 шт. ар.	1.80
„ другої „ „ 6 „ „	1.50
ковніри, першої „ „ 6 „ „	1.05
„ другої „ „ 6 „ „	—90

Калісони з Gradі-полотна від 70 кр. в гору.

Альняні хусточки 12 штук від 90 кр. в гору.

Шалійки для мужчин і хлопців.

Найновіші палички.

Білі краватки
батистові і шовкові
від 15 кр. почавши.Краватки вузлю-
ві і пів-Lord.Черевики
до
снігу.для мужчин пара черевиків до снігу 3.90 ар.
„ жєнщин „ „ „ 3.30 „
„ хлопців „ „ „ 2.25 „
„ дїтий „ „ „ 1.80 „Кальоші
для
мужчин

від 1.90 почавши.

Дамські
кальоші

від 1.25 почавши.

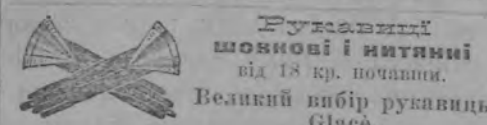

Кальоші для дїтий

від 75 кр. почавши.

Гумові
черевики
до
гімнастики

від 1.10 почавши.

Рукавичи
шовкові і нитяні
від 18 кр. почавши.
Великий вибір рукавиць
Glacé.

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсератами
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
передіє застережене.

Поодинокое число коштує 8 кр.

БУКОВИНА

Кооперация.

(—) Таку назву придумано для нинішнього міністерства, не хочаби уживати старої збанкрутованої фірми коаліції. Міністерство гр. Туна то лиш сумішка всіх партій, а більшість яку то міністерство може мати, то лиш стара більшість за часів гр. Баденіого з додатком великої посілости німецької, котра в своїм часі була згодна на язикові розпорядження гр. Баденіого, а потім перейшла в опозицію. Червоною ниткою за міністерства Баденіого було старане позискати собі ту партію парламентарну, але се ему не вдало ся. Чого однак не вів Бадені, зробив Тун.

Чи сей кабінет кооперацийний потрапить провадити на далі Австрію, то питане, на яке тяжко відповісти. Новий президент міністрів має за собою різнораку минулість, так що одноставного погляду про его будучу діяльність виробити собі годі. Стоїть ще перед всіма яко велика загадка, котрої розв'язане принесе будучи. Тому то стрітив він в праці австрійській прийняте не надто горяче. Всі знають і констатують то, що маємо перед собою нового політика, котрий носить вже в собі якусь програму на будучи і що має він досить сили, щоб її перевести, — але що то за програма, на які води має поплисти розбитий корабель австрійського політичного життя під кермою сего політичного керманіча, — то годі рішучо сказати.

Перед ним стоїть на першій плані залагожене спору язикового між Німцями і Чехами і угода австро-угорська. Обі справи надзвичайно великої ваги і тяжкі до порішення. Угоду австро-угорську буде можна довести до кінця тим чином, що поробить ся далекосяглі уступки Угорщині без страху великої опозиції в парламенті, бо нема тут жадної великої сильної, рішучої партії, котра-б зробила опозицію. Антисеміти, котрі давнійше так ворожо були настроєні против Угорщини, до неї не спосібні, бо вже самі поволи розпадають ся, отже і не можуть бороти ся на

жити і смерть з правительством. А інші партії за слабі...

За то друга справа: залагожене спору чесько-німецького в дорозі законодатній буде ще причиною не одної прикраси гр. Тунові. Чи всім він однак в тій справі виступити принципіально і залагодити ту справу на основі якоїсь одноцільної програми для цілої держави, о тім можемо сумнівати ся, хоч таке порішене тої справи, котре могло би раз на все усунути спори народні, запевнити меншостям їх право, а в дальшій плані дати парламентові спроможність зайняти ся справами економічними, а передосім справами аграрними, є одним успіхом корисного і успішного розвитку Австрії.

На разі можемо бути спокійні. Маємо вигляди на то, що ювілейний рік цісарський вже перейде по можности спокійно, що парламент буде працював по можности правильно, хоч не без диссонансів. Але чи на довго то дасть ся удержати, то питане...

Цевною однак є річю, що радикальні партії парламентарні можуть надіятися в особі гр. Туна безоглядного ворога, котрий буде старати ся сконцентрувати против них всі партії умірковані.

Для нас Русинів буковинських, як і взагалі Русинів всі ті зміни значуть дуже мало. Ми в житті парламентарнім ще доси таким малюком зерном, з котрим ніхто не числить ся, тому то обсервуючи горизонт пан-австрійської політики, не забуваймо про нашу першу заваду, про — культурну і економічну роботу поміж нами самими...

Вісти політичні.

Новий президент міністрів гр. Франц Тун родив ся 1847 р. До 1877 р. служив у війську, дослужившись рангі надпоручника. Ідучи за родовою традицією, належав до крайних феодалів і брав участь в роботах консервативних. В 1879 р. фідейкомісова шляхта вибрала его до ради державної, а відтак до чеського союму, де він в чеській клубі належав до „партії права“ і був горячим поклонником правно-політичної само-

стійности чеського королівства, корони сьв. Вячеслава і коронації цісари на короля чеського. В своїй бесіді соймовій 1888 р. поборював він непримиримість Німців, а апострофа, якою він скінчив тую бесіду, здобула ему назвище „коронаційного Туна“. Він тоді сказав: „Коби намащене і коронація короною сьв. Вячеслава ще більше стіснила зв'язи, які лучать улюбленого монарха з его вірним народом.“ В жовтні 1889 р. став намісником Чехії по бар. Кравсі. — Коли Таффе 1890 року заінавгурував угоду акцію між Німцями і Чехами, а гр. Тун боронив угоди в соймі, тим більше, що був її учасником, тоді Молодо-Чехи станули против него. Опісля опозиція їх перейшла просто в ненависть, коли гр. Тун почав переслідувати омадину і спонукав заведене стану виїмкового в Празі. — Енергія і безоглядність, з якою гр. Тун як намісник поборював революційний рух омадини, як і крайній німецький радикалізм, поставили его в ряді перших личностей, котрі могли об'єднати спадщину по коаліційнім президенті міністрів кн. Віндінггреці. Та перебіг ему дорогу Бадені. Він виведнав для Туна ордер золотого руна і дав ему дімсію. — Час вирішив поволі ріжніші між Туном а Молодо-Чехами. Молодо-Чехи пригадали собі давнійші часи, коли то Тун був „коронаційним Туном“. Не треба впрочім забувати того, що як з одного боку поділили Молодо-Чехи і своєю тактикою в справі державного права зблизили ся до феодалів, так з другого боку, в тім найкардинальшійшій постулаті молодочеської партії, феодалі нині йдуть рука в руку з Молодо-Чехами. В церковних і інших чисто культурних справах заходять між обома партіями великі ріжніці, але в справі державної автономії країв чеської корони становлять они сьогодні, сказати-б, одну політичну партію. Виказала се дебата над адресою в чеській соймі. Тун є одним з представителів правно-державної партії феодалів чеських, то-ж поки-що Молодо-Чехи можуть в тій головній справі мати до него довіру. — З угадком Баденіого імя Туна знов випало на верх. Гавч лиш мостив ему дорогу. Вже від трьох неділь говорено о Туні яко насліднику Гавча — і поголоски, лише за скоро, здійснили ся. „Коронаційний намісник“ Чехії став президентом міністрів Австрії.

Минулість нових міністрів така: др. Кайцль (род. 1854 р.) — визначний проводир Молодо-Чехів, чоловік вільнодумний, знаменитий учений. Написав много основних праць економічних.

Єнджейович (род. 1847) був комісарем повітовим і членом виділу краевого, а потім послом і заступником презеса кола польського.

Др. Беррайтер (род. 1845) — голова ліберальних великих власителів, чоловік широкого знання. Німцем шовіністом він не є, руководить ся принципом, що против Славян в Австрії управити годі.

Бар. Баст (род. 1859 в Чехії), був урядником в

ПОТІШИЛИСЬ.

2.)

НАПИСАВ

ОРЕСТ БЕРЕЩАНИН.

(Конець.)

Тимчасом настало слотне верем'я і Володко з Галею перший день не могли піти на далекий цвинтар. Він лютів ся страшно у своїй кімнаті, проклинав цілий сьвіт і в кінці не вдержав, вхопив за парасоль і полетів до... Галі.

На щасте застав її дома, але вже готову до виходу. — Ти де зібралась, Галю, на цвинтар? — Она неначе змішалась на хвилю, але відтак відповіла: — Ні, я хотіла вперед до тебе заглянути, бо я... боялась о тебе...

— З тої самої причини і я до тебе прийшов, бо вір мені, на дворі так розлилось, що ледви чи ми і дістали-би ся на цвинтар, хоть і як я бажав собі тамтуди піти...

Она скинула капелюшок і они обоє усіли на канапії напротив вікна. Не говорили довго до себе ні слова, аж він вдвляючись в її лице, промовив нараз задивований: — Диви, Галю, тільки літ знаємось з собою, бо від маленьких дітей, а я аж нині запримітив, що твої очі такі самі голубі, як моєї Марійки, — а навіть пробиваєсь у них, коли їм ближе приглянутись, та сама дивна, незглубима меланхолія, котру я тільки разів подивляв в Марійчи-

них очах і котра мене так сильно до себе притягала...

І він з завзятем і з цікавістю вдвляв ся в її очі, аж поки она не прикрила їх повіками. По хвилі відозвалась она: — знаєш, Володко, і мені вже давно щось подібного на гадку впало, — може бути, що я передне не знала-тебе так добре; а коли і знала, то не займалась тобою в такій мірі, як тепер від кількох неділь; досить, що чим більше тебе пізнаю, тим більше відкриваю у тебе прикмет і привычок цілком таких самих, які мав мій незабутний Стефко... Се впрочім цілком природно, бо ви були собі преці найліпшими приятелями, то-ж мимоволі один переняв щось з привычок від другого і на відворот...

— А так правду кажеш, Галю, ми страшно любились з Стефком, бо впрочім і було ко-го любити, такого характерного, щирого, сердечного хлопця як Стефко не було другого між нами; ах, яка шкода, що смерть так скоро підкосила его жите, а я перекований, що він з тобою, Галечко, був би цілком щасливий... — Галю зітхнула глибоко. — Або-ж я знаю, чи я могла-б була его ушасливити; я лиш тільки знаю, що я любила его так дуже, як нікого еще в житті не кохала і нікого ніколи не полюблю...

— Так мене і Марійка кохала і я знаю, що і я з нею був би жив не гірше як у самого Бога у раю, — так що-ж, усе нині пропало, умер твій Стефко, умерла і она, і ми обоє

лишились неначе сироти, без жадної цілі на жите, лиш з вічною розпущею в грудях, з тяжким болем в серці... Які ми нещасливі, Галю, які ми бідні, хотий еще так молоді!... зітхнув він глибоко. — Так, справді які ми нещасні, які ми бідні!... повторила і она за ним і дві сльози як дві перли закрутились в її голубих очах. А він побачивши її плачущу, присів ся ближе до неї, виняв хусточку і обтираючи її сльози, став так сердечно, так щиро просити, що Галю аж тепер на добре розплакалась і з великого жалю не стямилась, коли її головка оперлась на его рамена; а він заодно тулив її до себе і приговорював успокоючі слова, аж доки вкінці она не перестала плакати.

— Ти не знаєш, Володко, як я терплю, як я мучу ся по цілих днях і ночах, — батько, мати не розуміють мене, ба навіть не знають, що ми з Стефком так дуже любились; — так я не маю нікого, перед ким би я могла поскаржити ся, виплакати ся, як лиш тебе одного, щирого приятеля від наймолодших літ. Тому не гнівай ся на мене, що місто того, щоб я тебе розвеселяла, коли ти, здає ся мені ще більше страждаєш як я, я тебе своїми скаргами і наріканнями ще більше денервую, а може навіть і гніваю...

— Але-ж, Галю, — перебив він її, — ти мене маєш гнівати? встидай ся, щось такого говорити; через саму пам'ять на мою Марійку, до котрої ти, як я тепер бачу, так дуже подібна, я ніколи не міг би ся на тебе навіть

горішньо-австрійським намістництві, а відтак в міністерстві торгівлі.

Що-до становища поодиноких партій до нового міністерства, то нині ще не можна знати нічого рішучого. Bohemia дивує ся і не може того поняти, яким чином міг вступити до міністерства Беррайтер, не залишивши навіть о гадку заприятелювати партій. Таке саме дивило ся і д-рови Кайцлеви. Вступив він до кабінету бар. Гавча без ухвали молодеческого клубу, але клуб ему того кроку не заборонив. Молодо-Чехи хочуть задержати в тій справі свободну руку. Narodni listy подають таку програму діяльності міністерства після достовірної інформації, то зн. імовірно від д-ра Кайцля. Головною ціллю гр. Туна є довести до кінця угоду австро-угорську. Обетрунку думав гр. Тун поборювати енергійно, але іншими методами як lex Falkenhayn. Кабінет не буде вдавати ся в розв'язане великих питань, а в kwestii чеській буде старати ся довести до modus vivendi поміж обома народами; приречення пороблені гр. Баденім народом чеською, виповнить міністерство гр. Туна, розширить оно компетенцію соймів в рамках основних законів державних і узгляднить фінансові потреби країв. Буде старанем правительства піднести стан селянський і дрібний промисел, але як найострішше виступить гр. Тун против політики уліції. Яко головну задачу свого кабінету уважає гр. Тун зміцнене династичних чувств населення.

Бесіда посла Стефановича.

(В справі управи правосл. реліг. фонда.)

Високий сойме! Передовсім вибачте мені, що я мимо хвилевої недиспозиції забираю голос в сій справі, в наслідок чого не найдете, Панове, в нинішній моїй промові тої сили, якої маєте право домагатися від рутинізованих парламентаристів, до котрих по моїй гадці можу зачислити ся. Переглядаючи справоздаче Виділу краевого, а іменно ту часть, що відноситься до справ господарства краевого, зобачите, Панове, що на тім полю Сойм і его егзекутивний орган Виділ краєвий зробив дуже багато і то важного. Виконало много резолюцій і тому то можна взагалі сказати, що час минувшого шестиліття не минув без сліду і безуспішно. Думаю, що та похвала для Виділу краевого з уст одного з членів опозиції вийде ему на здоров'я. (Веселість.) Одного лише не виджу в справозданні Виділу краевого, а то заокругленої програми аграрно-політичної. Не хочу з того робити Виділові краєвому закиду, бо ми всі знаємо, що програми аграрно-політичні належать властиво до ради державної. Але з уваги на факт, що відносини в радї державній уложили ся так, що дискусія над подібними справами не може там нині числитися на успіх, то виходить з того конечна потреба, щоби тим питанням заняло ся иньше тіло репрезентативне, а то як раз повинно стати ся в соймі.

Поважані Панове! Не говорю того яко автономіст, бо-ж ви знаєте, що я автономіст дуже уміркований. Але більшість тої палати складає ся з автономістів, а є ту навіть такі панове, що одною ногою стоять в таборі федералістичнім, тому то і гадка порушена мною повинна їм бути дуже на руку. Дотикаю знов тої справи даятого, щоби тут обговорити програму аграрно-політичну. Але хоть маю намір зачеркнути в головних начерках програму аграрно-політичну, то передовсім треба рішити питання, котре

нахмурити, не то що загніватись; — ні, Галечко, не думай так про мене, але всегда, коли тобі що небудь буде дошкулювати, поскарж ся мені, а я вже певно розжену на всі чотири сторони світа сю журбу, що твоє добре серце захотіла-б мучити...

— Ах, який ти добрий, Володку, який ти добрий!... промовила она з вдячністю, стискаючи его сердечно за руку.

Слота тревала еще цілий тиждень, а Володко що дня скорше прибігав до своєї кузинки, шукати у неї потіхи а заразом і єї саму потішати. А потішаючи себе взаємно, приписували собі рівночасно обоє майже ті самі прикмети, якими були випосажені їх померші любчики, — вкінці дійшло до того, що Володко бачив в Галіці не лише свою добру кузинку, але і другий, цілком правдивий образ забутої любки, а она в ній неначе другого Стефка. Се обопільне пізнане не перешкаджало їм однак ніяк, що хвиля нарікати, які они обоє нещасливі і оно, здавалось, не зменяло в нічім їх любови до померших осіб; они відчували лише тепер подвійну потребу, бути як найдовше і як найчастіше коло себе, через що їх стосунок до себе ставав ся чим раз сердечніший. Раз навіть поставив Володко Галіці слідуюче питання: Скажи мені, Галю, чи дійсно ти ніколи не могла би кого другого полюбити, хотий би він пригадував тобі у всім, у кожній найменшій дрібниці твого першого любчика?

мусить служити підставою для такої програми. Мусимо здати собі справу з того, чи населене наше має ще підставу до існування, є у нас ще усліва тої егзистенції і чи нинішні відносини можна удержати на дальші літа, взагалю на десятки літ.

Не потребує говорити, що нещасті і нужди викликають у нашого населення що дня, ба що години слюзи розливу. Зі всіх королівств і країв коронних доходять до центра монархії так численні жалоби на економічний упадок, що там по просту привикли уважати то за пусті фрази. Не скажете однак, що я пересажую, если скажу, що ті жалоби, котрі доходять до центра монархії з Буковини, є більше оправдані як які инші.

Буковина є на скрізь краєм різницім, а яко така переходить ту кризу, котру називають різничею, о много тяжше, як кождий инший край сеї монархії.

Поважані панове! Не є то у нас тайною, що дві появи стали у нас вже типовими, а доказують они з одного боку, що наші краєві відносини є вже невиносні, а з другого боку, що широким верствам нашого населення забракло средств до житя.

Не хочу запускати ся в подробиці, але наведу дві ті появи, бо они навіть менше обізнаному з нашими краєвими відносинами докажуть, що положення наше невиносне. Появами того руху є з одного боку рух еміграційний, а з другого боку сталий процент аналіфбетів в краю.

Що-до еміграцій, то она на Буковині вже типова. Не є она так великою, як в Галичині, або в краях з великим населенням і високою культурою, де вивандровує кожда одиниця, що не може зжиткувати своєї сили і охоти до праці. Наша еміграція не має тої признаки. У нас емігрують селяни, що релятивно мають ся ще дуже добре, а роблять то лиш даятого, бо боять ся, щоби не зубожіли і не підупали до тла.

Появу ту обсервувати мав я нагоду много разів. Звістю Вам, що рішити ся на еміграцію буковинському мужикови о много тяжше, як мешканцєви якого небудь иншого краю, не виключаючи навіть Галичини. Поміняючи вже лизкові труднощі, бо ті мусять побороти також галицькі мужики, церков наші робить ему еміграцію тяжшою. Мужик наш, Панове, є побожним православним християнином, а в Америці не легко найде він церков свого віроісповідання. Мусить прото покинути віроісповідане і приступити до иншої церкви, що для него не є так легко тогди, коли він рішає переселити ся.

Як отже великий мусить бути той страх перед нуждою, на котру мужик наш що дня глядить, коли без всяких труднощій рішає ся на ту вандрівку, що би лиш цілком не підупати.

Згадаю також про иншу справу і хочу пояснити єї кількома словами. Є то фактом, що поміж численних шкіл і поміж нечуваних тигарів, які населене поносить для шкільництва, не видати зовсім єї добродійного впливу на наших селянах.

Не маю наміру, Поважані Панове, впровадувати Вас по раз другий в шкільну розправу. Кількох бесідників піднесло тогди з натиском, що причиною, задля котрої школа минає ся зі своєю метою, лежить в тім, що діти в найнижших класах не учить ся в народній мові. Вповні поділяю той погляд, що уділяванем науки в найнижших класах в рідній мові підніє би ся рівень пересічного образования і даятого явдячий п. президентови за прибіцану зміну в повисімім напрямі. Та однак обставина не є однією причиною того, що аналіфбетизм не зменшає ся; головна причина ле-

— Она якось завагалась з відповідею, однак відтак сказала рішучо: — „Ні, ніколи, Володку, не покохаю другого, хіба...“ — „Хіба кого?“ — підхопив він. Она неначе наликала ся своїх власних слів, єї гарне личко спаленіло і она нічого більше не відказала. А Володко мабуть догадав ся, хто був укритий за тим словом „хіба“, бо він не допитував ся більше кузинки, але якось скоро потім вхопив капелюх і не дивлячись на неї пішов до дому.

На другий день засвітило сонечко, перестав дощ, настала погода. Обоє нещасливіці пішли знов на цвинтар. Тут ждала їх немилу несподіванка: майже половина цвітів на могилах Стефка і Марійки зів'яла, перекилилась до землі, а дощ прилєскав, обмарав їх листочки болотом, що аж жалко було на них дивитись. Однак Володко і Галі побачивши зів'ялі цвіточки дивним дивом не говорили про них ні слова. Галі навіть не старалась їх підняти і назад пересадити, але уникала чогось погляду Володка, що й собі відвернув ся від неї і на зів'ялі цвіточки і дивитись не хотів. Їм обоім ставало якось ніяково, — може пригадали собі на недавню присягу, що доки цвіточки всі до одного будуть цвести, процвітати, доки їх серця належати будуть виключно лише до померших; мабуть, що така думка поветала тоді в їх головах і мабуть, що щось від сего часу мусіло вже змінитись, бо они обоє так збентежились, що відходячи з цвинтару, позабули навіть відновити, як всегда до тепер, присягу про вічну,

жити в тім, що нарід убогий. Зважте лиш, Панове, що зима у нас тревав сім місяців, що біда дитина мужицка мерзне, примирає з голоду, а у вільних хвилях, буває уживана до робіт домашніх; коли-ж отже має учити ся, щоби вдоволити виматаня шкільні? Займіть ся, Панове, тою справою, а побачите, що в тих громадах, де планує добробит, розвиває ся також школа о много ліпше, як в инших убогих громадах. Подивіть ся лиш на громади німців і угорскі. Там не треба було наклонювати родичів, щоби посилали діти до школи, ані карати їх карами грошевиими і арештом! Але за то в північній часті краю стоїть справа о много гірше, бо там маємо населене між бідними найбідніше.

(Далше буде.)

НОВИНКИ.

Чернівці, 8-го марта 1898.

Іменования. Ад'юнкти урядів податкових: Володислав Яніцкий, Фелікс Артур Левандовский, Кароль Шваб, Йосиф Тіви, Рудольф Швабе, Антін Кіліше, Домінік Гікенгаузер і Николай Мальчик іменовані офіціалами; підофіцир рахунковий Александр Перевозчик, практикант рахунковий Людвик Рубін, Філемон Таняк, і практиканти урядів податкових Юрій Кей, Едвард Лявг, Отто Кубелла, Порфірій Скіаба, Генрик Бесай, Віктор Оробка і Кароль Адамович іменовані ад'юнктами урядів податкових.

Нова почта. Отворено уряд почтовий в Удєптах пов. сучавського.

Засідане ради шкільної краєвої з дня 2-го марта с. р. Ухвалено поробити приготования до системізованих активованих і активованих системізованих клас при краєвих школах народних. — Для православної школи дівочої, котра має отворити ся, уложено головний план наук. — Принято головне річє справоздане за стан буковинських гімназій в р. 1896/97 і справоздане інспектора краевого з відбутої інспекції і ухвалено предложити їх міністерству просвіти. — Управління дозороване дітній шкільних перед наукою релігій світськими учителями. — Управління початок науки пополудневої в школах середних. — Два учителя реальної школи дістали стипендію на подорожні науки. — Залагоджено більше число прошеній учителів середних шкіл о урлоп. Вимірено пенсню вдові по надучителю Калістраті Реуд. Учителєви Юрієви Смокот в Шербівдах, признано третій додаток, надучителєви Емілєви Іванічкєму в Чернаві і Титови Козакови в Цеций-Рош, а також учителєви Корнілови Василовичови в Оприпєнах другий додаток. Удїлено ремунерації більшому числу учителів і залагоджено деякі дрібніші справи, що дотичуть учеників шкіл середних. Ученикови VIII-ої класи сучавської гімназії Аркад. Луческулови удїлено стипендію.

В катедральній церкві навіть за часів митр. Мораря було чути словянської відрави більше ніж тепер. А прецінь тота церква є для цілої дієцезії, то-ж і Русини, котрі не менше православні як Волохи, раді би в тій церкві почути богослужєне, котре і они розуміли-б. Але даремно накликаєм ми до поправи нездорових відносин, здаєть ся иншого виходу таки нема і не буде, як поділ дієцезії.

Межнародна часопись. В Чернівцях зачала виходити нова часопись Bürger-Zeitung писана в чо-

незмінну любов до померших найдорожших осіб і они мовчки, не дивлячи ся навіть на себе вернули того дня до міста і мовчки розпрошались...

* * *

Однак на другий день Володко прибіг зраз пополудни до Галіки. Она побачивши его, зрадїла очевидно, але відтак повдержалась і промовила: — То ти, Володку, а я думала, що ти нині не прийдеш до мене...

— Власне, що коли а коли, то нині більше як звичайно потребує я чутливого дружнього серця, котре би мене зрозуміло, мій біль відчуло. Я пригадав собі рано, що нині як раз два роки минає, як ми перший раз визнали собі з Марійкою нашу обопільну любов; тоді купив я єї три найгарніші, які лише міг дістати, червоні рожі і повилїтавши між них незабудьків передав їх любіці, за що перший раз дістав від неї горячий поцілуй. Ми любились відтак з нею цілі два роки однаково сильно, а й нині купив я такі самі рожі і незабудьки і занести їх хочу на єї могилу в доказ сего, що й нині, хотий она вже давно померла, моя любов до неї не змінилась в нічим. Чи будеш так добра і підєш зі мною на цвинтар Галю?... Она неначе сподїваючи ся щось иншого почути, сумно глянула на него, мовчки убрала капелюх, взяла парасольку і обоє вийшли на уліцю. Однак они не пішли на цвинтар; самі они не знали, як се склалось, досить, що заговорившись дуже між собою, опинились нараз в

тирех язиках. Находимо тут статі писані по німецьки, по руски кенською етимологією, другі знов кенською фонетикою, а крім того і статі польські. Словом міжнародна часопись...

Ще про „консервативів“. Дотично до нашої статі в ч. 23, під заголовком „Що консерватисти консервують“ мусимо ще додати де-що нового. Нас мильно поінформовано, що Тиміньський не прийшов на засідане, бо той панок сидів собі в бічній кімнаті і пив вино. Варто се собі затамити! Коли в соймі говорять ся про те, чи не можна би улекшити тягарів тому бідному мужикови, що утікає вже з біди до Канади і Гоголю, то пан Тиміньський, по-сол тих мужиків, сидить собі вигідно і не вино. Видно, що пан Тиміньський так занятий, що вже не має де панити ся вина, аж в соймі. Може би отже его виборці звільнили з того тяжкого обов'язку, бути по-слом соймовим, щоб він мав час панити ся вина і закурити сигаро... При тій нагоді замітимо також, що ми помилили ся, говорячи, що за внесенем голосував п. Стефанович. Посла Стефановича не було тоді в соймі, (если би він був, то голосував би певно за внесенем,) але за то голосував за тим внесенем дідич Абрагамович, наколо руский дідич Волян був против внесення. Гарний Русин, у которого першим обов'язком бити „поклонения“ перед Волохами.

Угорсько-руська часопись. В Будапешті почала виходити нова часопись „Недбля“ видавана коштом угорського правительства, а редактором є в „нблій господарин“ Іван Гада. Язик тої часописи то „язичіє“, а цілю славити угорську мову і звичаї і вмовити в угорських Русинів, що їмде їм так не може бути добре як на Угорщині.

Нова публікація статистичного уряду. Наш славний уряд статистичний видав нову публікацію під заг. „Die Viehzählung des Herzogthums Bukowina.“ Та праця трошки змізнена, бо о 8 дт. Є в ній дати ще з 1890 р. і тому справедливо замічає Gazeta Polska, що то хіба неврулої для тої худоби, що була в р. 1890 ще між живими.

Господаркою громадскою в Старій Жучці займає ся тепер прокуратура і суд. Як звичайно по наших громадах буває, так і в Старій Жучці грішми громадскими газдують вибрані до того люди як своїми власними, запомігають ся ними на свою користь. Добре, що справа пішла на судову дорогу; цей тим способом заведе ся лад в господарці громадській, а лавни громадські опинять ся там, де таким „порядним“ людям є місце—в криміналі. Чути, що приятелі тих „порядних“ господарів громадських раді би їх всіма силами ратувати, але маєм надію, що справедливість буде по правді вимірена. Жучка Стара могла-б бути найбогатшою громадою на Буковині, лежить під самими Чернівцями, де може все на торзі добре збути, від самої трапки має великі доходи, але не має людей щирих, котрі бдали-б про громаду. Темнота між народом велика, що більша деморалізація. З Жучки могли б десятки хлопців ходити до висших шкіл в Чернівцях і достарчати рускій Буковині панотців, урядників, учителів і т. д., але наш нарід не смакує ще в науці, ділить землю та ділить на пращини, а відтак гайда з рідної землі в Канаду... Туда—в світ за очі веде темнота, веде така господарка як в Старій Жучці. Схемантсь ся люди!

Фальшоване матуральних свідомств. Війскові влади в Будапешті спостерегли від довгого часу у многих однорочних охотників свідомства матуральні підозрілого походження. Заряджено єсть і

викрито одного діурніста, Гезу Салаа, що займав ся виготовлюванем фальшивих матуральних свідомств. За добрі гроші продавав він ті документи молодцям, котрі своїм родичам і знакомим не хотіли зрадити, що перенали при матурі, або котрі пронадали за тим, що могли фігурувати по улицях яко однорічні охотники. Салаа роздобув собі багато бланкетів таких свідомств, заосмотрював їх підробленим підписом директора і професорів гімназії в Вайцен, прибивав печатку і продавав відтак єї документи многим матурістам за ціну 400 до 700 зр. Богато таких свідомств оперло ся в руках війскових властей, яко залучники до просьб о право однорічної служби. Салаа поставлено перед суд і засуджено за злочин фальшовання публичних документів на 2½ року в'язниці. Крім сего засуджено одного паніча, що користувався таким свідомством, на 1 місяць арешту, а одного на 50 зр. кари. Много інших молодців, потяганих до одвічальности за ту саму провинку, випущено невинними.

Яка буде погода в марті? Капітан генерального штабу у Відні, гр. Йосиф Ледоховський, видає від кількох місяців друковані місячні прогнози, котрі розповсюднують ся що раз більше завдяки сему, що по більшій часті здійснюють ся. В виду зближуючої ся весни, пори так важкої для хліборобів, передказаня такі, що мають шанси правдоподібности, є дуже важкі. Коже таке місячне передказане відносить ся до якоїсь групи країв і цілої Австро-Угорщини. — Отже в місяці марті буде така погода: Від 1—5 погода, в часі від 6—24 з початку непогода, около 9 і 16 буде трохи тепліше, а по конєць буде знов на дворі хорошо. Сумно заповідає ся конєць місяця, бо на час від 25—31 припадають після Ледоховського бурі і непода з дуже обильними дощами. На конєць марта заповідає також гр. Ледоховський виливи рік. — Прогнози місячні гр. Ледоховського можна діставати в книгарнях по 10 кр. вже два тижні перед місяцем, до которого відносить ся прогноз.

Волоскі комбінації. Bukowinaer Post, орган бар. Мустаца, робить далекосягаї комбінації політичні і висилає Кільмансегга, намістника Долиної Австрії, до Праги на намістника Чехії, а нашого президента краєво-бар. Бургіньона, посилає на місце намістника в Австрії Долиний. Ті комбінації зовсім неімовірні і по просту висесані з папця. Видно однак, що бар. Мустаца має в тім свій інтерес, щоб їх ширити.

До Канади намірає емігрувати дуже много мужиків з Буковини, декуди 30—40 родин з одного села. Ми переостерігали і переостерігаємо перед таким нерозважним кроком. Хто хоче виносити ся за море, повинен роздумати ся над тою справою, бо висті, які з Канади до тепер приходять, зовсім не є добрі і не дають заперуки, що там можуть наші люди при своїй неопорности дійти до чого не будь. Обов'язком духовенства і учителів народних звертати увагу на цих мужиків на то і не дати їм марно пропадати. При тій нагоді замітимо, що дуже много ґрунту переходить в руки жидаєві. Чи не було би отже добре, щоб рускі мужики з інших сторін, котрим за тісно в своїм селі, купували дешеві ґрунта на Буковині. Ми радо можемо служити в тій справі інформаціями, а рускі часописи просимо звернути на то увагу.

Пригода з каламарем, котра мало що не дала оборонцям доброї нагоди до уневажнення цілого процесу, стала ся онюди в черновецькій суді. Перед тутешнім трибуналом судив присяжних вела ся минавшого тижня через два дні розправа против 21-

літнього паробка, Івана Кириляка, Семена Вавричука і молодіці Савети, тепер вдовиці по Петрі Ліско, котрого обжаловані в спілці убили. Річ була така: Івась залюбив ся в Саветі, дурів за нею і она підмовила его, щоб він, коли ходить з єї чоловіком крадькома на польоване, убив его. Опісля — так она говорила ему, жив би він разом з нею, а коли би дійшов до повнолітності — Івасеві було ледви 21 літ — пібрали би ся і жили би спокійно. Івась послухав намови Савети, та підмовив Вавричука, а коли Ліско вибрав ся з фірою до ліса по дерево, Кириляк і Вавричук взяли рушниці, та пішли за ним. Савета сказала що до Івася: „Коли убеш Петра, то возьми з одежі який знак та принеси, щоб я знала, що він вже не жив.“ Коли вже були в лісі, Петро побачив їх і обернувся та хотів підійти до них, коли якраз один з паробків стрілив, і Петро повалив ся неживий на землю. Тоді роздав ся і другий вистріл. Івась підбіг зараз до неживого, відрізав єму від пояса монетку з грішми та разом з Вавричуком поніс єї Саветі на знак, що вже Петро не жив. Вість про убитє Петра Ліска розійшла ся зараз по селу, а виновника не трудно було виявити і жандармерія зараз его арештувала. Підчас розправи розходило ся головню о то, хто по правді убив Петра: чи Кириляк, чи Вавричук. В тілі убитого знайдено лиш один набій. Кириляк казав, що заставив свого товариша застрілити Петра, а сам стріляв лиш на вітер. Але так само говорив і Вавричук. Знаючи казали, що шріт, знайдений в убитім, походить, здаєсь, з рушницї Кириляка, але на певно не можна того сказати. Отже судії присяжні мали тепер розсудити такі питання: Чи Савета намовила до убійства? Чи Кириляк убив Петра Ліска і чи Вавричук є лиш спільником убійника? Присяжні потвердили одностайно всі три питання. І тепер то стала ся згадана пригода з каламарем. Коли предсідатель судіїв присяжних, відчитавши вердикт, віддав его предсідателєви трибуналу, радникови Артимовичеві, той хотів записати мокре письмо піском і з неваги вхопив замість пісочнички величезний каламар і залив цілий документ чорнилом так, що не можна его було зовсім відчитати. Настало велике заклопотанє, що тепер робити, бо зі сторони адвокатів підсудувано всілякі квестії правні. Закінчило ся остаточно тим, що судії присяжні списали вердикт на ново а трибунал оголосив тоді вирок, котрим Савету Ліско і Івана Кириляка засуджено на кару смерти через повішенє, а Семена Вавричука на всім літ тяжкої в'язниці, заостреної постами.

Нещасливий поєдинок. Звістний зі своїх виступів в парламенті італійським посол Феліче Кавальотті поляг жертвою поєдинку. Був то сильний ум, здібний диваніар, спосібний літерат. В політиці був в своїм часі гарібальдинцем, а пізніше скрайним радикалом. В своїм житю поєдикував ся він дуже много разів, аж вкінці нав жертвою, вивазивши на поєдинок Маколю, ред. часописи Gazetta di Venezia.

Уличні бійки в Празі. Послїдними днями, коли по знесеню завазу ношеня відзнак товареских, показали ся студенти німецькі на улицях Праги, зачала на них нападати товпа уличників. З того счинила ся бійка і прийшло аж до того, що покликано військо.

Жертви і датки на „Народний Дім“ звалили ласкаво зложити: П. Михайло Кракалія, надучитель в Василеві 3 зр., зібрані панною Галиною Волощук в домі о. Симена Волощука, п. Теофіл Гнїдий учитель в Бріжку 1 зр., п. Евгеній Жуківський директор школи рільничої в Кіпмані 5 зр. 25 кр., зібрані дрібними датками в домі п. Матея Григоровича надучителя в Суховерхові для 12. лютого, п. А. Аксєнтович управ. школи в Ошихайбах 1-75 зр., зібрані у его домі відгостий: Іван Дроздовський надучитель в Завалю 15 кр., Михайло Керницький учитель в Будилові 30 кр., Дідух учитель в Потічку 30 зр., Аксєнтович управитель в Ошихайбах 50 кр., із забавки, котру тов. драматичне устроїло дня 6. марта в сали „Народного Дому“ вплинуло на „Народний Дім“ 2 зр. 23 кр. Часьську вкладку зложили: о. Левіньський 2 зр., п-ї Пігулякова 5 зр., п. Евген Голованський 5 зр., п-ї Ольга Зибачинська 2 зр., п. О. Веренка 1 зр. — На бурсу прислав п. Іля Малик надучитель в Веречанцї 5 зр. 70 кр., зібрані від гостей на вечерку, котрий устроїли учителі в Веречанцї дня 13 лютого сего року. За єї датки складає виділ Тов. „Народний Дім“ сердечну подяку.

Ціни збіжжя

готовані на черновецькій збіжжів біржі
дня 7-го марта 1898.

Пшениця	за 100 кіло	від 10.90	до 11.10
Жито	„ „ „ „	7.20	„ 7.40
Ячмінь	„ „ „ „	6.20	„ 7.00
Овес	„ „ „ „	6.50	„ 6.65
Зимовий ріпак	„ „ „ „	12.76	„ 13.00
Конюшина (насіне)	„ „ „ „	40.00	„ 44.00
Кукурудза	„ „ „ „	5.05	„ 5.15
Фасоля довга	„ „ „ „	6.50	„ 7.50
„ кругла	„ „ „ „	5.20	„ 5.45
Горох	„ „ „ „	6.70	„ 7.70

сильно до себе, а она ні раз не боронилась, подібно як і ти тепер, Галю... Вкінці зложив я на єї устах перший горячий поцілуй і передав єї от такий сам букет, який тепер тобі даю, Галю; і Володко дійсно обняв Галю, притиснув до себе, поцілував в єї рожеві усточки і передав єї букет з червоними рожами і незабудками. А она відбираючи цвіти і віддаючи їм такий сам горячий поцілунок, примкнула очі і прошептала тихонько: — „яка я щаслива, Володку, яка я щаслива?“ А він цілуєчи раз у раз єї лице і собі шептав заєдно: „який я щасливий, Галечко, який я щасливий!“

На цвинтар того дня они вже не пішли; доперва якось третього дня вибрались знова тамтуди. Коли прийшли на могили колишніх коханків, не застали на них ні одної живучої цвітки, всі они зівали, пожовкли, на землю перевертались. Однак они не зажурились тим а Володко беручи Галю за руку, обяснив єї навіть в дуже простий спосіб, чому це так з цвітками сталося: „це тому, Галю, ці всі цвіточки зівали, бо так само як перше оттут на могилах, пересадила ти їх тепер люблячою рукою у наші серця і там они цвітуть тепер всі до одного так гарно і так розкішно, як нігде і ніколи до тепер.“ А Галя лише усміхнулася весело і они побравались за руки, вернули до міста щасливі, задоволені з него, що їм удалось так скоро, себе взаємно потішити...

Залуче 28/II 98.

чудовім гаю, що вносили ся на горбочку як раз напротив цвинтара. Они уєїли близько себе на стаям буковим пни і прислухувались мовчки щебетеню ріжнородних пташат, що весело цвірінькаючи перескакували з галузки на галузку. Вкінці він почав знов тихим, сумовитим голосом: Боже милосердний, який сей світ гарний, як чоловікови хочеть ся жити, хочеть ся любити, хочеть ся бодай на хвилину сего зазнати, що люди щастем називають; так що-ж, коли-ж людеке щастє таке дуже зміняєсь... Подумай, Галю, навіть двох літ не видержало, а чоловік вже нічого не має сподіватись від сего світа, як хіба все одностайного жити з розбитим серцем, з пропавшими мріями... Памятаю як нині, сиділи ми з Марійкою два літа тому назад от тут в тім самім гаю, майже на тім самім місці.

Коли подивлюсь нині на тебе, Галю, здаєсь мені, що все те, що було, було лише сном, мрією. така подібна ти у всім до неї, що мені й віритись не хоче, що она вже дійсно он там, на цвинтарі. Навіть така сама сумна сиділа тоді коло мене, аж поки я не признав ся, що я єї над усе в світі кохаю. Доперва коли я почав єї говорити, як дуже я єї люблю, коли взяв єї ручку, от так як тепер твою, Галю, у свою і стискаючи єї чия раз сильніше присягав ся, що на завсїгди остану єї вірним, она усміхнулася так щасливо, так якось благородно, от так цілком, як ти тепер, Галю... Відтак я не видержав, я обняв єї стан, притиснув

Рух поїздів залізничних

від 1-го мая 1897 після часу середно-європейського.

До Чернівців приходять: з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців: посп. 11:28 рано, особ. 3:20 по полудни, особ. 7:57 вечер., посп. 8:11 вечер., особ. 6:10 рано; з Бурдженів, Іцкан, Гатни, Гадікальфи Гайбоки: особ. 8:09 рано, особ. 12:12 в пол., посп. 3:50 по полудни, особ. 10:00 вечером; з Новоселиць, Бояна, Садагури: мішан. 9:50 вечером, мішан. 11:30 рано. З Чернівців відходять: до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня: посп. 8:19 рано, особ. 8:54 рано, особ. 12:32 в пол., посп. 4:04 по пол., особ. 10:25 в ночі; до Гайбоки, Гадікальфи, Гатни, Іцкан і Бурдженів: посп. 11:48 рано, особ. 3:51 по полудни, особ. 8:32 рано і особ. 6:35 рано; до Садагури, Бояна, Новоселиць: мішан. 6:45 рано і мішан. 4:30 по полудни.	До Гайбоки приходять: з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карапчева: мішан. 6:35 рано, (на шляху Бергомет-Карапчів тільки в понеділок), мішан. 10:37 рано (на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1-го липня до 31-го вересня що понеділка і четверга) і мішан. 8:00 вечер (не їде в понеділок). З Гайбоки відходять: до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів: мішан. 8:14 рано (на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці) і мішан. 5:35 по полудни. До Гадікальфи приходять: з Радівців: мішан. 5:42 рано, мішан. 8:55 рано, мішан. 1:15 вполудне і мішан. 7:47 вечер. З Гадікальфи відходять: до Радівців: міш. 6:10 рано, міш. 10:03 рано, міш. 2:28 по пол., міш. 6:12 веч. і міш. 8:05 веч.	До Гатни приходять: з Кімполунгу, Вами, Гурагумори, Качики: мішан. 12:58 по полудне, і мішан. 6:25 вечер. З Гатни відходять: до Качики, Гурагумори, Вами, Кімполунгу: мішан. 10:10 рано і мішан. 2:01 по полудни. До Іцкан приходять: з Сучави: мішан. 4:42 рано, мішан. 8:42 рано, мішан. 1:30 по полудни, мішан. 6:30 вечер і мішан. 8:37 вечер. З Іцкан відходять: до Сучави: мішан. 3:27 рано, мішан. 6:30 рано, мішан. 10:09 рано, мішан. 2:16 по полудни і мішан. 7:18 вечер. До Вами приходять: з Рус-Молдавиць: мішан. 8:42 рано, мішан. 12:59 по полудне, мішан. 2:04 по полудни, мішан. 3:22 по полудни, мішан. 5:45 вечер. і 9:05 вечер.	З Вами відходять: до Рус-Молдавиць: мішан. 3:46 рано, мішан. 6:47 рано, мішан. 9:13 рано, мішан. 11:32 по полудне і 2:50 по полудни. Поїзди між Вамию а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавицях. До Карапчева приходять: з Чудина н. С.: мішан. 5:55 рано (лиш що понеділка) і 5:55 вечер (з вийською понеділка). З Карапчева відходять: до Чудина н. С.: мішан. 8:54 рано, (лиш що понеділка), мішан. 10:07 рано (з вийською понеділка) і мішан. 6:15 рано кожної днини. Примітка. Час середно-європейський їде о 46 минут пізніше від черновецького часу.
---	--	---	---

Нова книжка

В друкарні Товариства „Руска Рада“ в Чернівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Україні“.

— Сторін 159. — Ціна 70 кр. —

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул. Петровича ч. 2.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в НАРОДНІМ ДОМІ

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські як: діла, брошури, оголошення, табелі, цінники, рахунки, карти візитові, запрошення весільні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п., в мовах:

РУСЬКІЙ, ПОЛЬСЬКІЙ і НІМЕЦЬКІЙ.

Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! Удавайте ся з роботами до своєї „Рускої Друкарні“!

Хто хоче мати добру і дешеву МАШИНУ ДО ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, що добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за ренерацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поважанем

В. ДАНИЛВИЧ,

машиніст у брелари Штайнера в Чернівцях, при ул. Зейліанції (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Шкільні повідомлення і Schulnachrichten

є на складі

в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, (препоручене Всєм. Духовенству і всім вірним Впрєсєв. Митроп. і Прєсєв. Еп. Ординаріатами всіх трєх єпархій) обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскі знаряди, збіжє в зерні і солоді, єїно в стогах і будинках против шкід пожарних.

„Дністер“ вступив в 6-ий рік своєї діяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	} 176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди ліквідують ся безпроволочно. Подієи „Дністра“ приймає Банк красвий при помочіх гіпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові і як найкористнійших комбінацій.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“

стоварищенє зарєєстрованє а обмеженою порукою, уділяє позички за оплатою 6 1/2 % за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителів, і приймає вкладни до опрєдєленого по 4 1/2 %.

Зголошення о уділенє агенції в окрєстностях, где нема банько агенції „Дністра“ приймають ся.

Виключна продаж єлавних
італійських капелюхів
з фабрики
Борзаліно Джіозеппе
в Александрії.

І. Генрик Іта ц. к. придворний фабрикант
капелюхів у Відні.

Для мужчин модні тверді капелюхи у всіх красках з повети	2:50—5:00 зр.
Для мужчин модні тверді капелюхи у всіх красках з сукна	1:25—2:00 „
Для мужчин модні мягкі капелюхи у всіх красках з повети	1:90—4:50 „
Для мужчин модні мягкі капелюхи у всіх красках Loden	1:50—3:00 „
Для мужчин модні мягкі капелюхи у всіх красках з сукна	1:25—2:50 „

Для хлопців ріжнородні капелюхи Loden
від 0:75, 0:85, 1:00, 1:25, 1:50 зр.

Найновіші краватки в ріжнородних красках
з наших і заграничних фабрик від 30 кр. до 3 зр.

Рукавички, найліпші вироби у всіх модних красках,
Glacé, Chafr і шкіряні.

Рукавички уніформові від 40, 50, 75 кр. в гору.

Мужеске біє — солідний товар.

Ковирій, маншети, хустинки до носа, полочки,
шкаринки, шпурівки і шайки.

Англіські костюми для циклістів,
камаші, шапочки, штани, черевки, парасолі.

Револьвери, оруже

і прилади до пользования.

Товари з бронзу,
цигарницї з бурштину,
альбуми,
товари шкіряні,
торбинки,
куферки
і прилади до подорожи.

Великий вибір
парасолів

від сонця і дощу
від найдешевших до най-
красших і великі палички
з правдивими срібними го-
ловками.

І. С. С. С.
Склад патронів.

Найбільший вибір — найдешевші ціни.
Черевки для дам, мужчин, дівчат і дїтїй.
Лиш виключно добрий вибір.

Для мужчин.

Правдиві французкі Chevreaux до зашїплю- вання на гузики, до шпурованя і а гу- мовими вкладками	7:00—8:00 зр.
Правдиві французкі Chevreaux з телячими обкладками	4:50—5:50 „
Правдиві Rosspiegel гладкі і з обкладкою	3:18—3:75 „
Зелені і пієла гаванської моди	5:00—8:00 „

Для дам.

Правдиві французкі Chevreaux до зашїплю- вання на гузики, до шпурованя і а гу- мовими обкладками	5:50—6:50 зр.
Правдиві французкі Chevreaux з телячими обкладками	4:00—4:50 „
Правдиві французкі з козлової шкіри	3:00—3:50 „
Зелені і пієла гаванської моди в двох красках	2:90—3:50 „
Зелені і пієла гаванської моди в двох красках	5:00—7:00 „

Для дівчат і дїтїй.

Чорні шкіряні до зашїплювання на гузики і до шпурованя	1:25—3:50 зр.
Зелені і пієла гаванської моди в двох красках	2:00—4:00 „

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Іван Созанський.

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належитість за інсерати
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
передне застережене.

Поодинокі числа коштують 8 кр.

Вісті політичні.

Тепер починають поодинокі клуби парламентарні заставляти ся над ситуацією і зазначають своє становище супротив правительства.

І так виступають ліберали і людські німецькі з докорами против вірноконституційної більшої посілости німецької, що не порозумівши ся з іншими німецькими клубами, а навіть не повідомивши їх, дозволило Бернрайтеру вступити до кабінету. З тої причини висказано вірноконституційному клубови острого нагану і признано его поведене за зівране давнішої умови, яка станула між тими трема німецькими сторонами. По тій нараді видано такий комунікат: „Провідники німецького сторонництва людського і німецького сторонництва поступового зібрани ся сьогодні на нараду для обговорення політичної ситуації. По основній нараді прийшли всі зібрані до того переконання, що і на язові розпорядження, видані бар. Гавчем, Німці не можуть згодити ся і мусять так само, як досі, всіма силами оставати при тій, щоби справу язову поладнано законом. Супротив нового правительства так з уваги на его склад як і з уваги на сторонництва, на котрих оно гадає оперти ся, окупає ся зовсім оправданим повне недовіре і рішуча опозиція. Річ тому не змінює зовсім те, що в склад нового міністерства увійшов член вірноконституційної більшої посілости. Противно тим більше жаліти треба над тим фактом, бо через зміну становища вірноконституційної більшої посілости розбито дотеперішню солідарність німецьких сторонництв. Оба сторонництва, поступове і людське, зберуть ся ще д. 19. с. м. на нараду, і тоді остаточно западе постанова що-до їх становища. На тій нараді провідники сторонництв стануть так з програмою загального становища обох сторонництв в палаті послів, як і з внесеннями, які випаде зложити зараз на першій засіданню палати. Межи тими внесеннями на першій місці будуть внесення на поладнане язової справи в законодавній дорозі і на обжаловане кабінету гр. Баденього за ті події, що позаходили на останніх засіданнях минулої сесії ради державної. — Говорять, що оба ті сторонництва не будуть перешкаджати в уконституованню палати послів, а дальше їх поведене залежати буде від того, як правительство прийме їх внесення на законодавнє поладнане язової справи.

Вірноконституційне сторонництво німецької більшої посілости видало також комунікат: „Треба доконче — каже ся в тій комунікаті, — пояснити ті непорозуміння, які в широкіх кругах повстали що-до будучого становища вірноконституційної більшої посілости з уваги на те, що один его член увійшов в склад нового кабінету. Велика більшість членів того сторон-

ництва на своїх зборах згодила ся на вступлене д-ра Бернрайтера до кабінету: однако ж разом висказали збори одногодно і в притиском своє переконане, що той факт зовсім не повинен мати впливу на зміну дотеперішніх взаємин між вірноконституційною більшою посілотою а спорідненими з нею в переконаннях німецькими сторонами і що звязь між німецькими сторонами, яка настанала підчас минулої сесії, повинна оставати дальше без зміни. Через те розуміє ся само собою, що ані мови не може бути о тім, щоби вірноконституційна більша посілость мала стати ся сторонництвом теперішнього правительства; противно застерігає она собі повну свободу діяння. Ще раз треба зазначити, що д-р. Бернрайтер вступив до нового кабінету лише з уваги на скрутну ситуацію і на поважно загрожені інтереси держави, і то на се, щоби вірноконституційна більша посілость могла взяти діяльну участь в поладнанню австрійських справ на пожиток Австрії, а передовсім на пожиток австрійських Німців. З вдоволенем прийняли збори до відомости, що тому пробу, указану патріотизмом, зроблено лише з тим виразним усливом, що правительство не зробить нічого, що було би незгідне з конституцією або в чім-небудь могло шкодити слушним інтересам Німців. Вкінці постановлено скликати загальну конференцію мужів довіря вірноконституційної більшої посілости на день 20-го с. м.

На тій нараді, про котру видано наведений по-висше комунікат, зазначило кількох бесідників, що вступлене Бернрайтера до кабінету ніяк ще не означає, мов би він годив ся з намірами і поглядами парламентарної правди. Буде він так довго в кабінеті, поки правительство не переступить границь, зазначених програмою гр. Туна; а програма ся має на меті лише спільну роботу сторонництв для поладнання найважливіших в сій хвили справ держави, як угоди з Угорщину і бюджету на сей рік. Гр. Тун зовсім не гадає тикати в парламенті справ конституційних або державно-правних жадань правди. Все таки найшлає на зборах меншість, котра не хвалила того, що д-р. Бернрайтер вступив до кабінету. Ліпше було не по-вати звязи з німецьким клубом поступовим і людським та лишити собі цілком вільну руку супротив правительства. Треба також остерегти оба ті клуби, щоби не пускали ся на обструкцію, бо вірноконституційні не могли би піти їх слідом. Тій меншості толковано, що годі було дальше держати ся негати-вної тактики, котра мусіла би довести до розпаду Австрії.

Німецьке людське сторонництво в Стирїї мало також вчера нараду в Градці. І тут зроблено вірноконституційній більшій посілости довір зради та висказано надію, що болай якась частина членів виступить з того сторонництва і прилучить ся до інших німецьких сторонництв. Заразом візвано щирих німецьких

послів до завзятої обструкції против кабінету гр. Туна, поки язової справа не буде поладнана, а язык німецький не буде признаний державним.

Католицьке сторонництво, як говорять в парламентарних кругах, є дуже невдоволене покликанєм молодого недосвідченого бар. Каста до кабінету. Сторонництво обачує в тій унесіжене свого клубу, а покликане Каста до кабінету пояснює его особистий знайомоти з гр. Туном.

Бесіда посла Стефановича.

(В сиріві управи правосл. реліг. фонда.)

(Дальше)

Треба отже конечно щось зробити, щоби по-вдержати дальше зубожіне населення, щоби сотворити для него условия істнованя, котрі-б уможливили який-такий розвій економічний. В тій напрямі хотів би я подати нарис санації зла. — Заки однак я до того приступлю, хочу сказати пару слів про иншу справу, а іменно про розділ більшої посілости в нашій краї. Ми без сумніву є одиним у світі культурним краєм, де є так багато замкненої в собі посілости ґрунтової. Як запитали би Ви навіть дїда всіх економістів суспільних, то він відповів би вам, що такий край, де 30% є фідейкомісом, не може розвивати ся матеріально. Заперечити сему ніхто не може. Приведіть собі, Панове, на тямку Чехію. Не маю під рукою докладних цифр статистичних, а і память моя що до чисел слаба, але здає ся мені, що посілости фідейкомісові виносять в Чехії лиш 11% цілого краю. (Голос 8%). Отже ще ліпше, бо лиш 8%. А і се називали деякі Чехи нещастем краю. Пригадайте собі, Панове, ті випадки і бурливі розправи в Палаті посольській, коли розходило ся о сотворенє двох нових фідейкомісів в Галичині. Якої-ж то пресії уживало правительство і чого то не робили інтересовані, котрим ходило о ті фідейкоміси, хоть цілий обшар фідейкомісів має в Галичині лиш 4%. Родина Дідушицьких і Чарторийських мусіли зложити окремі музеї, котрі по смерті фундаторів переходять на власність краю і доперва се уможливило заложенє тих фідейкомісів. А ми тут на Буковині маємо 30% краю в руках фідейкомісів. Є се по просту невиносене.

Не кажу того яко противник фідейкомісів. Овшім, на мою гадку певне число фідейкомісів у нас на Вєході причиняє ся навіть до піднесеня культури, если той фідейкоміс, або та посілость є добре адміністрована і розвиває добру господарку. З такої посілости користає цілий край і то впливає на край додатно. Яко консерватист є я противник нарушуванню фідейкомісів, але всею має свої границі. Замкнена посілость, що

СЕЛО а МІСТО.

I.

СЕЛО.

Люблю тебе, спокійнее село!
В твоєму смарагдовому вінку,
що так розкішно вмаєє чоло,
дрімаєш ти спокійно, мов в кутку
дитина, що снує прекрасні сни: —
нич не мішає твоєї тишини.

У тебе люди у подертій світлі
тихонечко живуть у всякій долі,
всіляким лихом, злигоднями биті —
і ждуть щасливіших днів, святої волі,
та не діждавшись, в гріб падають, лягають —
по них нові старці знов підрастають...

Ростуть они без долі-талану,
кривавий із чола втирають піт,
часом який помчить ся в чужину
за море геть, за очі — в дальший світ,
а решта все тяжку терпить біду,
бо, звістно, Бог подав таку судьбу...

Село! хотя й люблю тебе, та в груди
буртєсь серце проти супокую
такого... бо, здаєть ся, вічно буде
тебе давить некою рукою
суспільного ладу трикляте лихо, —
аж ляжеш ти в могилу смироно — тихо...

II.

МІСТО.

Веселе, шалене життя туг кипить!
У мурах гостює рознуста вельможна
і вічний піст бідний пролетар туг терпить,
бо всякому в місті, як хоче, жити можна.

Вся золотом сяє богацька палата,
склеп кожний коштовний, сяєнем хорошиї —
і божя святиня, кївроку, богата,
богато люд кинув на неї вже грошиї...

Фабричні дими вибухають в гору,
самі фабрики почорнілі, понурі,
а й люди, що лаять в фабричну нору
такі мовчаві, сердиті, похмурі...

Ах, як не люблю тебе, невстипує
ти місто! Та тільки загадо, що люди
ті тихі, похмурі — всю лихоту те злюще,
всі подлости світа, братерські бруді,

весь лад той суспільний, всю справу нечисту —
змести колись мають, як підле сьміте, —
тоді ти для мене кохана, о місто,
і в тобі нове благословлю життя!

Відень, 18. I. 1898.

Сильв. Яричевський.

Ненавистю до любови.

НОВЕЛІСТИЧНИЙ ВАХЛЯР.

Амелії Цішківській — присвята.

Про таку дорогу до любови ти не чувала — правда? І дивним, а навіть безтолковим видаєсь тобі повисший заголовок. А прецінь так було... Слухай.

Коли я пізнав єї, про котру говорити-му, не тямлю. Впрочім і по-що тобі се знати? До-даю, що не було се в тій добі, коли ми жили зі собою, бо ти мене стерегла від жінок, як душегуба стережуть від самовбійства. Знаєш також, яка скількість жіночих сонць присвічувала на небозводі моєї молодости, і відомо тобі, що блищали они ефемеричним сяєвом. Люблю жінки і жінок не люблю. Знаєш мої дивні забаганки та привподобаня... Але — in medias res.

Пізнав я єї через мого сердечного друга. Любив ся він в ній шалено. Але-ж бо і хороша була! Чудові, хорошо закроєні уста були принадою, неначе так і промовляли: Пестити, цілувати та шептати любови тихе слово — а таке голосне — се наша завдача. Підійди, любий молодче, а чарами райської роскоші упоїш ся, унеш ся... — Очи, як погляд ясного блакиту — глибокі — бездонні — лагідні, а прецінь такі убійчі... Не люблю таких очей! Стан

творить 30% краю, є безумовно нещастям, є по-просту катастрофою, бо тамує здоровий розвій населення і цілого краю.

Маю ту на думці грецько-орієнтальний фонд релігійний. Яко консерватист не хочу ту ставити внесення, і не сьмів бим навіть того вносити, щоби з фондом релігійним зроблено так, як то зробила Румунія. Там по prostu сконфісковано его. Стягнуто також фонд релігійний в Росії. Але я про то не думаю. А місто того бажаю, щоби кождий в міру сил і можности старав ся о ліпшу господарку в тім фонді, котрого я не ставляю а, дальше, щоби в інтересі краю, котрий заступаю маю честь, сповнити мій посольський обовязок.

Сираваді урядники представляли фонд релігійний, якось таке, про що навіть говорити не можна, але я заявляю, що не позволю собі наложити каганця на рот і про фонд буду говорити все, що хочу, де хочу, і як хочу. Не зроблю сего для того, щоби про мене говорено, бо було би то закідством на точці популярності, а тої я не потребую. Виборці мої то люди просвічені і без того уміють мене оцінити. Але роблю то з любови до краю і его мешканців. До Вас, Панове, до народних партий звертаю ся нині, бо Ви маєте більше причин дбати про добро народа, як приклонники засад космополітичних. Як хочете підносити той нарід до великих ідеалів народних, коли він майже вмирає з голоду і нищії? Если так піде далі, не будете мати в краю ані Русинів, ані Волохів, але лише людей, котрих рознука і нужда зажене в обняття різниці соціал-демократії.

Позвольте-ж мені отже говорити далі про фонд релігійний. Знаю добре ту господарку у фонді релігійнім, так як власну кишеню, бо і не мало часу по-всьватив я на вистудйоване єї. Буду однак говорити коротко, бо я нині до говореня не розположений.

Позвольте мені, Панове, сказати на ру слів про поодинокі напрями заряду, взглядно рубрики доходів фонду релігійного, а потім скажіть самі, чи я пере-скаджую, чи обжаловую безпідставно, або, чи не за-ходить потреба зміни. Відомо Вам, що ~~про ту справу~~ виголосив я промови в парламенті, а іменно першу дня 10. марта 1896 р. Відповів на ню міністер ріль-ництва, гр. Ледебур, прибілюючи, що приїде лично, щоб придивити ся, чи відносини є дійсно так неви-носні, як я то малював. Гр. Ледебур дійсно приїхав до нас, а подорожці тої подорожі певно лишили ся в Вашій пам'яті. Приїхав він після з гори означеної маршрути, котра вчинила неможливим виробити собі властиве понятє про ту справу. Був я отже прине-дений виголосити дня 9. грудня 1896 другу про-мову, і то -- признаю сам -- острю. Признаю сам, що бесіда моя була остра і не могла бути иньшою, бо я боронив доброї і справедливої справи, а в таким случаю не брак чоловікові відваги стати в обороні підстави егізистенції нашого населення.

На ту промову відповів мені п. міністер рільництва дня 14. грудня, а я пізнав з відповіді, що п. міністер, котрому я взагалі не відмовляю ані доброї волі, ані фахової компетенції, цілком попав в сильня отрутової його бюрократії. П. міністер сконстатував, що я представив відносини незгідно з дійсним станом річей. Обмежив ся він кількома мною ужитими фразами, щоби доказати, що то, що було в однім ви-

гнутий, русалчина стать як подув вітронька... Впрочім — я не натураліст, щоб тобі описував її з запалом натураліста, як би різноперого ко- лібра або... сову.

Мій друг любив її цілим серцем, усею любовю, яка може вицвісти тільки в серцях чистих, незакажених матеріялізмом. Усміх її був для нього блеском весняних промінів сонця, що підносять цвіти з зимової дрімоти-мертвоти; її прихильне слово було небесною цілющою росю, котра впливає жите і нектар в рожані чаші. Тим була вона для нього.

— Прийди і оглядай моє щастя, Сильвестре! — сказав раз нечаяно до мене мій друг; а голос його дрожав щастем.

На сьвітї панував прегарний ранок мазвий з тисячами радужних блесків. Відай ціла природа достроїлась усею чудовою гармонією прелестий барв до тонів, що грали в його душі. А я спосібний навіть в таких днях бути песимістом.

— В твоїх словах, друже, чую нуту сердечної ревності, — сказав я. — Поглянь тільки на сей промінистий щит в горі. То сонце — правда? Воно прегарне — правда?... І людскість благословить його. А прецінь, прецінь і воно уміє висунути землю, позбавити бідних людей плодів тяжкої праці — правда-ж?... А яке воно тоді?... На загонах — над зісохлими бадиллями виливають тоді гіркі-гіркі сльози бідні наші люди і спаленими від спраготи устами плюють свою жалобу — куди?... До свого Божества в горі... А тоті слова жалоби — чим вони суть?... проклоном — чуєш? — проклоном. . .

Мій приятель задрожав, — я бачив те добре.

Не відповів мені ні словечка. Ми йшли

слові, не є правдою, і звідси заключаю, що все мною сказане не є правдиве. Однак так аргументувати не дасть ся. Не обвинювачую я міністра, лише тих, що его ошибочно поінформували, а іменно тих бюрократів, що працюють або в дирекції фонда, або в міністерстві і не мають ані серця, ані розуміння для наших потреб, ані понятя про наші відносини.

Дня 15. січня 1897 мав я в тій справі послідню бесіду і доказав фотографіями, що все є правдою. Мусу сказати, що по моїх боці стали не лиш послы парламента, але також і ціла праса віденська без ріжниця табору. Лиш один зарад фонду видержав на старім становищи. Нічо тут не змінило ся, а противно зійшло на гірше. А чей же то дуже сумна пова. Питаю тепер, длячого мої бесіди, що заінтересували цілий австрійський євѣй, — а не говорю то для власної хвалыби, бо то на мене не робить вражіння, — длячого они розминули ся з метою? Лиш длятого, що не найшов я попертя у зиролайних чинників. Обжадовую їх отже з тої причини, нехай за то відповідять перед своїм власним сумлінням і перед населенем краю.

(Конец буде.)

НОВИНКИ.

Чернівці, 12-го марта 1898.

Товариські сходи́ни відбудуться знов сеї неділі́ вечер в кімнатах „Народного Дому“. Сім разом буде сеї́ вечер присвячений пам'яті Тараса Шевченка, отже і програма буде більше різнородна і настрій більше поважний. Просить ся протого як найчисленнішу участь. Початок о год. 8. вечер.

Урочистий вечір в честь пам'яті Тараса Шевченка відбуде ся в понеділок дня 14-го марта в театрі ім. Момнюшка в Станиславові заходом товариств: Рускої Бесіди, Філії Просвіти, Бояна і при ласкавій участі п. Ольги Проскурницької і п. Адама Людвіга.

Програма: 1. Вступне слово, виголосить проф. В. І. Масляк. 2. Н. Кумановського: „Ой вербо, вербо“ — хор мішаний. 3. Деклямація. * * 4. Н. Вахнянина: „Молоді сні“ — хор мужеський. 5. Ц. М. Вебера: Увертура ч. 2. — квартет на фортепан, скрипку, віолончелью і флет. 6. М. Копка: „До Русь“ — хор мужеський з барітоновим сольо-співом. 7. Н. Лисенка: Сольо-дует Оксани і Вакули з Різдвяної ночі, акт І. ява III. 8. Прольог до Інваліда — музика В. Матюка, слова І. Милдовського — мішаний хор з сопрановими і барітоновими солями. Закінчить: 9. Народний гимн: „Ще не вмерла Україна“ — Слова Чубинського, музика Вербівського.

Вокально-декламаторський вечір відбуде
ся в Коломиї дня 17-го марта заходом тамошних то-
вариств в пам'ять XXXVII-их роковин смерті Тараса
Шевченка в сали каси ошадности зі слідующею про-
грамою: 1. Земський рай зображений в Шевченкових
творах, відчитає н. О. М. 2. Шевченко-Вербийський:
Завіщане, басове сольо в супроводі двох хорів і фор-
тепіана, виконає хор Коломийського Бояна. 3. Fantaisie
brillante sur la romance russe „Il может быть“ ра-

мовчки, проходжувались. Знаєш, як люблю мовчанку. Тоді говорить ся звичайно більше в одній короткій хвили, чим можна вповісти в цілім перебалаканім тижни.

Люблю прогулянки на зоні природи. Душа моя, що не любить звичайно виливатись в людському гурті, вибухає тоді цілою каскадою чувств, що прокидають ся на вид тієї нашої мами — природи.

Одної неділі запросив мене приятель на прогулку поза місто. Мала вона відбутись в товаристві його любки. Вдовольнивши вимогам етикету XIX. століття, є. є. представивши мене своїй улюбленій, став мій приятель розмовляти півголосом зі своєю милою. Я відступив від них, бо не люблю підслухувати розмови залюблених. А приятель міг з нею, з голубкою своєю, сміливо вести любовні речі, бо бував в хаті її родичів в характері нареченого. Зміравав я, що йшла бесіда також про мене. Стрілісті погляди панни Олі, — бо таке ім'я носила Дульчина мояго друга, — спочивали від часу до часу на мині.

Було урочище, застелене густо цвітими. Там почала ся перша наша розмова. Мій приятель відбіг нас обоїх і, безпечний та певний сталости свого „серця“, розмовляв весело з підготованою і гарною ще мамою панни Олі.

— Пан Маріян говорив мені дуже багато про вас, — сказала панна Оля. — І з того, що сказав, виробила я собі вірний ваш образ, — додала значучо.

— Вість мені се не-аби-яка, що був я хоть на хвилю предметом розмови по між панною а моім другом. Я цікавий тільки, чи багато доброго міг про мене сказати Маріян.

— І овнім... я дуже люблю таких людей,
— додала спускаючи очі до долі.

А. Sokol, відіграє п-а Ф. С. 4. Шевченко: Титар (з Гайдамаків), відідежляме п-а Е. Д. 5. Лисенко: Ой, пунцу я кониченна, тріо з хором і фортепьяном, виконає хор Коломийського Воляна. 6. Шевченко-Лисенко: Ой, чого ти почорніло, сальо басове, виконає о. Т. К. 7. І. Франко: На суді, відідежляме Др. О. К. 8. Ніщинський: Вечерниці, хори жіночі, мішані і мужські в супроводі фортепьяну, виконає хор Коломийського Воляна. — По вечеру комере в реставрації Гіршгорна.

Др. Михайло Зобків, наш земляк звістний на полі правничого письменства, ад'юнкт при вишнім суді краєвим в Сараєві буде мати дня 12. с. м. габілітаційний виклад пробний на університеті в Загребі з австрійського права приватного в хорватській мові на тему: *Akcesorna pravazaložnoga prava*. Так отже професор загребського університету др. Снеєн, так само як і німецькі учені, не руководив ся шовінізмом (як львівські професори) і признав розвідку др-а Зобкова „*Die Theilracht nach österr. und böhmisch. Rechte*“ основою до габілітації. Се один з тих фактів сумних, що рускі доценти здобувають собі становища і признає в чужих університетах в Загребі, Празі, Граці, Кракові, лише не мають щастя поміж ученими львівського університету, котрі руководячи ся польським шовінізмом старають ся не допустити Русинів до катедри університетської.

Запитане. За нашу гадку про анематизоване газет духовними властями, яку ми висказали з нагоди остеререження „Дѣла“ через львівську митр. консисторію, дістали ми те число, вислане під адресою Е. Кардинала і Митрополита львівського, назад з означенням згаданої статті і з допискою, що газети не приймає ся. Колиж воно так, то сьміємо запитати ся єв. гр. кат. консисторію львівську, чи знає вона, як ворожо відносять ся до гр. лат. церкви „Бук. Вѣдомости“ орган тов. „Народна Рада“, в котрім засідають уніти Калужнякский, Калитовский, Бранин, Продан і др., ба що більше, котрого головою є ризар на великого ордена др. Василь Волян? Чи звістка консисторій особливо передова стаття сеї газети з неділі, дня 6- лат. с. м., де гр. к. вірних названо „відступниками“, а гр. кат. віроісповідане „несимпатичним“ і т. п.? Що думає єв. консисторія предприняти єсупроти достойника кат. церкви п. Воляна, котрого ласкою стоить „Бук. Вѣдомости“, що безперестанно в огидний спосіб нападають на церков гр. кат.? Ждемо відповіди.

Виріс за рік о 11 сантиметрів. В Каміній Струмилівій був молодий жидок Тігер, що мав ставити ся до войска, але дуже не мав охоти служити при нім. Винаймив собі якогось другого жидка, очевидно не конче здібного до войска і підставив его під своїм іменем за себе. Комісія асентирункова увільнила заступника яко нездібного. То само стало ся і на другий рік, коли ставив ся знову той сам заступник. Але на третій рік Тігер не міг вже вислати того заступника і вишукав собі якогось иньшого. При асентирунку показало ся, що новобранець чомусь за один рік став аж о 11 сантиметрів вищий, ніби виріс якимсь чудом. Комісія стала доходити причини сего незвичайного росту і дійшла єї. Правдивого Тігра

Невинятко — Оля!

Розмова йшла, даліше ріжними дорогами. Зійшла натурально і на питанє любови. Сего не уникнути — іменно в розмові сам на сам з великомійськими панянками.

За пару хвиль були ми старі знакомі...

Знаєш, що маю пасию освідчати декотрим одиницям красної половини роду людського свою горячу любов. То моя студия жіночих сердець, — веду її з давня. Знаєш також, що я часом стаю подібний до того героя в півмістичному творі Словацького, котрий тому лишить, бо і йому знищено шасте. Мстить ся він.

Моя Оля, — бо стала вже від нашої стрічки справді моєю, — була в семім небі. Мої погляди на любов припала їй незвичайно до вподоби. Сам я подобався їй...

Опісля бачились ми часто, дуже часто. Пізнав я, що вона мого друга не любить зовсім. Може давніш любила, але занадто мікрокопічно. Врешті не подобалась їй тота егозадрість і сентиментальність. Була-то дівчина, що любила темпераменти дикі, вихроваті, людий залізної волі. Ви, жєнщини, не любите слабих, тільки милосердитеє над ними, хоть в подружжю ви їх зносите, як вигідні пантофлі.

Розгорілась любов'ю панна Оля, як неронь-
ске сьвітло... Посmutнів, насунився мій сер-
дешний друг...

— Вона тебе не любить! — сказав я раз до нього холодно, хоч в моєму серці тліло для него чувство милосердя і — ще чогось...

— Та бреш мое! Сам бачу — від якої-то пори вона не та стала до мене. І родичі дивують ся тій наглій зміні, — сказав мій приятель, сумний як гріб.

— Втішайсь, маєш ту її письма! — сказав я, і в ту ж мить витягнув із кишені споро

приставлено тоді до Львова і тут показало ся, що він зовсім здібний, тай відобрано відтак до війська.

Купуйте!!! Редакція „Буковини“ має на складі папір листовий і коверти прикрашені портретом Т. Шевченка, Ю. Федьковича, і видом могили Шевченка. Той папір листовий видала „Академічна Громада“ у Львові, а чистий дохід з продажі того паперу призначений на фонд заможного „Акад. Громади.“ Купуйте отже, бо ціна не висока: 1 зр. за 50 листів паперу і за 50 коверт.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

О українсько-руську мову

веде ся межі петербургськими газетами „Биржевыя Відомости“ а „С.-Петербургскія Відомости“ дальша полеміка. Подавши недавно в „Буковині“, полемічне письмо Данила Мордовця — нині подаємо другу відповідь „Бирж. Відомостям“, яку в „С.-Пет. Відомостях“ помістив безіменний автор, підписуючись „Малороссіянинъ.“

Статі сея звучить:

„Недавно „Биржевыя Відомости“ в двох статях („Отъ говора къ языку“ в я-рі 10. і „Хорошій протестъ“ в я-рі 31.) дигнули ся старого питання о праві малоруского языка і літератури займати своє самостійне місце серед других европейских і енциально словянских літератур. Перша з тих статей, де автор різко негативно відніс ся до галицької літератури, викликала відому відповідь п. Мордовця, котрий навів ряд усяких доказів в обороні права на самостійний розвиток малорускої мови в широкім зміслі слова, включаючи сюди і галицьке наріччє. „Бирж. Відомости“ в другій статі заперяють, що відносячись негативно до того права, они мали на оці лише галицьку літературу, що ніби послугує штучно сфабрикованим з різних елементів жаргоном, — але ледви може бути сумнів о тім, що „Бирж. Від.“ лише чисто формально розрізняє галицький літературний рух від властивого малоруского, а відносить ся і до сего з однаковим упередженням. Радячи Галичанам поступовно переходити в школах і літературі до „руського“ літературного языка, „Бирж. Від.“ боять ся опозиції зі сторони тих Галичан, котрі увважають малоруським літературним сепаратизмом.“ Таким чином культивування обширної і багатой скарбниці народної малорускої мови в очах „Бирж. Від.“ чимсь легководним і заслужуючим на засуд. Дальше відповідаючи на філологічні і історичні аргументи Мордовця наведені на доказ права Малорусів уважати свій язык языком, а не говором або наріччєм, — „Бирж. Від.“ таку дають науку, сим разом вже не галицьким Русинам: Розвій говора на язык зависить не лиш від філологічних даних, але від культурних „соціальних умовів.“ — „народом належить бути тим, чим они можуть, чим повинні бути по силі умовів часу і історичних їх обставин.“ — „такий уже роковий (присуджений) хід історії.“ Так кажуть „Бирж. Від.“ наводячи в формі рішачого доказу се, що і Гоголь волив „общерусский океанъ“ ніж своє рідне море. (Н. В. Гоголь, як відомо, писав по російськи. — *Ред.*) Отже по поводу того „рокового ходу історії“ ми хо-

чемо сказати кілька слів „Бирж. Від-ямъ“, доповняючи ту історичну лекцію, яку сій газеті дав в поучаючій статі п. Мордовець.

Оно правда, що розвиток говора на язык, а народного языка на оруді літератури і науки зависить від многих умовів; але першим з тих умовів є: свобода уживання рідної мови. Ту-ж свободу малоруському народови віднято, а его галицька галузь, в наслідок свого політичного відокремлення від коріння народного організму живить ся в певній мірі чужими соками, котрих вплив відбив ся і на характер сотвореної в Галичині літератури. Тільки дотично сєї сторони можна говорити о „роковім ході історії.“ А що-до нашої Малоруси в межах Росії — то в історії єї літератури роль „рокового“ елементу вишновилі головню постанови ограничаючи. Ось чому годі говорити о тім, чим „можуть бути“ остаючи в подібних услівах народи, а чим „повинні бути.“ В тім взгяді можна мати, розумієсь, різні погляди, але найбільше справедливим з них буде той, котрий не стане жадати від народів: бути не тим, чим они є. На наш погляд кождому народови, отже і малоруському „належить“ між иньшим — можливо найширше і найповніше розвивати свою духову суть і, паралельно до свого культурного росту, поступовно усереднювати оруді своєї мисли — язык, в котрім мов у зеркалі відбивають ся: і історія, і світогляд, і характер дотичного народу. Коли „Бирж. Від.“ витягають яко найдосаднійшу ілюстрацію „рокового ходу історії“ примір Гоголя, то се в сути річи не ілюструє нічого. Ми можемо зі свого боку вказати на писателю М. А. Марковичу (Марко Вовчок), котра хоч з роду Великоросіянка, волила чуже, та й більше симпатичне „море“, ніж свій „океан“ і написала ряд прекрасних взірців літературної малорускої мови. І в сїм і в тамтї випадку характер літературної діяльности обох писателів зложив ся очевидно не так під впливом „рокового ходу історії“, як зависимо від личних симпатій, обставин виховання і пізніших умовів личного їх життя. Але роль Гоголя в російській літературі стає важною відповідно на великі натяки о небезпечностях „малоруського літературного сепаратизму“, висказувані сторонниками тих зовсім вишнових умовів, в яких нині находить ся малоруське слово. Свѣжість і силу своїх перших творів Гоголь завдячує не самому своему талантові, але також і богатству нових слів, зворотів, понять і образів, які він черпав з життя Малоруси, до того часу мало знаного російським читателям. На наше глибоке пересвідченє кождий дальший крок до розвитку малоруської літературної мови буде злудотком і для „общерусской“ літератури. Істнованє побіч себе обох споріднених літератур бачить ся нам могутим усвідомленнєм культурного росту двох взаїмно доповняючих себе народностей. Чей же в тім повинні згодитись з нами і „Бирж. Відомости“, бо-ж в першій їх статі висказано було на адресу галицьких політиків між иньшим зовсім справедлива увага, що „різниця азіатів не все є перепорою до тяготи, а тожність не все доводить до злізання“.

Якийсь час тому в „С.-Петербургскихъ Від-яхъ“ було порушенє питання о здвигненні пам'ятника Шевченкови. Очевидно не нам противитись тій прекрасній ідеї: почитати гідним способом пам'ять поета, котра значно далеко перейшла границі его рідного краю, —

але ми би хотіли сказати, що в теперішню хвилю ще кращим відданем чести намяти Шевченка було би усуненє вишних бодай перешкод до деякого розвитку прославленого ним малоруського слова“.

Наука, штука і література

Літературно-Науковий Вістник. Зміст третьої книжки за март 1898 р.: Душа, психологічний ескіз Наталі Кобринської; Сонети Івана Петрушевича І. Осторога, П. Похорон; Дві долі, повість Данила Мордовця; Мій злочин, нарис Івана Франка; Із остатніх оповідань Альфонса Додє: І. Сномини шефа кабінету; П. Лекція історії; Ш. Свѣто дахів; Із поезій Яна Сватоплюха Махара: Гусова мати; Ткачі, драма Гергарта Гаутмана; Доктор Бессервіссер нарис Не-Теофраста; Поезія несвідомости, новела Марні фон Ебнер Ешенбах; Із секретів поетичної творчости Івана Франка: П. Психологічні основи: Андрій Чайковський, літературно-критична студія Осипа Маковая; Новини нашої літератури: Царівна оповід. Ольги Кобилянської, оцінка Мих. Грушевського; З життя і письменства Осипа Маковая; З російської України, Spectator. Бібліографія.

Das Volksleben der Ruthenen von Alexander Barwinskij. Під сїм заголовком появилася етнографічна розвідка, передрукована із знаного видавництва „Die Oesterreichisch-ungarische Monarchie in Worte und Bild“ з тому „Galizien“ у великій 8^о. Розвідка обнимає 64 сторони і містить слїдуючі розділи: Character, Trachten, Ortsanlagen und Lebensweise, Volksitten und Bräuche, Volkslieder, Sagen, Märchen und Ueberlieferungen. В тексті уміщено 19 ілюстрацій (20-та хромолітографована представляючи гуцульську групу має бути додана на кінці тому про Галичину.) До тих ілюстрацій достарчив сам автор фотографічних знімків груп народних з етнографічної вистави, устроюваної в честь архиви. Рудольфа в Тернополі (1887 р.) а іменю групи з Крогуля (з Гус-тиничини), з Богданівки (із Збаражчини), з Угнова-Рави-Піддубець (з Равичини), з Петуриці (з Сокальщини), з Добрівлян (з Заліщицького), з Опришовець (з Станіславщини), з Велїжа (з Долинщини), з Гребенова (з Стрийщини). Сї групи можна вважати типово-добрими, так само як і ілюстрації із знімків проф. Шухевича: Селянський похорон коло Коломиї, Свѣченє насок в Хмелівій і „церковця“ або вежа, великодня ігра в Тимківцях (Городенського повіту) та ще ілюстрації: Старший брат з образу Ю. Макаревича. Менше удатні ілюстрації Крамниці в Улашківцях Фалата, Обійсте в Звиничі, дерев'яна церква в Скородинцях, гуцульська хата в Яворнику, гуцульське село Гринява і уліця еклєнова в Чорткові (всі проф. Захаревича), весіле гуцульське проф. Рибковського. В тексті наведено також доволі народних пісень (між иньшими і дума про трьох братів з Азова) в перекладах Симієновича-Штаве і Боденштедта, попри німецьку термінологію подана також руска. Є се в тїсних рамках, які визначила на сій предмет редакція згаданого видавництва, в ілюстрії зображена етнографія руського народу в Галичині.

листів на рожевих картках. Пахли вони, як в магазинах штучні розкі.

Мій друг поблід.

— Оля! — крикнув.

— Оля перенісесь з тобою!... Любить тебе, зраднику! І пощо я собі знайшов гадуку? Хіба на власну згубу!...

— Пригадуєш собі ляфонтєнівську байку про „Мужика та гадину“, мій друже — правда? Не туди се піїде...

— Не туди! — крикнув — не туди, екорочу дорогу!... О коби я мав тут револьвер при собі! — зойкнув.

— Венюкій ся, Маріяне. Она вже моя. Ми звязались ланцом нероздільної любови... Револьвера не треба... Вирочім міг би я тобі сам ним послужити... не треба!... Ми уже по слові... Пережив ти не одно і се переживеш... І призабудеш...

— Переживи — так... але не забуду... Обоїх вас не забуду... Ніколи... Як тоті ілїми на місця, — так ви в моїм серці обоє вічно...

Друг відійшов.

І розійшлись два приятелі, що, — здавалось, — як тоті міничні брати-приятелі Кастор і Полукс були нерозлучні...

Жаль мені було його, жаль...

А любов тривала дальше — велика — ясна — невольна — але чи і трівка?

Знаєш мене: я є дивак. Не до всіх жінок маю щастє, не всі они до мене. Оля не подобалась мені. Була занадто пасивна там, де бачила силу. Люблю жінок, що одушевляють ся опозицією, але не люблю у жінок цілковитої пасивности. Нарешті мені сприкрилось довго бавитись з Олею. Приходив я до неї часто, а все був похмурий, гнівний. З початку се єї інтригувало, застановлялась над тим. Силкувалась

мене роззбруїти. Побивалась надаремне. А преці мене не переставала любити. А я що-раз більшу відчував до неї знеохоту. Може бути, що тота умучена мара могого друга — з роздертим серцем, блїдолиця, з запаленими глибоко в очодолі зріннями, — може вона мене турбувала. Ба ні! Вона-ж мене до чого иньшого накликувала ще тоді, коли бажала вважатись воплощенєм щастя, а не була ним. Від тоді я мав єї на думці, тоту сердешну мару, від коли пізнав, що любить — нелюблена. Від стрічи з Олею.

Чи раз робив я викиди моїй Олі, що не є стала, що так немилосердно відкинула любов могого друга. Боронилась: серце — не слуга, мовляла. Я оказував єї знеохоту. Робив заміти, що готова і мене колись так само покинути, най тільки дотліє той каганець любови в єї серці.

— Ніколи, ніколи! — говорила пристрасно. А я слухаючи тих слів був — гнівний. Знаєш мене, коли я в гніві. Тоді пристрась гніву мече ся силою гурагана. Тоді я такий, що потовк би на шкामузь усіх богів Олімпу, коли-б мене перенесено в далекі часи старинної Гелляди. Вона страдала. Але між тим мусів злітати листок по листкови з дерева єї любові до мене.

Видимо остигала. Єї серце змучене так многими докорами, бурями з могого боку заграгнуло видимо тишини, бальзаму, що коїть рани, затужило за серцем спокійним, лагідним — не вихроватим. Так корабель побитий бурею, снішить до спокійної пристані, щоб спочити...

Тямлю — страшна була та хвиля. Я стояв перед нею, мов демон кари. Докір за докором рвав ся з моїх уст, подав тяжким ударом на єї красну голову.

В єї серці щось прокинулось.

— Пане, — промовила она, — ви дуже строгі! Досить тої любови! Забуду... ні... я вже забула про вас!... Серце вирву, скоро мені вас захоче пригадати, а викину вас з пам'яті... Тепер научилась я цїнити серце доброго Маріяна!...

— Прецінь раз! — сказав я. — І тільки се бажав я почути, щоби пізнати, чи у вас є сталість!

— І чуєте се!... Я вас вже не лю... не навиджу вас!...

— Отже з нами й кінець! — сказав я і виїшов. І — по катастрофі

Скінчило ся. В моїму серці засвітала радість. Подирав я Маріяна, привитавсь з неприязним приятелем.

— Я зірвав з нею, Маріяне! Ненавидить мене — а любить тебе, бо пізнала, який втратила жемчуг... Любині єї?... Спіши-ж в єї обійми... Я навчив єї тебе любити, ой ти плакєо якийсь!...

Я розповів історію нашої любови і початкову цілє навязаня зносин з Олею.

— Спасибіг тобі, чесний чортику! — сказав сердешний.

Пійшов. За пару місяців був щасливим і знаменитим... пантофлем Олі.

О благословенна будь мені дорога пімєсто!... Ось і листок з могого дневника.

13. II. 1896.

Сильвестер Яричевский.

від 1-го мая 1897 після часу середно-європейського.

За редакцію відповідає **Іван Созанський**.

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсерати
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
передні застереження.

Поодинокі числа коштують 8 кр.

Політичні лікарі.

Кажуть люди, що найбільше на світі лікарів, бо кождий знає на всяку недугу якийсь лік і користує з всякої нагоди, щоб его подати недужому. І при нинішній тяжкій ситуації, коли наша Австрія недужа на „обструкцію“, зі всіх боків виходять лікарі, що пишуть різні рецепти, — хоч нераз одна противна другій.

Трафить ся однак і тут часом розумне слово, як приміром стаття „Національна боротьба і державне право в Австрії“, що вийшла з під пера німецького соціал-демократа Кавцкого і появилася в штутгартському тижневнику „Neue Zeit.“ Ось цікавіші її уступи.

„В чім лежить нинішня тяжка ситуація в Австрії? — В контрасті між життєвностю національних рухів а нежиттєвностю форм, до яких ті рухи стремлять. Національні рухи в Австрії не стремлять до досягнення або удержання таких форм, з котрими неминучо зв'язана залежність поодиноких народностей або їх частин. Туда стремлять і Німці, і Маляри, і Польські і Чехи. Здійснення чеського права державного означає не лише самостійність Чехів в Чехії, Моравії і Шлезьку, але також підчинення німецьких меншостей в тих краях під чеське панованне. Небезпечність скорості, з якою факт сей може наступити, була головним моментом, що подразнив Німців цілої Австрії до посліднього їх вибуху ненависті супротив Чехів. Язикові розпорядження самі в собі — річ досить невинна, она в деталях дасть ся поправити, але і в теперішній своїй формі (бесіда про розпорядження Баденого — Ред.) не містять в собі нічого для німецької народності грізного. Але они ухилили за перший крок до здійснення чеського права державного, яко вступ до віддання чеських Німців під перевагу Чехів, і яко такі викликали ту бурю, котру Баден своїми за-

ходами замість влагодити, лише скріпав, аж граф польський сам від неї повалив ся.

„Централізм в Австрії став ся неможливий. Австрія може існувати лиш яко держава федеративна, але федералізм задержавших ся „історично-політичних індивідуальностей“ поодиноких королівств і країв життєвності сили так само не має, як централізм. Лишаєсь одна тільки можливість: федералізм народностей, розірване традиційних границь провінціальних, нове упорядковане Австрії на підставі границь язикових.

„Мужі великої революції у Франції знали, що робили, коли уневажнили старі границь провінціальні і надали Франції нову організацію департаментів. Тим чином надали они одноцільній державі найсильнішу підвалину, знищили до тла феодальний партикуляризм, взагалі відобрали феодальним традиціям найсильнішу їх опору.

„Подібна нова організація стала ся конечною в Австрії. Проч з цілим феодальним кривом державного права і т. і., котрий ще сегодня найновочасніші рухи національні вникає в неможливі ситуації, проч з територіальними границями, котрі одну народність шматкують, проч з такими границями, що сховують до купи різні народности і розпалюють між ними незгоду і ненависть, а ті народности, спільно працюючи побіч себе яко вільні і рівні, могли би зробити Австрію культурною державою першої міри, бо теперішня боротьба спинає в ній всякий поступ.

„Німці самі починають приходити до того переконання і в тім напрямі роблять неспільну пробу жадаєм адміністративного поділу Чехії на дві часті, німецьку і чеську, кожда зі своєю урядовою і шкільною мовою та адміністрацією. Але обі часті мають обектати чеський сойм, де творили би окремі курії — а ті так само спинали би себе в роботі, як приміром палата послів і палата панів. Та реформа дарить ся завзято поняття старого королівства чеського. На-

сильне сполучене Чехів з Німцями в одній адміністративній одиниці лишаєсь, по феодальних часах унасліджені курії збогачують ся новою їх відмінною, — і замість зробити один крок дальше до новочасної одноцільности державної, робить ся дальший крок з поворотом до феодального партикуляризму. В Чехії треба відділити Німців від Чехів, але розділити їх цілковито, замість в одній соймі назад їх злучувати. За те повинно ся злучити ті притикаючі до себе території Чехії, Моравії і Шлезька, де наріз говорить по чеськи, і утворити з них одно адміністративне тіло на тих самих правних основах, що і німецькі департаменти. Так само повинно ся зробити з нинішними провінціями з ріжними язиковими областями. Лиш таке всестороннє і основне розв'язанє язикового питання могло би в певній мірі забезпечити Австрії національний спокій. Оно не поборолось би сейчас традиційних, глибоко закорінених антагонізмів, не усунулось би з порядку денного національних питань підрядної натури, як трактованє національних островів і національних меншостей в малих областях, н. пр. Німців в Празі або Чехів у Відні, але ті питання мусіли би уступити на задній план перед великими загальними питаннями політичними і соціальними реформ, они не опановували би і не заборювали цілого життя політичного і дали би ся поладити способами новочасної політичної тактики.“

Вісти політичні.

Як вояд перед боем, так само і наші австрійські політики обчислюють нинішні сили більшости парламентарної, котра буде поперати міністерство гр. Тува, і сили опозиції, котра в данім случаю ужене і обструкції на поборенє нелюбого їй міністерства. Рахунок виходить такий:

Більшість скріплена представляла би на разі таку чисельну силу. Молодочехи враз з чеською шляхтою 79 голосів, польське „Коло“ (не вчисляючи 7 Сто-

Штудерний Собко.

Собко що й не вкосу на леваді трави та сів собі за хатою поклепати косу.

Минає его парубок, ні то в святоточній одіжці, ні то в буденній, на ногах черевники вже не нові, а на плечах чоботи що й не від шевця. Пристанув парубок.

— Клепаєте косу?

— Та клепаю!

— Гарна пана сего року.

— Та треба би трошки дощу.

— Правда, треба би трошки дощу.

Собко клепає далі, парубок сплюнув і каже:

— Ага, що я хотів сказати, — чи не відкупили биєте отсі чоботи? На мене трошки за малі.

— Так, за малі на тебе? — Я міркую, що за великі.

— Я хотів казати, що трохи за великі, а відтак, ще і рокувати мушу, і здав би ся крейцар.

— Рокувати мусиш? — каже Собко, — тепер в літі рокувати?

— Не було як в осени тай тепер мушу рокувати. А Собко думає собі: — Проклятий пройдишвіт напевне чоботи вкрав, але такі гарні, і виглядають, як раз на мене шиті.

Все таки оглянув чоботи і питає, що коштують: — Та най би чотири леви, бо конче грошій. Думає Собко: Тепер певно крадені, такі гарні чоботи, десятку певно коштували, а

голодранець дає за чотири. — Але так на сьміх дає три леви, той править чотири без двох шісток, Собко розпалив ся і розторгував ся, і нараз прибили на три леви і сорок і п'ять крейцарів, — в торзі розправив ся Собко і з совістю і дійшов до пересвідчення, що чоботи не крадені. Іде до хати і виносить п'ятку, але парубок не має решти. Розмовляють хвилю і приходять на гадку, що поблизький шинкар розмінє. Собко ставить чоботи в хаті за дверми і йде разом з парібком до корчми. Шинкар розмінє, парубок дістав гроші і пішов в дорогу.

Та Собко думає собі: — Шинкар був так добрий, то-ж треба ему щось дати заробити а на такий добрий інтерес, як сегоднішній з чобітьми, варта навіть літерку горівки. Винув одну, відтак ще одну, і пішов до хати.

Перед хатою стоїть его жінка з мітлою в руці та дожидає его: — Відки плентаєш ся ти сякий-такий, перед полуднем йдеш вже пити, а мене лишаєш дома мучити ся і карати ся і до дому нічо не приєтаєш — та пожди!

— Заткай собі рот, стара, — каже Собко, — я такий добрий інтерес зробив, — і тепер розкажу їй за чоботи і таки й зараз примічає, що они певно не крадені.

— Де-ж ті чоботи? — питає стара. Собко йде до хати: Що, ти — може сховала, стара? питає Собко. Стара до него: — А ти, сякий такий ще й брехати береш ся? Ти чоботи купив? Брехня одно й друге!

Але Собко присяг ся, що то правда, і очевидно пройдишвіт чоботи ще раз вкрав, коли Собко сидів в корчмі. — Почекай, рабівнику,

проклятий, кричить Собко, хапає домаку і біжить далі, за подвійним чоботокрадом. В кождій хаті питає, чи не виділи когось з парою крадених чобіт? Люде глядять на Собка і думають, що ему помішало ся під кучмою. Наконєць уздрів якогось хлопчика з парою чобіт на плечах, летить що сили, і коли добіг, валять, де попало. Той боронить ся що мога, рве Собкови кияр на шматки, дає кілька поличників і тепер видать Собко, що він помилив ся, він випарив Мардакового наймита, що свої чоботи ніс до шевця. Розказує ему про свою сумну історію, але до непамяти вибитий наймит жадає десятки за побої, або йде до суду. Та се Собкови не в голові, сказав ему добре слово та не саме благословенство, і біжить далі за чоботокрадом. Пізенько минає крамницю і знов питає:

— Саме добре надходив — перед голиною був він у мене і я чоботи відкупив за три леви.

Собко хоче чоботи зараз брати, але крамар не дає і хоче свої три леви. Га! думає Собко: — Три леви сорок п'ять крейцарів заплатив я перший раз, ще три леви буде шість левів сорок і п'ять крейцарів — та чоботи варта десятку, хоч стара відтак повірить — і так тикає він крамареві три срібні, бере чоботи і махає до дому. Стара може і повірила, але прозивала его і цалом і буйволом а мітлою вимахувала, не само замітаючи.

Другого дня приходять возний і приносять форлядунок до суду. Собко мусить іти на розправу за побите Мардакового наймита. При розправі дістав 48 годин арешту за ушкодже-

яловців і 3 людовців) 58 голосів, клуб руско-слов'янсько-хорватський 35 голосів, клуб бар. Дінавліого і д-ра Ебенгоха 31 голосів, група гр. Фалкенгайна 6 голосів, група румунських послів 6 голосів — разом 215, есентуально 225 голосів. Дочисливши до того клуб вірноконституційної німецької шляхти з 30 голосами, групу Мавтнера з 11 голосами і клуб Італіянців з 18 голосами, неоппозиційна більшість зростає до поважного числа 273, есентуально 283 голосів, а скріплена „дикими“ дійшла би до високости 290 голосів. Супроти тої — по нашій думці — можливої більшості стояла би німецька меншість в силі 121 послів, а враз з соціальними демократами (14), в силі 135 послів. Меншість ся, зрекнута з німецьких націоналів, поступовців, деяких лібералів, антисемітів (27 послів) Шенереріанів, соціальних демократів і деяких сингелтовців, творила би фалангу опозиційну. Виправді не можна сказати, що приміром антисеміти пійдуть у всіх справах солідарно з прочими опозиційними клубами, але антисемітів, судячи по заявах „Deutsches Volksblatt-y“, годі уважати другами гр. Туна. Може бути, що антисеміти, наколи би остали ся вірними своїй тактиці, яку вели в часі двох послідніх сесій державної ради, не перейдуть і тепер в обстраницю, але се певне, що они угоду з Угорщиною будуть дуже остро поборювати і в тім напрямі зсолідаризують ся з цілою німецькою опозицією для опозиції. Новий кабінет і сконцентровані ним для кооперації клуби найдуть проте в теперішній сесії парламенту проти себе на певно здекларованих опозиційників і — непевних антисемітів. Опозиція заповіла вже нині деякі наглі внесення і обжаловання правительства, котрі то послідні після реуляміну в часі осьми днів мусять прийти на денний порядок. Сі наглі внесення і обжаловання, сподучені в одно з множеством інтерпелляцій, з внесенням на тайність засідань, 20-хвилинними навами і другим крамом хочби легко-обструкційним вистануть, щоби забрати парламентові весь час від 21. марта до цвітної неділі, се значить до 2. цвітня включно, тим більше, що відкрите і уконституюване парламенту потребує для себе також відповідного часу. Не можна проте надіяти ся, щоби хочби і в десятих засіданнях перед великодними святами парламент приступив до якої-небудь позитивної роботи. Віа уконститує ся і вибере може спільні делегації. Прочий час зуміє ему забрати опозиція, навіть без обструкції.

Що-до становища більшості парламентарної супротив правительству, то комітет езекутивний правниці ухвалив вислати н. Яворського, щоб він порозумів ся з правительством і здав з того справоздане. Отже про те справоздане пишуть, що було оно дуже коротке і скупе на зміст. Та і легко се — кажуть — зрозуміти, бо в розмові н. Яворського з гр. Туном ходило лише о сповнене формальности, хто має перший зробити крок зближення, правниці чи правительству. Комітет припоручив н. Яворському зробити перший крок, а Яворський, як легко зрозуміти, не мав з чим виступити перед правительством. В політиці по більшій часті в бадом іти поза межу того, що є конечно потрібне. Отже Яворський сповнив свою задачу, заявляючи президентові міністрів, що є така а така більшість і рада допомогти правительству в переведеню великих задач, яких вимагає добро держави. Яворський сказав гр. Тунові, що правниці стоїть при

не тіла і мусить наймитови виплатити ще й десятичку. На щастє має відсидіти аж по двох неділях, так, що може ще пійти домів. По дорозі не три літерці на злість, а завертаючи до хати, стрічає знов стару на порозі з мітлою. Не довга була між ними розмова, бо стара таки зараз стала до него з мітлою:

— А був тут шандар! Твої прокляті чоботи були якраз крадені, на тім боці з Малайків, і жандар їх таки зараз і взяв. Дістанеш тепер новий форлядунок, за куповане непевної марфи, чи як він там казав, — почекай, научу я тебе, купувати крадені чоботи! — І пішла мітла в роботу!!

На ніч, коли Собко лежав на постелі, робив він рахунок, що ему той добрий інтерес приніс і тихонько, аби стара не почула, рахував:

— Вперед три леви сорок і п'ять крейцарів, відтак три леви, то є шість левів і сорок і п'ять крейцарів, і кинтар, що мені пірвав Мардяків наймит, п'ятку, робить одинадцять левів сорок і п'ять крейцарів, відтак десятку за побите, робить двайцять і один левів сорок і п'ять крейцарів, відтак сорок і вісім годин арешту також щось варта, за десятку незробив бим то, робить трийцять і один левів і сорок п'ять крейцарів, і дві літерці горівки, робить трийцять і один лев і п'ятьдесят і п'ять крейцарів і нова мітла, і відтак ще одна розправа за непевну — непевну і ще три літерки горівки, літерки горівки — ірки — непевну — і Собко заснув.

Переспів

Е. Дмитрів.

своїй давній програмі, висказаній в проєкті адреси; але се була також тільки чиста формальність. Посол Яворський здав перед комітетом правниці відповідне справоздане, а по засіданню комітету видано знову комуникат і зміст его такий: „Езекутивний комітет правниці радив над справою вибору президиї палати послів і висказав готовість допустити дотеперішню меншість парламентарну до одного з крісел президиальних“.

Nar. Listy, як звістно, орган Молодо-Чехів, котрі мають тепер свого члена в кабінеті міністром скарбу, так пишуть про теперішнє положення: Становище правниці до правительства можна назвати прихильно вижидającym. Міністерство Туна має лиш одну задачу: привести парламент до такого стану, щоби був спосібний до роботи. Все инше уступає на друге місце. Програма правительства є коротка і ясна: зробити все можливе, щоби можна конституційно правити. Коли би се не udało ся, тоді правительству буде мусіло инакше правити. Ті гадки вискаже гр. Тун зараз на першій засіданню палати послів, а заразом завізе всі сторонництва доброї волі, щоби були правительству помічні в тій его програмі. — Той сам дивний каже, що частина парламентарної більшості не радо дивить ся на кандидатуру д-ра Фукса на президента палати. Скоро не має бути вибрана на нову ціла давня президиї, то і др. Фукс не повинен бути президентом. Після гадки тих невдоволених повинен президию обняти бар. Дінавлі.

Бесіда посла Стефановича.

(В справі управи правосл. реліг. фонда.)

(Конець.)

Не попер мене ані виді краєвий, ані палата торговельно-промислова, ані инші товариства і корпорації. А вже не до прощення є той факт, що дирекція фонда, яко така, не прилучала ся до моїх виводів. Та-ж я старав ся розширити круг її самостійної діяльности, бо чей не може она працювати успішно на користь фонда, если кождо дрібничку рішають урядники міністерства, котрі зовсім не знають тутешніх відносин. Управа фонда мусить бути основно зреформована, а я якраз подав до того нагоду. Місто використати її, місто розвинути в тім напрямі діяльність для добра фонда і краю, взяли ся урядники дирекції фонда до борби против мене, виллази ціла фалю брошюр і статей по різних часописях, щоби лиш очистити управу фонда від тих закидів. — Ми ту межі собою самі Буковинці. Дякую прошу Вас, Панове, нехай встане хто і заперечить моїм твордженям, або нехай скаже що найменше, що управа православногo фонда є добра і відповідає своїй цілі. Але йду далі і хочу се Панам улегчити. Нехай крикне хто не будь одним словом, що зарад фонда добрий і нема потреби атакувати его тут. (Велика веселість. — Бесідник мовчить.) Видите Панове, не почувисмо ні одного голосу. Отже кождий з нас без огляду на становище, яке займає в теперішнім політичнім, народнім і суспільнім життю поодиноких партій і всі Ви Панове, годите ся зі мною і маєте ту саму гадку, що адміністрація фонда шкідлива для самого фонда, а для краю по просту погубна. — Неприємно мені, Поважні Панове, що мущу надуживати ще Вашої терпеливости, але я приневолений обговорити ще поодинокі рубрики, як з фонда користає ся. — То, що я тепер скажу, прошу уважати доповненням моїх бесід в рад державній. Що-до уживання поля, левад, пасовищ, доказав я в палаті послів, що оно робить ся все на підставі того самого „шімла“ контрактового, якого уживає ся в королівстві саксїм. Буковинський хлібороб може про себе думати не одно, але чей же відносно нашого хліборобства не може ставити під одну міру із саксїм. А які-ж наслідки того „шімлюваня“? Лиш то, що порядний посесор не може виступити до конкуренції, бо знає що дотичні постанови контракту не мають жадного значіння і що він не потребує до них стоєувати ся. Бо если би управа фонда приневолювала кого перестерігати постанови контракту, то кождий посесор релігійного фонда мусів би в протягу шістьох місяців пійти з торбами. Хто знов не знає, що ті всі строгі принципи тих контрактів є пустою формальністю, той не відважить ся навіть старати ся о посесію. Я сказав вже у Відні і повтаряю то нині, що більшість посесорів фонда, не є зовсім хлібороби і взагалі не складає ся з людей, котрі мають кваліфікацію до ведення рішництва. Я мущу зазначити, що є ту і виїмки, але ті виїмки потверджують лиш правило, що землю фонда беруть в посесію спекулянти, що старають ся забагатіти коштам фонда.

Щоби опрокинути ті мої закиди, нанисав і вилдав один з урядників фонда брошюру, котрої зміст самі небиліці і слова, що не ослаблюють зовсім моїх закидів. Але то цікаве, що яко гонорар за ту брошюру виписано з фонда релігійного 500 зр. Я би цікавий знати, з яких то резервових фондів видано ті гроші? От лишне було би обернути ті гроші на поміг бідним сьвященникам або півним церковним, що годують по селах. П'ятьсот зр. — то не велика сума, але то всьо характеристичне для міністерства рішництва, котре не повинно закривати правди і то вдатку — чужими грішми.

Мущу однак згадати ще про те, що дирекція фонда не хоче вхходити з Буковинцями в жадні більш інтереси. Шигаю ся отже, чи ми Буковинці не так близькі серцю Его Величества, як горожани западних країв, або чужинці, котрі передовсім тішать ся ла-

скою дирекцій фонда. Міжтим ми Буковинці в інтересах, які довершує дирекція, не лиш, що не маємо прав першенства, але виключені ми від них зовсім. А если хто в еніці з другими хоче навізати їм. якийсь інтерес, то спотикає ся потім, — так, як то було зі мною, — з клеветою, що лиш тому робить закиди дирекції фонда, бо не вдало ся ему довершити інтересу. Сего однак закиду ніхто мені зробити не може, щоб я покориствовав ся моїм політичним положенням для власного інтересу. Ходить ту лиш о то, що дирекція фонда дуєть менших, так як здуєть до богато поменших тартаків, поцараючи великий промисл.

Ті всі закиди підніє я в Палаті послів, — а не попер мене однак ніхто, крім посла бар. Василька, Тітінгера, і бувшого посла Мішкольдогo. За то посол Цуркан кивав ще на потверджене головою, коли міністер Ледебур кидав против мене всілякі неоправдані закиди. Уявив ся мені тогди Нарциз Рамo, з тою, очевидно, ріжницею, що гр. Ледебур ніколи не удавав Нарциза, а посол Цуркан не був ніколи з порцеляни.

Тепер приходжу до третьої справи. Є нею гірництво. І на тім полю не можна оправдати релігійного фонда.

Сьвітлий, до місцевих елементів застосований промисл гірничий, заснований колись родиною Майців, залізним п'ястком знищив фонд і розбив. І тим відобрав фонд зарібок і хліб нашому бідному населенню. Кажуть, що завданем Австрії нести культуру на схід, тимчасом то, що у нас дє ся, то попросту притивенство культури, котру Австрія несе радше в Боснію і взагалі на полудневий схід. Там освободжено кметів, а у нас в цілм кимполунгськім повіті приневолє фонд релігійний селян жити з крадіжми лісної або утікати за море,

То само дє ся і з левенством. Право левентна виарендовує фонд за пів дармо панам з заходу, а Буковинець не має до него приступу, хоч если би то пішло в дорозі ліпшатиці, то певно припав би більший дохід фондови і не кривдило би ся краєвого населєня.

Поважні Панове! Мав бим ще багато говорити, але не хочу надуживати Вашої терпеливости. Моїх виводів не звертаю під адресу н. президента краю, бо знаю, що він тут недавно і не міг ще доси пізнати добре тих справ, але прошу его, щоби сам розглянув ся в тих відносинах, а я пересвідчений, що та гадка, яку він собі виробить, буде тотожна з моєю.

НОВИНКИ.

Чернівці, 15-го марта 1898.

Краєвий президент, бар. Вургіньон був на авдієнції у імператора в четвер днй 10-го с. м.

Іменоване. Овіччений правник Стефан Кравчук іменований аспірантом при асїзініи і приділений до служби в Лужанах.

Конкурс розписаний на місце учителя однокласової школи з рускою викладовою мовою в Шипоті приватнім.

Недіальні сходи в „Народнім Домі“ винали сеї неділі ще численніше як минулої. Причинила ся до того безперечно та обставина, що ся неділя була посвячена на відсвяткованє 37-их роковин смерті Шевченка. Настрій публіки був поважнийший, настроєний відповідно до значіння того свята, а більшу част публіки становило жіноцтво, котре по видму починає ширю горнути ся до народного руху. Вечер розпочав проф. Смаль-Стоцький відчитом про Шевченка, виголошенім з великим чутєм і одушевленням, яке уділило ся також зібраній публіці, пізнійше перейшли ся хори з грою на шитрі, далі обговорював твори Шевченка н. Теодот Галіп, а закінчив офіційальну част відповідною промовою посол Пігуляк. — Далі розпочала ся сердечніша, невимушена розмова, серед котрої д. Не-Котляревський відчитував „перелицьовані“ стихотвори Шевченка.

Стан здоров'я архикнягині Стефанії так вже поліпшив ся, що лікарі не будуть більше видавати оновісток про недугу.

Волох пан-отцем в рускій парохії. Нецасліві то села Джеміні, Слатийора і Остра. Віє они чисто рускі, — в Острій і Слатийорі є троха Волохів, — а мимо того они не можуть дочекати ся руского пароха. Був там перед тим парохом Сосіла, що збив собі між рускими Гуцулами великий масток і умираючи, записав на волоке товариство Scoala Româna 25.000 зр. Тепер знов іменовано там парохом Поликарпа Попескула, що не уміє ні словечка по руски. Пятаєм ся отже Сьвітлої консисторії і ц. в. Правительству, який то резон і яка причина давати руску парохію Волохови, котрий не потрафить нікого висповідати, ані виголосити проповіді. І чи-ж ті села не є так як би без пан-отця, коли не можуть мати жадної духовної потіхи в зрозумілім їм язичі? Чи-ж таке поестуованє причинає ся до піднесення моральности серед Гуцулів? Та-ж простий, здоровий розум каже, що пан-отець, не розуміючий рускої мови, руским парохіям ніякої користі принести не годен. Що-ж на то вишні власти і сам Впр. Ариадий, котрий приобіцав Русинам не робити кривди? Коли нас так далі кривдять в справах церковних, то ми вже будемо старали ся полагодити ту справу, хоть би нам і

крайних ередств треба було взяти ся. Так далі бути не може, бо через те наш нарід не лиш, що вина-родовлює ся, але і упадає морально.

Православна школа дівоча, що має стати в Чернівцях, мала би мати рівнобіжні класи рускі і волоскі під спільною дирекцією. Против сего проекту виступила „Patria.“ Находимо ся перший раз в при-ємнім положенню, що можемо притакнути нашої во-лоскій товарищиці і то з тих самих причин, що такий спільний устрій школи не задоводить ні Русинів ні Волохів; бо як не одні, то другі будуть скривджені. Чей же стане релігійний фонд ще на тільки, щоби заплатити ще другого управителя для сєї школи, а всі прочі видатки остають і так ті самі для одної спіль-ної що й для двох осібних шкіл. Тому поручаємо на-шим заступникам домагатися в спілці з волоскими відосібненя обох шкіл, хоч би мали бути поміщені в однім будинку. Розуміє ся, що нам не можна відсту-пити від жадана рівночасного отвореня обох шкіл, котре наші щирі сусіди хотіли-б може хитро-мудро спинити згаданим проектом невиданої у них доси справедливости.

Осьмішене рускої мови прав. консите-торією черновецькою не має границь. Ось новий при-клад із с. р. 1. ч. „Фейс ординуніор.“ „Подобно калькуламъ выше поставленнымъ для елаборатѣвъ письменныхъ и для устного испита ознаменуется каждый кандидатъ яко „отлично годнымъ“, „добре годнымъ“ или „недо-статочно годнымъ“, прибавляючи по результатъ уст-ного преподаванія „съ преподаваніемъ устнымъ до-брымъ“ или съ преподаваніемъ устнымъ недостаточ-нымъ. — Придєдатель испитальной комисіи маєть потѣмъ приложити конситеоріи съ спеціальнымъ ра-портѣмъ все касательнымъ акта. — Приначи рапортъ испитальной комисіи конситеоріальный референтъ при едѣмъ изъ наиблизшихъ слѣдующихъ засѣданій пленарныхъ конситеоріи принесетъ до совѣтованія результатъ отбывшагося квалификаційного испита и все ірошенія кандидатѣвъ такъ тихъ, съ котрыми отбывъ ся испитъ, якъ и тихъ озовленныхъ отъ него.“ і т. д. Що слово, то осьмішене й зоглижене нашої рідної мови через референта-порекиньчика Ка-линовского-Calinescu. І такі варвари мають квалі-фікувати катихитів для рускої молодіжи? І такі не-віжі мають судити про руску мову в учебникахъ ре-лігій? Відзираємось до правительства, щоб оно від-дало рускі оголошенія конситеорскі фаховому оціненню й положило кінець умисному варварському осьмі-шенню і зоглиженню нашого найдорожшого скарбу народного, бо того Русини далі терпіти не бу-дуть.

З України пишуть нам: 26-го лютого, як то з давна в Київ ведеть ся, відбула ся панахида по Тарасови Шевченку з ініціативи старо-громади у Георгієвській церкві. На панахиді було присутне усе укрїнське суєніцтво і сього року, загалом кажучи, далеко більше, як торік. Попереду мало ся у вечері офіційально святкувати роковини поета, але від-сутність генерал-губернатора, від якого залежить дозвіл, була причиною, що святковане відложено на 14. марта. Се буде друге офіційальне святковане у Київ і, ми надємось, краще ніж торік, бо новий генерал-губер-натор, певно, дасть більше свободи що до програми святкування, яка той раз обмежувалась лише виключ-но на декламації та співках, про серйозне-ж освідо-мленне публіки путем рефератів і промов, з особою Шевченка і значінням святкування його пам'яті, для нашої нації, яка що йно відроджуєть ся до свідомо-го життя, не могло бути й розмови. Бажано тільки щоб в сьогорічній святкуванні приняла більшу участь стара громада, яка остатніми часами щось наче не-зважає: їх імена відомі вже в суєніцтві нададуть більшій поважности цілому обходу.

Бр. Гавча для Русинів. По уступленню през. мін. бр. Гавча годить ся зазначити з признанем, що він будучи куратором Терезіанської академії у Відні завів перед двома літами науку руско-укрїнської мови і письменства в тій академії, а те для нас має очевидно велику вагу. Доси учила ся там академічна молодіж всяких бесід модерних і славянських, а як раз не було лиш нашої: те становило для нас і для нашої мови велику кривду, а для молодіжи, що описла колись займе видатні становища в державі чи в на-шій краю, було се діймаючим браком в її образованю. То-ж яло ся се справедливе становище б. прем'єра супроти нашої мови піднести з признанем. Науку ту поручено Др. Ол. Кулачковскому, ред. „Вістника за-конів державних.“

50-ті роковини віденської революції. Ми-нувшої неділі минуло як раз 50 літ від той хвилі, коли по лютій революції в Парижі вибухла рево-люційна метушня у Відні. 13-го марта 1848 пали перші жертви революції під кулями войска, а в два дні пізнійше появил ся вже цісарський патент при-обіцяючий надане конституції. День той, від котрого починає ся нова ера в нашої монархії, святковано у Відні урочисто. Вольнодумні посла до ради держав-ної і сойму доішно-австрійського видали відозву до вольнодумних горожан міста Відня, завзиваючи до святкування того свята і пояснюючи его значення; в сали Grand Hotel зібрало ся 116, до тепер ще жи-вучих, учасників колишньої академічної легії, котра займає визначне місце в історії австрійської револю-ції; відповідно святкували також той день: „Това-риство віденських вольнодумців“, віденські демократи і соціальні-політики. В неділю о годині десятиї рано вирушило на віденський „Centralfriedhof“ де лежать герої віденської революції, віденське міщанство і

студенти. Відповідну промову виголосив посол Кро-наветтер. О годині 1-ій були на пивнтарю німечко-національні і соціал-демократичні студенти, а по по-лудні о годині 3-ій віденські робітники. — Рік той 48-ий має і для нас Русинів велике значення, яко по-чаток нашого народного відродження і визволення на-шого мужицтва з під батогів панцизаційних панів —, протю у нас ладять ся також відповідно стрі-тити ті важкі роковини, а ми зі свого боку помістимо цілий ряд фейлетонів про тогдішні часи, щоб позна-комити наших читателів з тою важною хвилею ав-стрійської історії.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

В рускій редакції.

(Се оповідане під загол. „По роботі“ було поміщене в американській „Свободі.“ Та позаяк оно пристає і до наших від-носин, то подаємо его нашим читателям. — Ред.)

Ей, що то за місто той Нью Йорк! І йди і йди і ані суди Боже дійти ему кінця. Кажуть, — щоб его перейти, то цілого дня замало. Та як там скоро йти? та-ж там тільки фір, а електричних кар^{*)}, а лю-дий, що крий Божа сила, ані донхати ся не можна— все треба оглядати ся на всі сторони, щоб якого не-щастя не наптити собі. А крик, шум — ще з роду такого не чув.

Оглядаю ся по тих величезних домах, що аж хмар досягають своїми плоскими дахами, придивляю ся тим гарним виставам за вікнами, аж в очах мені потемніло від тих усіх вражін. Годі, вже люде по-штуркують, бо кожде біжить десь чвалом — мов би там его рідну маму хто катував. — Сінув і я за рукав свого краєна, що якраз приїхав з краю, а по котрого я виїхав, тай понелелісь ми далше. Аж глині — гарна якась каменниця стоїть. Ми зупинились перед нею, дивимось в гору, а там щось двайцять кілька поверхів, аж капелюшниця з голови скотилась, як я повів очима до самого вершка.

— Що се за каменниця? — питає мій краєн.

Я вичитую наніс, а там стоїть, що у тім ве-лительськім будинку містять ся редакція англійської газети.

— Свят, свят, та-ж то богачі ті газетники. По-міщене величезне, а як я описла довідав ся, то ком-паністи від той газети мають 6 мільонів річного дохо-ду^{**)}. На сесю вість слива мені потекла з рота, а права рука засвербіла в пальцях.

На таке й я похитав головою, а мій краєн лиш очі витріщив, тай питає мене несміло:

— То-ж то й газета мусить бути десь велика за такі гроші?

— А он диви, — кажу я до него, — на тих хлопців, що розносять ті газети по місті, адже-ж не така дуже велика, але щоб ти братку побачив нашу „Свободу“ і велика і почитати є що.

— Певно і „Свобода“ мусить мати несогірше приміщенє тай грошників йй не бракує, — замів мій краєн.

Я вже на те не міг ему відповісти, бо й з від-ки-ж мені про те знати, воли я в Mt. Carmel з роду не був та вже кажу я до того краєна, коли ми огля-нули англійську редакцію, не завадило-б загостити і до нашої рускої, адже-ж йй так нам тамтуди дорога.

Як загадали так і зробили. Ми відвідали редак-тора „Свободи“ і его друкарню.

Приїжджаємо ми до того міста, розглядаємо ся, чи не впаде нам в очі який більший будинок та якось не могли дошукати ся. Правда були більші будинки, та се готелі. Аж якийсь Русин спровадив нас де ми хотіли. Я дивлю ся, а там в долині складають скла-дачі а на горі, кажуть, читальня. Малий будиночок. Я увійшов в середину.

З набожностю пооглядав я все і сам собі подумав: Ади, та-ж в тій хатині ціла наша просвіта. Та-ж я, як бачу то й самі складачі не роблять там з примусу і під строгим доглядом а так з почуття, і у них тотя свідомість, що те, що они складають, має йти на розум руским робітникам.

А кілька там тої дрібної, томлячої праці, зяким виїде одно число, то я аж за голову хопив ся.

— Чи можна би бачити ся з редактором? — поспитав я складачів.

— Чому ні, в кожій хвилі — відповів один з них, та вхопивши на себе загортку, спровадив нас до помешканя редактора.

Там приняли нас сердечно. Ми стали бесідувати то про те, то про се, а далі я став розказувати за мою подорож до Нью Йорку тай за тоту англійську редакцію з тим величезним приміщенем, а далі не втерпів з цікавості тай питаю: — І ви п. редактор мусите несогірше стояти, — люди мусять платити незле.

Редактор усміхнув ся незначно кутком уст і місто відповіди, витягнув якусь книжку, в котрій бу-ло досить листів, новибирав декотрі з них і передав мені їх до перчитаня.

Я став переглядати ті листи і ось що я там вичитав:

В однім стояло: „Прощу мені вже газети не по-силати, бо я чейже не злодій, щоб ви вноминали ся

у мене за довг“. — Еге, погнівав ся наш чоловік, що не хотять ему даром давати, ади який мудрагель!

— А кілька місяців не має заплачених той чо-ловік? — спитав я.

— Два роки.

— Погано! — Читаю далше: „Не потребую читати більше такої газети, котра пише польськими буквами. Хоть правда я винен за „Свободу“, але я „може, як мене пан Біг споможе“ віддам“.

До лиха, — гадаю собі, а деж там „Свобода“ пише польськими буквами?

— А от, — каже редактор — не раз подає чи-юсь адресу, одже-ж міста і улиці виписуєсь по ан-глійськи, бо инакше ніхто би там не трафив за тим адресом.

Еге, от де мудроці. Беру третій лист.

„Ви, редактор, як хочете відобрати від мене гроші за „Свободу“, то прийдте собі самі, а чей за-служив на тоє, бо я довше в Америці, як ваша газета.“

Ов, гадаю, та той вже чистий сїтізен³⁾, видко наханав вже розуму чимало, без палки не пристунай до него.

А в дальшій листі стояло знов таке: „Як ви мені не помістите той дописи на мого кума, то не тільки що не буду читати „Свободи“, а ще других відмавляти буду, а навіть до „Союза“ не будемо на-лежати.“

— Ха, ха, ха, — от тобі й на, страхи на лихи!

Я вже не читав далше, бо кров вдарила мені до лица, а руки судорожно затремтіли і мимоволі зло-жили ся в кулак. Я дивлюсь, а редактор сьміє ся.

— І ви не скинїли слухним обуренем прочитав-ши такі листи?...

— Будьте ласкаві, скажіть по мені, якої роботи треба, щоб виїшло одно число газети.

Редактор запалив цигаро і оповідає мені таке:

— Насамперед треба самому щось читати, що-б де-що написати, описла пише ся, описла перчитує ся невивразно і недокладно написані дописи і по-правляє ся. описла відписує ся денно на кільканацять листів, описла провадить ся адміністрацію, зміни ад-рес і т. д., описла складачі складають, а поскладане читає ся і поправляє ся, описла перед друком газети ще раз читає ся ціле і поправляє ся, описла укладає ся або поправляє ся ріжні друки для братів, описла те все друкує ся і сїйчас придумує ся, що дати до слідуючого числа, описла платить ся складачам за їх роботу, податок за друкарню, світло, опад, поч-та і т. д.

— Та бо ви щось того багато понавичисляли! Ну, а де-ж гроший на те все берете? — спитав я здивований.

— Як не стає гроший, — каже редактор — то докладає ся.

— Ну, а де-ж діла ся заплата за вашу працю? — поспитав я.

Редактор знов усміхнув ся і показав мені на ті листи, котрі я що йно поперчитував.

Я вже став ні в сих ні в тих. Мені не могло помістити ся в голові, де ділось серце у тих людей, що хотіли-б жити даремщиною, тай кажу:

— Знаєте ви що п. редактор? Ось ті листи, що ту є, то таких людей тепер вже не багато, але все-ж они є, і они доказом, як наші люди беруть справу лиш поверхх. Ім байдуже про що пише ся і як пише ся, а ось тим пр. на думі лиш самі дурні, зверхні форми. Най буде в середині саме сьміти, коби лиш поверхх добре виглядало, а і то за дармо. Ім належить ся і конець. Кождому видає ся, що поїв всі розуми на світї, як знає два три слова по ан-глійськи, а оно виходить, що не так. Певно, що не так! Спершу книжка до руки, позбутися дурних і безхосєєних сварів за те, чи піи кадячи в церкві, клануши кадилицею 5 чи 6 разів, — братись до організования себе самих на взір робітників нинішних народностей, от тоді і люди будуть з нас.

Описла побалакали ми ще з редактором про про-світне товариство, котре незабавом має увійти в житє, про рускі школи, читальні тай час збіг нам і мені пора було в дорогу. Розпрацавши ся з редак-тором сердечно, вчув я від него ті потїшаючі слова:

— Богато було лихого між нами Русинами ту в Америці, але вже чимало зла пропало, зачинає йти до кращого, а можна навіть сказати, що вже досить богато є таких людей, котрі відчувають потребу ро-зумної організації між Русинами. Правда, що так як кожлий нарід має своїх ворохобників, так і не брає Русинам таких, але і ті притихають заветиджені мудрішими. — У нас настане гаразд, лиш поволі, нїде ще не повстало від разу велике місто.

Втішений і покріплений на душі відїхав я до хати, обіцяючи собі як найгорячіше, з'єднувати чле-нів для просвітного товариства тай для „Свободи“ предплатників.

Стефан Хлопіа.

3) сїтізен — слово англійське, по нашому горожанин.

*) електричні кари (з англійського care) — трамвай.

**) Йде тут бесіда про американський дневник New York Herald, що розпоряджає мільонами доларів.

Перша на Буковині Руска друкарня

в Народнім Домі
при ул. Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські як: діла, брошури, оголошення, табелі, цінники, рахунки, карти візитові, запрошення весільні, карти заручин, наголовки на листи і конверти і т. п. і т. п.,

в мовах: рускій, польській і німецькій.

добір букв великий

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

„Руска Бесіда“

в Чернівцях
улиця Петровича ч. 2.
має на складі отсі свої видання:
„Ілюстрована Бібліотека“
для молодіжи, міщан і селян з р. 1886,
1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по
1 ар. за роки, а всі 7 разом 6 ар.

„Слова правди і науки“
з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток для чемних діточок“
32 сторін. Ціна 10 кр.

„Проскурка“
даруночок для руских діточок. Ю. Федь-
ковича 10 кр.

„Чума Горілчана“
сумна історія, для перестороги і науки.
80 сторін за 20 кр.

„Хлопці Садівники“
з 33 образами 20 кр.

„Образки з природи.“
Ціна 5 кр.

На пошту пересилку треба додати по
5 кр. за річник „Бібліотеки“ а по
2 кр. за кождою поодинокую книжочку.

Нова книжка

В друкарні Товариства „Руска Рада“ в Чернівцях
вийшла книжка:

„БЕСІДИ“
про часи козацькі на Україні.

— Сторін 159. — Ціна 70 кр. —

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул.
Петровича ч. 2.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
єсть в неділю і свята від 9 до 11 години рано отворена.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпак і хінського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою В. М. Ф.

Черевики ручної роботи

для мужчин ляхер. з гумою . . . ар. 4.75
„ „ „ шнуровані . . . „ 5.25
„ „ „ паризкі . . . „ 4.—
„ „ „ з гумою . . . ар. 2.75—5.50
„ дам. козлячі сальонові . . . від. 1.25
„ „ „ зі шпангою . . . „ 1.90
„ „ „ ляхер. сальонові . . . „ 1.80
„ „ „ зі шпангою . . . „ 1.90

Дамські черевики до шнуровані і заціплювані
від ар. 2.50 в гору.
Дитячі черевики до шнуровані і заціплювані
від 90 кр. в гору.

Полотняні черевики до гімнастики
від 40 кр. в гору.

Великий вибір
мужеских, дамських і дитячих
рукавичок.

15% рабату!

даємо лише ми від цін за біле др-а
Сієра після цінника.

Великий вибір бальових вахлярів.

Правдиві
фішбінові шнурівки
від 1.25 почавши.

Виключна продаж циліндрів

з фабрики Ц. Месмера у Відні і з фабрики І. Гікля в Найтішайн.

Великий склад правдивих англ. капелюхів.

Шовковий клас найновішого фас. . . ар. 5.50
„ циліндр . . . „ 4.50
Мужескі капелюхи з твердим крие. . . 1.75
„ „ „ м'які від ар. 1.20 в гору
„ „ „ тверді „ „ 1.38
„ „ „ м'які ясні „ „ 1.25
„ „ „ тверді „ „ 1.58
„ „ „ Loden „ „ 1.18
Хлопчі „ „ „ —.70

Гарні пера до капелюхів.

Парасолі з асфальтними ручками.
З чистого шовку від 3.— до 6.—
на пів зі „ „ 1.38 „ 1.98
з чистої лонни „ „ 1.58 „ 2.18
на пів з „ „ —.98 „ 1.58
з англійск. дере-
вляними ручк. „ —.75 „ 1.90

для мужчин батистові сорочки з шовковим
передом ар. 2.58
Сорочки для мужчин гладкі від 1.18 в гору
„ „ „ з фалд. „ 1.38
„ „ „ гафтов. „ 1.58
„ „ „ пікові „ 2.25
„ „ „ нічні „ 1.38

Корсетки для мужчин

гладкі, гафтовані, білі і в інших барвах,
від 18 кр. поч.

Ковніри і маншети

маншети, першої якості, пошвірі 6 шт. ар. 1.80
„ другої „ „ 6 „ „ 1.50
ковніри, першої „ „ 6 „ „ 1.05
„ другої „ „ 6 „ „ —.90

Калісоми з Gradl-полотна від 70 кр. в гору.

Льняні хусточки 12 штук від 90 кр. в гору.

Шалійки для мужчин і хлопців.

Найновіші палички.

Білі краватки
батистові і шовкові
від 15 кр. почавши.
Краватки вузло-
ві і пів-Lord.

Черевики до снігу.

для мужчин пара черевиків до снігу 3.90 ар.
„ „ „ „ „ „ 3.30 „
„ „ „ „ „ „ 2.25 „
„ „ „ „ „ „ 1.80 „

Кальоші
для
мужчин
від 1.90 почавши.

Дамські
кальоші
від 1.25 почавши.

Кальоші для дітей
від 75 кр. почавши.

Гумові
черевики
до
гімнастики
від 1.10 почавши.

Рукавиці
шовкові і нитяні
від 18 кр. почавши.
Великий вибір рукавиць
Glacé.

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації візьмі від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсертати
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
передне застережене.

Поодинокі числа коштують 8 кр.

Хто винен?

Ну, хто-ж? — Очевидно, др. Стоцький винен! — Та за що? — Він винен в тім, що в Шубранці є тепер тиф голодний. — Та як-же се? А так, бо він за все винен, що лиш на Буковині де небуло злого стане ся. Оттак осудили річ Bukow. Nachrichten, подібно Gazeta polska, а вже-ж „Буков. Відомости“ аж підкакують з радости задля того, що в Шубранці вибух тифу, бо ось їм несподівана нагода, принисати его также д-рови Стоцькому.

Коли вже пішло на таке, шукати доконечно за глибокими причинами тифу в Шубранці, то скажимо ми своє слово в тій справі.

Знана у нас річ, що прошлого року був неврожай на Буковині, ба і у всіх австрійських краях, так що правительство із каси державної мусіло прийти в поміч і видало кілька мільонів зр. на допомогу. На самій Буковині зробили зливи і повинні на 600 тисяч зр. шкоди, а кілька шкоди мають наші хлібороби задля неврожаю, сего доси навіть не обчислено. Не вже-ж і се завинив др. Стоцький? — Та коли-б у нас хлібороби були взагалі заможні, коли-б їх економічний стан був взагалі добрий, то один рік неврожаю, злив і повинні не міг би мати таких сумних наслідків, як тиф голодний; але всі ми знаємо, що наш буковинський хлібороб живе з давня вже в недостатках і в нужді, всі ми бачимо, як він задля того опускає свій рідний край, свою рідну хату і землю, і їде в світ за очі, і здає ся, всі ми знаємо, яка тому причина; про причини того лиха говорив преїня прошлого року др. Рошман, др. Стоцький і Пігуляк в соїмі, на них вказав сего року др. Стефанович. І що-ж з того виходить? Хто завинив те лихо? Хто завинив тому загальну нужду і біду наших хліборобів? Чия то була в тім голова, щоб законом довести до неможливого роздроблення господарств хліборобських? Хто дбав про се, аби законом освятити лихву? Хто займав ся у нас лихвою і визискував той закон так, що в короткім часі знищив добробит наших хліборобів? Хто то позакладав в кождім містечку навіть по кілька банків, аби ще й тепер через банки вести далі лихварське діло? Хто то позичаючи на весні корець кукурудзи бере в осени 7, 8, а навіть 9 зр. від мужика? Хто то ні єсе ні оре, а на голодний тиф не хоруге? Хто то на решті має таку натуру, що сам бе і кричить: гавт! ратуйте! — Ми тих панів всі добре знаємо, а Ви, Панове з Bukowiner Nachrichten, чи такі не пізнаєте їх?

Против тої манчестерско-ліберально-жидівської господарки економічної в нашім краю перші стали бороти ся наші рускі заступники і послі. Хто то закладав читальні по селах, котрі декому так дуже солю в очах, бо читальники перестають ходити до коршми, тратити здоров'я і маєток в горівці, стають працюючими і ощадними гасдами? Хто позакладав каси позичкові, амбарі, аби боронити наші нарід перед лихвою? Хто позаводив по наших селах мужичкі крамниці, аби і тим чином дбати про добробит хліборобів? Хто то жадав в соїмі, аби край заводив по селах райфайзенські каси позичкові? Хто то прошлого року з нагоди ревізії катастрофу ґрунтового боронив хліборобів, кілько сил стало, перед кривдою? Хто заложив „Руску Касу“, аби нарід охоронити перед визиском в жидівських банках? Хто заложив бурею при Народнім Домі в Чернівцях для бідних школярів мужичких? Хто що року ставав перед своїми виборцями, і то не в одній місцевості, але як пр. прошлого року в 7-ми громадах, аби не лише здати справу з того, що діє ся в соїмі, але і навчати, як бороти ся з бідною? А хто перший як не Пігуляк та не др. Стоцький поставив жадає, і то в соїмі, аби земля православного релігійного фонду пускати лиш мужикам-хліборобам в аренду, аби мужики-хлібороби, що самі працюють коло землі, зливають її кровавим своїм потом, мали з неї пожиток? Хто те і сего року в комісії соїмовій унімнув ся за тим, що при розділі заповоги державної зовсім нічого не призначено на північну руску часть краю? Взагалі запитаєм таке: хто з інших послів сповняв так широкі свої обовязки супроти виборців, як наші оба послі др. Стоцький і Пігуляк?

І в самім Шубранці заснували вони читальню і громадську крамницю, роздобули для крамниці трафіку, др. Стоцький був там і прошлого року і люди не знали, як ему дякувати за его широкі раду і добру науку. І се нехай Bukowiner Nachrichten также знають, що і голодний тиф явив ся там певно не у читальників, у людей чесних, тверезих і працюючих, у тих гасдів, що слухають ради д-ра Стоцького, бо вони хоті бідні, але дбали і ощадні, уміють з малим вижити, але у тих людей, що якраз слухають ще ради всяких нявок людських, котрі лиш о те дбають, як би свої жертви висати до кости, аж до голодного тифу; тоті люди певно „Праці“ не читали, бо їх відвертають вороги освіти изродної від всякої книжки, не то від „Праці“, вони на книжку не дали і зломаного крейцера, а свій дорібок несли в коршму за горівку, несли, доки було що, а тепер не стало, і голодний тиф бере жертви тих непрошених опікунів на-

шого народу, — що вже тепер злорадну мають втіху, що голодний мужик стане ще більше їх рабом-невільником, що голодним мужиком вони мов худобиною стануть орудувати. А ми вам скажемо, опікуни непрошені, що накопили ще так рік, два потриває така економічна господарка в нашім краю, не буде Вам з того утіхи; те, що вже тепер діє ся на Угорщині, в сїм раю манчестерско-ліберальних спекуляцій, нехай вам буде осторогою перед катастрофою... Коли др. Стоцький заходить ся в добрий спосіб лагодити рани і каліцтва соціальні, викликані тою господаркою, то їм оглянитесь, а вже за плечима побачите других, що инакше з вами розмовлять ся, бо всі ми добре знаєм, хто винен нужді і біді нашого народу.

Перше засідане.

Перша помилка зроблена. Хоть як довго клопотала ся правниця, щоб винайти відповідного президента палати, то все таки не зробила доброго вибору, т. з. такого вибору, котрий зробив би парламент здібним до якої порядної роботи. Вибір д-ра Фукса зовсім не є корисний для політики ґр. Туна, бо через то, що др. Фукс був віцепрезидентом в попередній президії, він викликав знов зі сторони Шенереріанів громи на себе. Его особа дала їм вже нагоду показати і зазначити на першім засіданні, що вони від обструкції не відступлять. Ситуацію погіршає суботнішня ухвала німецької партії людової, не понехати обструкції. Так отже Німці розбиті. Партія народна wraz із Шенереріанами буде вести обструкцію, ліберали або так званий поступовці згодили ся на опозицію, антисеміти захищують спокій аж до предложення угорської угоди, а лиш шляхта німецька і група Мавтнера стануть по стороні Туна. Ще перед засіданнем нараджували ся поодинокі клуби над ситуацією. Коло Польске градо комедію, ніби то оно хоче мати на даліше стару президію, але коли Абрагамович заявив, що він вибору не прийме, згодили ся польські послі на вибір д-ра Фукса і на знесення lex Falkenhayn в тій формі, що она не буде виконаною. — На засіданні католицької народної партії заявив ся посол Дінавлі і Цаллінґер против того, щоб др. Фукс обіймив президію, а коли клуб 24 голосами против 2 ухвалив згодити ся на вибір его президентом, послі Дінавлі і Цаллінґер виступили з комісії парламентарної правниці. — Клуб християнсько-слов'янський зійшов ся на засіданні, але коли прийшло лиш 9 членів, то відбули они лиш приватну нараду і ухвалили кандидувати Феріанчича, голову клубу, на віцепрезидента.

СВАТАНЄ ЛІТЕРАТОРА.

АМЕРИКАНСЬКЕ ОПОВІДАНЄ

Анни Фуллер.

I.

Клуб в Радав.

Джон Брент уродив ся, як то кажуть, в очіпку, мав він все щастє в житю, а воно его й доси не лишило. Кождий знає его книжки: знамениту подорож до полудневого бігуна, обі збірки розправ про „Модерні Вимоги“ і его історію пановання Людовика XI, що найшла признание у всіх істориків. З початку вже сполучив ся у Брента нахил до письменства з гарненьким майном, а займати ся письменством то щось дуже гарного, если лиш до того найде ся ще якийсь певний, забезпечений прихід; та для бідаків, що не мають ні крейцаря, як то у нас є таких багато, то письменство виплачує ся так, як фабрикація милих баньок.

Джон був славний із свого нахилу до дискусій, і не успокоїв ся він доти, доки не виказав, що по его боці правда. Я твердо переконаний, що як би він сказав, що середного рода пішход зробить дорогу від Майну до Ореґону в тільки а тільки неділях, а хтось би заперечив, то він важив би ся сам на той прохід, щоб лиш доказати, що по его боці рация. На щастє тої справи не обговорювано в клубі, бо на довгі часи не стало би нашого Джона в Радав. І яке би тогди сумне жите настало в нашім товаристві! Ми були би вже виключно по-лишені на дотепи Геррі Фліїнґа, що вже нам

остогидли хоть би ддятого, що все они ліпші від других.

Одного вечера читав в клубі Генлі про реформу цивільної адміністрації. Була то знаменита праця, і тому не повела ся нам дискусія над нею, бо ми майже всі були тої самої гадки. Справді Еллі пробував пригадати нам, що Даніель Уебстер висказав ся перед тим зовсім инакше про ту справу і хотів тим самим начати дискусію, але проба не повела ся. Тому то зачав Маннінг говорити про свою любов тему — реформу доповняючих виборів; з того зійшли ми на англійський закон виборчий в давніших і новіших часах, хтось заговорив про Фелікса Гольта, а з того зійшла дискусія на Джордж Елліота. Тут застрітив хтось, що так много женщин, котрі беруть участь в письменстві, вибирає собі мужескі псевдоніми. На то відповів Персі Кент, що то зовсім природне, бо тим робом книжка скорше розходить ся.

— Дурниці говорите! — крикнув Брент. Книжка є книжкою і говорить сама за себе. Як жінка напише добру книжку, то се може лиш вартість книжки ще піднести.

— Як би так було, — відповів Кент, то не можна би по просту зрозуміти, ддячого найзнаменитіші голови серед жінок вибирають собі мужескі імена.

— Бо їм ліпше скрити ся за мужескими іменами, — сказав Брент.

— То в таким случаю вибирали би собі мужчини жіночі псевдоніми. А ддячого Діккенс не призвав ся Рут, але Боз? Чому Самуїл Клеменс не назвав себе Марі Твейн? Чому маємо заголовок: „Сонети Протея“, а не Іони

або Перзефони, хоч ті обі наші були так само зміничиві, як старий Протей.

— Бо автор трішки ліпше розумів ся на мітології, як ви, Кент.

— Ну! Ну! Моя мітологія все таки стоїть вище від вашої логіки. Всео має свою причину і Кюре Белль, Жорж Занд і Джордж Елліот знали добре, ддячого беруть собі мужескі імена.

Якимсь дивним чином зложило ся, що той предмет був о много цікавіший, як реформа цивільної адміністрації і заки ми розійшли ся домів, зробив тут не один знамениту замітку. Не повторяю того всеого з двояких причин. По перше, я вже давно замітив, що ніхто не вспіє добре віддати дотепи нашого клубу, а по друге то вже так давно, що я вже і много забув. Але то знаю, що кождий щось сказав про сю справу. Брент горячив ся дуже, що не вдало ся ему доказати, щоб то було користне для книжки, що єї написала жінка. І я непри-мінно забув би був про той вечір, як би не то, що я побачив в очах Брента якийсь своєрідний блиск, котрий мав вже я нагоду добре пізнати; Джон товаришував зі мною в школі, я знав его наскрізь — і хоч се его може гнівати ме, я все таки скажу отверто — той блиск очий звернув мою увагу.

II.

Псевдонім.

Через шість місяців працював Джон завзято, нігде майже не показуючи ся. Ми були цікаві, над чим він властиво працює. Але він того не любив, щоб за ним слідити, і звичайно

Вже перед 10. годиною рано зібрали ся товпи публіки перед парламентом і зачали сходити ся послы. На пів години перед засіданем заявив др. Фуке, що не дасть ся вибрати на президента. Дав ся однак потім знов намовити Полякам і Чехам. При повній, майже компетентній палаті заявив др. Тун, що сесія отворена і покликують п. Цуркана, щоб обняв президентію зі старшенства. П. Цуркан отворив засідане згадкою про ювілейний рік цесаря, що повинен бути роком спокою, а потім сконстатувавши компетет, закликав ново вибраних послів до зложення присяги. Посол Шенерер кричить: „Чи виключені послы мають також зложити присягу? — Потім згадує ще п. Цуркан померших послів Городського і Висоцького і закликає до переведення вибору президента. Президентом вибраний 195 голосами др. Фуке з католицької народної партії. Коли др. Фуке хоче обняти президію, встає Шенерер і кричить: — То нечуже, щоб злочинця і криміналіста вибирати президентом. Не на фотелю президіальнім, але в криміналі для него є місце. — І такими епітетами засипали его Шенереряни підчас цілої его бесіди, в котрій він подякував за вибір. Поступоване посла Вольфа спонукує его виразити свій жалі ізза непарламентарного поводження. Дальше звертає ся він до всіх партій, щоб они уможливили роботу в парламенті. Що до lex Falkenhausen, то она не існує (ist hinfällig geworden.) Було то внесенне провізоричне в звязи з другим внесеннем правничої на зміну регуляміну. Коли то внесенне упало, то і lex Falkenhausen перестала існувати. Посол Пергелт, ліберал заявляє іменем своїх приятелів політичних, що они тим не вдовольняють ся і домагаються ся сконстатованя, що закон ніколи правно не існував. Репрезентанти інших партій опозиційних годять ся з тою заявою. — Дальше поставив п. Шенерер внесенне, щоб палата ухвалила, що президент є злочинцем і его місце в криміналі, де его сейчас треба замкнути. Президент холоднокровно піддає се внесенню до попертя другим послом, але за тим внесеннем заявляє ся лиш Шенерер і п'ятьох его товаришів. — Вибір обох віцепрезидентів відложено до слідуючого засідання. — Описав відчитав др. Тун свою програмову заяву, котрої зміст такий: привернене порядних відносин парламентарних і угода з Угорщиною, се перші завдання правительства. Далі буде старати ся правительство поводити ся супротив поодиноких народів справедливою і буде поспирати пожиточні реформи суспільні, підносити різництво і промисл, старати ся зладити різницю суспільні. Охорона і удержане права, порядку і сили власти є завданням правительства. По тій заяві ухвалено на внесенне п. Пергелта розпочати на другим засіданню дискусію. „Діло“ пише, що на тім засіданню промовив також п. Окуневський і зазначив, що в заяві др. Туна нема згадки, яке буде становище правительства супротив скорумпованої адміністрації Галичини і супротив автономії народностей. — Другі часописи не потверджують сеї звістки.

Рутенізація чи румунізація?

(Допись з серетського пов.)

Уважаю своїм обов'язком звернути увагу Русинів на передову статтю в ч. 96. і на допис в ч. 100 „Patrii“, де говорять ся про зрушення серетського повіту. „Буковина“ поминула їх мовчки мабуть тому, що в тих статтях нема і слова правди; бо в серетському повіті може бути мова тільки о румунізації Русинів. Але власне задля того треба би й нам озва-

ні словечком не згадав, що у нього на думці. Ми чували про нього, що він не раз починає богато творити, а потім покидає працювати над ними і не викінчує, бо він не все вдовольє сам себе і тому не друкує так много, як би по его спосібности можна було надіятися.

Одного вечера в сїчні відвідав я его припадково. Він сидів перед огнем, в зубах мав свою любу люльочку і грубий рукопис в руках. Мав надзвичайно миле мешкане. Тому то не розумію я навіть, длячого такий чоловік, як Брент, хоче женити ся, щоб полишити себе всіх тих прихвильностей. Бо так любу вже тут не буде, наколи він оженисть ся; проминуть безслідно всі прихвильності і ті любі хвили, які прожили з ним его нежонаті товариші.

Самі в собі жінки то дуже добра річ, але лиш в відповідній місци і так від часу до часу; приміром на бали они дуже приємні і тут їм властиве місце, бо не було би то зовсім приємно танцювати з мужчиною, хоч би він собі перев'язав рамя білою хусточкою і мав представити даму. За то в домі приятеля жінка все заважає.

Але говорім про Джона і его кавалерське мешкане; було тут дуже любенько, як я увійшов тут того холодного вечера. Огонь весело палахкотів, клуби диму сунули ся по кімнаті, а Джон тримав сильно руками рукопис, немов би бояв ся, що він ему може утїти.

— Добрий вечір, Джек! сказав я.

тись, звернути увагу своїх на грозяче нашому народови небезпеченство, збудити в нїм свідомість національну й відпорну силу супроти заходів ворогів, що раді би нашими „набити свій порожній хліб.“ З факту чи видумки, що староста серетський зажадав від начальника з Поен, щоби говорив до него по руски, височує „Patria“ грозячу Волохам рутенізацію; бо ізза волі староств вчать ся Волохи рускої мови. Супроти сего голословного твердження можемо вказати на факти, що протівно урядники накиннули руским громадам, як н. пр. Горичі школу з волоскою мовою викладовою, чого не стало ся в іїдній громаді волоскій. Рекламує „Patria“ далі такі громади, як Топо-Рівці, Мамайівці, Станівці і всю північно-західну часть Буковини для себе, бо там є „типи, ноша, обичаї і імена волоскі, хоч люди не розуміють навіть волоскої мови.“ Аж сміх збирає на таку пусту балаканину; бо все те можна обернути і нам супроти Волохів, хоч би вони жили на самім полуднійшій кінці Буковини. Коли-ж зручав ся дехто з Волохів, то стало ся воно в зовсім природний, а не в штучний спосіб, яким забрали Волохи сотки образованих людей рускому народови. На доказ нїби-зрушення наводять „Patria“ далі числа волоских душ із серетських громад, як Ботушаниця, Каменка, Шербівці, Тарашани і Вовчинці після конскрипції з року 1880 в порівнянню з р. 1890, доказуючи, що число Волохів там страшно змало, що вони зручили ся. Ну, гадає би хто, числа говорять правду; але не треба забувати, що конскрипцію в р. 1880 переводив звістний румунізатор президент Алезані, котрий намножив Волохів усюди на папері, а в р. 1890 видав президент Паче приказ як найоб'єктивнішого счислення душ, помимо чого помпумунізатори за часів байдужного староства Ортинського, зпольщеного Русина і романофіла, фальшували конскрипцію, як звістний Шандру в Рогожештах виторгував у комісаря конскрипційного Майслера в етайні 300 Волохів, де не було й нема ні одного. Ось причини упадку числа Волохів, а не рутенізація. Снятайте кого хочете в згаданих горі громадах, чи були там Волохи, а скажуть вам, що тільки в Вовчинцях і Каменці є кут циганський, де говорять по волоски. За те скаже вам цілий повіт серетський, що у всіх громадах заєли помпумунізатори, що дбають тільки о румунізацію і свої кишень, що нарід гине в темноті та нужді, що нема ніде душ, що би подбала про его долю, не то про освідомлене національне. А вже найсмійніше донесене „Patrii“, що деякі урядники серетські завзяті українофіли, бо про них ніхто инший не чував доси нічого ієсенко. Вєсь крик піднятий „Patrii-єю“ супроти іменованя судії Малика на місцевого інспектора шкільного в Сереті порозуміє лиш той, хто знає, що доси займав се місце румунізатор Сбера, парох серетський, що разом з Вербієвським (!) Волохом Падурою і так винародовлює православні діти рускі в серетських школах.

„Patria“ жадає установленя певних границь етнографічних між Волохами і Русинами на Буковині, а будучий фюжд, волоский посол Юрий Попович жадає, як се знаємо з его уст, щоби руска границя сягала тільки до серетського повіту, отже щоби ми всі рускі села повітів серетського, сучавського і ямподунського, а може ще й сторожинецького жертвували Волохам, а за те взяли хіба тих кілька з черновецького повіту. На се Русини ніколи не пристануть, бо згодити ся не сміють, а жадають і жадають муть, щиро, не лукаво як „Patria“, щому сміє, поводуючи ся як доси так і на далі засадою: „і чужого не бери, і свого не лиши!“

Відзиваюсь проте до всіх свідомих Русинів се-

— Як ся маєш, Дік? — відповів він з вдоволенем. — Як раз мені було тебе треба.

Люблю дуже, як хто мене так привітає, бо знаю, що ему приємно побачити мене в своїй хаті. А нераз поздоровлять тебе так холодно, офіційно, що сам не знаєш, чи лишати ся чи може втікати.

Ну! сим разом видів я що трафив в догідну пору. Поглянувши на рукопис, я зміркував, що він вже готовий і я догадував ся, що про то піде бесіда. Роздигнувши ся отже, сів я на крісло, закутив свою люльочку і ждав, доки Брент не зачне говорити.

— Слухай, Дік! Я скінчив мою повість!

Мое правдиве ім'я мимоходом сказавши є Френсі Дайксон, хоть богато людей думає, що я називаю ся Річард, позаяк всі приятелі кличуть мене Дік.

Було то по правді ім'я мого вуйка генерала і тому то не дуже мені приємно, що слава мого вуйка з другої руки спадає на мене, а я ще сам нічим не вславив ся. Але сим разом не думав я про то, лиш сказав поволи, немов би я вже від давна знав, що він написав повість.

— Тіпять мене се дуже. Але про що властиво пишеш?

— От так! Про все!

— Який же наголовок?

— „По війні!“

— Знаменито! Як лиш люди побачать ще

ретського повіту, особливо-ж до учителів-Русинів: Освідомляйте нарід, будіть і скріпляйте в нїм почуте національне, насталюйте в них відпорну силу супроти румунізації! Будіть і кріпите любов і привизанність до всего, що своє, рідне, руске! Се ваш святий обов'язок, котрого не сміє вам заборонити ніхто.

Серетський.

Про еміграцію до Канади.

Від о. Дмитрова, звістного писателя і св'ященника в Америці, получили ми такий лист в справі еміграції до Канади:

Вже кілька разів доводилось мені читати в „Буковині“ голоси про еміграцію до Канади, і про жите наших поселенців тамже. — Понеже ті звістки походять таки від наших людей в формі листів, чи то до своїх рідних, чи навіть до політичних властей в Буковині, понеже мені знакомі лично ті всі автори тих писем, понеже я знаю може найліпше з усіх Русинів відносини в Канаді, бо переїхав я єї вздовж і поперек — позволю собі зробити кілька заміток взагалі що-до еміграції наших людей до Канади, а відтак зроблю кілька уваг до листів друкованих в „Буковині“.

Кожному трохи освідченому чоловікови мується бути звістно, що еміграція даного народа не єсть копейним лихом для того народа, — розумієсь, — если она відбуваєсь людським ладом. Скажу більше: — еміграція єсть навіть добродійством для краю, если она з природних причин відбуває ся. Я знаю, що наша масова еміграція, чи то до Бразилії, чи до Канади єсть наслідком хороших політично-економічно-суспільних відносин Галичини і Буковини. Сели-ж та еміграція мується відбувати ся, — если наш нарід мується покидати рідну землю, — а я на підставі моїх теоретичних і практичних студій о Канаді скажу з чистою совістю, — що если наш нарід мується емігрувати, — до рога для него лиш до Канади. Не буду повторяти того, що я про Канаду написав в амер. „Свободі“ і заслав богато матеріалу до „Діла“, — однак редакція не благоволила видрукувати і не зволила до нині мені манускриптів відослати, я повторюю коротко, що земля, клімат, політичні і суспільні відносини в Канаді, для людей наших, що приходять з певним капіталом, єсть абсо-пригідні.

Наш нарід, — особливо з Буковини — страшно темний; — в дома і по дорозі наслуухав ся байок не-сумлінних агентів, прийшов ту і річ ясна, розчарував ся. — Він знайшов ту дійсність. Він знайшов ту 113 морців пола без тих всіх благодатей, які єму в дома і по дорозі агенти обіцали. Хто був проворитийший, вибрав собі добру землю, хто темний, — а ще безза-собів — осів на цустарах, бо-ж годі знайти на св'яті край, в котрім би повсюди земля була найліпша. Бідний наш мужик, вигодований бульбою, не може стати робітником американським, для-того то наші люди не могли стати до роботи при залізницях в Crow's Nest разом з робітниками других націй. Наш чоловік затужив за церквою, за св'ященником, за своїми рідними порядками тай з того наріканя, плачі тай листи до старого краю, до своєї рідні, а навіть до тих властей, котрі его — власне вигнали за море. Хто знає, яку притягаючу силу для нашого мужика має рідна земля — той не подивує, яка велика тут проймає серце простолюдина за тою батьківською землею. Ту певно він не знайде той веселости, того всего свого рідного, що він на батьківщині поживув. У инших на-

твое ім'я, то повість розійде ся, як теплі булки що-ї-но з печи.

— Гм! тут то і клопіт, бо свого імени я не положу...

— Ні! А то чому?

— Щоби публіка не приступала до читання мого твору з наперед виробленою гадкою. Права накладу сеї повісти не продам нікому, бо публіка знає вже мене. Впрочім є се свого рода експеримент...

Вираз его очей в сїй хвили пригадав мені той вечір в клубі. Чи можливе, щоб Джон написав лиш на то свою повість, щоб доказати, що він мав рацію. Але я повздержав цікавість і сказав, вдаючи, що нічого не догадую ся:

— А маєш вже псевдонім?

— Якраз тепер що-ї-но рішив ся я; беру жіноче ім'я...

— Дійсно? І яке-ж воно?

— Я мав ріжні на думці, але я цікавий, що ти скажеш на се. — тут глянув на мене остро і сказав поволи з натиском: Лілієн Леслі Лямб.

Я робив серйозну міну, хоть се мені дуже тяжко приходило. Тут сидів передомною високий, кремезний, плечистий Джон, з обсмаденим від сонця лицем, з остро зарисованими чертами, з руським, мов мітла, вусом, справдішним велитенем, і він каже мені своїм басовим голосом, що хоче назвати себе Лілієн Леслі Лямб!

А він сам не відчував комічності того зовсім!

родів того всею нема. Англієць, Француз або Німець чоловік не сентиментальний, — він знає, що, як доля тебе перекинула за море, як поставила тебе ту, — то ти маєш ту стояти і затиснувши зуби, кувати свою долю. Я знаю одного інженера Англієця, котрий 18 літ в Канаді працює на фармі; віддалений 60 миль від міста — нині він вже багатий чоловік, але що він через той цілий час пережив, якої страшенної сили волі і витривалості треба було, щоб те все пережити, то ніякий наш інтелігент був би ся на те не здобув, а не наш мужик прикутий до своєї рідної землі, до своєї ріки, до своєї церкви, та до своєї корчми. Я лиш то одно на коней запам'ячу, що наших людей з Буковини, таких які они є, годі ще в світ вислати. Як їх 50 літ праці над ними, а тогди они будуть способні на американських фермерів. А если они нині вже в Канаді є, то православний ординарий повинен вислати за ними бодай одного євangelіста, щоб агенти російського православ'я не сіяли бодаків поміж бідних людей. А если люди вже конечно мусять емігрувати, — най-же ж опікуни народа добре заопікують ся народом, щоб ні в дома ні по дорозі ніхто з него шкіри не дер, щоб ніхто байок про обіцяний рай ему не розповідав, а як він знаючи правду прийде до Канади з відповідним капіталом і з розумом, — ніколи того жалувати не буде, як не жалують люди з Галичини і зі Спол. Держав, котрі принесли ту і капітали і розум.

НОВИНКИ.

Чернівці, 22-го марта 1898.

Запомога на бурсу „Народного Дому“.

Є. Вел. Цесар дав яко запомогу на бурсу „Народного Дому“ із православного релігійного фонду суму 1200 зр. річно і то через три роки, від сего року шкільного почавши.

Недільні сходи. Милу несподіванку зробив пос. Стоцький на сходах минувшої неділі розпочавши вечір відчитом про Ів. Франка і его літературну діяльність, котрої 25-і роковини припадають сего року. Публика з одушевленням прислухувала ся відчитови, а описі і декламаціям творів Франка, яких було більше. П. Стоцький по майстерски декламував сі твори, вливаючи огонь в налі вже і живі самі собою поезії Франка. По тій, так милій для всіх учасників сходів, несподіванці, котрою віддано честь нашому великому громадянину, слідували, як звичайно, хори, соля в супроводі фортепіано, дуети і гра на пітрі. Вечір сей вивав дуже гарно і сподівати ся можна, що і слідуєчій неділі побачимо багато гостей.

Засідане краєвої ради шк. З дня 16-го марта. В цілі урегулювання відносин язикових в рускій гімназії поставлено відповідні внесення до міністерства просвіти. — Порішено справу іменована помічників сил учительських в Чернівцях. Проф. Гімі. Маріянови в Сучаві, уділено довшого уралоу, щоб міг брати участь в засіданях волоської академії наук в Букарешті. Дано уралоу сундентови Малаховському в Сучаві. Провізор. учитель нар. Юстин Кирдей у Вікові горішнім іменований дійсним учителем в тій самій місцевості. Учителі Василеви Цурканови в Кимнолуңу і его жені учительці Меланії Цуркан уділено запомогу по 75 зр. Вдові по надучителю Камістраті Реуц дано запомогу в сумі 100 зр. на кошта лічення і похорону єї мужа. Порішено справу

ходження до театру учеників висшої гімназії і школи реальної і догляду над ними.

Для голодуючих в Шубранці дало правительство краєве запомоги 500 зр., а виділ краєвий 300 зр.

Запитане до тов. „Просвіта“. Загальні збори товариства рішили, що всякі видання товариства мають видавати ся фонетичною правописною. Ми видимо тимчасом, що третя книжочка за сей рік, „Добра порада“, оповідане М. Загірної, видане знов етимологічною правописною. Питаємось отже, що руководило виділом „Просвіти“ не повинувати ся рішенням загальних зборів. Чи виділ гадає ввести в свої видання правопис фонетичну, чи може приготував своєрідний *comp d'état*, чи, як то Німці кажуть, *Statstreich von oben*? — На кождий случай слідувало-б се пояснити.

Рускої мови не вчать в двох класах черновецької школи дівочої коло уличі краєвої палати від кількох неділі, бо учителька хора, а дирекція-ж не дбає о заступництво; інсп. Фаветман зайнятий занадто германізаційними плянами і їх переведенем, щоб мав час займатись такими дрібницями, як руска мова.

Нову кривду заподіяно Русинам зі сторони церковної і шкільної влади. Ото катехитом для православних учеників реальної школи в Чернівцях назначено на місце увільненого на сей курс катихита Коси Волоха Попескула, що не знає рускої мови. Не дивуємо ся прав. консисторії, ба вже й Митрополитови, в котрого вмовили мабуть Calinescul і Bejan, що Попескула уміє по руски так само, як наговорили ему, що *Coca*, котрий не знає по руски й заговорити, написав рускі учебники релігійні; але дивуємо ся, що краєва рада шкільна згодила ся на такого кандидата румунізаторської консисторії. Надіємо ся однак, що президент краю, без котрого се стало ся, направить єю кривду.

В роковини смерті Т. Г. Шевченка помістив знов наш земляк Д. Мордовець статтю в „Новостях“ де підняв знов справу переслідування малоруского слова і загадав про сумне явище, що ще й досі не має Шевченко достойного себе пам'ятника. На то пише „нашій господин“ Ясінський в „Бирж. Відомостях“, де каже, що малоруска мова зовсім не переслідувана в Росії. Ось і виймок з тої статі г. Ясінського: „Най появить ся завтра поет або повістиписатель рівний Шевченкови і най він пише в якій будь мові, — то цілий світ заговорить про него! Уже само почитане пам'яті незабутого народного поета є доказом, що язик Шевченка не заборонений, що і не можна его заборонити. Мирно і поступово зливає ся він однак з великоруским наріччям в одну могутчу ріку, що називаєть ся „русскимъ языкомъ“. То примирює значіне зливу малоруского і великоруского наріччя відчував, як то ми замітили в одній з попередних статей, не лиш Гоголь, але і сам Шевченко, котрий писав свої повісті по великоруски. До сей пори не поставлено Шевченку пам'ятника. Не вже-ж і пам'ятник заборонений? Могили і гроби писателів як великоруского, так і малоруского походження можуть служити центрами з'єднання і приятельської згоди для всіх руских писателів, без ріжниць, чи они родили ся в Москві, чи в Лівії, Чернухові або Хоролі. Если би не підоймали тих лівівієтичних спорів літературні хлопці, не тріщали би чуби у літературних панів. Не шкодило би подумати про те на панахиді по Тарасі Григорієвичу.“ Отже знайте тепер всі люди, що нам в Росії паньске життя, що там ніхто нам кривди не робить!!! Та який в

Росії рай для нашої мови, нехай „Бирж. Відомості“ самі осудять з того факту: В жовтні 1897-го р. і вислав проф. др. Смалі-Стоцький на просьбу одного ученого з Києва свою граматику рускої мови на адресу А. А. Шахматова, дійсного члена академії наук в Петербурзі. По трьох місяцях вернула тота грамика назад до Чернівців з допискою „комітета иностранной цензури“, де она через той час пробувала (число ділове 312) — *defendu* т. зн. заборонено. Отже заборонена не яка революційна книжка, але грамика! Таке саме стало ся з посилкою граматики на адресу Антоновича і Кониського, вона повернула назад з допискою *refusé*. Таке стало ся з Гомєровою Одисеєю Ніщинського. І ще той п. Ясінський має таке мідяне чоло печатати такі очевидні брехні!

Волоске товариство педагогічне „на Буковині“ заснувало ся 5-го с. м. в Чернівцях під проводом учителя д-ра Соколяна. Отже повинні п. Ісепескула вже навіть Волохи, а его краєве товариство стало lux a non lucendo. Одна відрода остала для п. Ісепескула, а то, що ин. Вота і Шкурган его не повинуть; а що *tres faciunt collegium*, то й краєве товариство може далі існувати, розумієсь на папері.

Волоський шовінізм. Черновецька „Patria“ не задоволена адресою ухвалену бук. соймом, бо наділяла ся адреси згідної „з волоским програмом національним“ (!) і з маніфестом правди ради державної. Щоби на будуче не повторило ся таке „запанбане, убійче для політичного положення волоського народу“, мусить пієла „Patria“ перетворити ся „стара волоска партия опортуністично-консервативна в чисто національну“. А щоби се наступило, треба, каже „Patria“, не тільки змінити ілїан організації партійної, але треба в соймі й мужів „свідомих зновні своєї сили і задачі, що дасть ся освітати лиш через цілковиту зміну партії“. Отже на таке заносить ся між Волохами. Що-ж буде, питаємо ся, з Русинами, коли-б до сойму увійшли знов консервативні посушники Волохів?

Весела забавка. В Станіславові в ночі дня 12. н. ст. марта забавляли ся весело тамошні офіцери в тінґах Садерлінга. Веселі сини Марса продукували ся своїми голосами в дуєті „веселого жіночого“ хору, піддаючи справу горла перлиним вином. Около півночі, почувши в собі відвагу, почали напастувати „цивілів“ спеціальними дотенями. З тих многи онустили льокаль, але найшов ся один, що не уступив; іменно Іполит Фромер, директор тартаку бар. Лібіґа в Ворохті, сидів далше і пив пиво. Зі сторони військових посинали ся до него ще острійші „віци“, а один офіцер 8-го полку уланів хватив его за руку і „шмінуючи“ хотів его викинути. Але Фромер, чоловік відважний, заанлікував офіцерови удар в лице. Тоді офіцери — до трицять їх — кинулись завзятушо на безборонного Фромера з шаблями — і той тільки великій притомности духа може завдячити, що не пожив смерті, а лиш покалічен, бо користаючи з хвиливого заколоту вискочив крізь вікно на улицу і дістав ся до свого мешкання в готелі.

Перевиска редакції.

ВП. Мих. Баб. в Стан. Прислано ми получили. Подайте адресу, щоб ми могли порозуміти ся з Вами в тій справі листовно.

— Лілієн Леслі Лямб — говорив він поволенки з вдоволенем. — Тоїми робить вражінє тим, що тут повторяє ся та буква „Л“, впрочім оно на скрізь жіноче і звучить приємно. Я знав раз одну дівчину, що називала ся Мари М. Море і мені все здавало ся, що то середне М. значить Моррі. Мари Моррі Море! То той сам рід імені, лиш моє подобає ся мені ліпше. Тобі натурально також?

Но! ще сего самовдоволення не доставало! Я спер ся головою о поруче крісла і зачав єміяти ся до розпуку, ему також пригадав ся комічний бік тої цілої справи і він пальнувши себе долонею по коліні, зачав реготати ся. Так єсердечно ще ми не єміяли ся від тоді, як старий Гоббене забув взяти свою перуку.

Висьміявши ся доволі, зачали ми обговорювати ту цілу справу зовсім єсеріозно. Але лиш по части, бо я вже не міг повздєржати ся від єсмїху, хоть Брент прибрав такі черти лица, як би розв'язував який математичний або філософський проблем. Передовсім мусів я приобіцяти безусловну мовчанку; пробу мало ся перевести як найострійше! Він був пересвідчений, що повість ему вдала ся, і то було для мене міродатне, бо я знав, що Джон осуджував острійше свої твори, як публіка. Він казав, що если повість не найде признаня, або не цілковіє признане, то тому буде винно то жіноче імя. Ми рішили передати рукопис фірмі Зандерсон, бо инші накладники знали его почерк і могли би дуже легонько відкрити правдивого

автора. Крім того Зандерсон — то фірма, котра виключно займає ся повістями.

— Що? Навіть твій накладчик не буде знати твого імені. А если він відкине твою повість?

— Дурниці верзеш! Накладники не такі дурні, як про них люди говорять. Та фірма порозуміє ся на вартости єєї праці, я кажу тобі се наперед.

Він подав мені в загальних чертах зміст повісті, який мені дуже подобав ся і ми говорили вже до рана про се і те. Так! то були добрі часи. Я хотів би, щоб они ще тепер вернули ся.

III.

Друга Лілієн.

Зандерсон згодив ся скоро на друковане єєї повісті і не довго тревало, як зачали приходити до мене перші листки коректи, для „міс Лілієн Леслі Лямб“.

Весьо пішло гладонько і „По війні“ вийшло в сам добрий час на весну, зробивши дуже велике вражінє. Незадовго вийшов і другий наклад, далі третій і четвертий і навіть в Англії зроблено передрук, за що натурально Брент дістав добрі гроші.

І як він радував ся! І длячого-ж не мав би радувати ся? Справді був він вже до успіхів приготований, бо его Людвиг XI. і его розвідки придбали ему вже широку славу; та публіка не купує історичних творів в так

великій кількості, тому то і не привик Брент до того, щоб розходила ся така маса книжок як тепер.

При тім по моїй думці радував ся він і тим, що доказав, що правда по его боці. Жіноче імя зовсім не пошкодило успіхови книжки; Брент і я булиємо пересвідчені, що то навіть причинило ся до збільшеня слави. Всі критики підносили всі добрі прикмети книжки, „ту мужєску силу і пориваючий огонь“ лагоджені „чисто жіночою ніжністю і тонкістю“, а також „глибокою обсервациєю“. Треба було видіти, як Джон реготав ся, читаючи се. Він збирав тепер всі рецензії, хоч досі того ніколи не робив. В цілій его збірці було лиш пять критик, що не писали про жіночу чутливість і тонкість чуття. Але найліпше подобали ся ему ті рецензії, де говорило ся про „майже“ мужєску силу в рисованю характерів. То було для нього найцікавіше; але я дивував ся, длячого він тепер не зрадить вже тайни, бо слава, то така страва, якою наїсти ся не можна. Та у Брента було щось, що він клав вше слави, а іменно то, що він хотів мати рачню.

— Але ти вже доказав, — говорив я читаючи ті всі похвали, якими обсипували часописи книжку. — Скажи се хоч членам клубу.

— Ще ні, — говорив він поважно.

— Чи-ж они вже не мають ніколи довідати ся? — зачитав я его, здивований его байдужністю.

(Далше буде.)

Перша на Буковині

Руска друкарня

в Народнім Домі

при ул. Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські як: діла, брошури, оголошення, табелі, цінники, рахунки, карти візитові, запрошення весільні, карти заручин, наголовки на листи і конверти і т. п. і т. п.,

в мовах: рускій, польській і німецькій.

добір букв великий

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

В кожнім почтовім окрузі, в кожній парохії і після потреби також в кожній громаді дасть вже від многих дїт існуюче, першорядне, всякого довіря гідне Товариство забезпечень від огню, від ушкоджень при транспортах і на житє чоловікови розумному, енергічному і певному, яко своєму

мужови довіря й посередникови

добрий й еталій побічний зарібок. Письменні оголошення належить надіслати під адресою: „V. u. G.“ Wien, Postamt 6, Helfferstorferstrasse.

Г. Файлєс

оператор нагніток

Чернівці, ул. Руска ч. 6.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

єсть в неділю і свята від 9 до 11 години рано отворена.

Нова книжка

В друкарні Товариства „Руска Рада“ в Чернівцях вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Україні“.

Сторін 159. — Ціна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул. Петровича ч. 2.

Позволю собі повідомити П. Т. Публику, що я набув в дорозі кунина

СКЛЕП ЮВІЛЕРНИЙ

з товарами зі срібла і золота в Чернівцях, в ринку ч. 9.

котрий доси мав фірму АЛЬФРЕД СКШИЦЬКИЙ, і буду его провадити на далі під фірмою моєю:

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ

ювілер, золотник і годинникар,

де буду мати все на складі багатий вибір дорогоцінностей, товарів золотих і срібних, золотих і срібних годинників як також товарів з хінського срібла з реномованих фабрик ХРИСТОФЛЯ і БЕРНДОРФА і буду старати ся продавати по найдешевших цінах. Рівночасно повідомляю П. Т. Публику, що я був довгий час занятий в найславніших фабриках і можу опрацювати дорогоцінні камені після найновіших фасонів. Наврештє як найліпше товари золоті, срібні і годинники. Поручення з провінцій виконую скоро і точно. — Ціни умірковані. — Если товар не до вподоби, то виміню его сеччас. О ласкаві замовлення проєвти.

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хінського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою В. М. F.

Черевики
ручної роботи

для мужчин лякер, з гумою	зр. 4.75
„ „ „ шнуровані	„ 5.25
„ „ „ паризкі	„ 4.—
„ „ „ з гумою	зр. 2.75—5.50
„ дам козаччі сальонові	„ від. 1.25
„ „ зі шпангою	„ 1.90
„ „ лякер, сальонові	„ 1.80
„ „ зі шпангою	„ 1.90

Дамські черевики до шнуровані і заціплювані від зр. 2.50 в гору.

Дитячі черевики до шнуровані і заціплювані від 90 кр. в гору.

Полотняні черевики до гімнастики від 40 кр. в гору.

Великий вибір мужеских, дамських і дитячих рукавичок.

15% рабату!

даємо лише ми від цін за біле др-а Егера після цінника.

Великий вибір бальових вахлярів.

Правдиві

фішбінові шнурівки

від 1.25 почавши.

Виключна продаж циліндрів

з фабрики
Ц. Месмера
у Відніі з фабрики
І. Гікля
в Найтішайн.

Великий склад правдивих англ. капелюхів.

Шовковий кляк найновішого фас.	зр. 5.50
„ пузіндер „	„ 4.50
Мужескі капелюхи з твердими крис.	„ 1.75
„ „ м'які від зр.	1.20 в гору
„ „ тверді „	„ 1.38 „
„ „ м'які ясні „	„ 1.25 „
„ „ тверді „	„ 1.58 „
„ „ Loden „	„ 1.18 „
Хлопччі „	„ —.70 „

Гарні пера до капелюхів.

Парасолі з металевими ручками.

З чистого шовку від 3.— до 6.—	
на пів зі „	„ 1.38 „ 1.98
з чистого вовни „	„ 1.58 „ 2.18
на пів з „	„ —.98 „ 1.58
з англійск. дерев'яними ручк.	„ —.75 „ 1.90

для мужчин батистові сорочки з шовковим передом зр. 2.58

Сорочки для мужчин гладкі від 1.18 в гору

„ „ „ з фалд.	„ 1.38 „
„ „ „ гафтов.	„ 1.58 „
„ „ „ пікові	„ 2.25 „
„ „ „ нічні	„ 1.38 „

Корсетки для мужчин

гладкі, гафтовані, білі і в інших барвах, від 18 кр. поч.

Ковніри і маншети

маншети, першої якості, почвірні 6 шт. зр.	1.80
„ другої „ „ 6 „ „	1.50
ковніри, першої „ „ 6 „ „	1.05
„ другої „ „ 6 „ „	—.90

Калісони з Gradі-полотна від 70 кр. в гору.

Льняні хусточки 12 штук від 90 кр. в гору.

Шайки для мужчин і хлопців.

Найновіші палички.

Білі краватки

батистові і шовкові

від 15 кр. почавши.

Краватки вузлові і пів-Lord.

Черевики
до
снігу.

для мужчин пара черевиків до снігу 3.90 зр.

„ жєнщин „ „ „ 3.30 „

„ хлопців „ „ „ 2.25 „

„ дїтий „ „ „ 1.80 „

Кальоші
для
мужчин

від 1.90 почавши.

Дамські
кальоші
від 1.25 почавши.Кальоші для дїтий
від 75 кр. почавши.Гумові
черевики
до
гімнастики
від 1.10 почавши.Рукавиці
шовкові і нитяні
від 18 кр. почавши.
Великий вибір рукавиць
Glaed.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромоєвого.

За редакцію відповідає Іван Созанський.

Виходить в Чернівцях:
в
середу, п'ятницю і неділю.
Редакція, адміністрація
і експедиція:
улиця Петровича ч. 2.
Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.

Передплата і належитість за інсертати
платні в Чернівцях.

Рукописи звертають ся лише на по-
переднє застереження.

Поодинокі числа коштують 8 кр.

Заява нового правительства.

Нове правительство зложило свою заяву. Головні точки тої заяви подали ми вже в попереднім числі, а тут наводимо її дослівний текст:

Покликаний ласкою Найяснішого Пана на становище президента міністрів, маю честь представитись сам високій палаті і представити моїх товаришів. Можу також поінформувати високу палату про найважливіші цілі, які сильною волею буде старати ся правительство здійснити. Правительство уважає своїм першим і найважливішим обов'язком привернути порядні відносини парламентарні і правильний хід законодавства, передовсім в сій хвили, коли жде на парламентарне залагоджене та щільна, і в інтересі могутності держави і її економічного здвигнення пожадана угода з другою половиною монархії.

Щоби можна було виповнити ту задачу, правительство відзиває ся до всіх, котрим повага держави лежить на серцю і котрим дорогі парламентарні форми.

Правительство вірне історичним традиціям австрійської монархії, буде уважати при веденні справ публичних за першу засаду справедливості супротив всіх народів і мешканців тої держави. (Оплекси) Хотячи охоронити право, порядок і повагу влади, правительство буде в дорозі конституційній застосовувати і впроваджувати в жите ту засаду при рішанні всіх справ, що дотичать чи то політичних, чи то економічних інтересів або жадань.

Позиточні реформи суспільні, попиране розвитку культурного, підвигнене матеріальних і моральних відносин населення, а передовсім тих широких верстов, що живуть з оловів власної праці, підтримка промислу і різнитства, — все то лежить в інтересі цілого загалу держави і для того повинно

найти як найуспішнішу підтримку правительства.

А в такій самій мірі, в якій правительство уживе всіх своїх сил для здійснення тих цілей, ожидає також з довірем, що на тих полях счезнуть всі ріжничі партійні і що всі сили сполучать ся до спільної праці під паролем економічної і політичної сили держави. Головним же услівем, необхідним для виповнення того патріотичного завдання є залагоджене сварів національних, миротворча акція, до переведення котрої найліпше надає ся сей рік.

Висока палата най буде пересвідченою, що правительство, оскільки то від него зависить, зробить все, щоби дійти до тої високої цілі. Правительство звертає ся в імені Австрії, повне довіря, до всіх партій сеї високої палати і має надію, що пересяклі духом патріотичним партії будуть готові виповнити ту працю державну, що тепер находит ся в застою, бо вона необхідно потрібна так для цілої держави, як і для поодиноких її частин. (Рісні оплекси.)

В сій заяві бачимо ми велику обережність правительства, яку заповідали вже давніші днівники, обережність, котрої цілю не робити фальшивих поглядів на ситуацію і полишити на кожний случай вільну руку. Що-ж на тое парламент і партії?

На се буде можна відповісти аж тогди, коли буде переведена розправа над заявою міністерства. Нині знаємо лише то, щолівниця невдоволена. Три тут голоси обізвали ся вже виразно ще на першій засіданні перед дискусією, а іменню послі: соціал-демократ Целлер, Русин др. Окуневський і посол Вольф. Перший Целлер завізав правительство, щоб воно виразно зазначило, які суспільні реформи має на думці і яке займає становище супротив домагань політичних прав для працюючого народу. Опісля заявив др. Окуневський, що по лівниці сидічі радикальні Русини не є вдоволені заявою президента міністрів. В тій заяві бра-

кує двох точок, а іменню правительство не скажало того, чи думає вже раз положити кінець зкорумпованій галицькій адміністрації і чи думає запобігти надужитим виборчим в Галичині. Президент міністрів заявив ся раз в своїй минувшості за ческим правом державним, для того важне було би знати, як правительство схоче запевнити національним меншостям належні їм права. Вкінці говорив посол Вольф і заявив, що в Австрії аж тогди буде мир, коли німецька мова буде мовою державною. Ходили поголоски, що кабінет гр. Туна хоче ужити більше інтензивних средств до поборова обструкції, але правительство може тогди бути на то приготоване, що німецькі радикали викличуть таку бурю, що змете з політичного краєвиду велику посілість і польску шляхту.

З сего вже можна пізнати, що заявою правительства не вдоволена скрайна опозиція, але по ній не можна було нічого иншого сподівати ся. Бо кожний чоловік, котрий має хоч крихітку розуму і котрому лежить на серцю порядне жите політичне, знає, що першим мусить бути довести до того, щоби парламент фунгував, а потім доперва можна взяти ся до иншої роботи.

Вісти політичні.

Коли тепер читаємо докладні справоздання з першого засідання і слідимо докладно голоси поодиноких партій і уявимо собі цілу ситуацію, то побачимо, що межі Німцями нема вже тої зайлості, яка була в попередній сесії. Розумніший елементи не йдуть на разі під коменду Вольфа і Шенерера, думаючи лиш про опозицію. То становище Німців найшло також вираз в праці німецькій, бо стрічаємо тут зовсім ріжні голоси. Праса радикальна німецька уїдає на лібералів і от так приміром пише „Deutsche Volkszeitung“ про умірковану політику лібералів:

„Крути-верти, як хто хоче, а се діло певне, що поступові німецькі вже не суть Німцями. З тим еле-

СВАТАНС ЛІТЕРАТОРА.

АМЕРИКАНСЬКЕ ОПОВІДАННЯ
Анни Фуллер.

(Даліше)

— Чому ні, але пізнійше.

— Добре, але коли то буде то „пізнійше.“?

— Но, — сказав він задумчиво, — пожду ще до двайцятого видання і тогди роздумаю над тим.

Тимчасом зачали приходити ріжні листи адресовані до „міс Лямб.“ Накладчик мав наказ не зрадити адреси, під котрою кореспондує з новою писателькою, і тим ошадив я собі багато клопоту. Ми уложили ся так, що Зандерсон всі листи прислав до мене, а я відсилав їх Брентови.

З початку були ті листи надзвичайно комічні. Були там листи і серйозні, і повні одушевлення для авторки, — але у нас збільшали лиш комічність ситуації. І найліпші з помежи них — а були там такі, на які міг бути гордий кожний писатель — мали якусь точку, що лиш розсмішувала нас. Бували хвилі такі, що ми не могли повзддержати ся від сміху против нашої волі так що всі думали, що нам приключило ся щось дуже веселого.

Одного слотливого дня приходить до мене Брент і місто сідати, стає коло вікна, дзвонить пальцями в шибі і глядить, крізь вікно на ціле море парасолів так, як би то була грядка з цвітами. Я зміркував, що щось мусіло при-

ключити ся. Коли однак та мовчанка була мені за довга, питаю его:

— Що-ж нового, Джон?

— Нічо страшного, — відповів він і сів собі на той фотель, де я звичайно приймав клієнтів. Я ненавидив того фотеля, бо, хоть я его вже мав у себе кілька літ, то він був як новий. Він і нині ще не дуже знищений так, як би я хотів. Бачите за багато тепер адвокатів в Нью-Йорку.

Джон витягнув з кишені один з тих листів, який я ему вчора відіслав, подав мені і сказав:

— Читай!

Був то почерк жіночої руки, елегантний, виразний і четкий. Лист був датований з Кольорадо Спрінге і звучав так:

„Моя Дорога Міс Лямб!

„Коли сей лист Вас може здивує, то Ви спогляньте лиш на підпис, а він Вам розяснить ту загадку, длячого я беру ся до перепишки з Вами. Если би не то, що маємо обі однакові імена, то я не мала би нагоди Вам висказати, яку велику радість справили Ви мені своєю повістію, бо була би то найгіршого рода подяка, если би ті всі, що одушевляють ся Вашою повістію, хотіли Вам докучати листами.

„Як се Ви вже певно запримітили, згоджують ся наші імена зовсім з собою, а моя тітка мре. Еллертон, що интересує ся надзвичайно нашою родинною історією, пересвідчена, що Ви мусите бути нашою своячкою. Не вважаючи на ту природну гордість, яку ми мусимо відчувати, — моя тета і без того була-б ся

Вами заинтересувала і она то спонукала мене до сего листу.

„Приходжу отже до річи. Наш предок, від котрого виводимо нашу родину, приїхав 1625 р. до Америки, і засновав тут колонію Нью-Гевен. Він оженив ся з Лілієн Леслі і се імя повтаряло ся вже в кожній слідуючій генерації. Один з его потомків, а наш предок був офіцером в колоніальній армії і згинув в битві з Індіанцями. Нещасливий чоловік мав лиш тогди двайцять один рік. Его вдова заняла ся, здасть ся, своєю одинокою дитиною так, що не удержувала вже жадних зносин з родиною, через що заслужила собі на докір потомків, котрих репрезентує моя тітка, — єї правнучка. Бо через ту байдужність єї супротив родині загубив ся слід по братови єї Уїлйамови, котрий, як видить ся, був предком якоїсь незвідної нам побічної лінії. Той Уїлйам був тогди ще нежонатий і вивандрував до держави Нью-Йорк, де, як кажуть, погіб з руки Ірокезів, але моя тітка не хоче тому вірити. Она пересвідчена, що, як би не то, що держава Нью-Йорк так велика, і що там меншає так много Лямбів, котрі не знають нічо про своє походжене, то она би вже давно винукала наших свояків. Доси були всі єї старання безуспішні, і Ви можете собі уявити єї радість, если би їй удало ся віднайти свояків. Кожного, хто мав би лише назвище Лямб і був би нашим свояком, привитали би ми з радістю, а Лілієн Леслі Лямб, наша своячка, переходить всі наші очікування.

Може буде Вас цікавити, що ми за люди, і я є в тім щасливім положенні, могли запевнити Вас, що ми зовсім порядна родина і що

ментом рахунок покінчений. Они окривають ся ше плацником лібералізму, але сей плац дуже пошарпаний. На чолі сих банкрутів політичних стоїть нині Ліперт, ученик Хлюмецького. Они оба обняли нині ролю бремзерів, щоби знищити німецький елемент в Австрії. Оба они кличуть нас до уміркованя, полохаючи абсолютизмом. Сего ми не боїмо ся, а натомість ставляемо яко *conditio sine qua non* заведення німецького державного языка. А що каже нам Ліперт? Він говорить, що треба нам бути чемини, щоби дістати языковий закон, та що в розпорядженнях бар. Гавча містять ся багато доброї волі. Сим хоче нас Ліперт успокоїти. Сего годі нам прийняти ся. Ми не подамо ся в зад, хоч до сеї ретирати кличуть нас такі політичні мужі як Хлюмецький. Ліперт, Газе в „Сілезії“ та Промбер. Се голос зрадників німецької справи в Австрії. Можна-б лиш собі желати, щоби ті голоси не весіли відобрати і решти політичного розуму німецьким політикам і не довели Австрію над беріг пропасти.

Вже в передовій статті зазначили ми на підставі голосів на першій засіданні, що крайня опозиція не вдоволена заявою гр. Туна, але коли розглянути ся в голосах преси, то рідко хто вдоволений. Є то наслідком того, що гр. Тун станув рівно далеко від всіх партій і до всіх відносив ся однаково. В кругах парламентарних викликали сензацію ті випадки, які зайшли в клубі католицько-народнім, де вже обмалю не прийшло ізза ріжниць поглядів до розбиття. Буча залагодила ся однак щасливо і клуб католицько-народний видав таку заяву: „Без огляду на незвичайні відносини рішила партія католицько-народна полишити ся в звязи в правіцею, застерігаючи собі свободну руку в справах языкових і національних. Сензацію викликають „*Narodni Listy*“, котрі остро виступають против неясности нового кабінету. „Мороз перейшов по тілі правниці — пишуть *Narodni Listy* — коли гр. Тун проголосив свою програму, а рівночасно почули президента міністрів численні демонстрації з лівниці, що всі жертви на віщо не припадуть ся.“

На засіданні в середу не було Вольфа і Шенерера, то-ж засідане відбувало ся без перешкоди. Правительство пропозити парламентові до ратифікації розпорядження цісарські видані на підставі §. 14., а міністер фінансів пропозити закон о регуляції плат слугам державним. Президент повідомляє, що місце радника двору Гальбана, котрий тепер на уральні, буде в канцелярії парламентарній зступати, секретар міністеріальний Вуко Бранкович. Бар. Дінавіч і товариші поставили внесення, щоби вибрано комісію з 36 членів, котра-б заняла ся виробленем головних точок закона языкового і пропозити той закон в протязі 2 місяців в парламенті. Посол Майредер антисеміт інтерпелював правительство, чи президентови звістно, що в Леттімер в Пенсильвній вимордовано австрійських підданих і чи правительство австрійське буде домагатися відповідної сатисфакції. Опісля розпочато вибори обох віцепрезидентів. Першим віцепрезидентом вибраний з клубу християнско-словінського др. Андрій Фериянич, радник суду в Люблянї. Другим віцепрезидентом вибраний Янку Дулул маршалок краєвий Буковини. По виборах розпочала ся дебата над заявою правительства. Перший забрав слово презес Кола польського Яворський. Заявляє він, що Коло польське все буде тримати ся тих двох традиційних засад: пошпрання інтересів держави і печальности о вигляд монархії на виї. Коло польське стоїть за автономію, бо она лиш може зміцнити державу. Если за словами президента міністрів слідує також такі діла, то Коло польське шпире кабінет гр. Туна. П. Мальфатті іменем Ита-

ліянів заявляє, що если правительство увзгляднить їх жаданя, то они пінуть его; если ні, то перейдуть в опозицію. П. Енгель заявляє, що Чехи мимо того, що др. Кайцль увійшов до кабінету, задержуть супротив правительства свободну руку. П. Окуневський заявляє, що Русини не бажать собі розширення автономії, бо то викликало би нову неволю Русинів. Русини зачали розвивати ся доперва під панованем Австрії, від того часу, як видобули ся з польської неволі. Розширене автономії занаястило би знов свободний розвиток Русинів.

Волох п. Попович домагав ся отворення рівнобійних класе волосних в семінари учительськім в Чернівцях і отворення висшого суду краєвого в Чернівцях. П. Берке інтерпелював правительство в справі відкликання австрійської ескадри з Крети.

НОВИНКИ.

Чернівці, 24-ю марта 1898.

Іменование. Експедиенткою поштовою при почті в Красна-Гірській іменована Евгенія Младийка.

Бар. Бургінзон повернув вже до Чернівців. По дорозі зложив у Львові візитор в полудне візиту ки. Сангункови, намістникови Галичини.

Неділний сходи. В неділю знов товариські сходиши в комнатах „Народного Дому.“ Сей вечер буде посвячений Котляревському і его „Емелі.“ Початок, як звичайно, о г. 8-ій. Просить ся о численну участь.

Поправив ся орган панского кавалера д-ра Воляна „Бук. Відомости.“ бо їх редактор пустивши яко екс-порушник звичайного собі віда про „блудодійницю и удержанки“ називає в 10-ім ч. куренди гр. к. кардинала дурними, котрому і „кардинальська цурипура не закрывть пятаєть отъ гнилыхъ яєць“, виданих, як звістно таки самим редактором органу панского кавалера Воляна. В додаток кажутъ „Б. В.“ що політика кардинала „єсть жалкій типъ проєститування идеаловъ Руси.“ Гарна визанка простацтва уніатського переверття, котрого обібрав собі за речника рицар панского ордера п. Волян і его товариші, котрим достойники уніатської церкви при кожій нагоді кадять, величаючи їх яко ктиторів гр. кат. церкви, хоч вони ше гірші свого редактора-переверття; бо не мають відваги признати ся, як він, публично до царо-і православія. Для таких фарисей, котрі згадуючи з погордою в тім самим ч. „Б. В.“ „про реколекції в гр. к. церкві, пишуть, що „єдиної совѣсти найти можна лишъ в одній православной церкві“, друкують ся навіть особні „приглашенія“ на ті реколекції. *Traurig aber wahr...*

Празник для воробців. Гей, то-ж то був празник для воробців в неділю! Люди коло залізничної стації Фолькесгартен (коло Чернівців) мали безплатний концерт, хоч може й не зовсім приємний. А причина була така: Вночі з суботи на неділю мали два тягарові поїзди „крижувати ся“ у Фолькесгартені, т. зв. один поїзд мав вїзджати в стацію, а другий з неї виїзджати. На нещасте кондуктори не уважали добре і так вдарив один поїзд о другий. Удар був такий сильний, що чотири вагони цілком розбиті, а що в тих вагонах був цукор, то цукор розсипав ся на шлях. На щасте ніхто зі службів залізничної не-

ушкоджений. В суботу падав у нас дощ, то-ж цукор почасти розтопив ся в нечистій воді і воробці ликували...

Датки і жертви на „Народний Дім“ зложили ласкаво зложити: П. Емануїл Томорук, управитель школи в Чорнім Потоці 2 зр., п. Іван Крилатий, надучитель в Міговій 5 зр., п. Іван Бажанський надучитель у Вікні 2 зр. Членську вкладку зложив п. Іван Яцикевич, п. к. надстражник в Путилові 10 зр. На „Руску Друкарню“ зложив дар. п. Юліян Кобилянський, п. к. професор гімназійний в Чернівцях 5 зр. За сї датки складає виділ товариства „Народний Дім“ сердечну подяку.

Украдено вночі, з дня 12. на 13. с. м. в учителя Василя Радомекого в Кучурові малім, кіпманського повіту 8-літню, гнїду клячу, раси гуцульської; стрихуєть ся она на задню праву ногу, в ногах задних має малий корч. Хто би довідав ся що про ню, або побачив єї де на ярмарку, най дасть знати властителяви.

Помер сими днями у Відні бар. Ерб, шеф секційний, звістний зі своєї симпатії до Русинів. Покійник дав був в своїм часі 50 зр. на „Народний Дім“ в Чернівцях і був тим самим членом основателем „Народного Дому.“

Наука, штука і література

Зі Львова заповідають нове видавництво літературне „**Артистично-Літературні Новини**“ — в тих словах і назва і програма нового видавництва п. Миколи Заячківського, розпочатого в тій цілі, щоби місячно видаваними книжками обему 5—7 печатних листів фванцускої вісімки познакомлювати нашу публіку з найновішими, але справді артистичними творами нашого і чужого письменства, а нашим письменникам поетам і белетристам, достарчити необхідно копнечних взорів літературного артизму, яких не знаходять ся в творах популяризованих дуже часто лиш задля їх тенденцій. Між артистично-гартними творами скорше знайдуть ся і тенденційно-добрі, ніж поміж тенденційно-добрими артистично-гартні — се пересвідчене буде при виборі творів для нового видавництва міродатним: в тім пересвідченню й вибрано вже на найближшій книжці „Артистично-Літературних Новин“ твори кількох чужих белетристів (американського Едгара По; французьких: Ан. Франс, Пав. Буржета, Пет. Жюлі, Фр. Конне, Кат. Мандеса, Марс. Швоба; німецького Ернеста Росмера; італійських: Д'Аннунція і Фотаддара; датского Понтоніідуна; шведского П. Нанзена; великоруських: Немировича-Данченка, Чехова, Гаршина, Маятета; сербского Лазаревича; чеського К. Райса; польского Домбровского) і кількох молодших наших (Ветлини, Кобилянської, Загаєвича і п.) Перша літературна ціль видавництва вказана мабуть досить ясно. Друга ціль видавництва — причинитись чистим доходом з продажі виданих книжок до побільшення заїмкового фонду львівської „Академічної Громади“. Сподіємось, що з огляду на обі ті цілі, як і з огляду на дешевість видавництва (ціна книжки неоправленої 50 гр., оправленої в полотно з позолоченом 1 зр.) наша публіка прийме єго щиро і піддержить пошитою. Перша книжка „Артистично-Літературних Новин“ збірка ліричних поезій В. Щурата п. з. „Мої Листи“, появить ся вже в сїм тижи в продажі; друга книжка: „Новелі Едгара По“ в перекладі Ів. Петрушевича є вже в друку. Замова на обі просить ся надсилати під адресою: Львів, ул. Зиблікевича ч. 23. Микола Заячківський.

межи нами нема ані великої бідности, ані злочинства. Коли би в нашій череді показала ся неспрошена чорна вівця, то ми або витрутили-б єї зпоміж себе, або старали би ся направити єї молитвою, — зависіло би то від темпераменту поодиноких членів родини. По більшій часті належить наша родина до духовного стану, хоть був один зпомежи нас судиєю, а другий погіб офіциром у війні. Менше романтичним виїмком був мій батько, що займав ся копальнями вугля. Він жив по більшій часті на Заході і помер тогди, коли я ще була мала, тому то і не памятаю єго добре. Дійсно не маю більше близьких свояків, як лиш мою тітку, і тому признаю ся Вам, що нова своячка припала би мені дуже до серця. Дотлично талану, то можу лиш то сказати, що ані я, ані моя тітка тим похвалити ся не можемо. Ми собі звичайні люди. Чи схочете Ви по сїй моїй сповіді взагалі застановити ся над тою справою? Бо я думаю, що Ви доси не займали ся много генеалогією і не видає ся мені то зовсім правдоподібне, мати рівночасно нахліп і спосібність до генеалогії і літератури. Моя тітка на примір не має зовсім літературного талану.

„Отже: є у Вашій родині які перекази, котрі-б вказували на то, що в сімнадцятім століттю переселив ся один з Ваших предків до Америки і зложив кольовію Нью-Гевен, а один з єго потомків вибрав ся звідси до Нью-Йорк? Чи не знаєте, як далеко сягає ім'я Леслі у Вашій родині? Чи імена Генрі і Уїл-

ям трапляють ся часто? Трапляють ся у Вашій родині сині очі рівночасно з чорним волосем, бо у нас то дуже часто трапляє ся. Ах! ще одно! Не знаєте, чи не має хто з Ваших свояків одного лиш маляхітового ковтка? Моя тітка має такий один ковток і її здаєть ся, що пара до сего повинна-б ся найти у когось з побічної лінії, хоть я не можу зрозуміти, на що би Уїліям Лямб брав один ковток і то ще так нужденної роботи.

„Не знаю, чи я вже не пишу на дармо, бо сумніваю ся, чи Вам хотілось прочитати аж до сї. Але позаяк я се приобіцала моїй тітці, що Вам напишу все докладно, то і не могла я сего понехати. Не хочу вже далі оправдувати ся, але прошу Вас розважити собі, яке то вражінє може зробити велике ім'я на звичайну особу. Уже много людей питало ся мене, чи то не я авторкою тої повісти „По війні“ і я мушу признати ся, що я стратила вже цілком поважанє до критичного розуму тих людей, если они були в стані щось такого сказати.

Кінчу тим желанєм, щоб я могла назвати Вас своєю своячкою

і остаю з поважанєм
Лілієн Леслі Лямб.

— Ну, Джак, сказав я прочитавши тої цікавий лист до кінця, — що-ж ти на то зробив?

— То як раз питає!

— Можеш провадити далі переписку.

— Встидай ся Френсі Діксон, — сказав

голосно Джон, розгорячивши ся, а я подумав собі, що він тому горячить ся, бо сам мав такий намір. Брент мав все нахліп до таких річий, але він на скрізь джентлемєн і ті два бокі єго натури попадають дуже часто в суперечність.

Я знав, що така переписка з молодію дівчиною зробила би єму приємність, тим більше, що миг єї вести, не звертаючи нічєї уваги; не дуже було би то мені приятно, що Джон мусів би зречи ся тої забавки і я почав боронити мого помпеду. Робив я то сміливіше, бо був пересвідчений, що Джон на то не згодить ся, і тим легше приходило мені грати ролю кусителя. На кожний случай сказав я енергічно, бо і хробак уміє боронити ся:

— Джон! я не виджу нічого в тім, що я сказав, чого-б мені приходило встидати ся і я прошу тебе, на другий раз в тої спосіб не відповідати на мої поради.

Застерігши собі відповідне-поступованє зі сторони Джона, говорив я вже приязнішим тоном:

— Ну, Джон! Поговорім розумно про ту справу. Маємо тут до діла з молодію, розумною і думающею дівчиною, що мешкає на тім варварекім Заході і, як видить ся, не має ні одробини того, що називає ся добрим товариством.

Кажучи се переняв ся я так тим і був так пересвідчений о правді моєї бесіди, що

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

3 угорської Русі.

Велика біда і нужда давить руского мужика на Буковині і в Галичині, але бодай чи не найбільша недоля судила ся тим нашим братам, що мешкають за Карпатами, на Угорщині, в тім краю, де говорено: *Extra Hungariam non est vita...* Може бути, що там були коли добрі часи, але вони вже безповоротно минули ся.

Були то ще часи романтики. В лісах крились ще розбишани, по степах гуляли чікомі з своїми табунами, тут і там града циганська музика, селянин не давлений високими тагарами управив свою рілю, мав свій хліб, свої віви, заробіток при дворах, фірманку в своїх руках, рибу в Дунаю та Тиси, напив ся „паленки“ або і вина, закупив „дугану“ і не потребував парікати на біду.

Нині в границі Угорщини вступила Європа. Час романтики минув ся, настали часи реалістичні. Ліси терелять ся на вивіз цінного матеріалу будівляного, степи поорані, людність зросла, на скрізь побудовано залізничий, ріки управильнено, а найчастішим гостем по селах буває податковий ексектор. Коли по дуалізмі, іменню в літах від 1870—1890 р., правительство угорське взялось коштом трьох повних мільярдів европеїзвати Угорщину, люди находили всюди багато роботи і заробітку. Селяни покидали свою землю і перетворювались звільна в класу робітничу. Дрібний власитель землі пропав в деяких околицях без сліду, его місце заняв т. зв. *Grossbauer* і більший власитель обшарів. Коли-ж тепер інвестиційні роботи покінчили ся в краю, коли вже не будують ся нові залізничні шляхи, а ріки управильнені; коли фабричне жите розвелось лише в деяких центрах краю і має вже свого постійного фабричного робітника; коли більша посілість обробляє свої літфаундні переважно машинами, а всякий рахує ся з грошем, — то і не дивниці, що сільський пролетаріат, безземельний, осів на леду, а не посідаючи на стільки землі, щоби вижити і на стільки нагоди, щоби заробити — він нині найшов ся в безвихіднім положенню. Угорське правительство дбало при тім дуже мало про просвітну сторону свого селянства і тому се селянство нині не лише бідне але і темне. Відкупити свою давню землю, селянський пролетаріат не в силі. Одна частина горне ся проте ще до більших міст на роботу або службу, друга виходить від кількох літ до Америки подібно як галицький селянин, третя шукає в краю прожитку, а не найшовши его — револютує.

Ось таким представляє ся нині що пятий селянин угорський. Він ратує ся лише від голодової смерті, жие з дня на день, а чисельність его використовує більший власитель і фабрикант, подаючи ему за роботу лише найнужденішшу винагороду. Додаймо до того, що з поступом унали на сей сільський пролетаріат всякі нові тагари державні, громадські, церковні, асекураційні, регуляційні і др., а будемо мати вірний образ угорського темного і бідного селянина.

Біда вже прийшла так далеко, що аж правительство угорське вислало на днях одного висшого урядника до Львова придивити ся тут, що властиво робить галицька інтелігенція для піднесення руского мужицтва і наміряє вже на власну руку взяти ся до просвітної роботи, бо задиричає угорсько-руська інтелігенція не почуває ся до жадних обовязків супротив народу, котрого працею живе.

напрасно дійшов я до знання жита зовсім мені незнакомій особи.

— Дійсно! я на серію думаю, Джон, що она там не має иншого товариства, як ту свою тітку з генеалогічними деревами і малахітовими кульчиками.

— Дік! вона має лиш один кульчик...

— Але другим кульчиком, то та зфіксована ідея, що сидить їй у голові і не дасть ся звідтам вигнати. — говорив я далі, не даючи ся збити з пантелику.

— Далі, ну далі! — глузував собі Джон. Я дивую ся, звідки ти так много знаєш про мою родину.

— Мій дорогий хлопче, — говорив я недбало, — я маю лиш здоровий людський розум і більше нічого. То бідна дівчина зовсім відтята від світа, без жадних приємностей.

— Лиш поволі! — перервав він мені. — Ти забуваєш що она читала „По війні“.

— Так! і то певно становить новий період в її житю, — поспішив ся я відповісти на закид. — Подумай, щоби то значило для неї бути в переписці з автором того зваженого твору!

Я вже говорив стилем анонеів, але то не робило на него вражіння.

— Отже ти радши мені удавати жінчину в переписці з тою дівчиною?

— А для чого би ні? Та-ж, она тобі не звірить ся з таїнами, хоч буде думати, що ти жінчина, ані не буде тобі писати про приват-

Наглядну ілюстрацію тих сумних угорських відносин подав звістний нашим читателям черновецкий проф. Р. Ф. Кайндль помістивши в *Münchener Allgemeine Ztg.* статю під заг. „Из угорского Мармаша“.

„Я прийшов в край корони сьв. Стефана — ниніше др. Кайндль — не з особливим високим надіями. Яко Буковинець, я часто давніше зачував о нужді і опущенню населення горішнього Мармаша. Підчас моїх етнографічних вандрівок в Карпатах Буковини і Галичини нераз впадало мені в очи, що многі угорські робітники приходять сюди, щоби здалека від рідні найти скуний заробок в лісі і при сїлавах дерева; та обставина казала ясно припускати, що у них дома панують некористні відносини. І виїшним своїм видом люди ті різко відрізняли ся від кріпких по більшій часті Гуцулів. Але приміром се, що я бачив і чув в селах Русково, Руєка Кирва і Руєка Поляна, було іронією навіть моїх скромних очікувань.“

Вже по дорозі вздовж ріки Тиси впадало мені в очи много, що не дуває ся в цивілізованих краях. В Гуцульщині я бачив, правда, діти бігаючі без ніякої одежі, але щоби мужчини, рускі робітники на дорогах, на отвертій краєвій дорозі працювали лише в полотняних штанах з цілком нагим горішним корпусом, то в середній Європі можна бачити се лиш в Угорщині. А треба знати, що скінена сорочка недовага і в роботі не перешкадає, бо она така коротка як наші камізеї, і має широкі рукави. Також за примітив я убожество строю населення в долині ріки. Ся признає, передовсім впадаючи в око, переконала мене, що населене не жие в користних обставинах. Поперед всего не замітив я там кингара (короткого вожушка без рукавів), який носять гіршині вихідники Карпат. На мое запитанє, чому не видно тої одежі, дістав я відповідь: „Она за дорога, бо коштує 5 до 6 зр.“ Коли я запитав про довгий сїрак, який бачив я у сусідних Гуцулів, знов мені відповіли: „Такі сїраки мають лиш немогі, бо шерсть дорога, а у нас нема вівиць.“ Коли я наконєць запитав жінок, чому розріз сорочки находить ся у них раз на груди, а другий раз на плечах, відповіли мені: „Коли сорочка порве ся на груди, то ми обертаєм її назад.“ Думаю, що Гуцули окричали би кожду бабу божевільною, котра впала би на такий концепт і нарушувала звичай. Тут однак нужда санкціонувала того рода відступленє. Коли тут дівки і жінки — о скільки знаю, дуває ся се лише в області Тиси — носять солом'яні капелюхи, то оно могло-б уважатись яко відповідний звичай; але що жінки не встидають ся накривати голови старим філцовим мужеским капелюхом, або сновити літом роботи в старій суконній шапці, се доказує брак хустини на голову, бо жінка не може ходити з відкритою головою. З очий всіх тих людей визирає горе і розпач. Заналі шоки і бліді лица служили неопрокинутим свідомством, що ті люди і в живно не були ситі.

Та не лиш виїшний вид звернув мою увагу на їх нужду; я бачив її в кождім куті. Дім розділений на три часті. Входові двері ведуть до сінний, з котрих іде ся на право в кімнату, на ліво в комору. Вокруг хати або при ній находять ся пильні господарські забудованя. З малими виїсками всі они в найгіршім стані. Нема тут запасів шматя, вилимів, ні иньших прикрас, котрі звичайно находять ся в кождім поряднім домі Гуцула. Хліви порожні, не чути навіть хрюканя свиний.

„У нас нема скота, бо нема чим кормити. Пасовища мають лиш пани і жиди... ми его не маємо,

а мусимо наймати“ — жалувались люди. За одну корову платять ся в літі 10—13 зр. і окрім того треба робити безплатно два дні; за одну вівицю 1 20 кр. до 2 зр., за свиню 2—3 зр. за одно літо. Се чув я не в однім місці. Як сїножати і пасовища, так само і поли находять ся в руках немогих капіталістів, котрі з залізною брутальністю експлуатують нужду населеня. Діло уладжує ся звичайно таким способом, що селянин обробляє поле, дає насінє і збирає плід; власитель дає одно лиш поле і за се загортає половину збору. Если насінє дає сам власитель, то селянин дістає лиш третину збору.

Так само всі лучше положені ґрунти під забудованя не належать вже до селян. В закритих місцевостях знаходять ся здовж улиць коршми, склени, паньсені забудованя і жидівські доми. Тут цілком вже переведено се, що приготавляє ся в горах Буковини і Галичини: — селяни випхані з долин в гори.

Їсе також находить ся в руках немогих богачів, котрі неумолимо експлуатують бідних людей. Лісний робітник дістає 60—70 кр. на день, — в порівнянню з тяжкою роботою дуже мала плата. Їсе сумніше представить ся річ, коли зважимо, що підприємець вирубує ліса е також доставцем їди і одежі для своїх робітників. Робітник обовязаний лиш у него заспокоювати свої потреби — раз для того, що село далеко від ліса, другий раз для того, що не дістає готових грошей, лиш асигнати до „магазину.“ При тім ціни продуктів перевиспають півтора або два рази дійстну ціну. Так приміром за 1 клгр. кукурузної муки платять 14—15 кр., коли она звичайно коштує 7—10 кр., за 1 клгр. сала платять 1 зр. 20 кр., хоч в Чернівцях він коштує 80 кр. За пару шкіряних постолів платять 1 зр. 50 кр., коли дійстна їх ціна доходить ледви 70—80 кр. Результат рахунку буває такий, що робітник при кінці не тільки нічого не дістане, але ще лишає ся довишком і мусить дальше робити в таких некористних услівах, до чого — після угорського права — може бути вимушаний жандармом.

При таких услівах має тут лихвар вповні необмежену власть. 30 від ста, то не великий процент, бо платять і 40—50%. За 10 зр. позичених на рік платять ся 15 зр. проценту. (Контень буде.)

Телеграми „Буковини“.

З дня 24-го марта 1898

Прешбург. Архикнягиня Наталія, дочка архикнязя Альбрехта, померла.

Відень. Президент палати присвячує слова теліої згадки по помершій архикнягині Наталії. Правительство предкладає внесенє на будову залізничї Пшеворек-Розвадів, і Львів, — Самбір — до угорської границі. Палата пристунає до порядку дневного і продовжає дебат у над заявою міністерства. Говорить н. Штайнвендер.

Відень. Майже всі дневники констатують з вдоволенем нормальний хід вторайшого засіданя. *Vaterland* зазначає вагу того факту, що німецькі і чеські послы Чехії і Морави заключили компроміс що-до виборів до делегації.

емно видіти, що Джон не міг дійти з листом до кінця.

Вкінці обернув ся він на кріслі і почав читати мені такий взорець висшого листового стилю:

„Моя Дорога Міє Лямб!“

Ваш цінний лист я получив, і з найбільшим жалем мущу відказати ся від своцтва, на яке міг би я лиш бути гордий. Я бою ся, що Ваша тітка мрс. Еллердон назве мене найнесовістнішою у сьвітї дівчиною, коли я признам ся, що то імя, яке стоїть на наголовку моєї книжки, є лиш псевдонім, котрий я собі вибрала ізза м'якості і повної звучности слова. Не впало мені навіть на думку, що се імя вибране і зложено лиш з естетичних причин, може бути іменем родинним, і тому можу виразити лиш щирий жал, що я не хотичи послужила ся Вашим іменем. Але мимо того не можу жалувати ся на сей случай, бо я завдячую ему ту приємну для мене звістку, що моя книжка Вам подобала ся. Хоть Ви мені незнакомі, то лист Ваш мені доказом, що Ви належите до тих, котрих гадку я цію.

Позвольте мені за примітити, що моїм щирим наміром є удержати і на далі своє повне *incognito*. Навіть мої накладники не знають, що то лиш прибране імя і я сподію ся, що і Ваша тітка не зрадить моєї тайни.

Полишаю ся з правдивим поважанем —

Ваша щира

Ліліен Леслі Лямб.

(Дальше буде.)

Рух поїздів залізничних

від 1-го мая 1897 після часу середньо-європейського.

До Чернівців приходять: з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців: посп. 11:28 рано, особ. 3:20 по полудни, особ. 7:57 вечер, посп. 8:11 вечер, особ. 6:10 рано; з Бурдуженів, Ілкан, Гатни, Гадікфальфи Гайбокої: особ. 8:09 рано, особ. 12:12 в пол., посп. 3:50 по полудни, особ. 10:00 вечером; з Новоселиць, Бояна, Садагури: мішан. 9:50 вечером, мішан. 11:30 рано. З Чернівців відходять: до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня: посп. 8:19 рано, особ. 8:54 рано, особ. 12:32 в пол., посп. 4:04 по пол., особ. 10:25 в ночі; до Гайбоки, Гадікфальфи, Гатни, Ілкан і Бурдуженів: посп. 11:48 рано, особ. 3:51 по полудни, особ. 8:32 рано і особ. 6:35 рано; до Садагури, Бояна, Новоселиць: мішан. 6:45 рано і мішан. 4:30 по полудни.	До Гайбоки приходять: з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карачева: мішан. 6:35 рано, (на шляху Бергомет-Карачів тільки в понеділок), мішан. 10:37 рано (на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1-го липня до 31-го вересня що понеділка і четверга) і мішан. 8:00 вечер (не їде в понеділок). З Гайбоки відходять: до Карачева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів: мішан. 8:14 рано (на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці) і мішан. 5:35 по полудни. До Гадікфальфи приходять: з Радивів: мішан. 5:42 рано, мішан. 8:55 рано, мішан. 1:15 вполудне і мішан. 7:47 вечер. З Гадікфальфи відходять: до Радивів: міш. 6:10 рано, міш. 10:03 рано, міш. 2:28 по пол., міш. 6:12 веч. і міш. 8:05 веч.	До Гатни приходять: з Кимполунгу, Вами, Гурагумори, Качики: мішан. 12:58 полудне, і мішан. 6:25 вечер. З Гатни відходять: до Качики, Гурагумори, Вами, Кимполунгу: мішан. 10:10 рано і мішан. 2:01 по полудни. До Ілкан приходять: зі Сучави: мішан. 4:42 рано, мішан. 8:42 рано, мішан. 1:30 по полудни, мішан. 6:30 вечер і мішан. 8:37 вечер. З Ілкан відходять: до Сучави: мішан. 3:27 рано, мішан. 6:30 рано, мішан. 10:09 рано, мішан. 2:16 по полудни і мішан. 7:18 вечер. До Вами приходять: з Рус-Молдавиць: мішан. 8:42 рано, мішан. 12:59 полудне, мішан. 2:04 по полудни, мішан. 3:22 по полудни, мішан. 5:45 вечер, і 9:05 вечер.	З Вами відходять: до Русмолдавиць: мішан. 3:46 рано, мішан. 6:47 рано, мішан. 9:13 рано, мішан. 11:32 полудне і 2:50 по полудни. Поїзди між Вамию а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розкладати можна на станціях Вами, Драгоша і обох Молдавиць. До Карачева приходять: з Чудина п. С.: мішан. 5:55 рано (лиш що понеділка) і 3:55 вечер (з вийською понеділка). З Карачева відходять: до Чудина п. С.: мішан. 8:54 рано, (лиш що понеділка), мішан. 10:07 рано (з вийською понеділка) і мішан. 6:15 рано кожної днини. Примітка. Час середньо-європейський їде о 46 минут пізніше від черновецького часу.
--	---	---	---

Нова книжка

В друкарні Товариства „Руска Рада“ в Чернівцях
вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Україні“.

— Сторін 159. — Ціна 70 кр. —

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул.
Петровича ч. 2.

Хто хоче мати добру і дешеву МАШИНУ ДО ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю
дешевше як всюди, а унотреблені, ще добре удержані по-
чавши від 20 зр. і то за готові гроші і на викидат. Хто
купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує жу-
рити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поважанем

В. ДАНИЛЕВИЧ,

машиніст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. Залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Шкільні повідомлення і Schulnachrichten

є на складі

в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Улиця Головна число 3. Б. БАЛЬТІНЕСТЕР молодший. Улиця Головна число 3.

Склад першої ц. к. уприв. фабрики товарів з альпаки і хіньського срібла В. Бахмана і Сп. у Відні.

Виплючна продаж славних
італійських капелюхів
з фабрики
Борзаліно Джозеппе
в Александрії.

І. Генрик Іта ц. к. придворний фабрикант капелюхів у Відні.

Для мужчин модні тверді капелюхи у всіх
красках з повети 2:50—5:00 зр.
Для мужчин модні тверді капелюхи у всіх
красках з сукна 1:25—2:00 „
Для мужчин модні м'які капелюхи у всіх
красках з повети 1:90—4:50 „
Для мужчин модні м'які капелюхи у всіх
красках Loden 1:50—3:00 „
Для мужчин модні м'які капелюхи у всіх
красках з сукна 1:25—2:50 „

Для хлопців різнобарвних капелюхів Loden
від 0:75, 0:85, 1:00, 1:25, 1:50 зр.

Найновіші краватки в різнобарвних красках
з наших і заграничних фабрик від 30 кр. до 3 зр.

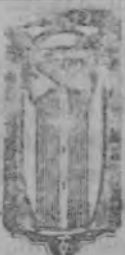
Рукавички, найліпші виробу у всіх модних красках,
Glacé, Chair і шкіряні.

Рукавички уніформові від 40, 50, 75 кр. в гору.

Товари з бронзу,
цигарниці з бурштину,
альбуми,
товари шкіряні,
торбинки,
куферки
і прилади до подорожи.

Великий вибір парасолів

від сонця і дощу
від найдешевших до най-
красних і величкі палички
з правдивими срібними го-
ловками.

Мужеске біле — солідний товар.

Ковнірні, манжети, хустинки до носа, пончохи,
шкарпетки, шнурівки і шийки.

Англійські костюми для циклістів,

камані, шапочки, штильки, черевики, парасолі.

Револьвери, оруже

і прилади до пользования.

Найбільший вибір — найдешевші ціни.

Черевики для дам, мужчин, дівчат і дітей.

Лиш виключно добрий вибір.

Для мужчин.

Правдиві французські Chevreaux до заціплю-
вання на гузки, до шнурованні і з гу-
зовими вкладками 7:00—8:00 зр.
Правдиві французські Chevreaux з телячими
обкладками 4:50—5:50 „
Правдиві Ross Spiegel гладкі і з обкладкою 3:18—3:75 „
Зелені і після гаванської моди 5:00—8:00 „

Для дам.

Правдиві французські Chevreaux до заціплю-
вання на гузки, до шнурованні і з гу-
зовими вкладками 5:50—6:50 зр.
Правдиві французські Chevreaux з телячими
обкладками 4:00—4:50 „
Правдиві французські в козацької шкіри 3:00—3:50 „
Ross Spiegel 2:90—3:50 „
Зелені і після гаванської моди в двох красках 5:00—7:00 „

Для дівчат і дітей.

Чорні шкіряні до заціплювання на гузки
і до шнурованні 1:25—3:50 зр.
Зелені і після гаванської моди в двох красках 2:00—4:00 „

Склад патронів.

Виходить в Чернівцях:

в

середу, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належитість за інсерати
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
передне застережене.

Поодинокое число коштує 8 кр.

Кацапско-румунізаторські заходи.

Минувшої суботи поїхав Митрополит Чуперкович до Відня. По газетах розпущено вість, що Митрополит поїхав, аби взяти участь в нарадах палати панів. Тим часом ціль сеї подорожі зовсім инша. Румунізаторські порадики Митрополита вислали его, щоби вставив ся лично о прихильне для них рішення кількох важних справ, від котрих зависить немало даліше пановане румунізаторів над Русинами в православній церкві на Буковині. А наші кацапи, котрим не менше як румунізаторам залежить на тім, щоби православна церква не служила Богови і добру руского народу, а їх партійним цілям, виміреном на винародовлене Русинів через румунізацію і змосковщення, звязали ся з румунізаторами до спільної акції. Вони й заговорили про сю подорож в 10. ч. „Бук. Вѣдомостий“. Від сеї подорожі надієсь орган папського рицаря підвищення жалованя для священників і дяків, обсаджена основано вже катедри пастирського богословія з руским викладовим языком, заснована задуманої ще Морарем катедри церковно-славянської мови на богословськй факультеті і обсаджена опорожнених місць консисторських совітників.

Справа поліпшення матеріального стану священників і дяків православних на часі і єї успішне поладжене конечно не тільки задля самих церковних служителів але й задля зменшення тягарів сполучених для народу з оплатою за різні потреби духовні. Желаето проте і з нашої сторони дотичним заходам Митрополита як найскоршого і найліпшого успіху.

В прочих справах, якими має заняті ся Митрополит у Відні, мусять православні Русини, що не зрели ся своєї національності, стояти на зовсім противній становиску, яке займають румунізатори і кацапи а з ними на жалі і Митрополит Чуперкович, котрого „осмотрительность“, „быстроуміє“ і „стойкість“ вихваляють „Бук. Вѣд.“

Щирим Русинам православним, що не запродали свою народність нікому, мусять залежати на тім, щоби учителем пастирського богословія на теологічній факультеті зівстав щирий Русин, що би виховував своїх слухачів на щирих Русинів, правдивих приятелів і просвітителів руского народу, а не перевертень-кацап, котрий тільки таких самих ворогів рідного народу виховував ме. А сего іменно й бажає кліка унійських кацапів, що панує від шістьдесятих років над бук. твердохами. Се на руку й румунізаторам, бо кацапська об'єднательна робота принесла доси тільки одним румунізаторам користь, бо сприяла природний розвій руского народу, гамувала язичієм его просвіту, баламутила національну свідомість, а з інтелігенції витворювала очайдухів,

що переходили згодом в румунський табір. Наймитам московским коней-кінцем се все одно; бо що до інтелігенції поводують ся вони засадою: „Нехай не буде ні мені, ні тобі,“ най буде з деспарата ліпше Волох як щирий Русин, щоб тільки не освідомлював руский нарід, що має ждати на спасеніє через батюшку.

Се знають і використовують добре румунізатори свѣтскі під проводом Мустаци, а духовні під начальством колишнього явного союзника кацапів Мораря, котрого діло продовжують тепер такі-ж перевертні Бажан і Калиновский, що стоять в явній спілці навіть з таким Крушинським. Они то опанували цілковито теперішнього Митрополита, котрий не показав що-до рускої справи ані „осмотрительности“, ані „быстроумія“, а лише тільки „стойкости“, що, віруючи махіньєльским підшептам своїх двох дорадики, іде за ними на ослі та з завзятістю гідною ліпшої справи. Як далеко сягає то довіріє Митрополита до своїх дорадики, і як мало, дуже мало знає Митрополит сам обставини, серед котрих прожив тілький вік, але не займав ся ніколи ними, свідчить факт, що вмовлено в него, що ніби то катихит реальної школи і кандидат на консисторського совітника Кока, котрий не знає й заговорити по руски, написав учебники в рускій мові. Чого-ж надіятись супроти сего факту Русинам від Митрополита Чуперковича в справах, котрі не так легко розібрати, як отся, чи є де руска книжка написана Кокою.

Основане катедри церковно-славянської мови уважають „Бук. Вѣд.“ за конечно супротив — фонетики, через котру „для виростающего теперь поколѣнія стается языкъ (!) богослужебныхъ книгъ, языкъ (!) свѣц. писаній і молитвъ terra incognita.“ Чи читав хто коли донебуть більшу глупість як отся, що через руску правопись не знає нарід церковно-словянської мови? Не будемо про сю кацапську логіку тратити слів, скажемо тільки, що на університеті черновецькй є катедра словянської філології й рускої мови, та що професор рускої мови заповів викладати й про церковну мову Русинів, але що політика кацапско-румунізаторска заборонила слухачам теології вчати на викладачі рускої і церковної мови. Не перечимо, що священники конче розуміти церковно-словянську мову. Але питаємо ся, чи їм рускої не треба? Мабуть, що ще більше; бо по якому-ж має навчати руский нарід, хіба язичієм, як доси? А хто з слухачів теології вчить ся рускої мови? Кілько священників знає єї, як слід? Та се у кацапів пустяки, їм тільки політична агітація в голові, не наука Христова. Та про се Митрополит наш і не смить, за те знають добре его дорадики, чого хотять; владиці-ж не треба того знати, тільки зі всею „стойкостью“ обставати

Найголовніша ціль подорожі Митрополита є однак справа, про котру „Бук. Вѣд.“ тільки побіжно згадують, а то іменоване двох консисторських радників і архипресвитера катедральної церкви, о котрі то місяць подалося кілька Русинів та кацапів і тьма Волохів. Знаючи, що до консисторій мусять увійти й Русини, придумали румунізатори таку штучку, що предложили одного кацапа і самих скрайних румунізаторів, а ні одного Русина, а тепер вислали Bejan і Calinescul Митрополита до Відня, щоби зі всею „стойкостью“ вставив ся за румунізаторськими кандидатами.

На конець опорожнене через смерть проф. Ончула ще й місце почетного члена консисторій, на котре то становиско форсують румунізатори такого-ж завзятого ворога Русинів, як коли-б не було вже ні якого гідного священника-Русина, котрому належить ся одно з двох місць почетних членів консисторських. Але Bejan і Calinescul винайшли як видно самих гідних собі кандидатів, відаючи, що нема гіршого ворога як перевертень. Кацапи згодились на все за миску сочевиці, яку обіцяно для їх партизана, що готов гірше румунізатора „матір розпинати“, Румунізаторам як раз такого „Parade-Ruthen-a“ треба.

Ось таке незміниме порученє отримав Митрополит від своїх дорадики до виконання, в чім мають ему помагати православні посли разом з папським кавалером п. Воляном. Так то задуме по волі своїх дорадики, котрі конче потребують до переведення заповіту Мораря, до знищення Русинів певних товаришів, щоби йшли з ними безуцільно рука в руку, — Митрополит Аркадій усувати воїючі кривди Русинів на поли церковнім. Маємо надію, що буковинське і центральне правительство не уляже „стойкости“ кацапско-румунізаторській, коли-ж заведе і воно сю послидну надію православних Русинів буковинських на поправу невинного на даліше стану, тоді й прийме на себе відвічальність за наслідки такого кроку. Доста покривджено Русинів при іменованю Митрополита і генерального вікарія. Запевнення, що Митрополит Чуперкович не піде в слід Мораря, не справдилось; бо тепер ще гірше дієсь, бо в консисторії панує виключно дух ренегатів Бажана і Калиновского, найзавзятіших ворогів руского народу. Супроти них треба поставити Русинів щирих, смілих оборонців рівноправности. Всі чотири опорожнені місця належать ся Русинам, бо тільки таким способом буде яка-така рівновага в консисторії, хоч не цілковита, бо на справедливість Митрополита нема що надіятись Русинам. Однак на кожний спосіб була би в консисторії поважна меншість, що маючи за собою справедливість справи, зможе не одно добро вчинити для православної церкви і обох народів приналежних до неї. Від правительства зависить, чи настане в прав

СВАТАНСЬКІ ЛІТЕРАТОРА.

АМЕРИКАНСЬКЕ ОПОВІДАНЕ

Анни Фуллер.

(Даліше)

— Що-ж ти думаєш про то? — запитав мене Джон, що бубнив пальцями в стіл, коли я читав лист.

— Думаю, що то закінчить цілу справу, — відповів я.

— Як то?

— Думаю, що вона вже не відповість.

— Та-ж чейже лист не є нечемний?

— Нечемний? — противно. По правді трохи за гарний, як на жінчину. Але вони не впадуть на домисл. А що кажеш на мій почерк?

— Твій дрібний почерк літерата не виглядає ані на мужеский, ані на жіночий. Впрочім ти, як виджу, старав ся, відобразити все характеристичне твоїм буквам.

Він не був зовсім вдоволенний, але припечатав лист моєю петаткою, вложив его до торби, щоб мій слуга відніс его на пошту, розвезлив ся знов і я думав, що він про ту цілу справу забуде.

IV.

Ов! Вірші.

Я вже багато думав над тим, длячого Брент так много займав ся тим листом, і ніколи не

прийшов я до рішучого пересвідчення, чи то той почерк був винен, чи лиш судба. Та позаяк найбільше в світі спричинює судба і вона всюди винна, — то, здаєть ся і тут вона була головною пружиною. Джон гадав все, що у него є великі спосібности в оцінюваню почерків, а той почерк міс Лямб видав ся ему чимсь надзвичайно добрим. Не лиш що був елегантний і четкий, але була тут також сильна індивідуальність. Хотів би я показати вам хоть єї листи, але на нещасте не маю оригіналів.

Але я прискорив трохи з оповіданем, бо первісною моєю думкою було полишити вас в тій добрій вірі, що на звістнім листі переписка урвала ся. Я хотів тимчасом хоть в головних чертах розказати, як Брент обертав ся тепер в товариствах, а умів він то знаменито, если лиш задав собі праці, і коли я би собі добре пригадав, то навів би навіть пару его знаменитих дотепів, які він зробив слідуемого дня на обіді у паньства Ван Дайзенберг. Але позаяк ви вже знаєте, що переписка тревала даліше, то ви цікаві почути щось про се і вам було би зовсім байдуже, що Брент сказав до сеї або тої пані, котрою ви не интересуєте ся. І я сам того пересвідчення, що оповідане стає нудне, коли его переривати. Але все бажав би я собі, щоби ви були на тім обіді і почули, як там дискутовано про ту повість „По війні“. Сего року було би навіть нечемністю супротив пані дому не говорити про сю повість. Де-хто порівнював сю книжку з творами Текерея. Але

Брент того не любив і в огні дискусії оцінював так остро сей роман, що моя сусідка шепнула мені до уха:

— Се доказує лиш, як мужчини заздрісні тепер на твори міс Лілієн Леслі Лямб.

Три тижні минули, заки прийшов слідуєчий лист і то була для мене і Брента більша несподіванка, ніж для вас, бо ви вже на то приготовані. Був то грубий лист і я ледви висидів з нетерплячки, очікуючи Джона, що мав прийти того дня до мене в справі нового видання своєї повісти. Натурально, що я сейчас пізнав почерк міс Лямб. Тут я не міг вже помилити ся. Брент так само зачудував ся тим листом, коли прийшов, і не отвираючи листу від Зандерсона, взяв ся до того грубого пакету з Кольорадо.

— Ов! вірші! — крикнув він і зробив квасну міну. — Заложу ся, що ні до чого.

Коли він се говорив, випав ему один листок з рук на землю. Я підніс его. Був се вірш під загол. „Над мореким берегом.“ Я почав читати, — вірші мені подобали ся, так само як і Джонови.

— Чи се єї твори? — запитав я его, коли він читав лист від неї.

— Вона каже, що ні, — бурмотів він собі під носом, — але я прочитаю тобі цілий лист, і почав читати, роблячи при тім різні замітки.

Лист зачинав ся словами: Моя Дорога Міс Лямб!

А далі стояло таке:

перкві мир, чи розгорить ся завзята борба Русинів о їх істноване, zagrożене головно румунізаторскою кон-
систерією і єї співниками кацанами.

Вісти політичні.

П. Окуневский, як звісно, забрав в дебаті над програмою гр. Туна слово. Бесіда его зробила досить сильне вражінє, то-ж і подаємо єї нашим читателям.

Посол на вступі пригадує, що гр. Тун в своїй промові відкликував ся до удержання конституції і поваги влади. Тимчасом презес кола польского говорить о розширенню автономії країв. Де-ж тут удержане конституції? То дві річі, котрі з собою не дадуть ся погодити! А повага влади? Чи президент міністрів не знає нічого о страшних надужитах виборчих, котрі в Галичині діяли ся в ім'я поваги влади. Хочете знати, хто робить вибори в Галичині? Податкові інспектори, найстрашніший для бідного хлопа достойники, звивають ся від повіту до повіту, від села до села і аїтують за правительственным кандидатом, а старости фальшують результати виборів — все в ім'я поваги влади! Чи о такій повазі влади думав п. президент міністрів?

Ми Русини доперва тоді відітхнули, коли дістали ся під власть Австрії згід Польщі, де ми оставали в найглубішнім упадку. Наше пробуджене народне зачинає ся доперва від хвилі австрійского панованя в Галичині. Тепер хотять австрійський централізм заступити централізмом автономичним. Запитуємо правительство: чи оно хоче підирати такі автономичні змагання, котрі на місце теперішнього централізму у Відні бажать установити централізм в Празі і у Львові? Відкликує ся до Німців. Коли йдете на чолі Австрії, уйміть ся за меншостями, а тоді будете мати по своїм боці покритих народи.

Говорять, що в Галичині шаує ся руска мова, що засуд оголошують кождому в его матерній мові. Чи вірите, що се правда? В однім із судових повітів Галичини живе 79 процент Русинів. Чи думаєте, що они мають право руского языка? Ні, абсолютно ні! Я сам, коли тільки доношу о народнім вічу, рішене дістаю все по польськи, або що найбільше писане польським „абецадом“.

Много також говорить ся о угорській угоді. Що в галицькій соймі говорено о експорті на Чорне море і такі подібні річі, то названо економічним нонсенсом. Нехай буде угода, але щоб она знов не вийшла на шкоду галицького хлопа, котрий правильно паде жертвою всего.

Таких жертв аж за много виказують галицькі суди, за много селян відсиджує кару вазинці! Коли правительство хоче бути справедливе, повинно заопікуватись тими, що впали жертвою виборів в Галичині. Оно повинно увільнити тих нещасних селян, котрі тепер сидять в криміналах і благають о помилуванє. Бадені своїм поступованєм супротив руского народу найгіршу віддав услугу Австрії. Ніхто в Галичині не пошкодив короні тільки, що граф Бадені, бо він підтяв династичне чувство в народі. Зробив се своїми практиками виборчими. І коли руска депутация прибула в 1895 році до цесаря і внесла жалобу в тім пересвідченню, що ще має вагу девіза „*justitia regnum fundamentum*“, — хто казав нас тоді відогнати? Яку шкоду Бадені зробив тоді династії, того годі висказати!

Граф Тун повинен направити то, що напеував Бадені. Як Бадені розумів повагу влади, се по раз перший зрозуміли австрійські послы тоді, коли сюда

до парламенту увійшла поліція. Тоді перший раз засвітило їм в голові: що то діє ся з Русинами в Галичині, що діє ся на руских зборах! Коли ми розповідали вам, що там у нас застрілили або закололи тільки а тільки людей, ніхто з вас не хотів повірити. А увірилисте, аж коли ви побачили тут в палаті шістьдесять поліціянтів.

Коли хочемо положити кінець такому способови правління, коли не хочемо допустити, щоб та джума зі входу ще раз сюда вдерла ся, треба вже раз роздати загинулу адміністрацію галицьку, щоб і там зачала панувати справедливість. Нічого більше не хочемо, як лиш справедливої адміністрації; нічого більше не боїмось, як розширення компетенції теперішньої автономії і адміністрації. В тім змислі просимо вас о національну оборону народних меншостей, а коли се настанить, хочемо тут лишити ся, хочемо вітчину нашу любити!

На засіданню в четвер промовляв п. Штайнвендер і Дінаві. Перший бесідник сказав, що Тун не зрадив своєї тактики, але і послы німецькі не зрадили своєї, але все такі німецький нарід повинен знати, чого Тун каже. Програми будучности ми не хочемо знати, але яка є програма правительства на теперішність, се випадає нам конче знати. Поставив відтак формальне запитанє: Як Тун буде поводитись супротив языкових розпоряджень і чи дасть на їх місце закон. Доки на се не відповість Тун, Німці ні на що не згодять ся. Ми тепер сидимо тихо, бо не хочемо надармо вистрілювати пороку. Прийде час! Борба, яку Німці ведуть від року не перішила позитивних наслідків, але бодай навчила найвищі чинники, що Німців треба в державі респектувати. Порядок в парламенті зависить від правительства. Як не буде кривди, не буде неладу. Або, або! Тун говорить о справедливості і порядку, тай інші міністри також таке балакали, а не один з них допускав ся кривд і т. н. Реформа соціяльна, про котру говорить Тун доконечна, але перше треба заспокоїти німецькі бажання. Без того, нема ніякої реформи. П. Дінаві: Гр. Тун не говорить властиво нічого, як думає управляти. Тай апель до патріотизму мусить мати якісь конкретні ізвні обави. Сторонництво католицке не звязане з правительством. Кожде правительство може числити на підмогу католицкого сторонництва, наколи узгаляднить інтереси его виборців. Відтак обговорює Дінаві: Три головні точки декларації Туна: 1) Піднесенє промислу і рільництва. До піднесеня того треба зниження податків. 2) Угода з Угорщиною є конечністю, але мусить наступити зміна квоти на користь Австрії. 3) Супротивности національній мусять бути зладжені, то-ж треба вибору перманентної комісії для языкової справи. Дальше поучає Німців, що они повинні були робити до знесеня языкових розпоряджень Баденіого. Вкінці заявив, що Австрія не є ані славянською ані німецькою державою: она має свою власну ідею державну. Ніяке сторонництво не повинно бажати побіди, бо в Австрії в такім случаю все третій тішить ся.

На вечірнім засіданню вибрано членів до делегацій. З Буковини вибраний делегатом бар. Василько, заступником п. Виницький.

В справах языкових поставлено в парламенті много внесенє. А імено: перше внесенє в тій справі поставило сторонництво антисемітів; складає ся оно з трех точок: 1) Розпорядженя для Чехії і Морави з 24. лютого 1898 і з 22. цвітня 1897 узнають ся неважними; 2) звизає ся правительством, щоб без-

проволочно предложило проект закона языкового, котрий узгаляднєв би в цілости принадлежєє німцям народности в Австрії становиско, як також жадани єї що до національного розвою, виміру права і що до адміністрації в державі взагалі, а передовсім в округах німецької Чехії і Морави. В тім законі треба узгаляднить також становиско, яке німцямому языку належить ся з огляду на єдиність держави, єї адміністрацію, судівництво, історичний розвій тої монархії і яке без шкоди рівноправности інших народів в загально-австрійськім інтересі може і мусить бути застережене; 3) палата вибере языкову комісію з 36. членів, котрій будуть переказані всі языкові внесенє і котра в случаю, на-коли би правительством безпробовочно не вчинило задосить висказаному в 2. точці жаданю, має сама виробити відповідний проект языкового закона. — Внесенє німецького сторонництва поступового: 1) Звизає ся правительством, щоб відкликло сейчас розпорядженя міністрів внутрішних справ, справедливости, скарбу, торгівлі і рільництва з 24. лютого 1898 в справі уживаня языків краєвих правительственными властями в Чехії і Мораві; 2) Палата вибере комісію з 48 членів, котра в протягу трех місяців предложить палаті проект закона о урядовім язичі і о уживаню краєвих языків державними властями, урядами, судами і езекутивними органами правительственными, на слідуєчих основах: 1) Німецький язык стає державним языком, котрого німцям мають уживати всі державні влади і уряди, суди і езекутивні органи правительственні у внутрішній службі і у взаїмних між собою відносинах; 2) уживає краєвих языків в школі, дальше властями і державними урядами, судами і езекутивними органами правительственными треба упорядкувати державним законом, з узгалядненєм дійсної потреби країв і королівств. — Внесенє Шенерера і тов. звичить: Супречні з законом языков розпорядженя з 24. лютого 1898 для Чехії і Морави узнає ся неважними і сейчас зносить ся їх обовязуючу силу; 2) звизає ся правительством, щоб предложило проект закона, котрий би устанавляв німецький язык — державним языком. Для Дальмації, Галичини і Людомерії з В. Кн. Краківским і для Буковини можна прийняти що-до значіння німецького языка виїмкові постанови; 3) справа языкова буде упорядкувана языковими законами, котрі однак, щоб були важними, мусять бути ухвалені двома третинами голосів в присутности трех четвертин всіх членів парламенту. — Штайнвендер (нім. сторонництво людове) вносить безпробовочне відкликанє розпоряджень языкових для Чехії і Морави з 24. лютого 1898 р. — П. Целлер (соціаліст) вносить: Належить вибрати з цілої палати комісію, зложєну з 48 членів і поручити єї виробленє языкового закона, котрого постанови основували би ся на цілковито рівнім управленню всіх австрійських народів.

Prager Abendblatt доносить, що підвисшенє податку від пива і цукру принесе 40 мільонів і буде ужито на регуляцію плати урядників, на знесенє дивникарського і календарового стемля і на покритє коштів впровадження нової процедури.

Міністерство заграничних справ поручило своїм репрезентантам в заграничних державах повідомити кабінети, що австрійське правительство постановило відкликати до 15. цвітня свої війська з Крети. З австрійських кораблів полинуть ся на Креті тільки ті, котрі є потрібні до евентуальної оборони конзулату і австрійських підданих. Сей поступок не означає ані відлученя ся Австро-Угорщини з європейского концерту, ані відступленя від тої політики, якої Австрія придержувала ся від початку в кретенській

„Ви пожалуйте, що відповілисте з такою ввічливою на мій перший лист, коли побачите, що він був причиною другого листу, що Вам ще більше дошкулить, ніж перший. Я можу собі уявити, як Ви здивували ся, побачивши єї поезії, і я дуже добре знаю, як невластиво я поводжу ся, посилаючи їх. Але мою провинку зменшає та обставина, що я то роблю лиш з приязни, бо авторкою тих віршів є одна моя приятелька. Вона написала їх ще давнійше і то не в намірі видавати їх, а лиш так, щоб не дати загинути своєму таланови. Мені однак здаєть ся, що вони не без вартости. Мій осуд справді не міродатний, але я не знала доси нікого, до кого-б могла звернути ся о пораді. Відколи однак я получила Ваш лист, забажала я післати Вам ті єї вірші до оціненя. Я не наводжу тут єї імені, бо она не хоче бути знаною, що Ви, Дорога міс Лямб, не можете взяти її за зле.“

Брунт закаркав ся трохи, прийшовши на се місце і читав потім далі.

„Робить то она лише з превеликої скромности.“

— Уважайте, — додав тут Джон, — що вона не переводить далі порівняня, — і читав далі.

— „з превеликої скромности, яка граничить з упертою. Але малий успіх був би великим добродійством для єї істоти, котрої жите богатьше заводами і терпіннями, як радостью. Чи схочете отже бути на тільки ввічливі, се

мені вчинити? Чи схочете прочитати ті чотири прислані поезії, і если би Ваш осуд випав добре, порадити, як можна їх з'ужити. По моїй думці ті чотири поезії, які я Вам післала, є характеристичні для цілої збірки. Я знаю, що виданє не принесе великих користей авторці, найвище може покрити лиш кошти. Скорої відповіді ми не очідаємо і просимо, — если Ви взагалі будете так добрі відповісти, — вибрати собі таку хвилю, коли се Ваш найменше може перешкодити.

Остаю з поважанєм

Ваша щира

Лізен Леслі Лямб.

— Що-ж Джак, віриш, що то твори єї приятельки, — запитав я.

— Не так дуже, — відповів він сумнівно.

— Чи знаєш, що вона писала в першій листі, що немає ніяких талантів.

— Ну! вона писала що не може похвалити ся талантом.

— Ах! Боже! Ти маєш знамениту пам'ять.

Він читав ті вірші як мені здавало ся, з великим набоженством, і скінчивши, подав мені. Крім тої поезії „Над морем берегом, була ще одна любовна пісня, сонет і баллада. Я видів, що поезії зробили вражінє на Брентові, але я тому не дивувався. Він прочитав ті поезії ще раз, прочитав потім лист і взагалі поводив ся, як би був сам в хаті. То власне,

що ми нічим супротив себе не ввязали ся, було причиною, що ми жили так по приятельськи.

— Що-ж думаєш про се? спитав я прочитавши всю докладно.

— Вони досить добрі, — була відповідь. Если решта має пересічно таку саму вартість, то будуть могли удержати ся.

— Чи напишеш їй се?

— Я хотів би бачити решту поезій...

Але, до біди, з сего вийшла би правильна переписка, і я тут представив би ся яко обманець.

— Чи може признаш ся їй до всего?

— Ну! також ні! — відповів коротко.

— Але ти можеш єї справити до свого приятеля Джона Брента. Вона певно читала твої критичні розвідки і буде мати довіру до твого осуду.

— Не зла гадка! — закріпив він.

— Знаменита навіть, — але ти ніколи не умієш мене оцінити відповідно.

— Так, але пізнала би мене по почерку.

— Чи ти не послугуєш ся часто копієтом?

— Най він переписує твій лист.

— Але він не може за мене підписати.

— Ти можеш сам підписати ся, бо почерк в підписі зовсім відмінний від твого звичайного письма. Твоє „Д“ має зовсім інший закрут, а „В“ таке, що і Бравінг, а навіть і Бісмарк такого не втне.

Але се єму не подобало ся! Ми рішили вкінці, що він свій лист в роли міс Лямб на-

справі. З огляду, що порозуміння кабінетів в справі практичного впровадження в життя нового статуту Крети, а головню в kwestії губернатора, — не скоро наступить, для того Австрія не будучи в подрібних kwestіях націоналізації Крети ближше інтересованою, уважає за відповідне під тям взглядом ограничити ся до дипломатичної кооперації.

НОВИНИ.

Чернівці, 24-го марта 1898.

Обхід наших ювілеїв. З ініціативи товариства „Народна Воля“ відбули ся в Коломні дня 13. марта с. р. довірочні збори селян з коломиїського, снітинського і косівського повітів, на котрих раджено над способом обходу народних наших ювілеїв припадаючих на сей рік. Постановлено устроїти урочистий обхід ювілеїв: поветана Хмельницького, появлення ся „Енеїди“ Котляревського, реформ 48 року і 25-літньої діяльності Ів. Франка. Вибрано також комітет, котрий має все, що треба приготувати.

Нові міністри. Цілий Відень чекав дуже нетерпеливо першого засідання, щоби побачити, як виглядають нові міністри. Особливо молоді Віденки були дуже цікаві. Нині їх цікавість заспокоєна і міністри, як здаєсь, подобали ся загальною. Перший з них, президент міністрів г-р. Тун, постать висока, струнка, елегантна. Світліє злегка волосся розділене старанно в половині, а симпатичне, трохи заострене лице украшають бокобороди. Вуси зголені, бо г-р. Тун належить до полку драгонів Віндінгера, де всі голить вуси. В правім оці монокль, котрий не опадає і тоді, коли міністер промовляє. На грудях висить численні стижочки ордерів. Вдививши ся уважно в г-р. Туна бачить ся в нім не військову твердість, але незломність багатого магната, котрий не схилив хребта перед ніким і нічим. В руці держить він цілком новий портфель з червоної шкіри. — Г-р. Біландт-Райдт також з моноклем але в лівім оці; міністер залізниць Віттек уживає лиш деколи монокля, а що не держить ся ему так добре як г-р. Туневі, прив'язує его на тоненьким шпурочку. Золоті окуляри носить міністер справедливости, др. Рубер. Прочі міністри дивлять ся на світ не через скла, але голім оком. Др. Беррайтер носить величаву русаву бороду, черти лица поважні, спокійні. Др. Кайндль має чорну бороду, а барон Каст ясну. Оба міністри досить молоді. Симпатично виглядає міністер Єнджейович, котрого поставив з гарною чорною бородою має в собі багато гармонійности. В кінці додати належить, що меж новими міністрами є аж трех кавалерів.

Два важні винайдення зробив поляк Щепаник. Про перше з них, телектроскоп, розписують ся багато послідніми часами фахові і нефахові часописи, а признати треба, що стане оно невдовзі дуже важним і практичним. Телектроскоп є попросту удичшене телеграфу, з тою великою різницею, що телеграф сотки і тисячі миль розносить по дротах металічних слова, а телектроскоп буде переносити на те саме віддалене образи дійсних подій, копії рукописів і друків. Образи будуть відбивати ся на фотографічній плиті або на відповідній напері. То перенесене відбуває ся без взгляду на віддалене і відбуває ся так само легко до Австралії, як і до Америки. Если приміром одного рана або вечера поставити ся свіжо видрукований примірник часописи в апараті, котрий

Щепаник має вже готовий, то за кілька секунд в Сидней, в Австралії буде готова копія першої сторони часописи. Се винайдене Славянина буде для людскости мати незвичайну вагу і по практичній его приміненню дотеперішній телеграф буде занеханий яко річ перестаріла і непрактична. — Другим епохальним винайденем Щепаника є споруджуване в дорожній фотографічній патронів для ткачів до жакардівського варетату і вироблюване барвних тканин. Взорі, що доси стоали богато артистичної праці, часу і грошей, в будучині будуть виконувати ся в спосіб незвичайно дешевий і простий, і то для всіх родів тканини від найдорожшого gobelіnu, аж до цвітистих хусток шовкових. Купецка фірма в Бармен відкупила патент від винаходця і намірле тепер засновати в Ельберфельді першу фабрику в тій ділі, звідки ся новість вийде до всіх ткалень в Німеччині.

В друкарні Г. Чона вибух страйк, причиною котрого є то, що властитель не додержував нормальної тарифи, яку мають складачі. Дивує нас лиш дуже, що буковинська жидівська праса не звалила вини за страйк на д-ра Стоцького і „Працю“; та-ж то була така гарна нагода показати свій кретинячий ідіотизм!!!

Автоматичні трафіки. Міністерство скарбу видало сими днями розпоряджене дозволяюче трафікантам уставляти на улицах і площах автомати, котрі би по винненю якоїсь квоти видавали цигара папіроси, начки тютюну і т. ин. Ті автомати мусять бути спроваджені з віденської фабрики Вредого і спілки. На залізничних стациях, на котрих нема трафіки, може собі хто небудь з залізничного персоналу виробити ліценцію і устатити автоматичну трафіку. Навіть в поїздах буде можна уставляти такі автомати. Реставратори і кавярники, що мають табачну ліценцію, можуть в своїх льокалах уставляти трафіки автоматичні якої небудь системи. Автомати визначає фабрика, але може їх і продавати. Хто схоче купити від автомату папіроса за 2 кр., той буде мусів вкинути до сего автомату пятака (10 сотників), а дістане папіроса і три кр. решти завинені в папірець. Так само коли хто схоче купити пачку тютюну за 13 кр., буде мусів вкинути 20 кр., а дістане тютюну і решту на пачці наперед в середині автомату положену і завинену в папір. До автомату будуть могли трафіканти давати свіжий товар, навіть в неділю, щоби лиш при тім не утерпіла на недільнім відпочинку їх служба. Трафікант, що допустить ся якогось обманства з автоматом на шкоду купуючого, може утратити дозвіл на автомат, а навіть на трафіку. У трафікантів, що уставляють автомати на публичних місцях, будуть заведені книги жалоб, тому кожний автомат буде мати на собі число і напсе, до кого належить. Кошт позучений з удержанем автомату буде трафікантам числитися ся так само, як чини за льокаль на трафіку.

МАЛІЙ ФЕЙЛЕТОН.

З угорської Русі.

(Конець.)

Бідний нарід — ниніе дальше др. Кайндль — тут без оборони. Їх святихники в більшії часті мадари або мадарони не мають ні крихітки серця для своїх гнетених горожан. На приходах руских сід говорять майже виключно по мадарски. Руска мова уважає ся за щось низшого. Один святихник, до ко-

трого я заговорив по руски, відповів мені німецким калітвом; здає ся, що він сею мову знав таки дінше від мови своєї настви. Другий знов нераз запевнював мене, що він мусить вести дім по мадарски, коли не хоче виставити себе на переслідування; до почесній і відзнак прийшов він лише в той спосіб, що гарно говорить по мадарски і відкріє ся своєю народности. Ясно, що угорське правительство уважає добрим кожде средство, котре має на цілі занидіне руского населення в Угорщині. Его доводять до економічної руїни, бо пролетаріят винародовити легше, ніж освітити селян. В такий спосіб також витворюють ся дешеві робітники, котрих можна ужити і в иньших місцевостях краю. Взвипи під розвагу ті обставини, не тяжко пояснити собі звістні події на Угорщині. В тих то цілях стереже ся бідних людей від просвіти. З тої то причини спеціально боїть ся там заходячих з Галичини „підозрітих агентів.“ Лише щасливому случаєви муну завдячити, що мені не перешкодили там в моїх студиях. В той час, коли я робив студії в Мармароши, аренговано в Семігороді д-ра Вейганда з Липска. Мадари голосно трублять в світ, що вся біда руского населення походить від піянства, що оно — цілковито унавішаний нарід, котрому не можіть допомогти. Тим способом освічено тую ціль, що наведена гадка вкоренила ся серед руского населення Галичини та Буковини — і там угорська часть руского населення уважає ся за пронавшу.

Не можу не згадати тут о частих жалях на високу плату за церковні треби. За хрещене платять 1 зр., коли-ж дитина незаконно роджена, то 2 зр. За похорон, хоч би се була тільки-що народжена дитина, в однім селі мусить платити 6 зр., а коли селянин не має грошей, мусить позичити і до року півтора раза тільки віддати. Кождий господар є обов'язаний святихникови дати в рік 2 зр. 40 кр. і два дні даром робити, а цілком бідні платять 1 зр. 20 кр. і один день роботи. Вінчане до 9 зр. Коли в селі умре чужий, громада мусить між собою зібратися на похорон. Розумієсь, — не у всіх громадах існують такі надужитя, але сумно і те, що они тут і там існують.

Не можу пригадати собі, щоби я чув спів у селах над Рікою. Курців бачив я немого, не бачив я також ніяких, хоч по наведених вище слухах міг того надіяти ся. Замітне то, що між сям руским населенем нема звичаю красити яєць на Великдень, як то прийняте серед братнього населення в Галичині і на Буковині.

Як далеко знаю руску область, лише в Угорщині бачив я рускі жінки, що товчуть камінь при дорогах; одна з тих робітниць була одужена дітьми, а побіч неї стоала коліска з дитиною. Що жінки з коліскою на плечах ідуть на роботу, а се часто бачив, і воно служить ярким доказом їх нужди. Якими зворушючими словами, з якою страшною однодушністю жалувались они перед мною і моїм товаришем на свою нужду, коли бачили, як ми співчемо з їх положенем! З якою безмежною вдячністю приймали они кусник цукру або кусник хліба для дітей! Час мого побуту в долині ріки належить до найсумнішних споминів в моїм житті. Ніколи не бачив я на селі тільки нужди, як в тій часті „благословеної“ Угорщини.

В долині Білої Тиси відносини на всякий случай лучші. Тут знаходять ся ще такі простори лісів, що кожний робітник може заробити пересічно 1 зр. на день. Але і тут вже покладено основу для близького упадку і зuboження селян, а вся вина лежить — на жаль — по стороні правительства. Що в тих околицях годівля худоби може дати селянам стаде, хоч екстремне удержане, о тім нема сумніву. Експлуатація дерева може лиш так довго дати достаточний заробок, як довго ліс не винищений. О тім не подумали при регуляції державних лісів. Щоби лісні простори заокруглити і забезпечити від шкоди, яку робить худоба на паши, правительство конфіскувало лежачі в лісах насовиска і заборонило в лісах пасти худобу. Зі становиска лісової господарки можна-б похвалити таке заряджене, але що за сконфісковані селянам сіножати і за право право пасти худобу в лісах правительство дало селянам лісні парцелі, се свідчить о крайній незнанню селянського способу господарування. Селянин не знав, що з лісом почати, і наступило то, що часто замічено вже і в иньших сторонах: селянин відступлений ему ліс спродавав за безцінь спекулянтам. В теперішню пору лиш немоги мають ще останки тих лісів, а що у них нема єдинокатий, а в державних лісах не вільно пасти, то годівля худоби в послідних часах поражуючо упала. Селяни, котрі давніше мали до 30 коров, мають сегодня найбільше 5; не один мав давніше стадо овець над 200 штук, сегодня не має більше як 50. Многі були примушені спродати свою свою худобу, щоби заплатити пороблені нею шкоди в лісах. З кожним роком положене погіршуєсь, а як тільки щезнуть ліси, наступить така руїна, яку бачимо в долині Ріки. Не можу входити в подробиці иньших несправедливостей при регуляції землі; згадаю лиш о одній обставині, о якій поінформував мене чоловік, котрому нема причини не вірити. Більшість селян, котрі спродали свої лісні парцелі, умістили одержані гроші в щадничій касі в Сигеті. В щадничій касі позичали гроші ті спекулянти, що закуплювали ліс. Коли-ж вже більша часть селян умістила там свої гроші, щадничка каса банкрутувала. О близькій звязи між тими фактами чоловік сей не міг нічо сказати. Але ми можемо собі всяко толкувати...

(Дальше буде.)

пише дрібними буквами, а потім від себе напише великими буквами, то і панночка не пізнаєть. І так дійсно стало ся.

І в найближшій листі подав Джон вже мою адресу, під якою міс Лямб мала з ним переписувати ся; але мені здавало ся, що се була за велика нетерплячка. Письменники звичайно більше терпеливі, коли до них звертати ся в справах видавництва.

V.

Згодида.

Переписка зложила ся сама з себе. Обидві міс Лямб згодили ся післати рукописи мр. Брентови і найближшою поштою прийшов пакет. Був він грубий і важкий, так що можна було налякати ся его, але Джон взяв ся его переглядати з такою пильністю, яку він проявив ще тогди, коли ми були оба в коледжі і вчили ся до іспитів. Сумніваю ся лиш, чи Вергілії і Гомер були ему так любі, як єї наймолодші діти сучасної музи. Его гадка про вартість тих поезій не змінила ся, але де-що здивувало его. В де-чим проявляла ся якась гіркість, що стоала в різкій суперечности з тим веселим поглядом на світ, який находив ся в листах поетки; кажу поетки, бо тут не можна було вже сумнівати ся, що-до авторства тих віршів. Але на щасте ті мізантропійні вірші були так малої стійности, що Брент рішив ся не взяти їх до збірки. Говорив він однак, що ті вірші цікаві за то сим, що вони є відбиткою хвиливого настрою, і для того тим глибоше відчуті. На вся-

кий случай, если би публика була знала, що приготував ся то повинна була нам бути вдячна, бо всі ті поезійки, які Брент ладив до опублікування, заслуговували вповні на то.

Не довго тревало і Джон винайшов накладчика, бо ему все удає ся, що він лиш зачне. Але нас цікавила головню переписка, що дотичила тепер того видання.

Джон міг вже писати цілком отверто і в своїм імені, а він не був лїнивий і умів довести до того, що міс Лямб писала не лиш про видавництва, але і про иньші річи. Листи Брента були би для кожного копальнею золота, а міс Лямб, здаєть ся, була тої самої гадки. Вибираючи ті золоті зерна, зменшала вона ту повздержливість, з якою приступила до перших листів, і в короткім часі єї листи дорівнували Джонови. Як кажу, що єї повздержливість зменшала ся, то маю тут нагадці то, що вона вже нераз основно викладала гадки в предметах, які порушував Брент. Если однак він спробував порушити такий предмет, про який она не хотіла сказати свого слова, то мовчала мов сфінкс. Єї листи до Джона були зовсім неособисті і интересне було, порівнювати їх з тими, які вона писала до міс Лямб, котру вона від часу до часу повідомляла про стан справи. Листи єї до Джона були довші і ріжнороднішого змісту, але маленька карточка до міс Лямб позволяла нам глибоше вглынути в єї душу, як цілі томи листів до Джона.

Рух поїздів залізничних

від 1-го мая 1897 після часу середньо-європейського.

До Чернівців приходять:

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців: посп. 11:28 рано, особ. 3:20 по полудни, особ. 7:57 вечер., посп. 8:11 вечер., особ. 6:10 рано;

з Бурдженів, Іцкан, Гатин, Гадікфальфи Гайбоку:

особ. 8:09 рано, особ. 12:12 в пол., посп. 3:50 по полудни, особ. 10:00 вечером;

з Новоселиць, Бояна, Садагури: мішан. 9:50 вечером, мішан. 11:30 рано.

З Чернівців відходять:

до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня: посп. 8:19 рано, особ. 8:54 рано, особ. 12:32 в пол., посп. 4:04 по пол., особ. 10:25 в ночи;

до Гайбоки, Гадікфальфи, Гатин, Іцкан і Бурдженів:

посп. 11:48 рано, особ. 3:51 по полудни, особ. 8:32 рано і особ. 6:35 рано;

до Садагури, Бояна, Новоселиць: мішан. 6:45 рано і мішан. 4:30 по полудни.

До Гайбоки приходять:

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карачева:

мішан. 6:35 рано, (на шляху Бергомет-Карачів тільки в понеділок), мішан. 10:37 рано (на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1-го липня до 31-го вересня що понеділка і четверга) і мішан. 8:00 вечер (не їде в понеділок).

З Гайбоки відходять:

до Карачева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів:

мішан. 8:14 рано (на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці) і мішан. 5:35 пополудни.

До Гадікфальфи приходять:

з Радівців:

мішан. 5:42 рано, мішан. 8:55 рано, мішан. 1:15 вполудне і мішан. 7:47 вечер.

З Гадікфальфи відходять:

до Радівців:

міш. 6:10 рано, міш. 10:03 рано, міш. 2:28 по пол., міш. 6:12 веч. і міш. 8:05 веч.

До Гатин приходять:

з Кімполунгу, Вами, Гурагумори, Качики: мішан. 12:58 полудне, і мішан. 6:25 вечер.

З Гатин відходять:

до Качики, Гурагумори, Вами, Кімполунгу: мішан. 10:10 рано і мішан. 2:01 по полудни.

До Іцкан приходять:

зі Сучави:

мішан. 4:42 рано, мішан. 8:42 рано, мішан. 1:30 по полудни, мішан. 6:30 вечер і мішан. 8:37 вечер.

З Іцкан відходять:

до Сучави:

мішан. 3:27 рано, мішан. 6:30 рано, мішан. 10:09 рано, мішан. 2:16 по полудни і мішан. 7:18 вечер.

До Вами приходять:

з Рус-Молдавиць:

мішан. 8:42 рано, мішан. 12:59 полудне, мішан. 2:04 по полудни, мішан. 3:22 по полудни, мішан. 5:45 вечер. і 9:05 вечер.

З Вами відходять:

до Рус-Молдавиць:

мішан. 3:46 рано, мішан. 6:47 рано, мішан. 9:13 рано, мішан. 11:32 полудне і 2:50 по полудни.

Поїзди між Вамию а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вами, Драгоша і обох Молдавиць.

До Карачева приходять:

з Чудина н. С.:

мішан. 5:55 рано (лиш що понеділка) і 5:55 вечер (з виймкою понеділка).

З Карачева відходять:

до Чудина н. С.:

мішан. 8:54 рано, (лиш що понеділка), мішан. 10:07 рано (з виймкою понеділка) і мішан. 6:15 рано кожної днини.

Примітка.

Час середньо-європейський їде о 46 минут пізніше від чернівецького часу.

Нові рускі

образи СВЯТИХ

можна по дешевій ціні дістати в торгівлі образів і робітні переплетничий

Б. САЛЬТЕРА

Ч. 9, ул. Почтова Ч. 9.
напроти будинку поштового.

Г. Файлєс

оператор нагніток

Чернівці, ул. Руска ч. 6.

Пам'ятайте на

Народний Дім

в ЧЕРНІВЦЯХ.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 ар.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сєй

Загально улюблений лік

вєє лишє в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з антики Ріхтера і для остерожности приймати лишє флашки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Антика Ріхтера

під золотим львом у Празі.

Позволяю собі повідомити П. Т. Публику, що я набув в дорозі купна

СКЛЕП ЮВІЛЕРНИЙ

з товарами зі срібла і золота в Чернівцях, в ринку ч. 9.

котрий доси мав фірму АЛЬФРЕД СКШИЦКИЙ, і буду его провадити на далі під фірмою моєю:

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ

ювілер, золотник і годинникар,

де буду мати вєє на складі богатий вибір дорогоцінностей, товарів золотих і срібних, золотих і срібних годинників як також товарів з хінського срібла з реномованих фабрик ХРИСТОФЛЯ і БЕРНДОРФА і буду старати ся продавати по найдешевших цінах.

Рівночасно повідомляю П. Т. Публику, що я був довгий час лянтий в найбєзпєкнїших фабриках і могу оправдати дорогоцінні каменї після найновїйших фасонів. Направляю як найліпше товари золоті, срібні і годинники. Порученя з провинцій виконую скоро і точно. — Ціни умірковані. — Если товар не до внодобы, то вымїняю его сейчас. О ласкаві замовленя просить

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

єсть в недїлю і свята від 9 до 11 години рано отворена.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпани і хінського срібла з Берндорфера Фабрики металевих товарів з печаткою В. М. Ф.

Черевики
ручної роботи

для мужчин лякер. з гумою . . . ар. 4.75
„ „ „ шнуровані . . . „ 5.25
„ „ „ паризкі . . . „ 4.—
„ „ „ з гумою . . . ар. 2.75—5.50
„ дам козлячі салюнові . . . від. 1.25
„ „ „ зі шпангою . . . „ 1.90
„ „ „ лякер. салюнові . . . „ 1.80
„ „ „ зі шпангою . . . „ 1.90

Дамські черевики до шнурованя і заціплюваня від ар. 2.50 в гору.

Дитячі черевики до шнурованя і заціплюваня від 90 кр. в гору.

Полотняні черевики до гімнастики від 40 кр. в гору.

Великий вибір мужеских, дамських і дитячих рукавичок.

15% рабату!

даємо лишє ми від цїн за біле др-а Єгєра після цїнника.

Великий вибір бальових вахлярів.

Правдиві

фішбінові шнурівки

від 1.25 почавши.

Виключна продаж циліндрів

з фабрики
Ц. Месмера
у Відні

і з фабрики
І. Рігля
в Найтіштайн.

Великий склад правдивих англ. капелюхів.

Шовковий кляк найновїйшого фас. . . ар. 5.50

„ мушкетер . . . „ 4.50

Мужескі капелюхи з твердимі криє. „ 1.75

„ „ „ „ „ „ 1.38

„ „ „ „ „ „ 1.25

„ „ „ „ „ „ 1.58

„ „ „ „ „ „ 1.18

Хлопачі „ „ „ „ „ „ —.70

Гарні пера до капелюхів.

Парасолї з зеланими ручками.

З чистого шовку від 3.— до 6.—

на пів зі „ „ 1.38 „ 1.98

з чистого вовни „ „ 1.58 „ 2.18

на пів а „ „ —.98 „ 1.58

з англійск. деревляними ручк. „ —.75 „ 1.90

для мужчин батистові сорочки з шовковим передом ар. 2.58

Сорочки для мужчин гладкі від 1.18 в гору

„ „ „ з фалд. „ 1.38 „

„ „ „ гафет. „ 1.58 „

„ „ „ пікові „ 2.25 „

„ „ „ нічні „ 1.38 „

Корсетки для мужчин

гладкі, гафетовані, білі і в інших барвах, від 18 кр. поч.

Ковніри і маншети

маншети, першої якості, поцірні 6 шт. ар. 1.80

„ другої „ „ 6 „ „ 1.50

ковніри, першої „ „ 6 „ „ 1.05

„ другої „ „ 6 „ „ —.90

Калїсони з Gradl-полотна від 70 кр. в гору.

Льняні хусточки 12 штук від 90 кр. в гору.

Шляпки для мужчин і хлопців.

Найновїйші палички.

Білі краватки

батистові і шовкові

від 15 кр. почавши.

Краватки вузлові і пів-Lord.

Черевики
до
снігу.

для мужчин пара черевиків до снігу 3.90 ар.

„ женщин „ „ „ 3.30 „

„ хлопців „ „ „ 2.25 „

„ дїтий „ „ „ 1.80 „

Кальоші для мужчин

від 1.90 почавши.

Дамські кальоші

від 1.25 почавши.

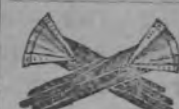
Кальоші для дїтий

від 75 кр. почавши.

Гумові черевики до гімнастики

від 1.10 почавши.

Рукавиці шовкові і нитяні від 18 кр. почавши.

Великий вибір рукавиць Glace.

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсерати
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по
переднє застереження.

Поодинокі число коштує 8 кр.

Чи на нас черга?

(Допись з села.)

Цікаво було нам прочитати статтю д-ра Кайндля з *Münchener Allg. Ztg.*, яку Ви репродукували в перекладі в 31. і 42. ч. „Буковини“, але і сумно нам стало на серцю, прочитавши її. Тяжка доля судила ся нашому народови з тамтого боку Карпат, нидіє він економічно і пропадає національно. Нема там ніякої інтелігенції, котра-б вела попровадити сіру селянську масу умілою рукою, котра-б навчила її вести економічну боротьбу зі своїми ворогами, котра-б роздмухала в тій масі некру національної самосвідомості і розбудила просвітний і культурний інтерес і повела її до красної будучности. Такої інтелігенції там нема! І то не лиш брак там інтелігенції світської, але і духовенство тамошнє змарижене, без искорки розуміння для народних потреб, без любови до того народу, не займає ся ним зовсім. Справа і доля народу для того духовенства річ зовсім байдужна, хоч той нарід своєю кривавою годією всіх і веє. Ніхто не почуває ся там до того обов'язку, щоб за то віддячити ся тому народови, і нарід загигає поволі замиряючи фізично і духово голодовою смертю. Відносини сумні, але правдиві...

Роздумуючи над тим тяжким положенням угорсько-руського мужика, я мимохіть погадав собі і на наше положення тут на Буковині і роздумував над ним. Чи ми багато ріжимо ся від угорської Русі? Чи о много випередили тамошних Русинів? І біляне тої нашої праці народної вицає не зовсім вдоволюючо. Ми втворюємо передовсім яку таку інтелігенцію руску. Не велика вона, не численна, але все таки є і невиспущує трудити ся вона коло народного розвою. Є у нас учительство свідоме своєї задачі, яку має виконати серед свого народу, є і школа руска, котра виховує нове свідоме, письменне покоління. І рух літературний є у нас, хоч слабий, але є. Але все таки наш організм народний має дві болячки, котрі гризуть его, нищать, і если не зможуть зовсім спинити его розвою, то все таки перекаджають ему і опізнять его. Легко тут догадати ся, про що я говорю, бо кожний буковинський Русин знає, що нас найбільше болить: бесіда йде про наше православне духовенство і справи церковні, а з другого боку про економічне положення нашого мужицтва. Я поліщаю економічне положення мужицтва і зв'язану з тим справу православного релігійного фонду до другої дописи, а хочу поговорити нині про справи церковні.

Справа церкви православної долягає нам дуже. Коли ми пригадаємо собі ті часи, коли у нас було наше руске православне духовенство, хоч може національно і не дуже свідоме, але все таки руске, владаюче рускою мовою, а порівняємо то з нинішньою хвилею, де у нас чим раз менше руских панотців, коли чим раз менше стає питомців руских в православній семінарії, а на рускі парохії чим раз густіше приходять волоскі священники, що не уміють нераз ні словечка по руски, то аж страх нас бере. Не вже-ж то не то само, що на Угорщині? Там також духовенство таке, що не владає мовою своєї пастви, не интересує ся нею зовсім, і до чого прийшло? До крайньої нужди! Можна би мені закинути справді, що я дивлю ся за чорно на сю справу, бо у нас є ще учительство, якого нема на Угорщині, і що то учительство хоч в часті заступить роботу духовенства. Але я на такий закид відповім, що учительство, хоч би і найкращіше сповняло свої обов'язки, то все таки не сповнить тої місії, яку має до сповнення духовенство. Учитель має передовсім до діла з молодим поколінням, а на старших може лиш впливати посередньо, а завданем священника провадити нашого мужика через ціле життя. А який же то провід може бути, коли волоский пан-отець не уміє сказати ні словечка по руски, если він не може проповідати в зрозумілім для народу язичі, если він не в силі нікого висповідати, если він тому народови, якого є пастирем, зовсім чужий, і відносить ся до него що найменше рівнодушно, если не з погордою! Під таким проводом духовним мужик мусить морально упадати і дичити, він забуває навіть то все, що він є з собою зі школи, живе, як жили его предки, не уміє піддвинути ся економічно, а в будучности жеде его то само, що угорсько-руського мужика, т. є. недоли і нужди, а ні то еміграція за море. — Если Русини в Чернівцях силують ся і працюють, щоби зробити де-що для того народу, старають ся просвіщати его і т. д., то все те не може мати великих успіхів, аж доки поруч нашого учительства не стане духовенство свідоме своєї задачі і не попровадить народу до дійсної будучности. Тому мусимо цілою форсою взяти ся до того, щоби змінити дотеперішні порядки, усунути той переважачий і майже виключний вплив Волохів на православну консисторию, і втворити патріотичне православне духовенство. Коли лиш перше буде зроблене, то знати, коли переломить ся вплив Волохів на консисторию, коли між совітниками консисторськими засядуть і Русини, тогди і найдуть ся легко рускі пан-отці. Чи-ж нині може який небудь Русин записати ся на богословіє і учити ся на священника, если він знає, що консистория буде ним поневірати, не дасть ему так

скоро парохій, буде давати его на голодівки і т. д. Щоб виставити ся на такі переслідування, на то потреба вищої сили духа, а такої у переважній часті людей нема. Если нині таких щирих Русинів панотців є дуже мало, то причина в тім, що поступоване консисторії по більшій часті або відстрашує Русинів з гори від теології, або доводить до народного ренегатства. Одиноке отже середство переломити той вплив Волохів на консисторию і добути також Русинам належні права. Тому то завзиваємо і Вас, в Чернівцях, щобиєте вже довго з тим не вагували ся. Я знаю, що тут боротьба не мила, коли ми православні мусимо бороти ся з нашою православною духовною властю, але від того зависить наше національне життя і ми приволоєні до того взяти ся. Вина не спаде тут на нас, бо ми домагаємо ся лиш своїх прав, але отвічальнісь за се спаде на тих, що нас своїм поступом до сего приводять. Ми маємо дуже сумний і наглядний примір перед очима — угорську Русь і ми не хочемо понасти в се саме, що вже стрінуло наших братів на Угорщині. Нам по всякій правді належить ся своє руске православне духовенство, і ми пересвідчені, що будемо его мати. Уже за довго терпимо сю кривду і мусимо вже раз взяти ся до того, щоби її направили, бо від того зависить будучність нашого народу на Буковині.

Вісти політичні.

Руско-словінсько-хорватський клуб, як доносить „*Stidsteierische Post*“, вносить сими днями проект языкового закона, зложеного з 4. частей: 1. часть загальна, 2. суди і власті політичні, 3. громади і староства в краях, 4. школи. Часть загальна містить слідуєчі постанови:

§. 1. Кожний горожанин австрійської держави має право до доходження і відискування своїх прав в своїм народнім язичі і то у всіх властей і інстанцій навіть тоді, если они знаходять ся навіть по за границями его території.

§. 2. Всі звичайно в краю уживані язики є краєвими язиками і мають у всіх публичних і внутрішніх відносинах з державними властями рівне управленє і рівну вартість.

§. 3. Для того всі публичні оповіщення і розпорядження державних і краєвих властей, зарівно коли є призначені для цілої держави як і одного краю, мусять бути оголошувані у всіх краєвих язиках.

§. 4. Всі державні і краєві закони довжні оголо-

СВАТАНЕ ЛІТЕРАТОРА. АМЕРИКАНСЬКЕ ОПОВІДАНЄ Анни Фуллер.

(Дальше)

Я вже не хотів сего слухати, а почав говорити на серію. Однак успіх тої серіозної розмови був дуже сумний, бо енергія побідила здоровий розум такими аргументами, що і нудно було би наводити їх читателеви. Одно лиш цікаве, що Джон знов мав рацію, бо за всім дням ми дійсно були в Кольорадо.

Хочу однак сказати де-що на мою оборону, щоб ніхто не думав, що я даю ся моїм приятелям за ніс водити. Я видів, що Джонови залежить багато на тім, щоб я поїхав, я знав, що самому ему їхати було би дуже неприємно, ка-са его по виході десятків тисяч приміряників его повісті була в добрім стані, — то-ж і то все спонукало мене поїхати. При тім був я сильно заинтересований тою міс Лямб, так, що і славний Пайке-Пік нічо при ній не значив.

VII.

Прерія.

Був се чудовий ранок в перших днях грудня, коли ми приїхали до Кольорадо Спрінгс. За цілий час нашої подорожі малесмо знамениту погоду. До Кольорадо Спрінгс приїхали ми ранком і сейчас стали раду радити, чи зложити їй візиту перед другим сніданєм, чи пізнійше. Довідалисьмо ся, що дім мрс. Еллертон не був так далеко від нашої гостиниці,

отже рішивши ся зложити візиту о двацятій годині, сіли ми собі на веранді гостиниці і гляділи на славного Пайке-Піка. Не видавав ся він нам так дуже високий і зовсім не гарний, хоть мав на собі гарненьку білу снігову шапочку. Та мимо того гляділи ми на него, що найменше з годину. Потім упорядкували ми свою туалету і вибрали ся шукати того дому на ул. Каскадовій, що був цілюю нашої, дві тисячі англійських миль далекої подорожі. Позаяк міс Лямб не знала нічо про наш приїзд, приготував собі Джон візитову карту, написавши її тим самим почерком, якого уживав переписуючи ся в своїм імені з міс Лямб.

Дім винайшли ми дуже легко, але до дам дістати ся не могли. Пані Еллертон була в недиспозиції, а міс Лямб виїхала. Ми лишили наші візитні карточки і вертали сумні до дому. Нам видно обом здавало ся, що міс Лямб вибіжить що найменше з сонетом в руках і отворить нам двері.

— Як-ж то з нас осли, — сказав Джон.

— Длячого осли?

— Не погадалисьмо навіть, що вона може виїхати з дому.

— Прому тебе, говори лиш про себе, а не бери мене до спілки.

В тій хвили переїхала якось дівчина верхом попри нас.

— Але ся дівчина їде добре на кони — сказав я.

— То вона, — відповів Джон і обернувши ся глядів за нею на переріз всім правилам доброго тону.

— Звідки ти се знаєш?

— Бо вона так мусить їхати...

— То в такім случаю не виглядає зовсім на поетку тужливих пісень.

— То правда, але можна за то вважати її за авторку веселих.

Ми повернули поволі назад і побачили, що та дівчина зіскочила з коня якраз перед тим домом, де ми що-й-но були, погладила коня по голові, закинула повод на стовп при брамі і увійшла до хати. Ми були справді недалеко від неї і могли доглянути всієї її рухи, але черт лица ні.

— Йде дуже милим кроком, так як впрочім і у всім має грацію, — сказав Джон.

— Ти чув може вже, як вона грає на фортеп'яні? — спитав я іронічно.

— Я думаю, що вона взагалі не грає на фортеп'яні, — відповів він зовсім поважно.

Ми находили ся однак в дуже немилім настрою. Булисьмо вже в Кольорадо і за наш труд не малисьмо доси иньшої нагороди, як лиш то, що моглисьмо глядіти на ту високу гору. Джон казав, що то найбридша гора, яку він коли в житю видів, а я притакував ему.

Коли ми вже посідали, приніс портієр лист до Джона. Джон аж почервонів цілий, розриваючи печатку.

— Вона запрошує нас обох в імені своєї тітки о в пів до сегої на вечерю.

— А коли так, то пишна дівчина, — сказав я.

Тепер виїхали ми пополудни на степ; Джон казав, що хоче вже раз щось иньшого побачити як ту гору. Але коли ми вже верта-

шувати ся у всіх краєвих языках і позискане через закон обов'язуючої сили сили зависить від того уселів.

§. 5. При нарадах в раді державній вільно кождому послови уживати свого народного языка і такі бесіди мусять бути поміщені в етнографічний протокол.

§. 6. Яко звичайний язык в краю і тим самим краєвий треба уважати кождий язык, котрого в яком будь краю часть поселеного населення уживає в щоденних відносинах.

§. 7. Округ територіальний даного языка краєвого сягає не тільки а языково замкнену часть краю, але також на староства (повіті) і громади языково мішані посідаючи найменше 15% від двох дів поселених мешканців.

§. 8. В територіальних округах даного языка краєвого можна давати тільки таких урядників, державних і краєвих, котрі цілковито добре володіють в письмі і слові краєвими языками. Яко доказ знання языка, може служити тільки свідощтво зрілості або службовий ієніт.

§. 9. Подібно-ж уживні всім державними і краєвими властями при закладуванню всіх справ публичні заведення, що знаходять ся в окрузі даного языка краєвого, як також всі належні урядові таблиці, напечі, урядові відзнаки, повідомлення, друки мусять бути в тім-же краєвм язичі виготовлені і уживані, в замкнених округах языкових в однім язичі, в мішаних в кількох языках. На всіх залізницях державних, краєвих і приватних назви стаций мають бути не тільки виписані, але навіть викликувані у всіх відповідних языках краєвих при кождім поїзді.

На засіданню палати послів вівторок обговорювала ся даліше заява правительства. Перший промавляв др. Менгер (з німецької поступової партії), що критиковав поступоване і погляди католицько-народної партії і гр. Туна. Потім зложив посол др. Шустершиц заяву іменем руских, словінських і хорватських послів, котрі належать до організації партійної правниці і стоять непохитно на становищі адреси правниці. Супротив правительства стоїть християнсько-словінський союз без упередження, заперічає однак, що в промові гр. Туна не було згадки про реальний вплив який, є потрібний для удержання порядку, мира і авторитету державного. Оцінювати будуть правительство лиш на основі діл, але надіє ся, що правительство займе ся економічними і народними відносинами поодиноких народів. Посли християнсько-словінського клубу знають, що правительство знаходить ся в тяжким положенню і що першою справою мусить бути, привернене порядних відносин парламентарних, в чім найде воно в першій мірі перперте і поміч у послів християнсько-словінського союзу. Слідуючий бесідник посол Дашинський вдярав на Молодо-Чехів і відносини галицькі і на Угорщину. Далі говорив пос. Лунул і заявив, що Волохи стоять при засадах більшости і при них по-лишуть ся в тім пересвідченню, що се лиш може спасти волоский нарід на Буковині. Яко два найважніші постулати ставлять Волохи: повну автономію країв і королівств і повне рівноуправлене всіх народів і націй. Если правительство згадає в своїй промові про справедливість і справедливе поступоване властей, то се лиш доказ на то, що правительство перше не дуже то і поводило ся справедливо. Думаємо однак, що під новим правительством до того вже не прийде. (Так то гарно уміє п. Лунул

озвирити про справедливість і рівноуправлене про fore publico, а задніми дверми ходить до міністерства і старає ся лиш, що Русинам заподібно яку кривду.)

Даліше зложив гр. Паллі (з консервативної більшості послівости), що его партія вдоволена з заяви гр. Туна, а Шайхер антисеміт виступав против Польків і жидів.

Ще з угорської Русі.

„Діло“ получило з берегського комітату в Угорщину слідуюче писмо:

Від часу торжеств тисячеліт в берегськм комітаті, коли міродатні люди власними очима виділи то страшенне положенне, в яком — на великий сором Угорщини і гуманізму — живуть угорські Русини, правительство старає ся надолжити свої провини і прийти з допомогою Русинам, про котрих мадярські газети без ріжниць пишуть, що се найпатріотичніша народність на цілу Угорщину. Правительство роздає натуральні між голодників, 32.000-морговий ґрунт відкрито-су графа Шенборна розпарцельовано для них, дозволено в чисто-русских місцевостях і по руски вчити в школі (досі сего не було, викладовою мовою була виключно мадярська), давали Русинам роботу по фабриках цукру (хоть правда, по чотирох днях всі поутікали, не привикши до такої роботи), рогатину (худобу) хотять роздавати на прихówek, а що найважніше, урядово переслідують лихву, а се велике диво в жидівській Угорщині. Слідство виявило, що на просторі трех комітатів сума жадана єй блос виносить 1.400.000 зр. (ґрунт і інтереси) в лихварних контрверсиях, а лихварі-жиди, — про котрих всі угорські часописи пишуть з великим обуренням, але слово „жид“ старанно оминають, називаючи їх попросту „лихварями“ — визначили на сім просторі 460.000 зр. Як може ґрунт такий 1.400.000 доходу принести? Се лиш на Угорщині знають...

Від мая 1897 р. існує в Будапешті з послів дотичних комітатів „стала комісія запомогова для Русинів“ під проводом угварського єпископа Фірцака, котрий досі, хоть шість років уже єпископом, не рушив ся на оглядини своєї єпархії, хіба коли на такі місця, де є добра камінна або залізна дорога, а таких не багато. Він зовсім не журив ся долею своїх вірників, гонив лишень за ордерми і доти притирав ся до великих панів, аж дістав минулого року ордер Леопольда „для признання і нагороди (як то офіційна газета свого часу донесла) его заслуг на ниві ширення мадярського слова і духа.“ Отже сей „русский“ єпископ, що коли лишень має проповідь у церкві, вічно говорить по мадярски, догадав ся виниці своїх обов'язків і став на чолі тої комісії. І поправді зробив тепер де-що вже і доброго для свого народу, бо треба признати, що ті пільги, як занехане податкових рестанцій з понад п'яти років і того, що виспе зазначено, є результатом его заходів, особливо переслідуюване лихви.

Але якраз в тім і найбільший клопіт. Коли дотепер жиди-лихварі спокійно жили та від своїх довжників лиш відсотки побирали, то і довжники жили, як уміли; тепер же лихварі, почувачи руку закона, змовили ся всі і рантом настали лічущий за довги несплачені або й сплачені, виганяють бідних жужиків

з хат і ґрунтів, змовлені лічущанти за півдурно закупають все, всідають на майно Русинів і живуть собі як магнати на ґрунті „fidelissima meae nationis“ Ракочия. Так на многих місцях перебігнуть они до брі наміри правительства, котре й само не знає, що робити: помагати Русинам-горожанам, що рівночасно і природно вимагає переслідуюваня жидів, чи годити жидам і лишити все, як було. Бо підмога перших — то кривда жидів, а підмога жидів (се-б то нічого не робити в користь Русинів) — то кривда Русаків, тих нещасних париясів, котрих інтелігенція в бесіді уживає мадярщини, в писемі московско-церковного-мертвого язичия, котра і тепер своєю одиноку народну газетку „Науку“ пише языком XIV-го віку і котра за-для своїх давних московских тенденцій не хоче, не сьміє признати ся до рускості, в чім їй зовсім ви-старчає назва „греко-католик“, „народ греко-католицкий“. Та й чи-инакше можливе там, де просьбіту на-бувають на двох чужих языках (на мадярськм і на азичько?)!

НОВИНКИ.

Чернівці, 31-го марта 1898.

Іменоване. Надзвичайний професор чернівецького університету др. Ришард Вале іменованний звичайним професором.

Недільні сходи. Зближаєть ся весна, люди стануть вже більше уживати свіжого воздуха, перестануть вести чернече життя в кімнатах, — а з тим минає і сезон товариських забав і вечерків. Тому то будуть недільні сходи найближньої неділі отже послідніми в сім сезоні. Позаяк прошлой неділі зимний дощ зі снігом задержав багато звичайних учасників недільних сходів дома, тому то і перенесено святковане 100-літних роковин „Енеїди“ Котляревського на сю неділю. Надіємо ся отже, що єї послідні сходи будуть мати много учасників тим більше, що сям разом буде можна почути дуже добрі вokalні продукції. При сій нагоді не зашкодить нікому заглянути і до редакції „Буковини“ і купити собі листового паперу з портретом Тараса Шевченка, Юрія Федьковича, або з видом могили Шевченка тим більше, що чистий дохід з розпродажи сего листового паперу призначений на запомоговий фонд тов. „Академічна Громада“ у Львові.

Москалі а ми. Наші буковинські і галицькі об'єдинителі вміють багато горлати про то, що ми а москалі то „одинь народ“, що „матушка“ Росія притиснула би нас зі щирого серця до своїх грудий і т. д. Як та любов виглядає на ділі, то ми вже добре знаємо, але тепер приходиться ся нам зареєструвати один факт більше. З нагоди сегорічних роковин смерті Тараса Шевченка помістив д. Юдин в журналі „Русский Архив“ деякі досі незвістні, біографічні дані про Тараса Шевченка, а між иньшими і спомини недавню померлої в Оренбургу старушки Кутиної. Вона перечесть тому, мов би то Шевченко вже в Оренбургу пічав, як то де-хто писав, бо Шевченко часто заходив до єї хати і вона его добре знала. „Прийде хазяїн, — каже вона — сядуть вони за стіл і піїде у них бесіда, іноді і далеко поза північ; та завжди тихо, скромно, без крику.“ Спомини ті пере-

ли до дому, крикнули ми оба майже одногласно:

— Диви но! Гляди!

Сонце сховало ся тепер за Пайке-Піка, а на полудне показала ся знов иньша, велика гора, освітлена рожевим блиском сонця; на полудне показав ся цілий ряд таких снігом покритих гор, котрих ми перше не бачили, а сніг на їх вершках миготів пишним, рожевим сяєвом. А далі на північ покрили ся всі гори голубою, морською краскою.

Не хочу я зачинати описувати краси того виду, а то по просту длятого, що не знаю, як до того взяти ся. Але вірте мені на слово, що то було щось так гарного, що незнаю, чи перо людське є в силі описати. Аж наші коні відразу розохотили ся. Ішли разом, ступали так легенько і скоро, що нам могло видати ся, що пливем по морю.

Нараз крикнув Джон:

— Слухай Дік! Мусимо собі візкнути! Раз! два! три! — і на сю команду візкнули ми собі на ціле горло так як дикі Індіяни. Кілька коров, що пасли ся на близькім горбку, піднесли свої голови і гляділи здивовані на нас, а кілька псів прерийних сховало ся до своєї нори; впрочім певно, що ніхто не чув більше нашого оклику, що поніс ся далеко без відгону; але нам стало легше на серцю і ми їхали галлопом до дому.

Було вже темно, коли ми повернули до дому, малий серп місяця зійшов вже понад сніжним очіпком Пайке-Піку. Ми успокоїли ся і вертали поволі.

VIII.

В єї домі.

В годину пізнійше зложили ми своє верхне одіне в передпокою мре. Еллертон і увійшли до сальону. За хвилину вийшли з другої кімнати дві жінки. Старша поздоровила мене, не питаючи в загаль, хто я є, а міс Лямб приступила до Джона, подала ему сердечно руку і сказала сердечно:

— Ви певно мр. Брент?

Се мені не подобало ся. Джон справді виспаний і кремезнійший від мене, але чи високий чоловік має зараз претенсію бути світочем літературним? Як се я потім ему казав, він удавав мов би то его зовсім не обходило. Ему здавало ся се само собою зрозуміле, що міс Лямб пізнала его від разу, так як би він носив на собі етикету „славний письменник.“ Але вона була ввічливою і зі мною і я чув себе від разу як дома. Джон попровадив тітку до стола, а я єї сестрінницю, але се не робило ніякої ріжниць, бо нас було лиш четверо разом.

Се була би відповідна хвиля описати вам ті дами; але я вже перше сказав, що описи то моя слаба сторона. Я сказав би лиш, що мре. Еллертон була трохи за нудна і за щоденна, але за то дуже добре вихована; а таке опановане світових форм то щось так незвичайного, що і то треба признати за заслугу.

Міс Лямб зі своїми голубими очима і чорним волосем не була викінченою красавицею, але виглядала дуже принадно. Джон говорив потім, що вона має дуже отверті очи, але дуже повдержливі уста і тому ему так подобає ся.

Мене однак бавило то, що він подавав такі причини. Він був вже передше так добре упреджений супротив неї, що ему були би ся подобали і повдержливі очи а отверті уста. Можна було відчуті єї добре виховане і пізнати, що вона не дуже високо цїнить себе і не гордує. Се все властиво не лицьє з моїм оповіданем і тому скажу вже лиш коротко, що вона мала довгі, темні рісниці, що приставали їй якраз до лица.

Ся візита заклопотала трохи нашого Брента, бо мре. Еллертон не перечуваючи нічого, запитала его:

— Прощу, пане Брент, розкажіть нам щось про міс Лямб.

— То значить про ту міс Лямб, яка не існує, — додала сестрінниця. — Але то не гарно з твого боку, ті точко, що ти питаєш о се пана Брента, наколи він має держати тайну.

— О! дякую вам, пані, за інтересницю. Я з мр. Діксоном дійсно в немилім погвжєнню.

— Так дуже ні, — сказав я, хочочи використати нагоду. — Ми можемо розказати про міс Лямб все, що лиш не може зрадити ідентичности. Що отже ви хотіли би знати?

— Ах! все! — відповіла скоро мре. Еллертон. — Чи „По війні“ єї перший твір?

— Так!

— Дуже уталантована жєнщина! І щаслива вона зі своїх успіхів?

— Розуміє ся!

— Кілько вона має літ?

— Так, коло тридцятьпять!

(Даліше буде).

печатав також по частині російський „Свѣтъ“ в рубриці „Отголоски“, допустив си однак при тім підлоту, яка нагадно свідчить о любови Великорусів до нас. Наводячи згадані слова Кутиніної, додає „Свѣтъ“ такі слова від себе: „Но, это не совсемъ похоже на хохла, чтобы онъ тихо сидѣлъ около „горілки“. І так то поводять ся Великоруси супротив народу, який по більшій частині причинив ся до здвигнення російської культури.

Вислідки російської переписи. Центральний статистичний комітет в Петербурзі обраляє мало-помалу всі дані російської переписи з 1897 р. і оголошує вислідки в поодиноких публікаціях. З послідньої такої публікації беремо оголошені там дані. Ціле царство російське має тепер 126.411.736 людей обох полов. З того жие по містах 16.604.086 то зн. 13% а решта 87% жие по селах. Характеристичним для міст російських явищем є то, що мужчини переважають жінок, наколи в цілій державі число жінок і мужчин майже рівне; і так по містах жие 8.740.658 мужчин і 7.863.428 женщин, так що надвишка мужчин є 877.230, наколи в цілій державі є 63.253.131 мужч. а 63.158.605 жінок. — Ціла Росія має 865 міст, з того в 50 губерніях європейської Росії 604 міста, в т. зв. привислинських губерніях 114 міст, на Кавказі — 44, в Сибірі — 49, а в середній Азії — 54 міста. — З того є 11 міст з населенням більшим як 150 тисяч а іменно: С.-Петербург (1.132.600), Москва (988.600), Варшава (638.200), Одеса (405.000), Лодзь (315.200), Рига (256.100), Київ (247.400), Харків (174.800), Тифліс (160.500), Віленя (159.500) і Ташкент (156.400); міст з населенням від 100—150 тисяч є — 8: Саратов (137.100), Казань (131.500), Катеринослав (121.200), Ростов на Дону (119.800), Астрахань (113.000), Баку (112.200), Тула (111.000), Кишинів (108.000); міст з населенням від 50—100 є — 37: Нижній Новгород (95.100), Ніколай (92.000), Самара (91.600), Мінськ (91.400), Воронеж (84.100), Коканд (82.000), Ковно (73.500), Оренбург (72.700), Двинськ (72.200), Ярославль (70.600), Орел (69.800), Херсон (69.200), Вітебск (66.100), Катеринослав (65.600), Житомир (65.400), Либавя (64.500), Ревель (64.500), Білосток (63.900), Наманган (61.900), Пенза (61.800), Елисаветгород (61.800), Кронштадт (59.500), Кременчуг (58.600), Царичин (55.900), Катеринослав (55.600), Самарканд (54.900), Іваново-Вознесенск (53.900), Бердичів (53.700), Твер (53.400), Полтава (53.000), Курск (52.800), Томск (52.400), Новочеркасск (52.000), Таганраг (51.900), Іркутск (51.400), Севастополь (50.700), Люблин (50.100)...

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Німці про будучність своєї раси.

Та борба, яку завели австрійські Німці против розпоряджень изикових гр. Баденіого, а в дальшій розвою також против Словян австрійських спонукала німецьку прасу пригадувати ся над собою. Цікаве отже було читати, як Німці ставлять себе високо супротив інших „менше вартних націй“, як високо ставляють они свою культуру, і як глядять на свою будучність. Колись в Росії думали, що Росія і словянство буде спасителем світа перед культурою „гнилого Заходу“, — тепер знов Німці думають, що та роль принаде їм. Яко цікавий вираз того народного самодурства, наводимо тут етатю, яка появилася в німецькій тиждневнику „Die Umschau“ під заголовком „Die Zukunft des Deutschthums“, а вийшла зпід пера д-ра І. В. Бруінгера. Яко мотто до своєї етаті дає др. Бруінгер слова цесаревої Євгенії, жени Наполеона III.: „Імпонує раса ті Німці; мій муж каже, що то нарід будучности.“ Судьба нашого народу, — пише далі Бруінгер — буде рішати ся з одного боку в наших (німецькій) парламенті, з другого боку в Австрії. Нині має німецький нарід лиш двох смертельних ворогів: Англіосаків і Словян. Бо вони лиш виключно нашими економічними ворогами. Нині більше, як коли небудь, рішає економічне жите судьбу кожного народу; все і всюда щоденний хліб є першим, о що мусить старати ся кожний чоловік. Англіосак хоче мати той самий кавальчик хліба, що ми, а так само має ся річ і зі Словянами. Що нас ділить від Французів, то лиш чиста теорія. Ми видимо, що Французи по р. 1871 дуже скоро піддвинули ся економічно і що можуть зовсім обійти ся без Альзасі і Лотарингії. Тому то і не мають зовсім дійсної причини ворогувати против Німців.

Коли глянемо ближше в німецьку історію, то зрозуміємо дягледі навіть ті Італіяни, з котрими Німці вели так довгі війни, не можуть вважати ся ворогами німецького народу в новітших часах, якими є лиш Англіосаків і Словян, з котрими однак досі не судило ся Німцям змірити ся.*) Щоби то діпше зрозуміти, треба повернутися до минувшости німецького народу. Всі народи мають одну і ту саму мету перед собою. Нею є розвинути цілий рід людський так далеко, щоб поруч царства рости і звіряти, сотворити зовсім окремо царство органічних істот, свободне від всяких решток звірячого поволання. — Первобутний чоловік те ще чиста звірина, що стоїть в повній зависимості від ворожої ему природи, котра зове его все і всюди до борби. Та борба о жите, лиш виключно о жите, виповняє ціле жите звірюки, а цілий хід

розвою людскости є лиш повільним, часто здержуваним і перериваним силуванням видерти ся зпід власти природи, над котрою чоловік старає ся запанувати остільки, оскільки зпід її власти висвободить ся. Та борба о існування стає для цілої людскости з кожним днем лекша, бо противник стає з кожним днем менше небезпечний і опирає ся лиш своєю смертністю, а не активним опором; і так потриває ще довго, доки людскість не переможе цілої природи в цілім її змісті. Тоді доперва, — але ми ще далекі від тої хвили, — скине чоловік всякі сліди звірячого походження і стане правдивим чоловіком, еством, котре не буде вже невідлукком природи, але її паном, аж тоді буде він міг посвятити свої сили на вироблене правдивого, гідного людей, духового жита.

То сеї мети, що вже лежить в природі чоловіка, не стремлять всі народи з однаковою силою. Се найбільша лож, що всі народи є рівновартні. Все є лиш один нарід, що несе стиг цивілізації, а позаяк метою цивілізації є лиш безоглядне добро, то і той нарід, що веде перед у цивілізації мусить бути народом благородним, сильним на душі і тілі, відважним, що не боїть ся нічого, працьовитим, свободолюбивим, справедливим, неперекуним, правдолюбним, вірним, великодушним, милосердним, природним, веселим, неоготечним, скромним, але свідомим своєї вартости, молодим в молодості, сильним в віку мужеским, мудрим на старість. він мусить ненавидіти все низьке і его всі низькі мусять ненавидіти. Хто несе стиг цивілізації, той мусить мати вже також право на перевагу над иншими низше стоящими народами; доки є лиш поодинокі народи, доти мусить бути між ними конкуренція, а в тій відносній побіду той, хто найбільше до конкуренції пригнорований.

З початку пре такого провідника инших народів якась несвідомо сила, природна точка тягіння его ліпшої природи, але хід цілого розвою ему незвістний, він видить лиш перед собою опір природи. Нераз однак приходить на него мертва точка, де ему здається ся, що вже досить напрацював ся. В таких хвилях веде він бій з своєю власною судбою. З одного боку пре его звіряча природа до колишешої дальшої праці, а з другого боку стає перед ним одно слівце: Дячего? Не, „Дячего ми маємо робити?“ але „Дячего се або то є таке або инакше?“ Ся чисто фавстівська жажда „пізнати, що тримає цілий світ в его будові“ приневолює нас дальше працювати, хоч може нимоволі доходити до нашого уха слова:

Die Zeit kommt auch heran.

Wo wir was Guts in Ruhe schmausen mögen...

Хто хоче відпочивати, уживаючи, кому здасть ся, що він вже зробив досить своєї роботи, той пропав. Уживати може, бо світ не цвинтаром; всюди всміхає ся до нас весна і любов, перліть ся вино і світить сонце, але при тім уживаню ми не повинні забути на наше вічне стремління, на то, що ми все а все маємо собі задавати питане: „Дячего?“

Если нарід не переможе в собі тої мертвої точки, розвій пристає. Світ мусить би отже пристанути в своїм розвою, але світ мусить іти на перел. Пустить дотеперішній провідник поводи з рук, то сїдає сейчас другий на віз і по першій котить ся віз часу. І тут маємо то, що називаємо „історичною судбою.“ Тут не усуває негідного народу ніяка виеша надприродна сила; тут кожний нарід сам собі винен, бо коли один не уміє дати проводу, то мусить ся найти хтось другий, хто его заступить.

Велика трагічність лежить в тій судбі народу, що сиренівир ся своєму завданю. Він не упадає відразу; але та певна свідомість, що він вже страчений на віки, перешибне его нараз, як блискавиця чорну опону небес. Так стало ся і з Римлянами. Прикінці першого століття перед Христом прийшла на них мертва точка. І в тій самій хвилі, як би з руви судьби прийшли перші Германи на італійську землю; прийшли Германи, яко спадкоємці, щоб відобрати стиг цілого світа в свої руки. І від тої хвилі прыгнетли Альпи своїм тягарем груди Римлян. Римлянин в свіджїм вінку побіди по битві під Замою перейшов би був до дневного порядку над голім дикуном, так як его предок уснів усунути Галлія, але Римлянин з часів циркусових ігор, і даром роздаваної пшениці, з часів мисом невідлукком годованих мурен, з часів адоптації дітний і законів, що мусили захохувати до подруги, з часів обид маєстату, боготворення цезарів, з часів денунціантів, Мессалів, Неронів і Селів, — той Римлянин з fin-de siècle-у знав вже, чого хоче від него Германія на основі своєї більшої моральної сили, і чого від него все буде хотіти: т. є. першого місця в світі.

І тут був покликаний до спадщини по Римлянах такий нарід, якого світ не видів ще від часу Грелів. Той нарід полишив нам відбитку свого мужеского ідеалу в особі Сігеріда, який є ще витвором старо-германської душі, хоч походить аж з 13-го століття. Так уявляли собі наші предки найвисшого представителя їх народу і певно були також до него подібні. Де в цілім світі є чоловік, який би з ним порівняв ся? В ніякій літературі сего не находимо. І то був благородний нарід, варт ратувати струнїлий світ! варт провадити світ і над ним запанувати.

Але тут мала піметити ся ще тяжка хіба старої німецької природи. Її недовстало світового розуму, ясного розуміння для дійствних потреб жита, яке було в повній мірі у Римлян.

Полїтика не є сама в собі ніщо иншого як лиш штука підпирати економічне жите народу, що є першою справою, якою чоловік мусить заняти ся. Если то економічне жите трапляє на перешкоди, то завданем

полїтики усунути ті перешкоди, а в данім случаю навіть знищити. Кожний нарід шукає собі хліба повздовж тих шляхів, які є в его батьківщині, то зн. в первітних часах повздовж долин і рік. А тепер запитаймо, в котру сторону тягне ся німецька вітчизна? В який бік пливають німецькі ріки, а разом з ними німецька пильність і підприємчивість? Виключно лиш на північ і всхід. Там на півночі приналежувало бурливе море відважного Фризійця в широкій світ. А на всході запрошувала широка, безмежна сарматська пло-сковина німецького хайбороба до поселення! Перші шпирителі арийської цивілізації, Греки стали панамі єгейського моря; другі знов Римляни запанували над Середземним морем, бо до того помогло їм положене їх краю, а треті, і послідні (!) Німці повинні були стати панамі широкого краю, довкола котрого бють філіями о беріг всі європейські моря. Если так не стало ся, то се лиш наслідки короткозорости наших предків, котрі не уміли направити своєї політики в той бік, який вказувало їм економічне жите. Ціла політика німецького народу була через півтора тисяч літ опанована тим дуром, що Німці мають яко, спадкоємці Риму, держати ся тої спадщини і старати ся удержати єї в куші, хоч їх зобов'язанем був лиш духовий провід. Німець уважав ся все спадкоємцем неіснуючого Риму, удержував штучно латинську мову в державнім житю, приймав для німецького духа все чуже і противне римське право, а до р. 1806 їм і державні цілі святаго римського цесарства і римського цесаря. Справу римської держави повинні були Німці полишити і пустити з рук, бо вона їм і так вимикала ся; а до чого тоді було би прийшло, то поуче нас історія початку Х-го століття. То нещасне стремління за Римом було в часі вандрівки народів зрозуміле; але коли вандрівки народів здесатукували німецьке племя, не прийшла і тоді німецька політика на свою властиву дорогу Почавши від Кароля Великого, мимо всяких острогов судби грали ми все роль римської держави, або радше ми грали мусїли, бо та звісна німецька вірність тягнула нас і на походи до Риму і на хрестоносні походи до Італії, Франції, Іспанії, місто морем до Британії, Скандинавії, місто поза Висду і Дунай до Вендів і Гуннів. Так наїшли ми собі в Італіянах наших ворогів, хоть нас нічо не повинно було з ними поріжнити, бо наші інтереси економічні нігде не вхолили собі в дорогу. Природні дороги економічного жита мусїли понехати ся, бо ні один цесар не мав зрозуміння для потреб свого народу. Ах, ему видавало ся гарнійше бути римським цесарем, як німецьким воєводою, ему подобало лишне дати затроїти ся гладким Італіянам паншетами з голубів, як а разом з диками німецькими медведями їсти горих з салом. Генріет і Горса, північні Вікінги, Ганза і Голандія показали чотири рази, яку вести треба політику, та на дармо. Если би ціла сила німецького народу стояла за сими елементарними появами німецького економічного жита, то ціла Німеччина (Alldeutschland) не розпадала би ся була ніколи на чотири частини, з котрих тепер одна про другу нічо не хоче знати, а не то вже про свою спільну матір: мови Скандинавії, Англії, Долішньої і Горішньої Німеччини були ще в 500—600 роках майже зовсім ті самі, а на кожній слатий ріжницї не були навіть так великі, як між латинською а умбрійською мовою, або між йонським і дорітським діалектом, що злили ся потім в одну писемну мову. А коли би німецький король був ційшов походом на дрібних королів морських над Тамізою і Зундом, коли би був побідив німецькі народи і всіх їх приневолив під свою власть, то нині була би одинакова писемна долішньо-німецька мова від Гаммерфесту до Готше, від золотої брами аж в російські степи.

(Дальше буде.)

Телеграми „Буковини“.

З дня 31-го марта 1898.

Відень. Теперішній намістник Галичини кс. Сангушко подав ся до димісії; наслідником его іменований гр. Лев Пінїнський.

Відень. Міністер фінансів предложив нині в палаті послів змодифікований прелімінар бюджетовий на р. 1898. Нормальні потреби виносять 717,946.604 зр. а покриті 722,271.982 зр.; лишає ся прото надвишка 4,325.388 зр., наколи в прелімінари бувшого міністра фінансів Біліньского була лиш надвишка 3,979.455 зр. Міністер вносить щоби з тої надвижки ужити суму 3,976.450 зр. на покриті обтяжень прелімінари інвестиційного, через перенесене кредитів будівляних до правильного прелімінара, через що сума правильних потреб піднесе ся на 721,923.054 зр., а потреби інвестиційні зменшать ся на 26,436.030 зр. Полишила би ся ще отже надвишка 448.928 зр. В новім прелімінари такі замітні зміни; 770.000 яко перша рата на будову власного поміщеня для міністерства оборони кравевої; 634.000 на будову касарень в Галичині і Далмачії; підвишене суми для заряду залізничного на 21,037.000 і 2 мільони в інвестиційнім прелімінари на забезпечення безпечности руху. За то доходи залізниць підвищили ся, так само як доходи при довгудержавнім і при полудневій залізниці.

*) За серйозну борбу не можна вважати кабінетову війну Росіян з Фридрихом II. Супротив маркітраїв середовічних не стояла ніяка словянська „державна“.

Рух поїздів залізничних

від 1-го мая 1897 після часу середньо-європейського.

До Чернівців приходять: з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців: посп. 11:28 рано, особ. 3:20 по полудні, особ. 7:57 вечер., посп. 8:11 вечер., особ. 6:10 рано; з Бурдженів, Іцкан, Гатни, Гадікальфи Гайбокої: особ. 8:09 рано, особ. 12:12 в пол., посп. 3:50 по полудні, особ. 10:00 вечером; з Новоселиць, Бояна, Садагури: мішан. 9:50 вечером, мішан. 11:30 рано. З Чернівців відходять: до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня: посп. 8:19 рано, особ. 8:54 рано, особ. 12:32 в пол., посп. 4:04 по пол., особ. 10:25 в ночі; до Гайбоки, Гадікальфи, Гатни, Іцкан і Бурдженів: посп. 11:48 рано, особ. 3:51 по полудні, особ. 8:32 рано і особ. 6:35 рано; до Садагури, Бояна, Новоселиць: мішан. 6:45 рано і мішан. 4:30 по полудні.	До Гайбоки приходять: з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карапчева: мішан. 6:35 рано, (на шляху Бергомет-Карапчів тільки в понеділок), мішан. 10:37 рано (на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1-го липня до 31-го вересня що понеділка і четверга) і мішан. 8:00 вечер (не їде в понеділок). З Гайбоки відходять: до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів: мішан. 8:14 рано (на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці) і мішан. 5:35 по полудні. До Гадікальфи приходять: з Радівців: мішан. 5:42 рано, мішан. 8:55 рано, мішан. 1:15 вполудне і мішан. 7:47 вечер. З Гадікальфи відходять: до Радівців: міш. 6:10 рано, міш. 10:03 рано, міш. 2:28 по пол., міш. 6:12 веч. і міш. 8:05 веч.	До Гатни приходять: з Кімполунгу, Вами, Гурагумори, Качики: мішан. 12:58 полудне, і мішан. 6:25 вечер. З Гатни відходять: до Качики, Гурагумори, Вами, Кімполунгу: мішан. 10:10 рано і мішан. 2:01 по полудні. До Іцкан приходять: зі Сучави: мішан. 4:42 рано, мішан. 8:42 рано, мішан. 1:30 по полудні, мішан. 6:30 вечер і мішан. 8:37 вечер. З Іцкан відходять: до Сучави: мішан. 3:27 рано, мішан. 6:30 рано, мішан. 10:09 рано, мішан. 2:16 по полудні і мішан. 7:18 вечер. До Вами приходять: з Рус-Молдавиць: мішан. 8:42 рано, мішан. 12:59 полудне, мішан. 2:04 по полудні, мішан. 3:22 по полудні, мішан. 5:45 вечер і 9:05 вечер.	З Вами відходять: до Рус-Молдавиць: мішан. 3:46 рано, мішан. 6:47 рано, мішан. 9:13 рано, мішан. 11:32 полудне і 2:50 по полудні. Поїзди між Вами а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вами, Драгоша і обох Молдавицях. До Карапчева приходять: з Чудина н. С.: мішан. 5:55 рано (лиш що понеділка) і 5:55 вечер (з ваймкою понеділка). З Карапчева відходять: до Чудина н. С.: мішан. 8:54 рано, (лиш що понеділка), мішан. 10:07 рано (з ваймкою понеділка) і мішан. 6:15 рано кожної днини. Примітка. Час середньо-європейський іде о 46 минут пізніше від черновецького часу.
--	--	--	---

Нова книжка

В друкарні Товариства „Руска Рада“ в Чернівцях
вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Україні“.

Сторін 159. — Ціна 70 кр.

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул.
Петровича ч. 2.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в НАРОДНІМ ДОМІ

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські як: діла, брошури, оголошення, табелі, цінники, рахунки, карти візитові, запрошення весільні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п., в мовах:

РУСЬКИЙ, ПОЛЬСЬКИЙ і НІМЕЦЬКИЙ.

Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! Удавайте ся з роботами до своєї „Рускої Друкарні“!

Хто хоче мати добру і дешеву МАШИНУ ДО ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене бо я також Русин і обслуговує Вас по братньому.

З поважанем

В. ДАНИЛЕВИЧ,

машиніст у броварі Штайнера в Чернівцях, при ул. Залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Шкільні повідомлення і Schulnachrichten

є на складі

в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, (препоручене Всєч. Духовенству і всім вірним Віпрєсєв. Митроп. і Прєсєв. Еп. Ординаріятами всіх трєх єпархій) обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарєкі знарядія, збіжє в зерні і солоді, єїно в єтогах і будинках против шкід пожарних.

„Дністер“ вступив в 6-ий рік своєї діяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	} 176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди ліквідують ся **безприволочно**. Подайє „Дністра“ приймає Банк **красвий** при пожикках гіпотєчних.

На жите можна обезпечати ся через „Дністер“ в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові в як **найкористийших** комбінациях.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“

єтоваришенє зарєєстрованє з обмеженою порукою, уділяє **пожикки** за оплатою 6 1/2% за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручитєлів, і приймає **вкладки** до опроцентования по 4 1/2%.

Зголошення о уділенє **агенцій** в окрєстностях, где нема близько агенцій „Дністра“ **приймають** ся.

Улиця Головна число 3. Б. БАЛЬТІНЕСТЕР молодший. Улиця Головна число 3.

Склад першої ц. к. уприв. фабрики товарів з альпаки і хіньського срібла В. Бахмана і Сп. у Відни.

Виключна продаж славних
італійських капелюхів
з фабрики
Борзаліно Джозєппе
в Александрії.

І. Генрик Іта ц. к. придворний фабрикант капелюхів у Відни.

Для мужчин модні тверді капелюхи у всіх красках з повети	2:50—5:00 зр.
Для мужчин модні тверді капелюхи у всіх красках з сукна	1:25—2:00 „
Для мужчин модні м'ягкі капелюхи у всіх красках з повети	1:90—4:50 „
Для мужчин модні м'ягкі капелюхи у всіх красках Loden	1:50—3:00 „
Для мужчин модні м'ягкі капелюхи у всіх красках з сукна	1:25—2:50 „

Для хлопців ріжнородні капелюхи Loden від 0:75, 0:85, 1:00, 1:25, 1:50 зр.

Найновіші краватки в ріжнородних красках з наших і заграничних фабрик від 30 кр. до 3 зр.

Рукавички, найліпші виробу у всіх модних красках, Glacé, Chair і шкіряні.

Рукавички уніформові від 40, 50, 75 кр. в гору.

Товари з бронзу,
цигарницї з бурштину,
альбуми,
товари шкірянні,
торбинки,
куфєрки
і прилади до подорожи.

Великий вибір парасолів

від сонця і дощу
від найдешевших до найкрасших і всілякі палички з правдивими срібними голловками.

Мужеске білє — солідний товар.

Ковнірї, маншєти, хустинки до носа, пончохи, шкарпєтки, шнурівки і шийки.

Англійські костюми для циклістів, камаші, шапочки, штильци, черєвики, парасолї.

Револьвери, оружє

і прилади до польованя.

Найбільший вибір — найдешевші ціни.

Черєвики для дам, мужчин, дівчат і дітий.

Лиш виключно добрий вибір.

Для мужчин.

Правдиві французкі Chevreaux до заціплювання на гузики, до шнурования і з гумовими вкладками	7:00—8:00 зр.
Правдиві французкі Chevreaux з телячими обкладками	4:50—5:50 „
Правдиві Rossspiegel гладкі і з обкладкою	3:18—3:75 „
Зелєні і пієля гаванської моди	5:00—8:00 „

Для дам.

Правдиві французкі Chevreaux до заціплювання на гузики, до шнурования і з гумовими вкладками	5:50—6:50 зр.
Правдиві французкі Chevreaux з телячими обкладками	4:00—4:90 „
Правдиві французкі з козлової шкіри Rossspiegel	3:00—3:50 „
Зелєні і пієля гаванської моди в двох красках	2:90—3:50 „
Зелєні і пієля гаванської моди в двох красках	5:00—7:00 „

Для дівчат і дітий.

Чорні шкіряні до заціплювання на гузики і до шнурования	1:25—3:50 зр.
Зелєні і пієля гаванської моди в двох красках	2:00—4:00 „

Склад патронів.

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
передне застереження.

Поодинокі числа коштують 8 кр.

Вісті політичні.

Посол Шустершиц, в мові, якої зміст ми подали в попереднім числі, згадав також про положене Русинів на Буковині і зовсім невдоволяюче, що тут не лиш, що не зважають на політичні, культурні і народні потреби Русинів, але навіть на редігійні.

Цілий сей тиждень, почавши від вітківки вицвонили засідання парламентарні. Цікаве було передовсім засідане з четверга, де при дискусії над пропозиціями в справі голодових заможог прийшло до великої бучі між партією Шенерера, а німецькими поступовцями. Прихильники Шенерера закидали поступовцям, що вони не хотіли дати підписів на внесені постанови міністерства Гавча в стан обжалованя. Тут показало ся, що Німці вже зовсім покинули гадку про свою Gemeinbürgerschaft і зачинають взаємно побивати ся.

Того самого засідання виїс міністер фінансів прелімінар бюджетовий, котрого головні точки ми подали вже в телеграмах і вилосось своє ехроче. Він звертає увагу палати, що до нині бюджет є неполадковий, а держава господарить провізорією, через що не мало терпить. Правительство мусить совістно держати ся границь бюджету предовсім в теперішніх хвилях трудних і не може бути видатків, на котрі недостеє покрити. Дотичить то головню інвестиційного фонду. Цілий ряд видатків для населеня пожаданих і важних для держави треба проте хвилево вздержати і так: не можуть бути на разі поладковані всі надзвичайні будови, дороги, мости, між иншими в Тироли і в Чехії, всі будови меліораційні, приміром на Дунаїці, Пруті, в Молдавії, далше в міністерстві торговлі всі видатки на підмогу промислу, нові подученя телефонічній, залізничній, як лінії Львів-Самбір, побільшене залізничних парків, в міністерстві рільництва інвестицій в державних добрах і лісах, в міністерстві просвіти видатки на заучню творів штуки, стипендії, розширення будинків для середніх шкіл, будови нових шкіл і т. п.

П. Огуневський закликав: А чи відпадуть також видатки на війско? Міністер Кайцль пригадав п. Огуневському, що війскові видатки ухвалюють всіпальні делегації. В дальшій експозе перестерігав Кайцль Палату перед різними ілюзіями. Ілюзією є насамперед, що новий податок особисто-доходовий принесе великі доходи. В бюджеті преліміновано в тій рубриці 15 мільонів, а що найбільше осягне сей дохід 18 мільонів. Відповідаючи на множество інтерпелляцій і жалоб,

які дійшли до него по причині невластивого виконуваня податкового закона, міністер відчитав обійчик, котрий сьвіжо розіслав до всіх краєвих дирекцій скаргу, з візванем, щоби в практиці як найстислійше донильшовувано приписів закона пр. що-до фасій, щоби їх самовільно не підвисчувано, в загальї щоби старано ся радше через пальці дивити ся, чим сикувати оподаткованих.

На вечірнім засіданю того самого дня промавлав між иншим посол Яросевич і Стояловський. П. Яросевич обговорював відносини галицькі, при чім прийшло до сварок між Дашинським а Меруновичем. Промова п. Стояловського, — хоть то була его Jungferrede в парламенті — не зробила вражіння.

Вже в телеграмах подали ми звістку про іменоване гр. Льва Пінйського намістником Галичини. Про се іменоване пише „Дьло“ так:

„Новий намістник — чоловік гладкий, не без спосібностей, шляхтич-консерватист, а польські дньники кажуть, що він і „silnej reki“ та великий прихильник розширення т. зв. „автономії краю“ — отже консерватист, а навіть тримтадрати тішать ся з его іменованя... Ми, Русини, нині можемо хіба сказати, що не маємо підстави поклати на гр. Пінйського своїх надій. А що буде, поживем — побачимо.“

Руслаи знов має надію на нового намістника і пише так:

„Новий намістник гр. Пінйський, мимо молодого віку (бо числить доперва 41 літ) займав вельми вишачне становище в політичній сьвітї. Яко посол до ради державної від р. 1889 а при тім учений юрист, письменник і професор римского права в львівській університеті, брав участь у всіх важливіших кодифікаційних працях парламенту, особливо-ж карного і цивільного права. Яко член парламентарної комісії польского коза і правний відгравав гр. Пінйський видатну ролю, виступаючи все сміло і рішучо в обороні консервативних засад і католицької церкви, а сї засади мав нагоду при різних нагодах виявити, іменю яко референт бюджету міністерства просвіти і яко генеральний референт бюджету краєвого. Его внесення ставлені в радї державній і в соїмі змагали до облегчення і поправки долі селянства. При різних нагодах гр. Пінйський виявив свою безсторонність і прохильність у відносинах до Русинів, а яко генеральний референт бюджетовий в соїмі відносив ся з належним зрозумінем рускої справи вельми прихильно до культурних потреб руского народу. В радї державній заявив ся також щирим прихильником руского духовенства, коли розходило ся о підвисненя

конірун і полішнене долї вдів і сиріт по сьвященниках.

Тим то витаючи гр. Пінйського на его новім становищі, маємо повну надію, що він на тім високім і вилітовім становищі, яко муж довіря королю, маючи належне зрозумінє рускої справи і національно-культурних, як і економічних потреб руского народу, посеред котрого уродив ся і виховав ся, приложить руку до того, щоби в більшій мірі подавано рускому народови ті засоби, які можуть довести его до культурного і економічного розвою, до осягненя призначеної і заporučеної конституційними законами національної рівноправности.

3 нагоди концерту М. Лисенка.

Допись з Київa.

Мотто: „Я артист є, люблю стрий-
ку.“ Франка: „Лис — Миката.“

„Малоросійське сало“ та „малоросійська песня“ се дві річі, якими вславила ся наша нація! В сїх двох словах, дякуючи вікопомному Гоголеви з його „малоросійськими повістями“, усе розуміння нашого народу, нашої історії, нашої культури! Сало — то материя, песня — то дух. Сало, справді, трапляється іноді смачне, але про пісню, здається ся занадто багато натурчати. Ми розуміємо зацанізованого урядника, який, напившись у канцелярії чорнила, з вдоволенем патакає про той смуток, про ту меланхолію, яких повна українська пісня: він нагадує собі часи, коли був ще людиною!... Розуміємо й грубого канцана, коли він під впливом української пісні починає плакати крокодилячими сльзми: він догадується, що на сьвітї — крім московської лайки та болота — є ще така сфера чуття, якої він второпати не може!... Але ми — по щирости — не розуміємо, коли сучасний патріот наш з патосом доводить, що на сьвітї нема нічого кращого над українську пісню! Нам здається, що патріотам годї вже затуляти собі очі патріотичною запаскою. Ми не говоримо-ємо про те, що наша народна пісня посьвітом своїм досить одноманітна, що емоція, яку вона викликає, досить одностороння, ми хочемо звернути увагу патріотів на те, що в піснях побутових смуток занадто легкий, меланхолія не глибока, зачіпає тільки поверхово, викликає дешеві водянисті сльози, не дає глибини чуття, а в піснях історично-політичних занадто багато розпук, зневіри, ніколи нема сильного, різкого поклику

Антика
А-ра Барбера
має на складі найліпше відоміючючі
вироблені у власній фабриці.

СВАТАНЕ ЛІТЕРАТОРА.

АМЕРИКАНЬСКЕ ОПОВІДАНЕ

Анни Фуллер.

(Дальше)

— Але Дік! можеш так много говорити? — сказав Джон.

— Чому-ж би ні? — відповів я. — Чейже по віку ніхто єї не пізнасть, бо є багато таких жінок, що мають тридцятьпять літ!

— Гарна вона? — запитала міс Лямб, усьміхаючи ся.

— Але на се питанє мусиш вже ти відповісти Джон, бо ти на тім ліпше розумієш ся, — сказав я до мого приятеля.

Та Джон не стратив голови, але відповів холоднокривно:

— Так! дуже гарна.

— Бльондинка, чи брунетка? — запитала міс Лямб.

— Дуже мила бльондинка, — відповів Джон сміло. — У неї сині, мріючі очі, і біла, сніжно-біла краска лица. Волося у неї золотистої краски, як рідко у жєнщини в середнім віці. Я знаю єї вже від многих літ і вона видає ся все так гарна як давнїше.

— То вона виглядає зовсім инакше, як собі можна представити старшу віком писательку, — запримітила мрс. Еллертон, а міс Лямб гляділа проникаючим зором на Джона. На єї устах колісала ся усьмішка. Вона думала видно, що у Джона є глибший інтерес для тої так милої бльондинки.

— То правда, — відповів Джон на замітку мрс. Еллертон і се певно одна з причин, яка їй позволяє так добре удержати своє incognito.

— Походить вона з доброї родини? — запитала генеальогічно настроєна тітка.

— Не знаю много про єї походженє. Вона живе зі своїм старим і недужим батьком, котрому принесла в жертву своє житє.

— Отже ще не віддала ся? — спитала мрс. Еллертон зі зростаючим інтересом.

— Ще доси ні, — відповів я скоро, не хотючи дати виключити ся з розмови.

— Але за то має багато обожателів, — додав Брент, — от приміром мр. Діксон, але впрочім ми всі єї невілляниками.

— Джон, — сказав я на то поважно, — хотїв би я знати, чи моє обожанє може взагалї мірити ся з твоїм.

— Може бути, що ні, — признав він, — але я хотїв лиш сказати, що ти єї шануєш.

— А догадує ся ще хто, що вона є авторкою тої повісти, — запитала міс Лямб.

— Ні, — відповів він, — навіть батько єї сего не знає. На ділі, — говорив він на крилах уяви, — то се лиш одна причина, яка спонукала єї так закрити своє авторство. Батькові єї противить ся вєлка жіноча слава; для него не було би тяжшого удару, як довідати ся, що его донька написала таку славну книжку.

— Се аристократична черта в его характері, — запримітила мрс. Еллертон. — Мій батько був такого самого пересьвідченя.

— А мій ні, — відповіла сестриниця. — Мій

батько був би надзвичайно щасливий, если би був мав талановиту дочку.

— Мій дорогий брат переняв ся був зовсім пересьвідченнями заходу, — жалувала ся мрс. Еллертон. — Мідь має якийсь нївелюючі впливи, — додала і звернула ся до мене, немов би допрошуючи ся потвердження своїх слів.

Я сего перше не згадував, але, кажуть люди, що я маю аристократичні черти лица і тому то, здається ся, мала до мене тітка більше довіря. Своєю дорогою, що волїв би мати зрієт і кремезність Брента; та як мене природа сотворила вже в меншій форматі, мушу вже тим вдовольати ся і витягати з того користи.

Але тепер хотїв я також визнєкати ситуацію, щоб довідати ся також щось про то, що нас інтересувало; тому то і сказав я:

— Але скажіть нам мрс. Еллертон, зато також щось про Леслі Сміт.

— Яка би я була рада, але сама нічо не знаю, — відповіла мрс. Еллертон. — Я навіть не годна догадати ся, хто то є. Лілїєн так задержує все в тайні передомною, що я вже зачинаю підозрівати, що вона сама ті вірні написала і жалую дуже, що я їх не перечитала перед опублікованєм.

Міс Лямб прислухувала ся тому зовсім спокійно і сказала свєбідно.

— Не бій ся, тіточко. Не будеш мати ні коли причини встидати ся того, що під твоїм дахом мешкав коли який геній.

Ми оба почали роздумувати над сими словами і потім, коли говорилисьмо про се, прийшли ми до пересьвідченя, що се було дуже дво-значно сказано.

обурення, ніколи нема заклик до боротьби із злом, гнобительством, а коли й є натяки на такі поклики, то вони переняті такою тихою меланхолією, що швидче з жалю заплачеш, як ухопиш ножа в руки!... Покірливе нарікання на долю, млавість, безенергійність є характеристичні прикмети української пісні. На скільки сон краще життя, нічого-нероблення краще діяльності, на скільки хвороба краще здоров'я, а меланхолія — бадьорости, на скільки й наша народна пісня краща від пісень інших народів!... Наша народна пісня приснилася, але ніколи не будить! Чи добра-ж, чи відповідна ся пісня для нації, що хоче жити, хоче зірвати пута і на те мусить напружити усі свої сили, усю свою енергію?... І чи не єсть се ознака життєвості нашої нації, що вона збуваєть ся, забуває свою поезію і прийма хоч паскудні, але не безнадійні пісні солдацько-московського циклю?... Чи не єсть се ознакою тою, що вона ступає на инший шлях життя?...!

Найкращою ілюстрацією до сих наших думок є концерт М. Лисенка, що відбув ся 20-го марта н. ст. Концерт почався о 8 $\frac{1}{2}$ г. вечером. Година, очевидно, пізня, але для українського композитора, щирого сина своєї „конспіративної“ нації, нічна доба саме відповідний час!... Дійсно, се жестоко примушувати людину за свої гроши не спати далеко за північ! Що нам в тім, що в кацарів такі сов'язі звичай?... Чи не краще по людськи раніш лягати спати?...!

Але... з самого концерту ми винесли журливі думки. Віддаючи нашу шану д. Лисенку, як композиторови й патріоту, ми не можемо не сказати, що концерт його справив на нас сумне вражіння. Перш над усе, хто укладав програму концерту? Ми не можемо поняти віри, щоб сам д. Лисенко. Таку програму міг би уложити якийсь підприємець, який рахує на тривіальний смак публіки, але для д. Лисенка, який нераз зворушував наші серця силою свого таланту, така програма — сором! Безперечно, кожен поодинокий номер програми був виконаний гарно, — але цілість, уся цілість концерту була негарна! Се тяжка правда, але правда! Тому, на нашу думку, єсть кілька причин. Перше — брак голосів. Очевидно композитор в цьому не винен, коли голосиста та співуча наша нація почала деренчатися! Але є дві причини, які лагають вагою на композитора. Перша — невдала аранжовка народних пісень, друга — невідповідність програми. Ми знаємо народні пісні, заведені у ноти д. Лисенком, знаємо й його композиції. І ті, і другі — загалом кажучи — прекрасні. В композиціях д. Лисенка щасливо з'єднав ся національний кольорит з індивідуальною енергією і, таким робом, в їх є те, чого бракує народним пісням, — надія: се надає так симпатичний характер його творчості. Але не так щасливо аранжує д. Лисенко народні пісні. Віддаючи, мабуть, дань сучасним стремлінням до гармонії, він нівечить мелодію, заглушає її і дає нам вражіння гвалту! На його аранжовці справдили ся слова Летуново, який пророкує, що „музика вже вичерпуєть ся і повертаєть ся до того, з чого вона почалась, се-б то до шуму“ (Соціологія на підставі етнографії). Ся аранжовка нагадала нам поезію д. Ребешанки, автора „розбитої бандури.“ Але що-ж робити, коли не що-разу вдають ся гарні річі... Гірко не те, а те що в програмі було багато масного... Підчас співання одної з таких пісеньок: „як дівчина по оленьки ходила, згубила снідишчку, а вражий козак знайшов та й не хоче віддати,“ дві польські панні демонстративно вийшли геть!... Правда, мій демократизм був помашений, бо такі допекли хоч пісню отому панству, але потім мені стало соромно... Я подумав, що, мабуть, панні не сподівали ся шансонетних співів на українському концерті... І вони мали рацію... Що таке український концерт? Чим він мусить бути? Се зойк наболілої душі нації, се спів раба і мріяння про волю, протест зневолених проти насильства, надія на кращу будучину, поклики до боротьби, гасло до розривання кайданів, се одно слово, змита слізьми пісня зрабованого народу, яку довго отримували, якій не було волі вилитись і яка, врешті вирвавшись з пут, звучить постою й прокляттям і будить в серці тирана тривогу, а в серця пригноблених вливає бадьорість духа і свідомість своєї гідності!... Ми інстинктивно хочемо на концерті почути ті ноти, яких через наше безсилля не вміємо примусити зденіти в иньшій формі. На таких концертах забуваеш, що ти раб, що тобі не вільно робити так, як роблять люди! На таких концертах чуєш сьміливий голос, що в вічі тиранови каже: „ти — тиран!“ і все, що єсть найкращою в душі, відгукуєть ся на той голос! Тоді вірши з цілого серця, що ніколи не подужають тиранів покірливого духа, що набереть ся він непереможної сили і принесе їм смерть!...

А нас поперід всього привитав д. Лисенко шумом, а потім заспівав еротично масні пісеньки!... То робило таке вражіння, ніби на попелище, на руїни нашого народу налетіла купка „останніх патріотів“ і, — дивлячись, як палають села, як гине люд, як плачуть матері, — ті патріоти запрошують викинути з серця „чисті пориви всі“ і віддатись насолоді легкого кохання на ґрунті, залитому кров'ю братів! „По оленьки ходила“, то колискова пісня для рослих, то спосіб знову приспати з такою працею збуджену свідомість народу, то деморалізація духа, то спів стрюхлой нації!...

І коли по сій пісеньці, я почув торжественні слова: „Кругом неправда і неволя, народ замучений мовчить“, мені здалось, наче геній нації прийшов ратувати її честь!... Здавало ся, ніби він, благодійний геній сили, бадьорости. — голосом, що рокоче, як грім, гукає: „Годі вам, сини Вкраїни, ходити по оленьки, пладитись і мерти в рабстві і багні! Дивіть ся: кругом неправда і неволя!“ І на поклик благодійного генія усі ці сучасні неблагоподобні „... еники“ продирали заспані очі і півдівотичним поглядом озирались, де-ж тая неправда і неволя?... І в їх невинні серця запалада тривога.

Але д. Лисенко зопекував вражіння, прислав совість „... еників“, яка дивуючись прокидалась, новою еротичною піснюю...

Коли скінчивсь концерт д. Лисенка викликали витали оплесками і „браво“, але шанували в ній не українського композитора, а людину, що дала сей приєм-

ний, трохи масний концерт! Молоді зробила овацію співцєви еротичних пісень, а не українському патріоту.

Ах! які то даври! Усе свідчило за безсилля нашої нації!

А тимчасом є гарні народні пісні і чимало їх є! Є гарні композиції і в самого д. Лисенка. Чому він для концерту вибрав усе, що найгірше, де нема ні змісту, ні мелодії? Крім того, чому д. Лисенко ніколи не співав композицій інших українських композиторів, як от Воробкевич, Нещинський і т. д.? А-же поміж їх композиціями є справжні перли! Чи може д. Лисенко про їх не знає? Йому найбільш талановитому з усіх наших композиторів, личило-б зробити школу української музики, а тимчасом він стоїть осторонь! Через що се? Чом не промовить він свого сильного слова, щоб у нас затріпались серця, запалав огонь? Чи може д. Лисенко тенером залив ся чим иньшим? У „Кіевск-і Сло-і“, в однім з попередніх чисел — читаємо: „Новая опера „Тарасъ Бульба“, написанная на рускомъ языкѣ нѣскольکو лѣтъ назадъ извѣстнымъ малорусскимъ композиторомъ г. Лисенко и не играная еще ни разу, теперь значительно измѣнена и дополнена. Авторъ на дняхъ ѣдетъ в Петербургъ хлопотать относительно постановки этой оперы на Императорской сценѣ. Въ оперѣ главныя партіи: Тарасъ (басъ), Андрій (тенор), Остапъ (баритонъ), панночка (меццо-сопрано); затѣмъ слѣдуетъ партія пана, татарки и жены Бульбы.“

Невже се правда? А коли неправда, то чом д. Лисенко не відповів листом до редактора, не надркував спростовання? Тепер, коли кожен українсь повинен дбати за увесь нарід, робити найменші уступки — кривда!

І який зразок для підростаючої України?

Руслак.

Н О В И Н К И.

Чернівці, 2-го квітня 1898.

Недіальні сходи. Пригадуємо, що завтра в неділю товариські сходи в кімнатах „Народного Дому.“

Поединок між пп. Штайнвандером а д-ром Фр. Штрайном відбув ся 29. м. м. в приватнім помешканню. Поединоківано ся тяжкими шаблями. П. Штайнвандер одержав легку рану в ліву скрять, а Штрайни тяжку рану в праву скрять. Секунданти вдержали борбу і сконстатували неспосібність до борби у п. Штрайни. Противники подали собі руки і розійшли ся. Причиною поединку була зневага Штрайни, котрої допустив ся Штайнвандер на одних зборах мужів довіря.

Кональні золота відкрито, — як ми свого часу писали, — в глибокій півночі Америки, в вітчині вічних снігів і морозів, в місцевості Кльондайк. На сю вість тисячі бездомних і жадних того жовтого ме-

Того вечера був я гордий з Джона. Та казочка, яку він мусів придумати про неіснуючу міс Лямб, мала на него такий вплив, що я его не видів ще ніколи більше говірливим. Его розмова видно дуже інтересувала Міс Лямб, але вона старала ся мимо того сего по собі не показувати, і поводила ся супротив нас обох однаково. Притім вийшов я таки ліпше, бо наколи міс Лямб старала ся бути більше рівнодушною, щоб закрити свою симпатію до Джона, то мрс. Еллертон поводила ся зі мною надзвичайно упереджаючи, не звертаючи на мого товариша уваги. Тому то і подобала ся мрс. Еллертон мені ліпше, як Джонови...

В кімнаті горів весело огонь і якомсь було тут так мило, що то на нас зробило вражіння...

— Але тут, то зовсім так я у нас на Вєході, — сказав я до міс Лямб, сїдаючи коло комина і запалюючи папіроску.

— Але Дік не має на гадці азияцького Ориенту, — сказав на то Джон, — лиш наше атлантичне побережжє...

— Так! так! я мав на гадці наші сторони — додав я.

— Тіпять то нас, — говорила на се міс Лямб, — що в сій винаймленій хаті чуєть ся так як в дома.

— Нам також видає ся вже, як би то була наша хата, так вже ми привикли. Мені каємо тут вже чотири роки і я сама не знаю по що.

— Але я знаю — говорила міс Лямб — бо маємо тут сусїда, що інтересує ся генеалогією.

— А длячого-ж ви тут лишаєтесь? — питав Брент міс Лямб.

— Я? Бо не можу розлучити ся з тим каньоном і з тїточкою. А ще до того зміна клі-

мату мала би шкідливий вплив на мого тигрєса...

— На вашого тигрєса?

— Я маю на гадці мого коня, бо так я его охрестила; як би ви побачили его з близька, то призналибсьє, що маю рацію. Але він зріс тут на сїй верховині понад шість тисяч стїп понад рівень моря і привик до сих околиць, до сего каньону і ріки Мези. Я же вам гора подобає ся?

— Зовсім негарна — відповів Джон.

— То вже мене тіпять, бо так говорить кождий на початку.

— Але се не тревало довго, — поправляв я Джона. — Як вийхалисьмо пополудни на степ, то гора була чудова.

— Що? Ви поїхали на степ; а не вздовж Мези? То з вас оригінальні туристи! То ви не були ще в „городі богів?“

— Нам говорили вже наперед, що ми там мусимо бути, і через то якраз Джон не хотїв вже там їхати.

— Дивно мені. Ще щось подібного тут не трафляло ся.

— Але зато завтра в нагороду можемо вам се чудо природи показати.

— А радше за кару, — додала сестрінниця.

В недовзі ми попрощали ся...

— Ну? — питав я Джона, коли ми вже виходили за браму.

— Ну? — питав мене Джон.

— Пайкс-Пік дуже гарний, як видить ся его з прерії...

— Пайкс-Пік чудовий...

Тут закурив Джон цигаро і глядїв дійсно на Пайкс-Піка. Снігова шапочка искрила ся від сьвітла зьвїзд.

Я ждав вже, чи Джон що не скаже, бо

радо було би мені не почути, як би Джон сам зачав говорити. Але ему видно не збирало ся на говорене, тому то мусів я сам зачати.

— Як же стоїть справа з цинїзмом? — запитав я вкінці.

— Не видно его.

— А з поезіями? Думаєш, що вона є авторкою?

— І на поетку не виглядає. Але то тяжко осудити. Що-ж ти гадаєш?

— Жінка — то загадка, яку тяжко відгадати, — сказав я, бо здавало ся мені, що буде найліпше, если сам не розпічну дискусії.

Говорили ми ще про се довго, ходячи з одного кінця міста на другий, але справи не рішилисьмо. Джон вже желав собі, щоб вона не була авторкою поезій, я з ним також. Мене принаджувала однак ся гадка, що та жєниця, з котрою я говорив і котра на вид була така весела, в глибині душі недужа на не вилічаний біль. Були хвилі того вечера, що мені здавало ся, що чую як хробак гризе сю рожу. Але здорове і рум'яне личко міс Лямб не вказувало на се, мов би душа терпіла, бо було здорове і веселе. Тим ліпше для неї. Але може то лице було лиш маскою, під котрою крив ся сум і грижа? І я рішив ся від тої хвилі, слїдити в будучности, чи в міс Лямб нема признаку смутку, а Джон шукав доказів на то, що то не она авторкою тих поезій. Можу однак заприїтити, що нані здогади не здійснили ся. По вийшнім виді не можна було нічо більше сказати, як лиш то, що міс Лямб була собі молоденька, образована панночка, що мала досить розуму, щоб писати добрі вірші, если би лиш у неї був до того талант, але також мала вона досить сили задержати то в тайні, если би се хотїла.

(Дальше буде).

тало потягло без всяких засобів в полярну країну, в золотоносне Ельдорадо. Там, де білий медвідь і полярний лис мали свої лежівниці, заробляв від людей всяких станів: жобрака, убогого ремісника та всякого рода авантюриків, котрих оминув американський „ліч“. Одна ціл — непогамована жажда золота злучила тих людей в одну цілість. Як гриб по дощі поетало зараз місто зі склепами, готелями, реставраціями, зивились навіть „веселі дівки“ співачки, щоб осолодити жите посеред вічних снігів і морозів. Правда, що місто се не має американської елегантності, трамвайів, 14-поверхових камениць і т. п. вигляд, але подобає більше на нашу Заставну, — бо доми в Клондайк то Шатра з галузя, обліплені глиною, даючи лише захист від вітру. До того така там дорожня, як за часів звістної облоги Парижа, коли щур платив за по 40 франків. Правда, многим судила доля налаштувати кишені і вернути домі з золотом вартості 100 тисяч доларів і більше, але знов многи померзли і загинули в снігах і тіла їх послужили за жир правним мешканцям тої країни, хижим звірам, а многих скопили недуги. На додаток прибули до країни золота і індивідуи, котрі без праці хотять посісти много золота, розсіялись банди опришків по тих дорогах, куда вертає ся з Клондайк, і ведуть своє легке, неплатне ремісло, а власті американські не можуть дати собі з ними ради. Між пошукувачами золота найшлися і такі, котрим доля усміхнулася на хвилю, добувшись золота, але вертаючи домі найшли смерть у снігах, маючи з собою стільки дорогого металю, що могли весело поважувати по великих містах Янкесів. От і недавно найдено в снігах двох замерзалих шасливців, а при однім було 70.000 а при другім 90.000 доларів в золотих штабах...

Дефравдацію викрито в державних домонах в Будапешті. В газеті урядовій появило ся візване від міністра рільництва Дараніого, щоби директор естадин в Фогарас, іменем Фабіан Маврович, зголосив ся в дирекції угорських домон під загрозою відповідних параграфів службових. Візване се стоїть в звязі з відкритою передше дефравдацією на 50.000 зр., сповненою Мавровичем, котрий вже давно утік з Угорщини, виславши вперед жінку і діти до Італії. Дефравдація в цілім розмірі ще не досліджена, але значно перевищує згадану суму. Маврович урядив собі ообрий план, як вести мальверзації. Чинні найму з поля, належачого до дібр камеральних, забирав він до своєї кишені, а збіже випродав так, що нічо не лишилось, а навіть овес призначений для стадии перемінив на „готову монету“. Крім сего „забанкував“ в касі шадничій в Фогарас всі термінові асигнації, забрав кавці і депозити та досить готівки з каси, а забезпечившись в сей спосіб на дорогу, дав ногам знати — виїхав за границю. За дефравдантом розіслано гінчі листи, але они віддай тільки допоможуть, ці листи за звістним Кешковским.

До кого належать каміні, спадаючі з неба? Тим трудним питанням займав ся довгий час суд в французькій місті Е (Аіх). Справа була така: Минувшого літа найшов підчас жнив селяський робітник в Лансон вбитий в землю аероліт, і віддав его господареві, що винаймав поле. О тім каміні, дивної форми і барви, довідали ся учені і писали про него багато, а декотрі наукові інститути хотіли навіть набути его на свою власність. Але господар не хотів его продати, позаяк він, показуючи камінь по більших містах, зробив від цікавої публіки красний гріш. Коли одного разу камінь був виставлений в Марсіль на публічний вид, найшов ся між цікавими і той робітник, що найшов камінь. Видачи який дохід приносить камінь господареві, зажадав для себе каміня або винагороди за знайдення. Господар не хотів о нічим чути. Справа опинилась в суді. Вкінці о камінь почав убігати ся ще властитель ґрунту. Скінчило ся на тім, що аероліт приєхали таки властители поля, а державець і робітник понесли кошта процесу.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Німці про будучність своєї раси.

(Далше.)

Вже більше займає ся цїсар тим, щоб відверти словянські народи, що в наслідок позаян всхідних Германів посували ся аж до центра Німеччини. Словянський клин в німечкій тілі перервав звяз між Скандинавією і Німеччиною, і владючи так важним положенням міг нанести смертельний удар Скандинавії, Німеччині західній або полудневій. Але і тут ціла цїсарська поміч була дуже мала. Заслуга ведення війни спадає на маркіграфів, рицарів, міщан і селян, коротко сказавши, лиш на нарід спадає заслуга за ті геройські подвиги, за се найважніше і найбільше діло середних віків.

Пам'ять того заховала ся ще по нині в народних піснях, що нині згадує ся там про ту побіду на Слов'янами. Була то велитонська робота, яка при природнім ході річній була би зовсім непотрібна, если би приміром Готи були полишили ся в нинішній Росії і усеїли з'асимілювати Слов'ян, а було би се їм удало ся, бо Слов'яне були тогди ще дуже нечисленні і без всякої сили. То, що Німці вепіли відбити свої землі над балтійським морем, Одрою і Дунаєм, а потім і даліше в Пруссії над Вислою, було вже великим подвигом, але німечка Росія! що за чудова мрія, яка

могла би бути нині дійсністю, а навіть мусіла би бути. Добре сказав поет:

Ich besass es doch einmal
Was so köstlich ist!
Dass man doch zu seiner Qual
Nimmer es vergisst!

В 17-ім столітті постигла доперва Німців лиха доля! Нарід понав в довгий сон і то лиш через ту суперечність, яка настала між інстинктами народу, а державною волею. Німечке ім'я було вимазане змежи живучих. Були може Німці, але не було німечкого народу. Від 1618 р. до 1715 р. товчуть ся по німечкій державі Швеції, Французи, Іспанці, Італіанці, Кроати і Пандури, і збиткують ся над німечким народом, який починає поволи тратити свою личну і народну гордість. То почуте вимирає поволи, а знаменитий слід того подишив Гете; его „Вільгельм майстер“ на запитане, якої він народності, відповідає, що на жалі є лиш Німцем. На жалі належить він до того народу, котрий більше попрацював при освободженню людскости з незнанія і пересудів, як всі інші народи разом зібрані. Тяжкі то були часи для німечкого народу, дуже тяжкі, а німечкий поет Гельдерлін каже на спогад тих хвилях:

O heilig Herz der Völker, o Vaterland,
Alldulndend, gleich der schweigenden Mutter Erd'
Und allverkannt, wenn schon aus deiner
Tiefe die Fremden ihr Bestes haben.

В тих часах стратив нарід по більшій часті свої стремління свободоловлив і набрав ся тих „вірнопідданьчих“ признак, які ще нині Німці мусять з собою носити яко клеймо Каїна, і що нам огидить так нашу літературу 17-го і 18-го століття. Хто може взяти за але нашим великим духом з переднослідного століття, що вони зостогидили собі ту нещасливу німечкість воліли називати ся „горожанами цілого світа“, як Німцями. Хто буде тому дивувати ся, що навіть в нашім столітті так богато Німців уважає займати ся народними справами за щось дикого, необразованого, атакістичного, і з погордою дивить ся на то? Ніхто не буде також дивувати ся тому, що Німці не мають народної гордості. Тут лежить і причина, що ми робимо велику ріжницю між „народом“ а „нацією“ і кличемо „Вся для народа“, але „Нічо для нації“. І через то виробило ся таке поняття про Німців, що супротив них можна собі безкарно всього дозволити, а воно виробило ся не лиш у Французів і Англіїців, але також у Поляків і Мадярів. Чи-ж інакше дозволили би собі Мадяри підчас святкування свого тисячлітнього пановання говорити публічно такі обидливі для Німців слова, які вони дійсно говорили, мимо того, що Німці перші принесли їм цивілізацію, навчили їх роботи коло хліба, конати руду, будувати міста і вкінці освободили їх з турецької неволі. А всьо то стало ся лиш через ті нещасливі часи, які запанували в Німеччині між р. 1698—1866.

(Далше буде.)

Наука, штука і література

Артистично-Літературні новини. Книжка І. В. Щурат. Мої листи. Видавництво М. Залчківського. Львів 1898. Книжка обіймає 61 коротких віршів на 70 сторонах французької вісімки і дуже добре представляє ся зверху: добрий папір, гарний друк, одним словом — видане старанно. — Але що-до змісту, — не вдаючи ся в критичний розбір і оцінку віршів, — завважаємо ось що: книжка не дає нічого нового. Не говоримо о перекладах, але з 31 оригінальних віршів, які тут є, 12 було друкованих в „Lux in tenebris“, збірнику поезій виданім Д. Лукіановичем в 1895 р., яко III. кн. Універсальної Бібліотеки; других 12 читалисьмо в 7. ч. „Зорі“ з р. 1897 під збірним заголовком *Amor vincens*, а що-до прочих 7 віршів не можемо нічо під тим взглядом сказати не маючи під рукою „Зорі“ з 1897 р. і „Життя і Слова“. Зваживши, що також в „Lux in tenebris“ поміщені самі перекладки, питаємо, чи заходить потреба в такім короткім протязі часу друкувати у третє ті самі віршники з тою хіба ріжницею, що в „Lux in tenebris“ починаєсь кожда стрічка від великої, а ту від малої букви.

Образи для школи і дому. Товариство для репродукції творів штуки у Відні зачало минувшого осені видавати Образи для школи і дому. Вже написе вказує, що підприємство, обдумане на великі розміри, має широку, популярну задачу і двом головним основам нашого культурного життя має подати скромну, але сильну поживу. Школі мають принести хосен образи, бо подадуть їй велику силу образowego матеріялу поглядowego з усіх областей знання в систематичній формі і артистичнім виді, домови, — до котрого дістануть ся просто або за посередництвом школи, — бо они призначені утворити тісну звяз між духовними потребами молодежи й осіб старших і серед покоління осіб дорослих наново оживити охоту до науки, що у них нераз лежить облогом. Позаяк підприємство має служити до духовного образования, то-ж буде неначе забавкою й незаметно підготовляти основу для загального і здорового відчування та розуміння штуки, якого за наших часів ще багато бракує.

Міністерство віроісповідань і просвіти звернуло на підприємство товариства дуже старанну увагу і оцінюючи вповні его многоважне значіне для шкільництва, поручило комісії фахових мужів розслідити

основи цілости, як і поодинокі стадині виконання, а при тім постійно мати на оці всі артистичні та педагогічні вимоги і допильнувати, щоби їх узгладнено. А за покликком товариства пішла охотно ціла громада визначних артистів з усіх країв австрійсько-угорської монархії, щоби щораз більше вживати ся і успішно заглубляти в тяжкі задачі, які мають сповнити. Лише спільна діяльність штуки і педагогіки, свідоме цілі сполучене наукового досвїду та артистичної творчости змогли бути порукою, що образи для школи і дому справді відповідають своїй цілі під кожним взглядом.

Новіша педагогіка чимраз голосніше і усьильніше домагає ся, щоби школа відлучені і теоретичні виводи більше чим доси оживляла, доповняла або заступала средствами науки поглядовой. Ідеал образования наших часів домагає ся правдивих, певно означених виображень про зміслові прояви й події світотів в теперішності і в минувшині. А щоби рухливої фантазії, найціннішого добра молодежи, не окувати завчасу, а лише повести на правдиві шляхи, наука поглядова не повинна бути суха й нецікава. Ось в чім Образи для школи і дому мають послужити за хосенний чинник. Они не подають мертвого вирізка з природи і тяжких віднов історичних подій, лише живі артистичні твори, в котрих фантазія може знайти поживу. І позаяк яраз се можуть подати індивідуально спостерігані й артистично поняті образи і мають новне право до назви творів штуки, можуть відповісти не йно своїй найближній дидактичній цілі, але й для осіб дорослих бути жеродом великої артистичної приятности.

З великою власною шкодою штука наших часів, — винявши лише англійську і ще може французьку, — полишила виготовлене образів для молодежи мов не нарушеним областю ремісничій фабрикації, а знаменем еї виробів є звичайно недовстача всякої артистичної стійности, а вже що найбільше звичайна поправність. Замість в найбільше принятливім виді класти основи загального, здорового відчування штуки, що може бути одинокою запорукою успішного процвітту штуки, засуджуємо молодеж на то, щоби вдоволялась плодами штуки сумнівної стійности, а їх шкідні впливи треба поборювати аж в більше зрілім віці естетичним процесом очищення. В області книжок ілюстрованих і образків для молодежи потреба скорої і основної реформи. Товариство для репродукції діл штуки вважає собі за честь, що дає почин в сій справі. Оно зриває з нездорового завадою, яка приписує для молодежи иньшу, менше стійну штуку, чим для осіб дорослих та спокійно вдоволяєсь похвалою від молодежи. Образи, які оно видає, мають бути правдиві, поважні і дійсні твори штуки, а не треба їх оцінювати після жадного иньшого мірила, як після сего, що его прикладає до твору штуки чистий вироблений смак. А тим сповняють они гарну задачу, що розвивають у старших і молодших однакові артистичні погляди.

Видавництво се призначене передовсім для дому і тої часті народу, який недовстає часу та нагоди до вильної науки, то-ж на поодиноких картах подає ся по другій стороні пояснюючий текст, який виготовлено у всіх мовах Австрії; він придасть ся все там, де образ подає види або події, котрих зрозуміне вимагає певного знання. Оглядач має образом збогачувати або відсвіжати свої відомости, бо вдоволене образом спонукає его докладнійше дізнатись про се, що він представляє. А з другої сторони текст має его спонукати сильнійше переймити ся образом, чим се можна зробити побіжним огляданем. З тим текстом, кольорованим або темним, розлетять ся образи по найдалших закутках і окраїнах Австрії і поза границі монархії. Сподіємо ся, що они силою, якою красне і добре остаточно все таки доходить до побіди, кріпко приймуть ся яко дороге й миле майно там, де їм призначено служити, — в школі і в домі.

Видавництво обіймати ме образи з різних областей, а на початок видасть коло 500 карт 1) з історії біблійної; 2) ілюстрації до переказів і легенд; 3) ілюстрації до казок; 4) з історії австрійської і всемирної; 5) з географії; 6) образи життя народного; 7) образи з життя звірят; 8) ілюстрації технічних уряджень; 9) з історії штуки.

Доси вийшла перша серія образів (25 карт) з різних областей. Головний склад тих образів в ц. к. Накладі шкільних книжок у Відні. Образи репродуковані ріжними красками продають ся по 20 гелерів, а чорні картини по 10 гелерів.

Телеграми „Буковини“.

З дня 2-го квітня 1898.

Відень. Wiener Ztg. оголошує відручне писемо цїсаря, в котрім цїсар зазначивши цілковите виздоровлене архикнязя Фердинанда д'Есте розпоряджує, щоб ему у войску віддавано такі самі почести, як генеральному інспекторові війск. — Wiener Ztg. оповіщає скликане делегацій на 9. мая до Будапешту. — Вчора промавляв в дискусії над заявою правительства п. Волян.

Рух поїздів залізничних

від 1-го мая 1897 після часу середньо-європейського.

До Чернівців приходять: з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців: посп. 11:28 рано, особ. 3:20 по полудні, особ. 7:57 вечер., посп. 8:11 вечер., особ. 6:10 рано; з Бурдженів, Іцкан, Гатин, Гадікфальфи Гайбоки: особ. 8:09 рано, особ. 12:12 в пол., посп. 3:50 по полудні, особ. 10:00 вечером; з Новоселиць, Бояна, Садагури: мішан. 9:50 вечером, мішан. 11:30 рано. З Чернівців відходять: до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня: посп. 8:19 рано, особ. 8:54 рано, особ. 12:32 в пол., посп. 4:04 по пол., особ. 10:25 в ночи; до Гайбоки, Гадікфальфи, Гатин, Іцкан і Бурдженів: посп. 11:48 рано, особ. 3:51 по полудні, особ. 8:32 рано і особ. 6:35 рано; до Садагури, Бояна, Новоселиць: мішан. 6:45 рано і мішан. 4:30 по полудні.	До Гайбоки приходять: з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карачева: мішан. 6:35 рано, (на шляху Бергомет-Карачів тільки в понеділок), мішан. 10:37 рано (на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1-го липня до 31-го вересня що понеділка і четверга) і мішан. 8:00 вечер (не їде в понеділок). З Гайбоки відходять: до Карачева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів: мішан. 8:14 рано (на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці) і мішан. 5:35 пополудні. До Гадікфальфи приходять: з Радивців: мішан. 5:42 рано, мішан. 8:55 рано, мішан. 1:15 вполудні і мішан. 7:47 вечер. З Гадікфальфи відходять: до Радивців: міш. 6:10 рано, міш. 10:03 рано, міш. 2:28 по пол., міш. 6:12 веч. і міш. 8:05 веч.	До Гатин приходять: з Кімпоунгу, Вами, Гурагумори, Качики: мішан. 12:58 полудне, і мішан. 6:25 вечер. З Гатин відходять: до Качики, Гурагумори, Вами, Кімпоунгу: мішан. 10:10 рано і мішан. 2:01 по полудні. До Іцкан приходять: зі Сучави: мішан. 4:42 рано, мішан. 8:42 рано, мішан. 1:30 по полудні, мішан. 6:30 вечер і мішан. 8:37 вечер. З Іцкан відходять: до Сучави: мішан. 3:27 рано, мішан. 6:30 рано, мішан. 10:09 рано, мішан. 2:16 по полудні і мішан. 7:18 вечер. До Вами приходять: з Рус-Молдавиць: мішан. 8:42 рано, мішан. 12:59 полудне, мішан. 2:04 по полудні, мішан. 3:22 по полудні, мішан. 5:45 вечер. і 9:05 вечер.	З Вами відходять: до Рус-Молдавиць: мішан. 3:46 рано, мішан. 6:47 рано, мішан. 9:13 рано, мішан. 11:32 полудне і 2:50 по полудні. Поїзди між Вамию а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стаціях Вами, Драгоша і обох Молдавиць. До Карачева приходять: з Чудина н. С.: мішан. 5:55 рано (лиш що понеділка) і 5:55 вечер (з вийською понеділка). З Карачева відходять: до Чудина н. С.: мішан. 8:54 рано, (лиш що понеділка), мішан. 10:07 рано (з вийською понеділка) і мішан. 6:15 рано кожної днини. Примітка. Час середньо-європейський їде о 46 минут пізніше від черновецького часу.
--	---	---	---

Г. Файлес

оператор нагніток

Чернівці, ул. Руска ч. 6.

Хочете заробити гроші?

то підіть вашу адресу під В300 до Louis Wolff's Annone. Exped. Leipzig.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий умирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лік

всє лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з антики Ріхтера і для остерожности приймати лише флашки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Антика Ріхтера

під золотим левом у Празі.

Позволю собі повідомити П. Т. Публику, що я набув в дорозі купна

СКЛЕП ЮВІЛЕРНИЙ

з товарами зі срібла і золота в Чернівцях, в ринку ч. 9.

котрий доси мав фірму АЛЬФРЕД СКШИЦКИЙ, і буду его провадити на далі під фірмою моєю:

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ

ювілер, золотник і годинникар,

де буду мати все на складі багатий вибір дорожочинностей, товарів золотих і срібних, золотих і срібних годинників як також товарів з хінського срібла з реномованих фабрик ХРИСТОФЛЯ і БЕРНДОРФА і буду старати ся продавати по найдешевших цінах.

Рівночасно повідомлю П. Т. Публику, що я був довгий час занятий в найбелішних фабриках і можу оправляти дорожочинні камені після найновіших фасонів. Направляю як найліпше товари золоті, срібні і годинники. Порученя з провінцій виконую екорю і точно. — Ціни умірковані. — Если товар не до внодобі, то вимінюю его сейчас. О ласкаві замовленя просить

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

єсть в неділю і свята від 9 до 11 години рано отворена.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хінського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою В. М. F.

Черевики

ручної роботи

для мужчин лякер. з гумою . . . зр. 4.75
 „ „ „ шнуровані . . . „ 5.25
 „ „ „ паризкі . . . „ 4.—
 „ „ „ з гумою . зр. 2.75—5.50
 „ дам козлячі сальонові . . . від. 1.25
 „ „ зі шпангою . . . „ 1.90
 „ „ лякер. сальонові . . . „ 1.80
 „ „ зі шпангою . . . „ 1.90

Дамські черевики до шнурованія і заціплюванія від зр. 2.50 в гору.
 Дитячі черевики до шнурованія і заціплюванія від 90 кр. в гору.

Полотняні черевики до гімнастики від 40 кр. в гору.

Великий вибір мужеских, дамських і дитячих рукавичок.

15% рабату!

даємо лише ми від цін за біле др-а Егера після цінника.

Великий вибір бальових вахлярів.

Правдиві

фішбінові шнурівки

від 1.25 почавши.

Виключна продаж циліндрів

з фабрики Ц. Месмера у Відні

і з фабрики І. Гікля в Найтіштайн.

Великий склад правдивих англ. капелюхів.

Шовковий клас найновішого фас. . зр. 5.50

„ куліндер „ „ 4.50

Мужескі капелюхи з твердим криє. „ 1.75

„ „ „ „ „ 1.20 в гору

„ „ „ „ „ 1.38 „

„ „ „ „ „ 1.25 „

„ „ „ „ „ 1.58 „

„ „ „ „ „ 1.18 „

Хлопчячі „ „ „ „ 1.70 „

Гарні пера до капелюхів.

Парасолї з велїзними ручками.

З чистого шовку від 3.— до 6.—

на пів зі „ „ 1.38 „ 1.98

з чистого вовни „ „ 1.58 „ 2.18

на пів з „ „ .98 „ 1.58

з англійск. деревляними ручк. „ .75 „ 1.90

для мужчин батистові сорочки з шовковим передом зр. 2.58

Сорочки для мужчин гладкі від 1.18 в гору

„ „ „ „ „ 1.38 „

„ „ „ „ „ 1.58 „

„ „ „ „ „ 2.25 „

„ „ „ „ „ 1.38 „

Корсетки для мужчин

гладкі, расстовані, білі і в інших барвах, від 18 кр. поч.

Ковніри і маншети

маншети, першої якості, поцвіріні 6 шт. зр. 1.80

„ другої „ „ 6 „ „ 1.50

ковніри, першої „ „ 6 „ „ 1.05

„ другої „ „ 6 „ „ .90

Калїсони з Gradl-полотна від 70 кр. в гору.

Льняні хусточки 12 штук від 90 кр. в гору.

Шлийки для мужчин і хлопців.

Найновіші палички.

Білі краватки батистові і шовкові від 15 кр. почавши.

Краватки вузлові і пів-Lord.

Черевики

до снігу.

для мужчин пара черевиків до снігу 3.90 зр.
 „ „ „ „ „ 3.30 „
 „ хлопців „ „ „ 2.25 „
 „ дїтий „ „ „ 1.80 „

Кальоші для мужчин

від 1.90 почавши.

Дамські кальоші

від 1.25 почавши.

Кальоші для дїтий

від 75 кр. почавши.

Гумові черевики

до гімнастики від 1.10 почавши.

Рукавиці шовкові і нитяні від 18 кр. почавши. Великий вибір рукавиць Glacé.

Виходить в Чернівцях:

середу, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровица ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належність за інсерації
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
переднє застереження.

Поодинокое число коштує 8 зр.

БУКОВИНА

Політичні замітки.

Парламент на урльопі.

Довго була недужа наша палата послів... За часів гр. Баден'юго занедужав наш парламентаризм тяженько, прийшла така тяжка криза, що вже думали люди: „от, от, кінець йому буде.“ Та за передвчасні були надії соймів, що ждали на смерть свого бездітного стрийка-парламенту і думали взяти по ній спадщину... Стрийко подужав Богу дякувати, приходить до здоров'я, а братанці-сойми поспускали нос і лиш тішались надією, що „коли не тепер, то в четвер“ прийде центральному парламентови кінець і спадщина таки спадє на сойми...

Як сказано, парламент подужав... Не дуже то він так і здоров, бо цілий минулий тиждень минув на довгих балаканях, з котрих нікому пожитку не буде, але для такого недужого, на котрого смерть вже числили деякі автономістично і федералістично розположені люди, — і се добре. Хід недужого ще непевний, він шпортає ся, але надія на будучність, що він буде ще зовсім добре і без куль ходити! Та на нещастє для него сьвята на перешкоді і засідання парламенту відкладає ся аж до 20-го квітня. — У сьвітї відносини непевні, кожда держава побільшує свою маринарку, Росія аж 90 мільонів рублів сипнула відразу на воєнні кораблі, то-ж і Австрії треба-б до того взяти ся. Тому то скликають вже і делегації на 9-го мая, і вони будуть мати нагоду показати ся патріотичними і ухвалити певну скількість мільонів на то, щоб австрійська фліга безпечнійше плила по всіх морях. А тимчасом парламент аж до 20-го квітня буде на... урльопі.

Глухі чують, сліпі видять... а німі промовили...

Сими словами винятими із письма сьв. розпочинає наш віденський дописувач, свою звістку про промову посла Воляна... Ви певно, Шановні Читачі, не вірите своїм очам і зачинаєте сумнівати ся, чи се случайно не помилка друкарська, але ні! То таки дійсно промовив п. Волян в парламенті і то при повній палаті. І хоч се таке велике чудо, що аж пригадують ся нам слова письма сьв., то все таки чудо і диво тим більше, що пос. Волян промовив розумно. Він говорив і про те, що руска мова покривджена на Буковині, що нарід терпить біду, що треба би землі православного релігійного фонда пускати в аренду мужикам... Чи-ж се не розумно?

Але коли ми читали сю мову п. Воляна, пригадала ся нам цікава сцена з нашого сойму. Коли в день по звістній афері з 5000 зр., котрі сойм против волі бар. Мустаці відмовив дати на жидівський свротинський дім, бар. Мустаца промовляв в соймі і витягав нові свої провідні оклики, як „австрійська лояльність“, „буковинський патріотизм“ і т. д., крикнув до него п. Стефанович: „Aber Herr Baron, warum haben Sie das nicht früher gesprochen?“

Таке саме і з послом Волянм. І ми его запитаємо: „Пане Волян! Чому Ви сего передне не говорили?“ А Ви тимчасом говорили сего року в соймі, що руска мова в гімназії не потрібна, а в своїм часі, коли п. Пігуляк говорив в соймі про виарендованє земель релігійного фонда мужиками, то ви кричали „соціолог.“ (Натурально п. Волян не розумів того, що говорив, бо він хотів сказати „соціалет.“)

А нині пускає ся п. Волян на такі (по своїй гадці) „соціологічні“ дороги і зачинає говорити про се, що перше побивав... Се впро-

чим нічо не шкодить... У нас приміром є пословиця „учи ся розуму до смерті.“ Коли отже учителі народні будуть в школі говорити про сю пословицю, то будуть мати для дїтий живий примір перед очима, бо-ж і п. Волян навчив ся розуму аж на старість. Чи се явище буде у него постійне, чи може се лиш lucidum intervallum, то покаже нам будучність сего велими шановного п. посла і члена буковинського виділу краевого.

Згода в парламенті.

Згода... але не у всім! В однім лиш голосованю голосували майже всі (з виїмкою трех) послы парламенту однаково, що у нас нечуванна річ. Деякі часописи взяли на спосіб, щоб подавати своїм читачам сконфісковані статі. Удавали ся вони звичайно о одного зі знайомих послів, а той вносив в тій справі інтерпеляцію до правительства і відчитував при сій нагоді цілу сконфісковану статю. Тепер вже була та статя затягнена в стенографічний протокол і можна єї було печатати в часописи, натурально що не як статю, але як інтерпеляцію в парламенті. Таке поступованє часописей дуже було не до вподоби п. Бобесови, прокураторови державному у Відні, бо він тратив тим чином власть над часописями. Взяв ся він отже на спосіб і обжалував ред. Arbeiter Zeitung д-ра Адлера а суд засудив его на тиждень арешту і 150 зр. кари. Ізза того випадку виїс німецький націонал п. Гофман Веленгоф інтерпеляцію в парламенті, а міністер справедливости др. Рубер сказав, що він безпосередно в тій справі нічо не може зробити, бо справа є в дорозі до касаційного трибуналу, але він приказав вже генеральному прокураторови виступити против того рішення суду I-ої інстанції. При тій нагоді дістало ся добре д-рови Бобесови і радникови віденського суду Гольцінгерови від послів. — Зараз таки того самого засідання поставили послы Вольф, Феркавф і Гогенбургер відповідні внесення, щоби прокуратория перестєрігала строго §. 28. закона прасового, в котрім сказано, що промови виголошених в парламенті (отже і інтерпеляцій зі сконфіскованими статями) не можна конфіскувати. Послы Вольф і Феркавф зrekli ся своїх внесень, а внесенє п. Гогенбургера прийнято всіми голосами против трех. — І не чудо то в нашім парламенті?

Новий намістник Галичини.

Про нового намістника Галичини гр. Льва Пінїнського появили ся цікаві комуїкати у віденській пресі. Іменованє гр. Льва Пінїнського має політичне значінє, бо вічні жалоби галицького населєня на галицьку адміністрацію найшли послух в міродатних сферах і новий намістник має зайняти ся полагожденєм сеї справи. Такі вибори як за Баден'юго, будуть під рукою Пінїнського неможливі, бо він сам сказав в кружку приятелів, що до таких виборів не допустить, або зі свого етаповища уступить. Оскільки єї вісти правдиві, знати не можемо. Потвердженє хіба можна пайти в тім, що гр. Пінїнський конферував з рускими опозиційними послами, заявив їм, що хоче справедливо управляти краєм, і просив послів, щоби про всякі кривди і несправедливости, яких нарід руский зазнає від урядників, доносити ему, а він справу розслідить і виновних укарає. Але видно гр. Пінїнський бояв зійти ся зі всіми послами, а говорив лиш з двома т. е. Окуневским і Тяничкевичом, бо в недільнім числі Neue fr. Presse заявляє п. Ярославич, що він на ніякій конференції з гр. Пінїнським не був. Мимо того однак праса руска не дуже то одушевляє ся Пінїнським і тою зміною системи, яка має прий-

ти, знаючи, що галицька адміністрація пересякла старим духом аж до амтедінера, і хіба по такій ґрунтовній реформі, де би що-найменше половина урядників адміністративних галицьких дістала „blauen Bogen“, міг би настати якийсь порядок в Галичині.

Чим буде Абрагамович?

Ширять ся слухи (їх ширить різні віденські часописи), що маршалок краєвий Галичини, Станислав Бадені уступить, а на его місце іменований буде Абрагамович, бувший президент палати послів. Ту змїну коментують так, що міністерство гр. Туна хотіло позбути ся Абрагамовича з парламенту і пропонувало ему перенесенє до палати панів. Таким чином була би се уступка для лівих. Але Абрагамович не дурний. Він зніюхав письмо носом і знає, що перенесенє до палати панів рівнає ся політичній смерті, тому то і не хотів він на то згодити ся. Але Тун придумав видно иньший спосіб, і дуже можливо, що ще перед осеню опинить ся Абрагамович у Львові.

Еміль Золя і его засуд.

В Австрії думає ся дуже багато про експорт і імпорт, закладає ся експортові і імпортові товариства для різного рода товарів, а ніхто не подумав ще про заложенє імпортового товариства, котре-б імпортувало до нас політики з заграниці. Стара історія, що наші політики ледачі, а заграницею таки трафляють ся люди, що уміють політикувати і, як то циган казав, ходити поміж дощ. Найліпшим доказом справа Золя. Иньше правительство було-б не знало, що з тим фантом зробити, а у Франції найшов ся на то спосіб, щоб „вовк був ситий і коза ціла.“ Щоб ратувати честь генерального штабу, засуджено Золю перед судом присяжних; щоб ратувати честь Франції перед цілим сьвітм, увільнено Золю в касаційнім трибуналі від засуду. І як гарно французький касаційний трибунал уміє мотивувати свої вирокі. Міністер війни — по думці трибуналу — не був компетентний до внесення обжалованя на Золю, а лиш президент того суду воєнного, що судив Ентергазого; з тої формальної причини трибунал касаційний зносить засуд суду присяжних, не вважає однак відповідним розписати нової розправи. І так по старій пословиці і вовк ситий і коза ціла, бо і штаб генеральний має сатисфакцію і Франція уратувала свою честь перед Европою.

Чи буде війна?

Війна між Іспанією а Америкою о остров Кубу займає вже цілий тиждень уми цілого сьвіта. Опінія публична в Америці настроєна дуже воєнничо, хоть безпосередно Американці в тій справі о остров Кубу не заинтересовані, але вони тримають ся доктрини Монро, що Америка для Американів і для того беруть ся до тої справи з островом Кубою, бо на кождий случай остров американський. Лихі люди кажуть, що тут зовсім о то не ходить, але лиш о американський бізнес. Тут мали многі Американи вложити свої капітали в плантації, і позаяк ті капітали не рентують ся, бо за панованя Іспанії на Кубі вічно мусить бути якась ворохобня, то Американи хотіли би звідтам позбути ся Іспанії. Обі сторони настроєні дуже відважно, хоч одна і друга має великі браки. Американи мають гроші, але не мають доброї воєнної маринарки, а Іспанцям не достає грошей, хоть ріжними силами о них старає ся. Ситуація стає ся зовсім серйозна. В поведілок підкомітет сенату для заграничних справ покінчив вже свої роботи. Поручив він

приняті резолюції признаючи незалежність Куби і поручаючи інтервенцію зі сторони Сполучених Держав. Вікторок (т. е. нині) має піти ультиматум до Іспанії. Телеграфічно доносять, що амбасадор американський в Мадриді Вудфорд лагодить ся до від'їзду, а в іспанським порті Кадиксе лагодить ся флота торпедовців, яка має поплисти до Канверд (тут є склади вугля) і на острів Кубу. Агенція Гаваса доносить також, що папа запропонував королівій-регентці своє посередництво.

Бесіда п. Дашинського.

В минувшій щотижневій кампанії парламентній передовсім замітна була своїм змістом промова п. Дашинського. Вартість її — не хвилева, то-ж не могли її помістити зараз ізза браку місця, подаємо її тепер нашим читателям.

П. Дашинський сказав:

По істеричних судорогах національних борб, по ударених пробах абсолютизму і пробах правити за допомогою §. 14-го — з'явилося тепер перед парламентом цисарське правительство і хоче — як каже — знов поступати конституційними дорогами. Приповідка каже: біда учить молитви. Але молитва, бідою вимушена, все до половини фальшива, а такими є в наших очах приречення гр. Туна. Коли зсумуємо все се, чого хоче президент Тун, побачимо, що він хоче угорської угоди. Прикрашає її в білі ділі культурного поступу, гладить і нестий слабій, на слабих підвалинах привілеїв вегетуючий парламент. Не знаю, як сторонництва послухають сего ангела мира з моноклем в оці; імовірно дадуть ся на половину зловити. Нашим обов'язком, в тій короткій періоді часу, котра може один рік ще потребає, є: почитати людність і удержати її на поготові, щоб не пересліпила найважнішої хвилі, коли та колись надійде.

Ми чуємо, що давня Австрія лежить в послідних судорогах; знаємо, що наближаєся хвиля, в котрій шляхотське насильство дістане від народного руху смертельний удар, і бачимо, як при тій борбі о знищення старих форм шляхотської фальшиві всіх країв дучать ся в змаганню, щоб давню свою владу уратувати від погрому бодай в часті в організації королівств і країв, де ще на своє щастє, а на нещастє народів виконують вони в цілій повній владі в соймах, — бачимо, як они хотять давню кривду, давні привілеї уратувати від погрому в соймах, розбиваючи нас, ділячи сили народу, щоб над розділеними могли ліпше панувати. Они самі в часті роздують тую велику бурю народну, а при тім они так цинічно веселі, що говорять словами одного члена сєї палати а заразом члена львівського сойму: „Нехай бура на дворі шає, ми сидім собі спокійно під стріхою!“

Панове! Ви всюди при кермі, щобі всюди зборювати народови доступу до всіх репрезентацій. Ви підбурюєте народи фразою о державнім праві, ви впровадили на людській праці, що віки на вас робила, ви стали паразитами народу і не хочете того паразитства зрести ся. Тепер знов висилаєте сюда демагогів в сутаннах (натяк на кс. Стояловського), щобі наріз удержати в залежності від вас. Гр. Тун походить з вашої веретви суспільної, то-ж радісно прийняли его шляхтичі всіх країв. Але ми не можемо забути минушності гр. Туна так легко, як наперені революціонери Молодо-Чехи, котрі з зайдою ненавистю поборювали его, а сьогодні хотять вести ся супротив него „без упередження і об'єктивно“. Ми не можемо забути, як часть молодіжи чеського народу, завдяки провокаційним шпільцям, пішла під суд і заповнила в'язницю. Ми дали стільки жертв, стільки сліз виляла під панованем гр. Туна, що він вибачить нам, коли супротив него не будемо так повні надій, як Молодо-Чехи, котрих коротка пам'ять свідчить, що они зістаріли ся. Ми не маємо надій на гр. Туна, але й не маємо страху перед будучністю. Ми вирости і стали великими в страшний борбі і знаємо, що люд переборе всі перешкоди, чи они будуть називати ся: Бадені, Тун, чи як небудь інакше. Побачите, що наше революційне сторонництво має в Австрії історичну задачу, а то: сотворене федераційної зв'язи вільних народів. Се не ідеологія, се одиного можливе практичне розв'язання національного питання. Киньте оком на край Буковину, де Русини, Поляки, Румуни і Німці так по братньому тягають ся за чупирину. Гляньте на Шлеськ і на Чехію, де борба доходить до шаду! Сойми країв і королівств стали нічим іншим, як клітками для божевільних, котрі майже готові попідрізувати собі горла. Гляньте лиш на цілу Австрію, від Буковини до Тиролю та Триесту, і скажіть, чи можлива річ правити тільки ріжнородними народами інакше, як не на підставі автономії народів? В міру зросту національного шовінізму зростає центрифугальна сила, яка скорше чи пізніше мусить державу розсадити. Румуни позирають в сторону Букарешту, Русини в сторону Києва, Поляки в сторону Варшави. Чехи хотять відлучити ся з державної цілості, Німці глядять на вуйка з великим буком і 50 міліонами... навіть жиди іррадіують до Палестини. Кожний наріз говорить собі: Де всі рвуть і тягнуть до себе, рвім і ми! Центрифугальні тенденції що-раз кріпшають. Фраза о лояльності для династії не на довго вже придасть ся: она обернеть в гідку і конвенціональну фразу.

Говорено тут много о німецькій Gemeinbürgschaft. Я питаю: що се за Gemeinbürgschaft? що се за єдність, котра може бути через одну ніч телеграфічно зірвана? Така Gemeinbürgschaft має на плечах сильні сліди з рук німецького робітника. Та німецька Gemeinbürgschaft є лиш личністю німецьких партій капіталістичних, а ніяк цілою люди німецькою. Те саме відноситься до славянської єдності, котра впрочім ще й повна гіпокрізі, бо тут іде доперва о будуче сполучені. Я бачив велике свято збратаня, яке відбулося — під онікою поляни — в Кракові, де під гаслом патріотизму дозволено малім хлопцям ходити з заржавленими пістолями, призначеними на робітників. Коли однак Чехи запропонували російську мову яко спільну для всіх Словян, сейчас погнули ся Поляки і сказали, що такої єдності они собі не бажають.

Австрія потребує мужа державного. Але коли сей муж державний не зрозуміє, що сойми є зневажені народом, бо они лиш наконичене несправедливості то він зістане все фужером. Коли центральні хотять державу скріпити, мусять завести загальне право голосовання. Більшість парламенту хоче автономії. Але ті самі люди, котрі тут з таким намазанем глаголють о автономії, національній свободі і патріотизмі, цілком інакше розуміють ті гасла у власнім краю. Автономія в формі декларації Яворського значить тільки, що централізм з Відня перенести до Львова, Праги і т. д. В Галичині централістична система з характером шляхотсько-польським відіграє таку саму роль, що німецький централізм у Відні, бо національні більшістьи всюди є централістичні, а лиш меншістьи, з потреби покладають ся автономії. Поляки у Відні домагають ся автономії для краю, а у себе в краю, в практиці багнетами заступають братів-Русинів. Правда автономія можлива лиш при загальних виборах і то не лиш до ради державної, але й до соймів, до повітових і громадських репрезентацій. Без того усілякі автономії накладаються є брехнею і фальшивістю, що має покрити самолюбні плани пановання. Але такий реформі опирає шляхта всіх країв. Позвольте лиш, панове, дійти відносинам до тої степені здичія, щобі народні справи порішались кулаком і налкою! Коли справа піде до найгорячішої точки, побачимо, хто сильніший. Лише відкиньтесь ви, патріоти, до палки і ножа, а будете збирати, що засіли...

Ми стоїмо на етаповині цілковитого права народів рішати самим о собі. На тім підставі ми урядили організацію нашої партії і живе ся нам з тим дуже добре. Бажаємо отворення справедливих округів язикових, бажаємо як найвидатнішої оніки для меншості. Сели Австрія взагалі має сповняти якусь державну задачу, найотворить федерацію народів! Се одиное розв'язання язикового питання, бо теперішня сварка лиш обезсилює Австрію і компромітує на ви.

В дальшій полеміці з Яворським бесідник виказував, що шляхта цілком не вдовольня державній konieczності, як то говорив Яворський. Відний наріз стояв в ярмі шляхти, терпить голод і нужду. Цілі громади вмирають на голодовий тиф. — Відтак бесідник скритикував остро висказ графа Стан. Тарновського в галицькій соймі, коли той, спротивляючи ся заведенню п'ятої курії, згідно виразив ся о акторах і журналістах, кажучи, що „такі люди“ прийшли би тогді до голосу. — Обговорюючи звістні події в Перемішлі дня 23-го січня с. р., заатакував галицьку адміністрацію політичну і перемиського староства Я. Личкевича. „Відносини в Галичині — мовив Дашинський — зовсім не интересують гр. Туна. Він хоче лиш мати угорську угоду і ми будемо поставлені в konieczність нахтувати з правительством Банфіо, котре майже що тижня мордує спокійних селян, з правительством злодійської моралі, що краде приватні гроші горожан. Сели коли-небудь є причина до утворення кордова против якої не-будь пошести, то треба зробити се против тої пошести, щобі дух, котрий призвляє мордувати хлопів, не вдер ся до Австрії.“

— Під конець зійшов бесідник, на справу школи і сказав: „Не хочемо, щобі діти наші огдулювано і виховувано на побожних а темних Іспанців. Потрафимо перед тим оборонити ся і не позволимо руйнувати новачесної школи.“ — А скінчив свою бесіду словами: „Рів сей є і для нас роком ювілейним. Хочемо пригадати собі гасло, яке звеніло вже в 1848 році. Сей рік і сей місяць пригадає нам червону кров, що пилла по улицах Відня за рівність і вільність. Знайдемо досить сили, щобі в нашім житю політичній народнім воскресити традиції 1848-го року.“

Н О В И Н К И.

Чернівці, 5-го квітня 1898.

Засідане ради шкільної краєвої з дня 30-го марта с. р. Ухвалено поробити відповідні зарядженя в справі управління науки в низших класах черновецьких шкіл народних. Пороблено відповідні зарядженя, щоб сконстатувати матерню мову дітей. Дано відповідні поученя в справі іспитів вступних до гімназій. В справі заведення іспитів вступних до пригтовляючого курсу учительського семинара пороблено відповідні внесення до міністерства просвіти. Ухвалено підчас ферій оснувати в жіночій семинарі учительським курсу праденя і ткацтва, щоб виобразувати учительки робіт ручних. Принято до відомости справоздане інспектора краєвого за черновецьку висшу гімназію і ухвалено поробити відповідні внесення до міністерства. Позволено дирекції вищої гімназії на євтанковане пам'яті Александріо. Іменовано катехити

шкіл народних Станіслава Ші другим ескортатором при черновецькій гімназії, а катехита шкіл народних Петра Попескула тимчасовим катехитом при правосл. школі реальній. Предложено міністерству просвіти три поданя учителів шкіл середніх о єтипендії на подорожі до Італії і Греції. Зроблено пропозиції до міністерства просвіти що-до зложеня комісії для руских книжок шкільних. Іменовано дійсними учителями провізоричних учителів Адольфа Келера і Касіяна Альботу, першого в Пожориті, другого в Луці. Підвешено пенсію пенсіонованій учительній Антоній Маврібер. Надучителі Юрєви Нікорі в Петрівцях, і учитель Леопольдові Колумбусові в Ічкалах призначено другий додаток.

Послїдні сходи минувшої неділі вдали ся знаменито... Передовсім проф. Стоцький в приступнім, популярнім а науково обробленим відчиті пояснив значінє „Євєйди“ Котларевського для нашої літератури, переплітаючи свій відчит цитатами з „Євєйди“, далі сїдували співи при акомпаніменті фортепіано і гомарискі розмови. Яко милого гостя повітати участинки сходи Серба, п. Чуковича слухача філософії, котрий промовляв також з нагоди сих 100-літніх роковин відродженя нашої літератури. На его честь відсїдувало сербську народну пісню „Што чутиш“. До пізної пори забавляли ся Русини і ми маємо надію, що ціла серия сих сходин полишить приємні вражіння у всіх тих, що брали в них участь. Належить ся всім тим, що займали ся уряджуванем тих сходин щира подяка, бо значінє їх для розвою нашого народного товариського життя велике, тим більше, що то товариське житє не обіймає так широкіх кругів, як у інших народів. А значінє тих сходин ще збільшає ся тим, що на них попри забаву не забувано також про серйознішу часть: відчит з рускої літератури і рускі декламації причинають ся до зміцненя національного почутя, яке на жалі приміром у нашого жіноцтва дуже слабеньке.

Голос провінції. З Брідка пишуть нам таке: „Буковинські брати — читальники! Зближає ся весна а з нею, як знаємо, і вибори до сойму. Прийшов отже час, щобі ми подумали над сям, бо ся справа є для нас великої ваги. Треба нам сходити ся і „радіти, кого би то вибрати, щобі потім наш наріз щиро заступав. Чейже маленсьмо досить науки з послїдної соймової сесії; і найтвердіша голова могла пізнати при справедливім розсудку, хто з послів, вибраних рускими громадами, заступав нас ревно, а хто при руских справах відставав ся від голосованя, або тримав з нашими противниками. Ми хотї не є високо вчені, то все таки, читаючи газети, можнєсьмо переконатися і пізнати наших щирих патріотів по їх неутомимій праці для нас і нашого покоління. Слава і честь їм за се. Наша повинність є і тих братів селян-хліборобів поучити, котрі не є письменні і тому знають слабо що більше поза своє село, а прийшовши до вибору, то за ковабасу і склянку пива запродувають себе і свій наріз. — Знаймо брати-селяни, що вороги наші не спють; Волохи агітують вже давно навіть по руских селах. Недавно тому прибував ся був аж до нашого села послугач одного волохського дічка, щобі здобути тут для него якийсь голос. Та з чим прийшов, з тим й пішов, бо ми вже знаємо ся на фарбованих лисах і стережемо ся їх. Щобі сказали Волохи, як би так п. Стоцький або п. Пігуляк шукав своїх виборців в чисто волохських селах? — Починаймо-ж любити і поважати свій наріз і свою річну мову, а будемо тогді сильні. Цілком справедливо сказав наш читальник п. Домитраш Гудима перед кількома днями на сесії тутешнього громадського відділу: „Що в нашій новосистемізованій третій класі має бути мова викладава руска, то зовсім річ природна, але ми мусимо старати ся, аби наша мова була запроваджена і по всіх урядах; а тогді не сїдїв би тут за столом як тепер писар з чужого краю, але я або другий такий як я.“ — А скоро би до того прийшло, тогді не буде шукати наш наріз щастя за морем, але найде хліб таки в своїй вітчизні, яким то хлібом годують ся тепер у нас всілякі чужинці. То однак може стати ся лиш тогді, як всі разом зєднаємо ся і всіми силами старати ся мемо мати в будучім соймі більше число своїх послів народовців, котрі би не мовчали в соймі як колоди, але уюмніали би ся за нашими правами. — Брідські читальники.“

Сегорічні ферії шкільні. Вже від довшого часу кружать між шкільною молодіжню вісти, що сего року з нагоди євтанкованя цисарського ювілею, ферії шкільні розлічнуться ся першого червня. Однак ті вісти не мали ніякої достовірності, бо повстали між самою молодіжню. Тимчасом довідуємо ся з відносних часописів, що довші ферії мають бути лиш у Відні в середніх школах і то лиш о 14 днів перед початком або по кінці звичайних ферій, а то по тім причині, щобі шкільна молодіж мала час оглянути ювілейну виставу, як се діялось підчас вистави в Празі і в Будапешті. Наві ученики отже заведи ся в своїй блискучих надях на довгі ферії.

Страшний злочин. В Франції, в місцевості Нассандрер під Евре, в нощі з суботи на неділю, замордував робітник Діваль для грабежи шість осіб. Перед виконанем злочину украв Діваль у русиняра два карабіни, три револьвери і один пістолет. В згаданій дні підійшов розбійник під дім управителя фабрики цукру Леблонда, а узявши криж візко, що Леблонд з жіночкою читає газету, двома вистрїлами положив обоє трупом. Відтак вийшов до комнати і замордував 5-літню дівчинку, підрізавши їй горло. На ту ж вистрїлів і крик дівчинки прибігло двоє хлопців, один 7- а другий 9-літній. Діваль застрїлив обох двома вистрї-

Перша на Буковині

Руска друкарня

в Народнім Домі

при ул. Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські як: діла, брошури, оголошення, табелі, цінники, рахунки, карти візитові, запрошення весільні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п.,

в мовах: рускій, польській і німецькій.

добір букв великий

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

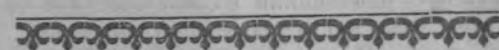
Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

В кожнім почтовім окрузі, в кожній на-
році і після потреби також в кожній громаді
дасть вже від многих літ існуюче, першо-
рядне, всякого довіря гідне Товариство
убезпечень від огню, від ушкоджень при
транспортах і на жите чоловікові розум-
ному, енергічному і певному, яко своєму

Мужови довіря й посередникови

добрий й сталый побічний зарібок. Письменні
оголошення належить надсилати під адресою
„V. u. G.“ Wien, Postamt 6, Helferstorferstrasse.

Г. Файлес

оператор нагніток

Чернівці, ул. Руска ч. 6.

Позволю собі повідомити П. Т. Публику, що я набув в дорозі купна

СКЛЕП ЮВІЛЕРНИЙ

з товарами зі срібла і золота
в Чернівцях, в ринку ч. 9.

котрий доси мав фірму АЛЬФРЕД СКИЩІКІЙ, і буду его провадити
на далі під фірмою моєю:

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ

ювілер, золотник і годинникар,

де буду мати все на складі багатий вибір дорожніх цінностей, товарів
золотих і срібних, золотих і срібних годинників як також товарів
з хінського срібла з реномованих фабрик ХРИСТОФЛЯ і БЕРНДОРФА
і буду старати ся продавати по найдешевших цінах.

Рівночасно повідомляю П. Т. Публику, що я був довгий час занятий в найслаб-
нійших фабриках і могу оправляти дорожні каміні після найновіших фасонів.
Направляю як найліпше товари золоті, срібні і годинники. Поручення з провінцій
виконую скоро і точно. — Ціни умірковані. — Если товар не до вподоби,
то винімаю его сейчас. О ласкаві замовлення просить

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ.

Нова книжка

В друкарні Товариства „Руска Рада“ в Чернівцях

вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Україні“.

— Сторін 159. — Ціна 70 кр. —

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул.
Петровича ч. 2.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

єсть в неділю і свята від 9 до 11 години рано отворена.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хінського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою В. М. Ф.

Черевики
ручної роботи

для мужчин ланер, з гумою . . . ар. 4.75
„ „ „ пінуровані . . . „ 5.25
„ „ „ паризкі . . . „ 4.—
„ „ „ з гумою . . . ар. 2.75—5.50
„ дам козлячі салюнові . . . від. 1.25
„ „ зі шпангою . . . „ 1.90
„ „ ланер, салюнові . . . „ 1.80
„ „ зі шпангою . . . „ 1.90

Дамські черевики до пінування і заціплювання

від ар. 2.50 в гору.

Дитячі черевики до пінування і заціплювання

від 90 кр. в гору.

Полотняні черевики до гімнастики

від 40 кр. в гору.

Великий вибір
мужеских, дамських і дитячих
рукавичок.

15% рабату!

даємо лише ми від цін за біле др-а

Егера після цінника.

Великий вибір бальових вахлярів.

Правдиві

фішбінові шнурівки

від 1.25 почавши.

Виключна продаж циліндрів

з фабрики
Ц. Месмера
у Відніі з фабрики
І. Гікля
в Найтінайн.

Великий склад правдивих англ. капелюхів.

Шовковий кляк найновішого фас. . . ар. 5.50

„ циліндер „ „ „ 4.50

Мужескі капелюхи з твердими криє. „ 1.75

„ „ „ тверді „ „ 1.20 в гору

„ „ „ м'які „ „ 1.38 „

„ „ „ м'які „ „ 1.25 „

„ „ „ тверді „ „ 1.58 „

„ „ „ Loden „ „ 1.18 „

Хлопці „ „ „ —.70 „

Гарні пера до капелюхів.

Парасолі з дерев'яними ручками.

З чистого шовку від 3.— до 6.—

на пів зі „ „ 1.38 „ 1.98

з чистої вовни „ 1.58 „ 2.18

на пів з „ „ —.98 „ 1.58

з англійск. дере-
вяними ручк. „ —.75 „ 1.90

для мужчин батистові сорочки з шовковим

передом ар. 2.58

Сорочки для мужчин гладкі від 1.18 в гору

„ „ „ з фалд. „ 1.38 „

„ „ „ гладов. „ 1.58 „

„ „ „ пікові „ 2.25 „

„ „ „ нічні „ 1.38 „

Корсетки для мужчин

гладкі, гладовані, білі і в інших барвах,

від 18 кр. поч.

Ковніри і маншети

маншети, першої якості, поцвіріні 6 шт. ар. 1.80

„ другої „ „ „ 6 „ „ 1.50

„ „ „ „ „ 6 „ „ 1.05

„ „ „ „ „ 6 „ „ —.90

Калісони з Gradl-полотна від 70 кр. в гору.

Льняні хусточки 12 штук від 90 кр. в гору.

Шльїки для мужчин і хлопців.

Найновіші палички.

Білі краватки

батистові і шовкові

від 15 кр. почавши.

Краватки вузло-

ві і пів-Lord.

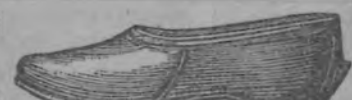
Черевики
до
снігу.

для мужчин пара черевиків до снігу 3.90 ар.

„ „ „ „ „ 3.30 „

„ „ „ „ „ 2.25 „

„ „ „ „ „ 1.80 „

Кальоші
для
мужчин

від 1.90 почавши.

Дамські
кальоші

від 1.25 почавши.

Кальоші для дітей

від 75 кр. почавши.

Гумові
черевики

до

гімнастики

від 1.10 почавши.

Рукавиці

шовкові і нитяні

від 18 кр. почавши.

Великий вибір рукавиць

Glacé.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромового.

За редакцію відповідає Іван Созанський.

Виходить в Чернівцях:

середа, п'ятницю і неділю.

Редакція, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і наскладність за інсертати
платні в Чернівцях.Рукописи звертають ся лише на по-
передне застереження.

Поодинокое число коштує 8 кр.

Політичні замітки.

Треба у всім міру знати.

Є у нас в Австрії дуже добре редагований тижневик „Die Zeit“. Має він багато предлатив, багато людей его читає і він у всіх опозиційних кругах є, можна би сказати з німця, „tonangebend“. Інтересні передовсім в тім тижневик є сатиричні, політичні замітки, які містять ся в рубриці „Die Woche“. Тут звичайно знаходять ся різні політичні віці, що не тішать ся великою симпатією віденського прокуратора, і они є також одинокою з прикмет, ізза яких публіка так радо хане за „Zeit“. Автор тих політичних заміток робить дуже часто вдатні спостереження, але останнім разом пожертвував він тій своїй охоті, робити „віці“, всяку логіку і науку. Розходило ся тут о ехпосе фінансове міністра Кайля. Міністер заперімітив, що в наслідок обструкції не міг на підставі §. 14. обтяжити бюджету інвестиційного, бо на то закон не позволяє, і для того, позаяк тут розходять ся о тревале обтяжене державного скарбу еміцією інвестиційної ренти, а таке обтяжене може міністер скарбу лише на основі ухвали ради державної перевести, то і наслідком того мусів міністер скарбу з бюджету 22.4 мільонів відложити аж до ухвали бюджету і відчитав притім деякі позиції. Так мусить він відложити приміром на дальшу будучність регуляцію Прута, многих рік галицьких і т. д. Для кожного тамушого політика ся справа мусить бути не маловажна, бо тут не розходять ся о такі видатки, що мають бути ужиті на цілі непродуктивні (як приміром на войско), але на видатки продуктивні, котрі причиняють ся до піднесення культури країв. Сего не міг однак зрозуміти „відмакер“ в „Zeit“ і каже, що обструкція перешкодила лиш міністерству робити довги і вважає се за дуже користне для Австрії. Тут він бідиака переборщив і тою своєю нотаткою дав прямо в лице всім основам економії політичної і фінансової науки, складаючи ті многотинні галузі політичного знання в жертву своїм „відмакерским інстинктам“. Добре то кажуть, що політична робота не все йде в парі з науковими вислідами...

Більшість і меншість в парламенті.

В більшості парламентарній нема вже такої згоди, яка була за міністерства Баденіого. Як звістно, складає ся більшість передовсім зі словянських послів, а до них прилучила ся німецька католицька партія

народна під проводом Дінавлього: та послідна не є так автономічно настроєна, як всі інші партії словянські, і если прилучила ся до правниці, то лиш для того, що від німецької ліберальної партії не може вона надіятися конфесійної школи, наколи правниця на се згодила-б ся. Если би знов прийшло до автономістичного уладження Австрії, то се також вийшло би на користь католицькій народній партії, бо в соймах легше було би їй переперти свої жадання. Коли однак прийшло до отвертої борби Словян против Німців, то зрушили ся також німецькі почуття між населенем альпійських країв, звідки передовсім рекрутують ся носії католицької партії, і вона рада-не рада мусіла стати вже трохи осторонь від правниці. В наслідок того показав ся певний розлам в партії і перед початком сей сесії парламентарної бар. Дінавлі зложив гідність голови католицько-народного клубу і виступив з комісній парламентарної правниці. Тепер знов, як доносить праска Politik, грозить правниці криза по тій причині, що католицьке стороництво німецьке грозить виступленням, а що-найменше, що не буде в кожній справі поступати солідарно з правницею. Сю несолідарність завияло католицьке стороництво вже при виборі Крамаржа на предсідателя бюджетової комісії. Крамарж зрік ся кандидатури, щоби не доводити до розлому в правниці. Німецькі католики не хотіли на него голосувати з причини, що уважали Крамаржа за несимпатичну особу для лівниці. Чехи полівили німецьким католикам, поставивши нового кандидата, п. Зація, але заразом освідчили, що роблять послідне уступство католицькому стороництву.

Язиковий закон.

Надходить хвиля, коли наш парламент має зайняти ся тою справою, що є головним „камнем преткновения“, а іменно язиковою справою. По сьватах за згодою всіх стороництв наступить вибір комісії для язикових справ. Комісія та має бути перманентною, але є можливість, що на час делегаційних нарад буде відложена. Если комісія приступить зараз до роботи, то умірковані стороництва занехають на разі обструкції, з того однак ще не виходить, щоби ті стороництва голосували за угодою або за бюджетом. Таке голосування може наступити доперва тоді, коли ті стороництва будуть мати запоруку, що закон язиковий узгляднить їх бажання. Сей хвилявий роз'єм обструкції уможливить бодай наради над внесеними нагальними так в справі обжаловань міністрів як і інших. Говорять також, що правительство від себе пропозити палаті язиковий закон, щоби уможливити знесення язикових розпоряджень. Відомість

сю треба приймати з осторожною, бо годі принустити, щоби правительство в так важкій справі не чекало на ініціативу зі сторони маючої вибрати ся комісії. Вигляди на ухвалення язикового, хотьби тільки рамкового закону, не є найлучші. Politik сумніває ся, чи Чехи і Поляки пристають на язиковий закон. Як отже розв'яже ся та справа, що є conditio sine qua non дальшого існування Австрії, се таки прямо загадка, якої ніхто на разі не може розв'язати.

Справа поліпшення пенсій вдів і сиріт по сьвященниках.

В п'ятницю дня 1-го квітня виїс п. Барвінський на засіданню ради державної виснесо: „Взиває ся п. к. правительство, щоби в справі пенсій вдів і сиріт по греко-католицьких і греко-орієнтальних сьвященниках пропозити раді державній як найскорше відповідний начерк закону до парламентарного полагодження“. Що до греко-орієнтальних сьвященства мав п. Барвінський відповідне поручення від даламатинського єпископату греко-орієнтального. Вдови і сироти по буковинських греко-ор. сьвященниках побирають пенсії із свого релігійного фонду і тепер має правительство призволити для них підвишене дотерішних пенсій.

Угода австро-угорська.

Роблять ся приготування до тяжкого поруду, до тої нещасливої угоди австро-угорської.

В неділю відбула ся кількогодина нарада вспільного міністерства під проводом гр. Голуховського. Предметом нарад був вспільний бюджет, котрий треба пропозити делегаціям. До вспільного бюджету крім постійного побільшення щорічного о 4 мільони на цілі вспільної армії прийде ще надзвичайний видаток в сумі 55 мільонів на побільшене маринарки на час 10 літ. Нарад так скоро не покінчено і они продовжали ся в понеділок і вівторок. Австрійська депутация квотова ухвалила пропозити такий розділ вспільних видатків, щоби на Австрію припадало 64%, а на Угорщину 36%. — Правительство угорське розіслав сими днями членам угорської депутации квотової табелі доходу з податків посередних в Угорщині і Австрії. Ті табелі мають служити до уложення квотового ключа. Табелям, котрі австрійське правительство вручило своїй квотовій депутации, закидує Угорщина односторонність і вважає їх незгідним з дійсним станом. Передовсім подано в тих табелях дуже низькі суми з податків, котрі не існують в Австрії і

СВАТАНЄ ЛІТЕРАТОРА.

АМЕРИКАНСЬКЕ ОПОВІДАНЄ

Анни Фуллер.

IX.

Понад Мезою.

Слїдуючого дня поїхали ми понад Мезою. Рівна дорога здвигала ся в гору поміж скали і дебри. І та краса природи зробила на нас вражінє, а передовсім дві велитеньські скали, що творили ніби браму. Через цілу дорогу розмовляли ми лиш з панями про ту красу природи. Мрс. Еллертон говорила, що вона одушевлена нею, лиш та краска цілої натури видає ся їй трохи за ясною.

— Але тіточко — говорила міс Лямб, — якраз, що лиш красеного є в Кольорадо, то та краска. Коби ти поїхала на всхід та тамошня зелень видавала би ся тобі зовсім банальною.

— Длячого? Я не хочу чейже, щоби ті скали були зелені, — відповідала мрс. Еллертон, — але так як у нас, то занадто бе в очи.

Ми їхали далі попри велитеньську скалу. Єї називано тут вавильонською вежею, але вона подобала радше на бік велитеньського корабля.

— Та скала все на мене робила таке вражінє, — говорила міс Лямб. — Мені видавало ся все, що вона от, от, двигне ся, поплине і придавить мене. Але в літі, коли тут нема тіни, а сонце ясно сьвітить, нема вже того вражіння. Длятого то і в літія тут не приходжу.

— То вам робуть приємність та гадка, що вас сила сеї скали може знищити?

— Ні! але я обожаю всяку силу, — відповіла вона.

— То, видно, Джон мусів тобі подобати ся, — сказав я сам до себе в гадках, — бо він то олицетворена сила.

Я тимчасом говорив з мрс. Еллертон про зовсім буденні річі.

— Я ще не виділа, — говорила мрс. Еллертон, — щоб Ліліен допустила кого до поводження кіньми. Вона сего не любить.

Я не хотів би був, щоб се почув Джон, бо се зробило би его ще більше гордим, але міс Лямб почула се видно і звернула ся до Джона:

— Чи та Вапа міс Лямб, поводить сама кіньми?

— Вона нікого до віжок не допустить.

— А їде добре?

— Думає так що найменше.

— А яка Вапа гадка про се?

— Я думаю, що вона дійсно добре їде.

Я хотів собі з Джона тепер покеккувати: — Джон каже звичайно, що у неї взагалі нема нічого такого, чого-б вона не зміла робити.

— Се не зовсім правда, — відтв ся Джон, — бо є дуже багато річий, якими вона не займає ся.

— Чим на примір, — питала міс Лямб.

— От жіночими роботами вона майже зовсім не займає ся, до того не грає на фортеп'яні, не уміє малювати.

— Але за то пише гарні листи...

— Чи се уважаєте за жіночу роботу?

— Не виключно. Але вона уміє знаменито писати листи.

Се для Джона, здасть ся, було дуже приємне, коли чув таке о міс Лямб.

— Критики пишуть, що вона в своїй повісті показала майже жіночу силу, — замітив я. — Чи находите потверджене сего в єї листах.

— О ні! листи єї то зовсім тав як у дами висшої сфери. Не правда тіточко?

— Вибач мені, але я не чула, що ти говориш, — відповіла мрс. Еллертон. — Я приглядаю ся тим скалам.

І міс зачала жартувати, а мала вона много гумору. Але то само було і у Леслі Сміт. Одні поезії веселі, а другі знов сумні. Безперечно були вони плодами всесторонного духа. А міс Лямб не замічувала сего, що вона була так, як на іспиті, що ми єї слїдили і старали ся найти якусь ниточку, по котрій би можна було дійти до клубка. І Джон запитав єї длятого якось дуже незручно, чи вона пригадує собі ту поезію Леслі Сміт, де вона порівнює Кольорадо з Єгиптом.

— Певно, що собі пригадую, — відповіла міс Лямб. — Але Єгипет справді дуже подібний до Кольорадо.

— Ви були отже в Єгипті? — запитав я.

— О! Так! ми булисьмо в Єгипті з вуйком і тіткою ще перед тим, заки ми приїхали до Кольорадо. І нам зараз впало то в очи, що Кольорадо подібне до Єгипту.

І як свобідно вона то говорила, ані не ду-

для того повинні бути потручені Угорщині. — Ми минулого року в ційм радї статей винамали, як повинно розложити ся квоту між Австрією і Угорщиною. Що найвище повинна платити Долитавщина 53%, а Угорщина 47%. Тимчасом однак видимо, що нам і на далі прийде платити за Мадарів на те, щоб німці фабриканти мали де продавати свої вироби. Що то ми не робимо ізза гарних очей Німців!!...

Опозиція в міністерстві.

Чи чували коли про таке? А вже ми і сего дожили... Спільне міністерство війни, як сказано в дописі нотації, жадає 55 мільонів додатку на маршарку, бо кожда держава побільшує тепер число своїх кораблів і поліпшує їх зброю, а тимчасом N. W. Tagblatt довідує ся, що міністри др. Кайль і Люкач супротивили ся рішучо підвищенню видатків на флоту. Військова адміністрація домагалася ся відтак виплати жаданої квоти в протязі 10 літ, але й той річинець після погляду обох міністрів є за короткий. — Єли лиш та звістка правдива, то се дійсно дуже цікаві часи, що вже навіть і міністри противлять ся видатками на милитаризм. — Єли однак подивимо ся на ту справу з погляду міжнародної політики, то се дуже сумне явище, В сїм році, коли Росія, Франція, Німеччина і Англія займають так важні місця у всьох Азії і здобувають собі там важні місця збуту на свої продукти, Австрія занята своїми домашніми справами, слаба фінансово в тих міжнародних прогонах не може взяти участі, а тим самим ставить забори розвитку австрійського промислу і торгівлі. З погляду відносин нашого народу справа та зовсім маловажна, але з погляду політичної економії, котра видить поступ в машинівім, великім промислі, сумне се свідомство для економічної сили Австро-Угорщини.

Війна між Сполученими Державами а Іспанією.

Тяжко приходить ся дневникареви жити на світі. Завданням его слідити докладно, що діє ся в світі і передавати то пирокій публіці, наколи однак він сам не може з'орієнтувати ся в ситуації, то що він може сказати від себе публіці? А се передовсім дучає ся в історії того конфлікту між Сполученими Державами а Іспанією. Маємо в тій справі таку масу телеграм, але так суперечних з собою, що годі то все розібрати. Передовсім: інтерв'ював папа в тій справі, чи ні? Інтерв'ював лиш у Іспанії, чи також у Мек-Кінлея? Чи інтерв'ював зі своєї волі, чи споводований якийм монархом? Є Мек-Кінлі за війною, чи за миром? На ті всі питання відповідають Agenzia Stefani, Agence Hawas, Agence Fabra, Bureau Reuter, але денеша одної агенції противорічить другій. Всі послідні вісті промовляють за тим, що війна неминує, що в тих днях Вудфорд, амбасадор американський відїде з Мадриду, що на Кубу висилають Сполучені Держави вже кораблі, які мають забрати мешкаючих на Кубі горожан Сполучених Держав. Але і чи ті вісти правдиві, за се ручити не можемо.

Сензацийні відкриття в справі Ештергазого.

В понеділок оголосив париский дневник Siécle, нові а сензацийні звістки про Ештергазого. Звістки ті мали вийти зїд пера якогось „дипломата“. Siécle подає, що Ештергазі навязав з німецьким атташе військовим Шварцкоппеном зносини, скоро лиш сей прийшов до Парижа в р. 1892. Ештергазі мав дати ему 162 інформації, а за то виплатив ему Шварцкоппен 80.000 франків. Коли в р. 1894 Libre parole донесла про арештоване якогось військового під закидом зради державної, мав сказати Шварцкоппен до італійського

атташе: „Здаєть ся, що знаємо мого чоловіка!“ Але коли Libre Parole в пару днів пізніше написала, що арештований був жидом, сказав знов Шварцкоппен: „Хвала Богу, то був дині фалшивий етрах.“ По арештованню Драйфуса Ештергазі працював далі для Шварцкоппена аж до 10-го листопада 1896, коли то Matin опублікував репродукцію бордеро. Коли в часописях зачали вже писати про Ештергазого, тогди мав він прийти блідий до приватного мешкання Шварцкоппена і домагав ся від него, щоб він залив жінці Драйфуса, що Драйфус був шпיוном. Вдоволив ся вінни приреченням Шварцкоппена, що той не зрадить его назвища. За дві години вернув знов до Шварцкоппена і сказав, що вже нічого не боїть ся, бо два французкі офіцери дали ему документ, котрий его зовсім оборонить. Шварцкоппен — нині Siécle — має бути тепер дуже пригноблений, бо він пересвідчений о невинності Драйфуса. — Замітне, що доси ще не заперечено сїй вісти в Німеччині.

НОВИНИ.

Чернівці, 7-го квітня 1898.

Конкурс на написане популярних відчитів для читалень оголошує центральний відділ товариства „Прогресиві“ у Львові. Відчит, котрого обем не може перевищати 1 аркуша друку, може бути з якої-небудь галузі науки н. пр. з геології (про землю), про багатства землі в Галичині і їх використання, з астрономії, з медицини, про заразливі хвороби, які ширять ся в поодиноких сторонах Галичині, з економії, з поля руского письменства, історії рідного краю та інші. Преміюватимуть будуть відчити звичайною премією від аркуша друку. Рукописи просять ся надсилати в як найкорішій часі до центрального відділу товариства „Прогресиві“.

Прощальний пир в честь нового намістника Галичини відбув ся в суботу у Відні за старанем польського Кола. На пирі явили ся і посли не належачі до польського Кола, між котрими були і рускі посли. З тоєстві належить нам занотувати голос посла Варвіньського. Зміст его слів був такий: рускі посли беруть участь в товаришескім пирі, щоб дати вираз поважання для мужа науки і праці. В імені Слов'янського Союзу, висказую жалі, що парламент утратить найзнаменитішу силу, мужа, для котрого Слов'янський Союз має горячі симпатії. Півніський уроджений на Русі і серед руского народу знає его нужду і потреби. В парламенті і соїмі висгунав з висеннями, котрі мали на цілі полеху селянської нужди. Підпирав справу поліпшення конгресу руского духовенства і справу вдів і сиріт по руских священниках. Яко референт бюджету заявляв докладну знаємість культурних потреб руского народу. То-ж з довірем витає бесідник нового намістника желанем: „щастя Боже!“

До заяви д. Кониського. Через помилку зложено в попереднім числі в листі д. Кониського до д. Лівобічного в 70-й стрічці третьої шпальти слово „поліцати ся“ місто „полюмізувати“ і пропущено уступ в котрім д. Кониський заявляє, що если д. Лівобічний до 1/13 мая с. р. не подасть місяця, з якого взяв дотийний цитат про Шевченка, то д. Кониський буде мати право назвати сей вчинок „власним его іменем.“

Еміграція до Канади. В неділю виїхало з головного двірця у Львові 22 родин емігрантів селян до Канади. Емігранти мали нашіпорги і готівку на дорогу по 2.000, 1.000 і найменше 500 зр. на кожду

родину, тому власти не могли їм перешкодити виїздити. Емігранти походили з новітв черновецького, борщівського і станіславського, де попродали землю, щоб за морем шукати лучшої долі.

При великодній сповіді. Сими днями — як пише одна газета варшавська — дістала ся священика одна вдова по купці асигнату, котру видав банк торговельний в Варшаві на зложену на єї імя квоту 2.300 рублів. Священик заявив вдові, що хтось при сповіді зложив ті гроші ако неправдо забрав єї покойному мужеві та просив о дорученні їх вдові. Несподівана поміч прибула вдовини в саму пору, коли опинила ся в приєрих фінансових відносинах.

Штучний препарат до гашення огню. Минулої суботи відбула ся у Львові проба гашення огню препаратом інженера Ебенгарта з Градця, в котрій взяли участь представителі властей цивільних і військових, сторожа огню, представителі преси і многі жадні виду Львоване. Проба відбула ся над ставом пелчинським. Для характеристики наведемо кілька переведених способів гашення огню. Винахідник викинув кілька шмат в нафту, опієла підпалив їх і обняв своїми руками умоченими в препараті; полемінь погасла, а руки винахідника не потерпіли понечення. Так само винала проба з мішком з гнблевими етружками, котрий хог був пересек нафтою, мимо того запалений погас в руках винахідника. Опієла налито в виконану аму смолу а на верх нафти і підпалено. Коли нафта вигоріла і огонь добув ся вже до смолу, влив винахідник збанок препарату на горючу смолу, а полемінь по кількох хвилях погасла. Щоби показати, що препарат ізольє також предмети від огню, влило на погашену смолу ще раз нафти і підпалено єї; отже нафта вигоріла сама, а смола не занала ся, бо меж нафтою а поверхнею смолу утворила ся шкаралупа з влитого препарату, не допускаючи дальше ширення огню. Опієла поставлено костир з півтора сяга дров і 60 клгр. солом та вилито на него 20 клгр. нафти і підпалено. Полемінь бухнула високо, а винахідник чекав хвилі, аж нафта вигорить і зачнуть горіти полїна. Коли се настунило, пущено з сивавки етрую препарат з 25—30 клгр., і огонь за 10 хвилях погас. Проба підпалити на ново погашений огонь при помочи солом доказала, що полемінь не хотїла ймати ся надпалених полїн аж, як полїна облит нафтою, зачали они сильніше горіти, та по зілїню їх препаратом зараз погасли. Винахідник і помічери намастивши руки і лице тим препаратом, могли без небезпечности стояти коло полемінь і витягати горючі предмети. Винайдений препарат складає ся з води, до котрої вкидає ся порошок з різних хемічних солей: той порошок є поки-що тайною винахідника. Препарат барви молочно-білої, не має ні запаху ні смаку і може бути кілька літ перехований. Надає ся дуже добре до гашення пожарів в пивницях і фабриках, де находять ся товщі і легко вибухаючі матеріали. Для того винахід сей може мати будучність.

Автоматична контора виміни. Цілком поважна часопись, бо віденьський Fremdenblatt доносить о сензацийним винаході якогось Англіїци. Мав він винайти автомат, котрий міняє, ба! навіть зичить гроші. Коли потребуємо „дрібних“, кидаємо до автомату срібний гульден, або банкнот і після відділу, в котрий викинуло ся „грубий“ грїш, одержуємо дрібними гульдені, 20- або 10-сотники. При вимінюваню монет, ужито старої системи автоматів. Для наперових грошій треба було видумати цілком новий спосіб. В тій цілі злучено механіку з хемією. Коли кинемо приміром десятку, справджує ся вперед єї в автоматично-хемічний дорозі. Спосіб, як се робить ся, є тайною патенту. Коли погяже ся, що десятка прав-

мала навіть про то, що вона тим самим зраджує ся.

Ми переїхали тимчасом цілий той гостинець понад Мезою і стали високо на малій верховині. Перед нами мріла в далекій дали прерія, що колибала ся мов філї моря. Тут і там сторчали горбки мов острови, а дим поїзду зелїзниць, що котив ся по шинах, видавав ся нам димом парохода. Налюбовавши ся до волі тим видом, ми вертали до дому.

— Але повернім ще до тої моєї улюбленої теми, до авторки „По війні“ — говорила міс Лямб. — Чи не вважаєте, що вона має дуже подібний почерк до міс Брента, так що тяжко їх навіть розрізнити.

— О, то всі літерати пишуть подібно — поспішив я відповісти і ратувати ситуацію. — Щоби Ви виділи лиш почерк мрс. Райнор. Вона має почерк так подібний до Брентового, що не можна їх навіть розрізнити.

Натурально, що се була неправда; але що було робити, хвиля була дуже критична, треба було ратувати ситуацію.

— Може бути, що се правда, — відповіла міс Лямб. — Бо я виджу також, що почерк міс Лямб і мр. Брента дуже подібний. Справді у мр. Брента більші букви, але зачерк їх такий самий.

— Се мене також дивує — говорив вже і Брент. — А дивно мені тим більше, що дві особи так ріжного темпераменту і характеру

можуть мати таке саме письмо. Се вже ви-старчає, щоб збити всі теорії графологів, які роблять почерк зависимим від характеру чоловіка.

— Малисьте може сими днями який лист від міс Лямб? — питала ся нас мрс. Еллертон.

— Мр. Діксон дістає частіше листи від неї, як я, — відповів Джон. — Що вона тобї писала послідного разу, Дік?

— Писала, що задростить нам нашого побуту в Кольорадо, — говорив я холоднокровно, — Довідувала ся про Вас, Міс Лямб, і жалувала ся, що вже довго від Вас не має ніякої звістки. Каже, що Ви за мало до неї пишете.

— Се дуже приязно з єї стороон, — сказала вдоволена міс Лямб, — але я не хочу забирати їй дорогого часу, не маючи ніякої причини до того.

— Скажіть також щось і про свій час — вмішав ся Джон. — Вірте мені, що ще найліпшого може дати який писатель, то лежить вже в его книжках. А переписка з писателем дуже часто не варта навіть труду.

— Так зле не є, Джон! — відповів я на се, — а найліпшим приміром ти сам. Правда, як ти нераз тішиш ся, коли получиш лист від творки „По війні“.

— Але я вже маю якийсь претекст до писання, — сказала міс Лямб, хочаки звести розмову в инший бік. — Єї може буде то интересувати, если їй напишу щось про Ваш по-

бут в Кольорадо. Се чейже не буде їй за багальне.

Я впевняв, що єї лист зробить велику приємність, а ще лист на таку багату тему, як ми оба. Тимчасом доїхали ми вже до помешкання мрс. Еллертон.

Прощаючи ся, запитав Джон: „Коли можемо розговорити ся ще про видане тої книжки.“

— Але кождої хвилі, яка Вам лиш буде догідна.

— Чи можу прийти нині пополудни?

— Але прошу дуже! Я сама рада би вже про се поговорити.

— Дік! — говорив Джон, коли ми вже йшли улицею в долину, — я не думав, що ти такий спритний.

— Я сам того не знав, мій дорогий, — говорив я не дивлячи ся ему в очі. — Але за то вдоволений я з себе нині як ніколи. Може би ти з'ужив мій тия в якій поезії, се-ж преці гарна тема: „безсовісний повірник“, а я можу дати тобї до розпорядимости ще більше черт мого характеру.

— Але чи ти не видиш, на яке ти пускаєш ся з міс Лямб!

— Але чому ні! І в тім як раз лежить моя безсовісність. Буде се чудова історія, як прийде тепер лист до міс Лямб.

(Далше буде).

дива, она посуває ся за поміччю корби до окремої катки і паде на вагу. Мимо своєї легкості потрібно до її зрівноваження десять срібних гільденів, котрі автомат видає один по другім. — Що-до позичок, то вже автомат не кожному її уділить. Її робота скомбінована з поштовою щадницею. Хто має в щадниці вкладку запам'ятує собі число своєї книжочки і відповідно до того натискає на гужики автомату, котрі відповідають числу книжочки. За кожним потисненням вискакує срібний гільден. Коли вкладка вичерпана, автомат не позичить більше. Винайдене цікаве, біда лише в тім, що оно було описане в числі *Fremdenblatt-u*, котре носить дату 1-го квітня...

Зелізничний опришок. Повторяючі ся від довшого часу крадежи в зелізничних вагонах на шляху Львів-Броди і Тернопіль звернули увагу золочівських властей і їм удало ся зловити славного злодія Шмугла Орґеля, що мешкає від довшого часу недалеко зелізничної стайки в Краснім Орґелі в Краснім нічим не займав ся. Він виїздив лиш зелізницею зараз по шабасі і вертав аж на шабас до дому. Висланий комісар етароства в Золочеві перевів ревізію у Орґеля, коли его не було дома, і найшов там 13 золотих і срібних гдинників, кілька ланцюжків, около 10 золотих перетейів і багато інших річий. Супротив того виделегував золочівський суд прокуратора і судию слідчого до Красного і тут арештовано тітку Орґеля, Файгу, що займала ся лихвою і, як здає ся, знала о всіх крадежах Орґеля. Коли кілька днів пізніше приїхав і сам Орґель, арештувала его жандармерія на дворці і просто тим самим поїздом відвезла его до Золочева. Дня 20-го марта зроблено ще раз строгую ревізію в домі Орґеля і тоді жандарм Пасецкий найшов там дві книжочки каси щадничої на 4000 зр., 12 ріжних векселів і дві цигарниці вартості 18 зр. Здає ся також, що Орґель належав до шайки карґярів, що обґрабували подорожних у вагонах і власті слідять вже за его спільниками.

Сельські дурисвітти. Пословиця „на село людий дурити“ не втратила ще своєї реальної стійности, як показує ся з отих двох случайів. До заможного господаря Івана Бундзи в Куровичах, перемишлянського повіта, прийшов недавно тому якийсь чоловік і представившись дезертером з Росії, хотів наняти ся у него на службу. Бундза подобав собі дуже незнайомого і згодив ся дати ему на рік 40 зр., їду і одж. По кількох днях показало ся, що той чоловік робить знаменито всяку роботу при господарстві, так, що треба було дивувати ся. Але ще більше мусів дивувати ся господар, коли одного дня рано добрий наймит счез як камінь в воду, а за ним поділо ся кудись біле, котре господаря вивисіла сунити і інші річі, вартості кількадесять золотих. — Перед Львовом минушого року прийшов до Курович зі Львова якийсь швець і замешкав у одного господаря, учачи его сина шевства. Незабавом поробив в селі знайомотва і став вчапати до тамошнього рямари на вікт, а рівночасно старати ся о руку его доньки. Такому женихови годі було відмовити, бо всі знали з его оповідань, що має в касі оццадности великі гроші, а при собі носив все п'ятдесятку. Зараз в піст виїхали заповіді, а весіле мало відбутись по святах. Коли надходив той час, поїхав швець з куровицьким ковалем до Галина, щоби посправити собі на весіле деякі річі і позичив тимчасом у будучого тестя кількадесять золотих і футро вартості 50 зр. В місті розійшли ся оба за орудками, але вже більше не зійшли ся. Швець відрік ся жє нячки і пішов в футрі і з грішми в світ шукати нового тестя.

Борба з піянством. У всіх майже цивілізованих брях веде ся борба против піянства, але майже всюда борба та стає безсилною за для браку езекутив. Виравді є закони против піянства, але пересічно тільки на папері, а тимчасом люди, навіть цілі покоління загигають або хирляють з піянки, котра веде за собою різні недуги тіла і душі. Нема також закона заборонюючого продаж напоїв малолітнім. До виників належить провінція „Іллінойс“ в північній Америці. Дотичний закон єй так звучить: „Хто би чи то сам, чи при поміччю своїх помічників і службик видавав або продавав малолітнім упоюючі напої без виразного письменного дозволу родичів, опікунів або лікаря... той споняє злочин і підпаде карі 20—100 доларів або в'язниці від 10—30 днів.“

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Німці про будучність своєї раси.

(Конець.)

І така сумна доля постигла німецький нарід. Він сновив свій обовязок провідника в світі, бо дав свѣтло таким людям, як Гутенберг, Лютер, Лейбніц, Кант, Бах, Гендель, Моцарт, Ветовен, Лессінг, Гердер, Гете, Шіллер, Гумбольдт, Вебер, Гольмгольд, Болл, Діц, Грімм, і т. д., але не мав той городови, яка ему правно належала ся, не мав провідної ролі.

Такий нарід не міг однаково-ж загинути. Вже минув той час, коли були народи здорові в цілім своїм складі. Деморалізуючий вплив великих міст сягає далеко і то в кождім народі, тому то і не можна порівнювати народів західно-європейських з колишніми Римлянами, а Словян з колишніми Германами. Слов'яни під тим взглядом стоять на рівні з іншими народами, а лиш нарід німецький задержав як най-

більше той цивілізаційної сили, котра-б піднесла его до нового культурного життя. І dlatego було се прямо konieczністю, що нарід німецький збудив ся зі свого довголітнього сну до нової роботи. Але то пробуджене, той ранок не так повний надій, як у предків. Давні Германі не мали перед собою занор, а перед сучасними Німцями світ на північ і схід дошками забитий.

А мимо того збудив ся він в відповідну пору. Він вів через півтораєста літ часто ростинне життя. Яко поодинокі індідуум думав він лиш про свій щоденний хліб і не журив ся нічим, а що-найменше судбою свѣта. Щоби знов щось значати в житю, мусів він відробити то все, що стратив в 17-ім і 18-ім століттю. Мусів взяти ся до праці і то зробив. Сели би він прожив той час так, як Ново-Греки, в політичних снах і мріях, то певно нічо не було би з него. Але на щастє то не стало ся. Німець, що жив перше зовсім поодиноким, був чужим супротив свѣта угрупованого в організми. І тому то першим початком німецької роботи було угрупувати ся в товариства, партії, класи, малі держави. Тут навчало ся кожде поодинокі індідуум любови до спільної справи, хоч би та спільна справа була так мала, як товариство або мала держава. Але сям зросла свѣдомість самого себе, бо в тій групі один відповідав за всіх, а всі за одного. Німці ще й до нині живуть в тім періоді поодиноких груп, але вона вже кінчить ся. Сей з ґрунту перетворений нарід є вже спільним творити націю. І тому Німець 20-го століття не буде вже привязаний сам до себе, або до поодиноких груп, але до цілої німецької справи. Через геґемонію Прус Німці не стали ся Прусами, але стали ся правдивими Німцями. З другого боку соціал-демократична партія виховає нарід до свѣдомого почуття свободи. Вже можна то пізнати по нинішнім німецьким робітникам, який стоїть твердо за свої права. Та ціла революційність і мрії соціалістів переминуть, а залишиться ся та сильна свѣдомість самого себе, що буде могла опертися на чужинцеві.

Новочеке відроджене німецьке, почало ся від Бранденбургії, бо провідним оком в тім руху було: „Проч зі всякими слїдами і рештками свѣтої римської держави! Треба сподучити інтерес державний з інтересом економічним.“ А провід в таким руху міг взяти лиш такий нарід, що мешкає недалеко віднічнорічного моря. Призначенем Прусії було освободити нарід німецький з его в'язниць. Хто фальшиво дивить ся на річ, то ему може видати ся се зовсім негарне і він може назвати се знасилуванем інших народів, але хто знає признає Прусію, тому серце росте на той вид, як та маленька, але на скрізь здорова пруска держава розростає ся в гиндім організмі римської держави. І поволі, поволі тратить держава характер чисто льокальний пруский, а стає ся чим раз більше німецькою. Се вже можемо побачити за часів Фрідріха Вільгельма І-го, той мішанини підвоєнического духа і кантївської мудрости.

І тільки то людий сумніває ся о нашім будучности? Але заведіть їх лиш в статистичні уряди, най вони там приглянуть ся, а признають мусять що будучність наша, бо всі підпадають, коли ми йдемо в перед. Подивіть ся лиш в серці чужинців і прочитаєте, що їх страшать?

— Німецькість! Римляни дрожали перед нами, бо виділи нашу силу, а тепер їзза тої самої причини боять ся нас Англіїці, Французи і Слов'яни. І dlatego всі боять ся нас мимо того, що повинні би нам дякувати? Звідки би та безмежна ненависть взяла ся? Французи приміром в несправедливих війнах доскулили всім народам, а мимо того всі люблять їх і поважають, хоть вони і половини не зробили того для прав дїяного освободження людкості, що ми. Та ненависть походить лиш звіден, що нас боять ся.

У Англіосаків і Слов'ян мимо волі зраджує ся гадка, що Німці схотять тепер відібрати то, що їм вимкнуло ся з рук перед 1500 рокам, то значить північ і схід, північне море і сарматське понизє. І звідси та ненависть у Англіїців до нас, котрі хотіли би нас видіти знищеними. Сели би нинішня Англія мала такого державного мужа як Пітт, то вони знищили би нас зараз. Але такий Пітт може коли-небудь вродити ся серед німецького народу, і тому то ми мусимо хоронити ся тим чином перед Англією, що збільшуємо нашу силу морею. Ми стали тепер другим торговельним і промисловим народом в світі, то зн., що жнемо вже з моря, а не з землі, що нам вже було від давна призначено. Свѣта римська держава була монарством на суші; Прус так само, а нова німецька держава мусить бути монарством мореким, а бо в загальї не буде істнувати. І сели ми нині з тревогою споглядаємо на Англіїців, то треба собі пригадати, що німецька кров побідила вже о много більшого противника; Голандії відобрали Іспанії пановає над морем, хоть то був противник може й двайцять раз сильніший.

Забезпечити нашу будучність ми в стані. Нарід німецький, що видає річно мільярди на пиво і тютюн, зможе ще дати тих 50 мільонів на забезпеченє свого життя. Одного лиш не будемо могли відібрати Англіосаксам. В тім часі, коли ми знали, ділено землю, котра нам повинна була дістатися; а тепер полишила ся наз лиш та пісочна пустиня в Африці. Хоть би ми були о много лїпше заселили Америку і Австралію своїми мужиками, то се вже на віки для нас пропало. Там має наш колонієт до діла з більшою культурою, як в своїм краю, і тому то не має він будучности перед собою. Є много людий, що думають пнакше, але я сему не вірю. Свѣт вже розпайований, а для нас нічо вже не лишило ся.

І тим то переходжу я на найважнійшу часть моїх виводів.

Один російський державний муж висказав до одного Німця цікаву гадку, що найбільшим питанням наших днів не є kwestія орієнтальна, або європейська, але німецька. Німецька kwestія? Чи він не знає що нічого про рік 1886? Так, німецька kwestія, котрею однак не займаємо ся ми, але про котре зі страхом думають Слов'яни. Ось і перша часть того питання: „Нарід німецький сидить в кітлі без вентіля.“ Помимо всякої еміґрації маємо дуже великий приріст населєня, чотиринадцять мільонів в двайцятьох п'ятих роках. Що-ж робити з тими людьми? Свѣт вже поділений.

„Колїсь трїсне той котел без вентіля,“ се друга часть німецької kwestії. Високо цивілізований нарід, що знає, на що він недужий і знає, що ему може допомогти, буде знати, що має робити; сели не схоче згинути з голоду, мусить для себе землі добувати. — А третя часть німецької kwestії: „Котел трїсне там, де він найбільш слабкий.“ То значить на слов'янський схід.

А там на разі справи для нас як найкористнійші. Російська держава зі своєю варварською пошліцтєю не може нам бути страшна. Ласкава для Німців судьба схотїла, що одинокий нарід слов'янський, який може рїпнати сам своєю судьбою, не має внутрішньої сили. Вєй ті що подорожували по Росії, признають, що Росія вже не так сильна як під Александром І. або Николаєм першим. Вже під початки сего століття голодує цілий руский нарід. Сего року на примір в великоруських губерніях неврожай, а у фінських, російсько-німецьких, польських українських губерніях живна добрі. Чи причина того лежить в неласкавості судьби, або в елементарних нещастях. Суди Боже! причина того лежить в самих людях, в горькій, лихій і лїнистєві. Причина сему та, що чернозем стає пустинєю. Великорускі мужики зійшли нині на жєбри. Тов'янами переносить ся він до міст і побільшує тут кадри пролетаріату, а дуже рїдко доходить до маломіщанства. Той російський нарід не має жадної будучности. І звідки-ж би взяв ся той очайдушний біль у гонїв того народу, котрий після загальної думки, йде до свѣтлої будучности. Той нарід постарів ся, заки взагалі був молодий.

Що однак дє ся з тими пустинями, хто становить середний стан в Росії. Коло польського населєня, яке зміцнило ся лиш переселюванями, громадить ся еміґрація німецька і лагодить собі тепленьке кубельце. Так, то є факт, з котрим вже числять ся геогرافی, а про котрий ми нічого не знаємо. Що в містах середний стан творять Німці, се вже певна річ. Мені говорили так: „Відкїньте в Петербургу або в Москві найвищих десятих тисяч і найнижший пролетаріат, то маєте німецьке населєне. Знесене університета в Дорнати було для Німців щастєм, бо пильна батїйська молодіж, вивчивши ся там, давала російській державі найліпших урядників і офіцїрів, котрі по німецькому звичаю вірно служили своему панови. Тепер молодіж не може там учити ся і звертає ся до інших практичних заводів і полишає ся вже німецькою. Російська держава підтїла ту галузь, на котрій сидить, замінявши Дорнат Юрєвом, бо Німці полинуть ся тепер Німцями. Сели тепер в Росії не найде ся який Петро або Фрідріх Вільгельм І., котрий почитить всі воєнні плани, а возьме ся до оздоровлення народу, — то в таким разі Росія приїде нам долицєю. А такого другого Петра нема що бояти ся, бо Росія не схоче ніколи зречи ся на якийсь час політики монарєтва. Най там справа йде, як хоче, нам то байдужно; чим довше то потребає, тим лїпше, бо тим слабшою стане Росія, а сильнішим німецький елемент. А коли той наш німецький котел без вентіля трїсне, тогди впаде російський колюс на глиняних ногах. Бо ми є сильніші, а то знає кождий, лиш ми ні. І я вірю в то, що колїсь стануть коло Урала чорно-біло-червої стовпи, а на тім місци, де живе тепер горда жєбраків, будуть жити мільйони богатих німецьких мужиків.“

Се не сон, ані мрія — він може здійснити ся. А здійснить ся він тогди, коли ми перешкодим — а мусимо тому перешкодити, — щоб Австро-Угорщина не стала чеською.

Західні Слов'яни, а передовсім Чехи то зовсім иньший нарід, як Росіяни. Вони навчили ся від нас всього найліпшого і дорівнують нам по своїй внутрішній силі. В де-чїм вони навіть нас перевишають; вони більше щадять, мають менше потреб, витривалїші, тверезїші, а передовсім мають більше народної гордості, як ми. Вони стремлять до панованя над Австрією, до якого навіть можуть дійти. Лиш слабо заселєні гірські долини в Горїшній Авєтрії, Тироли і Форарльбергу повні перед ними. А у всіх иньших краях, т. зн. навіть в Угорщині можуть вони в протягу 20 літ прийти до великої сили. А коли вони будуть мати навіть по своїй стороні цїсарський двір, то що тогди буде? Тогди настала би сильна слов'янська держава, котра в союзі з Росією і Францією могла би нас дуже легко побідити, бо чейже Чехи лиш на три дні пішої дороги від Лиска. А в наших Вендах, Поляках, Кашубах, Мазурах, в чеських і польських робітниках є ще дуже добрий матеріал на збудованє слов'янських провінцій.

Дlatego то передовсім німецька Австро-Угорщина, а коли то єтانه ся:

Nach Ostland wollen wir ziehen.

Рух поїздів залізничних

від 1-го мая 1897 після часу середньо-європейського.

До Чернівців приходять: з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців: посп. 11:28 рано, особ. 3:20 по полудні, особ. 7:57 вечер, посп. 8:11 вечер, особ. 6:10 рано; з Бурдженів, Іцкан, Гатин, Гадікфальфи Глібокої: особ. 8:09 рано, особ. 12:12 в пол., посп. 3:50 по полудні, особ. 10:00 вечером; з Новоселиці, Бояна, Садагури: мішан. 9:50 вечером, мішан. 11:30 рано. З Чернівців відходять: до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня: посп. 8:19 рано, особ. 8:54 рано, особ. 12:32 в пол., посп. 4:04 по пол., особ. 10:25 в ночи; до Глібоки, Гадікфальфи, Гатин, Іцкан і Бурдженів: посп. 11:48 рано, особ. 3:51 по полудні, особ. 8:32 рано і особ. 6:35 рано; до Садагури, Бояна, Новоселиці: мішан. 6:45 рано і мішан. 4:30 по полудні.	До Глібоки приходять: з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карапчава: мішан. 6:35 рано, (на шляху Бергомет-Карапчів тільки в понеділок), мішан. 10:37 рано (на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1-го липня до 31-го вересня що понеділка і четверга) і мішан. 8:00 вечер (не їде в понеділок). З Глібоки відходять: до Карапчава, Сторожинця, Бергомету, Межибродів: мішан. 8:14 рано (на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці) і мішан. 5:35 пополудні. До Гадікфальфи приходять: з Радівців: мішан. 5:42 рано, мішан. 8:55 рано, мішан. 1:15 вполудні і мішан. 7:47 вечер. З Гадікфальфи відходять: до Радівців: міш. 6:10 рано, міш. 10:03 рано, міш. 2:28 по пол., міш. 6:12 веч. і міш. 8:05 веч.	До Гатин приходять: з Кімполунгу, Вами, Гурагумори, Качики: мішан. 12:58 полудне, і мішан. 6:25 вечер. З Гатин відходять: до Качики, Гурагумори, Вами, Кімполунгу: мішан. 10:10 рано і мішан. 2:01 по полудні. До Іцкан приходять: зі Сучави: мішан. 4:42 рано, мішан. 8:42 рано, мішан. 1:30 по полудні, мішан. 6:30 вечер і мішан. 8:37 вечер. З Іцкан відходять: до Сучави: мішан. 3:27 рано, мішан. 6:30 рано, мішан. 10:09 рано, мішан. 2:16 по полудні і мішан. 7:18 вечер. До Вами приходять: з Рус-Молдавиці: мішан. 8:42 рано, мішан. 12:59 полудне, мішан. 2:04 по полудні, мішан. 3:22 по полудні, мішан. 5:45 вечер. і 9:05 вечер.	З Вами відходять: до Рус-Молдавиці: мішан. 3:46 рано, мішан. 6:47 рано, мішан. 9:13 рано, мішан. 11:32 полудне і 2:50 по полудні. Поїзди між Вамию а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавицях. До Карапчава приходять: з Чудина н. С.: мішан. 5:55 рано (лиш що понеділка) і 5:55 вечер (з виїзкою понеділка). З Карапчава відходять: до Чудина н. С.: мішан. 8:54 рано, (лиш що понеділка), мішан. 10:07 рано (з виїзкою понеділка) і мішан. 6:15 рано кожної днини. Примітка. Час середньо-європейський іде о 46 минут пізніше від черновецького часу.
--	---	---	--

Нова книжка

В друкарні Товариства „Руска Рада“ в Чернівцях
вийшла книжка:

„БЕСІДИ

про часи козацькі на Україні“.

— Сторін 159. — Ціна 70 кр. —

Замовляти можна в „Народнім Домі“, Чернівці ул.
Петровича ч. 2.

Хто хоче мати добру і дешеву МАШИНУ ДО ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожадує. Нові продаю
дешевше як всюди, а унотреблені, ще добре удержані по-
чавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виplat. Хто
купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує жу-
рити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поважанем

В. ДАНИЛЕВИЧ,

машиніст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. Залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Шкільні повідомлення і Schulfachrichten

є на складі

в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в НАРОДНІМ ДОМІ

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські як: діла, брошури, оголошення, табелі, цінники, ра-
хунки, карти візитові, запрошення весільні, карти заручин, наголовки на листи і ко-
верти і т. п. і т. п., в мовах:

РУСКИЙ, ПОЛЬСКИЙ і НІМЕЦКИЙ.

Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Великий склад друкарських шрифтів для шкіл народних.

Русини! Удавайте ся з роботами до своєї „Рускої Друкарні“!

Товариство взаємних забезпечень „ДНІСТЕР“

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, (препоручене Всєм
Духовенству і всім вірним Впрєосв. Митрон. і Прєосв. Еп. Орди-
наріями всіх трєх єпархій) обезпечує будинки, урядженє домашнє,
скот, господарські знаряди, збіжє в зерні і соломі, сіно в стогах і
будинках против шкід пожарних.

„Дністер“ вступив в 6-ий рік своєї діяльности з днем 31-го грудня 1897.

СТАН ФОНДІВ:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	} 176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Визначені шкоди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр.

Шкоди ліквідують ся безпроваочно. Полісь „Дністра“ приймає Банк

красвий при пожичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ в Товаристві взаємних обезпечень

в Кракові в як найкористийших комбінаціях.

Товариство взаємного кредиту „Дністер“

єтоварищенє зарєєстрованє з обмеженою порукою, уділяє поминчє за оплатою

6 1/2% за інтабуляцією або порукою двох відповідних ручителів, і приймає вкладни

до опрєєнтованя по 4 1/2%.

Зголошенє о уділенє агенції в окрєєстностях, где нема близько агенції

„Дністра“ приймають ся.

Виключна продаж славних
італійських капелюхів
з фабрики
Борзаліно Джозеппе
в Александриі.

І. Генрик Іта ц. к. придворний фабрикант
капелюхів у Відні.

Для мужчин модні тверді капелюхи у всіх красках з повети	2:50—5:00 зр.
Для мужчин модні тверді капелюхи у всіх красках з сука	1:25—2:00 „
Для мужчин модні м'які капелюхи у всіх красках з повети	1:90—4:50 „
Для мужчин модні м'які капелюхи у всіх красках Loden	1:50—3:00 „
Для мужчин модні м'які капелюхи у всіх красках з сука	1:25—2:50 „

Для хлопців ріжнєродні капелюхи Loden

від 0:75, 0:85, 1:00, 1:25, 1:50 зр.

Найновіший краватки в ріжнєродних красках
з наших і заграничних фабрик від 30 кр. до 3 зр.

Рукавички, найліпші виробу у всіх модних красках,
Glacé, Chair і шкіряні.

Рукавички уніформові від 40, 50, 75 кр. в гору.

Товари з бронзу,
цигарницї з бурштину,
альбуми,
товари шкіряні,
торбинки,
куфери
і прилади до подорожи.

Великий вибір
парасолів

від сонця і дощу
від найдешевших до най-
красших і великі палички
з правдивими срібними го-
ловками.

Мужєске біє — солідний товар.

Ковніри, манжети, хустинки до носа, пончохи,
шкарпатки, шнурівки і шпильки.

Англійські костюми для циклістів,

камаші, шапочки, лїтальні, черевки, парасолі.

Револьвери, оружє

і прилади до польованя.

Найбільший вибір — найдешевші ціни.

Черевки для дам, мужчин, дівчат і дітей.

Лиш виключно добрий вибір.

Для мужчин.

Правдині французкі Chevreaux до заціплю- ваня на гузики, до шпурованя і з гу- мовими вкладками	7:00—8:00 зр.
Правдині французкі Chevreaux з телячими обкладками	4:50—5:50 „
Правдині Rosspiegel гладкі і з обкладкою	3:18—3:75 „
Зелені і після гаванської моди в двох красках	5:00—8:00 „

Для дам.

Правдині французкі Chevreaux до заціплю- ваня на гузики, до шпурованя і з гу- мовими вкладками	5:50—6:50 зр.
Правдині французкі Chevreaux з телячими обкладками	4:00—4:90 „
Правдині французкі з козолової шкіри	3:00—3:50 „
Rosspiegel	2:30—3:50 „
Зелені і після гаванської моди в двох красках	5:00—7:00 „

Для дівчат і дітей.

Чорні шкіряні до заціплюваня на гузики і до шпурованя	1:25—3:50 зр.
Зелені і після гаванської моди в двох красках	2:00—4:00 „

ІІ. КС.

Склад патронів.

Виходить в Чернівцях:

в

середа, п'ятницю і неділю.

Редакция, адміністрація
і експедиція:

улиця Петровича ч. 2.

Рекламації вільні від порта.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“
10 зр. річно.Передплата і належності за інсерати
платні в Чернівцях.Буковина звертають ся лише на по-
передне застережене.

Поодинокое число коштує 8 кр.

Політичні замітки.

Партия центра.

Нова партия має утворити ся в парламенті. Партия ся носила би назву: сторонництво центра. Гр. Туна має намір зараз по сьвятах переговорювати в тій справі так з деякими членами правіці як і лівіці. Проектоване центрум мало би складатися з німецького сторонництва людového і ліберальної більшої посілости. Трудно однак передвидіти, чи сята проба удасть. Виглядів великих на ту кооперацію нема, для того можна сподівати ся ще й інших планів. — „Słowo Polskie“ припускає можливість утворення „сторонництва центра, в котрім знайшли би ся умірковані і дбаючі о добро держави елементи. Однак при незручності Словян правіці могло би то центрум побачити нараз Німців в своїм таборі. Для того шле „Słowo Polskie“ пересторогу, щоби не напірано на гр. Туна до зірвання розпочатої кооперацийної роботи і до цілковитого завернення на правіцю.

Посол Шуштершиц складає мандат.

Зовсім несподівану звістку принесла нам словінська газета „Slovenec“, що п. Шуштершиц зложив свій мандат. Ніхто не міг собі вигадати причини, яка-б приневолити Шуштершица до сего кроку, аж ось друга часопись Slovenški Narod подає, що головною причиною резигнації є нова процедура цивільна, при котрій адвокат, будучи послом, мусів би зречтись провадження канцелярії. При нагоді мусимо згадати, що та сама часопись доводить, що словінські посли із Сирії є невдоволені з правительства гр. Туна по причині гімназій цілейської і права репрезентації повітової, дальматинської по причині залізничної справи, а посли з Побережя по причині справ внутрішнього заряду. Навіть посли з Країни є також невдоволені.

Чи заплатимо на флоту?

Про наради в міністерстві в справі маринарки ходять різні звістки, урядовий комунікат каже, що оба міністри фінансів згодили ся на надзвичайний додаток 55 мільонів гульденів на поліпшення маринарки з тою лише ріжницею, що ту суму розложити ся на довгий час як на 10 літ. Мимо того однак Neue fr. Presse пише, що той видаток об'єдено до половини. Сій вісті перечить однак також Fremdbl. Вей денники угорські напали дуже остро на практиці правительства побільшити флоту военну, і доказують, що Угорщина не має абсолютно жадної причини видавати такі грубі гроші, бо вона не має жадного експорту і жадних інтересів на морю.

Чи буде війна?

Телеграми повідомляють, що представителі Англії, Франції, Німеччини, Австро-Угорщини, Італії, і Росії вручили Мек Кінлієві ноту, в котрій відкликують ся в імені своїх правительств до людських чувств уміркованя президента американської республіки, і висловляють надію, що нові переговори доведуть до згоди і до запевнення мира на острові Куба. Президент відповів на то, що буде старати ся удержати мирні зносини, але мусить дбати також про то, щоби на Кубі настали вже якісь порядні відносини. Чи можна буде сей конфлікт між Сполученими Державами і Іспанією залагодити, о тім можна сумнівати ся, хоч би се було пожадане. Ті факти, що амбасадор американський Вудфорд вибрав ся до від'їзду і що ожидає вже американського репрезентанта з Гавани в Уешінгтоні, кажуть сподівати ся, що правительство американське чепить ся з есентуальністю зірвання всяких зносин. Если однак до зірвання зносин не прийшло, то причина того не лежить в дипломатії європейській, а в тім, що горожани Сполучених Держав не мали ще часу поладити своїх інтересів на Кубі і повернути до своєї батьківщини. Впрочім мирне розв'язане кубанської справи зависить від того, чи удасть ся довести до заставлення кроків воєнних між Іспанією і Кубою, а на то нема надії, бо повстанці кубанські заявили, що на то не згодять ся. Іх окликом є незалежність або смерть.

Сторожі православія.

І знов мусимо повернути до старої теми, до відносин Русинів до православної церкви тут на Буковині, а то з нагоди статі Бук. Вѣд. „Руки прочь“, де сьвіжо унечений прихильник православної церкви стає на сторожі єї і відмовляє Русинам-народовцям права займатися справами православної церкви. Хто-б може подумати, що то стаття лева, з котрою можна спорити, але так не є. Автор статі брехливими виходками і брехливим поясненем фактів хоче зробити нас противниками православія, а себе его сторожом. Для того то не думаємо входити в серйозну полеміку, бо се було би ще щось гіршого як борба з вітраками, а хочемо лиш кинути пару гадок, а потім і пару коментарів до згаданої статі.

Наші консерватисти не дармо назвали себе консерватистами, бо если їх погляди зміримо нинішньою європейською мірою, то вони подобають радше на останки середньовічних часів. Консерватистам впало в голову — але лиш pro foro externo — стати лиш виключно на становищі православним, а всіх Русинів, віроісповідників иншої церкви хотіли би вислати щонайменше до пекла. Натурально, що се вони не ро-

блять з пересвідчення. Тут личный интерес політичний каже їм так робити і вони се роблять; а далі каже їм личный політичний интерес мовчати про кривди Русинів на церковнім полі і вони мовчать. Що се у всіх народів називає ся зрадою своєї власної, рідної справи, про се їм байдуже; вага в тім, щоб вони не стратили лиш ласки у Волохів, а з тим і своїх мандатів.

Ми знов виходимо зі становища, яке нам диктує здоровий розум і історія. Ми не думаємо по взірці середньовічних сектарів творити групи звязані лиш виключно інтересами релігійними, у нас перше значіне має ідея національна. Свідомість народня творить то, що народи розділені державно, розділені релігійно чують ся все таки братами і синами одного і того самого народу. Німець протестант і Німець католик — то сини одної вітчизни, а і ми хочемо, щоб Русин православний і Русин унійт почував ся тим самим, т. є. Русиним. Натурально, що таке становище зовсім відмінне від становища консерватистів, котрі-б хотіли — але, як кажу, pro foro externo — зробити ту квестію, чи хто вірить в істнуванє чистилища, чи ні, мірилом того, чи він добрим Русиним, або ні. Становище консерватистів стає тим гидше, що вони ще посувають ся до активної праці против унійт в тім напрямі, що старають ся єї поганити і керинити.

Хто отже своєю на становищі здоровішим і користнішим для нашого народу, се легко розпізнати. І тому то на се питанє вже не хочемо тратити часу. Скажемо лиш то, що ми виходячи з нашого чисто народного становища, вмішуємо ся лиш тільки тогди в справи церковні, коли видимо, що церква не повнить своїх обов'язків, або стає на перешкоді нашим народним змаганям. Сего ми все тримали ся і так думаємо на далі поступати. Що буде противного нашим народним змаганям, чи то у церкві унійтській, чи то в церкві православній, — то будемо все і на кождім місці поборювати.

Ставати на становищі чисто релігійнім, ділити Русинів на партії релігійні ми не думаємо, бо знаємо, що живемо вже на два роки перед двайцятим століттем, і що виступати тепер з релігійністю нетерпимостю, то що-найменше річ спізнена. Хто не доріє до поглядів чисто народних, або хто не соромлячи ся перед сьвітом, з такими поглядами виступає лиш на то, щоб приєднати собі ласку Волохів, тому — найсе вийде на здоров'є, але біда народови, що дав би ся повести на такі манівці.

Дотично знов згаданої статі в Бук. Вѣд. хочемо зробити пару заміток. Бук. Вѣд. закидають нам, що ми під покривкою борби з романізмом (се-б то з Волохами) підризаємо основи православної церкви на

СВАТАНЕ ЛІТЕРАТОРА.

АМЕРИКАНСЬКЕ ОПОВІДАНЄ

Анни Фуллер.

X.

Що я довірочно довідую ся?

Того дня пополудни сиділи ми оба з Джоном на веранді і курили, коли нараз дорогою перейшов наш старий знакомий Нед Рандаль. Ми давніше стрічали ся з ним дуже часто в наших клубі, але відколи він виїхав на захід, то і слух загинув о нім. Стрітати ся з ним було для нас великою несподіванкою, а і він запросив нас сейчас на лавн-тенніса до свого городу. Джон однак відмовив, бо мав пійти сьогодні до міс Лямб після умови.

— Що? не можеш єї перепросити і відложити візити на иньшу пору, — напірав на него Нед. — Маємо кількох знаменитих гравців.

— Заграю з вами колись иньшим разом, — відповів Джон. — Нині пополудни не можу прийти.

— Та вкінці що з вами робити. Ми тут в Кольорадо можемо цілий рік грати тенніса, то і нагода вас не омине.

— Що-ж ви ту робите Нед. — питав я его, коли ми йшли вздовж улиці.

— Граю тенніса і шпекулюю на ґрунтах.

— А з чого живете?

— Певно що не з тенніса — відповів він. Я ту купив досить багато ґрунту. От сей дім наприклад, — і показав на мешканє мрс. Еллертон, коли ми попри него переходили.

— Дивіть ся люди! — крикнув я здивований, бо перше Рандаль зовсім не уходив між нами за Крезуса. — Як же ви зачали?

— Я ніяк не зачинав! То само місто зробило, бо виросло як гриб по дощі. Я лиш мав то щастє, що приїхав тут перед п'ятьма літами в сам час.

— Отже ви знаєте міс Лямб?

— Натурально! Але як ви приходите до знакомости з нею? По перше она походить з Кентуки, а по друге, відколи лиш виїшла зі шкіль, то не була ще у всхідних державах.

— Але скажіть мені, длячого вони тут властиво живуть? — питав я его, витолкувавши єму якоесь, як ми запізнали ся. — Мені здає ся, що тут помер муж мрс. Еллертон, і тому вона не хоче звідси забрати ся.

— Здає ся, що тому. Впрочім вона вже не має на то енергії, бо всю силу своєї душі звернула на генеалогію. Тому не забудьте єї сказати, що ви походите з тих Діксонів, що мешкають на Род Айсланд, але вважайте, щоби се лиш не пожалували свого аристократичного походження, бо вона вас замучить на смерть своїми родоводними розмовами.

Тепер я набрав підозріння, длячого він так зле говорить про міс Еллертон, бо він, хоч має прізвище Рандаль, але не залежить до тих слав-

них Рандаль. Мрс. Еллертон, здасть ся, вислідила се і сказала єму, длячого він єї не любить.

— Але міс Лямб — то приємна дівчина, — спитав я на пробу.

— Приємна дівчина! Я ще милійшою не видів! Але слухай Дік, не хоче котрий з вас забрати єї нам?

— Що тобі впало до голови! Ту, здасть ся, вже було багато таких, що того пробували!

— Може бути, що й було. Але певно, що ніхто не мав відваги їй се сказати. Я на примір не важив би ся на се ніколи, — додав сумно.

— То вона так неприступна? — питав ся я его, ніби то не догадуючи ся тайни его серця.

— То сказати не можна, але... — і тут шукав якогось відповідного слова, не могучи его найти. — То мусів би бути ще більший дурак від мене, если би вбив собі в голову, що може мати у неї які-небудь вигляди.

— Догадуєте ся може, що она вже кого любила?

— Се не видає ся мені подібним до правди. Тут не було нікого, кого-б вона собі могла подобати, а приїхала вона тут ще майже дитиною. Але длячого ви питаєте про се.

— Я думав пайти причини єї неприступности. Але як виджу, то не буденна панночка.

Буковині, що ми не стараємося укріпити духа привази до православної церкви і т. д. На се можемо від себе сказати ось що: Если хто підтримує основи православної церкви, то підтримує її виключно румунізатори, бо если би при тім матеріалі палнім, який нагромадився в наслідок поступованя волоської консисторії по руских селах, ми хотіли заколибати православієм, то се не було би тяжко. А того якраз хотять Волохи. Вони знають, що нарід не дасться так легко зволончити, але знають, що релігійний руский нарід не могути ані висповідати ся, ані не могути почути проповіді у своїх власній мові, готові попасти в розлуку і покинути свою прадіду віру! А если би се удало ся Волохам, если би число православних Русинів зійшло вже до мінімуму, тогди православний реліг. фонд став би скарбом народним для Волохів, тогди-б вони ужили его на виключно волоські цілі. Ми добре знаємо, до чого стремлять Волохи і до чого їм свідомо, чи не свідомо помагають „консервативні“ Русини, і для того ми великими силами мусимо старати ся удержати православіє, для того мусимо висунути против переселюваня Русинів на поли церковні, ми мусимо довести до того, щоб у всіх руских селах були рускі пан-отці і т. д. Ми є за православієм, але не хочемо, щоб то православіє було волощенем нашого народу. Если же Бук. Вѣд. можуть поставити нам такий закид, що ми, „Буковина“, не стараємося скріпити у наших читателів духа привази до православної церкви і т. н., то на жалі мусимо сказати, що ми є орган народний, а не церковний, і в догматичні тонкості бавити ся не можемо. Ми не думаємо ставати чи то по стороні унії, чи то православія, а полишаємо то кождо Русинови на совість, як він зі своєю вірою уложиться. Ми не маємо завдачі ширити поглядів даної віри, але маємо за то слідити, чи одна або друга церква виповняє свої обовязки супротив нашого народу. Згадують Бук. Вѣд. також про Раранче і Лужани, але се вже чисте фарисейство. Кждому відомо, що всі проводирі нашої народної партії були противні тому, щоб в Раранчу люди переходили на унію, а если хто до того довів, то лиш православний п. Тиміньський, про що однак Бук. Вѣд. мовчать. Що-до Лужан, то заслуга за то, що то село полишило ся православним, спадає лиш на нас, бо ми здержали громаду від того кроку і довели до того, що головна причина того роздору, волоський пан-отець Дан сейчас вибрав ся з Лужан. І Бук. Вѣдомости можуть мати ще лице закидувати нам, що ми в тім провинили ся?!

Гнівують ся також Бук. Вѣдомости на нас за се, що ми написали в одній нотатці, що п. Волян признає ся до „царославія“, і роблять ся так найвищими, як та стара „блудниця“, що хоче вдавати непорочну дівчину. Та-ж то вже і воробії сьнівають на дахах, яка мрія і головна ідея у буковинських „консервативів“ і львівських „обединителів“. А впрочім недалеко шукати, таки в тій самій статі згадують Бук. Вѣд. про то, „що поступоване Австрії супротив православія може відбити ся зловіщим ехом в широкім православнім сьвітї“, „се-б то в Росії“. Хто отже покликає ся на Росію і уважає її за якусь висшу власть в справах православія в Австрії?! Чи-ж се не „царославіє“?

Далі кажуть Бук. Вѣд., що ми доти не маємо права говорити від імени православних Русинів, доки др. Стоцький не перейде на православіє. На се відповімо словами письма сьв.: „видиш тріску в оці ближ-

нього твого, а не видиш колоди в своїм власнім оці.“ Ми не є такі патентовані сторожі православної церкви, як ви, панове консерватисти, наші інституції не є віроісповідні, але народні, і ми боремо ся за народні права, а не вивішуємо віроісповідного стягу, то-ж і др. Стоцький може у нас без шкоди для православної церкви, лишити ся унією, але у вас, патентованих сторожі православія, стоїть др. Волян, уніят і папський кавалер, далі Кадушицький, Калитовський і п. Чому-ж ви ультра-православні оборонці православія не приневолюєте їх, щоб вони покинули католицьку віру і перейшли до православної церкви?

А! лицеміри, калдо гадюче! — говорив Христос.

Є в тій статі Бук. Вѣд. одно речення таке: „повна справедливість для руских віроісповідників православія.“ Ми сим реченням Бук. Вѣд. дуже утішили ся, що Бук. Вѣд. будуть також бороти ся за справедливість супротив православних Русинів, але позволюмо собі притім на мале запитане: Як Бук. Вѣд. хотять дійти до такої справедливости, бо ми перечитавши всі три річники Бук. Вѣд. відповіди на се питане не дочитали ся.

НОВИНКИ.

Чернівці, 9-го квітня 1898.

Відзначене. Президент жидаєвської віроісповідної громади п. Навталі Тіттингер отримав від цесаря титул цесарського радника.

Кандидатура п. Будзиновського. Звістний у нас на Буковині п. Будзиновський, перенісши ся до Галичини, кандидує яко кандидат радикальної партії в повіті чортківській і бучацькій на посаду до ради державної, де минулого року в IV-ій курії кандидував п. Романчук, але перенав. Польські часописи розпустили тепер вість (а се повторив і „Руслан“), що п. Будзиновський зрік ся кандидатури на річ п. Романчука, а агітація его має на цілі лиш приготувати ґрунт під кандидатуру Романчука. Після наших інформацій ті вісті зовсім неправдиві, бо ані п. Будзиновський, ані партія радикальна не думають зречи ся тих двох повітів на річ народовців. У Львові колыпують ся вісті, що если п. Будзиновський і п. Романчук стануть яко два кандидати, то в таким случаю правительство задумує попірати п. Романчука.

Справа Драйфуса стає знов голосною. Один приятель Паніцарда, бувшого італійського аташе в Парижі заявляє, що все писане „дипломатом“ в *Siecle* є правдою. Драйфус є невинний. Голосного „*bordeau*“ не випаю з ніжного паперового воша, але спродав его один, двох вже виключений урядник з німецької амбасаді в Парижі. В архіві *Consulatu* знайшов би ся ще й тепер лист, в котрім Паніцарді без обиняків заявляє, що жалі его бере і кров бурить ся, если подумає, як невинно засуджено Драйфуса, а Естергазі безкарно чванить ся своїм освободженем. Паніцарді однак мусить мовчати.

Процес против агентів еміграційних починає ся 23-го н. ст. квітня в Генуї. Яко головний обжалований стане бувший австрійський омпір Герголет, котрий при помочи многих своїх підагентів

спроваджував до Генуї тисячі емігрантів з Галичини і Угорщини та ошукував їх в немилосердний спосіб. Далше обжаловано агентів Фоглера і Восінацого, підданих австрійських, яко співвинних, а також банкіра Томасса Пантота, котрий в епіллі з агентами ошукував емігрантів при виміні грошей. З обжалованих агентів Фоглер утік і пропав без вісті.

Льожка за 100.000 зр. В Мадриді відбуло ся перед кількома днями в королівській театрі представлення, з котрого дохід був призначений на закупню кораблів воєнних. Ціле представлення було великим народним святком. Королеву витано гримними олівками. Коли на едені виставлено образ живих осіб, що зображав апотеозу Іспанії, ентузіазм дійшов до крайніх границь. Зібрана публіка прокламувала отверто війну против Сполучених Держав. Артисти, що устроювали салю, підняли ся сего труду безплатно. Вей місяці в театрі були випродані, навіть класери, в числі 90, оплатили свої місця на галерії. Ціни місць були незвичайно високі. Королева прислала за своєю ложою 50.000 пезетів. За ложі і крісла наרקетоні плачено від 10—25 тисяч пезетів, навіть за місця на галерії жертвовано до пяти тисяч пезетів. Маркіз Біллімейер заплатив за свою ложу 250.000 пезетів, т. є. сто тисяч зр. Богато білетів звернено, щобі каси могла їх ще раз продати. Деякі властители білетів дарували свої карти вступу рівенням жовнірам, що вернули з Куби. Вей пані пристроїли ся в кокарди національних красок. Дохід з представлення виносить триста тисяч зр.

Корабель-караван. З Сен-Джон (Нова Фундландія) доносять під датою 23-го марта: „Вчера вернувся сюда корабель *Greenland*, що займає ся ловами на фока. На помості корабля привезено 25 трупів моряків, котрі брали участь в останній виправі. Залога корабля зложена з 54 людей висла на леді половати на фока. Там заскочила їх страшна буря з снігом і сніг засипав 48 людей. Віднайдено лише 25 трупів і привезено їх до Сен-Джон, прочі загинули без сліду. З цілої залози спасло ся лише шістьох моряків і они привели корабель до пристани.

Безпоровочний суд устроїли собі перед кількома днями львівські фіякри. Якійсь молодий паніч, що надмірно загинув до шкляночки, забажав переїхати ся по Львові. Гадав мабуть, що на сьвітїм воздуші устане біль голови. По дорозі учув в собі енду за двох і почав спорити з візником. Візник не надумував ся довго, прикидав собі до помочи своїх товаришів по чину, властителей фіякрів, а ті всинали паничеві кільканайцять батогів та кулаків. Паніч мабуть зміркував, що кулаки візників занадто тяжкі і болочі, бо удав ся під оніку поліції, котра візників увязнила.

Торговельниця дівчатами Вайса арештовано в сих днях в Будапешті. Вайса оголошував в денниках, що пошукує для добрих домів „бон“ до дитий і сам приїхав до Будапешту, щобі переговорювати з зголошуючими ся кандидатками. Між ними була одна донька учителя, Ірма Патаній, котра умовивши ся з Вайсом, мала виїхати до Львова. На зєзінцію відпровадила її мама. Там впадо їм в очи, що Вайс розмавляв з трема иньшими дівчатами, наслідком чого почали підозрівати і обавляли ся відїхати. В часї коли Вайс етарав ся їх спонукати до їзди, поспішний поїзд відїхав. До другого поїзду треба було чекати ще 10 хвиль. Тимчасом дивне поведєня Вайса звернуло увагу поліційного агента, котрий завізав его,

Між тими дійшли ми вже на той тік, де грали тенніса і наша розмова закінчила ся.

Я бажав собі вже віддавна, щоб люди не брали мене собі за довірочного в своїх серцевих справах, але на дармо. Се по части було охоронним средством для мене, бо коли я лиш зробив знакомість з якою панночкою, то сейчас найшов ся знакомий, що висповідав ся передо мною з любови до неї і мої чувства не могли розвинути ся. Але як кажу: се може і добре для мене: я вже зовсім полишив думки про женячку. Але хто знає: если би я найшов таку дівчину, котра би мені подобала ся, то і я змінив би мої погляди на сю справу. На разі однак не хочу про се думати і доки лиш існує наш клуб, де я ще можу найти трохи приємности, полишаю ся холостяком.

Всьо то, з чим звирив ся мені Нед, інтересувало мене і я надїяв ся, що він ще де-що мені розкаже. Я ніколи не натручую ся людям і не стараю ся входити в їх тайни, але мимо того звичайно всьо довідую ся.

Тимчасом однак гра йшла як найліпше, Нед представив мене кільком паням, і я не мав вже нагоди з ним розговорити ся.

Коли я вже прийшов до дому, застав Джона, як він читав ньюорську часопись.

— Як же-ж випала розмова? — запитав я его, коли прийшли ми на веранду.

— Дуже добре, — відповів він.

— Чи роз'яснила ся тобі хоть трохи справа авторства тих поезій.

— Ані трошки!

— Говорила про поезії.

— Про декотрі.

— Що говорила про сонети?

— Нічо!

— Чи не прийшло до бесіди про то?

— Та вона про се не зачала говорити, а і я не мав відваги сего вчинити.

— Я думав, що ти потрапиш більше з неї видобути. Але може ти хоч замітив, чи вона не брала оцінки поезій особисто. Ти знаєш, як жінки беруть всьо особисто.

— Дурний верзеш, Дік! Натурально, що брала всьо особисто, та-ж се байдушна справа, чи вона писала поезії чи ні, бо видане є виключно її ділом. Щоби ти був видів її очи, як весело вони гляділи, коли вона довідала ся, що поезії подобали ся Нельзону Гульдови і що він напише гарну оцінку.

— Если я подумаю ще тепер про ті часи, то мені сьмішно робить ся. Чи видів хто таке, щоби двох розумних людей покидало в сезонї Ньйорк і їхали два тисячі миль, щоб пізнати ся з дівчиною. А ще як показало ся, Джон в ній залюбив ся. Чи се не сьмішно? — Але правда, генії все ходять иньшими дорогами і тим то я потішую ся.

XI.

Що робити?

На другий день рано пішов Брент з кількома панями, з котрими познакомив ся, грати тенніса, а я плентав ся по улиці, хоча купити гостинця на уродини моєї сестри. Оглядав я цікаво ті всі хінські, мексиканські і індійські дрібнички і найшов скоро якусь малу дрібничку для сестри. На моє нещастє натрапив я на пишну

шкіру бенгальського тигра, і зачав я торгувати ся, але купити шкіри не міг, на то треба було мати етодоларові банкноти до розпорядимости, а сих у мене не було. Ся шкіра була би дуже гарним подарунком для Джона, але з тим треба було хіба заждати аж до тої хвилі, коли наш клуб схоче віддати честь Джонові.

Тимчасом доходило вже до полудня і я пішов зложити візиту мре. Еллертон. Вона сиділа в глибокій фотелю на веранді, вигріваючи ся до сонця.

— Се приязно з вашого боку, що ви були ласкаві до нас зайти, — привитала мене мре. Еллертон привітливо.

— Лілея ще не повернула зі своєї кінної проїздки, а у мене вже нема що ліпшого до роботи, як сидіти на сонці і вигрівати ся.

— Чи міс Лямб їде верхом з так великою охотою?

— О! вона дуже любить їздити верхом. Я також, будучи в її літах їздила багато, але то не було мені приємно їхати самій. А моя сестрінниця каже, що у неї нема більшої приємности, як їхати сам на сам зі своїм тигрисом.

— Певно! — думав я собі. — Хто товаришує з музою, той певно не нудить ся.

— То ваша сестрінниця має досить музескі уподобаня. Певно вона не любить?

— Тепер вже ні, але перше. Вона мала пса, але він погіб ударений кінським копитом і від тепер вже ані подумати не хоче про иньшого пса. Вона каже, що той її пс не був би ніколи привязав ся до иньшої пані, то-ж і вона не повинна тримати тепер иньшого пса.

щоби вилегітимував ся, причім відкрив, що Байс є одним з найнебезпечніших торговельників дівчатами, котрого суд в Бохні вже давно пошукує.

Судьба Андре'го. З Америки доносять, що Андре, котрий пустив ся балюном до північного бігуна, знаходить ся тепер в Кльондайк, після иншої поголоски в Алясці, в місцевості Ст. Міхель. Вість ся треба приймати з всякою осторожністю, бо она може бути звичайною американською „качкою“.

† **Олександр Воробкевич,** п. к. практикант при б. кр. правительстві, син нашого поета і композитора о. Пейдора, чоловік вельми спосібний, упокоїв ся по довгій тяжкій недужі в молодечім віку в Арко в Тиролі, звідки перевезуть тіло до Чернівців. Сердешний жаль, який напевно відчує вся Русь на сю сумну звістку, най буде високоповажаному батькові полешкою в его тяжкій горю.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Дещо про переклади урядові в рускій мові.

Якесь страшне фатум зависло над урядовими перекладами в рускій мові. Цілі десятки років перекладав „Вістник законів державних“ Головацький такою страшною рускою мовою, що вестид і ганьба було признати ся до такої русчини. Нарешті удало ся щирим заходам наших послів і людей дбалих о руску мову спонукати правительство, що руский переклад „Вістника законів державних“ поручено д-рови Кулачковському, чоловікові тамушньому, щирому і працювиту, котрий доложив всіх своїх сил, аби се важке видавництво вийшло на славу і честь Руси. Хто взяв в руки „Вістник“ редагований д-ром Кулачковським, той не раз не міг налюбувати ся его складною, чистою, щирою русчиною, і серце росло у него, споглядаючи на таку добру працю. Та лихо не спить. Позавидував нам, здасть ся, якийсь воріг сего успіху. Бо ось літавши в руки випуск ХІІ сего „Вістника“ з р. 1897, де поміщена інструкція для судів першої та другої інстанції, читаю, дивлю ся і не надивую ся... Що се? По якому се? Чи нарешті д-р. Кулачковський, на котрого мали ми такі надії, не забажав часом жити ся вже лекшим хлібом і перекладає тепер так собі... з легкої руки, от аби був переклад?! — Се не може бути, думаю собі; та-ж знаю д-ра Кулачковського з давна, знаю, що се чоловік сумлінний, і що зпід его руки не виходить ніколи жадне паргацтво! — Але треба звідати ся, відки у „Вістнику“ взялась така невидальщина. І справді переконав ся я, що се не его робота. Пригляньмо ся ей ближше. Возьмім кілька прикладів.

Як се на пр. гарно сказано в §. 44, що „в днях святочних мають ся відбувати дні судові!“ Чули Ви таке: дні мають ся відбувати (!) в днях!

Або: „можна в всіх днях передиримати важко всякого рода чинности“ — правда, як гарно: „передиримати чинности“, а ще до того „важно передиримати“! Ви здвигаєте плечима? — І я з Вами. Але яким се високим стилем сказано!

А знаєте, що се значить: „наколи судії відомо є визнане сторін“? — Ну, з німецького тексту довідаєм ся, що се Confession, а по нашому та по люд-

То дало мені богато до думаня. Если ся дівчина не хотіла мати вже иншого пса, то щоби то було, если би вона привязала ся глибоко до одного мужчини. Він міг би бути певним ей привязаня і любови аж до смерти.

Я почав тепер осторожно випитувати ся мре. Еллертон, хочаки довідати ся щось про ей сумний настрій, але не удало ся мені видобути нічого.

— От, вона вже їде! — сказала тітка і дійсно міс Лямб показала ся в брамі.

Я поміг їй зійти з коня, а вона перекинувши ся кількома словами зі мною, увійшла до середини щоб перебрати ся. За хвилину вийшла з листом в руці.

— Не правда, пане Діксон, що міс Лямб дістає листи за посередництвом вашого бюро, але то для мене за довга дорога, коли ви тут є. Буду вас отже просити післати їй сей лист. Зробіте се мені?

— З найбільшою приємністю. Він ще нині відійде.

— Але міс Лямб тепер дома? — питала мене, подаючи мені рожевий, пахучий лист.

— Вона вийшла справді з дому, але я знаю місце ей побуту.

— Як думаєте, можу рахувати на відповідь?

— Я думаю, що сим разом можете навіть скорше мати відповідь, бо в протягу шістьох днів, если лиш міс Лямб відпише сейчас, а вона не залишить сего вчинити, если лиш лист важкий.

(Дальше буде).

ски: „віра“; отже параграф сей приписує, що „наколи судії відомо, якої віри є сторони...“, то при визначенні термінів повинен він на се уважати, „щоби ніхто не був присилуваний в торжественних днях релігійних свого віроісповідання явити ся в суді.“ Може Ви цікаві знати, що то таке „торжественні дні релігійні“? Ну, се по нашому — урочисті свята, тай більше нічого!

В тім самім параграфі читаємо ще, що в судах повинен бути спис свят (висшим стилем сказано там „днів святочних“) „тих віроісповідань, що в їх окрузі особливо часто приходять.“ Отже „віроісповідання приходять часто“, ба навіть „особливо часто“ вони, т. зн. „віроісповідання приходять“. По що вони приходять, і куди вони приходять, сего не знати, одно лиш знати, що віроісповідання таки нішки ходять, бо ось сказано, що вони приходять...

А чи не по паньски се сказано (в §. 42): „щоби тільки в... годинах урядових могло мати місце прикимане подань... як також удостоверене (!) підписів...“! Здасть ся мені, що щось дивачийшого і подумати годі! Від таких зовсім неруских виразів і фраз аж вишити в тім перекладі; нема одного рядка, щоб не подібати таких зворотів, що аж мороз по тілі піде від тої славетної русчини. Чи-ж може се по руски (§. 43): „В котрих годинах в неділі і дні Різдва (!) будуть в суді прикимані подань...“? — Чуете рускі слова, але який неруский їх склад! А чи розумієте Ви се: „Урядники мусять бути управлені до полагоджених можливо пригодних нагних справ“? І я не розумів, аж заглянув до німецького тексту; там стоїть die möglicherweise vorkommenden dringlichen Geschäfte! Подібно сказано і в §. 48 „можливо (по німецьки etwa) позісталих залежностей“, або в §. 50 „можливо потрібні призови...“

А пригляньмо ся отсим чіткам русчини: „має в час затвердити план чинностей по передириманю змін і пересунень, які в інтересі діловодства видають ся наказані.“ — „Урядникам, що в тої роки мають відбути справи військової або що були відлучені...“ (§. 49) — „Зарядження... остають в силі, аж суд... не зарядить змін що до місяця, часу або межичасу років судових“ (Зрозуміли?) — „Предложити президентови до зарядження вношення приділень“ (А се чи добре порозуміли?). — „Через роки судові мають бути для осіб улекшені зносини зі судом і через них має ся заповібити потреби, щоби они (хто? роки?) мусіли відбувати дорогу“ — (По німецьки: soll die Nothwendigkeit erspart werden, den Weg zurücklegen zu müssen). „Речинці до віддання заяв є заховані“ (не знати лиш, чи в скрині, чи в шафі...?) Так само (§. 33) „управитель має переконати ся, чи є заховані скорше... орудуванє справами“ — „Роки судові можуть бути ужиті до передириманя наміаня угоди, до відбуття перших днів судових.“ — „Можна пересправати ся що до рахунків.“ — Ухвалено віддільне відбуте дня судового.

„Списи ті будуть упорядковані після місцевостей, переховані і зложені до актів“ (Diese Verzeichnisse sind nach Orten geordnet aufzubewahren...) — „На случай сумніву належить дати першину злученю справ судоводства неспорного в руках поодиноких судів перед їх розділом поміж всіх судів!“ — „Управитель має, не нарушуючи всіх управлень начальника...“ — нібито всіх ні, але декотрі то можна-б нарушити?! Та з німецького тексту довідаєм ся, що управитель має, не нарушуючи жадного права належного начальникови... — „Ріжниця в перетяженю будуть вирівнані“ (ist zu bewirken se-b то: треба вирівнати), і т. д. і т. д.

Деякі уступи перекладу дають инший зміст ніж німецький оригінал. Так пр. §. 7-ий каже: „Президенти трибуналів мають при укладеню обему чинностей і досвідів з біжучого року, означити число сенатів... як також число палат радних і на тій підставі постановити, щоби перед кожним сенатом відбувались правильно в двох днях тижня устні розправи“ — се є ніби-то переклад отсего німецького тексту: „Die Präsidenten der Gerichtshöfe haben die Anzahl der Senate... sowie der Rathskammern unter Berücksichtigung des Geschäftsumfanges und der Erfahrungen des laufenden Jahres und auf der Grundlage zu bestimmen, dass vor jedem Senate regelmässig an zwei Tagen der Woche mündliche Verhandlungen stattfinden.“ Сей §. після німецького тексту дає отже президентам право, означити число сенатів і палат радних, і навчає, як вони того мають робити, тай більше нічого. А зміст руского перекладу того параграфа такий, що президент має означити не лиш число сенатів і палат радних, але ще до того і „постановити, щоби перед кожним сенатом відбувались правильно в двох днях тижня устні розправи“!

Таке саме бачимо в перекладі §. 13-го. Тут стоїть, що „начальники судів мають... побіч згляду на добро справ (neben der Rücksicht auf die Förderung der Geschäfte), дбати також про всестороннє образованє урядників (auf eine vielseitige Ausbildung der Beamten) і про їх ужитє в розличних галузях виміру справедливости.“ Справді, за великий обовязок вкладає руский переклад сего параграфа на начальників суду — дбати про всестороннє образованє — allseitige Bildung! В §. 44-ім перекладено слова: an welchen (Festtagen) im Gerichtsorte herkömmlicherweise der geschäftliche Verkehr stille zu stehen pflegt — по руски так: в котрих (днях святочних) в осідку суду після давнього свичаю устають всякі зносини! — А в §. 14-ім перекладено уступ: Alle bei einem Bezirksgerichte bestellten Einzelrichter haben, unbeschadet ihrer Befugnis, in gewissen Rechtssachen die Gerichtsbarkeit selbständig

auszuüben, auf Anordnung des Vorstehers diesen... oder andere Einzelrichter bei Vornahme ihrer Amtsgeschäfte... zu unterstützen — так: „Не нарушуючи їх (чийого!?) управленя до самостійного виконуваня судоводства в означених справах обовязані всі судії на зарядженє начальника суду спомогати тою або иншими судіями... при передириманю їх чинностей урядових.“ Се можна лиш так розуміти, що всі судії, не нарушуючи управленя якихсь инших людей (але яких? вже-ж ніяким чином не управленя всіх судій!) повинні помагати і т. д.

Тепер вкажемо ще на деякі поодинокі фрази і слова перекладу. От пр. „полагоджєне провадження книг ґрунтових“ — die Besorgung der Grundbuchsführung; зараз перед тим (в §. 31.) ужите слово „полагоджєне“ в иншій значіню: „полагоджєне справ книг ґрунтових“ — die Erledigung von Grundbuchssachen! Або: „полагоджєне служби канцелярийної“ — die Besorgung des Kanzleidienstes; або (§. 32): „полагоджувати прикиманє!“ А знаєте, що значить: „передуклади“, „прівірін“, „проваджєне робіт“, „поданя в предметі кас сиротинських“, „запиримченя рівночасність“, „вплив почтовий“? З німецького тексту довідаєте ся, що се є: Vorausschläge, Visitationen, Arbeitsbetriebe, Eingaben in Ansehung der Waisenkassen, angemerkte Gleichzeitigkeit, Posteinlauf!

Я прочитав лиш кілька параграфів сего перекладу, дальше не годен був читати, бо вже і того досить було, щоб переконати ся, що проф. др. Стебельський, — бо він зладив сей переклад, — не знає рускої мови, що у него нема навіть того природного чутя для рускої мови, яке буває у кожного чоловіка, що змаленьку щоденно звик говорити не инакше як по руски; що він не уміє відріжнити, навіть таких річних добре самим чутом як дієслова dokonani і nedokonani; що він зовсім того не відчуває, що в рускій мові є 6-ий відмінок, а такі фрази перекладає звичайно приименниками через і т. п., що він не знає, яким способом виражає ся в рускій мові Passivum і живцем чужі звороти вирає в рускі слова; що він і з словарем руским дуже на бакир..., що проте своїм перекладом др. Стебельський наніс велику шкоду рускій мові і рускому народови.

„Вістник законів державних“ се для нас річ немаловажна. Доки ми не маєм свого університету, де викладали-б ся правничі науки, досі сей „Вістник“ немов заступає нам руский правничий відділ університету. Він є важною школою для руских правників, з него будуть вони учити ся правничої мови рускої. Коли-ж вони стануть писати і говорити такою мовою, як в тім перекладі, то се було-б для рускої мови взагалі правдивим нещастєм. Чули би ми вправді слова, сяк так рускі слова, а не розуміли-б їх змісту; бо цілий склад їх зовсім не наш, не руский.

Дійсно правдива великомучениця тота наша руска мова. І повинні ми ей любити, і любимо ей, а прецінь дозволяємо ей так дуже зневажати, поганити ей лице і красу, такі страшні пакости ей робити, так толочити изисами, так мурати чорним, що не раз аж гідь бере на ню глянути. Не вже-ж сего Русини не видять, оглухли, не чують?! А вона-ж своя, вона рідна та наша руска мова, вона дає явний вираз тому, що ми Русини, вона і свідчить — в отсім пр. перекладі перед цілим світом — на наш сором, — які то ми Русини. Та їм ще якийсь руский Стефанік винайде телеграфію, що через него зможуть і Русини оглянути всю гідоту, яку наносять самі своїй рідній мові — телефони і т. п. струменти для „успєс“ руских річ зовсім не придатна, вони так з тим як і без того нічого не чують — їм наші археологи віднайдуть ерихоньєку трубу, що може годна була-б збудити Русинів із „рожевого“ сну, пустім ми в тій справі бодай „глає волюшого в пустині...“ Може вже і він що поможе. Поставила мене доля сторожем коло рускої мови, мушу сповнити свій обовязок, і підняти голос супроти свідомих чи несвідомих ей ворогів.

Др. Ст.

Телеграми „Буковини“.

З дня 9-го квітня 1898.

Париж. Трибунал судовий, що судив Ештергазого, рішив домагати ся нового процесу против Зої і прилучити ся до обжалованя яко приватна сторона.

Уашінгтон. Приготовляє ся тут проект закона вносячий затыгненє хвиذهвої позички 100 міліонів доларів і сталої позички 300—500 міліонів доларів на 3%. На случай війни проект той буде предложений конгресови. — Іншанський амбасадр в Уашінгтоні Діні де Лом має багато неприємностей від товни. Амбасадор удав ся до поліції з просьбою о охорону.

Мадрид. Рада міністрів заявила пані, що в справі Куби не може Сполученим державам зробити більш уступств, як ті, котрі вже предложено Мек Кіндєви.

Рух поїздів залізничних

від 1-го мая 1897 після часу середньо-європейського.

До Чернівців приходять:

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців: посп. 11:28 рано, особ. 3:20 по полудні, особ. 7:57 вечер., посп. 8:11 вечер., особ. 6:10 рано; з Бурдуженів, Іцкан, Гатин, Гадікальфи Гайбоки: особ. 8:09 рано, особ. 12:12 в пол., посп. 3:50 по полудні, особ. 10:00 вечером; з Новоселиць, Боина, Садагури: мішан. 9:50 вечером, мішан. 11:30 рано.

З Чернівців відходять:

до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня: посп. 8:19 рано, особ. 8:54 рано, особ. 12:32 в пол., посп. 4:04 по пол., особ. 10:25 вночі; до Гайбоки, Гадікальфи, Гатин, Іцкан і Бурдуженів: посп. 11:48 рано, особ. 3:51 по полудні, особ. 8:32 рано і особ. 6:35 рано; до Садагурч, Боина, Новоселиць: мішан. 6:45 рано і мішан. 4:30 по полудні.

До Гайбоки приходять:

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця і Карапчева: мішан. 6:35 рано, (на шляху Бергомет-Карапчів тільки в понеділок), мішан. 10:37 рано (на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1-го липня до 31-го вересня що понеділка і четверга) і мішан. 8:00 вечер (не їде в понеділок).

З Гайбоки відходять:

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів: мішан. 8:14 рано (на шляху Бергомет, Межиброди від 1-го марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці) і мішан. 5:35 пополудні.

До Гадікальфи приходять:

з Радівців: мішан. 5:42 рано, мішан. 8:55 рано, мішан. 1:15 вполудні і мішан. 7:47 вечер.

З Гадікальфи відходять:

до Радівців: міш. 6:10 рано, міш. 10:03 рано, міш. 2:28 по пол., міш. 6:12 веч. і міш. 8:05 веч.

До Гатин приходять:

з Кімполунгу, Вами, Гурагумори, Качики: мішан. 12:58 полудне, і мішан. 6:25 вечер.

З Гатин відходять:

до Качики, Гурагумори, Вами, Кімполунгу: мішан. 10:10 рано і мішан. 2:01 по полудні.

До Іцкан приходять:

з Сучави: мішан. 4:42 рано, мішан. 8:42 рано, мішан. 1:30 по полудні, мішан. 6:30 вечер і мішан. 8:37 вечер.

З Іцкан відходять:

до Сучави: мішан. 3:27 рано, мішан. 6:30 рано, мішан. 10:09 рано, мішан. 2:16 по полудні і мішан. 7:18 вечер.

До Вами приходять:

з Рус-Молдавий: мішан. 8:42 рано, мішан. 12:59 полудне, мішан. 2:04 по полудні, мішан. 3:22 по полудні, мішан. 5:45 вечер. і 9:05 вечер.

З Вами відходять:

до Рус-Молдавий: мішан. 3:46 рано, мішан. 6:47 рано, мішан. 9:13 рано, мішан. 11:32 полудне і 2:50 по полудні. Поїзди між Вамою а Рус-Молдавицею їдуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вама, Драгоша і обох Молдавицях.

До Карапчева приходять:

з Чудина н. С.: мішан. 5:55 рано (лиш що понеділка) і 5:55 вечер (з вийською понеділка).

З Карапчева відходять:

до Чудина н. С.: мішан. 8:54 рано, (лиш що понеділка), мішан. 10:07 рано (з вийською понеділка) і мішан. 6:15 рано кожної днини.

Примітка.

Час середньо-європейський іде о 46 минут пізніше від черновецького часу.

ВІЛЬГЕЛЬМ ВОДІЧКА

ДРОГЕРИЯ

„під червоним хрестом“

в Чернівцях, ул. Ратушева ч. 3.
(напроти ратуши)

поручає на сезон весняний готові краски олійні до мальовання дверей, помостів, меблів і т. д., бурштинові лякери до помостів і краски лякерів, препарати до запускання і заховання паркетів, средства десинфекційні, средства до чищення ріжних металів, пеналі, шітки і т. и.

Г. Файлес

оператор нагніток

Чернівці, ул. Руска ч. 6.

Пам'ятайте на

Народний Дім

в ЧЕРНІВЦЯХ.

Котвиця.

Linim. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 ар.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сей

Загально улюблений лік

всє лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з антики Ріхтера і для остерожности приймати лише флашки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Антика Ріхтера

під золотим львом у Празі.

Позволю собі повідомити П. Т. Публику, що я набув в дорозі купна

СКЛЕП ЮВІЛЕРНИЙ

з товарами зі срібла і золота в Чернівцях, в ринку ч. 9.

котрий доси мав фірму АЛЬФРЕД СКШИЦКИЙ, і буду его провадити на далі під фірмою моєю:

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ

ювілер, золотник і годинникар,

де буду мати все на складі багатий вибір дорогоцінностей, товарів золотих і срібних, золотих і срібних годинників як також товарів з хінського срібла з реномованих фабрик ХРИСТОФЛЯ і БЕРНДОРФА і буду старати ся продавати по найдешевших цінах.

Рівночасно повідомляю П. Т. Публику, що я був довгий час занятый в найкращіших фабриках і можу оправляти дорогоцінні камені після найновіших фасонів. Направляю як найліпше товари золоті, срібні і годинники. Поручені з провінцій виконую скоро і точно. — Ціни умірновані. — Если товар не до вподоби, то виміняю его сейчас. О ласкаві замовлення прошю.

КАРОЛЬ ШУЛЬЦ.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

єсть в неділю і свята від 9 до 11 години рано отворена.

Ул. головна ч. 10. РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ. Ул. головна ч. 10.

Великий вибір товарів з альпани і хінського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів з печаткою В. М. Ф.

Черевики ручної роботи

для мужчин лякер. з гумою . . . ар. 4.75
„ „ „ шнуровані . . . „ 5.25
„ „ „ паризкі . . . „ 4.—
„ „ „ з гумою . ар. 2.75—5.50
„ дам козлячі салюнові . . . від. 1.25
„ „ „ зі шпангою . . . „ 1.90
„ „ „ лякер. салюнові . . . „ 1.80
„ „ „ зі шпангою . . . „ 1.90

Дамські черевики до шнуровані і заціпювані від ар. 2.50 в гору.
Дитячі черевики до шнуровані і заціпювані від 90 кр. в гору.

Полотняні черевики до гімнастики від 40 кр. в гору.

Великий вибір мужеских, дамских і дитячих рукавичок.

15% рабату!

даємо лише ми від ціи за біле др-а Егера після ціинника.

Великий вибір бальових вахлярів.

Правдиві

фішбінові шнурівки

від 1.25 почавши.

Виключна продаж циліндрів

з фабрики Ц. Месмера у Відні

і з фабрики І. Гікля в Найтішайн.

Великий склад правдивих англ. капелюхів.

Шовковий клас найновішого фас. . ар. 5.50

„ „ „ циліндр . . . „ 4.50

Мужескі капелюхи з твердими криє. „ 1.75

„ „ „ м'які від ар. 1.20 в гору

„ „ „ тверді „ „ 1.38

„ „ „ м'які яєні „ „ 1.25

„ „ „ тверді „ „ 1.58

„ „ „ Loden „ „ 1.18

Хлопчячі „ „ „ —.70

Гарні пера до капелюхів.

Парасолі з асінними ручками.

З чистого шовку від 3.— до 6.—

на пів зі „ „ 1.38 „ 1.98

з чистого вовни „ „ 1.58 „ 2.18

на пів з „ „ —.98 „ 1.58

з англійск. деревляними ручк. „ —.75 „ 1.90

для мужчин батистові сорочки з шовковим передом ар. 2.58

Сорочки для мужчин гладкі від 1.18 в гору

„ „ „ з фалд. „ 1.38 „

„ „ „ гафтов. „ 1.58 „

„ „ „ пікові „ 2.25 „

„ „ „ нічні „ 1.38 „

Корсетки для мужчин

гладкі, гафтовані, білі і в інших барвах, від 18 кр. поч.

Ковніри і маншети

маншети, першої якості, почвірні 6 шт. ар. 1.80

„ „ „ другої „ „ 6 „ „ 1.50

ковніри, першої „ „ 6 „ „ 1.05

„ „ „ другої „ „ 6 „ „ —.90

Калісони з Gradl-полотна від 70 кр. в гору.

Льняні хусточки 12 штук від 90 кр. в гору.

Шліпки для мужчин і хлопців.

Найновіші палички.

Білі краватки батистові і шовкові від 15 кр. почавши.

Краватки вузлові і пів-Lord.

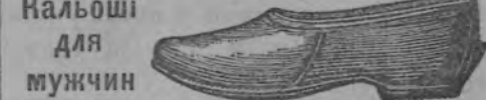
Черевики до снігу.

для мужчин пара черевиків до снігу 3.90 ар.

„ „ „ „ „ 3.30 „

„ „ „ „ „ 2.25 „

„ „ „ „ „ 1.80 „

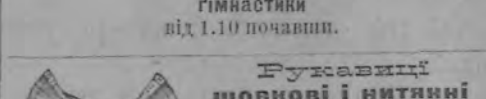
Кальоші для мужчин

від 1.90 почавши.

Дамські кальоші

від 1.25 почавши.

Кальоші для дитий

від 75 кр. почавши.

Гумові черевики

до гімнастики від 1.10 почавши.

Рукавиці шовкові і нитяні від 18 кр. почавши.

Великий вибір рукавиць Glacé.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.

За редакцію відповідає Іван Созанський.